

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Michal Mikuš

Primeranosť trestnej sankcie: Komparácia trestania dopravných trestných činov a príleňajúcich dopravných priestupkov spáchaných pod vplyvom návykových látok v Českej a Slovenskej republike.

Diplomová práca

Vedúci diplomovej práce: JUDr. Marie Vanduchová, Csc.

Katedra trestného práva

Dátum vypracovania práce (uzatvorenie rukopisu): 30. január 2017.

Prehlasujem, že predloženú diplomovú prácu som vypracoval samostatne a že všetky použité zdroje boli riadne uvedené. Ďalej prehlasujem, že táto práca nebola využitá k získaniu iného alebo rovnakého titulu.

Michal Mikuš

Pod'akovanie:

Chcel by som sa srdečne poďakovať tomu obrovskému množstvu ľudí, bez ktorých by táto práca nemohla vzniknúť. V prvom rade mám na mysli všetkých mojich učiteľov, ktorý ma v priebehu rokov strávených na fakulte naučili právne myslieť, používať všetky právne odvetvia a pochopiť multidimenzionálny fenomén zvaný právo. Osobitná vďaka patrí моjím najinšpiratívnejším učiteľom, a to konkrétne, doc. Jánovi Gronskému, prof. Otovi Novotnému, JUDr. Ivane Milerovej a Mgr. Igorovi N. Barilikovi, pretože bez nich by moje právne myslenie, ale aj moja osobnosť, nebola taká, akou je dnes. Špeciálna vďaka patrí takisto vedúcej tejto práce, JUDr. Marii Vanduchovej, ktorá mi poskytla vždy cenné rady a postrehy k tejto práci. Špeciálne ďakujem patrí taktiež Ing. Jaroslavovi Zikmundovi, ktorému vďačím za pochopenie medicínskych a toxikologických aspektov tejto práce a posledné špeciálne ďakujem patrí Ing. Adrejovi Dorincovi a Mgr. Jánovi Ďurčovi, ktorí mi pomohli s vytvorením grafov a ďalších vizualizácií tejto práce. Ďalej by som sa chcel poďakovať všetkým úradníkom správnych orgánov a súdov, ktorí sa podieľali na náročnej anonymizácii toho veľkého počtu rozhodnutí, z ktorého táto práca vychádza, čo bola pre nich značne náročná činnosť. Pomerne veľké ďakujem adresujem aj všetkým tým, ktorí sú zodpovední zato, že dnešný právny stav a výkon verejnej moci, nezodpovedá princípom materiálneho právneho štátu, pretože inak by som nedostal také silné podnety, nezískal by som tak silnú motiváciu a nemal by som tak silnú výdrž, aká bola potrebná pre napísanie tejto práce. Nakoniec by som sa chcel poďakovať celej svojej rodine a Bohu, pretože bez ich podpory, by táto práca nikdy nemohla vzniknúť.

Použité právne predpisy boli účinné k **30. januáru 2017.**

OBSAH

I.	ÚVOD	12
II.	TEORETICKÁ ČASŤ	16
1.	Trestné právo a trestné právo správne a ich vzájomný vzťah.	16
1.1.	Trestné právo.	16
1.2.	Trestné právo správne.	17
1.3.	Vzťah medzi trestným právom a trestným právom správnym.	20
2.	Teórie trestania.	24
2.1.	Retributívne teórie trestania (absolútne teórie).	24
2.2.	Utilitárne teórie trestania (relatívne teórie).	25
2.3.	Zmiešané teórie trestania.	29
3.	Pojem a účel trestu.	32
3.1.	Teoretické vymedzenie.	32
3.2.	Zakotvenie účelu trestu v právnom poriadku.	37
4.	Pojem a účel správneho trestu.	47
4.1.	Teoretické vymedzenie.	47
4.2.	Zakotvenie účelu správneho trestu v právnom poriadku.	49
5.	Základné zásady trestania.	51
5.1.	Všeobecné k zásadám.	51
5.2.	Zakotvenie základných zásad trestania v právnom poriadku.	52
5.3.	Zásada primeranosti trestu.	53
6.	Právny štát a ústavný princíp primeranosti.	55
6.1.	Obsah pojmu materiálny právny štát a princíp primeranosti.	55
6.2.	Zakotvenie princípu primeranosti v právnom poriadku a možnosti obmedzovania základných práv a slobôd.	59
6.3.	Test proporcionality všeobecne.	61
6.4.	Ukladanie trestov a test proporcionality.	65
6.5.	Judikatúra k testu proporcionality.	67
6.5.1.	Test proporcionality v judikatúre Ústavného súdu Českej republiky.	67
6.5.2.	Test proporcionality v judikatúre Ústavného súdu Slovenskej republiky.	68
III.	OSOBITNÁ ČASŤ	70
7.	Platná a účinná právna úprava v Českej republike.	70

7.1.	Trestné činy.....	70
7.2.	Priestupky.....	71
8.	Platná a účinná právna úprava v Slovenskej republike.....	74
8.1.	Trestné činy.....	74
8.2.	Priestupky.....	77
9.	Komparácia platnej a účinnej právnej úpravy v Českej a Slovenskej republike.....	81
9.1.	Trestné činy.....	81
9.1.1.	Účel trestu.....	81
9.1.2.	Odmietnutie vyšetrenia na zistenie prítomnosti návykovej látky.....	84
9.1.3.	Kvalifikované skutkové podstaty.....	86
9.1.4.	Peňažný trest.....	88
9.1.5.	Trest zákazu činnosti.....	94
9.1.6.	Trest spočívajúci v nútenej práci.....	98
9.1.7.	Základné zásady ukladania trestných sankcií.....	99
9.1.8.	Základné zásady ukladania trestov.....	100
9.1.9.	Poľahčujúce a priťažujúce okolnosti.....	101
9.1.10.	Recidíva.....	103
9.2.	Priestupky.....	107
9.2.1.	Zákon obsahujúci skutkové podstaty dopravných priestupkov.....	108
9.2.2.	Počet dopravných priestupkov páchaných v súvislosti s návykovými látkami.....	109
9.2.3.	Možnosť využiť skrátené formy správneho konania.....	109
9.2.4.	Možnosť prejednať priestupok bez uloženia sankcie.....	112
9.2.5.	Výška sankcií.....	113
IV.	PRAKTICKÁ ČASŤ.....	117
10.	Okresný dopravný inšpektorát v Banskej Bystrici.....	117
10.1.	Rok 2015.....	117
10.2.	Rok 2014.....	117
10.3.	Rok 2010.....	117
10.4.	Posúdenie zákonnosti rozhodnutí.....	118
10.5.	Hmotnoprávne pochybenia.....	118
10.5.1.	Nesprávna právna kvalifikácia skutku a súbeh.....	118
10.6.	Procesnoprávne pochybenia.....	126
10.6.1.	Nepreskúmateľnosť rozhodnutí.....	126

10.6.2.	Pochybenia v odôvodneniach rozhodnutí.	130
10.6.3.	Určovanie koncentrácie alkoholu v krvi.	135
10.6.3.1.	Zakladanie rozhodnutia na výsledku dychovej skúšky.....	135
10.6.3.2.	Nedodržanie stanoveného časového odstupu pre opakovanie dychovej skúšky.....	140
10.6.3.3.	Absencia vierohodnosti príliš vysokého výsledku dychovej skúšky a faktory ovplyvňujúce mieru opojenia alkoholom.....	142
10.6.3.4.	Rekapitulácia určovania miery opojenia obvineného alkoholom.....	151
10.6.4.	Nepoučovanie o práve odoprieť výpoveď.	152
10.6.5.	Považovanie úradného záznamu za dôkazný prostriedok a nezákonné výpovede príslušníkov Policajného zboru.	155
10.6.6.	Opakovanie znenia výpovedí obvinených.	157
10.6.7.	Demonštratívny výpočet dôkazov.	158
10.7.	Posúdenie primeranosti správnych trestov a trestania.	159
10.8.	Zhrnutie.....	164
11.	Okresný dopravný inšpektorát Bratislava I.....	166
11.1.	Rok 2015.....	166
11.2.	Rok 2014.....	166
11.3.	Rok 2010.....	166
11.4.	Posúdenie zákonnosti rozhodnutí.	167
11.5.	Hmotnoprávne pochybenia.	167
11.5.1.	Prihliadanie k odpisu z registra trestov.	167
11.5.2.	Generálne a kategorické určenie miery spoločenskej škodlivosti.	168
11.5.3.	Ostatné pochybenia.	169
11.6.	Procesnoprávne pochybenia.....	170
11.6.1.	Nepreskúmateľnosť rozhodnutí.	170
11.6.2.	Pochybenia v odôvodneniach rozhodnutí.	171
11.6.3.	Ostatné pochybenia.....	174
11.7.	Posúdenie primeranosti správnych trestov a trestania.	175
11.8.	Zhrnutie.....	178
12.	Okresný súd v Banskej Bystrici.	180
12.1.	Rok 2015 (2016).....	180
12.2.	Rok 2014.....	181
12.3.	Rok 2013.....	181
12.4.	Rok 2012 (2011).....	181

12.5. Posúdenie zákonnosti rozhodnutí.....	181
12.6. Hmotnoprávne pochybenia.....	182
12.6.1. Prihliadanie k priestupkovej recidíve.....	182
12.6.2. Nesprávne právne posúdenie poľahčujúcej okolnosti.....	184
12.6.3. Uloženie primeraného obmedzenia bez uvedenia časového ohraničenia.....	185
12.6.4. Ostatné nedostatky.....	185
12.7. Procesnoprávne pochybenia.....	187
12.7.1. Nepreskúmateľnosť rozsudkov.....	187
12.7.2. Logický rozpor v odôvodnení rozhodnutia.....	188
12.7.3. Zakladanie rozhodnutí na výsledku dychovej skúšky.....	188
12.7.4. Nezákonné výpovede príslušníkov Policajného zboru.....	191
12.7.5. Považovanie úradného záznamu za dôkazný prostriedok.....	192
12.7.6. Možné nedodržanie pravidla <i>nemo tenetur edere instrumenta contra se</i>	193
12.8. Posúdenie primeranosti trestov a trestania.....	193
12.9. Zhrnutie.....	195
13. Okresný súd Bratislava I.....	196
13.1. Rok 2015.....	196
13.2. Rok 2014.....	196
13.3. Rok 2013.....	197
13.4. Rok 2012.....	197
13.5. Posúdenie zákonnosti rozhodnutí.....	197
13.6. Hmotnoprávne pochybenia.....	197
13.6.1.1. Ukladanie samostatných trestov.....	197
13.6.1.2. Nesprávna právna kvalifikácia skutku.....	198
13.6.1.3. Ostatné pochybenia.....	198
13.7. Procesnoprávne pochybenia.....	199
13.7.1. Nedostatočné popisovanie skutku.....	199
13.7.2. Určenie hladiny alkoholu v krvi non lege artis.....	200
13.7.3. Ostatné pochybenia.....	200
13.8. Posúdenie primeranosti trestov a trestania.....	201
14. Komparácia postihovania dopravných trestných činov a priliehajúcich dopravných priestupkov spáchaných pod vplyvom alkoholu a návykových látok v Slovenskej republike.....	202
14.1. Hypotéza týkajúca sa prísnosti trestania.....	202

14.1.1. Faktické posúdenie.....	202
14.1.1.1. Priestupok Jazdy pod vplyvom alkoholu (motoristi).....	203
14.1.1.2. Priestupok Jazdy pod vplyvom alkoholu (cyklisti).	205
14.1.1.3. Priestupok Jazdy pod vplyvom návykovej látky.....	207
14.1.1.4. Priestupok Jazdy v stave vylučujúcom spôsobilosť.....	209
14.1.1.5. Odmietnutie vyšetrenia na zistenie návykovej látky.	212
14.1.1.6. Samostatné tresty.	213
14.1.2. Zhrnutie.....	213
14.2. Hypotéza týkajúca sa výšky peňažných sankcií vzhľadom k priemerným zárobkovým možnostiam obyvateľstva v konkrétnom regióne.	214
15. Magistrát štatutárneho mesta Zlín.	216
15.1. Rok 2015.....	216
15.2. Rok 2014.....	216
15.3. Rok 2010.....	216
15.4. Posúdenie zákonnosti rozhodnutí.....	217
15.5. Hmotnoprávne pochybenia.	217
15.5.1. Nesprávna právna kvalifikácia skutku.....	217
15.5.2. Nesprávna právna kvalifikácia skutku a zavinenie.....	218
15.5.3. Nezákonné prihliadanie k recidíve.....	222
15.5.4. Ostatné pochybenia.	224
15.6. Procesnoprávne pochybenia.....	225
15.6.1. Nepreskúmateľnosť a identickosť rozhodnutí.....	225
15.6.2. Určovanie koncentrácie alkoholu v krvi.....	228
15.6.2.1. Metodický pokyn Českého metrologického inštitútu.....	228
15.6.2.2. Určovanie miery opojenia alkoholom obvineného.....	230
15.6.2.3. Osvetový prvok a ovplyvnenie alkoholom pod odbúraní z krvi.....	232
15.6.3. Absencia odborného vyjadrenia (znaleckého posudku).....	234
15.6.4. Popretie zásady legality.....	235
15.6.5. Ostatné pochybenia.....	236
15.7. Posúdenie primeranosti správnych trestov a trestania.....	237
15.8. Zhrnutie.....	239
16. Magistrát hlavného mesta Prahy.	241
16.1. Rok 2015.....	241

16.2. Rok 2014.....	241
16.3. Rok 2010.....	242
16.4. Posúdenie zákonnosti rozhodnutí.....	242
16.5. Hmotnoprávne pochybenia.....	243
16.5.1. Nesprávna právna kvalifikácia skutku.....	243
16.5.2. Nesprávna právna kvalifikácia skutku a zavinenie.....	245
16.5.3. Ostatné pochybenia.....	246
16.6. Procesnoprávne pochybenia.....	248
16.6.1. Porušenie prezumpcie nevinu.....	248
16.6.2. Absencia odborného vyjadrenia (znaleckého posudku).....	248
16.6.3. Ostatné pochybenia.....	249
16.7. Posúdenie primeranosti správnych trestov a trestania.....	252
16.8. Zhrnutie.....	254
17. Okresný súd v Zlíne.....	255
17.1. Rok 2015.....	255
17.2. Rok 2014.....	255
17.3. Rok 2010.....	255
17.4. Posúdenie zákonnosti rozhodnutí.....	256
17.5. Hmotnoprávne pochybenia a nedostatky.....	256
17.5.1. Prihliadanie k zahl'adeným odsúdeniam.....	256
17.5.2. Prihliadanie k priestupkovej recidíve.....	257
17.5.3. Ostatné pochybenia a nedostatky.....	258
17.6. Procesnoprávne pochybenia a nedostatky.....	259
17.6.1. Iura non novit curia.....	259
17.6.2. Ignorovanie metodického pokynu Českého metrologického inštitútu.....	264
17.6.3. Ostatné pochybenia a nedostatky.....	266
17.7. Posúdenie primeranosti trestov a trestania.....	267
18. Obvodný súd pre Prahu 2.....	270
18.1. Rok 2015.....	270
18.2. Rok 2014 (2013, 2012, 2011).....	270
18.3. Rok 2010 (2009).....	270
18.4. Posúdenie zákonnosti rozhodnutí.....	270
18.5. Hmotnoprávne pochybenia a nedostatky.....	271

18.5.1.	Prihliadanie k trestnej a priestupkovej recidíve.....	271
18.5.2.	Ukladanie samostatných trestov a neukladanie trestu zákazu činnosti.....	271
18.5.3.	Ostatné pochybenia a nedostatky.....	272
18.6.	Procesnoprávne pochybenia a nedostatky.....	272
18.6.1.	Nepreskúmateľnosť rozsudkov.....	272
18.6.2.	Absencia odborného vyjadrenia (znaleckého posudku).....	274
18.6.3.	Ostatné pochybenia a nedostatky.....	276
18.7.	Posúdenie primeranosti trestov a trestania.....	277
19.	Komparácia postihovania dopravných trestných činov a priliehajúcich dopravných priestupkov spáchaných pod vplyvom alkoholu a návykových látok v Českej republike.....	281
19.1.	Hypotéza týkajúca sa prísnosti trestania.....	281
19.1.1.	Základný problém - nekompatibilita trestov.....	281
19.1.2.	Faktické posúdenie.....	284
19.1.2.1.	Priestupok Jazdy pod vplyvom alkoholu.....	284
19.1.2.2.	Priestupok Jazdy pod vplyvom návykovej látky.....	286
19.1.2.3.	Priestupok Odmietnutia vyšetrenia na zistenie návykovej látky.....	287
19.1.2.4.	Priestupok Jazdy v stave vylučujúcom spôsobilosť.....	288
19.1.2.5.	Samostatné tresty.....	289
19.1.3.	Zhrnutie.....	290
19.2.	Hypotéza týkajúca sa výšky peňažných sankcií vzhľadom k priemerným zárobným možnostiam obyvateľstva v konkrétnom regióne.....	291
20.	Komparácia postihovania dopravných trestných činov a priliehajúcich dopravných priestupkov spáchaných pod vplyvom alkoholu a návykových látok v Českej a Slovenskej republike.....	294
20.1.	Porovnanie prísnosti trestania.....	294
20.1.1.	Priestupok Jazdy pod vplyvom alkoholu.....	294
20.1.2.	Priestupok Jazdy pod vplyvom návykovej látky.....	295
20.1.3.	Priestupok a trestný čin Odmietnutia vyšetrenia na zistenie návykovej látky.....	296
20.1.4.	Trestný čin Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky.....	297
20.1.5.	Zhrnutie.....	298
20.2.	Ďalšie zistenia plynúce z rozhodovacej činnosti.....	298
21.	Príčiny existencie aktuálneho stavu.....	301
22.	Návrhy <i>de lege ferenda</i>	304
22.1.	Koncepčná reforma odvetví trestného práva a trestného práva správneho.....	304
22.1.1.	Reforma a fyzické osoby.....	308

22.1.2.	Reforma a právnické osoby.....	309
22.1.3.	Reforma a poriadkové správne delikty.	311
22.1.4.	Reforma a správne delikty podnikajúcich fyzických a právnických osôb.	312
22.1.5.	Reforma a iný správny delikt fyzickej osoby.....	315
22.1.6.	Reforma a ostatné druhy správnych deliktov.	319
22.1.7.	Reforma a legálne definície správnych deliktov a trestného činu.	320
22.1.8.	Reforma a previazanie skutkových podstát správnych deliktov a trestných činov.....	323
22.1.9.	Reforma a monopartícia správnych deliktov.....	327
22.1.10.	Reforma a register správnych trestov.	328
22.1.11.	Reforma a nezaradené správne delikty.	329
22.1.12.	Reforma a procesné právo.....	329
22.1.13.	Reforma a účel trestu a kritériá ukladania trestu.	333
22.1.13.1.	Účel trestu.	333
22.1.13.2.	Kritériá ukladania trestu.....	336
22.1.14.	Zhrnutie reformy.	340
22.2.	Určovanie miery opojenia alkoholom (návykovou látkou) a získavanie a interpretácia usvedčujúceho dôkazu.....	341
22.3.	Paušalizované určenie stavu vylučujúceho spôsobilosť viesť motorové vozidlo.....	346
22.4.	Dôkazná sila výsledku dychovej skúšky.....	350
22.5.	Existencia trestných deliktov odmietnutia vyšetrenia na zistenie návykovej látky.....	355
22.6.	Súbeh správneho deliktu a trestného činu.	361
22.7.	Nemožnosť rozdelenia pokuty do splátok.....	364
22.8.	Možnosť uloženia pokuty aj v prípade jej nevyhnutnosti.....	364
22.9.	Vyvrátenie protiargumentu k navrhovanej reforme.....	365
22.9.1.	Rekapitulácia argumentov.....	377
V.	ZÁVER.....	379
VI.	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY A OSTATNÝCH ZDROJOV.....	387
VII.	ZHRNUTIE, SUMMARY, KLÚČOVÉ SLOVÁ, KEY WORDS.....	399

I. ÚVOD

Cieľom tejto diplomovej práce je zistiť, že aké sú skutočné rozdiely medzi súdnym trestaním a správnym trestaním dopravných trestných činov a priestupkov spáchaných pod vplyvom alkoholu a iných návykových látok. Ako je z názvu práce zrejmé, tak hlavným cieľom je posúdiť primeranosť trestov a správnych trestov (sankcií). Z tohto dôvodu budem overovať, že ktorá z nasledovných dvoch hypotéz je pravdivá:

1. *Platí, že v praxi je postih trestných činov prísnejší, ako postih správnych deliktov.*
2. *Platí, že v praxi je postih správnych deliktov prísnejší, ako postih trestných činov.*

Mojím zámerom je teda overenie skutočného naplňovania požiadavky materiálneho právneho štátu na prísnejšom postihovaní trestných činov, ako správnych deliktov. Právna úprava, rovnako ako v Českej republike, tak aj v Slovenskej republike, naznačuje, že sa táto požiadavka nenaplnuje. Skutočnosť, že dochádza k prísnejšiemu postihovaniu správnych deliktov, ako trestných činov je vysoko nežiaduci jav v materiálnom právnom štáte, pretože popiera jeho princípy. Preto, ak by sa ukázala hypotéza č. 2 (*platí, že v praxi je postih správnych deliktov prísnejší, ako postih trestných činov*) ako pravdivá, tak by výsledok práce mohol byť podnetom pre faktickú zmenu právnej úpravy.

Aby som skutočne mohol naplniť cieľ tejto práce, tak musím analyzovať konkrétne rozhodnutia súdov a správnych orgánov, pretože iba tak je možné posúdiť primeranosť. Štatistické údaje by pre účely témy tejto práce neboli ani zďaleka dostatočným zdrojom informácií.

Z množstva súdov a správnych orgánov som zvolil nasledovné:

Česká republika	Slovenská republika
- Obvodní soud pro Prahu 2 - Magistrát hlavního města Prahy	- Okresný súd Bratislava I. - Okresné riaditeľstvo PZ Bratislava I.
- Okresní soud ve Zlíně - Magistrát statutárního města Zlín	- Okresný súd v Banskej Bystrici - Okresné riaditeľstvo PZ v Banskej Bystrici

Dôvody výberu:

1. Praha a Bratislava sú hlavné mestá, v ktorých mzdy dosahujú najvyššiu úroveň v republikách. Sekundárnym cieľom práce je zistiť, že či sa vyššie príjmové možnosti páchatel'ov odrážajú aj do výšky ukladaných peňažných trestov a pokút.

2. Pochádzam z Banskej Bystrice, preto som si zvolil tento súd. V Českej republike je Zlín jediné mesto, ktoré sa Banskej Bystrici podobá, pokiaľ ide o počet obyvateľov a výšku príjmov. Zároveň sú v týchto mestách priemerné mzdy nižšie, ako v hlavných mestách.

Nato, aby mohol byť výsledok práce vedecky relevantný, tak som určil, že:

- **budem posudzovať rozhodovacia činnosť z rokov 2010, 2014 a 2015.** V prípade Okresného súdu Bratislava I. a Okresného súdu v Banskej Bystrici som posudzoval rozhodovacia činnosť za roky 2012 - 2015.
- **budem posudzovať čo možno najvyšší počet rozhodnutí (ideálne celý objem činnosti).** V prípade Okresného súdu Bratislava I., Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava I., Okresného súdu v Banskej Bystrici, Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Banskej Bystrici som posudzoval celý objem rozhodovacej činnosti za uvedené roky. V prípade Magistrátu hlavného mesta Prahy a Magistrátu statutárneho mesta Zlín som posudzoval za každý rok po 100 rozhodnutí, čiže dokopy 300, a v prípade Obvodného soudu pro Prahu 2 a Okresního soudu ve Zlíně som posudzoval za každý rok po 50 rozhodnutí, čiže dokopy 150. Dôvody určenia tohto počtu boli tie, že jednak objem rozhodovacej činnosti českých orgánov je vyšší, ako slovenských orgánov, a jednak fakt, že slovenské správne orgány vydali za rok približne 100 rozhodnutí a slovenské súdy 50 rozhodnutí. Počet posudzovaných rozhodnutí českých orgánov som teda stanovil jednoducho podľa priemerného počtu rozhodnutí vydávaných slovenskými orgánmi, a to z dôvodu zachovania jednoty. Každopádne, konkrétny počet ročne vydaných rozhodnutí orgánu je vždy uvedený, takže mieru relevancie výsledku je možné z tohto údaju odvodiť.

Z uvedeného vyplýva, že v tejto práci som posudzoval rozhodnutia ôsmich orgánov, pričom výber orgánov som zvolil tak, aby boli územné obvody súdov a správnych orgánov zhodné.

Pokiaľ ide o obsah práce, tak tá je rozdelená do troch častí, a to do teoretickej, osobitnej a praktickej. V teoretickej časti, v krátkosti približujem základné teoretické východiská pre trestanie trestných činov a správnych deliktov, zaoberám sa pojmom materiálneho právneho štátu a rozoberám princíp primeranosti. V osobitnej časti najskôr predstavujem platnú a účinnú právnu úpravu v oboch republikách, ktorú následne vzájomne porovnávam. V praktickej časti popisujem výsledky, ktoré vyplynuli z rozhodovacej činnosti orgánov v

oboch republikách. Nakoniec porovnávam výsledky rozhodovacej činnosti orgánov oboch republík navzájom.

Ako je možné vidieť, tak práca má pomerne veľký komparatívny aspekt, a preto je jej rozsah prirodzene väčší. Vzhľadom nato, že počet posudzovaných rozhodnutí je okolo 2.000, tak aj množstvo zistených výsledkov je pomerne vysoké. Aj keď táto práca je zameraná na posudzovanie primeranosti trestných sankcií, teda hlavne na hmotné právo, tak som mal zato, že by bolo z vecného hľadiska nesprávne, neuviesť významné procesnoprávne zistenia, ktoré sa v dôsledku ich výskytu, výrazne odrazili na primeranosti. Rozsah tejto práce je preto ovplyvnený tiež tým, že rozoberám procesnoprávne zistenia, ktoré sú veľmi zásadného charakteru a nemenej zaujímavé, ako téma práce.

Ďalej si dovoľím uviesť dve terminologické poznámky. Prvá sa týka pojmu trestná sankcia, ako je použitý v názve práce. Pojem trestná sankcia používam v tomto prípade *largo sensu*, takže má spoločne označovať tresty za trestné činy a správne tresty za správne delikty. Tento pojem teda, v zmysle názvu práce, neoznačuje spoločne tresty a ochranné opatrenia, čo je jeho obvyklý trestnoprávny význam. Druhú terminologickú poznámku si dovoľím citovať: „*Lze tedy uzavřít, že vztah pojmu trestní právo správní (správní právo trestní), správní trestání a správněprávní odpovědnost by se dal zřejmě vyjádřit tak, že správněprávní odpovědnost je upravená trestním právem správním a realizuje se správním trestáním, specifickou činností správních orgánů*“¹.

Na úplný koniec si dovoľím vysloviť sekundárny cieľ tejto práce. Sekundárnym cieľom je poukázať na problematiku spojenú s neuznaním trestného práva správneho, ako právneho odvetvia *sui generis*, a na značne negatívne dôsledky absencie kodifikácie trestného práva správneho, ktoré spočívajú v tom, že zodpovednosť trestného charakteru sa vyvodzuje

---

¹ Prášková, H. *Základy odpovědnosti za správní delikty* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, str. 7. (ďalej citované ako „Prášková“). Pojem správne trestanie sa však štandardne vyskytuje v učebniciach správneho práva hmotného, pričom vymedzené terminologické rozlíšenie sa nerešpektuje, pretože sa používa vo význame trestného práva správneho (správneho práva trestného). Napr. Machajová uvádza: „*Teória správneho práva zaviedla pojem správne trestanie na označenie tej časti verejnoprávneho trestania, ktorú zákony zverujú správnym orgánom. Za správne trestanie v slovenských právnych pomeroch sa teda považuje rozhodovanie správneho orgánu o správnom delikte a o správnom treste (sankcii) za tento delikt*“. Machajová, J. a kol. *Všeobecné správné právo*. 7. aktualizované vydanie. Žilina: Eurokódex, 2014, str. 251. (ďalej citované ako „Machajová“). Pojem správneho trestania teda **označuje činnosť** správnych orgánov, a preto tento pojem nie je vhodný pre opisovanie jeho teoretických základov. Je určite nemysliteľné, aby sa učebnica nazývala „Súdne trestanie“, pričom jej autor pojednáva o teoretických základoch trestného práva hmotného (procesného). Z tohto dôvodu by sa mali kapitoly učebníc nazývať trestné právo správne, nie správne trestanie. Navyše mám zato, že by zjednotenie terminológie určite pomohlo k emancipácii trestného práva správneho, ako právneho odvetvia *sui generis* (viz nižšie).

v dvoch rôznych režimoch, a to v neprospech režimu zodpovednosti za správny delikt, alebo povedané inak, trestnej vetvy správnoprávnej zodpovednosti. Mojm vedľajším cieľom teda je podnietiť širokú verejnú diskusiu na tému nevyhnutnosti kodifikácie trestného práva správneho a jeho uznania za právne odvetvie *sui generis*.

II. TEORETICKÁ ČASŤ

1. Trestné právo a trestné právo správne a ich vzájomný vzťah.

1.1. Trestné právo.

Trestné právo je odvetvím verejného práva, ktoré sa zaoberá ochranou tých najvýznamnejších spoločenských vzťahov, záujmov a hodnôt (tzv. právnych statkov)² pred trestnou činnosťou³. Z tohto dôvodu je jeho hlavnou funkciou a opodstatnením **ochrana spoločnosti**⁴.

Trestné právo sa delí na trestné právo hmotné (to upravuje podmienky vzniku trestnoprávnej zodpovednosti, trestné sankcie spolu s podmienkami pre ich ukládanie a taxatívne vymenúva trestné činy) a trestné právo procesné (to upravuje trestné konanie)⁵. Vzhľadom nato, že trestné právo ochraňuje tie najvýznamnejšie právne statky⁶ spoločnosti, tak má na ich ochranu k dispozícii aj tie najprísnejšie prostriedky, aké spoločnosť pozná (trest odňatia slobody, trest prepadnutia majetku alebo väzba a pod.). Pre prísnosť svojich prostriedkov plní trestné právo pri ochrane spoločnosti úlohu prostriedku *ultima ratio*, teda prostriedku poslednej inštancie⁷. Uplatnenie trestného práva musí byť vyhradené iba na spoločensky najškodlivejšie činy, pretože jeho prostriedky sú významnými zásahmi do základných práv a slobôd osôb, a preto sa môžu používať iba vtedy, ak nepostačuje ochrana pomocou miernejších trestných

---

² Najvýznamnejšie právne statky sú život, zdravie, sloboda, ľudská dôstojnosť, súkromie, rodina a zdravý vývoj mládeže, majetok, hospodárstvo štátu, životné prostredie, ústavné zriadenie štátu (aj cudzieho alebo zriadenie medzinárodnej organizácie), poriadok vo veciach verejných, riadny výkon brannej služby, riadny výkon civilnej služby, riadny výkon služby v ozbrojených silách, obrana štátu, vojenská kázeň, mier, ľudskosť, potláčanie terorizmu a extrémizmu, a dodržiavanie pravidiel pre vedenie ozbrojeného konfliktu. Tieto právne statky sa dajú vyvodiť z názvov hláv uvedených v osobitnej časti trestných kódexov a takisto z konkrétnej skutkovej podstaty. Z hľadiska skutkovej podstaty trestného činu konkrétny právny statok predstavuje tzv. individuálny objekt trestného činu. Individuálny objekt je povinným znakom skutkovej podstaty. Správne identifikovanie právneho statku (individuálneho objektu), ktorý konkrétny trestný čin ochraňuje, je zásadné pre posúdenie otázky, či došlo k spáchaniu tohto trestného činu. Z tohto dôvodu je poznanie právnych statkov nevyhnutné pre správne pochopenie a používanie trestného práva.

³ Jelínek, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. 5. vydání. Praha: Leges, 2016, str. 19. (ďalej citované ako „Jelínek“). Šámal, P. a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, str. 31. (ďalej citované ako „Šámal“). Mencerová, I., Tobiášová, L., Turayová, Y. a kol. *Trestné právo hmotné. Všeobecná časť*. Šamorín: Heureka, 2013, str. 13. (ďalej citované ako „Mencerová“). Ivor, J. *Trestné právo hmotné*. Bratislava: Iura edition, 2006, str. 23. (ďalej citované ako „Ivor“). Prášková, str. 171.

⁴ Jelínek, str. 24. Šámal, str. 35 a 295. Novotný, O. Zapletal, J. a kol. *Kriminologie*. 3. vydání. Praha: ASPI - Wolters Kluwer, 2008, str. 229.

⁵ Jelínek, str. 19. Šámal, str. 33. Mencerová, str. 13.

⁶ V tejto súvislosti sa hovorí o fragmentárnej (zlomkovej) povahe trestného práva, pretože nie je systémom všeobecnej ochrany akéhokoľvek právneho statku v spoločnosti. Jelínek, str. 171. Šámal, str. 32.

⁷ Jelínek, str. 24. Šámal, str. 32 a 41. Mencerová, str. 17. Ivor, str. 24.

prostriedkov (trestné právo správne), alebo pomocou mimotrestných prostriedkov (najmä občianske právo, ale aj neprávne prostriedky)⁸. Trestné právo nesmie byť prvým prostriedkom ochrany spoločnosti, ale tým posledným, presnejšie povedané podporným alebo doplnkovým, a preto sa môže uplatňovať iba vtedy, ak je na tom dostatočne oprávnený verejný záujem⁹. V tejto súvislosti sa hovorí o ekonómii trestnej hrozby alebo o pomocnej úlohe trestnoprávneho postihu (subsidiarite trestnej represie)¹⁰. S prostriedkami trestného práva sa teda nesmie „plytvať“ a môžu sa používať iba tam, kde je to skutočne potrebné.

1.2. Trestné právo správne¹¹.

Trestné právo správne je odvetvím verejného práva *sui generis*¹², ktoré sa zaoberá ochranou širokého okruhu spoločenských vzťahov, záujmov a hodnôt (právnych statkov)¹³ pred

---

⁸ „Trestní právo je ovšem pouze součástí systému sociální a státní kontroly a při ochraně před kriminalitou musí být jeho působení doplněno o mimotrestní preventivní opatření“. Šámal. str. 37.

⁹ Napr. nie je mysliteľné, aby sa trestné právo neuplatnilo pri úmyselnom usmrtení inej osoby, teda pri vražde, a bolo ponechané na ochranu poskytovanú prostriedkami občianskeho práva, prípadne správneho práva. V tomto prípade je oprávnený verejný záujem na tom, aby existoval trestný čin *Vraždy. De lege lata* však tento záver určite neplatí pre všetky trestné činy, čo je skutočne nepriaznivý jav. Napr. pri trestnom čine *Zanedbania povinnej výživy* je veľmi sporné, že či toto konanie má byť považované za trestný čin, pretože by sa malo riešiť inými prostriedkami, nie trestným právom. Široká kriminalizácia konaní jednak poukazuje na nefunkčnosť spoločnosti a jednak je v rozpore so zásadou subsidiarity trestnej represie (ekonómie trestnej hrozby), čo z pohľadu osôb znamená zbytočne neprimeraný zásah do ich základných práv a slobôd a z pohľadu štátu neefektívne nakladanie (plytvanie) s trestnoprávnymi prostriedkami.

¹⁰ Jelínek. str. 24. Mencerová. str. 17 - 18. Ivor. str. 25. Prášková. str. 41. Tento aspekt trestného práva úzko súvisí s ústavným princípom primeranosti (zásahov do základných práv a slobôd človeka).

¹¹ V právnej teórii sa však vyskytuje vedľa termínu trestné právo správne aj termín správne právo trestné (používa ho napr. Sládeček, Mates, Průcha alebo Vrabko). Prášková popisuje rozdiel nasledovne: „Rozdíl mezi termíny trestní právo správní a správní právo trestní lze zřejmě spatřovat v tom, jaká stránka je zdůrazněna.

V pojmu trestní právo správní je kladen důraz na skutečnost, že o vině a trestu za trestní delikt nerozhoduje soud, ale správní orgán. Účelem trestních norem je v obou případech, jak bylo již několikrát uvedeno, ochrana společnosti a jejich hodnot před protiprávními činy, také v charakteru norem není podstatný rozdíl. Povaha činnosti, při které je vyvozována odpovědnost za trestní delikt, se neliší, oba typy orgánů musí zjišťovat, zda byla naplněna skutková podstata trestného deliktu, kdo takový čin spáchal, a v řádném procesu deklarovat vinu pachatele a uložit mu přiměřený trest. Základní principy trestání - soudního i správního - jsou shodné.

Pojem správní právo trestní naopak vyzdvihuje skutečnost, že tento právní obor je součástí správního práva. Vyjadruje, že veřejná správa má právo i povinnost trestat, její trestní pravomoc je součástí výkonu veřejné správy, trestní pravomoc má sloužit především k prosazení a zajištění povinností spojených s výkonem veřejné správy. O trestných deliktech rozhodují správní orgány, jejichž charakter, postavení, složení, působnost a pravomoc apod. se významně odlišují od trestních soudů. Normy obsahující úpravu odpovědnosti za správní delikty, skutkové podstaty i normy stanovující postup správních orgánů při rozhodování o správních deliktech jsou součástí správního práva“. Prášková. str. 5. Rovnako, ako Prášková, považujem termín trestné právo správne za lepší a výstižnejší, preto ho budem používať v tejto práci.

¹² Trestné právo správne nepovažujem za pododvetvie správneho práva. Takisto ho nepovažujem za súčasť trestného práva, i keď mám zato, že má k nemu zo všetkých právnych odvetví najbližšie a je s ním „bratsky, a teda geneticky“ spojené, pretože trestné právo sa dá považovať bez pochyb za staršieho brata trestného práva správneho. Mám zato, že trestné právo správne je relatívne samostatné právne odvetvie *sui generis*, stojace medzi správnym právom a trestným právom. Priznávam, tento názor môže pre niekoho znieť revolučne. Avšak

protiprávnou činnosťou¹⁴. Jeho základnou funkciou a opodstatnením je nielen ochrana spoločnosti¹⁵, ale aj zabezpečenie riadneho výkonu úloh verejnej správy¹⁶.

Delí sa na trestné právo správne hmotné (to upravuje podmienky vzniku správnoprávnej zodpovednosti, trestné sankcie spolu s podmienkami pre ich ukládanie a taxatívne vymenúva

---

samotná Machajová konštatuje, že: „*Správne trestanie má veľa spoločných znakov so súdnym trestaním, ale nie je súdnou činnosťou. Naopak, správne trestanie tvorí súčasť výkonu verejnej správy. Preto správne delikty a ich postih správnymi orgánmi sú predmetom regulácie noriem správneho práva a nie noriem trestného práva. V tejto súvislosti sa čoraz častejšie objavujú v teórii názory o potrebe skúmať správne právo trestné (a contrario justičné právo trestné alebo len trestné právo), ako relatívne samostatný podsystem správneho práva*“. Machajová. str. 253. Avšak, ako som povedal, podľa môjho názoru nejde iba o podsystem, ale o relatívne samostatné právne odvetvie *sui generis*. Machajová ďalej uvádza, že: „*Iné chápanie predstavuje napríklad nemecká právna úprava, podľa ktorej sa na konanie o priestupkoch primerane vzťahujú všeobecné zákony upravujúce trestné konanie*“. Machajová. str. 273. Nemecká teória teda kladie väčší dôraz na trestnoprávny aspekt zodpovednosti za správny delikt, ako na správnoprávny aspekt, s čím môžem jedine súhlasiť. Dôvodom je fakt, že sa uplatňuje trestná právomoc štátu, pričom **sa jej podstata nijako nemení**, len je uplatňovaná správnym orgánom, nie súdom. Popieranie tohto faktu a jeho negatívne následky je možné aktuálne veľmi dobre sledovať pri trestaní správneho deliktu podľa správneho poriadku, čo je procesná norma, ktorá je absolútne nevhodná pre konania trestného charakteru (viz podkapitola 22.9.). Nakoniec chcem podotknúť, že celý obsah tejto diplomovej práce je venovaný a vytvorený pre uznanie trestného práva správneho za právne odvetvie *sui generis*. Zistenia uvedené v tejto práci sú dostatočným dôkazom preto, aby k tomu fakticky došlo, pretože aktuálny právny stav, a najmä faktické vyvodzovanie zodpovednosti za správne delikty, je ďalej neudržateľné pre svoj zjavný a zásadný rozpor s ústavami a ľudskoprávnymi medzinárodnými zmluvami, najmä s Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a slobôd (ďalej iba „*Európsky dohovor*“) a s Medzinárodným paktom o občianskych a politických právach.

¹³ Pomocou trestného práva správneho sa ochraňuje oveľa širší okruh právnych statkov v porovnaní s trestným právom, ktoré chráni iba tie najvýznamnejšie, presnejšie povedané iba tie základné. Z tohto dôvodu je podstatne rozsiahlejšie, ako trestné právo. Napriek týmto faktom je však stále možné hovoriť o fragmentárnej povahe trestného práva správneho, pretože ani ono nie je systémom všeobecnej ochrany akéhokoľvek právneho statku v spoločnosti. Stále existujú právne statky, ktoré sa ochraňujú mimotrestnými prostriedkami (napr. etika a z veľkej časti morálka). Pokiaľ ide o skutkovú podstatu správneho deliktu, tak právny statok reprezentuje individuálny objekt, čo je rovnako ako pri trestnom čine, jej povinným znakom. Takisto, identifikovanie právneho statku, ktorý konkrétny správny delikt ochraňuje, je zásadné pre posúdenie otázky, či došlo k spáchaniu tohto správneho deliktu.

¹⁴ *Odpovednosť za správny delikt zde představuje ve vztahu k trestní odpovědnosti určitou doplňující ochranu chráněných statků*“. Prášková. str. 178.

¹⁵ „*V několika směrech má blízky blízky vztah k trestnímu právu i právo správní, které významně participuje na ochraně společenských hodnot a vztahů*“. Šámal. str. 50. Průcha, P. *Správní právo. Obecná část*. 8. doplněné a aktualizované vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, str. 388 - 389. (ďalej citované ako „*Průcha*“).

¹⁶ „*Přestože trestání není veřejné správě vlastní, není jej přirozenou a originální funkcí, stalo se uplatňování odpovědnosti za správní delikty významným nástrojem sloužícím k naplňování základních úkolů veřejné správy. Poskytuje mocenskou ochranu řádnému, plynulému a nerušenému fungování veřejné správy*“. Prášková. str. 17. Zabezpečenie riadneho výkonu úloh verejnej správy však ochraňujú aj trestné kódexy, a to hlavou o trestných činoch proti poriadku vo verejných veciach. Pre trestné právo správne je však typické, že zabezpečuje tento poriadok a plnenie úloh verejnej správy, pričom ho zabezpečuje v podstatne širšom rozsahu, ako trestné právo. Názor, že trestné právo správne slúži iba k zabezpečeniu riadneho výkonu úloh verejnej správy je apriórne a objektívne nesprávny, čo Sládeček komentuje nasledovne: „*Především se zdůrazňuje, že objektem správního deliktu je v převážné míře řádný výkon veřejné správy. Takové rozlišení se zdá ovšem dosti nepřesné, relativní, neboť např. přestupky proti občanskému soužití (§ 49 přest. zák.) ... sotva vůbec nějak souvisí s výkonem veřejné správy*“. Sládeček, V. *Obecné správní právo*. 3. aktualizované a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, str. 199. (ďalej citované ako „*Sládeček*“). Obdobne Průcha. Průcha. str. 391. Dovolím si dodať, že priestupkov, presnejšie správnych deliktov, ktoré sotva súvisia s výkonom verejnej správy, je prevažná väčšina.

správne delikty) a trestné právo správne procesné (to upravuje správne konanie vo veciach správnych deliktov)¹⁷. Trestné právo správne má k dispozícii, v porovnaní s trestným právom, menej prísne trestné prostriedky (menej zasahujúce do základných práv a slobôd). Plní úlohu medzistupňa k trestnému právu¹⁸, ktoré je konečným prostriedkom ochrany spoločnosti (*ultima ratio*). Pomocou trestného práva správneho sa ochraňujú právne statky voči menej spoločensky škodlivým činom (útokom na právny statok)¹⁹. Z tohto dôvodu môžu byť za správne delikty označené vždy iba menej spoločensky škodlivé konania²⁰ (v porovnaní s tými, ktoré sú označené za trestné činy), takže je vylúčené, aby správny delikt svojou spoločenskou škodlivosťou prevyšoval spoločenskú škodlivosť trestného činu (totožného alebo podobného)²¹. Aj v odvetví trestného práva správneho takisto platí zásada subsidiarity trestnej represie²² (ekonómie trestnej hrozby), takže pokiaľ postačuje ochrana pomocou mimotrestných prostriedkov, tak sa trestné právo správne uplatniť nemôže²³. Rovnako, ako v prípade trestného práva, tak aj v prípade trestného práva správneho, musí existovať dostatočne oprávnený verejný záujem na jeho uplatnení. Nakoniec uvádzam, že trestné právo správne je postavené vo všeobecnosti na rovnakých princípoch, ako trestné právo²⁴²⁵.

¹⁷ Průcha. str. 386. Machajová. str. 253.

¹⁸ Prášková. str. 171.

¹⁹ „V úvahu je třeba vzít i subsidiární poměr trestných činů k přestupkům (přestupek a trestný čin se odlišují především intenzitou újmy způsobené chráněnému společenskému zájmu)“. Nález Ústavného soudu České republiky, sp. zn. 788/02.

„Spíše lze akcentovat poukaz na větší „závažnost“ (spíše- jaksí z druhé strany - možná „hlubší“ zásah do práv, či chráněných zájmů) a intenzita společenské difamace, ale také je třeba zdůraznit možnost citelnějších osobnostních následků (trest odnětí svobody) i „vedlejších“ právních následků u deliktů soudně trestních (např. nesplnitelnosti podmínky bezúhonnosti potřebné k výkonu některých činností či povolání)“. Sládeček. str. 199.

„(autor vyměňuje rozdíly mezi trestnými delikty - pozn. autora) stupeň společenské nebezpečnosti (škodlivosti) - trestný či by měl být typově závažnější než správní delikt“. Musil, J. *Teoretická a ústavní východiska správního trestání*. Acta Universitatis Carolinae, 2010, č. 1. str. 60. (ďalej citované ako „Musil“). Rovnako tiež Mates, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, str. 25 -26. (ďalej citované ako „Mates“) a Škultéty, P. Andorová, P. Tóth, J. *Správne právo hmotné. Všeobecná časť*. 2. vydanie. Šamorín: Heuréka, 2012, str. 177.

²⁰ Konanie osoby, čiže útok, môže rôznou intenzitou zasahovať chránený právny statok (objekt). Napr. pri trestných činoch *Ťažkého a Lahkého ublíženia na zdraví* a pri priestupku spočívajúcom v spôsobení prostej ujmy na tele, dochádza k útoku voči rovnakému právnemu statku (záujem na ochrane zdravia), ale v rôznej intenzite.

²¹ Průcha. str. 396.

²² Prášková. str. 41 - 47. Sládeček. str. 204. Průcha. str. 422. Machajová. str. 276 (260).

²³ „Správní trest tedy má své místo tam, kde jiné prostředky (i nepravní) nevedou k cíli nebo jsou nedostatečné“. Prášková. str. 41.

²⁴ Nimi sa zaoberá *Odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy č. R (91) 1 o správnych sankciách* (angl. názov: Recommendation No. R (91) 1 of the Committee of Ministers to Member states on Administrative sanctions).

²⁵ „Těž pod vlivem EÚLP a jejího výkladu v judikatuře ESPL se stále častěji objevují judikатурní řešení odkazující na obecné principy trestání podložené argumentací, že trestání (rozhodování o vině a trestu) je v zásadě jedno, má stejnou podstatu a charakter, bez ohledu na to, zda má trestní pravomoc soud nebo orgán veřejné správy. ... Dále lze uvést např. usnesení rozšířeného senátu NSS (č. j. 2 As 34/2006 - 73), podle kterého

1.3. Vzťah medzi trestným právom a trestným právom správnym.

Vzťah medzi týmito dvoma právnymi odvetviami je pochopiteľne veľmi úzky a sú navzájom medzi sebou prepojené²⁶. Trestné právo, v tom najširšom slova zmysle, existuje na ochranu spoločenského poriadku, pričom až tak nezáleží, že či v praxi túto ochranu poskytujú súdy (trestné právo súdne) alebo správne orgány (trestné právo správne)²⁷, pretože z vecného hľadiska zásadne rozdiely existovať jednoducho nemôžu. Prášková tento fakt opisuje nasledovne: „Z hľadiska účelu trestného práva súdneho a správneho však zpravidla není spatřován mezi nimi žádný podstatný rozdíl, neboť oba soubory právních norem poskytují v nejširším smyslu ochranu veřejného řádu, rozlišení je založeno zejména na kompetenci orgánů, které trestají. ... Účelem trestních norem je v obou případech, jak bylo již několikrát uvedeno, ochrana společnosti a jejích hodnot před protiprávními činy, také v charakteru norem není podstatný rozdíl. Povaha činnosti, při které je vyvozována odpovědnost za trestní delikt, se neliší, oba typy orgánů musí zjišťovat, zda byla naplněna skutková podstata trestného deliktu, kdo takový čin spáchal, a v **řádném procesu** deklarovat vinu pachatele a uložit mu přiměřený trest. Základní principy trestání - soudního i správního - jsou shodné. ... Podle mého názoru je výstižnější pojem trestní právo správní, protože lépe postihuje společný základ, charakter, účel trestních norem v širokém slova smyslu. **Vychází z pojetí, že trestání je jen jedno, bez ohledu na to, zda jej vykonává soud nebo správní orgán**“²⁸. Prášková d'alej poukazuje na fakt, že: „Z názoru, že rozhodování o vině a trestu za trestné delikty soudem i správním orgánem je založeno na zásadně shodných principech a má podobný účel a charakter, vychází též judikatura Ústavního soudu i správních soudů“²⁹. Pokiaľ ide o rozdiely medzi trestným právom a trestným právom správnym, tak tie sa týkajú predovšetkým procesného práva³⁰, avšak určite nie v oblasti práva na spravodlivý proces a

---

relativita zařazení protiprávního jednání mezi trestné činy a správní delikty vede k závěru, že nelze přeceňovat odlišnosti jednotlivých hmotněprávních úprav, ale zejména procesních pravidel“. Prášková. str. 22 - 23.

²⁶ Trestné právo je historicky staršie a trestné právo správne sa z neho postupom času vyčlenilo. Bližšie k historickému vývoju Mates. str. 3 - 11. Z tohto dôvodu trestné právo správne vychádza z rovnakých právne teoretických základov, ako trestné právo a taktiež používa rovnaký pojmový aparát. Prášková. str. 24. Je možné uzavrieť, že trestné právo správne, je do veľkej miery závislé od rozvoja a vedeckých poznatkov trestnoprávnej vedy. Tento fakt posilňuje aj skutočnosť, že odvetvie trestného práva správneho nie je aktuálne veľmi rozpracované. Tieto dva právne odvetvia sú nerozlučnou dvojicou, a je potrebné k nim aj tak pristupovať.

²⁷ Prášková. str. 3.

²⁸ Prášková. str. 5.

²⁹ Prášková. str. 6.

³⁰ Napr. trestné právo správne procesné umožňuje vyriešiť správny delikt v blokovom konaní, čo je neformálna skrátaná forma správneho konania, ktorá umožňuje uzavrieť dohodu o vine a správnom treste priamo na mieste

základných princípov platných pre konania trestného charakteru. Iste, určité zjednodušenie prichádza do úvahy, avšak nemôže poprieť odlišnosti a špecifiká spojené s konaniami trestného charakteru³¹. Z hľadiska hmotného práva však veľa odlišností do úvahy pochopiteľne prichádzať nemôže³². V prípade trestnoprávnej zodpovednosti a trestnej vetvy správnoprávnej zodpovednosti sa jedná typovo o zodpovednosť trestného charakteru³³(pretože sa uplatňuje trestná právomoc štátu), takže je potrebné dbať na všetky špecifiká s tým spojené. To znamená, že pokiaľ ide o odvetvové princípy platné pre trestné právo hmotné, o konštrukciu trestnoprávnej zodpovednosti fyzických a právnických osôb³⁴, o podmienky vzniku a zániku trestnoprávnej zodpovednosti, o podmienky pre ukládanie trestných sankcií vo všeobecnosti, ale napríklad aj o legislatívnu techniku tvorby hmotnoprávnych noriem, tak rozdiely medzi trestným právom a trestným právom správnym nemôžu existovať. Jediným a tým najdôležitejším rozdielom, ktorý oddeľuje od seba tieto dva právne odvetvia a určuje ich vzájomný vzťah, je spoločenská škodlivosť činov, ktoré postihujú. Tá zároveň predurčuje možnosti a prostriedky, ktoré má dané právne odvetvie k dispozícii. Rozdiel medzi týmito právnymi odvetviami teda spočíva v tom, že sa používajú na postihovanie činov rôznej spoločenskej škodlivosti:

---

spáchania správneho deliktu, čím dôjde k okamžitému právoplatnému skončeniu veci. V tejto súvislosti Mates uvádza: „*Ze samotné podstaty a funkce veřejné správy ovšem plyne, že procesní úprava má zajistit co možná rychle projednání správního deliktu a pružnou, někdy bezprostřední odpověď na porušení práva*“. Mates. str. 27. Ďalej, v konaní o správnom delikte, na rozdiel od trestného konania, vždy platí inkvizitčná zásada, pretože správny orgán zároveň vyšetroje, obviňuje a rozhoduje vo veci. Tento fakt je však vyvážený tým, že obvinený má možnosť obrátiť sa na (správny) súd, takže činnosť správneho orgánu je fakticky pod dohľadom súdnej moci. Rozsah prieskumu činnosti správneho orgánu je však obmedzený povinnosťou súdu nezasahovať do správneho uváženia správneho orgánu, čo je však z praktického hľadiska veľmi problematické, a v dôsledku tejto povinnosti je poskytnutie účinnej ochrany často znemožnené. Možnosti, ktoré poskytuje trestné právo správne procesné nie sú v trestnom práve procesnom mysliteľné. Procesuálne rozdiely súvisia s povahou správnej činnosti a účelom, ktorý plní odvetvie správneho práva v spoločnosti. Správne orgány majú zabezpečovať najmä nerušený výkon verejnej správy a pri správnom dozore majú byť schopné okamžite reagovať na protiprávne konanie osoby. Z tohto dôvodu musia mať správne orgány k dispozícii také právne inštitúty, aby mohli tieto povinnosti plniť.

³¹ Tento typ konaní je povahovo a principiálne úplne odlišný od občianskoprávneho konania alebo správneho konania netrestného charakteru.

³² Najväčšie rozdiely je možné vidieť v úprave trestných sankcií, kedy výlučne trestné právo môže disponovať tými najprísnejšími (trest odňatia slobody na doživotie, prepadnutie majetku, zrušenie právnickej osoby a *in eventum* tiež trest smrti).

³³ Tento typ zodpovednosti je povahovo a principiálne úplne odlišný od občianskoprávnej, morálnej alebo politickej zodpovednosti.

³⁴ Právny stav *de lege lata* som podrobil značnej kritike, pretože konštrukcia zodpovednosti za trestné delikty nie je jednotná. Zodpovednosť za niektoré druhy správnych deliktov je založená na zásade objektívnej zodpovednosti, čo je neprijateľné, pretože trestnoprávna zodpovednosť je postavená na zásade subjektívnej zodpovednosti a pri právnických osobách na princípe pričítateľnosti (*viz* oddiel 22.1.2.).

- Také činy, ktoré predstavujú tie **najintenzívnejšie útoky** voči chráneným právnym statkom, musia byť postihované v rámci trestného práva, teda vznikom zodpovednosti za spáchanie trestného činu (trestnoprávna zodpovednosť).
- Všetky ostatné činy, ktoré predstavujú **menej intenzívne útoky** voči chráneným právnym statkom, musia mať byť postihované v rámci trestného práva správneho, teda vznikom zodpovednosti za spáchanie správneho deliktu (správnoprávna zodpovednosť).

Tento rozdiel súvisí s ústavným princípom primeranosti a princípom subsidiarity trestnej represie (ekonómiou trestnej hrozby)³⁵. **Rozhodujúcim kritériom pre uplatnenie týchto dvoch právnych odvetví, je teda intenzita útoku voči chránenému právnemu statku, čo sa dá preložiť aj ako veľkosť (závažnosť) následku spôsobeného konaním osoby** (napr. s vraždou je spojený následok úmrtia fyzickej osoby).

Vzájomný vzťah medzi týmito dvoma odvetviami práva je možné ukázať na jednoduchom príklade. Napr. chráneným právnym statkom (druhovým objektom) väčšiny dopravných priestupkov je záujem na ochrane bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky. Už na prvý pohľad je zreteľné, že tento objekt, je tvorený dvoma záujmami. Prvým je záujem na ochrane plynulosti cestnej premávky. Tento záujem je chránený iba trestným právom správneho, pretože neexistujú trestné činy proti plynulosti cestnej premávky, čo znamená, že v tomto prípade nedochádza k prelínaniu trestného práva a trestného práva správneho³⁶. Na druhej strane, záujem na ochrane bezpečnosti cestnej premávky nie je ničím iným, ako spoločným označením pre záujem na ochrane života, zdravia a majetku osôb. V tomto prípade teda už dochádza k prelínaniu trestného práva správneho a trestného práva, pretože záujem na ochrane života, zdravia a majetku osôb patrí medzi tie najdôležitejšie právne statky, ktoré trestné právo chráni. Inak povedané, dochádza k ochrane rovnakých právnych statkov oboma právnymi odvetviami. Uplatnenie týchto právnych odvetví závisí od intenzity útoku voči chránenému právnemu statku (menej intenzívne útoky sa postihujú, ako správne delikty, naopak, viac intenzívne útoky sa postihujú, ako trestné činy). Tak napríklad, pokiaľ dôjde k spôsobeniu dopravnej nehody môže vzniknúť otázka, že či sa má skutok riešiť, ako trestný čin alebo ako priestupok. Rozhodujúcim kritériom je veľkosť alebo závažnosť spôsobeného následku (intenzita útoku). Ak dôjde pri dopravnej nehode k spôsobeniu úmrtia alebo k

³⁵ Princíp subsidiarity trestnej represie je však v skutočnosti iba premietnutím princípu primeranosti do trestnoprávnej roviny.

³⁶ Ukážkový príklad fragmentárnej povahy trestného práva.

ublížení na zdraví (eventuálně k spôsobeniu značnej škody v dôsledku všeobecného ohrozenia z nedbanlivosti), tak bude skutok riešený, ako trestný čin³⁷. Naopak, ak dôjde k spôsobeniu všetkých ostatných následkov, tak bude skutok riešený, ako priestupok. Z uvedeného jasne vyplývajú hranice pre uplatnenie trestného práva a trestného práva správneho. V praxi tieto hranice stanovuje zákonodarca, ktorý rozhodne o tom, že ktoré útoky budú postihované trestným právom, a ktoré budú postihované trestným právom správnym. Pre bezproblémové vymedzenie hraníc je však rozhodujúce, aby skutkové podstaty správnych deliktov priamo a plynulo nadväzovali na skutkové podstaty trestných činov³⁸.

---

³⁷ *De lege lata*.

³⁸ *De lege lata* však v mnohých prípadoch takéto prepojenie neexistuje, pretože zákonodarca vôbec nehľadí na poslanie týchto dvoch právnych odvetví. Tento fakt má závažné právne následky (viz podkapitola 22.9.)

2. Teórie trestania.

V priebehu historického vývoja sa pristupovalo k trestaniu páchatel'ov protiprávnej činnosti rôznym spôsobom, čo bolo dôsledkom vytvorenia troch teórií trestania. Tieto teórie sa tradične delia v našej doktríne na absolútne, relatívne a zmiešané (zlučovacie). V anglosaskej doktríne sa delia na retributívne (v preklade odvetné - retributive), utilitárne (v preklade úžitkové - utilitarian) a zmiešané. Rozdiel medzi našou a anglosaskou doktrínou existuje iba pri absolútnej teórii, ktorá je v porovnaní s retribútnou užšie vymedzená³⁹.

2.1. Retributívne teórie trestania (absolútne teórie).

Najstarší prístup k trestaniu vychádza z tzv. retributívnych teórií trestania. Tieto teórie sú založené na myšlienke „*punitur, quia peccatum est*“, teda trestá sa, pretože bolo spáchané zlo⁴⁰. Podľa týchto teórií sa trest **ukladá, pretože si ho páchatel' zaslúži**⁴¹. Realizáciu retributívnych teórií predstavuje **odplata**, ktorou sa zaoberá teória odplaty (retributívna teória)⁴². Myšlienka teórie odplaty je založená na tom, že spáchaním trestného činu vzniklo zlo, ktoré narušilo spoločenský poriadok, a preto je nevyhnutné uložiť trest, ktorý toto narušenie vyrovná, čím dôjde k navráteniu spoločenského poriadku do pôvodného stavu. Trest je odčinením zla⁴³. Z pohľadu páchatel'a je trest zlom, ktoré na ňom spoločnosť legálne pácha. Tá však môže páchatel'ovi uložiť iba spravodlivý trest, teda taký, ktorý je rovnako úmerný v porovnaní so spáchaným zlom páchatel'a (platí priama úmera). Ak by bol totiž uložený miernejší trest, tak by nedošlo k vyrovnaniu spoločenského poriadku, a naopak, ak by bol uložený prísnejší trest, tak by spoločnosť sama narušila spoločenský poriadok, pretože by spôsobovala nespravodlivé zlo na páchatel'ovi trestného činu⁴⁴. Z tohto dôvodu môže iba

---

³⁹ Lata, J. *Účel a smysl trestu*. Praha: LexisNexis CZ, 2007, str. 7 - 8. (ďalej citované ako „Lata“).

⁴⁰ Jelínek. str. 388. Šámal. str. 293. Lata uvádza: „*Trest je ospravedlněn samotným spácháním zločinu a nepotřebuje další zdůvodnění*“. Lata. str. 34.

⁴¹ Jelínek. str. 388. Lata. str. 34.

⁴² Podrobnejšie k tejto teórii viz Lata. str. 34 - 51. Karabec, Z. *Účel trestání*. Kriminalistika, 2000, č. 2. str. 109. (ďalej citované ako „Karabec“).

⁴³ Lata. str. 54.

⁴⁴ Novotný v súvislosti s uložením neprimeraného trestu uvádza: „*V jejich očích (v očiach verejnosti - pozn. autora) se z člověka, který se provinil proti společnosti, stává člověk, na němž se provinila společnost. Tresty se tak stávají krutějšími, ale přitom méně zahanbujícími. To nepřispívá ani k autoritě zákona, ani k autoritě soudu*“. Novotný, O. *O trestu a vězeňství*. 2. vydání. Praha: Academia, 1969, str. 120. (ďalej citované ako „Novotný“).

spravodlivý trest zrušiť spáchané zlo v zmysle negácie, pretože iba u neho platí rovnica: zlo spôsobené trestným činom = zlo spôsobené trestom (priama úmera)⁴⁵.

Retributívne teórie pristupujú k trestu dvojakým spôsobom, a to buď z pohľadu **trestu, ako prostriedku rýdzej odplaty** v zmysle *lex talionis*⁴⁶ (oko za oko, zub za zub), čo sa dá považovať za historicky najstarší prístup k trestaniu, ktorý je dnes už prekonaný, alebo z pohľadu **trestu, ako uzmierenia** páchatel'a so spoločnosťou, čo je moderný prístup k trestaniu⁴⁷. Podľa moderných retributívnych teórií je trest odplatou zo strany spoločnosti za spáchané zlo a slúži na uzmierenie páchatel'a so spoločnosťou.

Retributívne teórie trestania vo svojej čistej podobe nespojujú s trestaním dosahovanie žiadnych spoločenských cieľov, čo znamená, že spôsobovanie utrpenia pomocou trestu je výlučným cieľom trestania, pričom zároveň platí, že trest musí byť primeraný a primeranosť sa odvíja iba od spoločenskej škodlivosti trestného činu⁴⁸. Z tohto dôvodu sa absolútne teórie nazývajú „dozadu hľadajúce“ („back looking theories“) ⁴⁹. Retributívne teórie vychádzajú z filozofie indeterminizmu⁵⁰ a zastávali ich predstavitelia tzv. klasickej školy, a to konkrétne filozofi ako Aristoteles, Akvinský, Kant⁵¹ alebo Hegel⁵².

2.2. Utilitárne teórie trestania (relatívne teórie).

S vysokým rozvojom spoločnosti⁵³, a to najmä v 18. storočí, sa vytvorili tzv. utilitárne teórie trestania, ktoré mali byť riešením negatívnych dôsledkov, ktoré spôsobovala teória odplaty tak, ako bola používaná v dobe absolutizmu⁵⁴. Utilitárne teórie sú založené na myšlienke

⁴⁵ Jelínek. str. 388. Šámal. str. 293. Lata. str. 34. Ivor. str. 346 - 347.

⁴⁶ Podrobnejšie Lata. str. 45 - 47.

⁴⁷ V tomto spočíva rozdiel medzi absolútnymi teóriami trestania a retributívnymi teóriami, pretože absolútne teórie považujú trest iba za prostriedok rýdzej odplaty, a už nie za prostriedok uzmierenia. Lata. str. 8.

⁴⁸ Lata. str. 7 - 8.

⁴⁹ Lata. str. 7.

⁵⁰ Indeterminizmus považuje človeka za bytosť slobodne mysliacu a nadanú slobodnou vôľou. Preto, ak páchatel' spácha zločin, tak sa k tomu slobodne rozhodol, pričom si je vedomý následkov s tým spojených. Z tohto dôvodu dáva implicitne súhlas k jeho potrestaniu.

⁵¹ Lata cituje Kanta: „Zlo, ktoré jsi spôsobil niekomu jinému v národě, aniž si ho zasloužil, sám sobě působíš. Tupíš-li ho, sebe sama tupíš; okrádáš-li ho, sebe sama okrádáš; biješ-li ho, sebe sama biješ; zabiješ-li ho, sebe sama zabiješ“. Lata. str. 16 - 17.

⁵² Jelínek. str. 388. Šámal. str. 293. Lata. str. 16 - 17.

⁵³ Z historického vývoja je zřejmé, že vždy, ak ľudská spoločnosť dosiahla vysokú úroveň, tak sa začnú objavovať myslitelia, ktorí odmietajú názor, že účelom trestu je výlučne odplata.

⁵⁴ „... vznik utilitárních teorií v 18. století souvisí s odmítnutím koncepce trestního práva z doby absolutismu, která se vyznačovala krutými a nepřiměřenými tresty, užitím tortury, inkvizičním pojetím trestního řízení, kriminalizaci rouhačství a jiných prohřešků vůči oficiálnímu náboženství“. Lata. str. 19.

„*punitur, ne peccatum*“, teda trestá sa preto, aby nebolo páchané zlo⁵⁵. Podľa týchto teórií sa trest **neukladá preto, že si ho páchatel zaslúži**, ale výlučne z toho dôvodu, že uložením trestu sa zamedzí vzniku väčšieho zla⁵⁶. Tieto teórie považujú za nemorálne, aby bolo zlo oplácané zlom, a preto ich filozofické zdôvodnenie pre ukladanie trestu spočíva v nevyhnutnosti dosahovania spoločenský cieľov, ktoré zamedzia väčšiemu zlu, ktoré inak by vzniklo, ak by trest uložený nebol. Medzi utilitárne teórie patria 4 skupiny teórií:

1. **Odstrašujúce teórie**⁵⁷. Tieto teórie vidia účel trestu jednak v **odstrašení** páchatel'a (individuálna prevencia) a jednak v odstrašení ostatných ľudí v spoločnosti (generálna prevencia) od páchania trestných činov, pričom odstrašenie ostatných od páchania je z pohľadu tejto teórie najdôležitejšie (zabraňuje sa lavínovému efektu). Použitie tejto teórie v jej čistej podobe znamená urobenie obetného baránka z páchatel'a, a to z dôvodu sledovania záujmu na odstrašení iných⁵⁸. Páchatel' sa oprávnene spoločnosti pýta: „*Kto Vám dal právo trestať ma preto, aby sa iní napravili alebo odstrašili?*“⁵⁹. Trestanie za účelom odstrašovania iných bude vždy znamenať nadradenie záujmov spoločnosti nad záujmy jednotlivca⁶⁰. Každopádne, odstrašujúci účinok takého trestu, ktorý sa bytostne nedotýka konkrétneho človeka, je možné iba veľmi ťažko zmerať a dokázať, pretože je známe, že ľudia sa zdržiavajú trestnej činnosť skôr z iných príčin (napr. morálne zábrany, výčitky svedomia, odpor k zločinu a pod.), ako z obavy pred trestom⁶¹. Navyše odstrašujúci efekt prichádza, z povahy veci, do úvahy iba pri úmyselných trestných činoch a z nich iba pri tých, ktoré sú páchané po predošlom rozmyslení, nie pod vplyvom emócie (napr. afektu). Z uvedeného vyplýva, že možnosť odstrašovať potencionálnych páchatel'ov je značne limitovaná, čo navyše zvyrazňuje aj skutočnosť, že ľudia nesledujú trestné kauzy, a teda nevidia trestanie „naživo“ (účasť

---

⁵⁵ Jelínek. str. 388. Šámal. str. 293. Ivor. str. 347.

⁵⁶ Lata. str. 19.

⁵⁷ Podrobnejšie k týmto teóriám viz Lata. str. 20 - 26. Karabec. str. 109 - 110.

⁵⁸ Extrémny príklad tejto skutočnosti je citát anglického sudcu z 18. storočia: „*Budete pověšen ne proto, že jste ukradl ovci, ale proto, aby jiní nekradli ovce*“. Lata. str. 24.

⁵⁹ Túto otázku položil Marx vo svojej filozofii. Novotný. str. 131. Tiež Lata. str. 18.

⁶⁰ „*Negativním projevem nesprávného poměru mezi generální a individuální prevencí známým z minulosti je tzv. exemplární potrestání spočívající v tom, že se konkrétní přísnost trestu neodůvodňovala hledisky individuální prevence, ale potřebou odstrašit veřejnost přehnaně přísným trestem uloženým pachateli. Exemplární potrestání je tak vždy důsledkem porušení vyváženého vztahu mezi prevencí a represí a povýšení momentu trestní represe na úkor prevence*“. Šámal. str. 38.

⁶¹ Viz výskumy uvádzané Novotným. Novotný. str. 22 -23.

verejnosti na trestných pojednávaniach je minimálna)⁶². Z tohto dôvodu nie je možné generálne preventívny účinok trestu preceňovať. Pre odstrašujúcu teóriu je najpodstatnejšie a úplne postačí, ak existuje v spoločnosti dostatočne rozšírená vedomosť o tom, že trestná činnosť sa nevypláca⁶³.

2. **Eliminačné teórie**⁶⁴. Tieto teórie vidia účel trestu v **izolácii** páchatel'a. Izolácia spočíva v tom, že sa páchatel'ovi odoberú prostriedky a možnosti pre spáchanie trestného činu, čím sa fakticky znemožňuje jeho spáchanie. Realizáciou tejto teórie sú typicky zákazové tresty, trest odňatia slobody a trest smrti. Táto teória sa vyvinula najmä z toho dôvodu, že existuje určitá skupina páchatel'ov, ktorých nie je možné napraviť, ani odstrašiť, takže jediným východiskom pre ochranu spoločnosti je ich izolácia, a to často definitívna (doživotné tresty). Eliminačná teória sa veľmi často používa pri trestaní recidivistov, a práve táto teória je tvorcom myšlienok ako: „*tri krát a dost, nulová tolerancia, selektívne zneškodňovanie (selective incapacitation)*“ a pod. Tieto myšlienky však absolútne ignorujú spoločenskú škodlivosť spáchaných trestných činov, čo spôsobuje, že sa definitívne tresty ukladajú aj za banálnu trestnú činnosť, čo absolútne popiera akékoľvek úvahy o primeranosti trestu. Táto teória takisto absolútne opomína zisťovanie a posudzovanie príčin pre vznik recidívy (recidivisti sú bohužiaľ, až príliš často obeťami negatívneho spoločenského prístupu k nim, čo v najhoršom prípade vylučuje možnosť resocializácie)⁶⁵.

---

⁶² Médiá zohrávajú pri naplňovaní tohto účelu zásadnú rolu, avšak dnes, sa verejnosť informuje spravidla iba o takých kauzách, ktoré sú atraktívne (typicky politické kauzy, prípadne kauzy týkajúce sa detí, alebo jazdy pod vplyvom návykovej látky), pričom sa so železnou pravidelnosťou sa vždy informuje o vznesení obvinenia, ale o oslobodení, alebo odsúdení už nie (výnimkou sú špecifické kauzy: politické, mafiánske a kauzy verejne známych osôb). Mediálne informovanie verejnosti je momentálne útržkovité, skreslené a často zavádzajúce.

⁶³ Lata cituje Beccariu: „*Účel tedy není jiný, nežli zameziti, aby viník činil jiné škody svým občanům, a zdržeti ostatní od škodlivých činů podobných. (...) Aby trest dosáhl svého účinku, stačí, aby zlo trestu převyšovalo dobro ze zločinu pocházející, a v tomto stupňované zlo má býti počítána nevyhnutelnost trestů a ztráta dobra, jež bylo přivoděno zločinem: všechno, co nadto jest, jest tudíž zbytečným tyranstvím*“. Lata. str. 15.

⁶⁴ Podrobnejšie k týmto teóriám viz Lata. str. 26 - 29. Karabec. str. 111 - 112.

⁶⁵ „*Motiuk (1998) zjišťoval, jaké skutečnosti jsou nejdůležitější pro recidivu pachatelů, a ze studií určil, že u mužských pachatelů byl největším prediktorem recidivy manželský/rodinný stav, osobní/citové problémy, zneužívání návykových látek, styky s jinými pachateli a nezaměstnanost. Metanalýza 131 mezinárodních studií charakterizovala kriminogenní faktory, rodinné faktory, kriminální minulost, společenský úspěch a věk/pohlaví/etnicitu jako prediktory dospělých (Gendreau a kol., 1996). McGuire (2002) ve svém shrnutí metalanalytických studií došel k závěrům:*

- *Pachatelé mohou potřebovat dodatečnou praktickou podporu a výchovu zejména v souvislosti s nalezením zaměstnání, vzděláním a novým bydlením*

- *Pachatelé mají často mnoho problémů a sociálně patologických potřeb, a proto mají větší tendenci k recidivě*

3. **Nápravné (rehabilitačné) teórie**⁶⁶. Tieto teórie vidia účel trestu v **náprave** páchatel'a. V koncepcií nápravnej teórie je trest považovaný za liek a jeho uloženie má vyliečiť páchatel'a, a z tohto dôvodu je mottom týchto teórií: „*Choroba vyžaduje liečenie*“ na rozdiel od retributívnych teórií, ktoré tvrdia, že: „*Vina vyžaduje trest*“⁶⁷. Táto koncepcia pristupuje k páchatel'ovi, ako k jedincovi, ktorý je svojím spôsobom chorý (narušený), a preto sa uchýlil k spáchaniu trestného činu. Trestanie je považované za liečenie tzv. treatment (v preklade - liečba, ošetrovanie alebo starostlivosť). Rizikom, s ktorým sa táto teória nedokáže vyrovnáť, je fakt, že nápravu môžu niektorí páchatelia iba hrať, a to z toho dôvodu, aby boli prepustení z výkonu trestu. Z ich pohľadu ide iba o chladnú kalkuláciu⁶⁸, pričom odlíšiť skutočnú nápravu od tej hranej, je zrejme úloha nemožná.
4. **Reštitučné teórie a restoratívna justícia**⁶⁹. Podľa týchto teórií sa musí pri trestaní dbať predovšetkým na záujmy poškodeného. Preto jedným z cieľov trestania má byť **napravenie vzťahu** medzi páchatel'om a poškodeným. Výsledkom tejto nápravy má byť zo strany páchatel'a odčinenie ujmy a zo strany poškodeného (obeti) odpustenie, alebo aspoň pochopenie príčin spáchania trestného činu. Podstatou je, aby sa obe strany pozreli na trestný čin z pohľadu protistrany, čo môže najmä páchatel'ovi otvoriť cestu k jeho náprave. Takisto, odstránenie značky kriminálnika je z pohľadu páchatel'a zásadné, pre jeho resocializáciu. Uplatňovanie tejto teórie má veľký význam pri trestaní mladistvých, kedy spravidla nie je pristupované k uloženiu trestu, ak došlo k náprave vzťahu s poškodeným.

Utilitárne teórie trestania teda spočívajú v tom, že s trestaním spájajú dosahovanie spoločenských cieľov (odstrašenie, izolácia, náprava a pod.), pričom spôsobovanie utrpenia pomocou trestu nie je sledovaným cieľom, ale iba nevyhnutným sprievodným javom. Z tohto dôvodu sa relatívne teórie nazývajú „dopredu hladiace“ („looking forward theories“)⁷⁰. Tieto

---

- *Intervence, které se zabývají řešením více problémovým oblastí, budou účinnější než ty zásahy a opatření, které řeší jeden problém*“. Navrátilová, J. *Výjimečný trest*. Praha: Leges, 2009, str. 89 - 90.

⁶⁶ Podrobnejšie k týmto teóriám viz Lata. str. 26 - 29. Karabec. str. 110 - 110.

⁶⁷ Jelínek. str. 388 - 389. Ivor. str. 347.

⁶⁸ „*Jestli se mě zeptají, zda tahle žlutá stěna je modrá, odpovím: Samozřejmě, že je modrá; řeknu jim cokoliiv po mě chtějí, jen pokud mě pustí věn*“. Lata. str. 28. Lata cituje Hamptonovú (viz pododdiel 22.1.13.1.).

⁶⁹ Podrobnejšie k týmto teóriám viz Lata. str. 32 - 33.

⁷⁰ Lata. str. 7.

teórie vychádzajú z filozofie determinizmu⁷¹ a presadzovali ich predstavitelia tzv. pozitivistickej školy, a to konkrétne osobnosti, ako Platón⁷² (Sokrates), Feuerbach, Listz, Lombroso, Ferri a takisto Beccaria a Betham⁷³, pričom poslední dvaja kládli najväčší dôraz na odstrašenie⁷⁴. Každopádne myšlienky všetkých menovaných mysliteľov sú dodnes veľmi aktuálne. V tejto súvislosti ešte stojí za zmienku výrok Senecu: „*Nemo prudens punit quia peccatum est, sed ne peccetur*“, čo v preklade znamená, že: „*Žiadny rozumný muž netrestá, pretože sa stalo zlo, ale aby sa v budúcnosti nestalo*“⁷⁵, a výrok Paula: „*Poena constituitur in emendationem hominum*“, čo v preklade znamená, že: „*Trest sa stanoví k polepšeniu ľudí*“⁷⁶. Tieto dva výroky odzrkadľujú postoje rímskych mysliteľov, na čom je možné pozorovať vysokú rozvinutosť vtedajšej civilizácie.

2.3. Zmiešané teórie trestania.

Logickým a nepochybne správnym vyústením historického vývoja bolo zlúčenie oboch zmienených teórií. S moderným právnym štátom sú spojené tzv. **zmiešané teórie**⁷⁷. Tieto teórie sa **snažia o spojenie pozitívnych a o odstránenie negatívnych aspektov** spojených s retributívnymi a utilitárnymi teóriami⁷⁸. Nedostatkem retributívnych teórií je prílišná prísnosť trestov, v tých prípadoch, kedy je vysoká možnosť nápravy páchatel'a (typicky pri mladistvých), čo by inak bolo dôvodom k uloženiu miernejšieho trestu. Účelom trestu je

---

⁷¹ Determinizmus popiera slobodnú vôľou človeka. Všetko dianie vo svete, vrátane kriminality, je predurčené (determinované), ľudia nemajú slobodnú vôľu. Preto, ak páchatel' spácha zločin, tak preto, že ho k tomu všetky okolnosti jeho života donútili. Je teda akosi obeťou životných okolností. Z tohto dôvodu páchatel' spáchaním zločinu nemôže dať, ani implicitne, súhlas k jeho potrestaniu.

⁷² Lata cituje Platóna: „*ale kto pristupuje k trestu s rozumem, nemstí se za minulé provinění - vždyť by nemohl způsobit, aby se odestalo to, co se stalo - nýbrž chce trestat pro budoucnost, aby se znovu neprovinil ani sám ten, kdo je trestán, ani jiný, kdo by uviděli jeho potrestání*“. Lata ďalej na margo Platónovej filozofie uvádza, že: „*Za zaznamenání hodnou pokládám rovněž okolnost, že Platón nevyžaduje, aby potrestání pachatelé již vůbec neredivovali, ale i výrazné snížení jimi páchaných deliktů je pro něj žádoucím účinkem trestu*“. Lata. str. 11 - 12.

⁷³ Lata cituje Bethama: „*Generální prevence je konečným cílem trestu a jeho skutečným ospravedlněním. Pokud bychom zločin pokládali za izolovaný akt, který se nikdy nebude opakovat, trest by byl zbytečný a pouze by přidával jedno zlo ke druhému. Ale pokud uznáváme, že nepotrestaný zločin ponechává cestu zločinu otevřenou, a to nejen pro téhož pachatele, ale pro všechny ty, kteří mohou mít stejné motivy a příležitosti, vidíme, že trest uložený jednotlivci se stává zdrojem bezpečnosti pro všechny. (...) Trest tak není aktem pomsty proti provinilci nebo nešťastné osobě, která neodolala svým neblahým náklonnostem, ale nevyhnutelnou obětí společné bezpečnosti*“. Lata. str. 15.

⁷⁴ Jelínek. str. 389. Lata. str. 12, 15. Ivor. str. 347.

⁷⁵ Lata. str. 12.

⁷⁶ Lata. str. 12 - 13.

⁷⁷ Šámal. str. 294.

⁷⁸ Jelínek. str. 389. Šámal. str. 294. Lata. str. 51 - 53. Ivor. str. 347.

výlučne odplata, pričom cieľom trestania je uloženie trestu páchatel'ovi, bez ohľadu na jeho osobu. Teória odplaty sa vôbec nezaobera možnosťou nápravy páchatel'a a takisto nerieši ďalšie účinky spojené s trestaním (napr. odstrašenie). Na druhej strane, negatívnou stránkou utilitárnych teórií je fakt, že v skutočnosti páchatel'a **trestajú za to kým je, nie zato, čo urobil**⁷⁹. Tento fakt spôsobuje, že výška a druh trestu závisí výlučne od osoby páchatel'a a od aktuálnej potreby odstrašenia iných, čo pre neho môže byť rovnako pozitívne, ako aj negatívne (napr. trestanie recidivistov podľa eliminačnej teórie). Spoločenská škodlivosť trestného činu nemá pri ukladaní trestu význam, presnejšie povedané jej význam je okrajový. Primeranosť trestu teda nezávisí od spoločenskej škodlivosti, ale od toho, čo je pre spoločnosť a páchatel'a potrebné, užitočné, a preto uložený trest nemusí byť úmerný spoločenskej škodlivosti trestného činu. Primeranosť sa určuje podľa toho, ktorého účelu trestu (odstrašenie, izolácia, náprava), a preto podoba trestu môže byť úplne nepochopiteľná v porovnaní so spoločenskou škodlivosťou trestného činu⁸⁰. Vzhľadom na tieto fakty, je pri používaní utilitárnych teórií trestania takmer nemožné dopredu určiť, aký trest hrozí za spáchanie konkrétneho trestného činu⁸¹. O rovnosti pri trestaní už vôbec nie je možné uvažovať. Ďalším negatívom je preceňovanie možnosti nápravy páchatel'ov, čím sa popiera ich slobodná vôľa (niekto sa jednoducho zmeniť nechce⁸²) a fixovanie dĺžky trestu na dosiahnutie nápravy. Každopádne, za najväčší nedostatok utilitárnych teórií je aj tak možné považovať ich postoj k trestu samotnému. Tieto teórie odmietajú, že si páchatel' trest zaslúži (za trestný čin, ktorý spáchal), pretože zlo sa nemá oplácať ďalším zlom, lebo tým sa

---

⁷⁹ Lata. str. 33.

⁸⁰ Napr. v prípade nápravného účelu by mohol trest odňatia slobody trvať relatívne veľmi krátko aj za obzvlášť závažný zločin (napr. vražda), ak by bola dosiahnutá náprava páchatel'a, alebo naopak neprimerane dlho, ak by k náprave nedošlo. V prípade odstrašujúceho účelu trestu je zas možné ukladať exemplárne tresty, ak je to potrebné k odstrašeniu ostatných v spoločnosti, bez ohľadu na faktickú spoločenskú škodlivosť. Nakoniec v prípade izolačného účelu je možné uložiť recidivistovi doživotný trest odňatia slobody (zákazu činnosti, zákazu pobytu a pod.), bez ohľadu na skutočnú spoločenskú škodlivosť ním spáchaných trestných činov.

⁸¹ Šámal. str. 297.

⁸² „Byly publikovány odborné studie, které značně skepticky hodnotily možnosti různých terapeutických postupů uplatňovaných pro resocializaci pachatelů. Závěry těchto výzkumů lze shrnout takto:

- terapeutické převýchovné programy nemohou plně působit ve vězeňském prostředí, které je již svou podstatou nepříznivé pro pozitivní působení,

- nízká účinnost konkrétních programů vyplývá i z toho, že jsou uplatňovány na nevhodně vybrané subjekty, např. odborný výcvik, možnost vzdělávání, rozvoj zájmové činnosti, náboženská výchova, skupinová terapie působí na každého jinak,

- je třeba připustit, že existují skupiny pachatelů (odsouzených osob), které **jsou rezistentní vůči jakýmkoliv snahám o převýchovu**“. Novotný, O. Zapletal, J. a kol. *Kriminologie*. 3. vydání. Praha: ASPI - Wolters Kluwer, 2008, str. 240.

zbytočne zvyšuje celkové zlo. Trest sa podľa týchto teórií ukladá preto, aby bolo zabránené väčšiemu zlu, a nie preto, že si ho páchatel' zaslúži. Absurdnosť tohto postojú k trestu ukazuje Lata, keď cituje Holmsa: „*Pokud součástí trestu není jeho zaslouženost (deserve), pak podle O. W. Holmse není rozdíl mezi popraveným vrahem a vojákem umírajícím ve válce za vlast. Oba totiž podstupují smrt pro vyšší zájem společnosti*“⁸³. Zmiešané teórie sa preto snažia o odstránenie popísaných nedostatkov, a to tak, že sú založené na myšlienke, že účelom trestania ma byť odplata, prevencia a náprava páchatel'a, čiže syntéza o retributívnych a utilitárnych teórii⁸⁴. Medzi prvých zástancov zmiešaných teórií je možné zaradiť Locka⁸⁵.

---

⁸³ Lata. str. 33.

⁸⁴ Šámal. str. 297.

⁸⁵ Lata cituje Locka: „*A tak ve stavu přirozeném nabývá jeden člověk moci nad druhým, ale ne moci absolutní nebo libovolné, aby zacházel se zločincem, když ho dostal do svých rukou, podle rozvášněné horlivosti nebo bezmezné prudkosti své vlastní vůle, ale toliko aby mu oplatil, pokud klidný rozum a svědomí nařizují, tím, co je úměrné jeho přestupku, a tolik, co může sloužit k nápravě a výstraze. Neboť toto dvojí jsou jediné důvody, proč kdo může oprávněně působit škodu druhému, tedy to, co nazýváme trestem. ... Každé překročení smí být trestáno v tomu stupni a s tak velkou přísností, jež postačí, aby z něho učinily špatný kup pro přestupníka, daly mu podnět k lítosti a odstrašily jiné od podobného činu*“. Lata. str. 14.

3. Pojem a účel trestu.

3.1. Teoretické vymedzenie.

Trest je možné definovať ako najprísnejší právny následok⁸⁶ spáchania trestného činu⁸⁷. **Trest je zlom (utrpením)**, ktoré má byť zámerne pociťované, ako zlo, a to z vôle spoločnosti⁸⁸ reprezentovanej zákonodarcom⁸⁹. Toto utrpenie spočíva v spôsobení ujmy na základných ľudských právach a slobodách⁹⁰, pričom táto ujma je spôsobovaná legálne, avšak výlučne a jedine, právoplatne odsúdenému páchatel'ovi⁹¹. Zásadným znakom trestu je tiež skutočnosť, že s jeho uložením je spojené negatívne hodnotenie páchatel'a⁹². Negatívne hodnotenie sa prejavuje hlavne pomocou zápisu v registri trestov, ktorý nasleduje po právoplatnom odsúdení, čo pre páchatel'a znamená stratu jeho bezúhonnosti. Z tohto dôvodu je trest prostriedok oficiálneho morálneho odsúdenia. Vzhľadom na uvedené sa dá považovať spôsobenie legálneho utrpenia⁹³ a morálne odsúdenie páchatel'a, za dva najvýznamnejšie znaky trestu.

---

⁸⁶ Právnych následkov spojených so spáchaním trestného činu je viacero. Vedľa trestu sú nimi vznik trestnoprávneho vzťahu, povinnosť páchatel'a strpieť trestné konanie, povinnosť podrobiť sa výkonu trestnej sankcie (ak došlo k jej uloženiu) a nakoniec záznam v registri trestov, ak bol právoplatne uložený trest. V niektorých prípadoch môže byť právnym následkom právoplatného odsúdenia za trestný čin strata zamestnania páchatel'a (typicky sudcovia, a ďalší štátni úradníci).

⁸⁷ Jelínek. str. 387. Mencerová. str. 275.

⁸⁸ Zaujímavý a celkom určite pravdivý pohľad na trest prináša sociológia: „**Trest v Durkheimovom pojetí je tak spíše než opatřením k odstrašení, či nápravě, ritualizovaným vyjádřením společenských hodnot, upevněním společenské soudržnosti a regulovaným uvolněním nahromaděné nenávisti.** Trest slouží ku upevnění společenského konsensu o sdílených hodnotách, trestem je význam těchto hodnot opakovaně potvrzen a vědomí společnosti o vzájemném sdílení těchto hodnot je trestáním jejich narušitelů posilováno“. Lata. str. 56. V tejto súvislosti je možné uviesť trefný citát: „Jednou z funkcí státu při zabezpečování spravedlnosti by měla být také ochrana jedince před náladou davu. Dav totiž často nemá zájem na tom, aby byla vykonávána spravedlnost, ale na tom, aby byly uspokojeny jeho bazální pudy, které jsou však velmi daleko od principu spravedlnosti“. Rozehnal, A. *Aplikace zásady presumce neviny v médiích*. [online, cit. 2016-07-21]. Dostupné na: <http://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/aplikace-zasady-presumpce-neviny-v-mediich>.

⁸⁹ Jelínek. str. 387. Lata. str. 6, 10.

⁹⁰ Jelínek. str. 390. Mencerová. str. 276 a 279. Musil. str. 55. „Trest ako trestnoprávna sankcia nastupuje vždy ako výsledok porušenia základných práv, resp. ústavných hodnôt chránených trestným právom a jeho nevyhnutnou funkčnou zložkou je zásah do základných práv páchatel'a trestného činu“. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 106/2011.

⁹¹ „Trest je najostrejšim z prostriedkov štátneho donútenia, ktoré používa štát pri plnení svojich funkcií. Z ustanovenia § 31 ods. 1 Trestného zákona jasne vyplýva, že trest je následkom trestného činu. Ukladanie konkrétneho trestu páchatel'ovi teda musí byť v príčinnej súvislosti so spáchaním konkrétneho trestného činu páchatel'om. Inak povedané, nevyhnutnou podmienkou a predpokladom uloženia konkrétneho trestu páchatel'ovi je spáchanie konkrétneho trestného činu páchatel'om. Charakteristickým znakom trestu je, že sa ním spôsobuje ujma, ktorá spočíva vo výraznom zásahu do práv páchatel'a, pričom jednoznačne najcitel'nejší zásah predstavuje zásah do jeho osobnej slobody“. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 106/2011.

⁹² Jelínek. str. 464. Šámal. str. 300. Lata. str. 10, 41 - 44. Novotný. str. 22. Mencerová. str. 276. Ivor. str. 351.

⁹³ Jelínek. str. 349. Šámal. str. 300. Ivor. str. 345.

Nad rámec uvedeného je tiež vhodné poukázať na to, že z ekonomického pohľadu je trest pre páchatel'a „cenou za trestný čin“⁹⁴ a z pohľadu štátu je trest je prostriedkom donútenia⁹⁵.

Problematika **zmyslu trestu** sa zaoberá zodpovedaním filozofickej otázky: „*Prečo spoločnosť ukladá trest, aký v tom vidí zmysel?*“. Odpoveď má ponúknuť filozofický argument, ktorý ospravedlní, opodstatní, oprávni uloženie trestu, čiže spôsobenie úmyselného utrpenia človeku. Retributívne teórie odpovedajú: „*Pretože páchatel' si trest za svoj skutok zaslúži*“. Utilitárne teórie odpovedajú: „*Pretože je potrebné trestom napraviť páchatel'a*“ (nápravné teórie), „*Pretože je potrebné trestom izolovať páchatel'a*“ (elimináčnne teórie), „*Pretože je potrebné trestom odstrašiť páchatel'a a ostatných od páchania trestných činov*“ (odstrašujúce teórie). Zmiešané teórie odpovedajú kombináciou uvedených odpovedí. Z uvedeného vyplýva, že spoločnosť trestá preto, aby sa páchatel'ovi odplatila, aby bol odradený znovu spáchať trestný čin v budúcnosti (ale rovnako, aby boli odradení aj ostatní od páchania trestných činov), aby ho izolovala, alebo aby došlo k jeho náprave⁹⁶. Takto je možné vnímať zmysel trestu a trestania.

Účelom trestu je nejaký **jasne určený cieľ**, ktorý sa má trestaním dosiahnuť. **Účelom trestu môže byť odplata, prevencia, eliminácia, náprava, ale takisto ľubovoľná kombinácia týchto štyroch účelov**. Trestanie má smerovať k naplneniu stanoveného účelu⁹⁷, pričom ten predurčuje funkcie, ktoré trest má a ktoré plní⁹⁸:

1. **Ochranná funkcia**. Táto funkcia vychádza z ochranej funkcie trestného práva, a trest ju plní vždy, bez ohľadu nato, aký je oficiálne stanovený účel trestu⁹⁹. Uloženie trestu predstavuje nástroj na ochranu spoločnosti pred kriminalitou¹⁰⁰. Ochrana spoločnosti sa teda realizuje samotným trestaním. Táto funkcia je, z pohľadu spoločnosti, najdôležitejšia, pretože ochrana pred páchatel'mi trestných činov je základnou povinnosťou štátu. Pokiaľ by štát nedokázal ochrániť spoločnosti pred kriminalitou, tak

---

⁹⁴ Karabec. str. 109.

⁹⁵ Jelínek. str. 389. Šámal. str. 301. Mencerová. str. 276. Ivor. str. 345.

⁹⁶ Novotný. str. 7.

⁹⁷ Jelínek. str. 436 - 437.

⁹⁸ Ak sa zmení účel trestu, tak sa zmenia aj funkcie, ktoré má a ktoré plní.

⁹⁹ „*Uložený trest má podľa představ právních filozofů a kriminologů plnit několik funkcí - očekává se od něj, že v zájmu ochrany společnosti bude působit jednak na pachatele (jako prostředek odplaty, zábrany, nápravy, resocializace), jednak i na ostatní společnost (jako prostředek generální prevence, odstrašení, satisfakce). Škála různých teorií trestání, akcentujících ten či onen účel trestu, je dnes v trestněprávní teorii velice pestrá*“. Musil. str. 55.

¹⁰⁰ Šámal. str. 300.

- stráca jeho existencia svoje opodstatnenie. Prvotným a konečným cieľom uloženia trestu je preto ochrana spoločnosti¹⁰¹.
2. **Odvetná funkcia.** Táto funkcia vychádza z teórie odplaty. Uloženie trestu je zo strany spoločnosti odvetou voči páchatel'ovi za trestný čin, ktorý spáchal. Trest má slúžiť k vyrovnaní ujmy spôsobenej na chránených záujmoch, čím dochádza k uzmiernení páchatel'a so spoločnosťou.
  3. **Izolačná funkcia.** Táto funkcia vychádza z eliminačnej teórie. Uloženie trestu pre páchatel'a predstavuje sťaženie alebo úplné vylúčenie podmienok pre spáchanie trestného činu¹⁰². Trestom sa páchatel'ovi zamedzuje v pokračovaní alebo v páchaní ďalšej trestnej činnosti, a to pomocou jeho izolácie.
  4. **Preventívna funkcia.** Táto funkcia vychádza z odstrašujúcej teórie. Uloženie trestu má na páchatel'a pôsobiť tak, aby ho odradilo od opakovania trestného činu v budúcnosti (individuálna prevencia). Trestanie zároveň pôsobí odstrašujúco voči ostatným osobám v spoločnosti, pretože tie vidia, že trestný čin neostane nepotrestaný¹⁰³ (generálna prevencia). Uloženie trestu je signálom do spoločnosti, že trestná činnosť sa nevypláca.
  5. **Nápravná funkcia.** Táto funkcia vychádza z nápravnej teórie. Uloženie trestu má **prispiet'** k náprave páchatel'a. Z tohto dôvodu je táto funkcia neoddeliteľne spätá s individuálnou prevenciou. Trest má mať na páchatel'a výchovný účinok¹⁰⁴, a preto už nemôže byť považovaný iba za rýdže legálne utrpenie bez hlbšieho zmyslu. Pomocou trestu sa má páchatel' priviesť k vedeniu riadneho života. Z tohto dôvodu má výkon trestu pôsobiť na páchatel'a tak, aby sa mohol opätovne zaradiť do spoločnosti, nie aby jeho resocializáciu naopak znemožnil. Náprava páchatel'a je však komplikovaný a dlhodobější proces a dosiahnuť ju výlučne výkonom trestu je skôr naivné, ako reálne¹⁰⁵.

---

¹⁰¹ Jelínek. str. 393. Šámal. str. 295. Novotný. str. 11. Ivor. str. 348.

¹⁰² Jelínek. str. 393. Ivor. str. 348.

¹⁰³ Jelínek. str. 394. Šámal. str. 296.

¹⁰⁴ Jelínek. str. 394. Šámal. str. 295 - 296. Mencerová. str. 284. Ivor. str. 349.

¹⁰⁵ Pokiaľ ide o výkon trestu odňatia slobody tak platí nasledovné: „S ohľadom na výše zmiňované výzkumy a studie, ktoré sa zaoberajú problematikou výkonu trestu odňatia slobody, se prokázalo, že rozhodující vliv na možnou resocializaci pachatelů má s jistotou partner a rodina, jež by neměla přerušovat styk s odsouzeným a naopak by ho měla co nejvíce navštěvovat, aby ho pozitivně motivovala pro budoucí život, a v druhé řadě resocializační programy, na kterých by se mohl podílet stát a zajišťovat je prostřednictvím vyškolených pracovníků a dozorců ve spolupráci s psychology, psychiatry, sociology, lékaři a jinými specialisty. Je velmi důležité nalézt vhodné programy pro kladnou motivaci pachatelů, jejichž dodržování by bylo povinné a autoritativně vynucováno, aby se apelovalo na jejich vůli, mravní cíl a žebříček hodnot a posilovala pozitivní tendence již po dobu výkonu trestu odnětí svobody odsouzených ve vězení, protože se domnívám, že snaha

Skutočnosť je skôr taká, že výkon trestu sám o sebe spravidla nenapraví páchatel'a (naopak, pri nepodmienečnom treste odňatia slobody, sa môže páchatel' z dôvodu negatívneho vplyvu väzenského prostredia - efekt prizonizácie - ešte zhoršiť)¹⁰⁶. Trest je preto iba jedným z viacerých prostriedkov, ktoré sa podieľajú náprave, pričom ako účinnejšie sa javia netrestné prostriedky¹⁰⁷. To však nič nemení na požiadavke, aby trest **prispel**, čo možno v najvyššej miere, k náprave páchatel'a¹⁰⁸. Pre skutočné naplňovanie nápravnej funkcie je však najdôležitejšie, aby existovala v spoločnosti skutočná vôľa naprávať a resocializovať páchatel'ov trestnej činnosti¹⁰⁹¹¹⁰. Základným predpokladom

---

prevychovať pachatele až po propuštění na svobodu nebo pouze vykonáním trestu nemá velmi vysoký účinek“. Navrátilová, J. *Výjimečný trest*. Praha: Leges, 2009, str. 104.

¹⁰⁶ „Nevyhnutelným důsledkem dlouhodobých trestů odnětí svobody je **sociální izolace**. Vytržením pachatelů z jejich sociálního prostředí dochází ke ztrátě jejich vnějších kontaktů. Dalším problémem doživotně odsouzených jsou tzv. **překlenovací mechanismy**, které se projevují osobní rezignací, což znamená, že odsouzení místo projevovali nějakých zvláštních změn v chování **zafixují své chování** a čím dál tím více jsou schopni pohybovat se ve vězení. Tento fenomén se také někdy nazývá „hibernací“, tedy odsouzení své chování zakonzervují do určitého stavu a přizpůsobí se vězeňskému prostředí. Tato adaptace (také označována jako **prizonizace**, definici zavedl Donald Clemmer) má dva základní aspekty: první je institucionalizace, tj. přizpůsobení se podmínkám v negativním smyslu, tedy odsouzený pouze plní stanovené příkazy motivované snahou „přežít“ výkon trestu. Adaptuje se na dané prostředí, ztrácí svou přirozenou aktivitu a iniciativu. Druhým aspektem prizonizace je ideologizace, tzn. že odsouzený k trestu odnětí svobody velmi význačně potlačí individualitu, což vede ke ztrátě pocitu odpovědnosti za vlastní rozhodování, přebírá vězeňské normy a identifikuje se s kriminální subkulturou, používá např. charakteristický jazyk, tzv. kriminální argot. Pobyť ve vězení vyúsťuje zejména u odsouzených mladšího věku ve ztotožnění se s negativními návyky, například s alkoholovou nebo drogovou závislostí. **Vězení navíc slouží jako zdroj kontaktů na pachatele, kteří působí na svobodě**. Lze zhodnotit, že výkon trestu odnětí svobody nenaplňuje svůj primární cíl k nápravě vězňů, naopak fixuje odsouzené k trestní činnosti a vede je k tomu, že pachatelé po opuštění věznice opět vykonávají kriminální činnost a jsou pro společnost stále nebezpeční, dokonce někteří více než před nástupem do trestu odnětí svobody, **neboť se ve vězení naučili další techniky, osvojili si nové postupy a mají kontakty na další podobně zaměřené jedince**. ... Vliv prizonizace je velmi negativní, neboť vězni jsou ve vězení nesamostatní, deprivovaní, mají nedostatek práce a ještě u nich sílí motivace k parazitnímu způsobu života. Experti došli k závěru, že již po uplynutí **pěti až sedmi let** ve vězení je velice složité vrátit se do běžného života a zařadit se do běžného života“.

Navrátilová, J. *Výjimečný trest*. Praha: Leges, 2009, str. 88 a 95. „Trest odnětí svobody mění prožívání, uvažování i chování vězně. Vězeňské prostředí má své vlastní normy a pravidla chování více či méně odlišné od obecně platných norem. **Ve vězení jsou užitečné jiné vzorce chování**. Způsoby chování získané na svobodě vyhasínají - nejsou zde potřebné, někdy jsou dokonce nežádoucí a spoluvězni sankcionované. Adaptace na prostředí vězení zásadním způsobem mění hodnoty, normy i vzorce chování, a stává se překážkou návratu trestaného člověka do společnosti“.

Vegrichtová, B. *Symbolika kriminálního tetování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, str. 149 - 150.

¹⁰⁷ Jelínek. str. 393 - 394. Šámal. str. 295.

¹⁰⁸ „Ideálním cílem trestu tedy je, aby se potrestaný zakázaného jednání pro příště zdržel ne ve strachu před trestem, **ale protože uznal jeho zavrženíhodnost**“.

Lata. str. 54.

¹⁰⁹ Z pohľadu páchatel'a je nevyhnutné, aby vôbec mal možnosť zaradiť sa do spoločnosti a žiť svoj život bez nutnosti páchať trestnú činnosť. Pokiaľ spoločnosť nevytvorí takéto podmienky, tak idea nápravy páchatel'a nemôže byť nikdy naplnená, pretože ten sa uchýli opäť k páchaniu trestnej činnosti, a to z toho dôvodu, aby mohol vôbec prežiť. Typicky, ak je páchatel' prepustený z výkonu trestu odňatia slobody a nie je schopný si nájsť zamestnanie, pretože spoločnosť pristupuje k odsúdeným, ako k ľuďom bez práva na opätovné zaradenie sa do spoločnosti, tak je pochopiteľné, že tí sa vrátia k trestnej činnosti, pretože nemajú na výber. Lata v tejto

pre účinnú nápravu páchatel'ov je poskytnutie všetkým orgánom podieľajúcim sa na náprave (súdy, zariadenia na výkon trestu, probačná a mediálna služba a pod.) také prostriedky¹¹¹, ktoré sú schopné naozaj nápravu zabezpečiť¹¹².

Vymenované funkcie však nie sú v rovnakom pomere zastúpené pri každom druhu trestu¹¹³. Napr. pri nepodmienečnom treste odňatia slobody je výrazne v popredí odplatná a eliminačná funkcia, zatiaľ čo pri podmienečnom treste odňatia slobody, naopak, individuálne preventívna a nápravná funkcia. Všetky funkcie trestu majú za úlohu zabezpečiť, aby trestanie bolo účinné. **Pokiaľ trestanie nie je účinné, tak stráca svoj zmysel a opodstatnenie, a fakticky sa stáva iba prostriedkom bezúčelnej represie, ktorá pochopiteľne na mieru kriminality nemôže mať žiadny vplyv.**

Nakoniec je potrebné zdôrazniť, že základným predpokladom pre naplnenie účelu trestu je úzkostlivé dodržiavanie zásady primeranosti trestu a zásady individualizácie trestu¹¹⁴ (viz podkapitola 5.3.). Neprimeraný a neindividualizovaný trest nemôže naplniť účel trestu a je iba prostriedkom bezvýznamnej represie¹¹⁵.

---

súvislosti uvádza: „*Recidivě lze spíše než převýchovou zabránit postpenitenciárními opatřeními, která ulehčí propuštěným zařazení do běžného života*“. Lata. str. 28.

¹¹⁰ Šámal. str. 296.

¹¹¹ „*Rehabilitační postupy při zacházení s pachateli jsou náročné na odbornou úroveň personálu, tvorba a realizace jednotlivých nápravných programů je i finančně nákladná a vyžaduje účast řady expertů (psychologů, pedagogů, sociálních pracovníků)*“. Karabec. str. 111. Obdobne Lata. Lata. str. 28.

¹¹² Značným nedostatkom aktuálneho právneho stavu je malé množstvo druhov trestov, čo je v prípade trestného práva správneho dotiahnuté kritickej úrovne, pretože zákony umožňujú skoro výlučne ukladať pokutu za spáchanie správneho deliktu (teda iba jeden druh správneho trestu). Tento stav značným spôsobom limituje súdy a správne orgány pri individualizácii trestu (správneho trestu), čo sa automaticky odzrkadľuje na možnosti skutočne napraviť páchatel'a, a teda na samotnej účinnosti trestania. Pochopiteľne ďalším značným problémom je nedostatok financií, ktoré sú potrebné na zabezpečenie účinného výkonu trestu (typicky prostriedky vynakladané na programy resocializácie v prípade trestu odňatia slobody). Posledným, ale nemenej závažným problémom, je samotný postoj verejnosti k odsúdeným a skutočné možnosti pre ich uplatnenie v spoločnosti. Obdobné závery formuluje aj Novotný. Novotný. str. 19.

¹¹³ Mencerová. str. 284.

¹¹⁴ Jelínek. str. 437 - 438.

¹¹⁵ Individuálny prístup k trestaniu a uloženie primeraného trestu je základným predpokladom účinnosti. Avšak mnohí páchatelia ani takýto trest nebudú považovať za oprávnený, za čo môžu ich životné postoje: „*Značná část trestaných, zejména recidivistů se vyznačuje fatalistickým přístupem k životu, který vyjadřují navenek i prostřednictvím tetování. Většina z nich není ochotna akceptovat oprávněnost trestu a své skutky interpretují jako nedostatek štěstí v životě, nespravedlivý osud či zvlášť společnosti. Jejich defetistický, lhostejný a pesimistický pohled na svět, nedostatek sebereflexe se promítá i do volby motivů tetování*“. Vegrichtová, B. *Symbolika kriminálního tetování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, str. 150. Vzhľadom na tieto fakty je možné konštatovať, že ak dochádza k neprimeranému a neindividualizovanému trestaniu, tak tým spoločnosť, prostredníctvom štátnych orgánov, dáva *de facto* páchatel'om za pravdu a uložený trest slúži iba na utvrdenie ich negatívnych životných postojov, čo pochopiteľne vylučuje, akékoľvek účinnosti trestania.

3.2. Zakotvenie účelu trestu v právnom poriadku.

Pokiaľ ide o výslovné zakotvenie a vyjadrenie účelu trestu v zákone, tak situácia, je v Českej a Slovenskej republike odlišná.

V Českej republike platný a účinný zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník výslovne neupravuje účel trestu, a jeho vymedzenie je ponechané výlučne trestnoprávnej teórii¹¹⁶. Dôvody pre nevymedzenie účelu trestu priamo v trestnom kódexe uvádza Lata: „*Explicitně stanovovat účel trestu v zákoně je nezvyklé a v moderních demokratických zemích neobvyklé. Úvahy nad účelem trestu jsou úkolem trestněprávní vědy a ta by v tomto případě neměla být svazována pozitivní právní úpravou*“¹¹⁷. Podľa českej právnej teórie účel trestu vychádza zo zmiešaných teórií trestania¹¹⁸, takže účelom trestu je ochrana, odplata, prevencia, eliminácia a náprava.

V Slovenskej republike platný a účinný zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon výslovne stanovuje účel trestu v § 34 ods. 1: „*Trest má zabezpečiť ochranu spoločnosti pred páchatelom tým, že mu zabráni v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvorí podmienky na jeho výchovu k tomu, aby viedol riadny život a súčasne iných odradí od páchania trestných činov*“¹¹⁹. Vzhľadom na znenie tohto ustanovenia je jednoznačné, že takto formulovaný účel trestu vychádza **výlučne z utilitárnych teórií trestania**. Účelom je ochrana (tá je účelom vždy), izolácia (eliminačná teória), náprava (nápravná teória) a generálna prevencia (odstrašujúca teória), ale aj individuálna prevencia, i keď to nie je uvedené výslovne, pretože

¹¹⁶ Jelínek. str. 391 Šámal. str. 294 -295.

¹¹⁷ Lata. str. 65. V českej trestnoprávnej teórii sa však objavuje aj kritika nevymedzenia účelu trestu v zákone: „*Nevhodně užitá terminologie, připomíná podobný (nesprávný) postup zákonodárce v případě dříve přijatého českého trestního zákoníku z roku 2009, ve kterém se obsahová bezradnost zákonodárce, co vlastně tvoří účel trestu, projevila v tom, že český trestní zákoník vůbec nemá ustanovení o účelu trestu, což vyvolává přinejmenším otázku, zda v českém trestním právu má trest nějaký účel*“. Jelínek, J. Herczeg, J. Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář s judikaturou. Praha: Leges, 2012, str. 27 (poznámka pod čiarou č. 16).

¹¹⁸ Jelínek. str. 392. Šámal. str. 294.

¹¹⁹ Je očividné, že toto ustanovenie je výrazne inšpirované § 23 ods. 1 zák. č. 140/1961 Trestný zákon, ktorý znel: „*Účelom trestu je chrániť spoločnosť pred páchatelmi trestných činov, zabrániť odsúdenému v ďalšom páchaní trestnej činnosti a vychovať ho k tomu, aby viedol riadny život, a tým výchovne pôsobiť aj na ostatných členov spoločnosti*“. K takto vymedzenému účelu trestu sa vyjadrovala česká právna teória nasledovne: „*Ve vymezení účelu trestu podle ustanovení § 23 našeho trestního zákona můžeme rozpoznat prvky teorie eliminační (chránit společnost a zabránit pachateli v trestné činnosti), teorie rehabilitační (výchova pachatele, aby vedl řádný život) i teorie odstrašení (byť je tato generálněpreventivní funkce vyjádřená slov „působit výchovně na ostatní členy společnosti“). Prvky teorie restituční (kompenzační) zde obsaženy nejsou, což je pozůstatkem v minulosti podceňovaného ohledu na postavení a nároky obětí trestného činu*“. Novotný, O. Zapletal, J. a kol. Kriminologie. 3. vydání. Praha: ASPI - Wolters Kluwer, 2008, str. 239.

tá je neoddeliteľne spojená s trestaním¹²⁰. Zo znenia § 34 ods. 1 teda odvetný účel trestu očividne a určite nevyplýva, a preto nie je možné o zmiešaných teóriách trestania uvažovať¹²¹. Tento záver je však v priamom rozpore s dôvodovou správou k § 34, ktorá uvádza: „*Návrh zdôraznil aj zásadu „nulla poena sine lege“ (nijaký trest bez zákona), aj zásadu úmernosti sankcie spáchanému trestnému činu*“¹²², a takisto v rozpore so slovenskou trestnoprávnou teóriou¹²³. Komentár k § 34 uvádza: „*TZ definuje účel trestu, jeho základné funkcie a zásady pre uloženie trestov. Okrem represívnej a výchovnej funkcie trestu kladie dôraz na zásadu humanity, z ktorej vyplýva zákaz neprimeranej sankcie vo vzťahu ku konkrétnym okolnostiam prípadu a pomerom páchatel'a*“¹²⁴. Avšak na konci komentáru je citovaný rozsudok Najvyššieho súdu R 9/1967- II, v ktorom sa uvádza: „*Požiadavka, aby trestom uloženým za trestný čin v doprave bolo účinne pôsobené aj na ostatných členov spoločnosti, je zdôraznená najmä v takých prípadoch, kedy bol zavinený ťažký následok vodičom motorového vozidla, ktorý hrubým porušením dôležitých predpisov o premávke na pozemných komunikáciách prejavil závažnú vodičskú nedisciplinovanosť*“¹²⁵. Tento záver súdu plynie z očividnej preferencie odstrašujúcej teórie, teda tej, ktorá umožňuje ukládanie exemplárnych trestov, pričom tie sú naopak v príkrom rozpore s princípom primeranosti trestu vzhľadom k spoločenskej škodlivosti trestného činu. **Z uvedeného vyplýva, že komentár obsahuje protichodné závery**¹²⁶. Napriek tomu je však možné uzavrieť, že vo

¹²⁰ Čentěš, J. a kol. *Trestný zákon: veľký komentár*. 2. aktualizované vydanie. Bratislava: Eurokódex, 2013, str. 69. (ďalej citované ako „*Komentár Čentěš*“)

¹²¹ Na základe uvedeného nemôžem súhlasiť s tvrdením Ivora: „*Účel trestu je vymedzený v § 34 ods. 1. Takto vymedzený účel vykazuje črty zmiešaných teórií účelu trestu*“. Ivor. str. 347.

¹²² Dôvodová správa k zák. č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon. str. 13.

¹²³ Komentár uvádza: „*Okrem odplaty odsúdenému ide spoločnosti vo vyjadrenom treste aj o jej ochranu...*“ (danú časť komentára písal Mularčík) a na inom mieste (v inej súvislosti): „*Uvedené ustanovenie má zabrániť prílišnej tvrdosti trestu a jeho neprimeranosti vzhľadom na spáchaný skutok*“ (danú časť komentára písal Kordík). Burda, E. Čentěš, J. Kolesár, J. Záhora, J. a kol. *Trestný zákon. Všeobecná časť. Komentár. I. diel*. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2010, str. 285 a 303. Mencerová uvádza: „*...trest má byť úmerný stupňu závažnosti činu pre spoločnosť...*“. Mencerová str. 282. Ivor uvádza najskôr iba všeobecný záver: „*Slovenské trestné právo je založené na zásade humanizmu a z tejto zásady vyplýva, že trest má pôsobiť iba takú ujmu, akú vyžaduje splnenie účelu trestu*“, avšak následne uvádza: „*Preto treba mieru, ktorú pri uložení trestu nemožno prekročiť. Touto mierou je zásada, že trest nesmie byť nikdy prísnejší, ako to vyžaduje závažnosť spáchaného trestného činu*“. Ivor. str. 345 a 404.

¹²⁴ Komentár Čentěš. str. 69.

¹²⁵ Komentár Čentěš. str. 70.

¹²⁶ Navyše záver vyslovený v rozsudku súdu je v príkrom rozpore s uznávaným názorom, že na spoločenskú škodlivosť najviac vplýva zložka zavinenia páchatel'a a nie zložka spôsobeného následku, čo spôsobuje, že úmyselné trestné činy sa považujú za škodlivejšie, ako nedbanlivostné, pričom spôsobený následok iba dotvára, i keď často veľmi významne, celkovú spoločenskú škodlivosť. Lata. str. 79 - 82. Názor, že spoločenskú škodlivosť najviac určuje spôsobený následok, už v dobe vydania predmetného rozsudku podroboval kritike

všeobecnosti slovenská trestnoprávna teória považuje za účel trestu aj odplatu a vychádza zo zmiešaných teórií trestania (viz názor Ivora). Odplatnú funkciu však nesprávne radí pod tzv. represívnu zložku trestu (*terminus technicus*), ktorú vyvodzuje ustanovenia o účele trestu, a to z pasáže: „zabráni v páchaní ďalšej trestnej činnosti“¹²⁷. Táto pasáž však v skutočnosti popisuje izolačnú funkciu trestu (eliminačná teória), a tak je aj v teórií popisovaná¹²⁸. Ak by mala byť skutočne účelom trestu odplata, tak by predmetné ustanovenie muselo obsahovať formuláciu: „Účelom trestu je odplata za spáchaný čin...“, tú však neobsahuje. Jednoznačne najväčším oficiálnym zdrojom o účele trestu je nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. 106/2011. Tento nález sa zaoberá účelom trestu bodoch IV.D a IV.G, ktoré je potrebné podrobne rozobrať:

- *„Podľa ustanovenia § 34 Trestného zákona je účelom trestu ochrana spoločnosti pred páchatelmi trestnej činnosti, pričom táto ochrana sa realizuje formou trestnej represie (tým, že sa páchatelovi zabráni v páchaní trestnej činnosti), individuálnej prevencie (tým, že sa vytvoria podmienky na výchovu páchatel'a k tomu, aby viedol riadny život) a generálnej prevencie (tým, že sa iní odradia od páchania trestnej činnosti)“* (citácia je z bodu IV.B).
  - Ústavný súd potvrdzuje, že účel trestu vychádza výlučne z utilitárnych teórií trestania.
  - Ústavný súd označuje eliminačnú funkciu za trestnú represiu, čo je nesprávne.
- *„Trest realizuje svoje poslanie - ochranu spoločnosti niekoľkými funkciami, ako sú represia (zabránenie páchatelovi páchať ďalej trestnú činnosť), resocializácia páchatel'ov trestných činov, a výchovným pôsobením na ostatných členov spoločnosti“.*
„Funkciu ochrany plní trest jednak voči páchatelovi trestného činu, voči ktorému sa prejavuje moment represie (zabránenie páchaniu trestnej činnosti) a individuálnej prevencie (výchova k riadnemu životu), jednak voči ďalším jednotlivcom, potencionálnym páchatel'om, voči ktorým sa prejavuje moment generálnej prevencie (výchovné pôsobenie trestov na ostatných členov spoločnosti)“ (citácia je z bodu IV.B).

Novotný: „Dlouhodobé tresty odnětí svobody nejsou u kulpózních trestních činů spravedlivou odplatou“. Novotný str. 127. (kritika je uvedená na str. 125 - 130).

¹²⁷ Napr. Ivor. str. 347.

¹²⁸ Ivor. str. 348.

- Ústavný súd potvrdzuje, že trest musí naplňat' štyri utilitárne funkcie, a to eliminačnú, nápravnú, individuálne preventívnu a generálne preventívnu funkciu.
- Ústavný súd zopakoval 3x to isté na 3 rôznych miestach.
- *„Vychádzajúc zo zásady humanity treba dodržať princíp úmernosti represie, aby táto neprekročila mieru nevyhnutnú pre splnenie účelu trestu. K naplneniu účelu trestu prispieva aj jeho preventívne pôsobenie, keď hrozba trestu formulovaného v trestnom kódexe odrádza verejnosť od páchania trestnej činnosti, pričom intenzita tejto prevencie rastie so zvyšovaním vedomia verejnosti o neodvratnosti a spravodlivosti trestov“* (citácia je z bodu IV.B).
- Ústavný súd potvrdzuje, že trest musí byť primeraný k účelu trestu. Podľa eliminačnej funkcie (teórie) je obligatórne uloženie doživotného trestu odňatia slobody primerané, ak páchatel' spácha stanovený počet trestných činov, pričom je nepodstatné, že aká bola ich skutočná spoločenská škodlivosť¹²⁹. Podľa nápravnej funkcie (teórie) je primerané uloženie trestu odňatia slobody na dobu nevyhnutnú pre nápravu páchatel'a, teda na dobu neurčitú¹³⁰. Podľa odstrašujúcej funkcie (teórie) je primerané uložiť páchatel'ovi exemplárny trest, ak je to nevyhnutné pre odstrašenie ostatných v danom mieste a čase¹³¹. Ako môžu byť takéto tresty v súlade so zásadou humanity? Spájať zásadu humanity s týmito teóriami trestania považujem za celkom dobrý oxymoron.
- *„Predpokladom účinnej ochrany spoločnosti, teda účinnosti generálnej a individuálnej prevencie, je adekvátnosť trestov za spáchaný trestný čin“* (citácia je z bodu IV.B).
- Ústavný súd prehlasuje, že inherentným predpokladom účinnej ochrany spoločnosti je adekvátnosť trestu. Vzhľadom k čomu má byť trest primeraný? Ústavný súd vyslovil, že k účelu trestu. To znamená, že je potrebné ukladať exemplárne tresty

¹²⁹ Z eliminačných teórií trestania vychádzajú myšlienky prísnejšieho trestania recidivistov, a to až to tej miery, že sa povinne ukladajú doživotné tresty odňatia slobody (inštitúty 3x a dož, alebo 2x a dož). Lata. str. 29 - 32.

¹³⁰ *„Z hľadiska rehabilitačnej teórie lze za drobný trestný čin mravně zcela narušenému jedinci uložit dlouhodobé rehabilitační opatření a naopak u jedince s mimořádně dobrou prognózou se žádné opatření ukládat nemusí, i kdyby spáchal sebehorší zločin. Spáchaný trestný čin se tak stává pouze impulsem, jenž opravňuje zkoumání osobnosti pachatele a jeho nebezpečnosti a podle závěru tohoto zkoumání lze uložit sankci, která potrvá, dokud není dosaženo jeho nápravy“*. Lata. str. 28.

¹³¹ *„je však třeba mít na paměti, že utilitární odstrašující teorie připouštějí možnost uložení exemplárních trestů“*. Lata. str. 24.

(napĺňanie generálne preventívnej funkcie¹³²), ak si to prípad vyžaduje. Exemplárny trest však nikdy nebude v súlade s individuálne preventívnu funkciu¹³³, pretože samotný páchatel' by bol odstrašený trestom miernejším. Z pohľadu individuálne preventívnej funkcie je teda exemplárny trest, trestom neprimeraným. Toto však neplatí z pohľadu generálne preventívnej funkcie. Opäť oxymoron, avšak najväčším paradoxom je, že sám Ústavný súd o pár riadkov nižšie konštatuje, že: „*Teoretické východiská penológie poukazujú na potrebu zvolit' optimálnu mieru represie, keďže ani príliš mierny, ani príliš prísny trest podľa nej nepôsobia výchovne, ale demoralizujúco, zároveň varujú pred tzv. exemplárnym trestaním spočívajúcim v tom, že sa konkrétna prísnosť trestu neodôvodňuje hľadiskom individuálnej prevencie, ale potrebou odstrašiť verejnosť ustanovením prehnane prísnych trestov, kde je zintenzívnením represie potlačený moment prevencie*“. Naozaj udivujúce.

- „*Moderné humanistické teórie zaoberajúce sa účelom trestu a trestného práva vôbec, teda myšlienky H. Grotia, C. Beccariu, I. Kanta, G. W. F. Hegla, L. Feuerbacha, F. von Liszta a ďalších právnych filozofov a tvorcov teórií trestov, resp. trestania, sú založené na myšlienke, že **trestné konanie má sledovať rovnako preventívny a resocializačný cieľ, má totiž prispieť k polepšeniu a náprave páchatel'a**. Cieľom trestného konania má byť dosiahnutie toho, aby obvinený páchatel' zaujal ku spáchaniu trestného činu sebakritický a kajúcny postoj, ktorý sľubuje možnosť jeho nápravy. Považuje sa za spravodlivé, aby bol vážne mienený sebakritický a kajúcny postoj „odmenený“ miernejším trestom, napr. tak, ako to umožňuje súčasný inštitút poľahčujúcej okolnosti z dôvodu „úprimnej ľútosti“, upravený v § 36 písm. l) Trestného zákona. Pokiaľ si páchatel' uvedomí, že trestným činom, ktorý spáchal porušil práva a slobody iných a rozhodne sa prijať trest, môžeme povedať, že páchatel' sa, či už na základe vlastného svedomia alebo aj za pripojenia trestného konania, hrozby trestom alebo verejného odsúdenia, chce napraviť a pokúsiť sa vynahradiť spoločnosti škodu, ktorú spáchal. V takom prípade je dobré, že páchatel' trest považuje za adekvátny, spravodlivý a súhlasí s ním. Primárnym cieľom trestného konania by však prirodzene*

---

¹³² „Zároveň ukládání trestů je důraznou informací i pro ostatní (v první řadě labilní) členy společnosti, aby se raději páchání trestné činnosti zdržely (generální prevence)“. Lata. str. 21.

¹³³ „Uložený trest odstraňuje v první řadě samotného trestaného, který na vlastní kůži pocítí nepříjemnost této sankce a ze strachu před jejím opětovným uložením se zdrží zakázaného jednání (individuální prevence)“. Lata. str. 21.

nemalo byť hľadanie trestu, s ktorým páchatel' bude súhlasiť, pretože páchatel', ktorý neprejaví skutočnú ľútosť nad svojimi činmi a nebude sa snažiť o nápravu, bude za svoj hlavný cieľ považovať dosiahnutie čo najnižšieho trestu a následne návrat k predchádzajúcemu spôsobu kriminálneho života“ (citácia je z bodu IV.B).

- Ústavný súd touto pasážou jednoznačne a s konečnou platnosťou potvrdil, že vychádza z utilitárnych teórií trestania, pričom veľký dôraz pripisuje nápravnej teórii trestania, a teda nápravnej funkcii (viz „*kajúcny postoj*“).
- Ústavný súd sa vyjadril veľmi nepresne a zavádzajúco, pretože Kant a Hegel sú najklasickejšími predstaviteľmi retributívnych teórií trestania¹³⁴ (viz podkapitola 2.1.). Kant kategoricky odmietal akékoľvek napĺňanie utilitárnych cieľov pri trestaní¹³⁵. Hegel je zas tvorcom anulačnej teórie: trest je negáciou trestného činu (ukladaný trest sa musí rovnať spoločenskej škodlivosti trestného činu nato, aby sa spoločenský poriadok dostal do stavu pred spáchaním trestného činu, teda do pôvodného stavu¹³⁶) (viz nižšie). Je iróniou, že Ústavný súd si vybral práve dvoch najvyhranenejších retributívnych teoretikov, ktorým vsunul do úst myšlienku, že: „*trestné konanie má sledovať rovnako preventívny a resocializačný cieľ, má totiž prispieť k polepšeniu a náprave páchatel'a*“, teda myšlienku, ktorú vo svojej filozofii zaryte odmietali.
- „*Obsahom vykonávaného trestu je určitá ujma na inak chránených základných právach a slobodách páchatel'a (napr. na osobnej slobode, na majetku, na cti a pod.). Ujma nie je cieľom trestu, je iba nevyhnutným prostriedkom na dosiahnutie účelu trestu. V trestnom zákonodarstve právneho štátu nie je trest sám osebe účelom, nepredstavuje odplatu za spáchaný trestný čin. Toto ponímanie trestu sa líši od absolútnych teórií trestu vychádzajúcich zo zásady „punitur, quia peccatum est“, teda „trestá sa, pretože bolo spáchané zlo“. Naopak, relatívne teórie trestu spájali s jeho ukladaním určité pre spoločnosť užitočné ciele („punitur, ne peccetur“, teda „trestá sa, aby nebolo páchané zlo“). Zmiešané teórie trestu usilovali o spojenie odplatnej i účelovej funkcie trestu.*

¹³⁴ „*Nejryzejší forma retribuční teorie, jež vychází zejména z učení I. Kanta a G. Hegela a která je do značné míry totožná s absolutní teorií, odmítá s trestem spojovat jakýkoliv společenský účel*“. Lata. str. 36. Obaja filozofi sa razantne vymedzovali proti odstrašujúcim teóriám trestania. Lata. str. 26.

¹³⁵ „*trest nemůže být nikdy uložen jako pouhý prostředek k prosazení nějakého dobra, ať již s ohledem na samotného odsouzeného nebo společnost, ale vždy musí být uložen pouze a jedině, že osoba které je uložen spáchala zločin*“. Lata. str. 36.

¹³⁶ Lata. str. 36 - 38.

Na tomto mieste je zároveň potrebné zdôrazniť, že ani absolútne teórie nepočítali s ukladaním neprimeraných trestov. Napriek niekedy drastickej povahe použitých trestnoprávných prostriedkov totiž v zmysle zásady „oko za oko, zub za zub“ ráтали so spôsobením rovnakej ujmy páchatel'ovi. Požiadavka primeranosti trestu je obsiahnutá i v myšlienke predstaviteľa absolútnej teórie trestu G. W. F. Hegla, podľa ktorého bezprávie je negáciou práva, a trest je teda negáciou tejto negácie. Hegel poukazuje na skutočnosť, že páchatel'a môže so spravodlivosťou, a teda aj so spoločnosťou, zmieriť len spravodlivý trest. **Trest sa musí rovnať spôsobenému bezpráviu.**

Z uvedeného vyplýva, že v prípade, ak bude trest, resp. odplata obsiahnutá v treste, prísnejšia ako bezprávie spôsobené trestným činom, nedôjde len k negácii tohto bezprávia, ale zároveň uloženým trestom vznikne nové bezprávie – bezprávie voči neprimerane potrestanému páchatel'ovi trestného činu. Neprimeraný trest je teda negáciou práva, ktorá sa svojou podstatou (negovaním práva) ničím nelíši od trestného činu, pričom páchatel', ktorému toto bezprávie spôsobil štát, nebude mať možnosť dosiahnuť negáciu štátom spôsobenej negácie práva, keďže monopol na trestanie má v rukách štát“ (citácia je z bodu IV.B).

- No a teraz Ústavný súd úspešne poprel všetko to, čo bolo uvedené vyššie o utilitárnom účele trestu a utilitárnych funkciách. Trest musí byť po novom priamo úmerný spoločenskej škodlivosti spáchaného trestného činu, inak dôjde k vzniku bezprávia na páchatel'ovi, proti ktorému nebude môcť bojovať.

- „Požiadavka, aby bol trest primeraný trestnému činu, za ktorý sa ukladá, sa však v trestnom práve presadzuje najneskôr už od dôb osvietenstva. V zmysle tejto požiadavky ***má byť trest úmerný škode, ktorú páchatel' trestným činom spôsobil, a nemá páchatel'ovi spôsobiť zbytočné útrapy***“ (citácia je z bodu IV.G).

- Ústavný súd sa vyjadril opäť veľmi nepresne a zavádzajúco, pretože citácia určite nie je pravdou. Požiadavka, aby bol trest priamo úmerný spáchanému trestnému činu je tou úplne najstaršou myšlienkou, pričom táto myšlienka je základom retributívnych teórií trestania. Jej najextrémnejším a najstarším vyjadrením je *lex talionis* - oko za oko, zub za zub (absolútne teórie trestania). Je historickou notoriou, že sa týmto zákonom riadili tie najstaršie známe civilizácie¹³⁷. Pokiaľ ide

---

¹³⁷ Viz Chammurapiho zákonník.

o osvietenstvo, tak pravda je taká, že s jeho príchodom sa začali rozvíjať naopak utilitárne teórie trestania (vo väčšej miere), ktoré sa vymedzovali proti stredovekému inkvizičnému trestnému procesu, ktorý sa riadil absolútnymi teóriami trestania (retributivizmus v tej najvyhranenejšej forme)¹³⁸. Utilitárne teórie odmietajú, že páchatel' si trest zaslúži za spáchaný trestný čin, a takisto, ako je viac krát spomenuté, že neviažu primeranosť k spoločenskej škodlivosti trestného činu. Osvietenský učenci (Betham, Beccaria, Feuerbach, Lisztz) by určite nesúhlasili s výrokom, že: „*trest má byť trest úmerný škode, ktorú páchatel' trestným činom spôsobil*“. Tento postoj je základom retributivizmu - Hegel, Kant (viz vyššie).

- „*Z požiadavky primeranosti trestu jednoznačne vyplýva zákaz akéhokoľvek exemplárneho trestania*“ (citácia je z bodu IV.G).
  - Ústavný súd sa opäť vymedzuje voči exemplárnym trestom, pričom vyššie zdôrazňoval naplňovanie generálne preventívnu funkciu trestu.
  - Nato, aby bol platný výrok Ústavného súdu, tak by musel znieť nasledovne: „*Z požiadavky primeranosti trestu jednoznačne vyplýva, že ak nie je účelom odstrašenie iných, tak platí striktný zákaz akéhokoľvek exemplárneho trestania*“.

Z vyššie uvedeného je zjavné, že Ústavný súd v odôvodnení nálezu spojil dokopy azda všetko mysliteľné o teóriách trestania, pričom zjavne chcel do účelu trestu stanovenom v Trestnom zákone SR zakomponovať odplatný účel (funkciu). Mám však zato, že Ústavný súd vôbec nevedel o čom píše, presnejšie povedané nevedel, o dôsledkoch a súvislostiach toho, čo práve napísal¹³⁹. Ak by totiž vedel, že čo znamená:

- eliminačný účel trestu a čo spôsobuje jeho naplňanie,
- generálne preventívny účel trestu a čo spôsobuje naplňanie,
- nápravný účel trestu a čo spôsobuje naplňanie,
- odplatný účel trestu a čo spôsobuje naplňanie,

tak by určite nenapísal to, čo napísal, pretože by vedel, že to čo napísal sa vzájomne vylučuje. Všetko jednoducho naraz platiť nemôže. Spojenie utilitarizmu a retributivizmu, čiže vytvorenie zmiešaného účelu trestu, si vyžaduje určenie jeho presnej podoby, pretože je potrebné stanoviť, jednak ktoré účely sa spájajú a jednak akú majú dôležitosť (teda upraviť

---

¹³⁸ Lata. str. 11 - 18.

¹³⁹ Toto je iba dôsledkom toho, že v našom regióne sa teoretické rozpracovanie teórií trestania úplne opomína.

ich vzájomné interakcie). Z nálezu jasne vyplýva, že Ústavný súd zrušil asperačnú zásadu (v jej pôvodnej podobe) práve pre jej neprímeranosť k spoločenskej škodlivosti trestných činov, **čiže pre rozpor s retributivizom**¹⁴⁰¹⁴¹. Účel trestu vyjadrený v § 34 ods. 1 Trestného zákona SR však vychádza výlučne z utilitárnych teórií trestania, podľa ktorých **je možné, správne a dobré** ukladať neprímerané tresty vzhľadom k spoločenskej škodlivosti spáchaného trestného činu, pričom z tejto koncepcie vychádza aj celý Trestný zákon SR. Odplatný účel slovenská definícia účelu trestu jednoducho neobsahuje. Ústavný súd teda rozhodol proti doslovnému textu zákona, na základe použitia argumentu ústavne konformného výkladu¹⁴². Zrušenie asperačnej zásady Ústavným súdom však považuje za veľmi sporné, a to hovorím z pohľadu človeka, ktorý s jej zrušením stopercentne súhlasil. Nevieť totiž, že do akej miery je Ústavný súd oprávnený rušiť zákonodarcom zvolenú trestnú politiku¹⁴³. Ak sa však

---

¹⁴⁰ „Obzvlášť vo vzťahu k právnej úprave trestu ako právneho následku trestného činu pritom platí, že nepostačuje len dodržiavanie požiadavky *nulla poena sine lege*, ale je nevyhnutné, aby zákonom ustanovená právna úprava druhov trestov, podmienok ich ukladania, ako aj podmienok ich výkonu plne rešpektovala predovšetkým základné ľudské právo nebyť mučený ani podrobený neludskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu, ako i právo, **aby bol trest primeraný trestnému činu**, za ktorý je tento trest ukladaný“. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 106/2011.

¹⁴¹ Ústavný súd to však urobil vnútorne veľmi rozporuplným spôsobom.

¹⁴² „Trest ako trestnoprávna sankcia nastupuje vždy ako výsledok porušenia základných práv, resp. ústavných hodnôt chránených trestným právom a jeho nevyhnutnou funkčnou zložkou je zásah do základných práv páchatel'a trestného činu. Takýto zásah môže byť ústavne konformný len v prípade, že okrem zákonného základu a legitímneho cieľa vyjadreného v cieľoch trestnej politiky štátu a v účele trestu samotného musí rešpektovať zásadu proporcionality vyžadujúcu rešpektovanie primeranosti **medzi povahou, okolnosťami či následkami spáchaného trestného činu** a prísnosťou trestu vzhľadom na jeho účel. **Inak povedané, napriek tomu, že ústava výslovne neobsahuje požiadavku, aby bol trest primeraný trestnému činu, za ktorý je tento trest ukladaný, je – vzhľadom na čl. 1 ods. 1 ústavy, ako i vzhľadom na čl. 13 ods. 4 ústavy – nepochybné, že zákonná úprava trestania musí byť v súlade s (i ústavným súdom stabilne presadzovanou) požiadavkou materiálneho právneho štátu, ktorého neoddeliteľnou súčasťou je i prípustnosť zásahov do základných práv a slobôd len spôsobom a v miere, ktoré obstoja v teste proporcionality, pričom v prípade trestania viaccinného súbehu ide o zásah do osobnej slobody (čl. 17 ods. 2 ústavy), ktorý je potrebné podrobiť testu proporcionality.**“ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 106/2011.

¹⁴³ „Pri úprave s tým súvisiacich otázok, akými sú ustanovenie druhov trestov, zásad a spôsobov ich ukladania, je zákonodarcu limitovaný len ústavou a dohovorom stanoveným zákazom krutého, neludského či ponižujúceho trestu a všeobecným ústavným princípom materiálneho právneho štátu zahŕňajúcim princípy, akými sú princíp zákonnosti, právnej istoty, princíp rešpektu k základným právam a slobodám, princíp zákazu svojvôle, princíp primeranosti, zákazu diskriminácie a pod. Zákonodarcu v týchto medziach disponuje širokou mierou úvahy, čo sa týka určenia druhu trestov, ich výmery, zásad a spôsobov ich ukladania. Ústava ani medzinárodné pramene práva nepredpisujú zákonodarcovi ucelený koncept trestnej politiky. Je tak na úvahe zákonodarcu stanoviť mieru uplatnenia jednotlivých foriem ochrany spoločnosti prostriedkami trestného práva, t. j. rozhodnúť, aký dôraz položí na prvky represie, individuálnej prevencie či generálnej prevencie. Ústavný súd však v tejto súvislosti už v predchádzajúcich častiach odôvodnenia dostatočne dôrazne poukázal na to, že ani úvaha zákonodarcu nie je bez obmedzení, a teda nesmie trpieť svojvôľou. ... Vychádzajúc z už uvedeného tak možno zhrnúť, že zákonodarcu má nepochybné právo formovať trestnú politiku štátu, **toto jeho právo však nie je absolútne**. Zákonodarcu je totiž v rámci svojej normotvornej činnosti významne limitovaný, a to povinnosťou zaistiť súlad právnej úpravy s ľudskými právami, tak ako sú vymedzené v záväzných vnútroštátnych a medzinárodných prameňoch práva“. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 106/2011.

Ústavný súd cítil byť oprávnený zrušiť asperačnú zásadu, pretože ju považoval za neprimeraný zásah do základných práv a slobôd páchatel'ov, tak potom ju mal zrušiť jednoznačne ako celok. Takisto mal ďalej zrušiť zásadu 3x a dost'¹⁴⁴, doživotné zákazy trestu odňatia slobody bez možnosti podmieneného prepustenia, doživotné zákazy činnosti bez možnosti upustenia od výkonu trestu, doživotné vylúčenie účinkov zahľadenia, taxatívnu metódu poľahčujúcich a prit'azujúcich okolností a pravidlá pre trestanie recidivistov - ich obligatórny prísnejší postih (viz podkapitola 9.1.). Takto by zrušil zvolenú trestnú politiku vychádzajúcu z eliminačnej teórie, na ktorej je postavený Trestný zákon SR. Ústavný súd však zrušil iba jeden prejav eliminačného účelu trestu, pričom ostatné prejavy, ktoré predstavujú minimálne rovnako neprimeraný zásah do základných práv a slobôd páchatel'ov, nielenže zostali v platnosti, ale pokiaľ ide o zásadu 3x a dost', tak súd judikoval jej ústavnú konformitu. Toto považujem za skutočne absolútne nepochopiteľné, zarážajúce a udivujúce. V každom prípade takto vyzerajú fakty v súvislostiach. Na tomto príklade som chcel ukázať, že aký má veľký význam a reálny dopad stanovenie konkrétneho účelu trestu. Z tohto dôvodu považujem účel trestu za ten najdôležitejší aspekt celého trestného práva, pretože od neho sa odvíja kompletná podoba nastavenia trestného práva hmotného (a svojím spôsobom aj procesného¹⁴⁵). Jeho správne nastavenie preto považujem za to najkľúčovejšie v oblasti trestného práva¹⁴⁶.

---

¹⁴⁴ V tejto súvislosti je nevyhnutné poukázať na odlišné stanovisko k nálezu sp. zn. PL. 106/2011 sudkyne Macejkovej a sudcu Ľalíka, s ktorým sa v plnom rozsahu stotožňujem. V stanovisku je kritizovaný jednak fakt, že súd nezrušil asperačnú zásadu, ako celok, a jednak fakt, že súd rozhodol presne opačne, ako v prípade nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS. 6/09, v ktorom súd rozhodol o ústavnej konformite zásady 3x a dost'. Je predsa ťažko pochopiteľné, že ak sa raz vyslovil Ústavný súd k ústavnej konformite zásady 3x a dost', tak ako je možné, že sa vyjadril k ústavnej nekonformite asperačnej zásady. Oba rozhodnutia sú totiž založené na presne opačnej právnej argumentácii (opozitné právne názory), pričom meritum veci bolo zhodné (v oboch prípadoch išlo o prejavy eliminačného účelu trestu). Fakty sú také, že buď je zásada 3x a dost' rovnako protiústavná, ako asperačná zásada, alebo je asperačná zásada rovnako ústavne konformná, ako zásada 3x a dost'. Z teoretického hľadiska je nemožné urobiť to, čo spravil Ústavný súd, teda, že jeden prejav eliminačnej teórie zrušil pre jeho rozpor s Ústavou SR a druhý ponechal v platnosti pre jeho súlad s Ústavou SR. Od roku 2011 teda existuje skutočne bizarný stav na poli slovenského trestného práva hmotného.

¹⁴⁵ Prísnosť hroziaceho trestu má napríklad vplyv na maximálnu prípustnú dĺžku väzby.

¹⁴⁶ Môj návrh na podobu účelu trestu je uvedený v oddieloch 22.1.13.

4. Pojem a účel správneho trestu¹⁴⁷.

4.1. Teoretické vymedzenie.

Pokiaľ ide o pojem a účel správneho trestu, tak platí to isté čo je uvedené v predošlej kapitole. Správny trest je teda legálnou ujmou na základných práva a slobodách¹⁴⁸, je najprísnejší právny následok spáchania správneho deliktu¹⁴⁹, jeho účelom môže byť odplata, prevencia, eliminácia a náprava, a plní rovnaké funkcie (ochrannú, odplatnú, eliminačnú, preventívnu, nápravnú)¹⁵⁰. Správny trest môže byť takisto spojený s negatívnym hodnotením osoby, v tom zmysle, že po jeho uložení páchatel stráca správnoprávnu bezúhonnosť¹⁵¹ (typicky pre účely posudzovania udelenia nejakého oprávnenia, napr. podnikateľského a pod.). Uložením správneho trestu však nikdy nedôjde k strate trestnoprávnej bezúhonnosti. Aktuálne však nie je v teórii trestného práva správneho všeobecne zastávaný názor, že správne delikty sú, z morálneho hľadiska, zavrhnutiahodné skutky, z čoho vyplýva, že sa správny trest

---

¹⁴⁷ Zámerne som použil pojem správny trest. Tento pojem používa Prášková (napr. v úvode - XXIII, na str. 7 atď.), ale aj iní teoretici (napr. Průcha, str. 388., Machajová. str. 253, 254 atď.). Pojem **trest** používal taktiež zákon č. 88/1950 Zb. Trestný zákon správny, v jeho § 11. Tento pojem znovu zaviedol do českého práva zák. č. 250/2016 o zodpovednosti za prešľupky a řízení o nich (nový zákon o priestupkoch), ktorý nadobudne účinnosť dňa 1. 7. 2017. Aktuálna právna úprava v Slovenskej republike nepozná tento pojem a používa termíny sankcia a sankcionovanie. Podľa môjho názoru je však pojem správny trest presnejší a vhodnejší, a preto by sa mal používať. Akékoľvek mocenské postihovanie fyzickej osoby pre spáchanie trestného deliktu by sa malo vždy nazývať trestanie a právny následok trest, pretože ten v sebe zahrňuje morálne odsúdenie páchatel'a. Nemôžem súhlasiť s názorom, že správne delikty sú morálne neutrálne konania, a preto ich postih nesmie byť spojený s morálnym odsúdením. **Veď úplne postačí, ak poukážem na priestupky, ktorými sa zaoberám v tejto práci.** Všetky z nich je možné označiť za morálne zavrhnutiahodné konania. Na druhej strane, pre postihovanie právnickej osoby by mali byť vyhradené termíny sankcia a sankcionovanie, a to rovnako **aj v trestnom práve, tak aj v trestnom práve správnom.** V prípade právnickým osôb nie je možné uvažovať o morálnom odsúdení ich „konania“, pretože sú iba právnymi fikciami, teda v skutočnosti neexistujú, a práve z tohto dôvodu nemajú ani svedomie, takže prípadné morálne odsúdenie na nich nemá aj tak žiadny vplyv. Obdobne sa vyjadrujú aj ďalší teoretici (viz Jelínek, J. Herczeg, J. *Zákon o trestní zodpovednosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář s judikaturou.* Praha: Leges, 2012, str. 27). V tejto súvislosti však musím zároveň dodať, že slovné spojenie trestná sankcia by malo byť používané aj naďalej v rovnakom význame, aký zastáva dnes. Vzhľadom na uvedené budem v tejto práci používať pojem správny trest. V prípade popisovania a komparácie platnej právnej úpravy (podkapitola 7.2., 8.2. a 9.2.) však používam pojem sankcia, a to preto, že opisujem stav *de lege lata*.

¹⁴⁸ Prášková. str. 42.

¹⁴⁹ Průcha, str. 390. Vrabko, M. a kol. Správne právo hmotné. Všeobecná časť. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2012, str. 293. (ďalej citované ako „Vrabko“).

¹⁵⁰ Průcha, str. 391.

¹⁵¹ Existujú registre správnych trestov. Napr. v Slovenskej republike existuje Ústredná evidencia priestupkov (viz § 89a zák. č. 372/1990 Zb. o priestupkoch) a Evidencia vodičov, čo je špeciálna evidencia, ktorá slúži aj pre účely trestania dopravných trestných deliktov (viz § 107 zák. č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke). V Českej republike sa s prijatím zák. č. 250/2016 o zodpovednosti za prešľupky a řízení o nich zriaďuje evidencia niektorých priestupkov (viz § 106). Tieto registre existujú hlavne pre účely trestania (pre účely recidívy), pričom zápis môže byť spojený so stratou správnoprávnej bezúhonnosti.

nepovažuje za prostriedok oficiálneho morálneho odsúdenia¹⁵². Lata trefne oponuje tomuto postoju: „*Pokud sankce odsudek neobsahuje, rezignujeme na názor, že člověk je schopen morálního hodnocení a tak i na podstatnou část jeho lidskosti. Jak uvádí von Hirsch ve zjevné návaznosti na Hegela, eticky neutrální sankce zachází s pachatelem jako s tygrem v cirkuse, kterého je možno tresty omezit, zastrašit či něčemu naučit, ale není schopen porozumět tomu, proč je špatné kousat lidi*“¹⁵³. Navyše sama doktrína považuje správny trest pokarhania (napomenutí) za prostriedok morálneho donútenia páchatel'a¹⁵⁴. Avšak, ak sú teda správne delikty morálne neutrálne skutky, tak potom, ako je možné **morálne** donucovať páchatel'a za spáchanie správneho deliktu? To sa vylučuje, pre mňa to je oxymoron, s ktorým určite nemôžem súhlasiť¹⁵⁵.

Napriek skoro totožnej povahe správneho trestu a trestu existuje určitý rozdiel medzi nimi. Tento rozdiel súvisí s povahou trestného práva správneho a jeho obmedzenejšími možnosťami, ktoré má v porovnaní s trestným právom. V prípade trestných činov by sa štát mal vyložene snažiť o nápravu páchatel'a, a to z dôvodu ich vysokej spoločenskej škodlivosti. Recidíva trestného činu je jednoducho vysoko negatívny jav v spoločnosti, a preto by sa štát mal postarať o to, aby sa vyskytovala v tej najnižšej miere, akú je možné objektívne dosiahnuť (tento fenomén nebude nikdy odstránený úplne). V prípade správnych deliktov je však situácia trochu odlišná. Vzhľadom na menšiu spoločenskú škodlivosť je ich výskyt spoločnosťou viac tolerovaný a je možné tvrdiť, že aj predpokladaný. Trestné právo správne má k dispozícii vo všeobecnosti slabšie prostriedky¹⁵⁶, čo sa prejavuje aj v obmedzenejších možnostiach pre nápravu páchatel'a. Z tohto dôvodu je v popredí odplatný účel správneho trestu (odvetná funkcia). To však neznamená, že sa správne orgány nemajú snažiť o nápravu

---

¹⁵² Musil. str. 60. Prášková. str. 14 a 170 - 171. Mates cituje nasledovne Miříčku, pričom sa s citáciou veľmi nestotožňuje: „*Rozdíly mezi správními a soudními delikty jsou předně shledávány v rovině etické, protože soudní právo prý stíhá delikty závadná z morálního hlediska, kdežto správní delikty jsou eticky indiferentní. Poukazováno je dále na to, že soudní tresty mají zneucňující (difamující) povahu, zatímco ty, které jsou ukládány za správní delikty, nikoli*“ . Mates. str. 24. V (slovenskej) teórii sa vyskytuje však presne opačný názor: „*Rozdiel v spoločenskej difamácii. Spoločensky odsúdeniahodné sú súdne delikty i správne delikty. Intenzita spoločenskej difamácie je však citeľnejšia pri súdnom delikte...*“ . Machajová. str. 258. „*Podstatou sankcie je aj morálne odsúdenie páchatel'a*“ . Vrabko. str. 293. Obdobne - Škultéty, P. Andorová, P. Tóth, J. *Správne právo hmotné. Všeobecná časť*. 2. vydanie. Šamorín: Heuréka, 2012, str. 187.

¹⁵³ Lata. str. 41.

¹⁵⁴ Průcha. str. 400. Vrabko. str. 294.

¹⁵⁵ Ak by teda správne delikty mali byť naozaj morálne neutrálne (indiferentné) skutky, tak by sa táto sankcia nemala nazývať pokarhanie, ale „*Upozornenie*“. Človek človeka karhá (napomína) vtedy, ak urobil niečo nemorálne. Človek človeka upozorňuje vtedy, ak urobil niečo nesprávne (nesprávnym spôsobom).

¹⁵⁶ Musil. str. 60.

páchateľa všetkými možnými prostriedkami, ktoré majú k dispozícii. Typickým príkladom je vhodne zvolený správny trest, ich kombinácia, alebo kombinácia správneho trestu a ochranného opatrenia. Nápravnú funkciu majú správne orgány teda naplňovať predovšetkým individualizáciou správneho trestu¹⁵⁷. Z uvedeného vyplýva, že určitý rozdiel medzi správnym trestom a trestom je možné badať pri možnostiach naplňovania nápravnej funkcie.

4.2. Zakotvenie účelu správneho trestu v právnom poriadku.

Pokiaľ ide o výslovné zakotvenie a vyjadrenie účelu správneho trestu v zákone, tak ani v Českej ani Slovenskej republike neexistuje zákon, ktorý by ho výslovne stanovoval. Vymedzenie účelu správneho trestu je teda ponechané iba na teórii trestného práva správneho. V tomto prípade však teória preberá poznatky z vedy trestného práva, a preto by musí byť účel správneho trestu totožný s účelom trestu¹⁵⁸¹⁵⁹. Nevyhnutnosť jednoty účelu trestu a účelu správneho trestu vyplýva z použitia argumentu *a maiori ad minus*. Ak teda platí určitý účel trestu v trestnom práve (silnejší prostriedok - *maiori*), tak o to viac musí platiť v trestnom práve správnom (slabší prostriedok - *minori*). Ďalším argumentom je zachovanie jednotného (konzistentného) režimu verejnoprávneho trestania protiprávnej činnosti. Posledným argumentom je nutnosťou použitia analógie s trestným právom.

Pomerne silnú indíciu o účele správneho trestu však ponúka § 12 ods. 1 českého a slovenského priestupkového zákona, ktorý je v oboch republikách zhodný, a ktorý stanovuje, že: „*Pri určení druhu sankcie a jej výmery sa prihliadne na závažnosť priestupku ...*“ (viz podkapitola 8.1. a 8.2.). Z uvedenej formulácie vyplýva platnosť odvetnej funkcie (retributívnej teórie), pretože priestupkové zákony stanovujú závažnosť (spoločenskú škodlivosť) priestupku za jediné kritérium, podľa ktorého sa určuje správny trest.

---

¹⁵⁷ Tento záver pochopiteľne platí aj pre trestné sudy, avšak tie majú k dispozícii aj také druhy trestov, pri ktorých sa náprave podieľajú, okrem súdu, aj špecializovaní pracovníci (probačná a mediačná služba). Trestné sudy majú teda lepšie možnosti pri dosahovaní nápravy páchatel'a.

¹⁵⁸ Česká teória trestného práva správneho sa vyjadruje nasledovne k účelu trestu: „*Správní tresty jsou ukládány za společensky škodlivá protiprávní jednání, mají represivní funkci a funkci individuální i generální prevence*“. Prášková, str. 18.

¹⁵⁹ Slovenská teória trestného práva správneho sa vyjadruje nasledovne k účelu trestu: „*Ak má byť sankcia za priestupok efektívna a plniť svoj účel, musí byť systém vytvorený tak, aby obsahoval také druhy a výšky sankcií, ktoré by zodpovedali spoločenskej nebezpečnosti a závažnosti (tieto slová sú synonymá - pozn. autora) priestupku, systém musí brať ohľad na možné majetkové a iné výhody páchatel'a priestupku. ... Sankcia musí na páchatel'a pôsobiť najmä výchovne a má ho odvracať od protiprávneho konania*“. Vrabko, str. 293. Obdobne Škultéty, P. Andorová, P. Tóth, J. *Správne právo hmotné. Všeobecná časť*. 2. vydanie. Šamorín: Heuréka, 2012, str. 175. Z uvedeného je možné vidieť, že takto vymedzený účel vychádza zo zmiešaných teórií trestania, pretože kombinuje odplatu, nápravu a individuálnu prevenciu.

Poslednú indíciu o účele správneho trestu ponúkajú, i keď neúmyselne, procesné normy, pretože oprávňujú správne súdy znižovať uložené správne tresty z dôvodu ich neprimeranosti (tzv. moderačné oprávnenie). V prípade Českej republiky § 78 ods. 2 zák. č. 150/2002 Sb. soudního řádu správního stanovuje, že správny súd môže upustiť od potrestania alebo znížiť správny trest, ak: „*byl uložen ve zjevně nepřiměřené výši*“ a v prípade Slovenskej republiky § 198 ods. 1 písm. a) zák. č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku stanovuje, že správny súd môže zmeniť druh alebo výšku sankcie: „*ak táto sankcia je neprimeraná **povahe skutku** alebo by mala pre žalobcu likvidačný charakter*“. Slovenský zákon, tak nepriamo uznáva platnosť odvetnej funkcie (retributívnej teórie), pretože viaže posudzovanie primeranosti na spáchaný čin.

5. Základné zásady trestania.

5.1. Všeobecné k zásadám.

Základné zásady, akéhokoľvek právneho odvetvia, majú zásadný význam, pretože jedine pomocou nich je možné konkrétne právne odvetvie správne pochopiť a používať. Význam základných zásad spočíva vo funkciách, ktoré plnia¹⁶⁰:

- *Poznávacia funkcia.* Zásady umožňujú pochopiť odvetvie trestného práva, jeho zmysel, podstatu a ciele, ktoré má v spoločnosti naplňovať.
- *Interpretačná funkcia.* Zásady významným spôsobom napomáhajú pri výklade noriem trestného práva a jeho inštitútov, a to najmä v situácií, kedy existuje viacero možností výkladu. Bez poznania základných zásad by nebolo možné prekonať výkladové problémy, pretože žiadny variant výkladu by nebolo možné vylúčiť.
- *Aplikačná funkcia.* Zásady majú pri aplikácii právnej normy povahu interpretačných argumentov¹⁶¹, a preto je táto funkcia je zo svojej podstaty neoddeliteľne spätá s tou predošlou. Rovnako, ako v prípade interpretácie, tak aj v prípade aplikácie, zásady výrazne napomáhajú pri riešení sporných otázok trestného práva.
- *Normotvorná funkcia.* Táto funkcia sa vzťahuje iba na zákonodarcu. Pri tvorení (nových) trestnoprávnych noriem musí zákonodarca dbať na zásady, na ktorých je postavené odvetvie trestného práva, ale takisto konkrétny trestný kódex (zákon). Základné zásady predstavujú pre neho mantinely¹⁶². Pokiaľ by pri novelizáciách došlo k nerešpektovaniu základných zásad, tak by to viedlo k rozbitiu konzistentnosti trestného zákona, pretože zásady pôsobia, ako zjednocujúci prvok. Najhrubšie odchýlenie sa od základných zásad by mohlo viesť až k popretiu koncepcie odvetvia trestného práva, ako takého.

Význam základných zásad je teda obrovský, a preto je nevyhnutné úzkostlivo trvať na ich rešpektovaní.

---

¹⁶⁰ Jelínek, str. 27. Mencerová, str. 19. Ivor, str. 26.

¹⁶¹ „Domnívám se, že právní principy jsou přítomny v rozličných situacích právního myšlení: Lze mezi ně zařadit ... aplikaci právních norem (příčemž právní principy vystupují jako interpretační argumenty při posuzování podmínek subsumpcie obsažených v hypotéze normy)“. Holländer, P. *Filosofie práva*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. str. 212.

¹⁶² „Domnívám se, že právní principy jsou přítomny v rozličných situacích právního myšlení: Lze mezi ně zařadit zákonodárství, kde principy vystupují jako regulativní ideje“. Holländer, P. *Filosofie práva*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. str. 212.

Základných zásad trestania je šesť:

1. Zásada *nulla poena sine lege*.
2. Zásada primeranosti trestu.
3. Zásada individualizácie trestu¹⁶³.
4. Zásada personaly trestu¹⁶⁴.
5. Zásada humánnosti trestu.
6. Zásada nezlučiteľnosti niektorých trestov.

Z pohľadu trestania, význam týchto zásad spočíva v tom, že jedine pomocou nich je možné sa dopracovať k uloženiu spravodlivého a primeraného trestu v konkrétnom prípade, čo je základným predpokladom k naplneniu účelu trestu. Základné zásady trestania sú teda zárukou spravodlivosti.

5.2. Zakotvenie základných zásad trestania v právnom poriadku.

Úpravu základných zásad trestania v oboch republikách obsahujú trestné kódexy. Trestný zákonník ČR ich upravuje v § 36 - 45 a Trestný zákon SR v § 34 a § 36 - 45, pričom je nutné zdôrazniť, že Trestný zákon SR obsahuje výrazne slabšiu úpravu v porovnaní s Trestným zákonníkom ČR, ktorý obsahuje všetky vymenované zásady (okrem zásady personaly trestu). Z tohto dôvodu je zakotvenie niektorých zásad ponechané iba na ústavnej rovine, a to konkrétne zásada humánnosti trestu, ktorú upravuje čl. 16. ods. 2¹⁶⁵ predpisu č. 460/1990 Zb. Ústava Slovenskej republiky (ďalej citované ako „Ústava SR“) a zásada primeranosti trestu, ktorú upravuje čl. 13. ods. 4 Ústavy SR (viz. podkapitola 6.2.). Základné zásady trestania sa vzťahujú pochopiteľne aj na trestanie správnych deliktov, avšak ani v jednej republike nie sú obsiahnuté takým spôsobom, ako to robia trestné kódexy, teda v zákonoch týkajúcich sa správnych deliktov. Tento fakt, však nič nemení na ich platnosti, pretože tieto zásady sú zakotvené na ústavnej rovine. V tomto prípade je taktiež nevyhnutné používať analógiu s trestnými kódexmi.

---

¹⁶³ „Trest ako najzávažnejší zásah štátu do základných ľudských práv páchatel'a nesmie byť ukladaný mechanicky, bez zváženía všetkých okolností konkrétneho prípadu a pomerov páchatel'a“. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. 106/2011.

¹⁶⁴ „V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že trest má postihovať iba páchatel'a, tak aby bol zabezpečený čo najmenší vplyv na jeho rodinu a jemu blízke osoby“. Rozhodnutie č. 8, sp. zn. 2T/8/2014, príloha č. 3.2.4.

¹⁶⁵ „Nikoho nemožno mučiť ani podrobiť krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu“.

5.3. Zásada primeranosti trestu¹⁶⁶.

Už staré rímske príslovia hovoria: „*Poena debet commensurari delicto*“, teda, že trest musí byť primeraný trestnému činu¹⁶⁷. Zásada primeranosti trestu stanovuje povinnosť súdu (správneho orgánu) ukladať primeraný trest, pretože iba taký trest je možné považovať za spravodlivý¹⁶⁸¹⁶⁹¹⁷⁰. Navyše, neprimeraný trest je v rozpore so zásadou humánosti trestu¹⁷¹. Dôvod existencie tejto zásady spočíva v tom, že trestanie je, vo svojej podstate, obmedzovanie základných práv a slobôd¹⁷². Pre zákonné obmedzenie je však potrebné splniť všetky ústavné podmienky, pričom primeranosť je práve jednou z nich (viz podkapitola 6.2.). S požiadavkou primeranosti trestu je spojený jeden základný problém, ktorý spočíva v tom, že nie je jednoznačné, podľa akého kritéria sa má primeranosť určovať¹⁷³. Otázka teda znie: „*Vzhľadom k čomu má byť trest primeraný?: Vzhľadom k spoločenskej škodlivosti?, Vzhľadom k páchatelovi a jeho pomerom?, Vzhľadom k možnostiam nápravy páchatel'a? Vzhľadom k iným kritériám?*“¹⁷⁴. Ako je možné vidieť, tak otázka primeranosti je priamo

---

¹⁶⁶ Mencerová túto zásadu výslovne neuvádza v štádiu o zásadách ukladania trestov (str. 282 - 287). Princíp primeranosti je však na viacerých miestach v texte výslovne uvedený v súvislosti s ukladaním trestu. Napr. na str. 282 uvádza: „*trest má byť úmerný stupňu závažnosti činu pre spoločnosť*“ ďalej na tej istej strane uvádza: „*Jednou z podmienok spravodlivosti trestu je jeho primeranosť k povahe, závažnosti trestného činu a osobe páchatel'a a neodvratnosť trestu*“ a nakoniec pri zásade individualizácii trestu na str. 285 uvádza: „*Druh a intenzita trestu musia byť v každom konkrétnom prípade stanovené tak, aby zodpovedali všetkým osobitostiam prípadu*“. Zásada primeranosti trestu sa teda očividne dá implicitne vyčítať z textu. Výslovné neuvedenie takto dôležitej zásady, ktorá má svoj pôvod v ústavnom princípe považujem za skutočne bizarné, a pre mňa nepochopiteľné. Na druhej strane, Ivor uvádza túto zásadu pod názvom: *Zásada úmernosti sankcie spáchanému trestnému činu*. Ivor. str. 404. Vrabko výslovne hovorí o zásade primeranosti. Vrabko. str. 294. Navyše poukazujem, že platnosť tejto zásady aj v prípade trestania správnych deliktov dokazuje § 198 ods. 1 písm. a) zák. č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok, ktorý stanovuje, že: „*Správny súd môže na základe výsledkov ním vykonaného dokazovania na návrh žalobcu rozsudkom zmeniť druh alebo výšku sankcie, aj keď orgán verejnej správy pri jej uložení nevybočil zo zákonného rámca správnej úvahy, ak táto sankcia je neprimeraná povahe skutku alebo by mala pre žalobcu likvidačný charakter*“. Obdobné ustanovenie obsahuje aj § 78 ods. 2 zák. č. 150/2002 Sb. súdny rád správni.

¹⁶⁷ Lata. str. 13.

¹⁶⁸ Jelínek. str. 395. Šámal. str. 297. Mencerová. str. 282. Ivor. str. 405.

¹⁶⁹ Spravodlivý trest nie je možné stotožňovať s trestom uloženým v rámci zákonnej trestnej sadzby. Skutočnosť, že trest bol uložený v rámci zákonnej trestnej sadzby znamená iba jeho zákonnosť (neporušenie zásady *nulla poena sine lege*), nie jeho spravodlivosť. Aj zákonne uložené tresty môžu byť nespravodlivé, čo dokazujú, okrem iného, aj prílohy k tejto práci, v ktorých sú zachytené práve správne tresty uložené v rámci zákonom stanovenej trestnej sadzby, ktoré však nemôžu byť považované za spravodlivé.

¹⁷⁰ Už Beccaria trefne poznamenáva: „*Tresty, ktoré prekračujú nutnosť, aby zachován byl soubor veřejného blaha, jsou nespravedlivé svou povahou*“. Lata. str. 15. Obdobný záver formuluje aj Novotný: „*Trest, který není nutný, není ani spravedlivý*“. Novotný. str. 119.

¹⁷¹ Jelínek. str. 31 -32, 390. Šámal. str. 300. Lata. str. 71.

¹⁷² Pri peňažnom treste alebo prepadnutí majetku sa obmedzuje právo vlastníť majetok, pri treste zákazu činnosti zas právo vykonávať určitú činnosť a pod.

¹⁷³ Karabec. str. 108.

¹⁷⁴ Jelínek. str. 387.

závislá od určenia účelu trestu, a teda úzko súvisí s teóriami trestania. Z účelu trestu je možné vyčítať, od akých faktorov závisí primeranosť trestu. Vzhľadom nato, že účel trestu v Českej aj Slovenskej republike (podľa doktríny) vychádza zo zmiešaných teórií trestania¹⁷⁵, tak primeranosť trestu sa určuje hlavne podľa nasledovných troch kritérií¹⁷⁶:

1. Povaha a závažnosť (spoločenská škodlivosť) trestného činu.
2. Možnosť nápravy páchatel'a.
3. Pomery páchatel'a (osobné, majetkové a rodinné).

Toto sú tri základné kritériá, ktoré musia byť pri úvahách o druhu a výmere trestu vzaté do úvahy, a to tak, aby bol uložený trest primeraný. Tieto kritériá sú zároveň zoradené od toho najdôležitejšieho, po to „najmenej“ dôležité. Rozhodujúcim kritériom je teda spoločenská škodlivosť trestného činu¹⁷⁷¹⁷⁸, čo má súvis s odplatnou funkciou trestu¹⁷⁹. Uvedené kritériá sú však iba základné, a vedľa nich existujú aj ďalšie, ktoré sa takisto musia zobrať do úvahy pri trestaní (viz podkapitola 7.1. a 8.1.). Všetky zákonom vymenované kritériá slúžia k individualizácii trestu, a preto je zásada individualizácie trestu úzko spätá so zásadou primeranosti.

---

¹⁷⁵ Mencerová. str. 282.

¹⁷⁶ Jelínek. str. 438 - 439. Šámal. str. 38.

¹⁷⁷ Jelínek. str. 395. Šámal. str. 375 - 376.

¹⁷⁸ Tento záver však neplatí pre trestanie mladistvých, pretože v ich prípade je prvotným kritériom možnosť prevýchovy a spoločenská škodlivosť trestného činu (previnenia) tým posledným. Dôvodom je vysoká možnosť nápravy mladistvého. Trestanie mladistvých má preto smerovať predovšetkým k náprave.

¹⁷⁹ „Základní funkcí trestního práva je ochrana společnosti před kriminalitou“. Jelínek. str. 24. Šámal. str. 35. Obdobne aj Mencerová. str. 16 - 17.

6. Právny štát a ústavný princíp primeranosti.

6.1. Obsah pojmu materiálny právny štát¹⁸⁰ a princíp primeranosti.

Ako vyplýva z úvodných ustanovení ústav, tak aj Slovenská aj Česká republika, sa prehlasuje za právny štát¹⁸¹. Pojem právny štát však nie je nejaký bezobsažný, prázdny pojem, ktorý nič neznamená. Naopak, má veľmi široký obsah a je tvorený veľmi silnými princípmi, ktoré zásadným spôsobom ovplyvňujú podobu štátu. Pojem právny štát¹⁸² (rule of law) bol vymedzený až v roku 1881, a to Albertom V. Dicey-im: „Podle něho vyjadřuje zásadu, že nikdo nemůže být postihován, pokud neporušil zákon, a že ve společnosti vládne právo, nikoli lidé. Právní stát musí zajišťovat svobodu občanům a obsahovat záruky proti omezování občanských práv a svobod“¹⁸³. Vlastnú definíciu vo svojej dobe poskytol aj Pražák¹⁸⁴. Najhlavnejšie a charakteristické princípy demokratického právneho štátu¹⁸⁵ sú:

---

¹⁸⁰ „Právny štát môže byť formálny a materiálny. Vo formálnom právnom štáte sa zákony prijímajú, ale ich obsah je, zjednodušene povedané, neludský. Alternatívou k schvaľovaniu perfídnych zákonov je, že sa zákony prijímajú, ale neuplatňujú, čoho príkladom môže byť „socialistický právny štát“, ktorý sa v ére reálneho socializmu, na sklonku 20. storočia objavil ako nový fenomén v materiáloch komunistických strán, aj v právnej teórii kopírujúcej materiály komunistických strán.

Materiálny právny štát v kocke možno vyjadriť ako štát, v ktorom všetky vzťahy existujúce v spoločnosti s istou mierou závažnosti pre danú spoločnosť, sú upravené právnym poriadkom. Na právny poriadok sa kladú určité nároky, ktoré nekončia pri požiadavke, aby spoločenské vzťahy predpokladanej závažnosti boli upravené všeobecne záväznými právnymi predpismi. Vyžaduje sa, aby právna úprava vyjadrovala určitú mieru civilizačnej kvality, zakladala sa na všeobecne uznávaných hodnotách. ... Samozrejmým vyústením hodnôt zakotvených v právnych normách je všeobecná záväznosť práva pre všetkých. **V materiálnom právnom štáte sa uplatňovanie práva neprestiera.** Uplatňovanie práva existuje. Dostupnosť práva pre každého a vymožitelnosť práva v prospech každého nezávisí od náhody alebo rozmaru orgánu verejnej moci. Je zákonitou nevyhnutnosťou“. Drgonec, J. Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax. Bratislava: C. H. Beck, 2015, str. 234. (ďalej citované ako „Drgonec“). Obdobne tiež Svák, J., Cibulka, L., Klíma, K.: Ústavné právo Slovenskej republiky. Všeobecná časť. 2. vydanie. Bratislava: BVŠP, 2009, str. 409. (ďalej citované ako „Svák“). Bližšie k materiálnemu právnomu štátu nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 17/2008; PL. ÚS. 22/06; I. ÚS. 17/99; I. ÚS. 44/99; III. ÚS. 571/2014.

¹⁸¹ Čl. 1 ods. 1 predpisu č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky (ďalej citované ako „Ústava SR“) a čl. 1 ods. 1 predpisu č. 1/1993 Sb. Ústava Českej republiky (ďalej citované ako „Ústava ČR“).

¹⁸² „Klasické myšlienky podstaty a zmyslu právneho štátu sformovali už v staroveku klasickí antickí filozofi (Platón, Aristoteles), ktorí vychádzali z duality práva pozitívneho a prirodzeného, kde pozitívne právo má čo najlepšie vyjadriť prirodzený poriadok sveta. Ním sa majú riadiť bohovia i vládcovia tak pri vytváraní štátu, ako aj pri jeho riadení. V takom štáte nevládnú vládcovia, ale zákony“. Svák. str. 406.

¹⁸³ Adamová, K. Úsvit moderného konstitucionalizmu. 1. vydání. Lucern/Praha: Havlíček Brain Team, 2007, str. 57. (ďalej citované ako „Adamová“). K Albertovi V. Dicey-mu viz tiež Svák str. 406 - 407.

¹⁸⁴ „Instituce dostatečně poskytují rukojemství, že jednak řádu právního přesně bude šetřeno nejen ze strany poddaných, nýbrž i se strany orgánů moci veřejné, a jenž dále poskytuje záruky bezpečné, že nebude do individuální sféry jednotlivcovy se dotýkáno více, než toho účel státu nutně vyžaduje, a i v těchto případech toliko za šetření norem, právem stanovených“. Pavlíček, V., Hřebejk, J. Ústava a ústavní řád České republiky, 1. díl - Ústavní systém. Praha: Linde Praha a.s., 1998. str. 54.

¹⁸⁵ Sládeček, V. Mikule, V. Suchánek, R. Syllová, J. Ústava České republiky. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, str. 14 - 16. Klíma, K. a kol. Komentář k Ústavě a Listině 2. díl. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009,

- Princíp suverenity ľudu¹⁸⁶.
- Princíp deľby moci.
- Princíp viazanosti štátu právom.
- Princíp právnej istoty.
- Princíp rovnosti ľudí.

Existencia a dodržiavanie týchto princípov odlišuje demokratické právne štáty od nedemokratických autoritatívnych štátov¹⁸⁷¹⁸⁸.

Princíp suverenity ľudu v právnom štáte stanovuje, že všetka moc pochádza od ľudí a patrí iba im¹⁸⁹. Je vrcholným a tým najdôležitejším princípom, pretože stanovuje hranice a spôsoby, akými sa môže vykonávať štátna moc voči jednotlivcovi (občanovi), teda fakticky obmedzuje štátnu moc¹⁹⁰. Z princípu suverenity ľudu sa odvodzuje **princíp úcty k základným právam a slobodám**¹⁹¹, ktorý štátu stanovuje tri povinnosti, ktoré musí plniť:

- **Povinnosť štátu uznávať základné práva a slobody.** *„Předpokladem účinného fungování občanů a občanské společnosti v právním státu je legitimní vláda a důsledně právně a mocensky garantované postavení občanů jako suverénních subjektů a výchozích součástí politického systému a státem zabezpečená občanská práva a*

---

str. 45 (ďalej citované ako „Klíma“). Svák. str. 408 (odkazuje na monografiu A. Bröstla. *Právny štát. Pojmy, teórie, princípy*. Košice: Medes, 1995).

¹⁸⁶ „Lid má plnou suverenitu, nikomu jinému tato suverenita nepřísluší, s nikým se o ni nemusí dělit“. Sládeček, V. Mikule, V. Suchánek, R. Syllová, J. Ústava České republiky. *Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, str. 10 (citát je z dôvodovej správy k Ústave ČR.). „Při komplexním výkladu toto pojetí souvisí s ustanovením čl. 2 odst. 1 Ústavy, který vyjadřuje základní princip demokratických států, že lid je zdrojem veškeré státní moci“. Pavlíček, V. Hřebejk, J. *Ústava a ústavní řád České republiky, 1. díl - Ústavní systém*. Praha: Linde Praha a.s., 1998. str. 47.

¹⁸⁷ „Stát, který je demokratickým právním státem, uznává povinnosti svého ustavného sebeomezení. Uznává autonomii člověka a občanské společnosti a dodržuje mezinárodně respektované standardy lidských práv“. Pavlíček, V. Hřebejk, J. *Ústava a ústavní řád České republiky, 1. díl - Ústavní systém*. Praha: Linde Praha a.s., 1998. str. 54.

¹⁸⁸ „Z tohto hľadiska absolútnym základom právneho štátu, myšlienkou, pre ktorú vznikol, je obmedzenie štátu právom, antitéza k uplatňovaniu svojvôle a protiklad k despotickej vláde, kde vládne svojvôľa namiesto práva“. Drgonec. str. 233.

¹⁸⁹ Tento princíp upravuje čl. 3 Deklarácie práv človeka a občana z r. 1789, ktorý znie: „Princíp všetkej zvrchovanosti spočíva v podstate v národe. Žiadny zbor, žiadny jednotlivec nemôže vykonávať moc, ktorá by z neho nebola výslovné odvodená“. Takisto je zakotvený v najdôležitejšom katalógu ľudských práv 20. storočia, teda vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv OSN z r. 1948 a jej čl. 21 ods. 3, ktorého úvod znie: „Základom vládnej moci nech je vôľa ľudu“.

¹⁹⁰ „Princíp právního státu vychází z **priority občana před státem**, a tím i z priority základních občanských a lidských práv a svobod. V povaze právního státu je však obsaženo také vědomí, že taková opatření je třeba minimalizovat a současně čelit pokušení státu a mocných jednotlivců získat v něm více moci, než **nezbytně potřebují**“. Klíma. str. 46 (citát je z nálezu č. 91/1994 Sb.).

¹⁹¹ Pavlíček, V. Hřebejk, J. *Ústava a ústavní řád České republiky, 1. díl - Ústavní systém*. Praha: Linde Praha a.s., 1998. str. 53.

svobody“¹⁹². Vzhľadom nato, že platí, že ľudia majú neodňateľné, nezrušiteľné, nepremľateľné a neprevoditeľné základné práva a slobody, ktoré sú objektívne dané, a zároveň platí, že všetka moc pochádza od ľudí a patrí ľuďom, tak štát a ani žiadny iný subjekt **nemôže zbaviť ľudí týchto práv a slobôd**. Ľudia prepožičiavajú moc a ten kto ju aktuálne vykonáva, musí rešpektovať bez ďalšieho základné práva a slobody. Z tohto dôvodu platí, že ľudia sú nadradení štátu, pretože ktokoľvek bude riadiť štát má povinnosť uznávať základné práva a slobody¹⁹³. Právny štát je okrem iného charakteristický aj tým, že v ňom nemôže dôjsť ani k zúženiu obsahu jednotlivých práv a slobôd, ani k zníženiu ich počtu, alebo k zníženiu dosiahnutej úrovne ochrany. Ako je možné vidieť, tak táto povinnosť značným spôsobom ovplyvňuje podobu štátu.

- **Povinnosť štátu ochraňovať základné práva a slobody.** Obsahom tejto povinnosti je ochrana základných práv a slobôd jednotlivca pred neoprávnenými zásahmi. Štát má povinnosť pomocou svojich orgánov (súdob a ostatných správnych orgánov) zabezpečovať ich ochranu pred neoprávnenými zásahmi, ktoré si spôsobujú súkromné osoby navzájom, ale rovnako pred neoprávnenými zásahmi, ktoré sú spôsobené samotným štátom (jeho orgánmi) pri výkone verejnej moci¹⁹⁴.
- **Povinnosť štátu vytvárať právne normy v súlade so základnými právami a slobodami.** Táto povinnosť značne obmedzuje zákonodarcu pri tvorbe právnych noriem, pretože dodržanie všetkých základných práv a slobôd je jeho limitom. Zákonodarca má teda zakázané prijímať také právne normy, ktoré sú v rozpore so základnými právami a slobodami.

Z uvedeného vyplýva, že princípy právneho štátu kladú na výkon verejnej moci zásadné požiadavky a obmedzenia. Z tohto dôvodu nemôže byť prekvapením, že v právnom štáte, je výkon verejnej moci podriadený princípu primeranosti. Princíp primeranosti vyplýva zo

---

¹⁹² Adamová. str. 58.

¹⁹³ Už čl. 2 Deklarácie práv človeka a občana z r. 1789 stanovuje, že: „*Účelom každého politického spoločenstva je zachovanie prirodzených a neodňateľných práv človeka. Tieto práva sú: sloboda, vlastníctvo, bezpečnosť a právo na odpor proti útlaku*“ a Všeobecná deklarácia ľudských práv OSN z r. 1948 stanovuje všeobecne v čl. 28, že: „*Každý má právo na existenciu takého spoločenského a medzinárodného poriadku, v ktorom by sa práva a slobody stanovené v tejto deklarácii plne uskutočnili*“.

¹⁹⁴ Už čl. 16 Deklarácie práv človeka a občana z r. 1789 výstižne zdôrazňuje, že: „*Spoločnosť, v ktorej záruka práv nie je zaistená a v ktorej rozdelenie moci nie je zavedené, nemôže o sebe hovoriť, že má ústavu*“ . Čl. 8 Všeobecnej deklarácie ľudských práv OSN z r. 1948 už obsahuje modernú formuláciu práva na súdobu ochranu: „*Každý má právo na účinnú ochranu proti činom, ktoré porušujú základné práva, ktoré sú mu priznané ústavou alebo zákonom pred vnútroštátnymi súdobmi*“

samotnej povahy právneho štátu¹⁹⁵ a je práve jednou zo záruk pri obmedzovaní základných práv a slobôd¹⁹⁶. **Obmedzenia vyplývajúce z princípu primeranosti spočívajú v tom, že umožňujú zásah do základných práv a slobôd iba vtedy, ak sa tak deje vhodnými a potrebnými prostriedkami na dosiahnutie sledovaného cieľa, pričom zamýšľaný zásah musí byť zároveň primeraný vzhľadom na sledovaný cieľ.** Tieto obmedzenia sa však nevzťahujú iba tvorbu právnych noriem, ale aj na ich faktické používanie, takže ani aplikačnou praxou nesmie byť porušený tento princíp. Inak povedané, skutočnosť, že zákon, ktorý sám o sebe neporušuje princíp primeranosti a umožňuje štátnemu orgánu používať prostriedky, ktoré predstavujú zásah do základných práv a slobôd, neznamená, že ten ich môže používať neprimerane. Práve naopak, štátny orgán ich môže používať iba vtedy, ak je to nevyhnutné na dosiahnutie sledovaného cieľa a iba v primeranom rozsahu (intenzite). Vzhľadom na uvedené je zreteľné, že práve z dôvodu existencie princípu primeranosti platí zásada subsidiarity trestnej represie, ktorá obmedzuje zákonodarcu pri používaní trestného práva a jeho prostriedkov¹⁹⁷, takisto zásada primeranosti trestu, ktorá zakazuje štátnym orgánom pri trestaní ukladať neprimerané tresty alebo zásada primeranosti (zdržanlivosti)¹⁹⁸ platná v trestnom konaní, ktorá obmedzuje orgány činné v trestnom konaní pri používaní tých procesných prostriedkov, ktoré predstavujú zásah do základných práv a slobôd (napr. inštitúty väzby, zaistenia vecí, osobnej prehliadky a pod.). Pokiaľ dôjde pri výkone verejnej moci k porušeniu princípu primeranosti, teda k neprimeranému zásahu do základných práv a slobôd, dôjde automaticky aj k porušeniu princípov právneho štátu. V tejto súvislosti je potrebné poukázať tiež na fakt, že nedodržaním princípu primeranosti dochádza aj k porušeniu princípu viazanosti štátu právom. Štát má síce monopol na tvorbu, štátnou mocou vynútiteľného, práva, to však neznamená, že jeho orgány ho nemusia dodržiavať: „*Přísně dodržovat právo musí i každý státní orgán a každý, kdo je oprávněn jednat jménem státu. Stát sice může ústavou stanoveným zákonodárným procesem právo měnit, nesmí však platné právo*

---

¹⁹⁵ „Podľa ústavného súdu, je napadnutá úprava aj v rozpore s princípom, resp. zásadou primeranosti (proporcionality), ktorý podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu tiež patrí medzi ústavné princípy vlastné právneho štátu ...“. Nález pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. Pl. ÚS 67/07.

¹⁹⁶ Pavlíček, V., Hřebejk, J. *Ústava a ústavní řád České republiky, 1. díl - Ústavní systém*. Praha: Linde Praha a.s., 1998. str. 55.

¹⁹⁷ Prášková. str. 23.

¹⁹⁸ Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní. 6. vydání*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015, str. 89 - 90.

nedodrżovat či *poruřovat*¹⁹⁹. Z tohto dôvodu rozsah, v akom dochádza k poruřovaniu princípu primeranosti pri výkone verejnej moci, azda najvýstiřnejšie odráža postoj predstaviteľov a vykonávateľov verejnej moci k princípom právneho štátu. Dodrżiavanie princípu primeranosti je preto možné považovať za spoľahlivý ukazovateľ vyspelosti spoločnosti.

6.2. Zakotvenie princípu primeranosti v právnom poriadku a možnosti obmedzovania základných práv a slobôd.

Princíp primeranosti je pre jeho dôležitosť v oboch republikách zakotvený už na ústavnej rovine. V prípade Českej republiky je zakotvený v čl. 4 ods. 4. ústavného zákona č. 23/1991 Sb. ktorým se uvozuje listina základních práv a svobod jako ústavní zákon Federálního shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky²⁰⁰ (ďalej citované ako „*Listina základných práv a slobôd*“). Vzhľadom nato, že Listina základných práv a slobôd bola prevzatá priamo do slovenskej ústavy, tak princíp primeranosti je zakotvený až v jej čl. 13 ods. 4., pričom oba tieto články majú zhodné znenie, ktoré by malo byť odlišné iba v jazyku:

- Čl. 4 ods. 4: „*Při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu. Taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena*“.
- Čl. 13 ods. 4.: „*Pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ*“.

Ako je možné vidieť, tak jazykové znenie zhodného textu sa líši najmä v druhej vete. Zatiaľ čo české znenie výslovne používa slovné spojenie „nesmějí být zneužívána“, čím má byť zdôraznená dôležitosť ochrany základných ľudských práv a slobôd, tak slovenské znenie toto slovné spojenie, na škodu veci, nepoužíva. Bez ohľadu na túto odlišnosť, princíp primeranosti vyplýva z oboch týchto článkov²⁰¹.

---

¹⁹⁹ Adamová. str. 98.

²⁰⁰ Klíma. str. 963.

²⁰¹ Princíp primeranosti používa takisto ESLP, ktorého právomoci podliehajú obe republiky: „*Tato interpretace spočívá na obecném právním principu proporcionality, který v Úmluvě ovládá každé omezení základního práva na svobody individua*“. Repík, B. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo*. Praha: Orac, 2002, str. 231. (ďalej citované ako „*Repík*“).

Princíp primeranosti však nie je jediným mantinelom zákonodarcu pri obmedzovaní základných práv a slobôd. K obmedzovaniu základných práv a slobôd môže dôjsť jedine po splnení stanovených ústavných podmienok²⁰²:

1. **Obmedzovať možno len na základe zákona**²⁰³. Táto podmienka upravuje výhradu zákona. Do základných práv a slobôd je možné zasahovať iba pomocou zákona, a to z toho dôvodu, že zákon je akt moci zákonodarnej, pomocou ktorého je vyjadrovaná vôľa občanov štátu²⁰⁴. Akty moci súdnej alebo výkonnej nemajú takú povahu, a preto pomocou nich nie je možné všeobecne obmedzovať základné práva a slobody. V tejto súvislosti je však potrebné zdôrazniť, že obmedzovať je možné iba skupinu tzv. relatívnych základných práv a slobôd, nie skupinu absolútnych základných práv a slobôd²⁰⁵. Od pojmu obmedzenie je taktiež potrebné odlišovať pojem uplatnenie základných práv a slobôd, pretože fakt, že niektoré práva nie je možné uplatňovať priamo z ústavy, ale iba na základe špeciálneho zákona, neznamená, že dochádza k ich obmedzeniu²⁰⁶.
2. **Pri obmedzovaní sa musí dbať ich podstatu a zmysel**²⁰⁷. „Podstatou práva je jeho obsah, zmysel práva je jeho účel“²⁰⁸. Základné práva a slobody je možné obmedziť, avšak týmto obmedzením nesmie dôjsť k ich popretiu, teda k ich formálnemu zachovaniu (zakotvením v ústave), ale materiálnemu vyprázdneniu ich obsahu (bezobsažnosť práva alebo slobody)²⁰⁹²¹⁰. Popretie základného práva alebo slobody

---

²⁰² Svák. str. 417 - 423.

²⁰³ Čl. 13 ods. 2 Ústavy SR a čl. 4. ods. 2 ústavného zákona č. 23/1991 Sb. ktorým se uvozuje listina základních práv a svobod jako ústavní zákon Federálního shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky (ďalej citované ako „Listina základných práv a slobôd“).

²⁰⁴ Klíma. str. 962.

²⁰⁵ Klíma konštatuje, že: „Koncepcie LZPS v souladu s mezinárodněprávní úpravou je založena na tom, že základní práva a svobody nemají absolutní povahu. Výjimku z této zásady představují pouze vybraná ustanovení LZPS, jako je například způsobilost k právům (čl. 5), zákaz mučení a krutého, nelidského a ponižujícího zacházení (čl. 7 odst. 2), právo občanů na svobodný vstup na území státu (čl. 14 odst. 4), svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání (čl. 15 odst. 1), právo na soudní ochranu (čl. 36) či presumpce nevinny (čl. 40 odst. 2), která zákonodárce za žádných okolností nemůže v demokratickém právním státě omezit či popřít. V ostatních případech mají práva a svobody zakotvené v LZPS povahu relativní, neboť za ústavně stanovených podmínek je lze limitovat“. Klíma. str. 961. Obdobne tiež Bröstl, A. a kol. *Ústavné právo Slovenskej republiky*. 3. vydanie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015, str. 80. (ďalej citované ako „Bröstl“).

²⁰⁶ V prípade Ústavy SR ich vymenúva čl. 51 ods. 1 a v prípade Listiny základných práv a slobôd čl. 41.

²⁰⁷ Čl. 13 ods. 4 Ústavy SR a čl. 4. ods. 4 Listiny základných práv a slobôd.

²⁰⁸ Bröstl. str. 80.

²⁰⁹ Klíma. str. 963. Svák. str. 420.

²¹⁰ „Materiálnou podmienkou, ktorá sa pri ukladaní ústavne konformnej povinnosti musí splniť, je zachovanie základného práva alebo slobody. Ak sa povinnosťou poprie základné právo alebo sloboda, materiálna

znamená, že štát by fakticky zrušil obmedzované právo alebo slobodu, čo by spôsobilo porušenie toho najdôležitejšieho článku ústavy²¹¹. Z tohto dôvodu sa obmedzovať môže iba tak, aby bola zachovaná podstata a zmysel, inými slovami iba primerane.

3. **Obmedzovať sa smie jedine za účelom naplnenia sledovaného cieľa**²¹². Základné práva a slobody nie je možné obmedzovať z dôvodu sledovania ľubovoľného cieľa. Sledovaný cieľ musí byť oprávnený, pričom ním je iba stanovenie hraníc medzi jednotlivými právami a slobodami (konflikt dvoch práv), alebo dosahovanie verejného záujmu (konflikt práva a verejného záujmu)²¹³. Konkrétne obmedzenie základných práv a slobôd je navyše vždy použiteľné iba *ad hoc*, takže jeho použitie je viazané na sledovaný cieľ. Napr. fakt, že z dôvodu naplňovania záujmu na odhaľovaní trestnej činnosti (sledovaný cieľ), bolo umožnené obmedzovať osobnú slobodu inštitútom väzby v trestnom konaní, neoprávňuje používať tento inštitút v prípade stíhania správnych deliktov. Pre použitie väzby v prípade stíhania správnych deliktov musí dôjsť k novému obmedzeniu, pričom to musí byť zároveň vyhodnotené, ako primerané, pretože inak je nepoužiteľné.

Na základe uvedeného je možné konštatovať, že podmienky pre obmedzenie základných práv a slobôd sú značne prísne, pričom princíp primeranosti zaujíma popredné miesto pri obmedzovaní²¹⁴.

6.3. Test proporcionality všeobecne²¹⁵.

---

podmienka čl. 13 ods. 1 nie je splnená. Za popretie základného práva v materiálnom právnom štáte nemožno označiť iba zrušenie základného práva alebo slobody, ale aj uloženie povinnosti, ktorej plnenie má za následok, že základné právo alebo sloboda sa pre oprávnenú osobu stane nedostupné, alebo orgánom verejnej moci nevymožiteľné“. Drgonec. str. 392.

²¹¹ V prípade Ústavy SR čl. 12 ods. 1 a v prípade Listiny základných práv a slobôd čl. 1, v ktorom sa stanovuje, že: „*Ludia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné“.* Tento článok súvisí s princípom suverenity ľudu a zakotvuje povinnosť štátu uznávať základné práva a slobody.

²¹² Čl. 13 ods. 2 Ústavy SR a čl. 4. ods. 2 Listiny základných práv a slobôd.

²¹³ Klíma. str. 962 - 963. Bröstl. str. 81.

²¹⁴ Svák. str. 418 - 419.

²¹⁵ Problematiku spojenú s princípom proporcionality Ondřejek opisuje nasledovne: „*Pravdou naopak je, že judikatúra i doktrína a neprijímá jednotný výklad, ani pokiaľ ide o zložky a štruktúru, ani pokiaľ ide o aplikáciu tohto princípu. Predtým než sa pokusím popísať štruktúru a zložky princípu proporcionality, ohľadne nichž však nepanuje v teórii ani praxi shoda, je podľa môjho názoru vhodné zmieniť niektoré jeho charakteristiky, ktoré sa pri výške uvedené rozličné vymezujú javia ako nesporné“.* Ondřejek, P. *Princíp proporcionality a jeho role pri interpretácii základných práv a slobôd*. Praha: Leges, 2012, str. 97. (ďalej citované ako „Ondřejek“). Tento záver sa týka chápania princípu proporcionality v rôznych právnych poriadkoch. Autor chce poukázať na fakt, že neexistuje zhoda na celosvetovej úrovni.

Test proporcionality (primeranosti) vytvorila právna veda²¹⁶ a ústavné súdy²¹⁷ pre posúdenie dodržania princípu primeranosti. Týmto testom musí prejsť každý zásah do základných práv a slobôd, bez ohľadu nato, či sa jedná o tvorbu právnych noriem, formalizované rozhodnutie alebo faktickú činnosť orgánov verejnej správy²¹⁸.

Test proporcionality sa člení na 3 subtesty (stupne):

- 1. Test vhodnosti.** V tomto teste sa posudzuje schopnosť zvolených prostriedkov dosiahnuť naplnenie sledovaného cieľa²¹⁹. Na obmedzenie základných práv a slobôd²²⁰ sa môžu používať iba také prostriedky, ktoré sú schopné naplniť sledovaný cieľ, a preto je vylúčené použitie neschopných prostriedkov. Napr. ak by štát mal za cieľ zvýšiť bezpečnosť cestnej premávky, tak nevhodným prostriedkom, vzhľadom na sledovaný cieľ, by bolo umožnenie uložiť správny trest straty čestných titulov a vyznamenaní za spáchanie dopravného priestupku. Strata titulu nemôže nijako dosiahnuť splnenie cieľa, teda zvýšenie bezpečnosti premávky, a preto je neschopným prostriedkom.
- 2. Test potrebnosti (nevyhnutnosti).** V tomto teste sa posudzuje primeranosť zvolených prostriedkov vzhľadom na sledovaný cieľ. Zisťuje sa, že či neexistujú iné miernejšie prostriedky, ktoré by dosiahli rovnako dobre sledovaný cieľ²²¹. „Inými slovami, cieľ

---

²¹⁶ Doktrínalnym tvorcom bola nemecká právna veda. Za jednu z najvýznamnejších osobností, ktorá sa podieľala na vytvorení testu proporcionality je považovaný nemecký právny teoretik Robert Alexy, ktorý položil ucelený doktrínálny základ pre vytvorenie tohto princípu v jeho diele s názvom *Theorie der Grundrechte* (anglicky: *Theory of Constitutional Rights*). V tejto súvislosti je však potrebné zdôrazniť, že Alexy sa pri jeho vytváraní odrazil od Dworkinovej teórie právnych princíпов. Holländer, P. *Filosofie práva*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. str. 226 - 230. Navyše korene princípu proporcionality sa objavujú už v Nemecku 18. a 19. storočia, kedy sa pri zásahoch do ľudských práv a slobôd uplatňoval trest potrebnosti. Pokiaľ ide o právnych teoretikov, ktorí vydláždili cestu Alexymu, tak okrem spomínaného Dworkina, sú nimi aj C. G. Svarez, G. H. von Berg, O. Mayer a najmä R. von Krauss, P. Lerche a K. Hesse. Ondřejek. str. 136 - 149.

²¹⁷ „Judiciálna cesta, a to najmä v judikatúre Spolkového ústavného súdu SRN, postupne v päťdesiatych a šesťdesiatych rokoch priniesla „zrod“ zásady proporcionality - metódy aplikácie základných práv a slobôd, ktoré sa v prípade sporu riešeného súdom pravidelne vzhľadom na protichodné záujmy procesných strán ocitajú v kolízii“. Holländer, P. *Filipika proti redukcionizmu*. Bratislava: Kaligram, 2009, str. 141 (ďalej citované ako „Holländer“). Po tom, čo vznikli ústavné súdy v Českej a Slovenskej republike, sa začal princíp primeranosti používať aj v našom regióne.

²¹⁸ „Každý zásah do základného práva alebo slobody musí mať základ v zákonnej úprave, musí sledovať ustanovený legitímny cieľ, musí dbať na podstatu a zmysel obmedzovaného práva alebo slobody a musí byť v demokratickej spoločnosti nevyhnutným a primeraným opatrením na dosiahnutie cieľa. Dôležitá je proporcionality medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom, pričom na konkrétny zásah musia existovať dostatočné dôvody“. Brösl. str. 79.

²¹⁹ Holländer, str. 141. Brösl. str. 81. Ondřejek. str. 101 - 103.

²²⁰ V ďalšom texte bude pre zjednodušenie textu používané iba slovné spojenie „obmedzenie práv“ pričom sa zároveň myslí aj obmedzenie slobôd.

²²¹ Holländer, str. 141 - 142. Brösl. str. 81. Ondřejek. str. 103 - 105.

*nesmie byť dosiahnuteľný rovnako účinným, ale menej zaťažujúcim prostriedkom*²²². V tejto súvislosti je možné hovoriť o subsidiarite zvolených prostriedkov. Z tohto dôvodu je splnená podmienka potrebnosti iba v situácií, ak miernejší prostriedok neexistuje, takže použitie navrhovaného prostriedku je potrebné a teda nevyhnutné. Napr. nepotrebným prostriedkom by bolo umožnenie uložiť prepadnutie automobilu (v rámci ukladania správneho trestu prepadnutia veci) alebo uväznenie (trest odňatia slobody), za spáchanie bagateľného dopravného priestupku. Takéto prostriedky síce môžu dosiahnuť sledovaný cieľ, ale nie sú potrebné (nevyhnutné), pretože existujú miernejšie prostriedky, ktoré dokážu rovnako účinne naplniť sledovaný cieľ, teda zvýšenie bezpečnosti premávky.

3. Test primeranosti v užšom slova zmysle (test pomeriavania/váženia). Ak sa jedná o obmedzovanie základných práv, tak vždy vzniká konflikt. Tento konflikt môže mať dve podoby:

- *Záujem na ochrane práva vs. Záujem na ochrane práva.*

V tomto prípade teda dochádza ku konfliktu medzi právami navzájom a je potrebné rozhodnúť, ktorému z nich sa má dať prednosť. Typickým príkladom je konflikt práva na ochranu súkromia s právom na informácie.

- *Záujem na dosiahnutí verejného záujmu vs. Záujem na ochrane práva.*

V tomto prípade teda dochádza ku konfliktu medzi právom a verejným záujmom²²³, pričom záujmy sú v danej situácií, zo svojej podstaty, protichodné. Typickým príkladom je konflikt práva na ochranu súkromia (alebo osobnej slobody) so záujmom na odhaľovaní a potrestaní trestnej činnosti.

V tomto teste je preto potrebné zodpovedať nasledovnú otázku: *Ktorému z týchto dvoch záujmov je, vzhľadom na konkrétne okolnosti, potrebné dať prednosť? Podstata tejto otázky spočíva vo vzájomnom pomeriavaní a vyvažovaní kolidujúcich záujmov, pričom jej zodpovedanie má zabezpečiť spravodlivé vyriešenie konfliktu*²²⁴. Výsledkom môže byť prehlásenie o tom, že princíp primeranosti buď bol, alebo nebol porušený. Princíp primeranosti porušený nie je, ak je odpoveď na položenú otázku:

---

²²² Nález pléna Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 67/2007.

²²³ V právnej teórii, ale aj v judikatúre sa používajú taktiež pojmy ako verejný statok alebo verejné dobro namiesto pojmu verejný záujem.

²²⁴ Ondřejek. str. 106 - 109.

- pri vzájomnom konflikte práv taká, že záujem na obmedzení jedného práva v prospech druhého, za daných okolností, prevažuje nad záujmom na ochrane obmedzovaného práva.
- pri konflikte práva a verejného záujmu taká, že záujem na dosiahnutí verejného záujmu (sledovaného cieľa), za daných okolností, prevažuje nad záujmom na ochrane obmedzovaného práva.

Ak je odpoveď opačná, tak dochádza k jeho porušeniu princípu primeranosti.

Oprávnenosť zásahu do konkrétneho základného práva však nezaloží sledovanie ľubovoľného cieľa. Čím viac je základné právo spoločnosťou chránené, tak tým viac musí byť záujem na naplnení sledovaného cieľa naliehavější (silnejší) nato, aby bolo oprávnené toto základné právo obmedziť. Napr. spáchanie obzvlášť závažného trestného činu tým najzávažnejším spôsobom oprávňuje uložiť doživotný trest odňatia slobody, alebo trest prepadnutia majetku. V tomto prípade je najsilnejšie obmedzenie osobnej slobody alebo vlastníckeho práva páchatel'a primerané vzhľadom na sledovaný cieľ, pretože ním je záujem na ochrane spoločnosti pred najzávažnejšími trestnými činmi. Na druhej strane, spáchanie bežného prečinu by najsilnejší zásah do osobnej slobody alebo vlastníckeho práva páchatel'a neoprávnilo, a preto, ak by k takémuto zásahu došlo, bol by porušený princíp primeranosti. Oprávnenosť zásahu teda zásadne ovplyvňuje povaha práva, ktoré má byť obmedzené. Z uvedeného vyplýva, že povaha práva a naliehavosť (dôležitosť, sila) sledovaného cieľa sú dvoma kritériami, podľa ktorých sa posudzuje primeranosť obmedzenia, a teda jeho oprávnenosť. Uvedené je možné zhrnúť nasledovne:

- **Povaha práva** predurčuje naliehavosť sledovaného cieľa, ktorá bude vyžadovaná na umožnenie zásahu (napr. na zásah do osobnej slobody človeka je potrebný veľmi silný spoločenský záujem, napr. záujem na ochrane spoločnosti pred trestnými činmi).
- **Naliehavosť sledovaného cieľa** predurčuje intenzitu, akou môže byť právo alebo sloboda obmedzené (napr. záujem na ochrane spoločnosti pred obzvlášť závažnými trestnými činmi oprávňuje zasiahnuť do osobnej slobody v tej najvyššej intenzite, teda trestom odňatia slobody na doživotie).

Základným predpokladom úspešného obmedzenia základného práva alebo slobody je symbióza týchto dvoch kritérií. Pokiaľ by totiž sledovaný cieľ nebol dostatočne silný vzhľadom na povahu práva alebo slobody, o obmedzení nie je možné uvažovať (ani v minimálnej intenzite)²²⁵. Pri obmedzovaní ďalej platí, že prínos (osoh), ktorý sa dosiahne v dôsledku obmedzenia práva musí byť minimálne tak veľký, ako obmedzenie samotné. Nakoniec platí povinnosť minimalizácie zásahu do obmedzovaného práva (povinnosť zachovávať maximum obmedzovaného práva)²²⁶, pretože pri obmedzovaní sa musí **šetriť** jeho podstata a zmysel.

Z uvedeného vyplýva, že pri skúmaní primeranosti je potrebné zodpovedať nasledovné otázky, a to tomto poradí:

1. *Sú použité prostriedky vôbec schopné dosiahnuť sledovaný cieľ?*
2. *Neexistujú iné šetrnejšie prostriedky, ktoré by dokázali rovnako účinne naplniť sledovaný cieľ?* (subsidiarita obmedzenia).
3. *Prevažuje záujem na dosiahnutí sledovaného cieľa nad záujmom na ochrane obmedzovaného základného práva?* (primeranosť obmedzenia + odôvodnenosť obmedzenia).

Testom proporcionality prejde iba také obmedzenie základného práva alebo slobody, pri ktorom je kladná odpoveď na všetky uvedené otázky. Ak je, čo i len na jednu otázku odpoveď záporná, tak obmedzenie neprejde, pretože je v rozpore s princípom primeranosti²²⁷. Z tohto dôvodu si musí každý, kto je z titulu výkonu verejnej moci oprávnený zasahovať do základných práv a slobôd, najskôr zodpovedať vyššie zmienené otázky, pred využitím oprávnenia, ktoré predstavuje zásah.

6.4. Ukladanie trestov a test proporcionality.

---

²²⁵ „Test proporcionality stricto sensu tedy vyžaduje, aby „závažnosť zásahu a tíha dôvodů ospravedlňujících tento zásah byly ve vzájemném vztahu“. Ondřejek. str. 106.

²²⁶ Holländer, str. 142 - 143. Brösl. str. 81. Kosař, D. *Kolize základních práv v judikatuře Ústavního soudu ČR*. Jurisprudence č. 1, 2008. str. 6 - 7.

²²⁷ „Je totiž zřejmé, že pokud určitá úprava není způsobilá naplnit cíl, který sleduje, není rovněž možné, aby byla ve vztahu k tomuto cíli potřebná, a už vůbec nemůže být chápána jako přiměřená při poměrování v kolizi stojících práv a hodnot. Jako nepřiměřenou budeme tak rovněž vždy chápat úpravu, která nesplňuje kritérium potřebnosti, tj. existuje alternativa omezující základní právo méně, přičemž veřejný orgán nedisponuje takovou mírou uvážení, která by tento nedostatek ospravedlnila“. Ondřejek. str. 109.

Ako bolo vyššie zmienené, tak trestanie je vo svojej podstate obmedzovanie základných práv a slobôd páchatel'a. Z tohto dôvodu musí uložený trest prejsť testom proporcionality nato, aby neporušil zásadu primeranosti trestu, ktorá predstavuje mantinel pri trestaní²²⁸. Ak týmto trestom neprejde, tak trest bude nielenže nezákonný, ale aj protiústavný²²⁹. V tejto súvislosti je dôležité zdôrazniť, že pri ukladaní trestu je sledovaním cieľom naplnovanie účelu trestu (viz podkapitola 3.2.). V prípade trestania nie je potrebné riešiť otázky legality sledovaného cieľa a legality prostriedku²³⁰, pretože pri trestaní sú aj prostriedky (tresty) aj sledovaný cieľ (účel trestu) legálne²³¹. Pri úvahe o druhu a výške trestu sa teda sudca (úradník správneho orgánu) musí zaoberať iba vhodnosťou, potrebnosťou a primeranosťou (v užšom slova zmysle) trestu, ktorý zamýšľa uložiť konkrétnemu páchatel'ovi. Pri tejto úvahe si musí položiť nasledované otázky:

1. *Je zamýšľaný trest (kombinácia trestov) vôbec schopný dosiahnuť účel trestu?*
2. *Neexistuje iný šetrnejší trest (kombinácia trestov), ktorý by dokázal rovnako účinne naplniť účel trestu?*
3. *Prevažuje záujem na dosiahnutí účelu trestu zamýšľaným trestom (trestami), jeho konkrétnou výškou a druhom, nad záujmom na ochrane obmedzovaného základného práva alebo slobody páchatel'a? (posudzuje sa dôvodnosť zásahu do základného práva v navrhovanej intenzite).*

Ústavný súd Slovenskej republiky zdôrazňuje, že primeranosť trestu je základom jeho spravodlivosti a upozorňuje nato, že neprimerané tresty majú neblahé dôsledky nielen na

---

²²⁸ „V procese aplikácie práva pak mají právní principy význam ... při užití správního uvážení nebo uvážení soudu, kde představují meze, limity volby určitého právního postupu či následku“. Prášková. str. 26.

²²⁹ „Proto má princip subsidiarity trestní represe ústavněprávní aspekt vyjadřující požadavek, aby omezení základních práv jednotlivců v důsledku trestních sankcí **bylo proporcionální** a souladné s účelem trestního práva“ (odkazuje na tieto rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky: III. ÚS 2523/10; I. ÚS 4/04; I. ÚS 558/01; II. ÚS 413/04; IV. ÚS 469/04; I. ÚS 631/05; II. ÚS 254/08 a III. ÚS 722/09). Prášková. str. 42. „Nerespektování principu subsidiarity trestní represe v rozhodovací činnosti správních orgánů může být (podobně jako v činnosti orgánů činných v trestním řízení) shledáno **neústavním**“ (odkazuje na tieto rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky: III. ÚS 2523/10; IV. ÚS 404/99; I. ÚS 631/05; II. ÚS 254/08; III. ÚS 1481/09). Prášková. str. 47.

²³⁰ „... je však třeba připomenout, že před samotným zkoumáním přiměřenosti určité úpravy je třeba zkoumat legalitu zásahu do základního práva a dále skutečnost, zda tento zásah sleduje legitimní cíl“. Ondřejek. str. 101.

²³¹ Avšak nie je vylúčená hypotetická situácia, kedy by zákon umožnil ukladať protiústavný druh trestu. V tomto prípade by sudca mal iniciovať konanie pred ústavným súdom na preskúmanie súladu trestu s ústavou. Úradník správneho orgánu však túto možnosť nemá. Každopádne, aj sudca aj úradník správneho orgánu, majú povinnosť používať ústavne konformný výklad právnych noriem, takže protiústavný druh trestu by vôbec nemohli ukladať.

páchateľa, ale aj na samotnú spoločnosť²³². Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu (ďalej citované ako „ESLP“) rozhoduje vo vzťahu k primeranosti trestnej sankcie v tom zmysle, že na primeranosť, či neprimeranosť, používania trestnoprávnych prostriedkov je nevyhnutné nazerať v celistvosti, a preto považuje zameriavanie sa výlučne na prísnosť trestu (trestnej sankcie) za nedostatočné, pretože je potrebné taktiež skúmať, že či použitie konkrétneho trestnoprávneho prostriedku je primerané vzhľadom na povahu protiprávneho konania²³³ (viz oddiel 9.1.5. - doživotné zákazy činnosti a ďalšie opatrenia).

6.5. Judikatúra k testu proporcionality.

Ústavné súdy oboch republík si vytvorili vlastnú judikatúru týkajúcu sa testu proporcionality, pričom ich hlavným ideovým zdrojom bola nemecká doktrína a judikatúra nemeckého Spolkového ústavného súdu²³⁴.

6.5.1. Test proporcionality v judikatúre Ústavného súdu Českej republiky.

Vzhľadom nato, že česká právna kultúra je výrazne ovplyvňovaná nemeckou, tak test proporcionality bol prebratý podľa nemeckého vzoru. Z tohto dôvodu Ústavný súd Českej

---

²³² „Z požiadavky primeranosti trestu jednoznačne vyplýva zákaz akéhokoľvek exemplárneho trestania. Trestnú represiu je preto nutné uplatňovať len v nevyhnutne nutnej miere. Trest nesmie byť prejavom neprimeraného inštitucionalizovaného násilia spoločnosti voči jednotlivcovi. Trest, ktorým štát a spoločnosť reaguje na spáchaný trestný čin ako na nespravodlivé konanie, by mal nespravodlivosť spôsobenú trestným činom napraviť, a nie ešte viac rozmnožiť. Neprimeraný trest nemožno považovať za spravodlivý, spravodlivým je vždy len primeraný trest. Neprimerane prísne (ale samozrejme i neprimerane mierne) tresty pôsobia škodlivo na páchatel'a i spoločnosť. U verejnosti môžu neprimerané tresty vyvolať súcit s páchatel'om či ohroziť jej dôveru v spravodlivé rozhodovanie súdu či jej dôveru v súdnu moc ako celok. U páchatel'a neprimerane prísne tresty vedú k zatrpknutosti, pretože takéto tresty páchatel' oprávnene nemôže považovať za spravodlivé. Páchatel' je súdom odsudzovaný za nespravodlivosť (bezprávie), ktoré trestným činom spáchal, a preto má právo očakávať spravodlivosť zo strany súdu. Primeranosť trestu je zároveň nevyhnutným predpokladom dosiahnutia výchovných účinkov trestu, keďže nevyhnutným predpokladom prevýchovy páchatel'a je jeho akceptovanie trestu ako spravodlivého následku jeho protiprávneho konania, pričom v prípade nespravodlivého trestu k takejto akceptácii trestu zo strany páchatel'a pochopiteľne nemôže dôjsť. Spravodlivosť trestu tak možno považovať aj za predpoklad prerastania represívneho pôsobenia trestu do pôsobenia výchovného“. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. 106/2011.

²³³ „Zásada primeranosti trestu není v Úmluvě výslovně vyjádřena a v Úmluvě nenajdeme zmínku ani o principu proporcionality jako takovém. Přesto jde o princip, který prostupuje celou Úmluvou. Na světlo jej vynesla judikatura Soudu, popř. Komise. Pojem proporcionality Soud soustavně spojuje s pojmem spravedlivé rovnováhy mezi obecnými zájmy společnosti a ochranou základních práv jednotlivce, který ovládá celou Úmluvou. Soud přitom zdůraznil, že základním právním jednotlivce při zkoumání rovnováhy přikládá zvláštní význam. V mnohých rozsudcích Soud vyslovil, že v demokratické společnosti nezbytnost zásahu do práv chráněných ustanoveními Úmluvy implikuje proporcionálnost mezi zásahem do práva a sledovaným cílem. To zvláště platí, má-li zásah povahu trestní sankce. Soud bere v úvahu nikoli jen to, zda trestněprávní zásah jako takový je přiměřený, ale též to, zda trestní sankce je přiměřená“. Repík, str. 65.

²³⁴ Ondřejek, str. 99. Kosař, D. Kolize základních práv v judikatúre Ústavního soudu ČR. Jurisprudence č. 1, 2008. str. 3.

republiky **používa 3 stupňový test proporcionality** (vhodnosť, potrebnosť, primeranosť *stricto sensu*). Problémom českej judikatúry je však jej nejednotnosť. Test proporcionality sa aplikuje rôzne a navyše často nie sú jednotlivé stupne ani dostatočne odôvodňované²³⁵. Tento stav sa dá označiť iba ako krajne nevyhovujúci a výrazným spôsobom porušujúci princíp právnej istoty. Preto je *de lege ferenda* potrebné jednotne nastaviť a definovať obsah všetkých stupňov testu proporcionality, zjednotiť jeho používanie všetkými orgánmi verejnej správy a v neposlednej rade je potrebné úzkostlivo dbať na kvalitne odôvodňovania jednotlivých stupňov.

Medzi najvýznamnejšie nálezy ústavného súdu týkajúce sa testu proporcionality patria: PL. ÚS 4/94 (anonymný svedok v trestnom konaní); PL. ÚS 15/96 (predaj bytov ozbrojených zločiek); PL. ÚS 15/96 (podmienka bezúhonnosti podľa zákona o strelných zbraniach); III. ÚS 256/01 (používanie fotografií bez udelenia súhlasu pri rekognícií); PL. ÚS 3/02 (likvidačná výška pokuty); PL. ÚS 41/02 (prístup obhajcov k utajovaným skutočnostiam); PL. ÚS 42/02 (odoprenie výkonu vojenskej služby); PL. ÚS 7/03 (zákonné poistenie zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze alebo choroby s povolania); I. ÚS 353/04 (výstavba rodinného domu); PL. ÚS 28/09 (ústavnosť dane z prevodu nehnuteľnosti) a PL. ÚS 43/10 (procesná spôsobilosť osôb obmedzených na spôsobilosti k právnym úkonom).

Nakoniec je potrebné zmieniť, že Ústavný súd Českej republiky rozdelil test proporcionality do dvoch podôb, a to do podoby **klasického (prísneho) testu proporcionality** a do podoby **testu vylúčenia iba extrémnej disproporcionality** (táto podoba sa používa pri riešení konfliktov, ktoré majú pôvod v rozriešení politicky citlivej otázky)²³⁶.

6.5.2. Test proporcionality v judikatúre Ústavného súdu Slovenskej republiky²³⁷.

Rovnako, ako Ústavný súd Českej republiky, aj Ústavný súd Slovenskej republiky, prevzal test proporcionality podľa nemeckého vzoru. Ústavný súd Slovenskej republiky teda **používa 3 stupňový test proporcionality** (vhodnosť, potrebnosť, primeranosť *stricto sensu*)²³⁸. Na rozdiel od Ústavného súdu Českej republiky, Ústavný súd Slovenskej republiky

²³⁵ Bližšie k tejto problematike odkazujem na: Ondřejek, str. 154 - 170., a Kosař, D. *Kolize základních práv v judikatuře Ústavního soudu ČR*. Jurisprudence č. 1, 2008. str. 3 - 19.

²³⁶ Ondřejek, str. 163 - 165.

²³⁷ Perduková, V. *Princíp proporcionality v rozhodnutiach Ústavného súdu Slovenskej republiky*. In Ondrej Hamuľák (ed). *Principy a zásady v právu: Teorie a praxe*. Praha: Leges, 2010, str. 64 - 69.

²³⁸ „Pri realizovaní testu proporcionality pritom ústavný súd klasicky postupuje v týchto krokoch:

používa test proporcionality jednotnejšie. V tejto súvislosti je najdôležitejšie zmieniť, že v subteste primeranosti *stricto sensu*, sa používa jednak praktická konkordácia²³⁹ a jednak Alexyho vážiaci vzorec²⁴⁰.

Nálezy, v ktorých bol použitý Alexyho vážiaci vzorec sú napr. II. ÚS 152/08 alebo II. ÚS. 326/09, a nález v ktorom bola použitá praktická konkordácia napr. PL. ÚS 12/01. Medzi základné rozhodnutia týkajúce sa testu proporcionality patrí: PL. ÚS 3/00; I. ÚS 4/02; I. ÚS 36/02 a I. ÚS 193/03.

---

(1) Posúdenie, či preskúvaná norma, konanie spadá pod rozsah (scope, ambit) základného práva, s ktorým je namietaný jej nesúlad.

(2) Posúdenie, či namietaným ustanovením dochádza k zásahu (interference) do daného základného práva.

(3) Posúdenie, či je daný zásah v súlade so zákonom (lawfulness) – test legality.

(4) Ak sú v danom poradí splnené predchádzajúce kroky, nasleduje ďalej posúdenie princípom proporcionality, ktorý je klasicky založený na týchto troch krokoch. (4a) Prvým krokom je hľadisko vhodnosti (Geeignetheit), resp. dostatočne dôležitého cieľa (test of legitimate aim/effect) a racionálnej väzby medzi právnou normou a cieľom (účelom) právnej úpravy. (4b) Druhým krokom je zisťovanie kritéria nevyhnutnosti, potrebnosti či použitia najmenej drastických – šetrnejších prostriedkov (Erforderlichkeit, test of necessity, test of subsidiarity, sufficiently important objective). (4c) Napokon tretím krokom je hľadisko proporcionality v užšom zmysle slova (Angemessenheit, test of proportionality in the strict sense, proportionate effect). Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 106/2011.

²³⁹ „To znamená zachovania maxima z oboch ústavou garantovaných práv“. Perduková, V. Princíp proporcionality v rozhodnutiach Ústavného súdu Slovenskej republiky. In Ondrej Hamul'ak (ed). *Principy a zásady v právu: Teorie a praxe*. Praha: Leges, 2010, str. 69. Praktická konkordácia je metóda používaná pri obmedzovaní základných práv, ktorá spočíva v tom, že z oboch v kolízii stojacich práv (záujmov) sa musí ponechať, čo možno najviac, maximum. Na praktickú konkordáciu je možné nazeráť aj opačne, teda ako na povinnosť minimalizácie zásahu do obmedzovaného práva.

²⁴⁰ „Vážiaca formula pracuje s trojstupňovou stupnicou hodnôt: „nízka“, „stredná“, a „podstatná“. Intenzita zásahu do jedného základného práva sa pomeriava s mierou uspokojiteľnosti druhého práva v kolízii, pričom intenzita zásahu a miera uspokojenia nadobúda jednu z hodnôt - nízka, stredná, podstatná“. Perduková, V. Princíp proporcionality v rozhodnutiach Ústavného súdu Slovenskej republiky. In Ondrej Hamul'ak (ed). *Principy a zásady v právu: Teorie a praxe*. Praha: Leges, 2010, str. 66 - 67.

III. OSOBITNÁ ČASŤ

7. Platná a účinná právna úprava v Českej republike.

7.1. Trestné činy.

Platná a účinná úprava v zákone č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník (ďalej iba „*Trestný zákonník ČR*“), obsahuje v rámci trestného činu ***Ohrožení pod vlivem návykové látky*** jednu základnú skutkovú podstatu, ktorá je upravená v § 274 ods. 1: „*Kdo vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti*“. Zákon ďalej v § 274 ods. 2 upravuje dve kvalifikované skutkové podstaty a jeden prípad špeciálnej recidívy.

Z hľadiska kritérií pre určenie druhu a výšky trestných sankcií súd postupuje podľa hlavy V. Trestného zákonníka ČR. Táto hlava obsahuje pomerne presný postup, na základe ktorého sa súd dopracuje k uloženiu konkrétnej trestnej sankcie za spáchaný trestný čin (*in eventum* za čin inak trestný). Zákon presne vymedzuje akým spôsobom je možné trestať, avšak zároveň ponecháva značný priestor pre sudcovskú úvahu. Základným zákonným²⁴¹ aj ústavným²⁴² obmedzením pri trestaní je zákaz krutých a neprimeraných trestných sankcií. Súd musí trestať primerane, a preto súd nesmie zasahovať do práv páchatel'a viac, ako je potrebné pre naplnenie účelu trestu (ochranného opatrenia)²⁴³ (viz podkapitola 5.3., 6.4. a oddiel 6.5.1.). Princíp primeranosti (princíp subsidiarity trestnej represie) musí súd dodržiavať pri ukladaní oboch typov trestných sankcií, teda aj pri trestoch, aj pri ochranných opatreniach. Pre účely témy tejto práce nie je potrebné bližšie rozoberať ukladanie ochranných opatrení, a preto budem rozoberať iba ukladanie trestov. Všeobecné zásady ukladania trestov a všetky kritériá, ku ktorým musí súd prihliadať pri ukladaní trestu, upravuje Trestný zákonník ČR v § 39 - 45. Najzákladnejšie kritériá uvedené v § 39 ods. 1²⁴⁴ sú: povaha a závažnosť činu, pomery

²⁴¹ § 37 ods. 2 Trestného zákonníka ČR.

²⁴² Čl. 7 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd.

²⁴³ § 38 ods. 2 Trestného zákonníka ČR, čl. 4 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd.

²⁴⁴ „*Při stanovení druhu trestu a jeho výměry soud přihlédne k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu, k osobním, rodinným, majetkovým a jiným poměrům pachatele a k jeho dosavadnímu způsobu života a k možnosti jeho nápravy; dále přihlédne k chování pachatele po činu, zejména k jeho snaze nahradit škodu nebo odstranit*

páchateľa (osobné, majetkové, rodinné), doterajší spôsob života a možnosť nápravy. Po posúdení všetkých kritérií v § 39 ods. 1, súd musí ďalej obligatórne prihliadať ku všetkým poľahčujúcim²⁴⁵ a prit'azujúcim okolnostiam²⁴⁶ (vymenovaným aj nevymenovaným), ktoré možno použiť na konkrétny prípad. Nakoniec súd musí ešte prihliadnúť k dobe, ktorá uplynula od spáchania trestného činu a k celkovej dĺžke trestného konania²⁴⁷ (prípadne k účasti a príprave²⁴⁸). Až po vykonaní týchto troch krokov, súd dospeje k rozhodnutiu o tom, že aký konkrétny trest uloží (alebo neuloží) v danom prípade.

Trestný zákonník ČR obsahuje 13 druhov trestov²⁴⁹. Z hľadiska témy tejto práce sú najdôležitejšie dva, peňažný trest²⁵⁰ a zákaz činnosti²⁵¹, pretože obdobné správne tresty je možné ukladať za priliehajúce dopravné priestupky. Výška peňažného trestu sa určuje podľa denných sadziieb. Denné sadzby majú odrážať, jednak povahu a závažnosť trestného činu (počet sadziieb), a jednak majetkové pomery páchatel'a (výška sadziieb)²⁵². Minimálna výška peňažného trestu je stanovená na 2.000 Kč, maximálna na 36,5 milióna Kč. Ak súd ukladá peňažný trest, tak musí povinne uložiť aj náhradný trest odňatia slobody, ktorý slúži ako poistka pred jeho nevykonaním v stanovenej lehote²⁵³. Zákaz činnosti môže súd uložiť v sadzbe od 1 do 10 rokov. Peňažný trest aj zákaz činnosti môžu byť uložené aj ako samostatné tresty, pokiaľ sú splnené zákonné podmienky²⁵⁴. Vzhľadom nato, že v prípade priliehajúcich dopravných priestupkov sa zakazuje prejednať vec bez uloženia sankcie (viz nižšie), tak po použití logického argumentu *a minori ad maius*, by sa v prípade tohto trestného činu nemala používať úprava upustenia od potrestania²⁵⁵.

7.2. Priestupky.

---

jiné škodlivé následky činu, a pokiaľ bol označený ako spolupracujúci obvinený, tiež k tomu, ako významným spôsobom prispel k objasneniu zločinu spáchaného členmi organizovanej skupiny, v spojení s organizovanou skupinou alebo v prospech organizovanej zločineckej skupiny. Prihlédne tiež k účinkom a dôsledkům, ktoré lze očekávat od trestu pro budoucí život pachatele“. § 39 ods. 1 Trestného zákonníka ČR.

²⁴⁵ § 41 Trestného zákonníka ČR.

²⁴⁶ § 42 Trestného zákonníka ČR.

²⁴⁷ § 39 ods. 3 Trestného zákonníka ČR.

²⁴⁸ § 39 ods. 6 Trestného zákonníka ČR.

²⁴⁹ § 52 Trestného zákonníka ČR.

²⁵⁰ § 67 Trestného zákonníka ČR.

²⁵¹ § 73 Trestného zákonníka ČR.

²⁵² § 68 Trestného zákonníka ČR.

²⁵³ § 69 Trestného zákonníka ČR.

²⁵⁴ § 67 ods. 3 a § 73 ods. 2 Trestného zákonníka ČR.

²⁵⁵ § 46 - 48 Trestného zákonníka ČR.

Platná a účinná úprava v zákone č. 361/2001 Sb. o provozu na pozemních komunikacích (dálej iba „zákon o silničním provozu“), obsahuje niekoľko skutkových podstát dopravných priestupkov spáchaných v súvislosti s užívaním alkoholu a návykových látok:

- **Odmietnutie vyšetrenia na zistenie alkoholu alebo inej návykovej látky** - § 125c ods. 1 písm. d) zákona o silničním provozu: „Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v provozu na pozemních komunikacích se v rozporu s § 5 odst. 1 písm. f) a g) odmítne podrobiť vyšetrení, zda při řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti nebyla ovlivněna alkoholem nebo jinou návykovou látkou“. Za tento priestupok prikazuje zákon o silničním provozu uložit:
  - pokutu od 25.000 Kč do 50.000 Kč²⁵⁶;
  - zákaz činnosti od 1 do 2 rokov²⁵⁷.
- **Jazda v stave vylučujúcom viesť vozidlo alebo zviera** - § 125c ods. 1 písm. c) zákona o silničním provozu: „Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v provozu na pozemních komunikacích řídí vozidlo nebo jede na zvířeti ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodila požitím alkoholického nápoje nebo užitím jiné návykové látky“. Za tento priestupok prikazuje zákon o silničním provozu uložit:
  - pokutu od 25.000 Kč do 50.000 Kč²⁵⁸;
  - zákaz činnosti od 1 do 2 rokov²⁵⁹.
- **Jazda pod vplyvom alkoholu alebo pod vplyvom inej návykovej látky** - § 125c ods. 1 písm. b) zákona o silničním provozu: „Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v provozu na pozemních komunikacích v rozporu s § 5 odst. 2 písm. b) řídí vozidlo nebo jede na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, po kterou je ještě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky“. Za tento priestupok prikazuje zákon o silničním provozu uložit:
  - pokutu od 2.500 Kč do 20.000 Kč²⁶⁰;
  - zákaz činnosti od 6 mesiacov do 1 roku²⁶¹.

---

²⁵⁶ § 125c ods. 4 písm. a) zák. č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích (dálej iba „zákon o silničním provozu“).

²⁵⁷ § 125c ods. 5 zákona o silničním provozu.

²⁵⁸ § 125c ods. 4 písm. a) zákona o silničním provozu.

²⁵⁹ § 125c ods. 5 zákona o silničním provozu.

²⁶⁰ § 125c ods. 4 písm. c) zákona o silničním provozu.

Zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích (dálej iba „*Priestupkový zákon ČR*“), ktorý je všeobecným právnym predpisom pre všetky priestupky, obsahuje v § 11 ods. 1²⁶² aj iné druhy sankcií (správnych trestov). Avšak vzhľadom nato, že zákon o silničnom provozu prikazuje uložiť určené sankcie, tak za vyššie uvedené priestupky nie je možné uložiť iné druhy sankcií, čo platí najmä na sankciu napomenutie. V prípadoch vyššie uvedených priestupkov zákon ďalej výslovne vylučuje²⁶³ možnosť upustiť od uloženia sankcie v rozhodnutí o priestupku²⁶⁴. Nakoniec zákon zakazuje, aby sa vyššie uvedené priestupky mohli prejednávať v blokovom konaní²⁶⁵, avšak na druhej strane, nevylučuje prejednávanie v príkaznom konaní. V prípade použitia príkazného konania platí všeobecná úprava Priestupkového zákona ČR²⁶⁶.

Z hľadiska kritérií pre určenie druhu a výšky sankcie platí všeobecná úprava v § 12 ods. 1 Priestupkového zákona ČR, ktorá stanovuje, že: *„Při určení druhu sankce a její výměry se přihlédne k závažnosti přestupku, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům, k okolnostem, za nichž byl spáchán, k míře zavinění, k pohnutkám a k osobě pachatele, zda a jakým způsobem byl pro týž skutek postižen v disciplinárním řízení“*. Z uvedeného vyplýva, že jediným kritériom, ku ktorému musí správny orgán pri svojom správnom uvážení prihliadať je závažnosť priestupku. Závažnosť priestupku sa určuje pomocnými kritériami, ktoré sú uvedené demonštratívne, a teda správny orgán môže prihliadnúť aj k inej, nevymenovanej, okolnosti. V porovnaní s právnou úpravou Trestného zákonníka ČR, ktorá je precízna a sofistikovaná, je táto právna úprava značne zjednodušená a z pohľadu materiálneho právneho štátu absolútne nedostačujúca. K tejto problematike sa bližšie vyjadrím v príslušnom bode záveru tejto práce.

---

²⁶¹ § 125c ods. 5 zákona o silničnom provozu.

²⁶² *„Za přestupek lze uložit tyto sankce: a) napomenutí, b) pokutu, c) zákaz činnosti, d) propadnutí věci, e) zákaz pobytu“*.

²⁶³ § 125c ods. 8 zákona o silničnom provozu.

²⁶⁴ § 11 ods. 3 zák. č. 200/1990 Sb. o přestupcích (ďalej iba „*Priestupkový zákon ČR*“): *„Od uložení sankce lze v rozhodnutí o přestupku upustiť, jestliže k nápravě pachatele postačí samotné projednání přestupku“*.

²⁶⁵ § 125c ods. 7 zákona o silničnom provozu.

²⁶⁶ § 87 Priestupkového zákona ČR.

8. Platná a účinná právná úprava v Slovenskej republike.

8.1. Trestné činy.

Platná a účinná úprava v zákone č. 300/2005 Z.z Trestný zákon (ďalej iba „*Trestný zákon SR*“), obsahuje v rámci trestného činu **Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky** dve základné skutkové podstaty:

- § 289 ods. 1: „*Kto vykonáva v stave vylučujúcom spôsobilosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky, zamestnanie alebo inú činnosť, pri ktorých by mohol ohroziť život alebo zdravie ľudí alebo spôsobiť značnú škodu na majetku, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok*“.
- § 289 ods. 2: „*Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto sa pri výkone zamestnania alebo inej činnosti uvedenej v odseku 1 odmietne podrobiť vyšetreniu na zistenie návykovej látky, ktoré sa vykonáva dychovou skúškou alebo orientačným testovacím prístrojom, alebo sa odmietne podrobiť lekárskeму vyšetreniu odberom a vyšetrením krvi alebo iného biologického materiálu, či nie je ovplyvnený návykovou látkou, hoci by to pri vyšetrení nebolo spojené s nebezpečenstvom pre jeho zdravie*“. V Slovenskej republike je teda trestným činom už samotné odmietnutie vyšetrenia na zistenie prítomnosti návykovej látky.

Zákon ďalej v § 289 ods. 3 a ods. 4 upravuje dve kvalifikované skutkové podstaty a dva prípady špeciálnej recidívy.

Z hľadiska kritérií pre určenie druhu a výšky trestných sankcií súd postupuje podľa hlavy II. Trestného zákona SR. Táto hlava obsahuje postup, na základe ktorého sa súd dopracuje k uloženiu konkrétnej trestnej sankcie za spáchaný trestný čin (*in eventum* za čin inak trestný). Zákon vymedzuje akým spôsobom je možné trestať, avšak zároveň ponecháva značný priestor pre sudcovskú úvahu. Základné zásady ukladania trestných sankcií sú upravené v § 34 (vzťahuje na tresty) a v § 35 (vzťahuje na ochranné opatrenia) zákona. Pre účely témy tejto práce nie je potrebné bližšie rozoberať ukladanie ochranných opatrení, a preto budem rozoberať iba ukladanie trestov. Základným ústavným obmedzením pri trestaní je zákaz krutých a neprimeraných trestných sankcií²⁶⁷. Ďalším významným ústavným obmedzením je princíp primeranosti (subsidiarity trestnej represie) (*viz* podkapitola 5.3., 6.4.

---

²⁶⁷ Čl. 16 ods. 2 Ústavy SR.

a oddiel 6.5.2.). Ako je vyššie napísané, základné zásady ukladania trestov a všetky kritériá, ku ktorým musí súd prihliadať pri ukladaní trestu, upravuje Trestný zákon SR iba v § 34. Kritériá pre určenie druhu trestu a jeho výmery upravuje demonštratívne v § 34 ods. 4: „*Pri určovaní druhu trestu a jeho výmery súd prihliadne najmä na spôsob spáchania činu a jeho následok, zavinenie, pohnútku, priťažujúce okolnosti, poľahčujúce okolnosti a na osobu páchatel'a, jeho pomery a možnosť jeho nápravy*“. Ak sa v konkrétnom prípade vyskytne účasť alebo príprava, tak súd musí prihliadať aj k tomuto faktu²⁶⁸. Priťažujúce²⁶⁹ a poľahčujúce²⁷⁰ okolnosti zákon vymenúva taxatívne, takže nie je možné prihliadať k nevymenovaným okolnostiam. Po zhodnotení kritérií, priťažujúcich a poľahčujúcich okolností, súd dospeje k rozhodnutiu o tom, že aký konkrétny trest uloží (alebo neuloží) v danom prípade.

Trestný zákon SR obsahuje 12 druhov trestov²⁷¹. Z hľadiska témy tejto práce sú najdôležitejšie dva, peňažný trest²⁷² a zákaz činnosti²⁷³, pretože obdobné sankcie je možné ukladať za priliehajúce dopravné priestupky. Hranice peňažného trestu sú v zákone stanovené v rozmedzí od 160 eur do 331.930 eur. Pri určovaní výšky peňažného trestu súd musí prihliadať k osobným a majetkovým pomerom páchatel'a. Ak súd ukladá peňažný trest, tak musí povinne uložiť aj náhradný trest odňatia slobody, ktorý slúži ako poistka pred jeho nevykonaním v stanovenej lehote²⁷⁴. Zákaz činnosti môže súd uložiť v sadzbe od 1 do 10 rokov. Zákon v taxatívne vymedzených prípadoch prikazuje súdu ukladať tento trest v hornej polovici trestnej sadzby. Jedná sa o dva prípady. Prvý prípad upravuje § 61 ods. 6, v ktorom sú určené trestné činy, ktoré sa postihujú prísnejšie. Druhý prípad upravuje § 61 ods. 3, ktorý stanovuje, že: „*Ak súd odsudzuje páchatel'a za trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289, ktorého sa dopustil ako vodič dopravného prostriedku, ktorý už bol za taký trestný čin alebo za trestný čin **usmrtenia podľa § 149 ods. 4 alebo 5***²⁷⁵, ktorých sa dopustil

---

²⁶⁸ § 34 ods. 5 Trestného zákona SR.

²⁶⁹ § 37 Trestného zákona SR.

²⁷⁰ § 36 Trestného zákona SR.

²⁷¹ § 32 Trestného zákona SR.

²⁷² § 56 - 57 Trestného zákona SR.

²⁷³ § 61 Trestného zákona SR.

²⁷⁴ § 57 ods. 3 Trestného zákona SR.

²⁷⁵ V tomto prípade sa jedná o trestný čin *Usmrtenia*. Odsek 4 rieši situáciu, kedy páchatel': „*ako vodič dopravného prostriedku spôsobí v stave vylučujúcom spôsobilosť vykonávať takú činnosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky, inému z nebanlivosti smrti*“. Odsek 5 je kvalifikovanou skutkovou podstatou, ktorá rieši spôsobenie smrti viacerým osobám (rovnakým spôsobom ako v ods. 4).

ako vodič dopravného prostriedku, odsúdený, uloží mu trest zákazu činnosti v hornej polovici trestnej sadzby uvedenej v odseku 2“. V druhom prípade sú teda riešené dva prípady špeciálnej recidívy. Prísnejší postih páchatel'ov však nekončí iba ukladaním trestu v hornej hranici trestnej sadzby. Zákon umožňuje súdu, v taxatívne vymedzených prípadoch, uložiť zákaz činnosti aj na doživotie²⁷⁶ a v určených prípadoch mu to dokonca prikazuje učiniť. Povinnosť ukladať trest zákazu činnosti na doživotie je upravená v § 61 ods. 5, ktorý stanovuje, že: „Súd uloží trest zákazu činnosti na doživotie, ak odsudzuje páchatel'a za trestný čin:

- a) ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289, ktorého sa dopustil ako vodič dopravného prostriedku, hoci už bol za taký trestný čin, ktorého sa dopustil ako vodič dopravného prostriedku, dvakrát odsúdený²⁷⁷, alebo
- b) **usmrtienia podľa § 149 ods. 4 alebo 5**, ktorého sa dopustil ako vodič dopravného prostriedku“.

V zákone je z dôvodu umožnenia aplikácie vyššie citovaných ustanovení vytvorená výnimka z inštitútu zahl'adenia, pretože sa k nemu v prípadoch § 61 odsekov 3 až 5 neprihliada²⁷⁸. Účinky uloženia trestu zákazu činnosti na doživotie nie je možné zrušiť, pretože v § 69 ods. 5 Trestného zákona SR je stanovené, že: „Súd nemôže podmiennečne upustiť od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti podľa odseku 1, ak bol trest zákazu činnosti uložený podľa § 61 ods. 3 až 5“ (týka sa tiež odseku 3, ktorý upravuje prípady špeciálnej recidívy, kedy sa neukladá doživotný zákaz). Avšak upustiť od zvyšku výkonu trestu zákazu činnosti nie je možné ani v ďalších prípadoch. Trestný zákon SR v § 69 ods. 4 stanovuje, že: „Súd nemôže podmiennečne upustiť od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti podľa odseku 1, ak ide o trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlo, ktorý bol uložený odsúdenému,

- a) ktorému už bol takýto trest zákazu činnosti uložený v predchádzajúcich desiatich rokoch za trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky alebo za iný trestný čin spáchaný pod vplyvom návykovej látky, alebo

---

²⁷⁶ § 61 ods. 4 Trestného zákona SR.

²⁷⁷ Jedná sa o tzv. zásadu 3 krát a dost', ktorá sa vyskytuje v Trestnom zákone SR aj na iných miestach napr. v § 47 ods. 2. Ten, v prípade taxatívne vymedzených trestných činov, prikazuje uložiť trest odňatia slobody na doživotie, ak páchatel' spáchal niektorí z nich 3 krát a zároveň sú splnené všetky ostatné podmienky.

²⁷⁸ § 61 ods. 7 Trestného zákona SR.

b) *ktorý už bol v predchádzajúcich desiatich rokoch za obdobný čin spáchaný pod vplyvom návykovej látky, ako je uvedený v písmene a), postihnutý zákazom činnosti viesť motorové vozidlo“.*

Z uvedeného vyplýva, že ak bol vodičovi uložený zákaz činnosti viesť motorové vozidlo z dôvodu jazdy pod vplyvom alkoholu alebo návykovej látky, v prípade akéhokoľvek trestného deliktu (trestný čin alebo správny delikt), tak zákon v týchto prípadoch zakazuje upustiť od zvyšku výkonu trestu. Povinnosť aplikovať § 61 ods. 3 a 5 však nemusí platiť v určitých prípadoch, pretože v § 438d je stanovené, že: „*Ustanovenie § 61 ods. 3 a 5 sa vzťahuje aj na osobu, ktorá bola odsúdená za niektorý z trestných činov uvedených v § 61 ods. 3 alebo 5 pred 1. novembrom 2011, ak táto osoba spáchala ďalší trestný čin uvedený v § 61 ods. 3 alebo 5 po 1. novembri 2011. Súd však nemusí vziať do úvahy odsúdenie uložené pred 1. novembrom 2011, ak by vzhľadom na **mimoriadne okolnosti predchádzajúcich prípadov** bolo pre páchatel'a použitie trestnej sadzby trestu zákazu činnosti ustanovenej v § 61 ods. 3 alebo 5 **neprimerane prísne***“. Vzhľadom na nepravú retroaktivitu zákonodarca ponechal v týchto prípadoch súdu diskrečné oprávnenie, aby mohol zmierňovať prílišnú tvrdosť zákona. Nakoniec je potrebné uviesť, že zákon umožňuje, aby bol peňažný trest aj trest zákazu činnosti uložený, ako samostatný trest. Vzhľadom nato, že v prípade priliehajúcich dopravných priestupkov sa nezakazuje prejednať vec bez uloženia sankcie (viz nižšie), tak v prípade týchto trestných činov je možné používať úpravu upustenia od potrestania²⁷⁹.

8.2. Priestupky.

Platná a účinná úprava v zákone č. 372/1990 Zb. o priestupkoch (ďalej iba „*Priestupkový zákon SR*“), obsahuje niekoľko skutkových podstát dopravných priestupkov spáchaných v súvislosti s užívaním alkoholu a návykových látok:

- ***Odmietnutie vyšetrenia na zistenie alkoholu alebo inej návykovej látky*** - § 22 ods. 1 písm. a) Priestupkového zákona SR: „*Priestupku sa dopustí ten, kto sa ako vodič vozidla odmietne podrobiť vyšetreniu na zistenie požitia alkoholu alebo inej návykovej látky spôsobom ustanoveným osobitným predpisom, hoci by také vyšetrenie nebolo*

---

²⁷⁹ § 40 Trestného zákona SR.

spojené s nebezpečenstvom pre jeho zdravie“. Za tento priestupok prikazuje Priestupkový zákon SR podľa uložiť:

- pokutu vo výške od 300 eur do 1.300 eur;
- zákaz činnosti od 1 roku do 5 rokov²⁸⁰.

Zákon však v tomto prípade používa formuláciu „sa uloží“ a nie formuláciu „možno uložiť“, ako v ostatných prípadoch, takže dopravný inšpektorát musí pristúpiť k uloženiu pokuty a zákaz činnosti, ak sa rozhodne ukladať sankciu. Tento priestupok sa však prijatím zákona č. 313/2011 Z.z., ktorý novelizoval trestný zákon SR, stal *de facto* obsoletným ku dňu 1. 11. 2011, pretože odmietnutie vyšetrenia je trestným činom podľa § 289 ods. 2. Trestného zákona SR. Z definície priestupku uvedenej v § 2 ods. 1²⁸¹ Priestupkového zákona SR plynie, že priestupok je subsidiárny voči trestnému činu, takže ak Trestný zákon SR upravuje rovnakú skutkovú podstatu, ako Priestupkový zákon SR, má prednosť Trestný zákon SR. Z tohto dôvodu nie je možné vyvodzovať zodpovednosť za priestupok, ak sa dôjde k odmietnutiu vyšetrenia na zistenie prítomnosti návykovej látky.

- **Jazda v stave vylučujúcom spôsobilosť viesť motorové vozidlo** - § 22 ods. 1 písm. d) Priestupkového zákona SR: „*Priestupku sa dopustí ten, kto vedie motorové vozidlo v stave vylučujúcom spôsobilosť viesť motorové vozidlo, ktorý si privodil požitím alkoholu*“. Za tento priestupok umožňuje Priestupkový zákon SR uložiť:
  - pokutu vo výške od 200 eur do 1.000 eur;
  - zákaz činnosti do 5 rokov²⁸².

Rovnako, ako v predošlom prípade, prijatím zákona č. 313/2011 Z.z., sa stal tento priestupok obsoletným, pretože jazda v stave vylučujúcom spôsobilosť je trestným činom podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona SR. S odkazom na vyššie uvedenú argumentáciu uvádzam, že ani v tomto prípade, nie je možné vyvodzovať zodpovednosť za tento priestupok.

- **Jazda pod vplyvom inej návykovej látky** - § 22 ods. 1 písm. f) Priestupkového zákona SR: „*Priestupku sa dopustí ten, kto ako vodič počas vedenia vozidla požije inú*

²⁸⁰ § 22 ods. 2 písm. a) zák. č. 372/1990 Zb. o priestupkoch (ďalej iba „Priestupkový zákon SR“).

²⁸¹ „*Priestupkom je zavinené konanie, ktoré porušuje alebo ohrozuje záujem spoločnosti a je za priestupok výslovne označené v tomto alebo v inom zákone, ak nejde o iný správny delikt postihnuteľný podľa osobitných právnych predpisov, alebo o trestný čin*“.

²⁸² § 22 ods. 2 písm. b) Priestupkového zákona SR.

návykovú látku alebo vedie vozidlo v takom čase po jej požití, keď sa na základe vykonaného vyšetrenia podľa osobitného predpisu návyková látka ešte nachádza v jeho organizme“. Za tento priestupok umožňuje Priestupkový zákon SR uložiť:

- pokutu vo výške od 200 eur do 1.000 eur;
  - zákaz činnosti do 5 rokov²⁸³.
- **Jazda pod vplyvom alkoholu** - § 22 ods. 1 písm. e) Priestupkového zákona SR: *„Priestupku sa dopustí ten, kto ako vodič počas vedenia vozidla požíje alkohol alebo vedie vozidlo v takom čase po jeho požití, keď sa na základe vykonaného vyšetrenia podľa osobitného predpisu alkohol ešte nachádza v jeho organizme“*²⁸⁴. Za tento priestupok umožňuje Priestupkový zákon SR uložiť:
- pokutu vo výške od 150 eur do 800 eur;
  - zákaz činnosti do 3 rokov²⁸⁵.

Priestupkový zákon SR však v § 11 ods. 1²⁸⁶ obsahuje aj ďalšie druhy sankcií (správnych trestov), ktoré je možné uložiť. Táto možnosť sa týka najmä sankcie pokarhaním²⁸⁷. Zákon ďalej na žiadnom mieste nevylučuje možnosť, aby sa aplikoval § 11 ods. 3²⁸⁸ na vyššie uvedené priestupky. Uvedené priestupky je teda možné prejednať bez uloženia sankcie, ak dopravný inšpektorát dôjde k záveru, že to postačí k náprave páchatel'a. Nakoniec zákon umožňuje, aby sa všetky vyššie uvedené priestupky mohli prejednávať v skrátenej formách správneho konania, teda v blokovanom alebo v rozkaznom konaní. V týchto prípadoch však nie je možné ukladať všetky druhy sankcií, ale iba pokutu, a to rozmedzí od 1 do 650 eur²⁸⁹. V prípade rozkazného konania, zákon nevylučuje možnosť uložiť namiesto pokuty pokarhanie.

---

²⁸³ § 22 ods. 2 písm. b) Priestupkového zákona SR.

²⁸⁴ Od 1. 2. 2017 je účinné nové znenie tejto skutkovej podstaty: *„Priestupku sa dopustí ten, kto ako vodič počas vedenia vozidla požíje alkohol alebo vedie vozidlo v takom čase po jeho požití, keď sa na základe vykonaného vyšetrenia podľa osobitného predpisu3a) alkohol ešte nachádza v jeho organizme, okrem cyklistu jazdiaceho v zastavanom území obce3bc) a cyklistu jazdiaceho po cestičke pre cyklistov, ak množstvo alkoholu v jeho organizme nepresiahne hodnotu 0,24 miligramu etanolu na liter vydýchnutého vzduchu pri vyšetrení dychovou skúškou prístrojom alebo 0,5 gramu etanolu na kilogram hmotnosti vyšetrovanej osoby pri lekárskom vyšetrení zo vzorky krvi plynovou chromatografiou*“. Táto zmena je prvým krokom k dekriminalizácii jazdy pod vplyvom alkoholu do pol promile v krvi (viz oddiel 9.2.4. a podkapitola 22.4.).

²⁸⁵ § 22 ods. 2 písm. c) Priestupkového zákona SR.

²⁸⁶ *„Za priestupok možno uložiť tieto sankcie: a) pokarhanie, b) pokutu, c) zákaz činnosti, d) prepadnutie veci*“.

²⁸⁷ Táto sankcia sa v Priestupkovom zákone ČR nazýva „Napomenutí“.

²⁸⁸ *„Od uloženia sankcie možno v rozhodnutí o priestupku upustiť, ak k náprave páchatel'a postačí samotné prejednanie priestupku*“.

²⁸⁹ § 22 ods. 3 písm. a) Priestupkového zákona SR.

Na druhej strane, v prípade blokového konania, priestupkový zákon SR²⁹⁰ vylučuje možnosť vybaviť vyššie uvedené priestupky napomenutím²⁹¹ (to nie je považované za sankciu). Dôvod je ten, že priestupky, za ktoré je možné uložiť zákaz činnosti, nie je možné vybavovať napomenutím.

Z hľadiska kritérií pre určenie druhu a výšky sankcie platí úprava v § 12 Priestupkového zákona SR, ktorá je totožná s úpravou § 12 Priestupkového zákona ČR. V tomto ohľade odkazujem na to, čo je uvedené v príslušnej kapitole.

---

²⁹⁰ § 84 ods. 2 Priestupkového zákona SR.

²⁹¹ Termín napomenutie je v Priestupkovom zákone ČR považovaný za druh sankcie a v prípade blokového konania sa vec môže vybaviť aj „domluvou“. V Priestupkovom zákone SR sa termín napomenutie používa vo význame slova „domluva“. V tomto zákone sa sankcia napomenutím nazýva pokarhanie.

9. Komparácia platnej a účinnej právnej úpravy v Českej a Slovenskej republike.

9.1. Trestné činy.

Platná a účinná právna úprava sa nachádza v Trestnom zákone SR a v Trestnom zákonníku ČR. Tieto dva trestné kódexy vychádzali z jednej predlohy (návrh českého trestného zákonníka z roku 2004), a preto sú si navzájom veľmi podobné. Napriek tomu však obsahujú rozdiely, a to často veľmi zásadného charakteru. Tieto rozdiely zhrniem do niekoľkých nasledujúcich bodov²⁹².

9.1.1. Účel trestu.

Právna úprava účelu trestu je v Českej a Slovenskej republike rôzna. Ako je uvedené v podkapitole 3.2., tak v Slovenskej republike je stanovený účel trestu v § 34 ods. 1 Trestného zákona SR, ktorý znie: „*Trest má zabezpečiť ochranu spoločnosti (vyjadrenie ochrannej funkcie) pred páchatelom tým, že mu zabráni v páchaní ďalšej trestnej činnosti (vyjadrenie eliminačnej teórie) a vytvorí podmienky na jeho výchovu k tomu, aby viedol riadny život (vyjadrenie nápravnej teórie) a súčasne iných odradí od páchania trestných činov (vyjadrenie odstrašujúcej teórie)*“. Zo znenia tohto ustanovenia nesporne vyplýva, že účel trestu vychádza výlučne z utilitárnych teórií trestania, pretože o odplate za trestný čin v ňom nie je žiadna zmienka²⁹³. V každom prípade je v tomto ustanovení určite najhrozivejšie vyjadrenie odstrašujúcej teórie: „*a súčasne iných odradí od páchania trestných činov*“, pretože uvedená formulácia **prikazuje** trestom odstrašovať. To v praxi znamená, že jedným z faktorov pre určovanie trestu má byť jeho generálne preventívny účinok, čo umožňuje ukladať aj exemplárne tresty, ak je to v danom mieste a čase potrebné, pre odstrašenie iných. Navyše vedľa faktoru odstrašenia sú ďalšími faktormi izolácia páchatel'a²⁹⁴ a akási snaha o nápravu

---

²⁹² V jednotlivých bodoch, z dôvodu prehľadnosti, už nebudem uvádzať jednotlivé paragrafy, pretože všetky sú uvedené v štátiach, kde predstavujem platnú a účinnú materiu. V prípade potreby odkazujem do príslušných štátí.

²⁹³ Podrobná analýza § 34 ods. 1 s popisom problémov, ktoré vytvára je uvedená v podkapitole 3.2.

²⁹⁴ Dôkazom neskrotnej sympatie zákonodarcu k eliminačnej teórie je aj prijatie asperačnej zásady v pôvodnej podobe, ktorej zásadná časť bola zrušená pre jej rozpor s princípom primeranosti nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 106/2011, v ktorom sa uvádzajú mimo iného aj dôvody jej prijatia: „*Prvýkrát bola už uvedená zásada zavedená do právneho poriadku Slovenskej republiky zákonom č. 171/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Podľa dôvodovej správy k tomuto zákonu (dostupné na internete: < www.nrsr.sk >, detaily parlamentnej tlače č. 151, pozn.) dôvodom na vypracovanie tejto novely v tom čase účinného Trestného zákona bol vysoký stav násilnej kriminality na Slovensku a nemožnosť trvalej, resp. dostatočnej*

trestom, čo zvyrazňuje a iba **umocňuje** možnosť ukladať neprimerané tresty vzhľadom k spoločenskej škodlivosti trestného činu. S týmto záverom však slovenská trestnoprávna teória nesúhlasí a snaží sa účel trestu postaviť na zmiešaných teóriách trestania (viz podkapitola 3.2.). Z uvedeného vyplýva, že existuje spor medzi pozitívnym právom a doktrínou, pričom tento spor by mohli právnici teoretici vyhrať jedine za predpokladu, že by súd pomocou argumentácie účelom zákona (*e ratione legis*)²⁹⁵ rozhodol tak, že § 34 ods. 1 Trestného zákona SR sa má vykladať proti jeho doslovnému zneniu. Tento argument však s poukazom na koncepciu Trestného zákona SR nemôže obstať, pretože jeho viaceré ustanovenia *prima facie* vychádzajú z eliminačnej teórie²⁹⁶ (viz nižšie). Súdny teda musia naplňať pri trestaní vyššie popísaný účel trestu²⁹⁷²⁹⁸.

---

izolácie páchatel'ov tejto násilnej činnosti (platný Trestný zákon podľa predkladateľa neumožňoval napríklad trvalú izoláciu páchatel'ov brutálnych vrážd alebo dostatočne dlhodobú izoláciu recidivistov). Cieľom predloženej novely Trestného zákona bolo preto sprísnenie trestov, izolácia najnebezpečnejších zločincov, a tým vyššia bezpečnosť v spoločnosti. Novela tak zaviedla okrem iného zásadu „trikrát a dost“ a asperačnú zásadu. Pokiaľ ide o asperačnú zásadu, v dôvodovej správe sa konštatuje, že súd by mal mať možnosť v prípadoch reálnej konkurencie úmyselných trestných činov (spáchanie niekoľkých úmyselných trestných činov viacerými skutkami) zvýšiť hornú hranicu trestnej sadzby najťažšieho trestného činu o jednu tretinu a v prípade obzvlášť závažného recidivistu o jednu polovicu. V nadväznosti na to sa potom v dôvodovej správe k ustanoveniam § 42 a § 41 dnes účinného Trestného zákona konštatuje, že do nového zákona sa preberajú osvedčené ustanovenia o súhrnnom treste, ktorý sa ukladá podľa zásad na ukladanie úhrnného trestu, pri ktorom sa zároveň stanovuje, že ten sa v prípade viacčinného súbehu ukladá nad jednu polovicu zákonom ustanovenej trestnej sadzby zvýšenej o jednu tretinu (dostupné na internete: < www.nrsr.sk >, detaily - parlamentná tlač č. 656, pozn.)“.

²⁹⁵ „Súd môže, ba dokonca sa musí od doslovného znenia právneho textu odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov **vyžaduje účel zákona**, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky). V takýchto prípadoch sa musí zároveň vyvarovať svojvoľe (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad *e ratione legis* pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom.“ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 341/07.

„Soud [...] není absolutně vázán doslovným zněním zákonného ustanovení, nýbrž se od něj smí a musí odchýlit v případě, kdy to **vyžaduje ze závažných důvodů účel zákona**, historie jeho vzniku, systematická souvislost nebo některý z principů, jenž mají svůj základ v ústavně konformním právním řádu jako významovém celku. Je nutno se přitom vyvarovat libovůle; rozhodnutí soudu se musí zakládat na racionální argumentaci.“ Nález Ústavního soudu ČR, sp. zn. Pl. ÚS 21/96.

²⁹⁶ Ani nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 106/2011, nie je možné považovať za dostatočný, pretože týmto nálezom došlo k zrušeniu iba jedného prejavu eliminačného účelu trestu (a to navyše k neúplnému), pričom ostatné ostali naďalej v platnosti (viz podkapitola 3.2.). S týmto problémom sa Ústavný súd Slovenskej republiky nevyrovnal ani náhodou úplne. Ak by trestné súdy mali vychádzať pri rozhodovaní z poskytnutej argumentácie, tak by nemali používať vôbec žiadny prejav eliminačného účelu trestu. To sa však v praxi nedeje.

²⁹⁷ Z rozhodovacej činnosti slovenských súdov však naplňanie takéhoto účelu trestu nevyplýva (viz podkapitola 12.8. a 13.8.).

²⁹⁸ V súvislosti s účelom trestu je nevyhnutné poukázať takisto na znenie § 394 ods. 1 zák. č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok (ďalej citované ako „Trestný poriadok SR“): „Obnova konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozsudkom alebo právoplatným trestným rozkazom, sa povolí, ak vyjdú najavo skutočnosti alebo

Táto právna úprava sa dá považovať jedine za absolútne neprijateľnú, pretože uprednostňuje bezbrehú, priam až hysterickú, ochranu spoločnosti pred elementárnou primeranosťou trestu. Tento fakt výstižne dokazuje celá koncepcia Trestného zákona SR, ktorá očividne vychádza z eliminačnej teórie, čoho dôkazom je drakonická úprava trestania recidívy, doživotné tresty bez možnosti upustenia od výkonu, taxatívne vymedzenie poľahčujúcich a pritŕažujúcich okolností a zakotvenie nespočetných a nekoncepčných výnimiek zo všeobecného režimu (viz ďalšie oddiely v tejto podkapitole). Je možné konštatovať, že v Slovenskej republike, bohužiaľ, stále pretrváva vysoká náklonnosť k odstrašujúcej a eliminačnej teórii účelu trestu. Túto sympatiu je možné sledovať aj na tom, že komentáre k Trestnému zákonu SR pravidelne obsahujú odkazy na judikatúru Najvyššieho súdu z 60. - 70. rokov vychádzajúcu z týchto teórií²⁹⁹, ktorá však bola v tej dobe, vzhľadom na existenciu autoritatívneho režimu, úplne pochopiteľná. Trestná politika založená na eliminácii a odstrašení páchatel'ov patrí, podľa môjho názoru, do autoritatívneho štátu, nie do demokratického právneho štátu³⁰⁰³⁰¹.

---

*dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli same osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie o vine alebo vzhľadom na ktoré by pôvodne **uložený trest bol v zrejmom nepomere k závažnosti činu** alebo k pomerom páchatel'a, alebo uložený druh trestu by bol v **zrejmom rozpore s účelom trestu**, alebo vzhľadom na ktoré upustenie od potrestania alebo upustenie od uloženia súhrnného trestu by bolo v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo by bolo v zrejmom rozpore s účelom trestu*". Podľa mňa asi neexistuje lepší príklad, ako ukázať, že autor textu nemá absolútne žiadne poňatie o tom, že čo práve napísal. Účel trestu je jasne stanovený, a vychádza z utilitárnych teórií trestania, čo znamená, že trestanie musí smerovať výlučne k naplneniu utilitárnych cieľov účelu trestu. Umožniť v jednej vete povolenie obnovy konania z dôvodu neprimeranosti trestu vzhľadom k spoločenskej škodlivosti skutku, a zároveň z dôvodu nenaplnenia účelu trestu, ktorý vychádza z utilitárnych teórií trestania, je pre mňa skutočným oxymoronom. Je dané, že primeraný trest k spoločenskej škodlivosti skutku bude vždy v rozpore s utilitárnym účelom trestu, a naopak trest uložený podľa utilitárneho účelu trestu bude vždy neprimeraný k spoločenskej škodlivosti skutku. Citované ustanovenie trestného poriadku nás teda dostáva do uzatvoreného kruhu, z ktorého niet úniku.

²⁹⁹ Príklad eliminačnej teórie: „R 21/1982: Páchatel'ovi, ktorý opakovane hrubo porušuje pravidlá cestnej premávky tým, že vedie motorové vozidlo pod vplyvom alkoholických nápojov, a to napriek tomu, že bol za tú istú trestnú činnosť už odsúdený, treba spravidla uložiť nepodmienečný trest odňatia slobody a vždy zákaz viesť motorové vozidlá na dlhší čas“. Komentár Čentéš. str. 556. Ďalší príklad eliminačnej teórie: „R 30/1975: Recidivistom, ktorí opakujú závažný trestný čin krátko po odpykaní predchádzajúceho trestu odňatia slobody, treba ukladať **prísne nepodmienečné tresty** s náležitým využitím rozpätia zákonnej trestnej sadzby.“, a príklad odstrašujúcej teórie: „R 52/1978: Požiadavka, aby trestom uloženým za trestný čin spáchaný v doprave sa **účinne pôsobilo aj na ostatných členov spoločnosti**, je obzvlášť naliehavá v takých prípadoch, keď bol zavinený ťažký, prípadne nenapraviteľný následok vodičom motorového vozidla, ktorý hrubým porušením povinností uložených predpismi o premávke na komunikáciách prejavil bezohľadnosť voči ostatným účastníkom cestnej premávky“. Harald, S. Toman, P. Samaš, O. Trestný zákon: stručný komentár. 2. Prepracované a doplnené vydanie. Bratislava: Iura Edition, 2010, str. 91. Obdobný rozsudok, ako je druhý citovaný, uvádza v komentári aj Čentéš (viz Podkapitola 3.2.).

³⁰⁰ Pričom som si plne vedomý, že trestná politika niektorých dnešných moderných právnych štátov vychádza z týchto teórií, napr. Dánsko, alebo USA (v tomto prípade je však otázne, či je možné túto krajinu považovať ešte za právny štát, pretože taký Patriot Act, a mnohé ďalšie zákony a činnosť štátnej moci, patria skôr do autoritatívnych režimov).

V Českej republike nie je stanovený účel trestu v Trestnom zákonníku ČR a vychádza so zmiešaných teórií trestania. S poukazom na uvedené považujem prístup českého zákonodarcu za lepší.

9.1.2. Odmietnutie vyšetrenia na zistenie prítomnosti návykovej látky.

Právna úprava v Slovenskej republike, na rozdiel od Českej republiky, označuje za trestný čin už samotné odmietnutie vyšetrenia na zistenie prítomnosti návykovej látky. Takáto právna úprava absolútne popiera ústavnú zásadu prezumpcie neviny a z nej plynúce pravidlo *in dubio pro reo*. V trestnom práve vo všeobecnosti platí, že ak sa vyskytnú pochybnosti o niektorej podstatnej skutkovej okolnosti, tak musí byť rozhodnuté v prospech obvineného. Dôvod existencie tohto základného pravidla je ten, že v spoločnosti je vysoko nežiaduce, aby boli odsúdené nevinné osoby. Záujem spoločnosti na potrestaní trestnej činnosti končí tam, kde nie je bez dôvodných pochybností preukázaná vina, alebo nie je preukázaná v určitej kvalite (napr. nepreukáže sa úmysel, avšak o nedbanlivosti niet pochyb). Napriek tomu sa, podľa Trestného zákona SR, v praxi odsudzujú za spáchanie trestného činu všetky osoby, ktoré sa odmietli podrobiť vyšetreniu na zistenie návykovej látky, bez ohľadu nato, či boli v dobe spáchania skutku preukázateľne³⁰² v stave vylučujúcom spôsobilosť, alebo nie. Z logiky veci tak môžu byť (a sú) odsúdení nielen skutoční páchatelia trestného činu (§ 289 ods. 1 TZ), ale aj páchatelia, ktorí v skutočnosti spáchali iba priestupok *Jazdy pod vplyvom alkoholu/návykovej látky*, alebo dokonca osoby, ktoré neboli vôbec pod vplyvom, a ich konanie bolo iba občianskou neposlušnosťou. Táto právna úprava takto nielenže popiera zásadu prezumpcie neviny upravenú v čl. 50 ods. 2 Ústavy SR³⁰³, ale *de facto* aj čl. 13 ods. 4 Ústavy SR³⁰⁴, pretože dochádza k obmedzovaniu základných práv a slobôd spôsobom popierajúcim ich podstatu a zmysel³⁰⁵ (viz podkapitola 6.2.). Nadväzujúcim odsúdením

---

³⁰¹ Osobne som zástancom morálne výchovnej teória, ktorá sa dá považovať za zmiešanú teóriu trestania, pretože retributívnu teóriu účelu trestu koriguje dosahovaním utilitárnych cieľov (viz oddiel 22.1.13.).

³⁰² Ukážkové porušenie zásady materiálnej pravdy zakotvenej v § 2 ods. 10 Trestného poriadku SR, ktorý stanovuje: „Orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol **zistený skutkový stav vecí, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti**, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie“.

³⁰³ „Každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu“.

³⁰⁴ „Pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ“.

³⁰⁵ Právna úprava popiera základný princíp demokratického právneho štátu, a to princíp suverenity ľudu, z ktorého vychádza princíp úcty k základným právam a slobodám. V právnom štáte je zakázané obmedzovať základné práva alebo slobody takým spôsobom, ktorý ich fakticky popiera. V tomto prípade je popreté právo obvineného nato, aby nebol nútený aktívne sa podieľať na svojom vlastnom usvedčení (*nemo tenetur*), ktoré

pochopteľne dochádza k obmedzovaniu ďalších práv a slobôd, a to spravidla k obmedzeniu vlastníckeho práva, ľudskej slobody, v zmysle nerušenej možnosti viesť motorové vozidlo (porušenie zásady legálnej licencie³⁰⁶) a v tom najhoršom prípade, aj osobnej slobody. K protiústavnosti trestných deliktov spočívajúcich v odmietnutí vyšetrenia sa vyjadrujem podrobne v podkapitole 22.5., a preto odkazujem tam.

Okrem uvedeného trpí táto právna úprava aj ďalšími závažnými problémami. Skutková podstata § 289 ods. 2 TZ znie: „Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto sa pri výkone zamestnania alebo inej činnosti uvedenej v odseku 1 **odmietne podrobiť vyšetreniu na zistenie návykovej látky, ktoré sa vykonáva dychovou skúškou alebo orientačným testovacím prístrojom, alebo sa odmietne podrobiť lekárske mu vyšetreniu odberom a vyšetrením krvi alebo iného biologického materiálu, či nie je ovplyvnený návykovou látkou, hoci by to pri vyšetrení nebolo spojené s nebezpečenstvom pre jeho zdravie**“³⁰⁷. Pri pozornom prečítaní tejto skutkovej podstaty je zrejmé, že k spáchaniu tohto trestného činu musí dôjsť aj vtedy, ak vodič odmietne dychovú skúšku, ale **neodmietne** odber krvi (alebo naopak), pretože hypotéza je konštruovaná alternatívne. Týmto konaním je tento trestný čin dokonaný a vzhľadom na formálne pojatie trestného činu³⁰⁸ a zásadu legality³⁰⁹, je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní ho stíhať (v praxi sa to nestane, ale teoreticky je to možné). Takto nejasná a nedôsledná skutková podstata je v príkrom rozpore so základnou ústavnou trestnoprávnou zásadou *nullum crimen sine lege certa*³¹⁰. Ďalším problémom je skutočnosť, že slovenský zákonodarca bol tak nedôsledný, že skutkovú podstatu identického priestupku neodstránil, a tak v praxi môžu vznikať zbytočné nejasnosti (v prípade práce laika so zákonom), a v krajných prípadoch aj nezákonnosti, pričom tie sa v praxi dejú (viz oddiel 10.5.1.).

---

vyplýva z prezumpcie nevinu. Podľa môjho názoru touto právnou úpravou došlo očividne k formálnemu zachovaniu (zakotveniu v ústave), ale k materiálnemu vyprázdneniu obsahu (bezobsažnosť práva alebo slobody) prezumpcie nevinu, presnejšie povedané zákazu *nemo tenetur*.

³⁰⁶ Čl. 2 ods. 3 Ústavy SR: „Každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá“.

³⁰⁷ Správne by byť táto skutková podstata formulovaná nasledovne: „Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto sa pri výkone zamestnania alebo inej činnosti uvedenej v odseku 1 odmietne podrobiť, po riadnom vyzvaní a poučení o právnych následkoch spojených s odmietnutím, všetkým vyšetreniam na zistenie návykovej látky, ktoré stanovuje všeobecne záväzný právny predpis“.

³⁰⁸ Trestný zákon SR v § 8 stanovuje: „Trestný čin je protiprávny čin, ktorého znaky sú uvedené v tomto zákone, ak tento zákon neustanovuje inak“. Pri podozrení zo spáchania trestného činu sa preto neposudzuje jeho spoločenská škodlivosť, ale iba naplnenie formálnych znakov.

³⁰⁹ Zák. č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok, § 2 ods. stanovuje: „...prokurátor je povinný stíhať všetky trestné činy, o ktorých sa dozvedel“. Táto povinnosť sa vzťahuje aj na príslušníkov Policajného zboru SR.

³¹⁰ Čl. 49 Ústavy SR: „Len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie“.

Trestný zákonník ČR neupravuje trestný čin *Odmietnutia vyšetrenia na zistenie prítomnosti návykovej látky*, a to tento skutok sa postihuje v rámci zodpovednosti za priestupok. Existencia týchto trestných deliktov je však v prikróm rozpore s prezumpciou nevinu, ktorú obmedzuje takým spôsobom, že ju fakticky popiera, pretože odmietnutie vyšetrenia je iba formou obhajoby páchatel'a, a preto akékoľvek trestanie za odmietnutie, popiera zákaz *nemo tenetur edere instrumenta contra se* (viz podkapitola 22.5.). Zo zmienených dôvodov je právna úprava v Trestnom zákone SR, Priestupkovom zákone SR a v zákone o silničnom provozi v rozpore s Ústavou SR a Ústavou ČR.

9.1.3. Kvalifikované skutkové podstaty.

Právna úprava kvalifikovaných skutkových podstat je v Trestnom zákone SR a Trestnom zákonníku ČR je do veľkej miery zhodná. Oba kódexy zhodne postihujú prísnejšie spáchanie *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*:

- do dvoch rokov od odsúdenia alebo do dvoch rokov od prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody³¹¹;
- v zamestnaní alebo inej činnosti, pri ktorom je vplyv návykovej látky obzvlášť nebezpečný³¹² (najmä vedenie prostriedku hromadnej dopravy),

V prípade spôsobenia poruchy však Trestný zákonník ČR obsahuje širšie formulovanú kvalifikovanú skutkovú podstatu v porovnaní s Trestným zákonom SR³¹³. Nakoniec Trestný zákon SR obsahuje takú kvalifikovanú skutkovú podstatu, ktorú Trestný zákonník ČR neupravuje. Jedná sa o ustanovenie § 289 ods. 3 písm. b), ktoré znie: „*Kto vykonáva v stave vylučujúcom spôsobilosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky, zamestnanie alebo inú činnosť, pri ktorých by mohol ohroziť život alebo zdravie ľudí alebo spôsobiť značnú škodu na majetku, hoci bol za **obdobný čin** spáchaný pod vplyvom návykovej látky alebo za čin uvedený v odseku 2 v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch postihnutý, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky*“. Táto kvalifikovaná skutková podstata je však značne problematická, pretože použitie slovného spojenia „**obdobný čin**“ je nejasné, a tento fakt umožňuje dve možnosti interpretácie:

³¹¹ § 274 ods. 2 písm. c) Trestného zákonníka ČR a § 289 ods. 3 písm. a) Trestného zákona SR.

³¹² § 274 ods. 2 písm. b) Trestného zákonníka ČR a § 289 ods. 4 Trestného zákona SR.

³¹³ § 274 ods. 2 písm. a) Trestného zákonníka ČR stanovuje, že: „*způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 havárii, dopravní nebo jinou nehodu, jinému ublížení na zdraví nebo větší škodu na cizím majetku nebo jiný závažný následek*“, pričom § 289 ods. 3 písm. c) Trestného zákona SR stanovuje iba: „*spôsobil čo aj z nedbanlivosti inému ublíženie na zdraví alebo väčšiu škodu na cudzom majetku*“.

- Prvá možnosť interpretácie pod termín obdobný čin podradňuje iba priestupok *Jazda v stave vylučujúcom spôsobilosť*. V tomto prípade by sa jednalo o reakciu na zmenu právnej kvalifikácie tohto skutku z priestupku na trestný čin, a o zakotvenie záujmu na prísnejšom postihu páchatel'ov, ktorý v posledných dvoch rokoch spáchali uvedený priestupok (fakticky sa totiž jedná o špeciálnu recidívu). Plynutím času by sa táto skutková podstata stala obsolétnou, pretože 2. 11. 2013 by už nemohol existovať žiadny páchatel', ktorý by mohol spáchať priestupok *Jazdy v stave vylučujúcom spôsobilosť* v uplynulých dvoch rokoch (tento trestný čin existuje od 1. 11. 2011³¹⁴).
- Druhá možnosť interpretácie pod termín obdobný čin podradňuje priestupky *Jazda pod vplyvom alkoholu* a *Jazda pod vplyvom inej návykovej látky*. V tomto prípade každý, kto spácha jeden z uvedených priestupkov a následne, v priebehu dvoch rokov od spáchania, spácha tento trestný čin, bude posudzovaný touto kvalifikovanou skutkovou podstatou. Tento variant interpretácie je značne prísny, pretože na spáchanie priestupku *Jazda pod vplyvom alkoholu* postačí, aby mal páchatel' v krvi 0,30 promile alkoholu. Z dôvodu neprimeranosti a ňu nadväzujúceho neprimeraného rozširovania podmienok trestnej zodpovednosti považujem túto možnosť interpretácie za nesprávnu a nezákonnú³¹⁵. V tejto súvislosti poukazujem na právnu vetu z rozhodnutia ESLP: „*Soud zdůrazňuje, že článek 7 odst. 1 Úmluvy se neomezuje na zákaz retroaktivní aplikace trestního zákona v neprospěch obviněného. Zakotvuje též obecnější princip, že pouze zákon může definovat trestný čin a stanovit tresty (nullum crimen, nulla poena sine lege), jakož i princip, že trestní zákon se nesmí vykládat extenzivně v neprospěch obviněného, např. pomoci analogie. Z toho vyplývá, že trestní čin musí být v zákoně jasně definován. Tato podmínka je splněna, jestliže osoba může zjistit ze znění příslušného ustanovení, v případě potřeby za pomoci soudního výkladu zákona, za jaká jednání nebo opomenutí je odpovědná*“³¹⁶.

Opäť musím zopakovať, že takto nejasná a nedôsledná skutková podstata je v príkrom rozpore so základnou ústavnou trestnoprávnou zásadou *nullum crimen sine lege certa*. Zároveň musím zopakovať, že aj táto skutková podstata dokazuje neuhasiteľnú

³¹⁴ Zákon č. 313/2011 Z.z. bol účinný od 1. 11. 2011.

³¹⁵ Tento variant výkladu podporuje Čentéš. Komentár Čentéš. str. 554.

³¹⁶ Repík. str. 33. Citovaná právna veta je z rozsudku: *Kokkinakis v. Grécko* z 25. 5. 1993. A č. 260, § 53 (sťažnosť č. 14307/88). Repík ďalej dodáva: „*Jestliže vnitrostátní právo bylo vyloženo a aplikováno domácími soudy extenzivně nebo za pomoci analogie, plyne z toho přímo porušení čl. 7 Úmluvy*“. Repík. str. 37.

sympatiu slovenského zákonodarcu k eliminačnej a odstrašujúcej teórii účelu trestu. V každom prípade však musím konštatovať, že použiteľnosť tejto kvalifikovanej skutkovej podstaty bola 9 rokov značne limitovaná. Dôvodom bol § 128 ods. 5 Trestného zákona SR v znení platnom od 1. 1. 2006 do 31. 12. 2015: „*Postihnutým za obdobný čin sa na účely tohto zákona rozumie ten, komu bola za obdobný čin uložená sankcia alebo iné opatrenie za priestupok alebo iný obdobný delikt. To neplatí, ak je uložená sankcia alebo iné opatrenie zahladené*“. Z uvedeného vyplýva, že táto skutková podstata sa nemohla použiť, ak bol správny trest zahladený³¹⁷. V dôsledku vydania uznesenia Generálnej prokuratúry, ktoré poukázalo na tento fakt (viz oddiel 10.5.3.), zákonodarca pristúpil azda k tomu najhlúpejšiemu opatreniu, a to k novelizácii, pomocou ktorej bola zvýraznená veta vypustená. Aktuálne je teda možné ignorovať zahladenie správneho trestu, **a to do konca života páchatel'a**. Argumentácia o protiústavnosti takejto právnej úpravy je uvedená v pododdiely 9.1.5., a preto odkazujem tam.

Z uvedeného vyplýva, že právna úprava je v oboch trestných kódexoch skoro rovnaká. Ako nesprávnu však hodnotím príliš širokú úpravu poruchovej kvalifikovanej podstaty v Trestnom zákonníku ČR, pretože k jej naplneniu dôjde aj v prípade, ak páchatel' spôsobí dopravnú nehodu, pričom spôsobí škodu iba sebe. Takisto, ako nesprávnu hodnotím existenciu kvalifikovanej podstaty podľa § 289 ods. 3 písm. b) Trestného zákona SR, pretože je jednak nejasná a interpretačne rozporuplná, a jednak sa nestotožňujem s takou právnou úpravou, ktorá spája trestanie trestných činov so skutočnosťou páchania priestupkov (a naopak), a to tak, že trestný postih sprísňuje (viz pododdiel 9.1.10.). Ako je možné vidieť, tak právna úprava v Trestnom zákonníku ČR obsahuje iba menší nedostatok, a preto považujem úpravu tohto trestného kódexu za lepšiu.

9.1.4. Peňažný trest.

Právna úprava peňažného trestu je v Trestnom zákone SR a Trestnom zákonníku ČR zhodná iba čiastočne. Oba kódexy umožňujú uložiť tento trest aj ako samostatný trest, oba prikazujú ukladať náhradný trest odňatia slobody, ktorý slúži ako poistka pred nezaplatením a oba umožňujú rozložiť trest do splátok. Rozdiel medzi právnymi úpravami spočíva v sadzbe peňažného trestu a v spôsobe jeho výpočtu. Trestný zákon SR umožňuje uložiť tento trest

---

³¹⁷ Z rozhodovacej činnosti súdov vplynulo, že tie tento zákaz nerešpektovali (viz pododdiel 12.6.1., 12.6.5. a 13.6.3.).

fyzickým osobám v rozmedzí od 160 eur (cca 4.000 Kč) do 331.930 eur (cca 8.298.250 Kč), pričom pri určovaní výšky peňažného trestu je sudcovská úvaha korigovaná iba tak, že súd má povinnosť prihliadať k osobným a majetkovým pomerom páchatel'a. Trestný zákonník ČR umožňuje uložiť tento trest fyzickým osobám v rozmedzí od 2.000 Kč do 36,5 milióna Kč. Určovanie výšky peňažného trestu je založené na koncepte denných sadzieb, pričom ich počet (20 - 730) má odrážať spoločenskú škodlivosť trestného činu a ich výška (100 - 50.000 Kč) majetkové pomery páchatel'a, takže vo výsledku sa určí denná pokuta. Ako je možné vidieť, tak tento koncept určuje presný postup, ako súd určí výšku peňažného trestu. Je nesporné, že určitá diferenciacia peňažného trestu je potrebná a žiaduca, **ale aj tá musí mať svoje limity**. Určite nie som zástanca názoru, že páchatel'om s (veľmi) vysokými príjmami majú byť ukladané pokuty priamo úmerné ich majetkovým pomerom. **Podľa mňa to nie je nič iné, ako priama diskriminácia na základe postavenia**, a nevidím dôvod, prečo by mali majetnejší páchatelia platiť vyššie peňažné tresty, iba z toho dôvodu, že sú v určitom ohľade úspešnejší, ako ostatní príslušníci spoločnosti, a preto majú viac majetku (tento trend pôsobí negatívne na motiváciu³¹⁸). Uloženie trestu je predovšetkým **reakciou spoločnosti na skutok**, ktorého spoločenská škodlivosť má určitú mieru (väčšiu, či menšiu). Platí teória odplaty, a preto primeranosť trestu primárne závisí od spoločenskej škodlivosti, **nie od majetkových pomerov**. Určovanie peňažného trestu na základe majetkových pomerov je

---

³¹⁸ *Načo sa mám snažiť zarábať viac, keď mi to v konečnom dôsledku viac škodí, ako prospieva? To je otázka, ktorú si kladie občas každý bohatší človek. Ten je v situácii, kedy platí vyššie dane a viac daní; kedy platí vyššie odvody; kedy nemá nárok na dávky zo systému sociálneho zabezpečenia; kedy je jeho majetok terčom útokov zlodějov každého druhu; kedy mu plytkí ľudia závidia; kedy si plytkí ľudia myslia, že je zloděj (platí v prípade, ak sa osoba stala bohatá legálnymi a morálnymi prostriedkami); a kedy platí vyšší peňažný trest. Avšak bohatší človek vynaložil a vynakladá pomerne veľa svojho času a energie nato, aby ten svoj majetok získal a udržal si ho. Štát sa mu však za túto jeho aktivitu „dobrácky“ odpláca tak, že pri každej príležitosti, ktorú má, ho o jeho majetok doslova okráda (podotýkam, že môj ekonomický názor nie je ani rýdzo kapitalistický, ani rýdzo liberálny). Prípadov diskriminácie bohatých na základe postavenia a ich nútenej, štátom organizovanej, neprimeranej solidarity je veľké množstvo (viz napr. nález Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. Pl. ÚS 8/07; Pl. ÚS 31/13; Pl. ÚS 18/15). Naopak tí, čo dokonca aj úmyselne zneužívajú nastavený systém, stále dostanú **plný sociálny a daňový servis** od štátu, pričom ich plnenie do verejných rozpočtov, je v porovnaní s „bohatšími“ diametrálne odlišné. Pokiaľ sa vrátim k trestaniu, tak chudobnejší dostanú zase ďalšiu úľavu, vo forme primeraného peňažného trestu k ich majetkovým pomerom (avšak ja si nemyslím, že je to nesprávne, iba poukazujem na fakty v súvislostiach). Primeranosť peňažného trestu k majetkovým pomerom však platí univerzálne a Ing. Zikmund mi počas rozhovoru povedal, že v rámci jeho znaleckej činnosti, zažil už aj taký prípad, kedy súd uložil majetnejšiemu páchatel'ovi trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*, peňažný trest vo výške **800.000 Kč** (32.000 Eur). Toto je spravodlivé? Podľa mňa rozhodne nie. V tejto súvislosti vôbec netreba riešiť námietku, že osoba v prvom rade nemá páchať trestnú činnosť. Táto skutočnosť je pri posudzovaní **spravodlivosti** nastavenia kritérií pre ukládanie peňažného trestu úplne irelevantná. Jediným, čím je potrebné sa zaoberať je spravodlivosť konkrétneho nastavenia. Navyše, existuje mnoho nedbanlivostných trestných činov, takže morálne zavrhnutiehodné rozhodnutie spáchať trestný čin, v týchto prípadoch absentuje.*

prejavom utilitárnych teórií, ktoré trestajú páchatel'a nie zato, čo urobil, **ale zato, kým je**. Preto koncept denných pokút, z pohľadu primeranosti trestu k spoločenskej škodlivosti trestného činu, fatálne zlyháva. Tento fakt sa dá najjednoduchšie ukázať na príklade, a preto predpokladajme, že máme troch páchatel'ov totožného trestného činu, ktorého spoločenská škodlivosť je minimálna. Z tohto dôvodu súd stanovil za tento trestný čin v každom jednom prípade iba 20 denných sadziieb. Prvý páchatel' je nemajetný študent, má čistý príjem 10.000 Kč, a preto mu je uložená najnižšia možná výška dennej sadzby (100 Kč), takže zaplatí 2.000 Kč (20% jeho príjmu). Druhý páchatel' je majetný sudca, má čistý príjem 50.000 Kč, a preto mu je uložená denná sadzba vo väčšej výške (1.500 Kč), takže zaplatí 30.000 Kč (60% jeho príjmu). Tretí páchatel' je veľmi vysoko majetný podnikateľ, má čistý príjem 1.000.000 Kč, a preto mu je uložená najvyššej možnej výške dennej sadzby (50.000 Kč), takže zaplatí 1.000.000 Kč (100% jeho príjmu). Tento hypotetický príklad dostatočne jasne ukazuje, že **koncept denných sadziieb vytvára formálnu rovnosť medzi ľuďmi, ale materiálnu nespravodlivosť**. Je zrejmé, že peňažný trest vo výške 1.000.000,- Kč za minimálne spoločensky škodlivý trestný čin, sa nedá rozhodne považovať za spravodlivý trest. Tento príklad zároveň zreteľne ukazuje nedostatky utilitárnych teórií. Peňažný trest môže byť z povahy veci účinný iba voči tomu páchatel'ovi, ktorý stratu na majetku pociťuje, ako utrpenie³¹⁹. V prípade tých páchatel'ov, ktorí tento trest nevnímajú buď vôbec, ako utrpenie, alebo iba v minimálnej miere, neexistuje žiadne racionálne odôvodnenie pre uloženie tohto druhu trestu³²⁰. **Pri tejto skupine páchatel'ov je tento trest apriórne neúčinný**³²¹. Tento fakt sa dá veľmi jednoducho vysvetliť pomocou ekonomickej teórie³²². Z tohto dôvodu mám

³¹⁹ „Účinnosť i tíže trestu není určována pouze jeho kvalitou a kvantitou, ale je závislá i na osobě pachatele, které se tento trest ukládá. Tentýž trest bude na jiné pachatele působit jinak. Určitý trest bude pro jednoho pachatele citelnější, pro druhého méně citelný“. Šámal. str. 376.

³²⁰ „Je vhodné trest individualizovat, tedy založit ho na základě převažující hodnoty v žebříčku hodnot pachatele. Pro odsouzeného bude největším trestem, pokud postihneme **nejvyšší hodnotu** v jeho hodnotovém řazení, tedy pokud pachatel řadí na nejdůležitější místo svobodu, je vhodné postihnout ho právě jejím odejmutím. V případě však, že pachatel dává přednost fenoménu financí před svobodou, pak je vhodné uložit mu trest, který souvisí se zmenšením jeho majetku“. Navrátilová, J. *Výjimečný trest*. Praha: Leges, 2009, str. 105.

³²¹ To isté platí aj v prípade nepracujúcich mladistvých, pretože tí nemajú príjem, a prípadný peňažný trest (pokutu) bude hradit' iná osoba (spravidla člen rodiny), takže *de facto* trest postihne inú osobu, čo je v rozpore s celým účelom trestania.

³²² Veľmi známou a všeobecne uznávanou ekonomicou teóriou je tzv. teória nákladov obetovanej príležitosti (teória stratených, premrhaných príležitostí). „Tato teorie chápe náklady na daný statek jako mezní užitečnost statků, které se nevyrobily v důsledku toho, že se výrobní zdroje použily na výrobu daného statku. Nevyrobené statky jsou obětovanou příležitostí. Přitom musí pochopitelně jít vždy o druhou nejlepší příležitost, tj. o ty nevyrobené statky, kterých si spotřebitel (hned po vyráběném statku) cení nejvíce“. Holman, R. *Dějiny ekonomického myšlení*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005, str. 255. V prípade trestania je potrebné túto teóriu

zato, že sa týmto páchatelom peňažný trest ukladať nesmie³²³ a **musí sa zvoliť iný druh trestu** (napr. 30 dňový nepodmienečný trest odňatia slobody). Je nevyhnutné, aby bola moja argumentácia pochopená správne. Zdôrazňujem, že **nespochybňujem oprávnenosť** existencie peňažného trestu, ako vhodného donucovacieho prostriedku v boji s trestnou činnosťou a ani platnosť výroku: „*Pri ukladaní peňažného trestu súd prihliadne na osobné a majetkové pomery páchatela*“. Spochybňujem iba oprávnenosť uloženia peňažného trestu vysoko majetným páchatelom. Mojm argumentom je:

- vysoké príjmy páchatela neoprávňujú ukladať vysoký peňažný trest, teda
vysoký príjem ≠ vysoký peňažný trest
- vysoké príjmy páchatela prikazujú zvoliť iný druh trestu, ako peňažný trest, teda
vysoký príjem = iný druh trestu

Peňažný trest nie je žiadnou výnimkou a aj pre jeho ukladanie platia rovnaké pravidlá, pokiaľ ide o účel trestu, ako pre ostatné tresty, čo znamená, že jeho výška má byť primárne taká, ako si vyžaduje spoločenská škodlivosť spáchaného skutku (trestného činu). Avšak, ak výška peňažného trestu závisí výlučne na osobe páchatela, tak potom je objektívne dané, že o retributívnej zložke účelu trestu nemôžeme v žiadnom prípade uvažovať (viz podkapitola 3.1.). Diferenciácia výšky peňažného trestu je nepochybne správna záležitosť, ale jej aktuálne nastavenie je, podľa môjho názoru, mimo akýchkoľvek zdravých limitov, pretože rozpätie od 2.000,- Kč (80 Eur) do 36,5 milióna Kč (1,46 milióna Eur), bez nejakých ďalších spresnení a limitov, umožňuje také trestanie, aké som popísal v uvedenom príklade. Ukladanie trestov

---

akoby obrátiť. Trest je potrebné chápať, ako prostriedok, ktorý zamedzí páchatelovi v získavaní statkov. Rôzne druhy trestov, zamedzujú v získavaní rôznych druhov statkov. Páchatelov je preto potrebné trestať podľa ich postoja ku konkrétnemu druhu trestu, a treba im uložiť ten druh, ktorý pre nich predstavuje najväčšiu stratu (obetu) príležitostí, ktoré nastanú v dôsledku jeho výkonu. Preto je jasné, že majetný páchatel si najviac cení svoju slobodu (osobnú, pracovnú atď.), a preto trest odňatia slobody a trest povinnej práce bude pre neho predstavovať najväčšiu stratu príležitostí. Naopak peňažný trest pre neho nebude znamenať zásadnú stratu príležitostí, pretože stráca iba to, čo by si inak, za peniaze vynaložené na peňažný trest, mohol kúpiť, čo však v jeho prípade nehrá rolu, pretože peňazí má stále dostatok (a žiadané statky si kúpi tak, či tak).

³²³ To neplatí v tých prípadoch, ak chcel páchatel trestným činom získať majetkový prospech pre seba, alebo pre iného. V týchto prípadoch by mala určite platiť reciprocita trestania (*lex talionis*). Za tejto situácie peňažný trest plní trocha inú funkciu, pretože má potrestať chamtivosť páchatela. V týchto prípadoch má platiť ustanovenie rovnajúce sa § 39 ods. 7 Trestného zákonníka ČR: „*Získal-li nebo snažil-li se získat pachatel trestným činem majetkový prospěch, přihlédne k tomu soud při stanovení druhu trestu a jeho výměry; jestliže to nevyklučují jeho majetkové nebo osobní poměry, uloží mu s přihlédnutím k výši takového majetkového prospěchu některý z trestů, který ho postihne na majetku (§ 66 až 72), a to jako trest samostatný nebo vedle jiného trestu*“ (obdobné ustanovenie však Trestný zákon SR nepozná). Podľa môjho názoru by sa však v týchto prípadoch peňažný trest nemal ukladať samostatne, ale výlučne spolu s inými trestami, pričom tie by trestali spoločenskú škodlivosť trestného činu (na základe odplaty). Z uvedeného vyplýva, že peňažný trest v týchto prípadoch slúži výlučne na odobratie majetkového prospechu a potrestanie chamtivosti.

by sa malo, podľa môjho názoru, odvíjať výlučne od spoločenskej škodlivosti trestného činu, pričom utilitárne ciele by mali byť korektívnymi trestania, nie účelom trestu samotným³²⁴ (viz oddiel 22.1.13.). Ďalším argumentom proti konceptu denných pokút je ten, že **ak došlo** k takémuto nastaveniu peňažného trestu, pričom táto zmena sa udiala z dôvodu **tvrdenej nerovnosti** a nespravodlivosti trestania, tak potom je logicky nevyhnutné, takto rozdeliť aj všetky ostatné druhy trestov, pretože podľa aktuálneho nastavenia sa trestá teda nespravodlivo. Nie je žiadny problém takto nastaviť napr. trest odňatia slobody. Počet denných sadzieb bude určovaný podľa spoločenskej škodlivosti trestného činu (od 1 - 1000), výška bude určovaná v dňoch (1 - 10), pričom sa bude určovať pomocou koeficientov pomerov páchatel'a a možnosti nápravy páchatel'a. Trestanie by sa takto zmenilo iba na mechanickú činnosť a páchatel'om by bol ukladaný tabuľkový trest. Toto však osobne nepovažujem za spravodlivosť. Ďalším argumentom proti konceptu denných pokút je jeho odmietnutie samotným súdnictvom. Ako dokázal môj spolužiak Jakub Drápal v jeho diplomovej práci s názvom: „*Přiměřenost trestání s ohledem na majetkové poměry pachatele*“³²⁵, tak v praxi českí sudcovia nevedia a ani nechcú používať koncept denných pokút, pretože sa s ním nestotožňujú. Sudcovia ukladajú peňažný trest starým spôsobom, teda tak, že určia jeho výšku, ktorú považujú za spravodlivú, a následne podľa nej prispôbia denné sadzby. Posledným argumentom pre odmietnutie konceptu denných pokút je obmedzovanie, ktoré spôsobuje pri individualizácii trestu, a to z dôvodu dosahovania úplnej rovnosti v rozhodovaní, ktorá je aj tak iba nedosiahnuteľný mýtus. Zásadu rovnosti v rozhodovaní nie je možné preceňovať alebo dokonca uprednostňovať pred individualizáciou, pretože každý prípad je úplne jedinečný, a rovnaké znaky v prípadoch sú iba rámcové. Najväčšou premennou v jednotlivých prípadoch je pochopiteľne osoba

---

³²⁴ Ak by právna úprava bola nastavená takto, tak by nebolo možné uložiť ani nadpriemerne majetnému páchatel'ovi prísnejší peňažný trest, ako si vyžaduje spoločenská škodlivosť trestného činu, a zároveň by bol ponechaný dostatočný priestor pre zníženie peňažného trestu nemajetným páchatel'om. Takéto trestanie považujem za všeobecne spravodlivé, i keď stále existuje určitá nerovnosť medzi majetnejšími a nemajetnými, avšak táto nerovnosť je dostatočne ospravedlnená zásadou humanity trestania. Na tomto koncepte trestania je najpodstatnejší ten fakt, že umožňuje iba zníženie vymeňovaného trestu, nie jeho zvýšenie.

³²⁵ Drápal, J. *Přiměřenost trestání s ohledem na majetkové poměry pachatele*. Praha, 2015, 102 s., Diplomová práca, Univerzita Karlova v Praze, Právnická. [online, cit. 2016-05-25]. Dostupné na: https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/154797/20193600/?q=%7B%22_____searchform_____search%22%3A%22P%5Cu0159im%5Cu011b%5Cu0159enost+trest%5Cu00e1n%5Cu00ed+s+ohledem+na+majetkov%5Cu00e9+pom%5Cu011bry+pachatele%22%2C%22_____searchform_____butsearch%22%3A%22Vyhledat%22%2C%22_____facetform_____facets_____workType%22%3A%5B%22DP%22%5D%2C%22_____facetform_____facets_____f_____aculty%22%3A%5B%2211220%22%5D%2C%22PNzppSearchListbasic%22%3A1%7D&lang=cs.

páchateľa, pričom tá bola, je a bude vždy jedinečná. Z tohto dôvodu nie je možné bezpodmienečne trvať na rovnosti. Zaslepené ľpenie na rovnosti v rozhodovaní popiera elementárnu spravodlivosť, pretože ľudia sú si objektívne nerovní (fyzicky, psychicky, danosťami a ich možnosťami). Môj názor je taký, že úplnú rovnosť v rozhodovaní nie je a ani nebude možné objektívne dosiahnuť³²⁶. **Rámcovú rovnosť v rozhodovaní však nie je problém dosiahnuť**. Zásadu rovnosti v rozhodovaní považujem za jednoznačne správnu a je dobré, že platí. Pre účely trestania však podľa mňa má predstavovať iba základnú smernicu, nie konečný cieľ a kategorický príkaz. Pre dosiahnutie skutočne účinného trestania majetných páchatel'ov považujem za potrebné rozšíriť a vytvoriť nové druhy trestov, ktoré budú alternatívy k peňažnému trestu. Dnes už existuje trest „*obecně prospěšných prací*“ (trest povinnej práce), pomocou ktorého sa dajú práve majetní páchatelia veľmi účinne postihovať, pretože tí si svoj čas cenia veľmi vysoko³²⁷. Takisto existuje nepodmienečný trest odňatia slobody, pričom nič nebráni tomu, aby bol ukladaný v rádoch dní. To, že sa tak nedeje, je chybou praxe, pretože aj krátke odňatie slobody, má na majetného páchatel'a značný účinok. V tejto súvislosti je vhodné, aby bolo umožnené odpykávať tento trest cez víkendy (trest víkendového odňatia slobody). Nakoniec je možné konštatovať, že trest domáceho väzenia a zákazové tresty, ktoré zákon upravuje, sú pomerne účinným nástrojom na trestanie týchto páchatel'ov.

S poukazom na uvedené môžem konštatovať, že koncept denných sadziieb **je v priamom rozpore s účelom trestu**, ktorý zastáva česká doktrína, pretože primeranosť peňažného trestu nezávisí predovšetkým na spoločenskej škodlivosti trestného činu, ale v konečnom dôsledku, predovšetkým na majetkových pomeroch páchatel'a³²⁸. Bez potreby uvádzania ďalšej argumentácie, považujem vytvorenie konceptu denných sadziieb za zbytočné, materiálne nespravodlivé a v rozpore s účelom trestu. Pokiaľ ide o právnu úpravu Trestného zákona SR, tak ani podľa nej nie je vylúčené trestať takým spôsobom, ako som uviedol v príklade, a preto

---

³²⁶ Realizácia snáh o to, urobiť z trestania tabuľkovú, odľudštenú a neempatickú činnosť, ktorá nebude mať s dosahovaním spravodlivosti nič spoločné. Hľadanie spravodlivosti je kreatívna činnosť, ktorá je inherentne spojená s ľudským myslením, ktoré žiadne tabuľky, a ani umelá inteligencia alebo iná technológia, nikdy nenahradí.

³²⁷ Navyše tento trest *de facto* pôsobí aj tak, ako peňažný trest, pretože čas venovaný výkonu tohto trestu predstavuje stratu zárobku, alebo voľného času, pričom je jasné, že cena oboch je pri majetných osobách vysoká.

³²⁸ „*Aby tresty splnily svůj účel ... musí být přiměřené především povaze a závažnosti spáchaného trestného činu (§ 39 ods.1)*“. Šámal. str. 377. Vzhľadom na koncept denných pokút považujem tento záver, pri peňažnom treste, za očividne prekonaný.

potrebuje takisto navrhovanú zmenu účelu trestu. Navyše, v prípade Trestného zákona SR by malo dôjsť určite k zvýšeniu rozmedzia tohto trestu, pretože čiastku 330.000 eur nepovažujem v dnešnej dobe za taký limit, ktorý by bol dostatočný pre účely trestania veľmi závažnej trestnej činnosti.

9.1.5. Trest zákazu činnosti.

Právna úprava trestu zákazu činnosti je v Trestnom zákone SR a Trestnom zákonníku ČR v základoch zhodná. Oba kódexy umožňujú uložiť tento trest aj ako samostatný trest, umožňujú ho uložiť rozmedzí od 1 do 10 rokov a umožňujú podmiennečne upustiť od zvyšku výkonu tohto trestu. Takto sa dá zjednodušene zhrnúť právna úprava Trestného zákonníka ČR. Trestný zákon SR však obsahuje rozsiahlejšiu právnu úpravu, ktorá umožňuje alebo dokonca prikazuje ukladať zákaz činnosti na doživotie vo vymedzených prípadoch, ktorá ignoruje inštitút zahladenia, a ktorá vylučuje možnosť podmiennečne upustiť od zvyšku výkonu tohto trestu. Táto úprava je opäť značne problematická:

- **Zákaz činnosti na doživotie.** Zákon vymedzuje prípady, kedy je súdu umožnené alebo prikázané uložiť zákaz činnosti na doživotie. Ukladanie (akéhokoľvek) trestu na doživotie, je extrémnym zásahom do základných ľudských práv a slobôd, a do ľudskej slobody, ako takej. Takýto zásah nie je apriórne vylúčený, avšak nato, aby bol legitímny, musí byť podložený veľmi silným a významným verejným záujmom (odôvodnenosť zásahu). Zákon umožňuje uložiť tento zákaz v prípadoch siedmich trestných činov, napr. za trestný čin *Obchodovanie s ľuďmi*. V týchto prípadoch to však nie je povinnosťou súdu, ale jeho možnosťou. **Zákon však prikazuje** súdu uložiť tento trest v prípade trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*, ktorý páchatel spáchal po tretí krát, a v prípade trestného činu *Usmrtenia*, ku ktorému došlo v stave vylučujúcom spôsobilosť v súvislosti s vedením motorového vozidla. Takáto právna úprava sa dá zhodnotiť iba tak, že je nekoncepčná a z určitého pohľadu aj populistická. Svojím spôsobom v podstate robí z týchto dvoch trestných činov najzávažnejšie trestné činy. Paradoxné je, že ak by napr. lekár pri výkone služby jedom vraždil pacientov, alebo im úmyselne spôsobil ťažkú ujmu na zdraví, tak maximálny zákaz činnosti vykonávať povolanie lekára, ktorý mu súd môže uložiť, je 10 rokov. Rovnaký záver platí tiež, ak by napr. verejný činiteľ spáchal korupčný trestný čin s miliardovými škodami spôsobenými štátu, a v stovkách ďalších prípadov trestných činov, ktoré sú

oveľa viac spoločensky škodlivejšie. Zákonodarca, z dôvodu boja proti úmrtnosti na cestách (tento záujem *de facto* glorifikuje) novelizoval takto nekoncepčne Trestný zákon SR, pričom si vôbec neuvedomil, že existuje množstvo omnoho závažnejších trestných činov (z hľadiska spôsobených následkov), za ktoré by bolo určite legitímne ukladať aj trest doživotného zákazu činnosti (*viz* uvedené príklady). Z tohto dôvodu hodnotím túto právnu úpravu, ako nekoncepčnú a populistickú. Ďalším očividným problémom právnej úpravy povinného ukladania trestu doživotného zákazu činnosti, je jeho kolízia s ústavným princípom primeranosti. Je otázne, že či môže táto právna úprava, aj vzhľadom na vyššie uvedené, obstať v teste proporcionality (*viz* podkapitoly 6.3. a 6.4.). Podľa môjho názoru nemôže, a to z toho dôvodu, že neprejde v subteste potrebnosti, pretože existujú aj miernejšie prostriedky obmedzenia práv, ktoré dosiahnu sledovaný cieľ miernejším spôsobom, konkrétne zákaz činnosti ukladaný na dlhšiu dobu, ako 10 rokov (napr. 15, 20 a pod.). Neprimeranosť právnej úpravy umocňuje aj fakt, že v týchto prípadoch je vylúčená možnosť podmienene upustiť od zvyšku výkonu trestu zákazu činnosti (*viz* nižšie). Z hľadiska trestania, doživotný zákaz činnosti, nemôže plniť nápravnú funkciu a výlučne dominuje izolačná funkcia trestu. Individuálne preventívna a nápravná funkcia trestu sa z pochopiteľných dôvodov nemôže uplatniť. Tento trest teda plní iba ochranný, eliminačný a generálne preventívny účel. Vzhľadom na tieto fakty je možné tvrdiť, že v prípade povinného ukladania tohto trestu dominuje eliminačná teória trestania. Je na uváženie, že či takáto právna úprava patrí do moderného, demokratického právneho štátu³²⁹, podľa môjho názoru určite nie. Posledným, ale poriadne závažným, problémom právnej úpravy trestu zákazu činnosti je nejasnosť a neurčitosť. Zákon v § 61 ods. 3 stanovuje, že: „*Ak súd odsudzuje páchatel'a za trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289, ktorého sa dopustil ako vodič dopravného prostriedku, ktorý už bol za taký trestný čin alebo za trestný čin usmrtenia podľa § 149 ods. 4 alebo 5, ktorých sa dopustil ako vodič dopravného prostriedku, odsúdený, uloží mu trest zákazu činnosti v hornej polovici trestnej sadzby uvedenej v odseku 2*“. Zákon ďalej v § 61 ods. 5 písm. b) stanovuje, že: „*Súd uloží trest zákazu činnosti na doživotie, ak odsudzuje páchatel'a za trestný čin usmrtenia podľa § 149 ods. 4 alebo 5, ktorého sa dopustil ako vodič dopravného*

---

³²⁹ „Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát“. Čl. 1 ods. 1 Ústavy SR.

prostriedku“. Vyššie citované ustanovenia zákona obsahujú značnú nejasnosť, pretože oba odkazujú na § 149 ods. 4 a ods. 5. Zákon teda jednak prikazuje uložiť trest zákazu činnosti v hornej polovici trestnej sadzby, a jednak ho prikazuje uložiť na doživotie. Z uvedeného vyplýva, že nie je možné jednoznačne určiť, aký trest hrozí za spáchanie vyššie uvedeného trestného činu. Táto právna úprava je v príkrom rozpore so základnou ústavnou trestnoprávnou zásadou *nulla poena sine lege certa* a takisto s princípom právnej istoty, pretože spôsobuje, že adresát tejto právnej normy s určitosťou nevie, aké následky môže očakávať od svojho konania.

- **Vylúčenie účinkov inštitútu zahľadania.** Trestný zákon SR upravuje zahľadanie odsúdenia v § 92. Tento inštitút slúži k odstráneniu negatívnych následkov spojených s odsúdením. Zahladením sa páchatel' stáva znovu bezúhonným a hľadá sa na neho, ako keby nebol odsúdený³³⁰. V prípade trestu zákazu činnosti k zahladeniu dochádza už jeho vykonaním³³¹. Toto je platné vo všeobecnosti. Zákon však v prípade trestania recidívy trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky* stanovuje, že k zahladeniu sa neprihliada. Dôvodom je, že v prípade špeciálnej recidívy tohto trestného činu zákon prikazuje, buď ukladať trest zákazu činnosti v hornej hranici trestnej sadzby, alebo na doživotie. Ak by táto výnimka neexistovala, tak by sa sprísnený postih mohol uplatniť iba veľmi obmedzene. Avšak táto právna úprava je značne bizarná, pretože zákon už na žiadnom mieste neprikazuje, aby sa k účinkom zahľadania neprihliadalo. To znamená, že napr. ak dôjde k zahladeniu odsúdenia za trestný čin *Vraždy*, tak zákon rešpektuje túto skutočnosť, a preto, ak by páchatel' znovu spáchal vraždu, tak sa na neho hľadá, ako keby nebol odsúdený. Inak povedané, zákon prikazuje rešpektovať účinky zahľadania aj v prípadoch omnoho spoločensky škodlivejších trestných činov, ako je trestný čin *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*. Udelenie takejto výnimky spôsobuje, že sa na páchatel'a trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky* do konca života hľadá, ako na recidivistu. To znamená, že ak napr. páchatel' spácha tento trestný čin, ako 18 ročný a zopakuje ho ako 65 ročný, tak bude stále považovaný, pre účely trestania, za recidivistu. Ako je vyššie napísané, tak takáto prísna právna úprava sa nevzťahuje ani na trestný čin *Vraždy* (opäť musím

---

³³⁰ § 93 ods. 1 Trestného zákona SR.

³³¹ § 92 ods. 2 Trestného zákona SR.

konštatovať, že táto právna úprava svojim spôsobom v podstate robí z tohto trestného činu ten najzávažnejší). Po použití logického argumentu *a maiori ad minus* vyplynie, že ak sa odsúdenie zahladzuje pri trestnom čine *Vraždy*, tak o to viac sa odsúdenie musí zahladiť aj pri trestnom čine *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*. Z tohto dôvodu, podľa môjho názoru, táto právna úprava nemôže obstať v teste proporcionality, pretože nemôže prejsť v subteste potrebnosti. Zákonodarcovi nič nebráni v tom, aby použil miernejšie prostriedky obmedzenia práv, konkrétne môže stanoviť, že zahladenie odsúdenia trestu zákazu činnosti nastane až uplynutím určitej lehoty, tak ako je tomu v prípade trestu odňatia slobody³³². Aktuálna právna úprava sa dá opäť zhodnotiť iba ako nekoncepčná a neprimeraná.

- **Vylúčenie možnosti podmiennečného upustenia od zvyšku výkonu trestu.** Zákon výslovne zakazuje podmiennečne upustiť v podstate vo všetkých mysliteľných prípadoch špeciálnej recidívy (skutku, ktorý spočíva v jazde pod vplyvom návykovej látky), bez ohľadu nato, či sa ukladá dočasný alebo doživotný zákaz činnosti³³³. Táto právna úprava je opäť značne bizarná, v porovnaní s tým, že zákon v prípade trestu odňatia slobody, a to aj na doživotie³³⁴, umožňuje páchatel'a prepustiť na slobodu³³⁵. Nemožnosť podmiennečného upustenia v prípade, kedy sa ukladá dočasný zákaz činnosti, je obhájiteľná, a to záujmom na vykonaní celého trestu, z dôvodu vysokej spoločenskej škodlivosti činu. Avšak nemožnosť podmiennečného upustenia v prípade, kedy sa ukladá doživotný zákaz činnosti, značne koliduje s ústavným princípom primeranosti. Navyše, z hľadiska spoločenskej škodlivosti je nepochybné, že trestné činy, za ktoré sa ukladá trest odňatia slobody na doživotie sú tými najzávažnejšími. Ak teda zákon umožňuje prepustiť na slobodu páchatel'a, ktorému bol uložený trest odňatia slobody na doživotie (a navrátiť mu osobnú slobodu), tak tým viac musí byť umožnené páchatel'ovi podmiennečne upustiť od zvyšku výkonu trestu zákazu činnosti uloženého na doživotie (a navrátiť mu slobodu vykonávať činnosť vedenia motorového vozidla). Tento záver vyplynie po použití logického argumentu *a maiori ad minus*. Stanovenie zákazu podmiennečne upustiť môže byť obhájiteľné iba za rovnakých podmienok, ako je

³³² § 92 ods. 1 Trestného zákona SR.

³³³ § 69 ods. 4, ods. 5 Trestného zákona SR.

³³⁴ § 67 ods. 2 Trestného zákona SR: „Osoba odsúdená na doživotie môže byť podmiennečne prepustená najskôr po dvadsiatich piatich rokoch výkonu tohto trestu“.

³³⁵ § 66 Trestného zákona SR.

tomu pri stanovení zákazu podmieneného prepustenia páchatel'a odsúdeného na doživotný trest odňatia slobody, teda napr. za situácie, kedy opätovne spácha taký trestný čin, za ktorý je opäť uložený trest doživotného odňatia slobody³³⁶ alebo napr. v prípade členstva v zločineckej skupine³³⁷. Právna úprava vylúčenia možnosti podmieneného upustenia od zvyšku výkonu trestu zákazu činnosti sa dá opäť zhodnotiť iba ako nekoncepčná a neprimeraná (nemôže prejsť v subtecte potrebnosti, pretože existujú miernejšie prostriedky).

Právnu úpravu hodnotím tak, že toho, čo je vyššie uvedené jasne vyplýva, že novela trestného zákona SR z roku 2011³³⁸ bola značne nekoncepčná a významne porušujúca ústavný princíp primeranosti. Dôsledkom je, že v určitom ohľade postavila trestný čin *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky* na piedestál trestných činov, čo je nepochybne nesprávne. Trestný zákonník ČR neobsahuje obdobu slovenskej právnej úpravy a jeho koncepcia a primeranosť je v tomto ohľade zachovaná, preto považujem túto úpravu za výrazne lepšiu.

9.1.6. Trest spočívajúci v nútenej práci.

Právna úprava trestu spočívajúceho v nútenej práci je v Trestnom zákone SR a Trestnom zákonníku ČR je veľmi podobná. V prípade Trestného zákonníka ČR sa tento trest nazýva „*Trest obecně prospěšných prací*“ a upravujú ho § 62 - 65. V prípade Trestného zákona SR sa tento trest nazýva „*Trest povinnej práce*“ a upravujú ho § 54 - 55. Právna úprava v oboch trestných kódexoch je podobná, avšak česká je podrobnejšia. Medzi právnymi úpravami však existuje jeden veľmi podstatný rozdiel, a ním je súhlas páchatel'a. Trestný zákon SR totiž v § 54 podmieňuje uloženie tohto trestu súhlasom páchatel'a³³⁹. Z uvedeného vyplýva, že použiteľnosť tohto trestu je úplne bezdôvodne limitovaná udelením súhlasu páchatel'a³⁴⁰. Táto právna úprava *de facto* umožňuje, aby sa páchatel' podieľal na výbere trestu, ktorý mu bude

---

³³⁶ § 67 ods. 3 Trestného zákona SR: „Osoba opätovne odsúdená na trest odňatia slobody na doživotie nemôže byť podmienne prepustená“.

³³⁷ § 34 ods. 8 Trestného zákona SR: „Ak súd uloží trest odňatia slobody na doživotie, môže zároveň rozhodnúť, že podmienne prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody nie je prípustné, ak páchatel'
a) spáchal dva alebo viac obzvlášť závažných zločinov,
b) naplnil súčasne dve alebo viac okolností podmieňujúcich použitie vyššej trestnej sadzby,
c) spáchal trestný čin ako člen zločineckej skupiny alebo teroristickej skupiny, alebo
d) bol už potrestaný za trestný čin uvedený v § 47 ods. 2“.

³³⁸ Zákon č. 313/2011 Z.z.

³³⁹ „Trest povinnej práce môže súd uložiť so súhlasom páchatel'a vo výmere od 40 do 300 hodín, ak ho odsudzuje za prečin, za ktorý zákon umožňuje uložiť trest odňatia slobody, ktorého horná hranica sadzby trestu odňatia slobody nepresahuje päť rokov“.

³⁴⁰ Mám zato, že práve z tohto dôvodu nebolo ukladanie tohto trestu veľmi časté (viz podkapitola 12.8. a 13.8.).

uložený. Je pochopiteľné, že pre toho páchatel'a, **ktorý to súdu dovoľí**, predstavuje tento trest celkom určite menšie utrpenie, v porovnaní s ostatnými trestami, ktoré by mu inak mohli byť uložené. Som presvedčený, že udelenie súhlasu je iba za výsledok racionálnej voľby páchatel'a (viz oddiel 12.6.5.). Táto právna úprava je, podľa môjho názoru, v rozpore s ideou trestania, ktorá je založená na tom, že spoločnosť (nie páchatel'), pomocou trestného súdu určuje, že aký trest bude uložený za spáchanie konkrétneho trestného činu, pričom iba trestný súd môže určiť, ktorý druh trestu alebo ktorá kombinácia trestov bude najvhodnejšia pre naplnenie účelu trestu (viz podkapitola 3.1. a 3.2.).

Právnu úpravu Trestného zákona SR hodnotím ako nesprávnu, nelogickú a zlú, a to z tohto dôvodu, že považujem za nemysliteľné, aby si páchatel' trestného činu mohol zvolit', aký trest mu bude uložený. Vzhľadom na uvedené považujem úpravu v Trestnom zákonníku ČR za logickú a lepšiu, pretože neobsahuje súhlas páchatel'a.

9.1.7. Základné zásady ukladania trestných sankcií.

Všeobecné zásady ukladania trestných sankcií upravuje iba Trestný zákon ČR, ktorý zdôrazňuje zákonnosť, princíp primeranosti, princíp subsidiarity trestnej represie a ochranu ľudskej dôstojnosti a práv poškodeného. Trestný zákon SR neobsahuje takúto všeobecnú úpravu a upravuje zásady špeciálne pre tresty a špeciálne pre ochranné opatrenia. Rozdiel medzi právnymi úpravami je viditeľný na úprave ochranných opatrení, kedy Trestný zákon SR stanovuje, že: „*Pri ukladaní ochranných opatrení sa súd neriadi zásadou úmernosti k spáchanému činu, ale potrebou ochrany spoločnosti, pričom prihliada aj na potrebu liečenia, výchovy alebo dovърšenia nápravy páchatel'a alebo inej osoby*“³⁴¹, a kedy Trestný zákonník ČR stanovuje presný opak teda, že: „*Ochranné opatření nelze uložit, není-li přiměřené povaze a závažnosti pachatelem spáchaného činu a nebezpečí, které od pachatele v budoucnu hrozí pro zájmy chráněné trestním zákonem, jakož i osobě pachatele a jeho poměrům*“³⁴². Citácia je ďalším dôkazom sympatií slovenského zákonodarcu k utilitárnym teóriám.

Právna úprava v Trestnom zákonníku ČR je rozsiahlejšia a podľa môjho názoru je preto aj lepšia, ako právna úprava v Trestnom zákone SR. Môže padnúť námietka, že táto úprava je duplicitná, pretože všetko čo je v nej vyplýva z ústavných noriem. To je pravda, avšak mám

³⁴¹ § 35 ods. 5 Trestného zákona SR.

³⁴² § 96 ods. 1 Trestného zákonníka ČR.

zato, že takáto právna úprava zlepšuje pochopiteľnosť trestného zákona, čo ocení najmä osoba bez právneho vzdelania.

9.1.8. Základné zásady ukladania trestov.

Právna úprava základných zásad ukladania trestov je v Trestnom zákone SR a Trestnom zákonníku ČR pojatá odlišne. Trestný zákon SR upravuje skutočne najmä základné zásady, a to zásadu zákonnosti, personality trestu a zásadu nezlučiteľnosti trestov. Ďalej obsahuje kritéria pre určovanie druhu a výmery trestu, ku ktorým musí súd prihliadať. Trestný zákonník ČR neupravuje základné zásady (pretože tie sú upravené všeobecne), ale kritéria pre určovanie druhu a výmery trestu, ku ktorým musí súd prihliadať. Niektoré kritériá bližšie rozpracúva, tak aby bolo jasné, akým spôsobom sa určujú³⁴³. Úprava v Trestnom zákonníku ČR je pojatá, ako pomerne presný návod pre súd, na základe ktorého dospeje k uloženiu konkrétneho trestu.

Nie je možné kategoricky určiť, ktorá z týchto dvoch úprav je lepšia alebo horšia, pretože v oboch prípadoch, by súd mohol a mal dôjsť k obdobnému výsledku. Právna úprava v Trestnom zákone SR je menej rozpracovaná, je to akoby menší návod ako trestať, čo dáva súdu väčšiu mieru voľnosti pri sudcovskej úvahe. Riziko tejto úpravy spočíva v tom, že je značne závislá na osobe sudcu (na jeho odbornej a morálnej kvalite, na jeho cite pre spravodlivosť). Zákon sudcu obmedzuje iba málo v tom, ako má trestať, obsahuje iba demonštratívny výpočet kritérií, ku ktorým musí prihliadať³⁴⁴, pričom bližšie tieto kritériá nedefinuje. Preto celé bremeno posúdenia všetkých kritérií (vymenovaných a nevymenovaných) a ich obsahu spočíva iba na sudcovi, a následne iba on sám (pretože zákon ho v tomto smere nijako nenavádza) musí určiť, že aký je spravodlivý trest v danom prípade. Takáto právna úprava nie je nutne zlá, avšak vyžaduje veľmi kvalitných sudcov. Právna úprava v Trestnom zákonníku ČR je na druhej strane precízne rozpracovaná, a tým znižuje mieru voľnosti pri sudcovskej úvahe. Táto úprava obsahuje taxatívne vymedzené kritériá, ktoré musí súd zobrať do úvahy pri rozhodovaní o druhu a výmere trestu. Zákon sudcovi pomáha v tom smere, že upravuje taxatívne všetky kritériá. Sudca teda musí posúdiť

---

³⁴³ „Povaha a závažnosť trestného činu jsou určovány zejména významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu a jeho následky, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou, záměrem nebo cílem“. § 39 ods. 2 Trestného zákonníka ČR.

³⁴⁴ „Pri určovaní druhu trestu a jeho výmery súd prihliadne **najmä** na spôsob spáchania činu a jeho následok, zavinenie, pohnútku, prítiažujúce okolnosti, poľahčujúce okolnosti a na osobu páchatela, jeho pomery a možnosť jeho nápravy“. § 34 ods. 4 Trestného zákona SR.

už iba ich obsah a mieru relevancie v danom prípade. Bremeno určenia, aký je spravodlivý trest v konkrétnom prípade, je o niečo viac rozložené na zákon a sudcu. Negatívom tejto právnej úpravy môže byť menšia flexibilita a určitá skostnatenosť. Pozitívom je vyššia miera rovnosti v pri rozhodovaní o výmere a druhu trestu, pretože zákon taxatívne vymedzuje kritériá, ktoré sa musia zobrať do úvahy, takže sa (teoreticky) nemôže stať, že súd raz prihliadne k nejakej skutočnosti a raz nie. Ako je napísané vyššie, právna úprava v Trestnom zákone SR a Trestnom zákonníku ČR je založená na inom pojatí. Vzhľadom na postsocialistickú právnu kultúru oboch krajín považujem pojmá Trestného zákonníka ČR za vhodnejšie. Z tohto dôvodu mám zato, že právna úprava Trestného zákona SR by mala byť o niečo precíznejšia.

9.1.9. Poľahčujúce a priťažujúce okolnosti.

Právna úprava poľahčujúcich a priťažujúcich okolností je v Trestnom zákone SR a Trestnom zákonníku ČR veľmi podobná, čo sa týka ich obsahu, ale rozdielna v metóde úpravy a následkoch, ktoré spôsobujú. Trestný zákonník ČR upravuje poľahčujúce a priťažujúce okolnosti metódou demonštratívneho výpočtu a výslovne neupravuje následky, ktoré sú spojené s ich výskytom. Posúdenie ich relevancie ponecháva výlučne na sudcovskej úvahe. Iba sudca určuje, že do akej miery sú významné v konkrétnom prípade, a teda ako veľmi sa odrazia na výške a druhu trestu. Trestný zákon SR naopak upravuje poľahčujúce a priťažujúce okolnosti metódou taxatívneho výpočtu a výslovne upravuje aj následky, ktoré sú spojené s ich výskytom. Zákon stanovuje, že: „*Pri určovaní druhu trestu a jeho výmery musí súd prihliadnuť na pomer a mieru závažnosti poľahčujúcich okolností a priťažujúcich okolností*“³⁴⁵. Súd musí najskôr určiť **vzájomný pomer** týchto okolností. Dôvod je ten, že v Trestnom zákone SR majú priťažujúce a poľahčujúce okolnosti pri trestaní veľký význam, pretože:

- v § 38 ods. 3 je stanovené: „*Ak prevažuje pomer poľahčujúcich okolností, znižuje sa horná hranica zákonom ustanovenej trestnej sadzby o jednu tretinu*“.
- v § 38 ods. 4 je stanovené: „*Ak prevažuje pomer priťažujúcich okolností, zvyšuje sa dolná hranica zákonom ustanovenej trestnej sadzby o jednu tretinu*“.

Zákon teda výslovne upravuje následky, ktoré sú spojené s výskytom týchto okolností, a to tak, že, buď spôsobia zvýšenie dolnej, zníženie hornej, trestnej sadzby o jednu tretinu, alebo

---

³⁴⁵ § 38 ods. 2 Trestného zákona SR.

ak je pomer rovnaký, tak trestná sadzba sa nemení. Z uvedeného vyplýva, že posúdenie relevancie nie je ponechané výlučne na sudcovskej úvahe, ale zákon výrazne zasahuje do posúdenia. Sudcovskej úvahe je výlučne ponechané iba posúdenie miery závažnosti týchto okolností v konkrétnom prípade. Táto právna úprava sa dá zhodnotiť iba tak, že je neprimerane prísna a zároveň príliš benevolentná. **Neprimerane prísna** bude v prípade, ak sa napr. osoba verejne pobije pred barom v nočných hodinách, a preto bude páchatelom napr. trestného činu *Lahkého ublíženia na zdraví*³⁴⁶ v jednočinnom súbehu s trestným činom *Výtržníctva*³⁴⁷. V tomto prípade sa vyskytli dve priťažujúce okolnosti, a to spáchanie trestného činu verejne³⁴⁸ a súbeh³⁴⁹. Pre ilustratívnosť príkladu predpokladám, že v tomto prípade sa vyskytla iba jedna poľahčujúca okolnosť, a to, že páchatel viedol pred spáchaním trestného činu riadny život³⁵⁰. Výsledkom je, že za daných okolností je vzájomný pomer priťažujúcich a poľahčujúcich okolností 2:1, čo znamená, že prevažujú priťažujúce okolnosti. Z tohto dôvodu bude zvýšená dolná hranica trestnej sadzby o jednu tretinu. Z uvedeného plyní, že sa trestná sadzba mení čisto z dôvodu vzájomného pomeru okolností. Ich skutočná relevancia nemá v konkrétnom prípade vplyv na zvyšovanie alebo znižovanie trestnej sadzby. Na druhej strane, táto úprava bude **príliš benevolentná** napr. v prípade, ak verejný činiteľ zneužije svoju funkciu na získanie neoprávnenej výhody, a preto bude páchatelom napr. trestného činu *Prijímania úplatku*³⁵¹ v jednočinnom súbehu s trestným činom *Zneužívania právomocí verejného činiteľa*³⁵². V tomto prípade sa teda vyskytli dve priťažujúce okolnosti, a to zneužitie funkcie na získanie neoprávnenej výhody³⁵³ a súbeh. Pre ilustratívnosť príkladu predpokladám, že v tomto prípade sa vyskytli tri poľahčujúce okolnosti, a to, že sa páchatel priznal k spáchaniu trestného činu a úprimne ho oľutoval³⁵⁴, napomáhal pri objasňovaní trestnej činnosti³⁵⁵ a viedol pred spáchaním trestného činu riadny život. Výsledkom je, že za daných okolností je vzájomný pomer priťažujúcich a poľahčujúcich okolností 2:3, čo znamená, že prevažujú poľahčujúce okolnosti. Z tohto dôvodu bude znížená horná hranica

---

³⁴⁶ § 156 Trestného zákona SR.

³⁴⁷ § 364 Trestného zákona SR.

³⁴⁸ § 37 písm. f) Trestného zákona SR.

³⁴⁹ § 37 písm. h) Trestného zákona SR.

³⁵⁰ § 36 písm. j) Trestného zákona SR.

³⁵¹ § 328 Trestného zákona SR.

³⁵² § 326 Trestného zákona SR.

³⁵³ § 37 písm. e) Trestného zákona SR.

³⁵⁴ § 36 písm. l) Trestného zákona SR.

³⁵⁵ § 36 písm. n) Trestného zákona SR.

trestnej sadzby o jednu tretinu. Opäť opakujem, že skutočná relevancia okolností nemá v konkrétnom prípade vplyv na zvyšovanie alebo znižovanie trestnej sadzby. Uvedené príklady sú iba vymyslené, avšak podstatou je fakt, že relevancia priťažujúcich a poľahčujúcich okolností býva rôzna. Niekedy môžu prevažovať priťažujúce okolnosti, avšak tie môžu byť z hľadiska relevancie úplne bezvýznamné pri porovnaní s poľahčujúcou okolnosťou, ktorá zohráva v konkrétnom prípade kľúčovú úlohu. Niekedy môžu naopak prevažovať poľahčujúce okolnosti, avšak priťažujúca okolnosť zohráva zásadnú úlohu. Z tohto dôvodu musí byť posúdenie relevancie týchto okolností ponechané na sudcovskej úvahe³⁵⁶.

Právnu úpravu v Trestnom zákone SR hodnotím, ako nesprávnu a nespravodlivú. Zakladať zvyšovanie alebo znižovanie hranice trestnej sadzby výlučne na pomere priťažujúcich a poľahčujúcich okolností, bez zohľadnenia ich skutočnej relevancie, považujem jednoznačne za chybné. Ako je napísané vyššie, takáto právna úprava môže byť raz príliš prísna a raz príliš benevolentná. Z tohto dôvodu považujem úpravu Trestného zákonníka ČR za neporovnateľne lepšiu a viac zodpovedajúcu princípom materiálneho právneho štátu. Na záver je potrebné uviesť, že je pravdou, že súd má k dispozícii aj inštitút mimoriadneho zníženia trestu podľa § 39 Trestného zákona SR³⁵⁷, napriek tomu mám zato, že takéto obligatórne zvyšovanie alebo znižovanie trestnej sadzby je kategoricky nesprávne.

9.1.10. Recidíva.

Právna úprava trestania recidívy azda najzreteľnejšie dokazuje neskrotnú sympatiu slovenského zákonodarcu k odstrašujúcej a eliminačnej teórii účelu trestu. Z tohto dôvodu je právna úprava následkov spojených s recidívou v Trestnom zákone SR a Trestnom zákonníku ČR značne odlišná. Právne úpravy sú rovnaké iba v tom aspekte, že obe považujú recidívu za priťažujúcu okolnosť³⁵⁸. Trestný zákonník ČR dáva možnosť súdu mimoriadne zvýšiť trest odňatia slobody, avšak iba v prípade recidívy obzvlášť závažného zločinu, pričom sa zvyšuje

---

³⁵⁶ Už aj slovenskí teoretici trestného práva správneho sa vyslovujú k priťažujúcim a poľahčujúcim okolnostiam tak, že: „Medzi významom jednotlivých okolností môžu byť v konkrétnom prípade značné rozdiely. Preto je rozhodujúce zhodnotenie významu každej z nich správnym orgánom“. Vrabko. str. 294

³⁵⁷ „Ak súd vzhľadom na okolnosti prípadu alebo vzhľadom na pomery páchatela má za to, že by použitie trestnej sadzby ustanovenej týmto zákonom bolo pre páchatela neprímerane prísne a na zabezpečenie ochrany spoločnosti postačuje aj trest kratšieho trvania, možno páchatelovi uložiť trest aj pod dolnú hranicu trestu ustanoveného týmto zákonom“.

³⁵⁸ § 37 písm. m) Trestného zákona SR a § 42 písm. p) Trestného zákonníka ČR.

iba horná hranica trestnej sadzby o jednu tretinu³⁵⁹. Zákon ďalej obsahuje iba niekoľko prípadov kvalifikovaných skutkových podstát, ku ktorým dôjde v dôsledku opakovania trestnej činnosti. Trestný zákon SR síce neupravuje inštitút mimoriadneho zvýšenia trestu odňatia slobody, avšak v prípade recidívy prikazuje obligatórne zvýšiť dolnú hranicu trestnej sadzby pretože:

- v § 38 ods. 5 je stanovené, že: „*Pri opätovnom spáchaní zločinu sa zvyšuje dolná hranica zákonom ustanovenej trestnej sadzby o jednu polovicu; v takom prípade sa ustanovenie odseku 4 nepoužije*“ (odsek 4 rieši zvyšovanie dolnej hranice trestnej sadzby o jednu tretinu z dôvodu prevahy priťažujúcich okolností);
- v § 38 ods. 6 je stanovené, že: „*Pri opätovnom spáchaní obzvlášť závažného zločinu sa zvyšuje dolná hranica zákonom ustanovenej trestnej sadzby o dve tretiny; v takom prípade sa ustanovenia odsekov 4 a 5 nepoužijú*“.

Najzásadnejší problém spojený s prísnejším postihom recidívy spočíva v tom, že faktická spoločenská škodlivosť opakovaného trestného činu je odsunutá do úzadia, už jednoducho nezohráva kľúčovú rolu pri ukladaní trestu, **pretože hlavným kritériom sa stáva osoba páchatel'a**. Znova musím opakovať, páchatel' je prísnejšie trestaný výlučne za to kým je, nie zato, čo urobil. Negatívne dôsledky (pre spoločnosť) tejto právnej úpravy sa dajú ukázať na jednoduchom príklade. Predpokladajme, že mentálne jednoduchší, ale príčetný, páchatel' po druhý krát spáchal zločin *Lúpeže* podľa základnej skutkovej podstaty³⁶⁰. Obe lúpeže spáchal tak, že na vlakovej stanici prepadol svoje obeť a pod hrozbou užitia fyzického násillia požadoval, aby mu dali 10 eur, pričom tie mu požadované peniaze skutočne dali a zároveň mali pri sebe viac peňazí, o čom páchatel' vedel, ale viac peňazí nepožadoval. Z uvedeného vyplýva, že sa v oboch prípadoch jednalo o formu lúpeže s nízkou mierou spoločenskej škodlivosti, pretože nedošlo ani k faktickému použitiu násillia, ani k spôsobeniu závažnejšieho následku. V týchto prípadoch by sa vec mohla bez problémov vyriešiť uložením

---

³⁵⁹ „Pachateli, který znovu spáchal zvlášť závažný zločin (§ 14 odst. 3), ač již byl pro takový nebo jiný zvlášť závažný zločin potrestán, může soud uložit trest v horní polovině trestní sazby odnětí svobody stanovené v trestním zákoně, jejíž horní hranice se zvyšuje o jednu třetinu, jestliže závažnost zvlášť závažného zločinu je vzhledem k takové recidivě a ostatním okolnostem případu vysoká nebo možnost nápravy pachatele je ztížena“. § 59 ods. 1 Trestného zákonníka ČR.

³⁶⁰ „Kto proti inému použije násillie alebo hrozbu bezprostredného násillia v úmysle zmocniť sa cudzej veci, potrestá sa odňatím slobody na **tri roky** až osem rokov“. § 188 ods. 1 Trestného zákona SR.

podmienečného trestu odňatia slobody s probačným dohľadom³⁶¹ a napr. uložením povinnosti absolvovať resocializačný program a pod.³⁶², pričom vzťah medzi obeťami a páchatelom by sa takisto mohol bezproblémovo vyriešiť v rámci restoratívnej justície. Pomerne jednoduché, lacné a zrejme aj účinné riešenie trestnej veci. Avšak z dôvodu platnosti § 34 ods. 6 Trestného zákona SR, ktorý stanovuje, že: „*Za trestný čin, ktorého horná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody ustanovená v osobitnej časti zákona prevyšuje päť rokov, **musí súd uložiť trest odňatia slobody***“, nie je možné túto vec vyriešiť navrhnutým spôsobom a musí sa uložiť trest odňatia slobody, pričom sa, vzhľadom na vyššie citovaný § 38 ods. 5 Trestného zákona SR, musí zvýšiť dolná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody o jednu polovicu, teda z 3 rokov na **5 a pol roka**³⁶³, čo vylučuje možnosť uloženia podmienečného trestu odňatia slobody. Ak sa súd rozhodne nepoužiť inštitút mimoriadneho zníženia trestu³⁶⁴, tak vzhľadom na uvedené fakty, bude tento mentálne jednoduchší páchatel' potrestaný nepodmienečným trestom odňatia slobody najmenej vo výmere 5 a pol roka, a to za trestný čin s nízkou mierou spoločenskej škodlivosti a v situácií, kedy skutočne nie je potrebné tento trest ukladať. Toto vyriešenie trestnej veci je nákladné (náklady na výkon trestu sú vysoké) a môže byť veľmi neúčinné, pretože páchatel' je vystavený negatívnym vplyvom trestu odňatia slobody (druhý väzenský život, nadviazanie vzťahov s nebezpečnými spoluväzňami a preberanie ich vedomostí a skúseností, sťaženie resocializácie a pod.), čo vo výsledku môže spôsobiť zvýšenie jeho nebezpečnosti (viz podkapitola 3.1. - Nápravná

---

³⁶¹ „Súd môže za podmienok uvedených v § 49 ods. 1 podmienečne odložiť výkon trestu odňatia slobody neprevyšujúceho **tri roky**, ak páchatelovi zároveň uloží probačný dohľad nad jeho správaním v skúšobnej dobe. Ustanovenie § 49 ods. 2 platí rovnako“. § 51 ods. 1 Trestného zákona SR.

³⁶² § 54 ods. 4 Trestného zákona SR:

„Povinnosti spočívajú najmä v príkaze:

f) v skúšobnej dobe získať určitú pracovnú kvalifikáciu alebo zúčastniť sa na rekvalifikačnom kurze,

g) podrobiť sa v súčinnosti s probačným a mediáčnym úradníkom alebo iným odborníkom programu sociálneho výcviku alebo inému výchovnému programu,

h) podrobiť sa liečeniu závislosti od návykových látok, ak mu nebolo uložené ochranné liečenie,

i) podrobiť sa v skúšobnej dobe psychoterapii alebo zúčastniť sa na psychologickom poradenstve“. § 54 ods. 4 Trestného zákona SR.

³⁶³ „Zníženie hornej hranice alebo zvýšenie dolnej hranice trestnej sadzby podľa odsekov 3 až 6 sa vykoná iba v rámci zákonom ustanovenej trestnej sadzby; základom na zníženie alebo zvýšenie trestnej sadzby je rozdiel medzi hornou a dolnou hranicou zákonom ustanovenej trestnej sadzby“. § 38 ods. 8 Trestného zákona SR. V tomto prípade je teda základ 5 (8-3= 5) a jedna polovica je 2,5 roka.

³⁶⁴ „Ak súd vzhľadom na okolnosti prípadu alebo vzhľadom na pomery páchatel'a má za to, že by použitie trestnej sadzby ustanovenej týmto zákonom bolo pre páchatel'a neprimerane prísne a na zabezpečenie ochrany spoločnosti postačuje aj trest kratšieho trvania, možno páchatelovi uložiť trest aj pod dolnú hranicu trestu ustanoveného týmto zákonom“. § 39 ods. 1 Trestného zákona SR. Limity pre možné zníženie upravuje § 39 ods. 3 Trestného zákona SR.

funkcia trestu). Na tomto príklade je zreteľne ukázaná jednak bezdôvodná prísnosť trestu a jednak jeho možné negatívne dopady. Takisto je zreteľne ukázané, že ako eliminačná teória *de facto* zvyšuje nebezpečnosť páchatel'a, čím sa pôvodný zámer jej uplatňovania, teda zvýšenie ochrany spoločnosti, úplne popiera, pretože v dôsledku izolácie výkonom trestu odňatia slobody (ktorá trvá aj tak iba dočasne) sa páchatel' stáva paradoxne ešte nebezpečnejším, ako pred nástupom do výkonu trestu. Takéto negatíva sú spojené s paušálnym a povinným uplatňovaním prísnejšieho postihu recidivistov, teda s takým, ktoré nezohľadňuje osobitosti konkrétneho prípadu³⁶⁵. Prísnejší postih recidivistov však ešte nekončí, a pokračuje ďalej tak, že Trestný zákon SR upravuje viacero prípadov skutkových podstát (základných aj kvalifikovaných), ku ktorým dôjde v dôsledku opakovania trestnej činnosti³⁶⁶. Jedným z týchto prípadov je aj trestný čin *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*.

Z uvedeného vyplýva, že Trestný zákon SR postihuje recidívu výrazne prísnejšie, ako Trestný zákonník ČR. V tejto súvislosti musím zdôrazniť, že **najzásadnejší vplyv na spoločenskú škodlivosť spáchaného trestného činu má zavinenie, a ďalej *modus operandi* a spôsobený následok**. Recidíva je kritérium, ktoré sa nevzťahuje priamo na skutok, ale výlučne na osobu páchatel'a (vyjadruje jeho postoj k dodržiavaniu právnych noriem - ten je zásadný pri úmyselných porušeníach, pri nedbanlivostných je, z povahy veci, relevantný v podstatne menšej miere), a preto **má iba doplnkový (okrajový) vplyv**. Recidíva jednoducho iba určitým spôsobom dokrešľuje konkrétny skutok. Z tohto dôvodu nemôže byť sprísňovanie trestného postihu recidivistu nijak drakonické. Je nesporné, že **určité sprísnenie postihu recidivistu je zrejme vhodné**, ale aj to musí mať svoje **limity**. Paušálne zvyšovanie trestného postihu a rovnako zakladanie skutkových podstát na recidíve, tak ako to robí Trestný zákon

---

³⁶⁵ V Slovenskej republike dochádza k formálnemu posudzovaniu okolnosti recidívy, bez posudzovania jej skutočnej relevancie vzhľadom na konkrétne skutkové okolnosti a osobu páchatel'a. **Recidívu však je potrebné posudzovať materiálne**. Okolnosť existencie recidívy sama o sebe predsa neznamená, že páchatel' má sklon k páchaniu trestnej činnosti. Z tohto dôvodu je ju potrebné posudzovať v kontexte celého prípadu.

³⁶⁶ § 170a (*Neoprávnené zaobchádzanie s liekmi, liečivami a zdravotníckymi pomôckami*), § 170b (*Falšovanie liekov a zdravotníckej pomôcky*), § 176 (*Neoprávnené zaobchádzanie s látkami s anabolickým alebo iným hormonálnym účinkom*), § 207 (*Zanedbanie povinnej výživy*), § 208 (*Týranie blízkej osoby a zverenej osoby*), § 212 (*Krádež*), § 249 (*Poškodzovanie a znehodnocovanie archeologického dedičstva*), § 251a (*Neoprávnené zamestnávanie*), § 252 (*Neoprávnené obchodovanie s devízovými hodnotami a poskytovanie devízových služieb*), § 269 (*Poškodzovanie spotrebiteľ'a*), § 269a (*Nekalé obchodné praktiky voči spotrebiteľ'ovi*), § 278a (*Marenie výkonu správy daní*), § 289 (*Ohrozenie pod vplyvom návykovej látky*), § 299a (*Neoprávnené uskutočňovanie stavby*), § 306 (*Porušovanie ochrany stromov a krov*), § 336b (*Športová korupcia*), § 364 (*Výtržníctvo*), § 378 (*Týranie zvierat*) Trestného zákona SR.

SR, považujem za absolútne neprijateľné³⁶⁷³⁶⁸. Za jediné, pre mňa prijateľné, nastavenie prísnejšieho postihu recidívy považujem také, v ktorom sa recidíva považuje iba za okolnosť všeobecne prirážajúcu a zároveň také, ktoré umožňuje súdu používať určité doplnkové opatrenia³⁶⁹, **nič viac**. Pri takomto nastavení je ponechané výlučne sudcovskej úvahe posúdenie, že do akej miery je v konkrétnom prípade potrebné prísnejšie potrestať recidívu a ako toto potrestanie má vyzerat'³⁷⁰ (materiálne posudzovanie recidívy). Z tohto nastavenia vychádza Trestný zákonník ČR. K môjmu názoru na sprísňovanie trestného postihu sa podrobne vyjadrím v závere tejto práce. Z tohto dôvodu zredukujem posúdenie právnej úpravy v Trestnom zákone SR iba na konštatovanie, že obligatórne zvyšovanie trestnej sadzby je v prípade recidívy kontraproduktívne a nesprávne, pretože je založené na preukázanom mylnom predpoklade, že výška trestov odrádza od páchania trestnej činnosti, a zároveň vytára, jednoducho už príliš veľkú, a teda neprípustnú, nerovnosť medzi páchatel'mi³⁷¹. Vzhľadom na uvedené, považujem právnu úpravu Trestného zákonníka ČR za výrazne lepšiu.

9.2. Priestupky.

---

³⁶⁷ „Skutočnosť, že páchatel' v minulosti spáchal trestný čin, treba chápať materiálne, t.j. treba ju považovať za prirážajúcu okolnosť len vtedy, ak so zreteľom na svoju povahu (napr. časový odstup medzi trestnými činmi, ich povahu a pod.) zvyšuje závažnosť nového trestného činu (porovnaj R 10/1974)“. Ivor. str. 314.

³⁶⁸ „Za zcela nepochopitelnou pak pokládám nemožnost podmíněného propuštění pachatele odsouzeného na doživotí na základě institutu třikrát a dost. Takové pravidlo je přitom i v rozporu se zásadami selective incapacitation, neboť nebezpečnost pachatelů násilných trestních činů **jejich stárnutím klesá**. Za nějakou dobu (nezmění-li se platná úprava) tedy bude ve slovenských věznicích **řada osmdesátiletých starců**, jakkoliv společenský zájem na jejich trestání bude **nulový**. Nemožnost podmíněného propuštění u trestu odnětí svobody na doživotí pokládám za nelidské opatření, nehledě k jeho neúčelnosti a finanční náročnosti“. Lata. str. 110.

³⁶⁹ Napr. terapeutické programy, probačný dohľad, ochranné opatrenia (v primeranej miere), dôkladnejšia postpeticiárna starostlivosť a pod.

³⁷⁰ Na recidívu sa má predovšetkým reagovať pomocou vhodne zvolených druhov trestných sankcií.

³⁷¹ „Z velmi naivních východisek pramení představa, že je možné upevnit společnost porušováním právních norem v neprospěch mnohonásobných recidivistů nebo ve prospěch zasloužilých občanů. Charakter trestu jako právního následku trestného činu je odůvodněn myšlenkou odpovědnosti za vinu a myšlenkou zákonitosti. Právo, zákonitost, právní jistota, právní stát, kterých si po zkušenostech z minulosti začínáme konečně vážit, jsou neodmyslitelné od odpovědnosti za jednání. Rovnost všech občanů před trestním zákonem předpokládá, že občan vstupuje do právní sféry **teprve svým činem**. Zásada, podle níž je základem trestní odpovědnosti spáchaný trestný čin, byla často porušována ve spojitosti se sporným ustanovením § 41 a § 42 tr. zákona z roku 1961 o zvlášť závažných recidivistech. Podle tohoto ustanovení byly v minulých letech vícenásobným recidivistům za majetkové delikty, kterými byla způsobena ve výši několika set korun nebo dokonce i nižší, leckdy ukládány několikaleté tresty odnětí svobody. **Tyto aplikované tresty závažnosti spáchaných trestních činů neodpovídaly, a tak převyšovaly míru viny jejich pachatelů**. V zájmu ochrany společnosti se v těchto případech vina pachatelů shledávala spíše v jejich životním stylu a ukládané tresty nebyly spravedlivé“. Šámal. str. 44.

Platná a účinná právna úprava dopravných priestupkov sa nachádza vždy v dvoch právnych predpisoch. V prípade Českej republiky sa jedná o Priestupkový zákon ČR a zákon o silničnom provozu. V prípade Slovenskej republiky sa jedná o Priestupkový zákon SR a zákon č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke (ďalej iba „zákon o cestnej premávke“). Napriek viacerým novelám sú si oba priestupkové zákony stále veľmi podobné. Zákon o silničnom provozu a zákon o cestnej premávke upravujú, okrem správnych deliktov, pravidlá cestnej premávky a súvisiace záležitosti. Tieto dva zákony sa napriek rovnakej materii zásadne líšia, a to hlavne v úprave súvisiacich záležitostí³⁷². Ich posudzovanie však nie je, z hľadiska témy tejto práce, relevantné, takže sa nimi nebudem bližšie zaoberať. Rozdiely v právnych úpravách dopravných priestupkov zhrniem v nasledujúcich bodoch³⁷³.

9.2.1. Zákon obsahujúci skutkové podstaty dopravných priestupkov.

V prípade Českej republiky sa jedná o zákon o silničnom provozu. Novelou tohto zákona³⁷⁴ v roku 2011 došlo k vyňatiu dopravných priestupkov z Priestupkového zákona ČR, a to z dôvodu prehľadnosti, odstránenia rozporov, lepšej užívateľnosti a zjednotenia všetkých komponentov jednej právnej oblasti do jedného zákona. V prípade Slovenskej republiky je právna úprava presne opačná, pretože skutkové podstaty dopravných priestupkov sú stále obsiahnuté v Priestupkovom zákone SR, ale navyše čiastočne aj v § 137 ods. 2 zákona o cestnej premávke. Táto právna úprava spôsobuje značné rozpory a nejasnosti (a to aj profesionálom), je neprehľadná a užívateľsky ťažkopádna, a rozdrobená. Navyše je úplne scestná, pretože zákon o cestnej premávke obsahuje všetky ostatné druhy správnych deliktov, okrem priestupkov³⁷⁵.

Právne úpravy hodnotím tak, že na základe vyššie uvedeného, je prístup českého zákonodarcu jednoznačne lepší a logickejší.

³⁷² Napr. úprava zadržania vodičského oprávnenia alebo preskúšania odbornej, zdravotnej a psychickej spôsobilosti.

³⁷³ V jednotlivých bodoch, z dôvodu prehľadnosti, už nebudem uvádzať jednotlivé paragrafy, pretože všetky sú uvedené v štátiach, kde predstavujem platnú a účinnú materiu. V prípade potreby odkazujem do príslušných štátí.

³⁷⁴ Zákon č. 133/2011 Sb.

³⁷⁵ Dôvod je možno ten, že ak by boli dopravné priestupky zakomponované do tohto zákona, tak by sa flagrantné porušenie princípu rovnosti a zákazu diskriminácie stalo značne okatým. Pri porovnaní právnej úpravy dopravných priestupkov a správnych deliktov držiteľa vozidla (§ 139a - 139g) je zjavné, že dochádza k rozličnému zaobchádzaniu v rovnakej situácii, a to z dôvodu iného postavenia osoby (totožné protiprávne konanie, rozdiel je iba v postavení osoby - vodič vs. držiteľ vozidla). Táto právna úprava je v prikom rozpore s čl. 12 ods. 2 Ústavy SR. Slovenská právna úprava správnych deliktov v zákone o cestnej premávke **totiž nie je rovnaká**, ako česká právna úprava zákona o silničnom provozu (§ 125f), ktorý upravuje správne delikty (provozovateľa vozidla) jediným možným, ústavne konformným, spôsobom.

9.2.2. Počet dopravných priestupkov páchaných v súvislosti s návykovými látkami.

Právna úprava v zákone o silničnom provoze obsahuje 3 skutkové podstaty týchto priestupkov, čo je na prvý pohľad rozdiel, pretože priestupkový zákon SR obsahuje 4 skutkové podstaty. V skutočnosti je tento rozdiel však presne opačný, ako sa na prvý pohľad javí. Oba zákony obsahujú skutkovú podstatu *Odmietnutia vyšetrenia na zistenie prítomnosti návykovej látky*. Zákon o silničnom provoze upravuje v rámci jednej skutkovej podstaty *Jazdu pod vplyvom alkoholu alebo inej návykovej látky*, čo priestupkový zákon SR upravuje dvoma samostatnými skutkovými podstatami. Ďalej zákon o silničnom provoze upravuje v rámci jednej skutkovej podstaty *Jazdu v stave vylučujúcom viesť vozidlo³⁷⁶ alebo zviera*, pričom Priestupkový zákon SR obsahuje iba skutkovú podstatu *Jazdy v stave vylučujúcom viesť motorové vozidlo³⁷⁷*. V prípade tohto priestupku však existuje zásadný rozdiel, pretože Priestupkový zákon SR postihuje iba uvedenie do stavu vylučujúceho spôsobilosť požitím **alkoholu³⁷⁸**, pričom zákon o silničnom provoze postihuje oba varianty, teda aj požitie alkoholu, aj požitie návykových látok³⁷⁹. Nakoniec zákon o silničnom provoze navyše vo všetkých prípadoch posudzovaných priestupkov obsahuje formuláciu „*řídí vozidlo alebo jede na zvířeti*“, takže postih je širší, ako v prípade Priestupkového zákona SR, ktorý predmetnými priestupkami postihuje iba vedenie vozidla, prípadne vedenie motorového vozidla. Toto je najviditeľnejší a najpodstatnejší rozdiel medzi právnymi úpravami. Tento fakt vo výsledku znamená, že zákon o silničnom provoze upravuje 3 skutkovými podstatami 9 protiprávných konaní, pričom Priestupkový zákon SR upravuje 4 skutkovými podstatami 4 protiprávne konania.

Obe právne úpravy hodnotím neutrálne. Konkrétna úprava je výlučne záležitosťou politického rozhodnutia a legislatívnej techniky.

9.2.3. Možnosť využiť skrátené formy správneho konania.

---

³⁷⁶ „Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v provozu na pozemních komunikacích řídí vozidlo nebo jede na zvířeti ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodila požitím alkoholického nápoje nebo užitím jiné **návykové látky**“. § 125c ods. 1 písm. c) zákona o silničném provozu.

³⁷⁷ „Na účely tohoto zákona sa ďalej rozumie motorovým vozidlom nekolajové vozidlo poháňané vlastným motorom s výnimkou prípadu podľa písmena f) a trolejbus“. § 2 ods. 2 písm. l) zákona o cestnej premávke.

³⁷⁸ „Priestupku proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky sa dopustí ten, kto vedie motorové vozidlo v stave vylučujúcom spôsobilosť viesť motorové vozidlo, ktorý si privodil požitím alkoholu“. § 22 písm. d) Priestupkového zákona SR.

³⁷⁹ „Pro účely tohoto zákona vozidlo je motorové vozidlo, nemotorové vozidlo nebo tramvaj“. § 2 písm. f) zákona o silničném provozu.

Právna úprava skrátených foriem správneho konania je v oboch republikách v zásade zhodná. Rozdiel je v možnosti ich uplatnenia v prípadoch posudzovaných dopravných priestupkov. Zákon o silničnom provozu výslovne zakazuje prejednávať tieto priestupky v blokovom konaní, avšak zároveň výslovne nevyklučuje ich prejednanie v príkaznom (rozkaznom) konaní. Použitie príkazného konania je však vylúčené fakticky, pretože vo všetkých prípadoch posudzovaných dopravných priestupkov, zákon o silničnom provozu prikazuje uložiť zákaz činnosti, a ten nie je možné ukladať v tomto konaní (môže sa však uplatniť pri cyklistoch). Zakázanie prejednávania v skrátených formách správneho konania je logické, pretože v prípadoch posudzovaných dopravných priestupkov sa jedná o tak spoločensky škodlivé konania, že si spravidla vyžadujú aj uloženie správneho trestu zákazu činnosti. Ďalším dôvodom pre neumožnenie vybavenia veci v blokovom konaní je riziko neplatnosti dohody o vine a správnom treste. Základným predpokladom pre vybavenie veci v tomto konaní, je **platné** uzatvorenie dohody o vine a správnom treste medzi policajtom (správnym orgánom) a obvineným z priestupku³⁸⁰. Táto dohoda je z hľadiska právnej teórie považovaná za tzv. verejnoprávnu zmluvu, pričom platnosť tohto typu zmlúv sa posudzuje podľa všeobecnej úpravy v Občianskom zákonníku³⁸¹. Z hľadiska teórie občianskeho práva hmotného je vylúčené, aby mohla osoba platne právne jednať v dobe, kedy trpí duševnou poruchou (trvalou alebo prechodnou). Opojenie alkoholom alebo inou návykovou látkou vo vyššej miere (určite v stave stredne ťažkej opitosti - viz pododdiel 10.6.3.3.) je považované pre účely posudzovania platnosti právneho úkonu (právneho jednanja) za stav prechodnej duševnej poruchy³⁸². Z tohto dôvodu nemôže byť dohoda o vine a správnom treste, pomocou ktorej sa

---

³⁸⁰ „25. Ďalej je nutné spomenúť, že blokové konanie je založené na ústnej dohode, tzn. že v tomto prípade ide o právno-realizačné akty, ktoré teória správneho práva (napr. Hendrych, D. a kol., *Správne právo, všeobecná časť*, 6. vydanie, str. 237 a nasl.) zaraďuje do skupiny verejnoprávnych zmlúv. Verejnoprávnymi zmluvami je potom potrebné rozumieť dvoj alebo viacstranné správne úkony, ktoré zakladajú, menia alebo rušia administratívnoprávne vzťahy, pričom najmenej jednou zmluvnou stranou je vždy subjekt správneho práva. Práve zrozumiteľný prejav vôle páchatela **vykonaný dobrovoľne**, tzn. bez prvkov donútenia (nátlak fyzickou hrozbou či tieseň ako dôsledok psychického nátlaku), **po uvedomení si svojej právnej situácie** a po zvážení právnych možností a s nimi spojených výhod a nevýhod (bod č. 22 a 23), tzn. realizácia práva výberu z dvoch zákonných foriem konania, je hlavnou podmienkou pre platnosť dohody o vine a sankcii a pre riadne začatie blokového konania oprávneným správnym orgánom“. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1Szd/32/2011.

³⁸¹ V prípade Slovenskej republiky sa jedná stále o starý zák. č. 40/1964 Zb. (ktorý absolútne nevyhovuje potrebám demokratického právneho štátu) a v prípade Českej republiky o zák. č. 89/2012 Sb.

³⁸² „Osobitný dôvodom neplatnosti právneho úkonu je podľa § 38 ods. 2 OZ situácia, keď právny úkon urobila fyzická osoba v duševnej poruche, ktorá ju robí na tento úkon neschopnou. ... Rovnako pod rozsah ustanovenia § 38 ods. 2 OZ spadá konanie osôb inak duševne zdravých (t.j. osôb, ktoré neboli súdom obmedzené v spôsobilosti na právne úkony), ak konkrétny právny úkon, o ktorý v danom prípade ide, urobili v duševnej poruche, ktorá

končí blokové konanie, považovaná za platnú³⁸³. **Naopak je neplatná³⁸⁴, a to absolútne³⁸⁵**. Napriek tomuto faktu, Priestupkový zákon SR umožňuje využitie blokového konania vo všetkých prípadoch posudzovaných dopravných priestupkov, pričom tie sú páchané v čase, kedy je páchatel' pod vplyvom alkoholu alebo inej návykovej látky, teda v čase, kedy trpí prechodnou duševnou poruchou. Posledným dôvodom pre neumožnenie vybavenia veci v blokovom konaní je samotná povaha tohto konania. Teória správneho práva jasne zdôrazňuje, že tento typ konania, je určený pre vybavovanie málo spoločensky škodlivých priestupkov³⁸⁶. Táto podmienka však v prípade posudzovaných priestupkov splnená jednoznačne nie je, čo výstižne dokazuje ignorovanie právnej teórie, zo strany zákonodarcu. Vzhľadom na vyššie uvedené mám zato, že prístup českého zákonodarcu je logický, správny a pochopiteľne aj lepší. Umožnenie prejednávať posudzované dopravné priestupky, napriek

---

vyučuje prítomnosť rozumovej a vôľovej zložky konania. Pod duševnou poruchou podľa § 38 ods. 2 OZ má zákon na mysli nielen trvajúcu duševnú poruchu, ktorá sa u konajúceho prejavovala dlhší čas, ale aj prechodnú (chvilkovú) duševnú poruchu, ktorá bola spôsobená fyzickou alebo duševnou vyčerpanosťou, dočasnou stratou pamäte, panickým strachom, hypnózou alebo jednorazovým stavom opitosti alebo drogového opojenia. Zároveň musí byť splnená podmienka, že momentálny duševný stav vylúčil u konajúcej osoby možnosť posúdiť následky svojho konania (vôľová zložka) či vlastné konanie ovládať (ovládacia zložka)“. Fekete, I. *Občiansky zákonník 1 zväzok (Všeobecná časť). Veľký komentár. 2 aktualizované a rozšírené vydanie.* Bratislava: Eurokódex, 2014, str. 348. (ďalej citované ako „Fekete“).

³⁸³ Problém opojenia alkohol pri vybavení veci v blokovom konaní sa dá veľmi jednoducho preklopiť do roviny trestného práva. Predstavme si, že by obvinený z trestného činu prišiel na súdne pojednávanie, na ktorom sa má uzatvoriť dohoda o vine a treste, s 2 promile alkoholu v krvi. Je asi ťažko mysliteľné, že by za tejto situácie súd dohodu schválil. Takisto, ak by prišiel v rovnakej situácii obvinený (a obhajca) za prokurátorom (štátnym zástupcom) za účelom dojednania dohody o vine a treste, tak prokurátor by asi ťažko mohol jednanie zahájiť. V tejto súvislosti je vhodné poukázať na jeden veľmi ilustratívny príklad cyklistu pod vplyvom alkoholu z Českej republiky: „V uvedenej dobe zde policejní hlídka dle policisty Poláštika zaregistrovala osobu vedoucí jízdní kolo, přičemž tato osoba se silně **potácela a jedenkrát dokonce i upadla na komunikaci**. ... Obviněný policistům dle práp. Poláštika na místě samém sdělil, že před jízdou vypil 5 jedenáctistupňových piv. ... Uvedený úřední záznam obviněný vlastnoručně podepsal a do kolonky „**vyjádření osoby uvedl: K.O.**“. Rozhodnutie č. 1, sp. zn. MMZL-078102/2015-ML-PŘ-OOSA-2481/2015, príloha č. 5.1.2. Cyklista mal zjavne dobrú náladu, keďže neváhal uviesť, že je opitý na „K.O.“, čo sa dá pochopiť tak, že o sebe poriadne ani nevedel. Jeho vyjadrovanie a konanie bolo celkom určite uskutočnené v stave bez prechodnej duševnej poruchy, všakže. S takýmito prípadmi sa policajti stretávajú na dennej báze. Slovenský zákonodarcu však zjavne nemá problém s týmito faktami.

³⁸⁴ „Ak bol právny úkon urobený fyzickou osobou, ktorá nie je spôsobilá na právne úkony, alebo osobou konajúcou in concreto v duševnej poruche, považuje sa za neplatný. Neplatnosť podľa ustanovenia § 38 OZ je absolútnou neplatnosťou (pozri k tomu výklad pri § 37 OZ)“.

³⁸⁵ „Absolútna neplatnosť právneho úkonu pôsobí priamo (automaticky) zo zákona (ex lege), a to od začiatku (ex tunc) a bez ohľadu nato, či sa tejto neplatnosti niekto dovolal. Preto právne účinky, t.j. subjektívne občianske práva a povinnosti z takto absolútne neplatného právneho úkonu nevzniknú (preto sa okrem iného nevyžaduje súdny výrok určujúci neplatnosť právneho úkonu). ... Absolútna neplatnosť pôsobí zásadne od začiatku (ex tunc), od okamihu vzniku právneho úkonu. Preto zásadne každé plnenie poskytnuté hoci dobrovoľne na základe takéhoto právneho úkonu je **bezdôvodným obohatením**, a to už od okamihu, keby bolo poskytnuté. ... Účinky absolútnej neplatnosti pôsobia **definitívne**, aj keby dôvod neplatnosti právneho úkonu dodatočne odpadol“.

Fekete. str. 343, 346 a 347.

³⁸⁶ Machajová. str. 287.

ich spoločenskej škodlivosti, v skrátených formách správneho konania, považujem za jeden z najokatejších dôkazov skutočného úmyslu slovenského zákonodarcu, teda úmyslu umožniť, čo najširšie ukladanie pokút. Záujem na zvyšovaní bezpečnosti cestnej premávky je iba nosič pre napĺňovanie tohto úmyslu, pretože ten je jednoznačne, v ponímaní slovenského zákonodarcu, prvoradým.

9.2.4. Možnosť prejednať priestupok bez uloženia sankcie.

Právna úprava prejednávania priestupku bez uloženia sankcie je v oboch republikách zhodná, čo však nie je možné hovoriť o jej použiteľnosti v prípadoch posudzovaných dopravných priestupkov. Zatiaľ čo zákon o silničnom provoze výslovne zakazuje použiť túto možnosť, tak Priestupkový zákon SR jej aplikáciu nevyklucuje. Zakázanie použitia tejto možnosti je logické, pretože v prípadoch posudzovaných dopravných priestupkov sa jedná o značne spoločensky škodlivé konania, ktoré si spravidla vyžadujú uloženie správneho trestu³⁸⁷. Priestupkový

---

³⁸⁷ Jedinou výnimkou je opojenie alkoholom do hladiny 0,50 promile v krvi. V tomto prípade alkohol ovplyvňuje funkcie organizmu iba minimálne. Z tohto dôvodu je *de lege ferenda* potrebné dekriminalizovať toto konanie. Mnohé členské štáty EÚ postihujú jazdu pod vplyvom alkoholu práve až od limitu 0,50 promile. „Ve väčšine evropských zemí je právnymi predpisom stanoven limit koncentrace etanolu v krvi, při jehož překročení se nesmí řídit motorové vozidlo. Tento limit činí např. v Itálii, Lucembursku, Švýcarsku, Dánsku, Španělsku a Velké Británii 0,80 g/kg, ve Slovinsku, Německu, Finsku, Belgii, Rakousku, Francii, Chorvatsku, Nizozemsku, Norsku a Řecku 0,50 g/kg, v Polsku a Švédsku 0,20 g/kg a v Maďarsku a ČR 0 g/kg. Současným úkolem Evropské unie je sjednotit povolený limit koncentrace etanolu v krvi, doporučená hodnota je 0,50 g/kg“. Vorel, F. Podíl řidičů osobních automobilů s etanolem v krvi v běžném provozu. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2004, (roč. 49) č. 3. str. 38. Kriminalizáciu by som však ponechal v tom zmysle, že ak by došlo k spáchaniu dopravnej nehody, aj pri hladine alkoholu od 0,30 do 0,50 g/kg, tak by došlo k spáchaniu kvalifikovanej skutkovej podstaty priestupku *Dopravnej nehody*. Inými slovami, dekriminalizácia by sa týkala iba ohrozujúceho priestupku, **nie poruchového**. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na psychologický paradox: „Koncentrace etanolu v krvi do 0,40 g/kg neovlivňuje reakční čas ani schopnost dodržovat jízdní dráhu. Při koncentracích 0,80 g/kg jsou však již obě schopnosti negativně ovlivněny. Velikost této poruchy se však liší podle toho, zda zkoumaná osoba si ovlivnění etanolem uvědomuje či neuvědomuje. Pokud si požití etanolu uvědomuje, pak vliv na dodržování dráhy je menší“. Vorel, F. Vliv etanolu na schopnost řídit motorové vozidlo. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2003, (roč. 48) č. 1. str. 6. (viz příloha č. 23). Tento paradox teda spočíva v tom, že ak vodič vie, že je pod vplyvom alkoholu, tak jazdí obozretnejšie (platí pri nižších koncentráciách alkoholu v krvi). V navrhovanom koncepte si však vodič musí dávať pozor, pretože je stále postihnuteľný, ak spácha dopravnú nehodu, avšak vyššie zmienená citácia dokazuje, že vodiči si dávajú väčší pozor, ak vedia, že sú pod vplyvom, bez ohľadu na existenciu alebo neexistenciu kriminalizácie. Nakoniec by som chcel poukázať na ďalší fakt: „I nízké koncentrace etanolu v krvi mají vliv na vnímání nebezpečí a reakci na ně. Už pod vlivem nízkých dávek etanolu řidiči nebezpečí pocítuje později (index zručnosti řízení) a na nebezpečí reaguje prudčeji (index stylu řízení). Doba, za kterou řidiči reagovali po vzniku nebezpečí, se při koncentraci etanolu v krvi 0,50 g/kg prodloužila v průměru o 0,3-0,4s. Tento efekt je zvláště výrazný u řidičů, který byli za řízení pod vlivem etanolu postiženi. Řidiči pod vlivem etanolu považují pasivní nebezpečí (to je to, které nejsou schopni ovlivnit) za větší, než nebezpečí aktivní“. Vorel, F. Vliv etanolu na schopnost řídit motorové vozidlo. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2003, (roč. 48) č. 1. str. 6. (viz příloha č. 23). V každom prípade, štúdie zaoberajúce sa touto tematikou popisujú negatívne účinky opojenia alkoholu spravidla od koncentrácie 0,50 g/kg. Nespochybnujem, že od tejto koncentrácie, je ovplyvnenie vodiča už výraznejšie, a preto nie je dobré, ak sa takéto konanie primerane nepostihuje. Určite by som nesúhlasil s legálnym limitom vyšším, ako 0,50 g/kg.

zákon SR síce teoreticky umožňuje využiť túto možnosť, avšak mám zato, že jej skutočné využitie je vysoko nepravdepodobné. V každom prípade sa však nemôžem zbaviť dojmu, že táto možnosť je poistka, akési „zadné vrátka“, pre vyvolené osoby.

Na základe uvedeného hodnotím tieto právne úpravy tak, že prístup českého zákonodarcu je logickejší, vhodnejší, transparentnejší a lepši.

9.2.5. Výška sankcií.

Právna úprava sankcií a ich výšok je v prípadoch posudzovaných dopravných priestupkov značne odlišná. Zákon o silničnom provozu výslovne prikazuje uložiť pokutu a zákaz činnosti za tieto priestupky a zároveň určuje ich trestné sadzby. Ostatné sankcie, ktoré pozná Priestupkový zákon ČR, nemôžu byť uložené. Priestupkový zákon SR stanovuje taktiež druh a výšku sankcií, a to pre všetky formy správneho konania. V prípade blokového a rozkazného konania upravuje iba hornú hranicu trestnej sadzby pokuty. V prípade klasického správneho konania stanovuje trestné sadzby pre pokutu a zákaz činnosti. Priestupkový zákon SR však nevyklučuje použitie ostatných sankcií. To znamená, že pokarhanie (napomenutie) môže byť uložené v klasickom správnom konaní alebo rozkaznom konaní. Zákon o silničnom provozu a Priestupkový zákon SR upravujú výšku sankcií nasledovne.

Tab. č. 1. Komparácia právnej úpravy výšok sankcií (správnych trestov).

<p><i>Odmietnutie vyšetrenia na zistenie alkoholu alebo inej návykovej látky ČR:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - povinnosť uložiť pokutu od 25.000 Kč (1.000 eur) do 50.000 Kč (2.000 eur); - povinnosť uložiť zákaz činnosti od 1 do 2 rokov. 	<p><i>Odmietnutie vyšetrenia na zistenie alkoholu alebo inej návykovej látky SR:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - povinnosť uložiť pokutu od 300 eur do 1.300 eur; - povinnosť uložiť zákaz činnosti od 1 roku do 5 rokov; - blokové a rozkazné konanie - možnosť uložiť pokutu do 650 eur; - klasické správne konanie - nemožnosť prejednať bez uloženia sankcie; - pokarhanie nemôže byť uložené.
<p><i>Jazda v stave vylučujúcom viesť vozidlo alebo zviera ČR:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - povinnosť uložiť pokutu od 25.000 Kč (1.000 eur) do 50.000 Kč (2.000 eur); - povinnosť uložiť zákaz činnosti od 1 do 2 rokov. 	<p><i>Jazda v stave vylučujúcom spôsobilosť viesť motorové vozidlo SR:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - možnosť uložiť pokutu od 200 eur do 1.000 eur; - možnosť uložiť zákaz činnosti do 5 rokov; - blokové a rozkazné konanie - možnosť uložiť pokutu do 650 eur; - klasické správne konanie - možnosť prejednať bez uloženia sankcie; - pokarhanie môže byť uložené.
<p><i>Jazda pod vplyvom alkoholu alebo pod vplyvom inej návykovej látky ČR:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - povinnosť uložiť pokutu od 2.500 Kč (100 eur) do 20.000 Kč (800 eur); - povinnosť uložiť zákaz činnosti od 6 mesiacov do 1 roku. 	<p><i>Jazda pod vplyvom inej návykovej látky SR:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - možnosť uložiť pokutu vo výške od 200 eur do 1.000 eur; - možnosť uložiť zákaz činnosti do 5 rokov; - blokové a rozkazné konanie - možnosť uložiť

	<p>pokutu do 650 eur;</p> <ul style="list-style-type: none"> - klasické správne konanie - možnosť prejednať bez uloženia sankcie; - pokarhanie môže byť uložené.
<p><i>Jazda pod vplyvom alkoholu alebo pod vplyvom inej návykovej látky</i> ČR:</p> <ul style="list-style-type: none"> - povinnosť uložiť pokutu od 2.500 Kč (100 eur) do 20.000 Kč (800 eur); - povinnosť uložiť zákaz činnosti od 6 mesiacov do 1 roku. 	<p><i>Jazda pod vplyvom alkoholu</i> SR:</p> <ul style="list-style-type: none"> - možnosť uložiť pokutu vo výške od 150 eur do 800 eur; - možnosť uložiť zákaz činnosti do 3 rokov; - blokované a rozkazné konanie - možnosť uložiť pokutu do 650 eur. - klasické správne konanie - možnosť prejednať bez uloženia sankcie; - pokarhanie môže byť uložené.

Z vyššie uvedenej tabuľky *prima facie* vyplýva, že úprava v Priestupkovom zákone SR je značne prísnejšia v porovnaní s úpravou zákona o silničnom provozu. Výška pokút je stanovená síce približne na rovnakej úrovni, avšak v tejto súvislosti je potrebné poukázať na fakt, že priemerné mzdy sú v Českej republike približne o 20% vyššie, ako v Slovenskej republike. V tomto svetle je teda úprava Priestupkového zákona SR celkom určite prísnejšia. Avšak najvýznamnejším rozdielom medzi úpravami je dĺžka správneho trestu zákazu činnosti. Priestupkový zákon SR umožňuje ukladať zákaz činnosti až na 5 rokov³⁸⁸, pričom Priestupkový zákon ČR maximálne na 2 roky³⁸⁹. Pri porovnaní s faktom, že Trestný zákon SR a Trestný zákonník ČR umožňujú ukladať trest zákazu činnosti vo všeobecnosti maximálne na 10 rokov, je úprava Priestupkového zákona SR neprimerane prísna. Zákon o silničnom provozu postihuje najprísnejšie priestupok *Odmietnutie vyšetrenia na zistenie alkoholu alebo inej návykovej látky* a priestupok *Jazda v stave vylučujúcom viesť vozidlo alebo zviera*. Ako je príslušnej štáti napísané, tak v Českej republike nie je trestným činom odmietnutie vyšetrenia, a preto sú správne tresty za tento priestupok nastavené pomerne prísne. Negatívne však hodnotím skutočnosť, že český zákonodarca stanovil dolnú hranicu trestnej sadzby pokuty v neprimeranej výške (25.000 Kč). *Jazda v stave vylučujúcom viesť vozidlo alebo zviera* je druhým najprísnejšie postihovaným dopravným priestupkom. Avšak tento priestupok je rovnako, ako v Slovenskej republike, obsolétny, pretože Trestný zákonník ČR postihuje toto konanie v rámci trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*. Môže padnúť námietka, že tento priestupok sa uplatní v prípadoch, kedy je spoločenská škodlivosť tohto trestného činu nízka, a preto sa uplatní § 12 ods. 2 Trestného zákonníka

³⁸⁸ § 14 ods. 1 Priestupkového zákona SR.

³⁸⁹ § 14 ods. 1 Priestupkového zákona ČR.

ČR³⁹⁰, tzv. materiálny korektív trestného bezprávia³⁹¹. Vzhľadom na formálne pojmánie trestného činu a na definíciu pojmu priestupok si to neviem predstaviť. Formálne pojmánie trestného činu spôsobuje, že za trestný čin je považovaný akýkoľvek skutok, ktorý naplní všetky formálne znaky skutkovej podstaty niektorého trestného činu, pričom vôbec nezáleží na materiálnej stránke, teda na spoločenskej škodlivosti. Definícia priestupku³⁹² vylučuje, aby bol skutok, ktorý je trestným činom považovaný za priestupok (subsidiarita priestupkov voči trestným činom). Z tohto dôvodu, aj keby bol použitý § 12 ods. 2 Trestného zákonníka ČR, tak tento skutok stále ostáva, vďaka formálnemu pojatiu trestného činu, trestným činom, a teda zodpovednosť za priestupok neprichádza do úvahy. Na základe tejto argumentácie považujem vyššie uvedenú námietku za vecne nesprávnu³⁹³.

Právnu úpravu druhov a výšok správnych trestov hodnotím tak, že prístup českého zákonodarcu omnoho viac rešpektuje princípy materiálneho právneho štátu, najviac princíp

---

³⁹⁰ „Trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu“. Slovenský ekvivalent upravuje § 10 ods. 2 Trestného zákona SR, ktorý stanovuje: „**Nejde o prečin**, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatela je jeho závažnosť nepatrná“. Z definície je možné vidieť, že slovenský zákonodarca vylúčil možnosť uplatnenia materiálneho korektívu trestného bezprávia v prípade **zločinov**.

³⁹¹ „Společenská škodlivost činu, která není zákonným znakem trestného činu, má význam jen jako jedno z hledisek pro uplatňování zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Společenskou škodlivost je třeba zvažovat v konkrétním posuzovaném případě u každého spáchaného méně závažného trestného činu, u něhož je nutné ji zhodnotit s ohledem na intenzitu naplnění kritérií vymezených v § 39 odst. 2 tr. zákoníku, a to ve vztahu ke všem znakům zvažované skutkové podstaty trestného činu a dalším okolnostem případu. Úvaha o tom, zda jde o čin, který s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe není trestným činem z důvodu nedostatečné společenské škodlivosti případu, se uplatní v případech, v nichž posuzovaný skutek z hlediska spodní hranice trestnosti neodpovídá běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty“. Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp.zn. 8 Tdo 197/2013.

³⁹² „Přestupkem je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, **nejde-li** o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin“. § 2 ods. 1 Priestupkového zákona ČR (SR).

³⁹³ „Pokud dojde ke shodě formálních znaků obou typů deliktů, je rozhodující stupeň společenské škodlivosti“. Prášková. str. 176. Najskôr musím povedať, že sa s týmto záverom stotožňujem a považujem ho za správny a spravodlivý. Chcem však poukázať na fakt, že bohužiaľ *de lege lata* je nesporné, že pri posudzovaní otázky, či došlo k spáchaniu trestného činu, je **skúmanie spoločenskej škodlivosti skutku úplne bez relevancie**. Formálne pojmánie trestného činu spôsobuje, že ak je raz v trestnom zákone zakotvená skutková podstata, tak to znamená, že naplnenie jej formálnych znakov je **samé o sebe** spoločensky škodlivé (typová spoločenská škodlivosť), a preto sa neskúma konkrétna spoločenská škodlivosť skutku. Je zjavné, že formálne pojmánie je v tejto čistej podobe veľmi prísne. Z tohto dôvodu sa kombinuje so zásadou oportunity, nie zásadou legality, ako to robia trestné poriadky ČR a SR. Zároveň je toto pojmánie veľkým orieškom pre zákonodarcu, pretože ten musí veľmi precízne formulovať skutkové podstaty nato, aby nedochádzalo k nepravostiam, čo však český a najmä slovenský zákonodarca úplne ignoruje. Vyššie uvedený záver by mohol platiť jedine v prípade, ak by § 12 ods. 2 Trestného zákonníka ČR (§ 10 ods. 2 Trestného zákona SR) existoval iba ako interpretačné pravidlo pri zásade oportunity a zároveň, ak by definícia priestupku výslovné nestanovovala, že priestupkom nie je skutok, ktorý je trestným činom (viz oddiel 22.1.7.). Aplikácia prax a judikatúra však postupuje v súlade s citovaným záverom, čím zabraňuje vzniku zjavnej nespravodlivosti, ktorú aktuálne nastavenie so sebou nutne prináša.

primeranosti (jediným nedostatkom je stanovenie dolnej hranice trestnej sadzby pokuty príliš vysoko v prípade priestupku *Odmietnutia vyšetrenia na zistenie alkoholu alebo inej návykovej látky*). Prístup slovenského zákonodarcu hodnotím štandardne presne opačne. Aktuálna právna úprava výšok správnych trestov v Priestupkovom zákone SR je v príkrom rozpore s princípom primeranosti. Na základe uvedených dôvodov považuje prístup českého zákonodarcu za jednoznačne lepší.

IV. PRAKTICKÁ ČASŤ

Trestanie dopravných priestupkov spáchaných pod vplyvom alkoholu a návykových látok v Slovenskej republike

10. Okresný dopravný inšpektorát v Banskej Bystrici.

10.1. Rok 2015.

V tomto roku nadobudlo právoplatnosť 102 rozhodnutí vo veciach posudzovaných priestupkov. Z tohto objemu sa 98 rozhodnutí týkalo priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu*, pričom v 73 prípadoch boli páchatelia vodiči motorových vozidiel³⁹⁴ a v 25 prípadoch cyklisti³⁹⁵. Zvyšok, teda 4 rozhodnutia, sa týkali priestupku *Jazdy pod vplyvom inej návykovej látky*, pričom ho páchali iba vodiči motorových vozidiel³⁹⁶. Ani jedno rozhodnutie sa netýkalo priestupku *Odmietnutia vyšetrenia na zistenie alkoholu alebo inej návykovej látky* alebo *Jazdy v stave vylučujúcom spôsobilosť viesť motorové vozidlo*.

10.2. Rok 2014.

V tomto roku nadobudlo právoplatnosť 224 rozhodnutí vo veciach posudzovaných priestupkov. Z tohto objemu sa 215 rozhodnutí týkalo priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu*, pričom v 105 prípadoch boli páchatelia vodiči motorových vozidiel³⁹⁷ a v 110 prípadoch cyklisti³⁹⁸. Ďalej sa 6 rozhodnutí týkalo priestupku *Jazdy pod vplyvom inej návykovej látky*, pričom ho páchali iba vodiči motorových vozidiel³⁹⁹. Nakoniec sa 3 rozhodnutia týkali priestupku *Odmietnutia vyšetrenia na zistenie alkoholu alebo inej návykovej látky*, pričom všetci páchatelia boli cyklisti⁴⁰⁰. Priestupku *Jazdy v stave vylučujúcom spôsobilosť viesť motorové vozidlo* sa netýkalo ani jedno rozhodnutie.

10.3. Rok 2010.

---

³⁹⁴ Príloha č. 1.1.1.

³⁹⁵ Príloha č. 1.1.2.

³⁹⁶ Príloha č. 1.1.3.

³⁹⁷ Príloha č. 1.2.1.

³⁹⁸ Príloha č. 1.2.2.

³⁹⁹ Príloha č. 1.2.3.

⁴⁰⁰ Príloha č. 1.2.4.

V tomto roku nadobudlo právoplatnosť 351 rozhodnutí vo veciach posudzovaných priestupkov. Z tohto objemu sa 197 rozhodnutí týkalo priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu*, pričom v 161 prípadoch boli páchatelia vodiči motorových vozidiel⁴⁰¹ a v 36 prípadoch cyklisti⁴⁰². Ďalších 6 rozhodnutí sa týkalo priestupku *Jazdy pod vplyvom inej návykovej látky*, pričom ho páchali iba vodiči motorových vozidiel⁴⁰³. Vzhľadom nato, že jazda v stave vylučujúcom spôsobilosť a rovnako aj odmietnutie vyšetrenia na zistenie prítomnosti návykovej látky sa stalo trestným činom až od 1. 11. 2011, tak sa hojného počtu rozhodnutí týkali posledné dva priestupky. Priestupku *Odmietnutia vyšetrenia na zistenie alkoholu alebo inej návykovej látky* sa týkalo dokopy 25 rozhodnutí, pričom v 23 prípadoch boli páchatelia vodiči motorových vozidiel⁴⁰⁴ a v 2 prípadoch cyklisti⁴⁰⁵. Nakoniec priestupku *Jazdy v stave vylučujúcom spôsobilosť viesť motorové vozidlo* sa týkalo 123 rozhodnutí, pričom všetci páchatelia boli pochopiteľne vodiči motorových vozidiel⁴⁰⁶.

10.4. Posúdenie zákonnosti rozhodnutí.

Podľa môjho názoru, ani jedno z 677 posudzovaných rozhodnutí, neobstojí, nemôže obstať, v teste zákonnosti. V týchto rozhodnutiach sa vyskytli azda všetky mysliteľné procesnoprávne a hmotnoprávne pochybenia⁴⁰⁷.

10.5. Hmotnoprávne pochybenia.

10.5.1. Nesprávna právna kvalifikácia skutku a súbeh.

Ako vyplynulo z rozhodovacej činnosti, tak pre správny orgán je značným problémom správne právne kvalifikovať skutok. Z tohto dôvodu došlo v mnohých prípadoch k vyhodnoteniu skutku, ako súbehu priestupkov, pričom sa o súbeh buď vôbec nemohlo jednať, alebo nemalo jednať. V rozhodnutiach sa vyskytli nasledovné prípady nesprávnej právnej kvalifikácie.

Prvým príkladom je prípad, kedy vodič jazdil bez vodičského oprávnenia (alebo mal zadržaný vodičský preukaz), pričom pri cestnej kontrole bol vyzvaný k predloženiu

---

⁴⁰¹ Príloha č. 1.3.1.

⁴⁰² Príloha č. 1.3.2.

⁴⁰³ Príloha č. 1.3.3.

⁴⁰⁴ Príloha č. 1.3.4.

⁴⁰⁵ Príloha č. 1.3.5.

⁴⁰⁶ Príloha č. 1.3.6.

⁴⁰⁷ A navyše rozhodnutia boli anonymizované v rozpore so zákonom (viz podkapitola 16.2.).

vodičského preukazu⁴⁰⁸. Tento skutok bol právne kvalifikovaný ako viacčinný súbeh priestupkov *Jazdy bez vodičského oprávnenia*⁴⁰⁹ a *Nepredloženia vodičského preukazu*⁴¹⁰. V tomto prípade sa o súbeh vôbec nemôže jednať, pretože priestupok *Nepredloženia vodičského preukazu* môže spáchať iba špeciálny subjekt - držiteľ vodičského oprávnenia, pričom ten, zároveň nesmie mať vodičský preukaz zadržaný. Ak vodič nemá vodičské oprávnenie (alebo má zadržaný vodičský preukaz), tak objektívne nemôže predložiť vodičský preukaz, a preto logicky nemôže spáchať tento priestupok⁴¹¹. Nesprávne použitie hmotného práva zaťažuje rozhodnutie *prima facie* nezákonnosťou.

Druhým príkladom je prípad, kedy vodič spôsobil dopravnú nehodu (a prípadne ju neoznámil polícií), pričom pri nej nedošlo k ujme na zdraví alebo ku škode na majetku cudzej osoby. Páchatel' si v týchto prípadoch teda spôsobil škodu na majetku alebo ujmu na zdraví výlučne sám sebe, a to poškodením vlastného vozidla alebo zdravia⁴¹². Skutková podstata priestupku *Dopravnej nehody* však znie: „*Priestupku proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky sa dopustí ten, kto poruší všeobecne záväzný právny predpis o bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky, v ktorého dôsledku vznikne dopravná nehoda, pri ktorej inému ublíži na zdraví alebo inému spôsobí škodu na majetku*“⁴¹³. Z uvedeného vyplýva, že správny orgán úplne ignoroval znenie skutkovej podstaty, čím flagrantne porušil ústavný princíp *nullum crimen sine lege*⁴¹⁴, a zásadu legálnej licencie⁴¹⁵. Za týchto skutkových okolností je

⁴⁰⁸ Napr. rozhodnutie č. 65, sp. zn. ORPZ-BB-ODI2-234/2014-SK, príloha č. 1.2.1.; rozhodnutie č. 5, sp. zn. ORPZ-BB-ODI2-161/2014-SK, príloha č. 1.2.3 (v tomto prípade sa jednalo o požitie pervitínu, nie alkoholu); rozhodnutie č. 21, sp. zn. ORP-DI-K-62/2010, príloha č. 1.3.6.

⁴⁰⁹ § 22 ods. 1 písm. c) Priestupkového zákona SR.

⁴¹⁰ § 22 ods. 1 písm. k) Priestupkového zákona SR v spojitosti s § 94 ods. 2 zákona o cestnej premávke. V každom prípade je ťažko mysliteľné, aby v 21. storočí došlo k spáchaniu priestupku *Nepredloženia vodičského preukazu*. Dôvod je ten, že policajné orgány majú prístup do informačného systému (Evidencia vodičov), v ktorom sa vedie **evidenčná karta každého jedného vodiča**, ktorá obsahuje o konkrétnom vodičovi všetky potrebné údaje (viz § 107 zákona o cestnej premávke). Najpodstatnejšie je, že lustráciu vodiča v evidencii vodičov bude policajt vykonávať bez ohľadu nato, či mu vodič vodičský preukaz predloží, alebo nie. O naplnení materiálnej stránky priestupku za týchto okolností nie je možné v žiadnom prípade uvažovať. Existencia priestupku *Nepredloženia vodičského preukazu* (a obdobných priestupkov) je pýchou šikanózneho štátneho formalizmu, a preto tento priestupok nemá čo hľadať v právnom poriadku štátu, ktorý sa nazýva právnym, a ktorý vedie informačný systém o vodičoch.

⁴¹¹ Vo všeobecnosti platí princíp, že právna norma (alebo záväzok) nesmie zaväzovať k objektívne nemožnej povinnosti (v prípade záväzku k nemožnému plneniu). Ak sa tak stane, tak následkom je nepoužiteľnosť tejto normy.

⁴¹² Napr. rozhodnutie č. 40, sp. zn. ORP-DI-K-595/2010, príloha č. 1.3.1.; rozhodnutie č. 1, sp. zn. ORP-DI-K-566/2010, príloha č. 9.; rozhodnutie č. 92, sp. zn. ORPZ-BB-ODI2-472/2014-SK príloha č. 1.2.2.

⁴¹³ § 22 ods. 1 písm. g) Priestupkového zákona SR.

⁴¹⁴ „*Len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom*“. Čl. 49 Ústavy SR.

v neprípustné trestať páchatel'a za spáchanie dopravnej nehody alebo dokonca za jej neohlásenie⁴¹⁶, ktoré sa trestá prísnejšie. V týchto prípadoch je možné trestať páchatel'a iba za nedodržanie toho pravidla cestnej premávky, ktoré bolo fakticky príčinou dopravnej nehody (napr. prekročenie povolenej rýchlosti, jazda pod vplyvom alkoholu atď.). **Odvetvie trestného práva ani trestného práva správneho neslúži k ochrane človeka pred jeho vlastným konaním, ktorým si spôsobil ujmu** (napr. beztrestnosť samovraždy alebo prostého užívania alkoholu). Trestné právo slúži k ochrane života, zdravia, majetku osôb odlišných od páchatel'a, teda poškodených⁴¹⁷. Preto je absurdné trestať niekoho, za poškodenie jeho vlastného majetku alebo jeho zdravia⁴¹⁸. Tieto závery vyslovil už v rokoch 2007 a 2010 Najvyšší správny súd Českej republiky v rozsudkoch sp. zn. 5 As 42/2007 - 55 a sp. zn. 2 As 38/2010 - 70. Uvedené rozhodnutia boli reakciou na formalistický prístup českých správnych orgánov pri vyvodzovaní zodpovednosti za priestupok *Dopravnej nehody*. Opäť nesprávne použitie hmotného práva zaťažuje rozhodnutie *prima facie* nezákonnosťou.

Tretím príkladom je prípad, kedy vodič jazdil bez vodičského oprávnenia, s motocyklom vyradeným z cestnej premávky, pričom sa pri cestnej kontrole podrobil dychovej skúške, ktorej výsledok bol 0,17 g/kg (0,08 mg/l)⁴¹⁹. Zo súdnolekárskeho hľadiska, je u každého

---

⁴¹⁵ „Každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá“. Čl. 2 ods. 3 Ústavy SR.

⁴¹⁶ „Priestupku proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky sa dopustí ten, kto ako vodič vozidla, ktorý sa zúčastnil na dopravnej nehode, bezodkladne nezastavil vozidlo, nezdržal sa požitia alkoholu alebo inej návykovej látky po nehode v čase, keď by to bolo na ujmu zistenia, či pred jazdou alebo počas jazdy požil alkohol alebo inú návykovú látku, alebo nezotrval na mieste dopravnej nehody až do príchodu policajta alebo sa na toto miesto bezodkladne nevrátil po poskytnutí alebo privolaní pomoci, alebo po ohlásení dopravnej nehody“. § 22 ods. 1 písm. b) Priestupkového zákona SR. Tento priestupok nazývam v tejto práci a jej prílohách *Dopravná nehoda – nezastavenie vozidla*.

⁴¹⁷ V tejto súvislosti je vhodné poukázať tiež na povinnosť používať bezpečnostné pásy podľa § 8 ods. 1 zákona o cestnej premávke: „Osoba sediaci na sedadle povinne vybavenom bezpečnostným pásom alebo iným zadržiacim zariadením je povinná toto zariadenie použiť“. Táto povinnosť je ukázkovým prípadom, kedy zákon slúži k ochrane osoby pred jej vlastným konaním. Táto povinnosť existovať môže, avšak problém nastáva vtedy, ak za porušenie tejto povinnosti zákon umožňuje uloženie trestu. Myslím si, že dodržiavanie tejto povinnosti by malo byť zabezpečené jednak osvetou a napomínaním pri cestnej kontrole (pretože ukládanie správneho trestu, je v rozpore s trestnoprávnou teóriou) a jednak pomocou povinnosti hradiť tie náklady vynaložené liečenie (nepripútaného) vodiča alebo cestujúceho, ktoré by inak nevznikli, ak by bol pripútaný (rovnaký princíp, ako v prípade spôsobenia dopravnej nehody z dôvodu jazdy pod vplyvom alkoholu - výluka z poistenia a následné uplatnenie regresu zdravotnou poisťovňou voči poisťovníkovi).

⁴¹⁸ So spáchaním každého priestupku (trestného deliktu) sú spojené tzv. *poena naturalis*, čiže **prirodzené tresty**. Novotný. str. 12. Lata. str. 92. Nimi sú napr. ujma na zdraví páchatel'a, poškodenie vlastného majetku, výčitky svedomia, šok utrpený v dôsledku spáchania trestného deliktu, spoločenské odsúdenie, strata sociálnych väzieb a pod. Tieto prirodzené tresty môže páchatel' dokonca vnímať horšie, ako uložené správne tresty (sankcie), alebo tresty. Preto je nevyhnutné prihliadať aj k nim pri ukladaní trestu (správneho trestu).

⁴¹⁹ Rozhodnutie č. 161, sp. zn. ORP-DI-K-1129/2010, príloha č. 1.3.1

človeka hranica 0,20 g/kg považovaná za fyziologickú⁴²¹, s tým, že u konkrétnej osoby môže byť fyziologická hladina až 0,29 g/kg (0,14 mg/l)⁴²². Z tohto dôvodu nie je možné považovať výsledky určujúce hladinu alkoholu v krvi 0,29 g/kg a nižšie, za dôkaz preukazujúci požitia alkoholu⁴²³. Napriek tomuto faktu, bol zmieneny skutok kvalifikovaný ako viacčinný súbeh *Jazdy bez vodičského oprávnenia, Jazdy s vozidlom vyradeným z cestnej premávky a Jazdy pod vplyvom alkoholu*. V prípadoch, kedy je výsledok dychovej skúšky 0,29 g/kg a menej, tak nie je možné hovoriť o spáchaní priestupku, takže prípadné vyvodzovanie zodpovednosti za priestupok je od počiatku protizákonné. Opäť nesprávne použitie hmotného práva zaťažuje rozhodnutie *prima facie* nezákonnosťou.

Štvrtým príkladom sú prípady, kedy sa vodič pri cestnej kontrole podrobil dychovej skúške, ktorej výsledok prekročil hranicu 1,00 g/kg (0,476 mg/l)⁴²⁴ a prípady, kedy sa vodič pri

---

⁴²⁰ Rozhodnutie č. 159, sp. zn. ORP-DI-K-776/2010 a rozhodnutie č. 160, sp. zn. ORP-DI-K-444/2010, príloha č. 1.3.1.

⁴²¹ „Spätný prepočet koncentrácie etanolu v krvi v inkriminovanom čase je možné uskutočniť iba za predpokladu, že v krvi bola zistená koncentrácia etanolu najmenej 0,21 g/kg; vo vydychovanom vzduchu bola zistená koncentrácia etanolu najmenej 0,10 mg/l vydychovaného vzduchu, je presne známy čas odberu krvi, resp. čas analýzy vydychovaného vzduchu“. Bauer, M. Bauerová, J. *Stanovisko Slovenskej súdnolekárskej spoločnosti k problematike prepočtov koncentrácie etanolu v krvi*. Česko-slovenská patológia a Súdny lekárstvi, 2004, (roč. 49) č. 2. str. 23. (viz príloha č. 11.1.). (ďalej citované ako „Stanovisko SR“). Obdobne Vorel, F. *Stanovisko Spoločnosti súdneho lekárstvi a súdny toxikologie ČLS JEP k problematice výpočtu koncentrace etanolu v krvi*. Česko-slovenská patológia a Súdny lekárstvi, 1999, (roč. 44) č. 4. str. 55. (viz príloha č. 11.2.). (ďalej citované ako „Stanovisko ČR“).

„Za pozitívny príkaz požití alkoholického nápoje se pokládá hladina etylalkoholu v krvi vyšší než 0,20 g/kg, stanovená metodou plynové chromatografie“. Metodický pokyn pro postup při laboratorním stanovení alkoholu (etylalkoholu) v krvi. Vestník Ministerstva zdravotnictva ČR. Čiastka 7/2006, str. 15. (viz príloha č. 12.1.). (ďalej citované ako „Metodický pokyn Ministerstva zdravotnictva ČR“).

„Výsledky analýzy do 0,2 g etanolu/kg krvi nie je možné posudzovať, keďže predstavujú tzv. prípustnú laboratórnu chybu. Chybu pripúšťa výrobca analyzátorov, môže ísť o tolerovanú chybu pri analýze (ľudský faktor), o tzv. endogénny alkohol, liek s obsahom etanolu (Bauer, Bauerová, 1992)“. Šidlo, J. Bauer, M. Bauerová, J. *Posudzovanie ovplyvnenia účastníkov cestnej premávky cudzorodými látkami*. Alkoholizmus a drogové závislosti, 2009, (roč. 44) č. 2. str. 90.

„Posudzovať jedinca ovplyvneného alkoholom možno iba pri zistení 0,2 g alkoholu/kg krvi a viac“. Bauer, M. Bauerová, J. Šikuta, J. Šidlo, J. *Konfrontácia poznatkov o koncentracii alkoholu v krvi a vo vydychovanom vzduchu*. Česko-slovenská patológia a Súdny lekárstvi, 2015, (roč. 60) č. 2. str. 23. (viz príloha č. 16).

⁴²² Výsledok do 0,20 g/kg (vrátane) je **vždy** potrebné považovať za fyziologickú hladinu. V individuálnych prípadoch môže fyziologická hladina dosiahnuť až 0,29 g/kg. Informácia získaná z rozhovoru s toxikológom Ing. Jaroslavom Zikmundom konanom dňa 22. 6. 2016, na oddelení súdneho lekárstva Fakultnej nemocnice na Bulovke v Prahe.

⁴²³ „Podľa odborného stanoviska Slovenskej súdnolekárskej spoločnosti sa za pozitívny výsledok pri vyšetroaní vodiča na alkohol považuje nameraná hodnota nad 0,14 mg/l, teda 0,30 g/kg“. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1Sžo/390/2009.

⁴²⁴ Rozhodnutie č. 1, sp. zn. ORPZ-BB-ODI2-637/2015-SK, príloha č. 1.1.1.; rozhodnutia č. 1, 2, 3 sp. zn. ORPZ-BB-ODI2-458/2014-SK, ORPZ-BB-ODI2-649/2014-SK, ORPZ-BB-ODI2-362/2014-SK, príloha č. 1.2.1.

cestnej kontrole odmietol podrobiť dychovej skúške⁴²⁵, pričom oba tieto skutky boli právne kvalifikované ako priestupky, nie ako trestné činy. Tieto prípady sa udiali v rokoch 2014 a 2015 a páchatel'mi boli vodiči motorových vozidiel a v prípadoch odmietnutia vyšetrenia cyklisti⁴²⁶. Vo všetkých týchto prípadoch došlo k tak flagrantlymu porušeniu zákona zo strany správneho orgánu, že tieto rozhodnutia by mali byť považované za nutlitné, pretože rozhodovať o vine a treste za trestný čin môže iba súd⁴²⁷. V týchto prípadoch by sa malo jednať o nulitu z dôvodu absolútnej vecnej nepríslušnosti⁴²⁸. Z uvedeného vyplýva, že páchatelia trestných činov boli postihnutí, ako páchatelia priestupkov. Opäť nesprávne použitie hmotného práva zaťažuje rozhodnutie *prima facie* nezákonnosťou.

Piatym príkladom je prípad, kedy vodič pri cúvaní narazil do iného vozidla a z miesta nehody bez jej nahlásenia odišiel⁴²⁹. Tento skutok bol právne kvalifikovaný ako viacčinný súbeh priestupkov *Dopravnej nehody*⁴³⁰, *Dopravnej nehody – nezastavenie vozidla*⁴³¹ a *Ohrozenia iného účastníka premávky cúvaním*⁴³². Z uvedeného vyplýva, že správny orgán do právnej kvalifikácie skutku zahrnul aj príčinu dopravnej nehody, teda porušené pravidlo cestnej premávky (o cúvaní). Inak povedané, správny orgán právne kvalifikoval skutok, ako súbeh poruchového a ohrozujúceho priestupku, pričom ohrozujúci priestupok bol predpokladom pre spáchanie poruchového. Jednočinný súbeh ohrozujúceho a poruchového priestupku, spočívajúci v rovnakom konaní, bol však v tomto prípade vylúčený⁴³³ (pomer subsidiarity). Dôvod je ten, že vzniku poruchy, vždy predchádza ohrozenie, a preto je nelogické trestať aj za ohrozenie, ak už došlo k poruche. Účel a zmysel ohrozujúceho

---

⁴²⁵ Rozhodnutia č. 1, 2, 3, sp. zn. ORPZ-BB-ODI2-489/2014-SK, ORPZ-BB-ODI2-491/2014-SK, ORPZ-BB-ODI2-156/2014-SK, príloha č. 1.2.4.

⁴²⁶ V prípade stíhania cyklistov môže padnúť námietka, že sa uplatňuje § 10 ods. 2 Trestného zákona SR, ktorý upravuje materiálny korektív trestného bezprávia. Vzhľadom na formálne pojmánie trestného činu a definíciu priestupku je vylúčené, aby toto riešenie bolo legálne (viz oddiel 9.2.5.). Navrhované riešenia *de lege ferenda* (viz podkapitola 22.5.)

⁴²⁷ Čl. 50 ods. 1 Ústavy SR.

⁴²⁸ „Pokud jde o situaci, kdy je správní rozhodnutí vydáno věcně nepřislušným správním orgánem, je takovéto rozhodnutí nicotné. Nedostatek věcné příslušnosti byl tradičně pojímán jako důvod pro nicotnost správního aktu již prvorepublikovou správní praxí. Jak konstatoval tehdejší Nejvyšší správní soud „rozhodnutí vydané nepřislušným úřadem je nicotné a zůstane zmatečným, i když bylo v instancní cestě potvrzeno úřadem, který dle zákona sám byl povolán k jeho vydání“. Frumarová, K. *Nicotnost správního rozhodnutí*. Praha: Leges, 2014, str. 122.

⁴²⁹ Rozhodnutie č. 3, sp. zn. ORP-DI-K-390/2010, príloha č. 9.

⁴³⁰ § 22 ods. 1 písm. g) priestupkového zákona SR.

⁴³¹ § 22 ods. 1 písm. b) priestupkového zákona SR.

⁴³² § 22 ods. 1 písm. k) (v dobe skutku podľa písm. j) Priestupkového zákona SR v spojitosti s § 22 ods. 2 zákona o cestnej premávke.

⁴³³ Jelínek. str. 348. Šámal str. 280. Ivor. str. 299.

priestupku (trestného deliktu) spočíva v potrestaní takého konania, ktoré zvyšuje nebezpečenstvo vzniku poruchy, nie konania, ktoré je poruchou samou (nato existujú poruchové priestupky, čo je v tomto prípade priestupok *Dopravnej nehody*). Opäť nesprávne použitie hmotného práva zaťažuje rozhodnutie *prima facie* nezákonnosťou.

10.5.2. Nesprávna právna kvalifikácia skutku a zavinenie.

Hneď na začiatok je potrebné zdôrazniť, že vo všeobecnosti sa správny orgán nezaoberal v odôvodneniach zavinením, avšak ak sa ním zaoberal, tak spravidla nesprávne. V rozhodnutiach sa objavovalo vyhodnotenia zavinenia, ako nepriameho úmyslu alebo vedomej nedbanlivosti⁴³⁴. Takáto právna kvalifikácia skutku je však nesprávna, pretože priestupok *Jazdy pod vplyvom alkoholu* môže byť spáchaný iba vo forme priameho úmyslu (jazda po bezprostrednom požití alkoholu s vedomím páchatel'a o požití alkoholu a o protiprávnosti tohto konania⁴³⁵), alebo nevedomej nedbanlivosti (buď jazda so zostatkovým alkoholom v krvi bez vedomosti páchatel'a o ovplyvnení alkoholom, alebo jazda po bezprostrednom požití alkoholu bez vedomosti o protiprávnosti tohto konania⁴³⁶)⁴³⁷. Nepriamy úmysel ani vedomá nedbanlivosť sa nemôžu uplatniť, pretože jazdou pod vplyvom alkoholu už bol spôsobený následok (porušenie objektu - požitie alkoholu a jazdenie⁴³⁸), a teda nie je možné, aby bol

⁴³⁴ Napr. rozhodnutie č. 56, sp. zn. ORP-DI-K-842/2010, príloha č. 1.3.1.; rozhodnutie č. 106, sp. zn. ORP-DI-K-853/2010, príloha č. 1.3.6.

⁴³⁵ Páchatel' o všetkom vedel a iba sa spoliehal, že nebude kontrolovaný.

⁴³⁶ Páchatel' nevedel o tom, že nie je možné požívať alkohol a jazdiť. V tejto forme zavinenia páchajú priestupok cudzinci, ktorí bývajú v štáte, kde toto konanie protiprávne nie je, alebo je zákonom stanovená určitá tolerancia (typicky Rakušania, Nemci, Taliani a pod.).

⁴³⁷ Záver platí aj na priestupky všetky ostatné posudzované priestupky (*Jazda pod vplyvom návykovej látky, Jazda v stave vylučujúcom spôsobilosť, Odmietnutie vyšetrenia na zistenie prítomnosti alkoholu alebo inej návykovej látky*).

⁴³⁸ Na rozdiel od trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*, je tento priestupok **poruchový**. § 22 ods. 1 písm. b) Priestupkového zákona SR stanovuje, že: „*Priestupku proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky sa dopustí ten, kto ako vodič počas vedenia vozidla použije alkohol alebo vedie vozidlo v takom čase po jeho požití, keď sa na základe vykonaného vyšetrenia podľa osobitného predpisu alkohol ešte nachádza v jeho organizme*“. Táto skutková podstata teda trestá požívanie alkoholu v čase jazdy, čo je absolútny nezmysel, pretože nejakú dobu trvá (min. 30 minút celý požitý objem), kým sa alkohol vstrebe do krvi, a teda kým začne ovplyvňovať človeka. Nie je vylúčené, že osoba použije alkohol (pol deci) sadne do vozidla a odvezie sa 100m k jej domu, čo jej bude trvať 30 sekúnd (také prípady sa bežne vyskytujú). Táto skutková podstata však trestá samotný akt požitia alkoholu a **nie spôsobenie ohrozenia**, ako trestný čin *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*, čo sa dá považovať jedine za protiústavné obmedzovanie slobody človeka. Navyše skutková podstata obsahuje ešte formuláciu: „*alkohol ešte nachádza v jeho organizme*“. Tvorca tejto skutkovej podstaty zrejme nikdy nepočul o fyziologickej hladine alkoholu v krvi. Áno, alkohol sa vyskytuje v krvi človeka, a to až do koncentrácie 0,29 g/kg (viz oddiel 10.6.3.). Z uvedeného vyplýva, že táto skutková podstata obsahuje dva absolútne nezmysly, čo zásadne porušuje ústavný princíp *nullum crimen sine lege*. Takúto skutkovú podstatu treba jedine zrušiť a vytvoriť novú, ktorá bude znieť: „*Kto vedie vozidlo v takom stave po požití alkoholu, v ktorom by mohol ohroziť život alebo zdravie iného alebo spôsobiť škodu na majetku inému, potrestá sa ...*“. V ďalších odsekoch tejto skutkovej podstaty musia byť upravené kvalifikované podstaty, napr. vedenie

páchateľ iba uzrozumený s možnosťou vzniku následku, alebo aby sa spoliehal, bez primeraných dôvodov, nato, že následok nenastane. **Následok - porušenie objektu - jednoducho už nastal.** Preto sú tieto dve formy zavinenia z povahy veci vylúčené. Opäť nesprávne použitie hmotného práva zaťažuje rozhodnutie *prima facie* nezákonnosťou.

10.5.3. Nezákonné prihládanie k recidíve.

Z rozhodovacej činnosti vyplynulo, že správny orgán pri ukladaní správneho trestu prihládala k recidíve. Recidíva sa delí na tri typy, a to na všeobecnú recidívu (opakované spáchanie akéhokoľvek priestupku), druhovú recidívu (opakovanie druhovo rovnakého priestupku, napr. dopravného) a špeciálnu recidívu (opakovanie rovnakého priestupku)⁴³⁹.

- **K všeobecnej a druhovej recidíve** správny orgán prihládala za obdobie predošlých **dvoch rokov** od spáchania prejednávaneho priestupku, pričom nezáleží na tom, že v akej forme správneho konania bol správny trest uložený. Prečo sa berie do úvahy práve obdobie dvoch rokov je skutočnosť neznáma, ktorá určite nemá oporu v zákone. Ten, pokiaľ ide o recidívu, je úplne jasný. Prihládať k recidíve je možné iba vtedy, ak nedôjde k zahladeniu, taká je vo všeobecnosti úprava v Trestnom zákone SR. Priestupkový zákon SR však neobsahuje vlastnú úpravu inštitútu zahladenia. Existuje teda medzera v práve ktorá sa musí vyriešiť. Použitím logickej interpretačnej metódy a jej argumentu *a maiori ad minus* vyplynie, že sa má použiť úprava zahladenia v Trestnom zákone SR. Rovnaký záver vyplynie tiež po použití analógie (použitie aplikačnej metódy)⁴⁴⁰. Analógia sa v tomto prípade nielenže môže uplatniť, ale ona sa uplatniť musí, pretože je jednak v prospech páchatel'a a jednak je táto právna úprava kvôli medzere nerozumná a nespravodlivá. K totožnému záveru dospel Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze pléna sp. zn. PL. ÚS 67/2007⁴⁴¹ a Generálna prokuratúra

---

motorového vozidla do 3,5 tony / nad 3,5 tony a pod, čím sa pomocou zákona odliši spoločenská škodlivosť rôznych variácií spáchania tohto priestupku.

⁴³⁹ Ivor. str. 310 - 312. Šámal delí recidívu na nerovnorodú (nestejnorodou), pod ktorú zahŕňa všeobecnú a druhovú, a rovnorodú (stejnorodou), ktorú označuje tiež, ako špeciálnu. Šámal. str. 394.

⁴⁴⁰ „Analogii se tedy vyplňují mezery v zákonech, řeší se jí případy, které přinesl život, ale na které zákonodárce nepamatoval“. Šámal. str. 47.

⁴⁴¹ „Přitom je nespochybnitelné, že ako priestupky sa v právnom poriadku Slovenskej republiky vymedzujú také protiprávne činy (konania, resp. opomenutia), ktorých závažnosť (škodlivosť) je nižšia ako závažnosť (škodlivosť) protiprávných činov, ktorých skutkové podstaty sú vymedzené v Trestnom zákone, t. j. trestných činov (prečinov a zločinov). Vychádzajúc zo skutočnosti, že v zmysle § 8 ods. 6 písm. b) zákona o autoškólách fyzické osoby, ktoré sa kedykoľvek v minulosti dopustili priestupku proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky pod vplyvom alkoholu alebo inej návykovej látky, alebo priestupku, za ktorý im bola uložená sankcia zákazu činnosti viesť motorové vozidlá, nebudú môcť nikdy v budúcnosti podľa platnej a účinnej úpravy získať

Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. IV Pz 234/14/1000-9⁴⁴². Na priestupky sa teda musí použiť právna úprava zahľadania, ktorú obsahuje Trestný zákon SR, čo znamená, že pokuta aj zákaz činnosti sa zahladzujú ich vykonaním, pričom po zahladení nie je možné, pre účely úvahy o výmere a druhu správneho trestu, prihliadať k recidíve.

- K **špeciálnej recidíve** správny orgán prihliadal dokonca **bez časového obmedzenia**. Napr. v konkrétnom rozhodnutí⁴⁴³ bol vzatý do úvahy priestupok spáchaný v roku 2006, pričom toto rozhodnutie bolo vydané v roku 2015. V druhom, ešte extrémnejšom rozhodnutí⁴⁴⁴, bol dokonca vzatý do úvahy priestupok spáchaný v roku 1998, pričom toto rozhodnutie bolo vydané v roku 2010. Môže padnúť námietka, že Trestný zákon SR v § 61 ods. 7⁴⁴⁵ vylučuje účinky zahľadania, teda v prípadoch špeciálnej recidívy trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*. **Analógia sa však v tomto prípade nemôže uplatniť, pretože je v neprospech páchatel'a** (platí ústavný princíp *nullum crimen sine lege stricta*). O protiústavnosti úpravy vylúčenia účinkov zahľadania

---

inštruktorské oprávnenie, a naopak fyzické osoby, ktoré boli v minulosti právoplatne odsúdené za úmyselný trestný čin alebo za nebanlivostný trestný čin, ktorého skutková podstata súvisí s dopravou v zmysle § 8 ods. 6 písm. a) zákona o autoškólach, budú môcť inštruktorské oprávnenie získať po tom, ako im budú následky tohto odsúdenia podľa § 92a § 93 Trestného zákona zahladené, ústavný súd dospel k záveru, že úprava obsiahnutá v napadnutom ustanovení § 8 ods. 6 písm. b) zákona o autoškólach je v rozpore s princípom právnej istoty, ktorý je imanentnou súčasťou princípov právneho štátu, keďže je neracionálna a nespravodlivá voči dotknutým fyzickým osobám vzhľadom na text § 8 ods. 6 písm. a) zákona o autoškólach“.

⁴⁴² „Skutočnosť, že zákon o priestupkoch ani nijaký iný platný a účinný zákon nepozná inštitút zahľadania nemôže byť vykladaná v neprospech obvineného. Pri riešení tejto problematiky je potrebné vychádzať z analógie zákona o priestupkoch s Trestným zákonom, ktorý inštitút zahľadania upravuje v ustanoveniach § 92, § 93 a § 121. Podľa § 93 odsek 1 Trestného zákona ak bolo odsúdenie zahladené, hľadá sa na páchatel'a, ako keby nebol odsúdený. Podľa § 92 odsek 2 Trestného zákona, ak ide o odsúdenie na tresty uvedené v § 32 písmená b) až l), k zahladeniu dochádza ich vykonaním. Medzi týmito trestami sú aj peňažný trest (písmeno d/), trest prepadnutia veci (písmeno f/) a trest zákazu činnosti (písmeno g/), teda tresty, ktorých charakter je obdobný so sankciami, ktoré možno uložiť za priestupok podľa zákona o priestupkoch. (ďalej v texte) ... Naznačený procesný postup (analógia legis) je v súlade s rozhodovacou činnosťou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý v odôvodnení rozsudku spisových značiek 8SŽ/18/2011, 8SŽ/22/2011, 8SŽ/23/2011, 8SŽ/24/2011 z 24.11.2011 uviedol, že; „...trestanie za správne delikty (priestupky, správne delikty právnických osôb a správne delikty fyzických osôb-podnikateľov) musí podliehať rovnakému režimu ako trestný postih za trestné činy. Z tohto hľadiska treba vykladať aj všetky záruky, ktoré sa poskytujú obvinenému z trestného činu. Hranice medzi trestnými deliktami za ktoré ukladá trest súd a deliktami za ktoré ukladajú sankcie správne orgány, sú určené prejavom vôle zákonodarcu a nie sú odôvodnené prirodzeno-právnymi princípmi. Keďže či. 6 ods. 1 prvé veta dohovoru hovorí „o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia“ je podľa názoru Najvyššieho súdu SR nevyhnutné poskytnúť záruky a práva, ktoré sú zakotvené v trestnom zákone a trestnom poriadku nielen obvinenému z trestného činu, ale aj subjektu, voči ktorému je vyvodzovaná administratívno-právna zodpovednosť. (ďalej v texte - pozn. autora) ... Použitím analógie Trestného zákona a zákona o priestupkoch možno dospieť k záveru, že zaplatením pokuty uloženej v priestupkovom konaní dochádza k vykonaniu sankcie za priestupok a tým aj k zahladeniu priestupku“.

⁴⁴³ Rozhodnutie č. 15, sp. zn. ORPZ-BB-ODI2-572/2015-SK, príloha č. 1.1.1.

⁴⁴⁴ Rozhodnutie č. 110, sp. zn. ORP-DI-K-244/2010, príloha č. 1.3.6.

⁴⁴⁵ „Na ukládanie trestu zákazu činnosti podľa odsekov 3 až 5 nemá vplyv zahladenie odsúdenia“.

a doživotnému prihladaniu k recidíve píšem v oddiely 9.1.5., a preto odkazujem na argumentáciu, ktorá je tam uvedená.

Z uvedeného vyplýva, že v oboch prípadoch **nemá** prihladanie k recidíve **oporu v zákone**, takže je jej zohľadňovanie pri trestaní protizákonné. Správny orgán však argumentuje tým, že prihlada k recidíve v rámci zákonného kritéria osoby páchatel'a. Tento argument však s odkazom na vyššie uvedené nemôže obstáť. Recidíva páchatel'a má po zahladení význam iba pri individualizácii správneho trestu (sankcie), teda ovplyvňuje správny orgán pri úvahách o **druhu** správneho trestu, **nie o jeho výške**.

10.6. Procesnoprávne pochybenia.

10.6.1. Nepreskúmateľnosť rozhodnutí⁴⁴⁶⁴⁴⁷.

Nepreskúmateľnosť sa dá charakterizovať, ako stav, kedy nie je možné z obsahu rozhodnutia zistiť, že na základe čoho správny orgán dospel k jeho konkrétnej podobe. Inými slovami, z odôvodnenia rozhodnutia nie je jasné, že prečo bol vydaný konkrétny výrok.

---

⁴⁴⁶ (Právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia). „Poprvé Soud konstatoval existenci tohoto práva v rozsudku H. v. Belgie (A č. 127-B, § 53). „Článek 6 odst. 1 zavazuje soudy odůvodnit svá rozhodnutí, nelze ho chápat ale tak, že vyžaduje, aby na každý argument byla dána podrobná odpověď (...). Rozsah této povinnosti se může měnit podle povahy rozhodnutí“. ... Jestliže čl. 6 odst. 1 nevyžaduje podrobnou odpověď na každý argument strany, soud musí dát specifickou odpověď na argument, který se v kontextu dané věci **jeví jako rozhodující**“. Repík. str. 152.

⁴⁴⁷ Trestný poriadok SR bojuje proti nepreskúmateľnosti pomocou § 165 ods. 1 a § 168 ods. 1. Pokiaľ súd dodrží tento postup, rozhodnutie bude preskúmateľné. Vzhľadom nato, že ani Priestupkový zákon SR a ani žiadny iný zákon (z odvetvia správneho práva) neobsahuje obdobné ustanovenie, správny orgán má používať analogicky toto ustanovenie. V tejto súvislosti však musím poukázať § 125 ods. 1 zák. č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (ďalej iba „TR“), ktorý je v porovnaní s § 165 Trestného poriadku SR o poznanie podrobnejší: „*Pokud rozsudek obsahuje odůvodnění, soud v něm stručně vyloží, které skutečnosti vzal za prokázané a o které důkazy svá skutková zjištění opřel a jakými úvahami se řídil při hodnocení provedených důkazů, zejména pokud si vzájemně odporují. Z odůvodnění musí být patrné, jak se soud vypořádal s obhajobou, proč nevyhověl návrhům na provedení dalších důkazů a jakými právními úvahami se řídil, když posuzoval prokázané skutečnosti podle příslušných ustanovení zákona v otázce viny a trestu. Při odůvodnění uloženého trestu **uvede jakými úvahami** byl veden při ukládání trestu, jak posoudil povahu a závažnost trestného činu z hlediska významu konkrétního chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobu provedení činu a jeho následků, okolností, za kterých byl čin spáchán, osoby pachatele, míry jeho zavinění a jeho pohnutky, záměru nebo cíle, jakož i polehčujících a přitěžujících okolností, doby, která uplynula od spáchání trestného činu, případné změny situace a délky trestního řízení, trvalo-li nepřiměřeně dlouhou dobu, při zvážení složitosti věci, postupu orgánů činných v trestním řízení, významu řízení pro pachatele a jeho chování, kterým přispěl k průtahům v řízení; uvede též, jak přihlédl k osobním, rodinným, majetkovým a jiným poměrům pachatele, k jeho dosavadnímu způsobu života, k chování pachatele po činu, zejména k jeho případné snaze nahradit škodu či jiné škodlivé následky činu, a pokud byl označen jako spolupracující obviněný též k tomu, jak významným způsobem přispěl k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny. Jestliže byly do rozsudku pojaty další výroky, je třeba je rovněž odůvodnit. Ukládá-li soud nepodmíněný trest za trestný čin uvedený v § 55 odst. 2 trestního zákoníku, vyloží, jakými úvahami byl veden při tomto rozhodnutí a proč nebylo možno uložit trest přímo nespojený s odnětím svobody*“.

Nepreskúmateľné rozhodnutia typicky neobsahujú konkrétne vyhodnotenie všetkých zákonných kritérií⁴⁴⁸ pre určovanie druhu a výšky správneho trestu⁴⁴⁹ a vyhodnotenie všetkých znakov skutkovej podstaty predejnávaného priestupku (trestného činu). Takisto je rozhodnutie nepreskúmateľné, ak neobsahuje jednak výpočet všetkých dôkazných prostriedkov, ktoré boli použité v konaní, a jednak vyhodnotenie dôkazov, ktoré z dôkazných prostriedkov vyplynuli⁴⁵⁰. Z nepreskúmateľného rozhodnutia sa teda nič nedá zistiť, pretože

⁴⁴⁸ Správny orgán sa musí v rozhodnutí vyrovnáť s kritériami uvedenými v § 12 ods. 2 zákona o priestupkoch, Toto ustanovenie stanovuje, že: „*Pri určení druhu sankcie a jej výmery sa prihliadne na závažnosť priestupku, najmä na spôsob jeho spáchania a na jeho následky, na okolnosti, za ktorých bol spáchaný, na mieru zavinenia, na pohnútky a na osobu páchatel'a, ako aj na to, či a akým spôsobom bol za ten istý skutok postihnutý v kárnom alebo disciplinárnom konaní*“. **Vyrovnanie sa s kritériom spôsobu spáchania a postihnutia v kárnom alebo disciplinárnom konaní som nevidel v žiadnom z mnou posudzovaných rozhodnutí.** Vyrovnanie sa s kritériom **pohnútky** bolo uvedené výslovne iba veľmi výnimočne, i keď vo väčšine rozhodnutí bola pohnútka páchatel'a zjavná z jeho výpovede. Vyrovnanie sa s kritériom **miery zavinenia** sa vyskytovalo nepravidelne, pričom bolo nesprávne. Vyrovnanie sa s kritériom **osobou páchatel'a** sa vyskytovalo najmä v roku 2010, avšak iba v tom zmysle, že bolo uvedené zamestnanie a rodinný stav obvineného, bez toho, aby bolo vysvetlené, aký to má vplyv na podobu rozhodnutia. Podľa môjho názoru musí každé rozhodnutie o priestupku (rozkaz) obsahovať výslovné vyrovnanie sa s týmito 7 kritériami. Mám zato, že nevyrovnávanie sa so všetkými zákonnými kritériami je *prima facie* v rozpore s dikciou zákona. Rovnaký právny názor vyslovil aj Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku, sp. zn. 2SŽ/238/2009, kde sa uvádza: „*Ak v odôvodnení ... rozhodnutí o postihu za správny delikt ... absentuje zdôvodnenie kritérií stanovených v (zákone) pre výšku uloženej sankcie, je to dôvod, aby súd zrušil rozhodnutie pre jeho nepreskúmateľnosť*“.

⁴⁴⁹ „*V zmysle ustálenej judikatúry správnych súdov (pozri napr. rozhodnutie č. Rs 89/2002, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 3SžoKS 64/2006, rozhodnutia č. 69/2008 ZSP, č. 58/2009 ZSP), v prípade správneho trestania súd sleduje, či správny orgán **náležitě zdôvodnil uloženie sankcie v určitej výške, ak zákon pripúšťa rozpätie sankcie, či prihliadol na okolnosti viazané na subjekt, samotný skutok a jeho následok***“. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 5Sžo/204/2010.

„*Zákony ovšem stanoví většinou také určitá, byť vesměs obecně formulována kritéria, jimiž se musí správní orgán řídit, a jejich povinností je **výslovně** uvést, jak s ohledem k těmto kritériím postupovaly při stanovení sankce. ... Rozhodnutí o uložení pokuty je přitom potřebné odůvodnit tak, aby z něj bylo patrné, **na základě jakých úvah dospěl správní orgán ke stanovení konkrétní výše pokuty**, a zda a v jakém rozsahu vzal v úvahu hlediska stanovené zákonem - nestačí tedy např. pouhý odkaz na to, že pokuta byla vyměřena v zákonných mezích. Pokud správní orgán takový postup nerespektuje, je jeho rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů **a jako takové bude zrušeno**. Ústavní soud v této souvislosti konstatoval, že nedostatek patřičného odůvodnění je v rozporu s právem na spravedlivý proces podle čl. 36 I LPS. V případě, že zákon žádná taková kritéria neobsahuje, je výše pokuty věcí volné úvahy správního orgánu, který ovšem musí respektovat obecné požadavky kladené na volné uvážení (např. princip rovnosti účastníků řízení a zásadu, že ve skutkově shodných či podobných případech nemají vzniknout neodůvodněné rozdíly). Současně je vždy míra volnosti omezena zákazem libovůle plynoucí pro všechny orgány veřejné moci z principů demokratického a právního státu, která by odporovala postavení veřejné správy, jakožto podzákoně a zákonem řízené činnosti. V demokratickém právním státě totiž neexistuje absolutní volná úvaha v tom smyslu, že by správní orgány nebyly při své rozhodování vázány vůbec žádnými kritérii. Vždy jsou povinny respektovat minimálně takové principy jako je rovnost, zákaz diskriminace, princip proporcionality a další, plynoucí z Ústavy, mezinárodních smluv a obecných zásad správního práva*“. Mates. str. 34 - 35. Mates uvádza k tejto citácii tieto zdroje: rozsudky Najvyššieho správneho súdu ČR sp. zn: 8 As 1/2006-136; 4 As 34/2004-53 a 8 As 13/2006-115; nálež Ústavného súdu ČR sp. zn. III. ÚS 84/94 a Odporúčanie Rady ministrov Rady Európy č. (80) 2, týkajúce sa výkonu správneho uváženia správnymi orgánmi.

⁴⁵⁰ „*Diskreční oprávnění není pouze právem, ale také povinností a správní orgán si musí opatřit všechny podklady, provést důkazy a vyvodit z nich příslušné závěry při respektování smyslu a účelu zákona a mezí, které zákon stanoví, a na tomto základě dospět k adekvátnímu rozhodnutí*“. Mates. str. 35. Mates uvádza k tejto citácii

je iba popisné (zhŕňa priebeh konania), presnejšie povedané, je iba kompilátom spisu a zákona. Pokiaľ ide o nepreskúmateľnosť rozhodnutí správneho orgánu, tak tá začínala už v tom, že v nich síce boli uvedené dôkazné prostriedky, ale vyhodnotenie dôkazov, ktoré z nich vzišli a takisto, aké skutočnosti tieto dôkazy dokazovali, z hľadiska predmetu dokazovania⁴⁵¹, **už uvedené neboli**. V rozhodnutiach sa nevyskytovali vety typu, že: „Z výpovede obvineného vyplýva, že požil alkoholické nápoje deň pred skutkom“; „Zo správy o výsledku objasňovania priestupku vyplýva, že obvinený nemal námietky kzistenému skutkovému stavu“ alebo „Zo správy o výsledku objasňovania priestupku vyplýva, že skutok bol spáchaný v noci, za dobrej viditeľnosti, bez prítomnosti dažďa“ a pod⁴⁵². **Vyhodnotenie dôkazov je teda ponechané na fantázií čitateľa rozhodnutia. Ten si má očividne domyslieť, že aké dôkazy preukazujú aké skutočnosti, a zároveň, ako sú relevantné v danom prípade, z hľadiska predmetu dokazovania.** Nepreskúmateľnosť rozhodnutí však vyvrcholila tým, že v rozhodnutiach bolo síce popísané, že k akým skutočnostiam správny orgán prihliadal (osoba páchatel'a, slušné správanie, spolupráca, priznanie viny, oľutovanie konania, recidíva, doba spáchania, miesto spáchania, výška promile, niekedy zavinenie a výnimočne pohnútky), **avšak nebolo možné zistiť, že akým spôsobom ich vyhodnotil.** Inak povedané, v rozhodnutiach je napísané, že k určitej skutočnosti bolo prihliadané, ale čo z nej vyplýva a akým spôsobom je relevantná v danom prípade, už uvedené nie je. V rozhodnutiach sa nenachádzajú formulácie typu:

- „*tieto skutočnosti správny orgán vyhodnotil ako poľahčujúce: (zoznam skutočností)*“;
- „*tieto skutočnosti správny orgán vyhodnotil ako priťažujúce: (zoznam skutočností)*“⁴⁵³.

---

tieto zdroje: rozsudky Najvyššieho správneho súdu ČR sp. zn: 2 Asz 8/2004-55; 4 As 58/2005-65 a 5 As 51/2007-105.

⁴⁵¹ Predmetom dokazovania je v priestupkovom konaní (v konaniach trestného charakteru) vždy skutok, z ktorého je konkrétna osoba (obvinený) obvinený.

⁴⁵² V rozhodnutiach súdov sa toto pochybenie nevyskytovalo. Napr. v konkrétnom rozsudku bolo vyhodnotenie uvedené nasledovne: „*Skutkový stav bol ďalej preukázaný aj správou o výsledku objasňovania priestupku zo dňa 19. 02. 2014, spísanou príslušníkmi polície, zápisom o ohliadke miesta dopravnej nehody, náčrtom z miesta dopravnej nehody a pripojenou fotodokumentáciou, z ktorých vyplýva lokalizácia miesta, kde došlo k dopravnej nehode a rozsah poškodenia motorového vozidla zn. Toyota Hilux ev.č. A. XXX Z..Zo žiadanky pre akútne toxikologické vyšetrenie zo dňa 19.02.2014 vyplýva, že obžalovaný odmietol o 4,55 hod. odber krvi. Z potvrdenia o zadržaní vodičského preukazu a z rozhodnutia o zadržaní vodičského preukazu zo dňa 19. 02. 2014 a 03. 03. 2014 vyplýva, že obžalovanému bol vodičský preukaz zadržaný dňa 19. 02. 2014 o 6,35 hod“.* Rozhodnutie č. 6, sp. zn. 1T/70/2014, príloha č. 3.2.4.

⁴⁵³ Iba v rozhodnutí č. 25, sp. zn. ORP-DI-K-38/2010, príloha č. 1.3.6., bolo uvedené, že dve skutočnosti boli vyhodnotené ako priťažujúce, avšak o poľahčujúcich okolnostiach nebola žiadna zmienka v tomto rozhodnutí.

Opäť, vyhodnotenie skutočností, ako poľahčujúcich a prit'azujúcich, je ponechané na fantázií čitateľa rozhodnutia. Ten si má zrejme domyslieť, že akým spôsobom správny orgán relevantné skutočnosti vyhodnotil, a teda aký vplyv mali na výrok rozhodnutia. Nakoniec správny orgán, ani náznakom, neuvádzal úvahy, na základe ktorých dospel k uloženiu konkrétneho správneho trestu. Z dôvodu nepreskúmateľnosti teda nebolo jasné prečo:

- bola uložená pokuta a zákaz činnosti,
- bola uložená pokuta v konkrétnej výške,
- bol uložený zákaz činnosti v konkrétnej dĺžke,
- boli správne tresty uložené spoločne,
- nepostačilo uloženie niektorého druhu správneho trestu samostatne,
- nepostačilo uloženie iného druhu správneho trestu (pokarhanie).

Tento fakt vo výsledku spôsobuje, že nie sú poznateľné dôvody, pre uloženie správneho trestu v konkrétnej podobe, čo spôsobuje nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok dôvodov (viz vyššie). Takto „odôvodnené“ rozhodnutie určite nemôže byť považované za preskúmateľné. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia je pritom tak silným pochybením, že sa vo všeobecnosti považuje za **svojvôľu** (arbitrárnosť rozhodnutia)⁴⁵⁴. Tento fakt zakladá podľa ustálenej judikatúry protiústavný stav, pretože jeho existencia je v rozpore s právom na spravodlivý proces⁴⁵⁵. Z tohto dôvodu, pokiaľ dôjde k napadnutiu rozhodnutia, bude z dôvodu nepreskúmateľnosti bez ďalšieho zrušené. Najzreteľnejšie je možné vidieť nepreskúmateľnosť v prípade rozkazov o uložení sankcie. Tie obsahujú veľmi

---

⁴⁵⁴ *Mutatis mutandis* je možné použiť záver vyslovený v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. II. ÚS 96/2010: „*Preskúmateľnosť dôvodnosti vydania príkazu podľa § 90 Trestného poriadku si vyžaduje relevantnú a dostatočne špecifickú argumentáciu, ktorá poskytuje vysvetlenie, akými skutočnosťami boli naplnené zákonom ustanovené podmienky na tento zásah do súkromia. Bez náležitého odôvodnenia opierajúceho sa o konkrétne skutočnosti je dané rozhodnutie nepreskúmateľné, a tým aj svojvoľné. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania, ako aj iného zainteresovaného subjektu na rozhodnutie, ktorého dôvody sú zjavné a zreteľné, pretože práve odôvodnenie rozhodnutia je zárukou toho, že výkon spravodlivosti nebude arbitrárny (I. ÚS 117/07). Je postačujúce, ak odôvodnenie dá odpoveď na otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam, a dostatočne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzalo do všetkých detailov veci (I. ÚS 241/07)*“.

⁴⁵⁵ „*Riadny chod spravodlivosti v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), ako aj čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, zaväzuje súdy a orgány verejnej správy na odôvodňovanie rozhodnutí. Nepreskúmateľné rozhodnutia zakladajú protiústavný stav a tento postup je nezlučiteľný so zásadou spravodlivosti konania*“.

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2Sžp/16/2011.

slabé odôvodnenie, ktoré je tvorené skoro výlučne znením zákona a odkazmi na spis⁴⁵⁶. Je možné uzavrieť, že rozhodnutia správneho orgánu nedokážu presvedčiť o oprávnenosti ich výroku ani samotného obvineného, nieto ešte nezainteresovaného čitateľa, takže o napĺňaní požiadavky presvedčivosti rozhodnutia sa nedá vôbec uvažovať. Požiadavka preskúmateľnosti (a tiež presvedčivosti) rozhodnutia pritom plynie zo samotných princípov materiálneho právneho štátu, a jej dodržiavanie patrí k slušnému výkonu verejnej moci. Správny orgán svojimi rozhodnutiami preukázal, že si nectí ani jedno. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia je skutočnosť *prima facie* v rozpore so zákonom. Nakoniec uvádzam, že mnou vytvorený príklad preskúmateľného rozhodnutia je v prílohe č. 22.

10.6.2. Pochybenia v odôvodneniach rozhodnutí.

Nedostatky v odôvodneniach rozhodnutí nespočívajú iba v nepreskúmateľnosti, pretože mimo nej sa v nich vyskytovali viaceré ďalšie pochybenia (rôzneho charakteru).

Prvým pochybením bolo prihliadanie k takým skutočnostiam, ku ktorým nesmie byť prihliadané.

- Vo viacerých rozhodnutiach sa uvádzalo, že: „*Pri určovaní druhu a výške sankcie bolo prihliadané aj k tomu, že obvinený nespolupracoval s hliadkou PZ, odmietol sa vyjadriť, odmietol podpísať prvotné a neopakovateľné dôkazy spracované hliadkou na mieste skutku a že sa nedostavil bez náležitého ospravedlnenia na ústne*

---

⁴⁵⁶ Odôvodnenie rozkazov znie nasledovne: „*Pri určení druhu sankcie a jej výmery správny orgán prihliadol na závažnosť priestupku, spôsob spáchania, jeho následky, na okolnosti za ktorých bol spáchaný a na osobu páchatela. Správny orgán určil druh a výmeru uloženej sankcie v zmysle platnej právnej úpravy, pričom prihliadal najmä nato, že účastník konania viedol bicykel po predchádzajúcom požití alkoholu, pričom tento sa nachádzal v jeho organizme. Správny orgán prihliadol aj na výšku alkoholu zisteného v dychu účastníka konania, a preto bolo rozhodnuté tak, ako je uvedené vo výrokovvej časti tohto rozkazu“.* Rozhodnutie č. 85, sp. zn. ORPZ-BB-ODI2-655/2014-SK, príloha č. 5.2.2.

„*Rozhodnutie o uložení pokuty za správny delikt, ktoré je odôvodnené len tým, že pri uložení pokuty bolo prihliadnuté na mieru zavinenia a výška pokuty bola stanovená v rozsahu, ktorý zákon pripúšťa, bez zaoberania sa všetkými hľadiskami, ktoré zákon ako predpoklad takej úvahy o uložení pokuty stanovuje, je v tejto časti podľa ustálenej judikatúry príslušných súdov nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, pričom poukázal na rozhodnutie o.i. R 24/1997. ... Najvyšší súd považuje za potrebné uviesť, že takéto všeobecné, nekonkrétne odôvodnenie, odvolávajúce sa na citované zákonné ustanovenia nepostačuje, pretože určenie výšky pokuty je výsledkom správneho uváženia, ktoré je súdom preskúmateľné v zmysle § 245 ods. 2 OSP. Z oboch rozhodnutí správnych orgánov nie je možné zistiť, aká vlastne bola miera ohrozenia verejného záujmu, nakoľko správne orgány sa nevyšporiadali s otázkou závažnosti správneho deliktu, spôsobu jeho spáchania, nevyhodnotili jeho následky, pohnútky žalobcu, okolnosti, za ktorých k jeho spáchaniu došlo – najmä pokiaľ ide o zásah do vlastníctva susediacich pozemkov a taktiež nie je možné zistiť, či vôbec, a do akej miery, vzali správne orgány do úvahy tú skutočnosť, že žalobca prejavil snahu vec usporiadať tým, že podal žiadosť o dodatočné povolenie zmeny stavby a od tohto momentu v realizácii stavby nepokračoval“.* Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. sp. zn. 2Sžp/16/2011.

pojednávane⁴⁵⁷. Odmietnutie spolupráce pri objasňovaní priestupku, v akejkol'vek forme, v žiadnom prípade nemôže byť hodnotené v neprospech obvineného, pretože je to jeho spôsob obhajoby⁴⁵⁸. Ak nie je tento zákaz dodržaný, tak sa správny orgán dopúšťa flagrantného porušenia práva na obhajobu obvineného. Pri správnom uvážení môže byť prihliadané jedine k spolupráci obvineného pri objasňovaní, čo sa považuje za poľahčujúcu okolnosť. Každopádne, takýchto rozhodnutí nebolo veľa, ale iba z toho dôvodu, že v drvivej väčšine prípadov obvinený spolupracoval. Avšak, len čo sa vyskytla akákoľvek forma odmietnutia spolupráce, tak táto skutočnosť, bola vyhodnotená vždy v neprospech obvineného. Ďalšie porušenie práva na obhajobu predstavovalo toto odôvodnenie: „*Pri určení druhu sankcie a jej výmery sa prihliadalo na osobu páchatela, ktorý sa na ústnom pojednávaní správal slušne, avšak aj napriek predloženým listinným dôkazom si nepriznal vinu*“⁴⁵⁹. Správny orgán zrejme vychádza z myšlienky, že je povinnosťou obvineného priznať si vinu (tá je vlastná inkvizičnému trestnému procesu). Rovnako, ako v prípade spolupráce obvineného, nie je možné hodnotiť v neprospech skutočnosť, že obvinený si nepriznal vinu, a to aj keby bola akokoľvek zjavná. Ak sa obvinený rozhodne nepriznať si vinu, tak je to jeho rozhodnutie, ktoré treba rešpektovať.

---

⁴⁵⁷ Napr. rozhodnutie č. 63, sp. zn. ORP-DI-K-1217/2010, príloha č. 1.3.6.; rozhodnutie č. 16, sp. zn. ORP-DI-K-1080/2010, príloha č. 1.3.2.

⁴⁵⁸ „Podle § 73 odst. 2 zákona o přestupcích má obviněný z přestupku právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu, a k důkazům o nich, uplatňovat skutečnosti a navrhopat důkazy na svou obhajobu, podávat návrhy a opravné prostředky. Tato práva náležejí obviněnému po celou dobu řízení o přestupku: zákon o přestupcích výslovně neomezuje jejich uplatňování na určité stádium řízení (třeba řízení v I. stupni), a takové omezení není možno dovodit ani z povahy věci. Podle druhé věty citovaného ustanovení nesmí být obviněný donucován k výpovědi ani k doznání; tím se ale nechce říci, že by obviněný měl jen dvě možnosti – totiž buď od počátku vypovídat a navrhopat důkazy ve prospěch svých tvrzení, nebo až do skončení řízení mlčet a ke své věci se nijak nevyjádřit. **Naopak je na obviněném, jakou procesní strategii zvolí:** může tedy od počátku do konce svůj čin popírat; přiznat se k němu a s orgánem vedoucím řízení spolupracovat při objasňování okolností činu; nebo se přiznat, poté (například v odvolání) ale svůj čin popřít a navrhopat důkazy svědčící pro tuto novou verzi. **Obviněný v přestupkovém řízení není totiž povinen poskytovat správnímu orgánu při opatřování podkladů pro vydání rozhodnutí veškerou potřebnou součinnost, jak to od jiných subjektů správních řízení žádá § 50 odst. 2 správního řádu (srov. Vedral, J.: Správní řád – komentář. BOVA POLYGON, Praha 2006, výklad k § 50 odst. 2 na str. 334): z toho nutno dovodit jak to, že může být procesně i zcela pasivní, tak to, že k procesní aktivitě se může rozhodnout i v pozdější fázi řízení, a správní orgán se musí s touto jeho aktivitou (v podobě uplatňování nových tvrzení a navrhopání nových důkazů) vypořádat. ... U obviněného z přestupku však nelze hovořit o povinnosti poskytovat součinnost.** Správní orgán rozhodující v řízení o přestupku je naopak povinen zjistit skutkový stav bez ohledu na to, jak se sám obviněný k řízení staví“.

⁴⁵⁹ Rozhodnutie č. 14, sp. zn. ORP-DI-K-550/2010, príloha č. 1.3.4.

- V drvivej väčšine rozhodnutí sa uvádza, že sa prihliadalo k slušnému správaniu obvineného, čo sa vyskytovalo vo formulácii: „*Pri určení druhu sankcie a jej výmery sa prihliadalo na osobu páchatel'a, ktorý sa na ústnom pojednávaní správal **slušne** ...*“.

Slušné správanie bolo zrejme považované za poľahčujúcu okolnosť a naopak neslušné správanie za okolnosť priťažujúcu. V jednom rozhodnutí sa dokonca objavila aj kombinácia: „*Pri určení druhu sankcie a jej výmery sa prihliadalo na osobu páchatel'a, ktorý sa na ústnom pojednávaní správal **slušne**, priznal si vinu a oľutoval svoje konanie, avšak počas objasňovania priestupku hliadkou polície sa správal v rozpore s dobrými mravmi*“⁴⁶⁰ (autor - vedúci oddelenia). Prihliadanie k slušnému alebo k neslušnému správaniu obvineného nemá oporu v zákone. Byť slušný je morálnou povinnosťou každého v spoločnosti, ale nie jeho právnou povinnosťou (mimo úpravy dobrých mravov v občianskom práve). Jediná právna povinnosť obvineného je strpieť priestupkové konanie. Skutočnosť jeho správania počas priestupkového konania nie je právne relevantná vzhľadom na skutok, o ktorom sa konanie vedie. Spoločenská škodlivosť skutku je daná v momente jeho spáchania. Správanie obvineného pri prejednávaní priestupku sa prejavuje až po spáchaní skutku, takže nemôže mať na spoločenskú škodlivosť žiadny vplyv. Slušné správanie nie je možné podradiť ani pod postoj obvineného k skutku, pretože v tomto kritériu sa hodnotí skutočnosť, že či sa obvinený priznal a či odčinil spôsobenú ujmu. Ak sa teda obvinený správa neslušne, tak sa policajt môže nad tým maximálne pozastaviť a byť morálne pohoršený, nič viac⁴⁶¹. Z tohto dôvodu je prihliadanie k správaniu obvineného pri určovaní druhu a výšky správneho trestu v rozpore so zákonom.
- V rozhodnutiach z roku 2010 bolo pri určovaní druhu a výšky správneho trestu prihliadané aj k: „*nepriaznivému vývoju dopravno-bezpečnostnej situácie na území Slovenskej republiky*“⁴⁶². Dopravno-bezpečnostná situácia na území SR nemôže mať význam z hľadiska konkrétneho skutku, teda je bez právnej relevancie. Nie je možné, aby miera kriminality v spoločnosti bola hodnotená v neprospech páchatel'a, a to z toho

⁴⁶⁰ Rozhodnutie č. 20, sp. zn. ORP-DI-K-196/2010, príloha č. 1.3.4.

⁴⁶¹ V prípade rušenia poriadku, zo strany obvineného, na ústnom pojednávaní v správnom konaní, môže správny orgán využívať poriadkové opatrenia podľa § 45 zák. č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok).

⁴⁶² Rozhodnutie č. 94, sp. zn. ORP-DI-K-699/2010; rozhodnutie č. 145, sp. zn. ORP-DI-K-599/2010, príloha č. 1.3.1.

dôvodu, že na jej mieru nemá páchatel' žiadny priamy vplyv⁴⁶³. Táto skutočnosť jednoducho nemá subjektívnu spojitosť s páchatel'om a jeho skutkom. Pre zvýraznenie absurdity tohto pochybenia stačí použiť logický argument *a contrario*, ktorého použitím dospejeme k záveru, že páchatel'ovi je potrebné uložiť miernejší trest vždy vtedy, ak priestupok, ktorý spáchal, nebol už dlho spáchaný. Tento záver je zjavne absurdný. Z tohto dôvodu považujem fakt, že v rozhodnutiach bolo prihliadané k dopravno-bezpečnostnej situácií, ktorá bola implicitne považovaná za priťažujúcu okolnosť, za skutočnosť *prima facie* v rozpore so zákonom.

Druhým pochybením bola absencia logiky vo vyvodených záveroch. Viaceré rozhodnutia obsahujú nasledujúcu formuláciu: „*menovaný sa dopustil proti právneho konania úmyselne, nakoľko viedol motorové vozidlo pod vplyvom alkoholu*“⁴⁶⁴. Viesť vozidlo pod vplyvom alkoholu môže človek pokojne aj v nevedomej nedbanlivosti. Z uvedenej vety určite nie je

---

⁴⁶³ V trestnoprávnej teórii sa však vyskytuje aj presne opačný názor. Prof. Novotný vo svojej monografii uvádza: „*Vzestupná tendence trestných činů určitého druhu často v určité míře zvyšuje jejich nebezpečnost pro společnost a ztěžuje možnosti nápravy pachatele. ... Určité zvýšení trestů při rozmáhání trestných činů je tedy často v souladu jak s principem přiměřenosti trestu nebezpečnosti trestného činu pro společnost, tak i s potřebami individuální prevence*“. Novotný, O. *O trestu a vězeňství*. Praha: Academia, 1969, str. 120. Tento názor je prevzatý do: Šámal, str. 383. Obdobný názor zastáva aj Lata. Lata, str. 80. S týmto názorom sa však určite nemôžem stotožniť. Dôvod je ten, že prihliadanie k takejto okolnosti porušuje, podľa môjho názoru, zásadu *nullum crimen sine lege certa*. Rozmach spáchaného trestného činu v spoločnosti nie je kritériom, ktoré by zakladalo spáchanie kvalifikovanej skutkovej podstaty. To však nie je možné tvrdiť o spáchaní trestného činu: „*v stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek*“, čo je kritérium, ktoré založí spáchanie kvalifikovanej skutkovej podstaty pri mnohých trestných činoch. Takisto jednou z priťažujúcich okolností je, že: „*(páchateľ) spáchal trestný čin za živelné pohromy alebo inej mimoriadnej udalosti vážne ohrozujúcej život alebo zdravie ľudí, iné základné práva a slobody, ústavné zriadenie, majetok, verejný poriadok alebo mravnosť*“ (§ 37 písm. d) Trestného zákona SR); „*(pachateľ) spáchal trestný čin za krizové situace, živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život, veřejný pořádek nebo majetek, anebo na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace* (§ 42 písm. j) Trestného zákonníka ČR). Rozdiel medzi týmito dvoma kritériami je taký, že zatiaľ čo v prvom prípade nie je toto kritérium výslovne upravené v zákone, druhé kritérium v zákone upravené je (ako priťažujúca okolnosť, alebo kvalifikovaná skutková podstata). Vzhľadom nato, že v Trestnom zákonníku ČR sú priťažujúce okolnosti vymenované demonštratívne, tak je možné rozmach páchania trestného činu považovať za nevymenovanú okolnosť. Podľa môjho názoru, by však k nepriaznivému vývoju dopravno-bezpečnostnej situácie, alebo k rozmachu páchania konkrétneho dopravného priestupku, mohlo byť prihliadané jedine vtedy, ak by to zákon výslovne umožňoval, tak ako to robí v zmienených príkladoch. Každopádne, možnosť trestať prísnejšie pri rozmachu kriminality vo mne budí tendencie k exemplárnemu potrestaniu prameniaceru z odstrašujúcej teórie, čo považujem za neprijateľné. Takisto je otázne, že do akej miery sa má rozmach kriminality brať do úvahy? Ak sa vyskytujú teroristické trestné činy vo Francúzku, je možné prísnejšie trestať za takéto trestný čin na Slovensku, alebo v Česku? **Uvedený názor prof. Novotného chápeť v kontexte doby, v ktorej bol vyjadrený (rok 1967 - 69)**. Trestnoprávna teória bola a musela byť jednoducho v tom čase, do určitej miery, ovplyvnená režimom, ktorý existoval, pričom ľpenie na odstrašujúcom účinku trestu sa preukázateľne tešilo veľkej obľube z jeho strany (takisto odstrašenie stanovoval priamo zákon v účele trestu). Každopádne, aj keby tento názor bol prípustný, tak podľa môjho názoru stále ostáva otvorenou otázkou, posúdenie primeranosti takejto právnej úpravy, pričom hneď uvádzam, že v prípade správnych deliktov, by som ju považoval určite za neprimeranú, a to z dôvodu ich nižšej spoločenskej škodlivosti.

⁴⁶⁴ Napr. rozhodnutie č. 117, sp. zn. ORP-DI-K-1184/2010, príloha č. 1.3.6.

možné vyvodit' logický záver o úmysle páchatel'a. Ten by bolo možné vyvodit' iba z vety typu: „*menovaný spáchal priestupok v priamom úmysle, pretože z jeho výpovede vyplýva, že požil alkoholický nápoj pred jazdou, pričom si uvedomoval, že je pod vplyvom alkoholu, chcel jazdiť pod jeho vplyvom a zároveň vedel, že jazda pod vplyvom alkoholu je protiprávnym konaním*“ (priamy úmysel).

Tretím pochybením bola nesprávna (nelogická) formulácia viet a používanie nesprávnych pojmov. Veľká väčšina rozhodnutí obsahuje nasledujúcu formuláciu: „*Správny orgán pri určení druhu sankcie a jej výmery prihliadal i na závažnosť a spoločenskú nebezpečnosť konania ...*“. Závažnosť a spoločenská nebezpečnosť sú synonymá, takže citované používanie nemá žiadnu logiku. Nesprávnosť uvedenej vety však spočíva v tom, že správny orgán uvádza, že „*prihliadal i na závažnosť*“. Realita zákona je však taká, že **jediným kritériom** pre určovanie druhu a výšky správneho trestu pri priestupkoch je závažnosť (spoločenská škodlivosť). Z tohto dôvodu uvádzať, akoby na okraj, že správny orgán prihliada mimochodom aj na nejakú závažnosť, je nesprávne. Ďalším príkladom nesprávne zvolenej formulácie je veta: „*Správny orgán pri určení druhu sankcie a jej výmery prihliadol na skutočnosť, že menovaný nemal úmysel zapríčiniť dopravnú nehodu ...*“⁴⁶⁵ (autor - vedúci oddelenia). Pochopiteľne, že nemal, pretože ak by ten úmysel mal, tak sa jedná o trestný čin *Poškodzovanie cudzej veci*⁴⁶⁶. Priestupok *Dopravnej nehody* je výlučne nedbanlivostným priestupkom. Nakoniec musím uviesť, že sa v niektorých rozhodnutiach sa uvádza, že: „*Pri ukladaní trestu zákazu činnosti*“ a všeobecne používanie pojmu trest. Tento fakt preukazuje buď neznalosť aktuálnej terminológie a rozdielu medzi pojmami trest a sankcia, alebo iba nedôslednosť. Každopádne som zástanca používania pojmu správny trest, takže toto pochybenie je podľa môjho názoru, iba odrazom neprirodzenosti používania pojmu sankcia, pri trestaní fyzických osôb.

---

⁴⁶⁵ Rozhodnutie č. 18, sp. zn. ORP-DI-K-180/2010, príloha č. 1.3.4.

⁴⁶⁶ § 245 Trestného zákona SR.

10.6.3. Určovanie koncentrácie alkoholu v krvi.

10.6.3.1. Zakladanie rozhodnutia na výsledku dychovej skúšky⁴⁶⁷.

Správne orgány považujú výsledok dychovej skúšky vykonanej analyzátorom dychu za dôkaz, ktorý bez dôvodných pochybností určuje hladinu alkoholu **v krvi**. Dychový analyzátor však neurčuje hladinu alkoholu v krvi, **ale v dychu**⁴⁶⁸, z ktorého následne, na základe prepočtu, určí hladinu alkoholu v krvi⁴⁶⁹. Tento fakt je príčinou všetkých problémov spojených s absenciou vierohodnosti výsledku dychovej skúšky. Nepresnosť výsledku je spôsobovaná mnohými faktormi ako napríklad: zostatkovým alkoholom v ústnej dutine; alkoholom v žalúdku; grgnutím alebo zvracaním pred skúškou; požitím potravín, prípravkov alebo liekov, ktoré obsahujú alkohol; spôsobom dýchania; teplotou tela; chorobnými stavmi; elektromagnetickým poľom; vibráciami; okolitou teplotou; odchýlkou merania; **jednotne nastaveným prepočítacím faktorom**; kalibráciou za ideálnych (laboratórnych) podmienok; zlým použitím prístroja a tak ďalej⁴⁷⁰⁴⁷¹⁴⁷²⁴⁷³. Z vymenovaných faktorov sú najvýznamnejšie

⁴⁶⁷ Používanie výsledkov dychových skúšok pre dôkazné účely odobril v Slovenskej republike Bauer. Ten dodnes tvrdí, že ich výsledky sú presné: „Platí to aj o analyzátoroch vydychovaného vzduchu firmy Dräger, o ktorých **presnosti a spoľahlivosti** sme sa presvedčili pri riešení výskumnej úlohy (7) a počas testovania prístrojov (8)“. Bauer, M. Bauerová, J. Šikuta, J. Šidlo, J. Konfrontácia poznatkov o koncentrácii alkoholu v krvi a vo vydychovanom vzduchu. Česko-slovenská patológia a Soudní lékařství, 2015, (roč. 60) č. 2. str. 23. (viz príloha č. 16).

⁴⁶⁸ „Prístroje, ktoré umožňujú stanoviť koncentráciu alkoholu vo vydychovanom vzduchu môžu byť založené na rôznych chemických, fyzikálnych a fyzikálno-chemických metódach. Už v tridsiatych rokoch 20. storočia sa v USA používali prístroje založené na chemickej reakcii látok s alkoholom vedúce k zmene farby. Využíva sa aj skutočnosť, že molekuly alkoholu adsorbujú infračervené svetlo (infračervená spektrometria). V súčasnosti sú najrozšírenejšie prístroje založené na elektrochemických senzoroach, v ktorých prítomnosť molekúl alkoholu vedie k chemickej reakcii s uvoľňovaním elektrónov“. Kováč, P. Možnosti obhajoby pri ovplyvnení alkoholom zistenom dychovou skúškou. Bulletin slovenskej advokácie, 2013, č. 5. str. 14. (viz príloha č. 15).

⁴⁶⁹ „Alkohol, ktorý sa dostane do organizmu sa z 90 – 95 % zmetabolizuje na acetaldehyd. Zvyšok sa vylúči močom (0,5 – 2 %), potením (do 0,5 %) a vydychovaným vzduchom (0,5 – 5 %). Praktický význam má vylučovanie vydychovaným vzduchom, pričom s narastajúcou koncentráciou alkoholu v krvi sa touto cestou vylučovanie alkoholu zvyšuje. Alkohol sa dostáva v pľúcnych alveolách difúziou z krvi do alveolárneho vzduchu. Medzi krvou a alveolárnym vzduchom sa vytvorí pomerne rýchlo rovnovážny stav podľa **Henryho zákona**. Koncentrácia alkoholu v krvi a v alveolárnom vzduchu je pritom v istom pomere, ktorý umožňuje na základe merania koncentrácie alkoholu vo vydychovanom vzduchu **nepriamo** určovať množstvo alkoholu v krvi. Na tieto účely sa použije príslušný prepočítací faktor charakterizujúci pomer koncentrácie etanolu v krvi ku koncentracii etanolu vo vydychovanom vzduchu“. Kováč, P. Možnosti obhajoby pri ovplyvnení alkoholom zistenom dychovou skúškou. Bulletin slovenskej advokácie, 2013, č. 5. str. 13 - 14. (viz príloha č. 15). Avšak nato, aby mohol byť výsledok vierohodný, musia byť dodržané všetky podmienky určené pre meranie, ktoré sa však dajú označiť skôr ako ideálne, pretože podmienky existujúce v teréne, sú podstatne odlišné.

⁴⁷⁰ Vyhláška č. 310/2000 Z. z. Úradu pre normalizáciu, metrologiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Úradu pre normalizáciu, metrologiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky č. 210/2000 Z. z. o meradlách a metrologickej kontrole. Príloha č. 25. (viz príloha č. 10.1.).

Opatření obecné povahy Českého metrologického institutu č. 0111-OOP-C040-13, kterým se stanovují metrologické a technické požadavky na stanovená měřidla, včetně metod zkoušení pro schvalování typu a pro ověřování stanovených měřidel: „analyzátory alkoholu v dechu“. (viz příloha č. 10.2.).

tie, ktoré sú závislé na človeku, takže človek je najväčšia premenná merania⁴⁷⁴. Dychové analyzátory určia pomerne presne hladinu alkoholu v krvi, **ale iba ak sú splnené ideálne podmienky** (napr. už podmienky pri kalibrácii a samotný spôsob jej vykonania, je od terénnych podmienok odlišný)⁴⁷⁵. V terénnych podmienkach, kde reálne pôsobia vedľajšie faktory a ideálne podmienky merania nie sú splnené, je výsledok merania pochopiteľne skreslený, čo je s poukazom na zásadu materiálnej pravdy značným problémom, **pre správny orgán**. Navyše, základným predpokladom presného výsledku je, **aby bolo meranie vykonané v tzv. eliminačnej fáze trávenia alkoholu, pretože iba vtedy je naplnený predpoklad konštantného pomeru**⁴⁷⁶ medzi obsahom alkoholu v alveolárnom vzduchu

---

Pracovní postup Českého metrologického institutu č. 114-MP-C008-08, Metodika měření alkoholu v dechu pro analyzátory alkoholu v dechu (viz příloha č. 12.2.).

⁴⁷¹ Kováč, P. *Možnosti obhajoby pri ovplyvnení alkoholom zistenom dychovou skúškou*. Bulletin slovenskej advokácie, 2013, č. 5. str. 12 - 21. (viz príloha č. 15).

⁴⁷² Cséfalvayová, B. *Meranie alkoholu pomocou analyzátorov dychu*. [online, cit. 2016-02-13]. Dostupné na: http://www.unms.sk/?meranie_alkoholu.

⁴⁷³ „Vo vzťahu k posudzovanej veci však treba uviesť, že výsledok dychovej skúšky vykonanej overeným meradlom neovplyvňuje len vyššie zmienená prípustná neistota merania, ako to tvrdí sťažovateľ, ale i celý rad ďalších faktorov a rušivých vplyvov ako teplota okolia, jeho relatívna vlhkosť, atmosférický tlak, obsah uhlíkovdioxidu v okolitom prostredí, vibrácie, elektrostatické výboje, elektromagnetické a magnetické polia, otrasy počas transportu, zvyšky alkoholu, liečiv, prípadne iných produktov metabolizmu človeka (napr. po odgrgnutí alebo vracaní) v ústach a horných dýchacích cestách, tabakový dym vo vydychovanom vzduchu a dokonca aj spôsob, akým osoba, u ktorej je vykonávaná skúška, pred meraním dýcha“. Uznesenie Krajského súdu Prešove. *Ohrozovanie pod vplyvom návykovej látky a tzv. superrychle konanie*. [online, cit. 2016-06-23]. Dostupné na: <http://www.pravnelisty.sk/rozhodnutia/a231-ohrozovanie-pod-vplyvom-navykovej-latky-a-tzv.-superrychle-konanie>.

⁴⁷⁴ Informácia získaná z rozhovoru s toxikológom Ing. Jaroslavom Zikmundom konanom dňa 22. 6. 2016, na oddelení súdneho lekárstva Fakultnej nemocnice na Bulovke v Prahe.

⁴⁷⁵ „Dôležitá je však skutočnosť, že měření státních zkušeben v rámci vydávání atestů jsou zajišťována ethanolovými standardy a probíhají tudíž za „ideálních“ podmínek, které se od podmínek v terénu významně liší. Mimo jiné nejsou např. zohledněny vlastnosti matrice - **vyšetřované krve**, v níž se stanovení alkoholu provádí“. *Stanovisko Společnosti soudního lékařství a soudní toxikologie ČLS JEP k problematice vyšetřování hladiny alkoholu*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2005, (roč. 50) č. 3. str. 50.

⁴⁷⁶ Navyše, tento konštantný pomer nie je daný jednou univerzálnou hodnotou, ale má relatívne široké rozpätie hodnôt (originalita ľudského organizmu). Dychové analyzátory však **používajú iba jednu univerzálnu hodnotu, a to 2100** (viz príloha č. 10.2.), čo je tzv. univerzálny prepočítavací faktor, pričom ten nijako nezohľadňuje individualitu človeka, ktorý vykonáva dychovú skúšku. Prepočítavací faktor však zásadne ovplyvňuje výsledok merania. Zikmund vo svojom výskume poukázal na variabilitu prepočítavacích faktorov u jednotlivých ľudí: „Minimální hodnota přepočítavacího faktoru byla 575; maximální byla 2813; průměrná byla 1813“. Zikmund, J. *Stanovení hladiny alkoholu snadno a rychle?* (viz príloha č. 14) [online, cit. 2016-03-08]. Dostupné na: <http://www.zikmund.org>. Nastavenie univerzálného prepočítavacieho faktora sa dá prirovnať k vytvoreniu jednej veľkosti šiat pre všetkých ľudí na svete, a to podľa aritmetického priemeru výskytu veľkostí v spoločnosti. Tieto šaty budú väčšej časti ľudí, ako tak sedieť, ale mnohým nebudú vyhovovať vôbec, pretože im budú buď príliš malé, alebo príliš veľké. Z tohto dôvodu považujem spájanie trestnoprávných dôsledkov s univerzálnymi nastavenými hodnotami, ktoré vôbec nezohľadňujú individualitu človeka, za popierajúce zásadu materiálnej pravdy. Práve preto český metodický stanovuje: „POZN.: *) Kromě maximální dovolené chyby přístroje je však při závěrečném posouzení výsledku nutné zohlednit také nejistotu přepočítavacího faktoru (viz

a žilnou krvou⁴⁷⁷ (teda, ak je dychová skúška vykonaná vo fáze vstrebávania - tzv. rezorpčná fáza trávenia alkoholu - tak tento predpoklad naplnený nie je a výsledky merania sú spravidla vyššie)⁴⁷⁸⁴⁷⁹. Vzhľadom na tieto fakty a z dôvodu širokého používania dychových analyzátorov pri dokazovaní viny páchatel'ov trestných činov a priestupkov, bola vykonaná **medzirepubliková štúdia odborníkmi z odvetvia súdneho lekárstva**, ktorej cieľom bolo porovnať výsledky dychových skúšok s výsledkami krvných testov⁴⁸⁰. Vedeckým výsledkom tejto štúdie bolo preukázanie skutočnosti, že iba **20,8%** výsledkov dychových skúšok sa zhodovalo s výsledkami krvných testov. **Prenesenie tohto záveru do praxe znamená, že iba jeden z piatich výsledkov dychovej skúšky vykonanej lege artis, zistí skutočnú hladinu alkoholu v krvi!** Problémy dychových analyzátorov však ešte ani zďaleka nekončia. Azda

---

kapitola 9.)“. Pracovní postup Českého metrologického institutu č. 114-MP-C008-08, Metodika měření alkoholu v dechu pro analyzátory alkoholu v dechu. str. 8. (viz příloha č. 12.2.).

⁴⁷⁷ „Výsledky hladiny alkoholu v krvi zjištěné dechovým analyzátořem je nutno z odborného hlediska považovat pouze za výsledky **orientační a pro potřeby práva v současné době v ČR nepoužitelné**. Toto stanovisko je podloženo skutečností, že výsledek získaný z dechových analyzátořů je přepočtem koncentrace alkoholu v krvi z koncentrace alkoholu, změřené ve vydechovaném vzduchu, a opírá se o určité zákonitosti chování organizmu po požití alkoholu. **Ty platí s jistou pravděpodobností**. Princip uvedeného přepočtu je založen na skutečnosti, že existuje poměr (v určitých mezích však individuální) mezi obsahem alkoholu ve vzduchu plicních sklípků a v žilní krvi. Tento poměr však může být navíc ovlivněn i některými fyzikálními veličinami (např. tělesnou teplotou aj.), což rovněž vede ke zkresleným výsledkům. K výraznějším odchýlkám od reálné koncentrace alkoholu v krvi dochází zejména při měření analyzátořem v době, kdy ještě není veškerý požitý alkohol zcela resorbován ze žaludečního traktu do krve. Pokud jsou dechové analyzátořy používány jako platný soudní důkaz v zahraničí, není většinou legislativně uváděna hladina alkoholu v krvi, ale právě hladina alkoholu přímo naměřená dechovým analyzátořem“. Stanovisko Společnosti soudního lékařství a soudní toxikologie ČLS JEP k problematice vyšetřování hladiny alkoholu. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2005, (roč. 50) č. 3. str. 50.

⁴⁷⁸ Informácia získaná z rozhovoru s toxikológom Ing. Jaroslavom Zikmundom konanom dňa 22. 6. 2016, na oddelení súdneho lekárstva Fakultnej nemocnice na Bulovke v Prahe.

⁴⁷⁹ Pomerne zjavným dôkazom tohto faktu je rozhodnutie č. 10, sp. zn. 2T 189/2010, príloha č. 8.3.6. V tomto prípade páchatel' vykonal prvú dychovú skúšku o 1:25 hod. s výsledkom **1,32 g/kg**, druhú o 1:32 hod. s výsledkom **1,64 g/kg** (čo je za 7 minút o 0,32 g/kg viac) a tretiu o 1:37 hod. s výsledkom **2,05 g/kg** (čo je za 12 minút o 0,73 g/kg viac, resp. za 5 minút o 0,41 g/kg viac). Takto rýchlo sa síce alkohol môže vstrebať do krvi, ale to by značilo požitie veľkého množstva alkoholu (na relatívne prázdny žalúdok) a následnú akútnu otravu alkoholom (priame ohrozenie života). Človek v tomto stave by vykazoval vysoké príznaky ovplyvnenia alkoholom (hrozba upadnutia do kómy). V tomto prípade sa však nič z tohto nedialo. Páchatel' vykonal o 3:30 hod. ešte jednu dychovú skúšku, v rámci klinického vyšetrenia u lekára, s výsledkom 0,77 g/kg. Táto dychová skúška bola s najväčšou pravdepodobnosťou presnejšia, pretože sa páchatel' nachádzal už iba vo fáze odbúravania alkoholu. Použitím faktoru beta 60 (0,12g - 0,20g/hodina) zistíme, že páchatel' mohol mať v dobe vykonalia prvej skúšky koncentráciu alkoholu v krvi v rozmedzí od 1,01 g/kg do 1,17 g/kg, čo viac korešponduje so zachytenými príznakmi opojenia alkoholom. Ďalším problémom je v tomto prípade prekročené maximálnej odchýlky merania stanovenej v metodickom pokyne Českého metrologického inštitútu, nad čím sa vôbec súd nepozastavil (ignoroval to) a odsúdil páchatel'a (viz bod č. 6 prílohy 12.2.; oddiel 15.6.2.1.).

⁴⁸⁰ Hirt, M. a kol. *Mezirepubliková česko-slovenská studie kolerace výsledků dechových analyzátořů a výsledků laboratorní analýzy při zjišťování hladiny alkoholu v krvi*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2010, (roč. 55) č. 1. str. 8 - 9. (viz příloha č. 13). Pri výskume boli používané dychové analyzátořy značiek Dräger, Lion a ďalších.

najdôležitejším zistením tejto štúdie je preukázanie faktu, že **dychové analyzátory merajú nepresne**, a to v niektorých prípadoch až extrémne nepresne. Najvyššie zaznamenaná nepresnosť, kedy dychový analyzátor nameral viac, ako bola skutočná hladina alkoholu krvi, **bola vo výške 1,34 promile** (g/kg), a naopak, kedy nameral menej, **bola vo výške 1,86 promile** (g/kg)⁴⁸¹. Laicky povedané, v prvom prípade sa dychový analyzátor „sekol“ iba o 1,34 promile a v druhom iba o 1,86 promile. Medzirepubliková štúdia však nie je jedinou vedeckou štúdiou, ktorá preukázala vyššie zmienené závery. Už v roku 2008 vykonal rovnaký experiment súdny znalec Ing. Jaroslav Zikmund. Výsledkom experimentu bolo zistenie, že v 30% prípadov **bol rozdiel** medzi výsledkom dychovej skúšky a výsledkom krvného testu **25% a viac**. Napríklad v jednom prípade bol výsledok dychovej skúšky 1,27 promile a výsledok krvného testu 2,97 promile. V ďalšom prípade bol naopak výsledok dychovej skúšky 1,93 promile a výsledok krvného testu 1,09 promile⁴⁸². Ďalej je treba poukázať na to, že aj v tejto práci sú uvedené konkrétne prípady, ktoré preukazujú nepresnosť merania dychových analyzátorov⁴⁸³. S poukazom na platnosť zásady materiálnej pravdy sú zmienené

---

⁴⁸¹ „Z Hirtovej štúdie vyplýva, že dychový analyzátor, používaný aj Policajným zborom Slovenskej republiky je vhodný ako efektívne screeningové zariadenie, ktoré spoľahlivo identifikuje osoby, ktoré alkohol nepožili. Súčasne však výsledok dychovej skúšky nemá príliš veľkú výpovednú hodnotu a možno ho účinne spochybniť. To zodpovedá aj situácii v Nemecku, kde je Alcotest 7410 označovaný ako „Vortestgerät“ a je teda považovaný za screeningové zariadenie. (Je paradoxné, že výsledky z tohto screeningového zariadenia sa používajú ako dôkaz v trestnom konaní)“. Kováč, P. Možnosti obhajoby pri ovplyvnení alkoholom zistenom dychovou skúškou. Bulletin slovenskej advokácie, 2013, č. 5. str. 15. (viz príloha č. 15).

⁴⁸² Zikmund, J. Stanovení hladiny alkoholu snadno a rychle? (viz príloha č. 14). Pri výskume bol používaný jeden dychový analyzátor značky Alcotest 7410 Dräger. Policajný zbor SR používa nasledovné typy dychových analyzátorov: Alcotest Dräger 7410, Alcotest Dräger 7510, Alco Sensor IV-CM. (viz príloha č. 17).

⁴⁸³ „Z protokolu o lekárskeho vyšetrení při ovlivnění alkoholem soud zjistil, že kontrolní dechová zkouška dne 12.5.2010 v 05:00 hod. vykazala 1,94 promile alkoholu v dechu obžalovaného ... z odebraného vzorku krve dne 12.5.2010 v 05:10 hod. bylo metodou plynové chromatografie a Widmarkovou zkouškou zjištěno 1,52 g/kg alkoholu v jeho krvi“. Rozhodnutí č. 24, sp. zn. 2T 141/2010, příloha č. 8.3.6.

„Při lekárskeho vyšetrení ve Fakultní nemocnici Na Bulovce 21.4.2010 v 03:45 hod. absolvoval druhou kontrolní dechovou zkoušku s výsledkem 2,58 promile alkoholu v dechu. V 03:50 hod. mu byl odebrán krevní vzorek, který byl vyšetřen plynovou chromatografií a Widmarkovou zkouškou s výsledkem 2,39 g/kg alkoholu v krvi“. Rozhodnutí č. 26, sp. zn. 2T 134/2010, příloha č. 8.3.6.

„Výsledky orientačních dechových kontrol konaných dne 12.4.2010 ve 22:13 hod. s výsledkem 1,92 promile, ve 22:35 hod. s výsledkem 1,27 promile a ve 23:10 hod. s výsledkem 1,26 promile alkoholu v dechu a kontrolní orientační dechovou zkouškou konanou lékařem při lekárskeho ošetření dne 13.4.2010 v 3:05 hod. s výsledkem 1,45 promile alkoholu v dechu. Objektivní laboratorní vyšetření hladiny alkoholu v krvi Widmarkovou zkouškou a plynovou chromatografií prokázalo hodnotu 1,28 g/kg alkoholu v krvi odebrané obžalované dne 13.4.2010 v 3:00 hod“. Rozhodnutí č. 31, sp. zn. 2T 118/2010, příloha č. 8.3.6.

„... kontrolní dechovou zkouškou o 1:10 hod. byla prokázána hodnota 1,27 promile v dechu. Widmarkovou zkouškou a plynovou chromatografií po odebrání vzorku krve dne 20.12.2009 o 1:15 hod. byla zjištěna hladina 1,14 g/kg alkoholu v krvi obžalovaného“. Rozhodnutí č. 32, sp. zn. 2T 6/2010, příloha č. 8.3.6. „Výše zjištěný skutkový děj byl dále prokázán protokolem o lekárskeho vyšetření při ovlivnění alkoholem, kdy 20.3.2010 v 5:10 hod. byl kontrolním alcotestem zjištěn výsledek 1,79 promile alkoholu v dechu obžalovaného a po odebrání

zistenia skutočne „potešujúce“. Ako je možné vidieť, tak obe vedecké štúdie dostatočne presvedčivo preukazujú značný nedostatok vierohodnosti výsledku dychovej skúšky. Z tohto dôvodu môže mať taký výsledok nanajvýš orientačný charakter, pretože sám o sebe, z dôvodu slabej vierohodnosti, nepostačuje na dokázanie viny⁴⁸⁴. Za jediný nespochybniteľný dôkaz, ktorý presne preukazuje hladinu alkoholu v krvi, môže byť považovaný výlučne výsledok krvného testu, ktorý bol získaný postupom *lege artis*⁴⁸⁵⁴⁸⁶. Vzhľadom na tieto fakty, je vyvodzovanie zodpovednosti, na základe výsledku skúšky vykonanej analyzátorom dychu, v príkrom rozpore so zásadou materiálnej pravdy, ktorá je platná rovnako v trestnom, ako aj v priestupkovom konaní⁴⁸⁷. Aktuálna právna úprava je pritom nastavená nekompromisne

---

krvného vzorku v 5:15 hod. stejného dne, byl vyšetřením plynovou chromatografií a Widmarkovou zkouškou zjištěn výsledek 1,69 g/kg v krvi obžalovaného“. Rozhodnutie č. 19, sp. zn. 2T 95/2010, príloha č. 8.3.6.

Rozhodnutie č. 29, sp. zn. 2T 185/2011, príloha č. 8.2.6.:

- dychová skúška (5:00 hod.) s výsledkom **1,47 g/kg** vs. krvný test (5:00 hod.) s výsledkom **1,42 g/kg**.

Rozhodnutie č. 22, sp. zn. 9T 10/2010, príloha č. 8.3.6.:

- dychová skúška (1:35 hod.) s výsledkom **1,47 g/kg** vs. krvný test (1:35 hod.) s výsledkom **1,65 g/kg**.

Nakoniec dva ďalšie prípady z praxe sú uvedené tiež v oddieli 12.7.3.

⁴⁸⁴ Výsledok dychovej skúšky nemôže byť považovaný za usvedčujúci dôkaz, pretože je dôkazom nepriamym, a jediný nepriamy dôkaz nemôže založiť odsúdenie. Platí, že nepriamy dôkaz sa môže používať jedine v spojitosti s ďalšími dôkazmi. „*Jediný nepřímý důkaz sám o sobě nestačí k důkazu hlavní skutečnosti; tu může prokázat jen ve spojení s jinými, zpravidla přímými důkazy. Při nedostatku přímých důkazů praxe požaduje větší množství těchto nepřímých důkazů tak, aby tvořily uzavřený „řetěz“ tj. bez mezer, jenž pak sám o sobě nevyžaduje přímého důkazu*“. Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015, str. 344.

⁴⁸⁵ „*Jako základní premisa, ze které je nutné vycházet, je prověřený fakt, že laboratorní vyšetření krve provedené „lege artis“ v souladu s metodickým pokynem Ministerstva zdravotnictví ČR (Věstník MZ ČR č. 7/2006) je nespochybnitelné*“. Hirt, M. a kol. *Mezirepubliková česko-slovenská studie kolerace výsledků dechových analyzátorů a výsledků laboratorní analýzy při zjišťování hladiny alkoholu v krvi*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2010, (roč. 55) č. 1. str. 9. (viz příloha č. 13).

⁴⁸⁶ Výsledok krvného testu je síce nespochybniteľný, avšak jeho presnosť môže byť stále ovplyvnená chybou pri vykonávaní analýzy. Bauer, M. Bauerová, J. Šikuta, J. Šidlo, J. *Konfrontácia poznatkov o koncentrácii alkoholu v krvi a vo vydychovanom vzduchu*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2015, (roč. 60) č. 2. str. 21 - 24. (viz příloha č. 16).

⁴⁸⁷ „*Z uvedeného je zřejmé, že samotný fakt, že dychová skúška bola vykonaná overeným meradlom, ešte neznamená, že zobrazený výsledok merania zodpovedá skutočnej hladine alkoholu v krvi. Správnosť výsledkov takéhoto merania preto musí byť v závislosti od zistenej koncentrácie alkoholu overená prinajmenšom opakovaným meraním a to v určenom časovom intervale, prípadne ďalšími dôkazmi preukazujúcimi, že meranie bolo vykonané v súlade s výrobcom dychového analyzátoru stanoveným, resp. odporúčaným postupom, dodržanie ktorého eliminuje nežiaduci účinok ovplyvňujúcich faktorov a iných rušivých vplyvov. V hraničných prípadoch, za ktorý je nutné považovať aj posudzovanú vec, keďže dychovou skúškou nameraná hladina alkoholu presahuje hladinu, pri ktorej nie je podľa súdnu praxou akceptovaných poznatkov lekárskej vedy schopný bezpečne viesť motorové vozidlo žiadny vodič, len o 0,08 ‰, je možné množstvo alkoholu v krvi spoľahlivo zistiť iba jej laboratorným vyšetrením*“. Uznesenie Krajského súdu Prešove. *Ohrozovanie pod vplyvom návykovej látky a tzv. superrychle konanie*. [online, cit. 2016-06-23]. Dostupné na: <http://www.pravnelisty.sk/rozhodnutia/a231-ohrozovanie-pod-vplyvom-navykovej-latky-a-tzv.-superrychle-konanie>. Pokiaľ ide o **postup kalibrácie**, tak tá sa jednak vykonáva za ideálnych podmienok (ktoré majú simulovať terénne podmienky) a jednak pomocou tlakovej bombičky CRM (nie vydychovaného vzduchu človekom), v ktorej je stanovené množstvo alkoholu v plynovej zmesi (viz príloha č. 10.2., č. 10.1.). Pri

a v konkrétnych prípadoch rozhodujú desatiny promile o tom, či došlo k spáchaniu priestupku, alebo trestného činu. Z tohto dôvodu Zikmund vyslovuje názor, že: „*Analyzátory vydechovaného vzduchu majú své neocenitelné místo při silničních kontrolách a i při rychlé diagnostice. Považovat však výsledek vyšetření za **objektivní** stanovení koncentrace etanolu v krvi pro účely trestního i přestupkového řízení je v současném právním systému nevhodné*“⁴⁸⁸. S poukazom na uvedené, môže byť postup správnych orgánov (policajných orgánov), kedy nevykonajú ani len opakovanie dychovej skúšky, hodnotený iba ako veľmi sporný a z dôkazného pohľadu, ako neobhájiteľný. V prípadoch, kedy je rozhodnutie založené výlučne na jedinom výsledku dychovej skúšky je možné vysloviť poriadnu dávku pochybností o vierohodnosti „usvedčujúceho“ dôkazu⁴⁸⁹. Vzhľadom na vyššie uvedené, sú s týmto dôkazom spojené vždy dôvodné pochybnosti a rozhodnutie sa stáva nezákonným z dôvodu porušenia princípu prezumpcie neviny a pravidla *in dubio pro reo*. Tento fakt v konečnom dôsledku spôsobuje porušenie oboch najdôležitejších procesných zásad, a to zásady materiálnej pravdy a zásady riadneho zákonného procesu (zásada zákonnosti).

10.6.3.2. Nedodržanie stanoveného časového odstupu pre opakovanie dychovej skúšky.

Ďalším pochybením spojeným s dychovými skúškami je fakt, že správny orgán nedodržuje stanovený časový odstup pre vykonanie opakovanej dychovej skúšky. Výrobcovia

---

overovaní sa vykonávajú opakované skúšky s cieľom zistiť, že či daný dychový analyzátor meria hladinu alkoholu v rámci prípustnej odchýlky za nastavených podmienok, ktoré sa vždy líšia (s cieľom navodiť terénne podmienky). Pokiaľ meranie neprekračuje odchýlku, tak prístroj dostane certifikát na nasledujúcich 6 mesiacov. Certifikát o úspešnej kalibrácii prístroja znamená iba toľko, že prístroj dokáže, za laboratórnych podmienok, zmerať koncentráciu alkoholu v plynovej zmesi napustenej v tlakovej bombičke, nič viac. V terénnych podmienkach, kedy osoby s rôznym individuálnym prepočítavacím faktorom (nie s univerzálnym - 2100) vydychujú vzduch z ich pľúc (nie z tlakovej bombičky) sa výsledok bude pochopiteľne odlišovať. Výsledok merania závisí od vstupu (vzorky vzduchu), ktorý je do dychového analyzátoru vložený („fúknutý“). V laboratórnych podmienkach je vstup laboratórny, a preto bude poskytnutý výsledok laboratórny. V terénnych podmienkach je vstup terénny, a preto bude poskytnutý výsledok terénny. Takto sa dajú najjednoduchšie opísať príčiny nepresnosti výsledku.

⁴⁸⁸ Zikmund, J. *Stanovení hladiny alkoholu snadno a rychle?* (viz příloha č. 14).

⁴⁸⁹ „*Nemůžem preto súhlasiť s tvrdením v komentári k Trestnému zákonu, podľa ktorého „Z medicínskeho hľadiska, ktoré je akceptované aj trestnoprávnou praxou, schopnosť vodiča bezpečne viesť motorové vozidlo je nepriaznivo ovplyvnená, ak hladina alkoholu v krvi dosiahne 0,4762 mg/l etanolu vo vzduchu, čo je hladina v krvi v alkohole 1,00 g/kg teda jedno promile.“ Tento výrok je vo svetle aktuálnych poznatkov forenznej alkoholológie nesprávny. Citované tvrdenie sa opakuje nielen v samotnom komentári k Trestnému zákonu ale začínajú ho postupne preberať aj iní autori. Tí potom z tohto tvrdenia vyvodzujú nesprávne a neobhájiteľné závery, podľa ktorých v prípade alkoholu je „regulárnym dôkazom v trestnom konaní vykonanie dychovej skúšky...“ S uvedeným tvrdením vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti kategoricky nesúhlasím. Rozdiely zistené v štúdií Hirta ani s veľkou dávkou benevolencie nedovolia označiť výsledok dychovej skúšky vykonanej screeningovým prístrojom za regulárny dôkaz v trestnom konaní. Regulárnym dôkazom by mohol byť iba v prípade, ak by sa de lege ferenda začalo uvažovať o prípustnosti spochybniteľných dôkazov a teda vypustení zásady in dubio pro reo“.* Kováč, P. *Možnosti obhajoby pri ovplyvnení alkoholom zistenom dychovou skúškou.* Bulletin slovenskej advokácie, 2013, č. 5. str. 17. (viz príloha č. 15).

v návodoch na použitie dychových analyzátorov⁴⁹⁰⁴⁹¹, kontrolóri z metrologických ústavov⁴⁹², a rovnako aj odborníci z odvetvia súdneho lekárstva⁴⁹³ odporúčajú (resp. stanovujú) vykonať kontrolné meranie pri pozitívnom výsledku skúšky (najsôr) po 15 minútach. Opakovanie dychovej skúšky sa teda má uskutočniť po 15 minútach od vykonania prvej dychovej skúšky. Toto je postup *lege artis*⁴⁹⁴. Avšak napriek stanovenému postupu, je sôr výnimkou, ako pravidlom, opakovanie skúšky po 15 minútach. V majorite prípadov sa vykonáva po dlhšej dobe, niekedy zase naopak, teda v dobe kratšej. Dokonca sa vyskytujú aj prípady, kedy bola dychová skúška opakovaná po menej ako 10 minútach⁴⁹⁵ od vykonania prvej, čo je možné považovať, doslova, za ignorovanie návodu na použitie. Správne orgány majú pritom povinnosť dodržiavať výrobcom daný návod na použitie prístroja⁴⁹⁶ a jeho nedodržanie činí z výsledku procesne **nepoužiteľný dôkaz** (prípád absolútnej neúčinnosti⁴⁹⁷). Nakoniec uvádzam, že stanovený časový odstup pre merania existuje nielen kvôli vedľajším faktorom,

---

⁴⁹⁰ Návod na použitie prístroja Alco Sensor IV-CM. Časť: *Automatický test.* : „Každé pozitívni měření by mělo být potvrzeno opakovaním měření po 15 minutách“.

⁴⁹¹ Návod na použitie prístroja Dräger Alcotest 7510. Časť: *Automatické meranie.* : „Ak sú výsledky merania pozitívne, odporúča sa vykonať druhé meranie po 10 až 15 minútach pre potvrdenie výsledku merania“.

⁴⁹² „V prípade spochybnenia výsledku sa meranie musí opakovať po 15 minútach, aby bol vylúčený vplyv zvyškového alkoholu v ústnej dutine“. Cséfalvayová, B. *Meranie alkoholu pomocou analyzátorov dychu*. [online, cit. 2016-02-13]. Dostupné na: http://www.unms.sk/?meranie_alkoholu.

⁴⁹³ „Experimentálně bylo prověřeno ovlivnění měření hladiny alkoholu ve vydechovaném vzduchu po aplikaci tohoto přípravku dutiny ústní s následujícími závěry:

Bezprostředně po aplikaci léku do ústní dutiny je obsah alkoholu v dechu natolik vysoký, že hladiny jsou přístrojem Alcotest neměřitelné (viz graf 1). Display přístroje je totiž kalibrován pouze do 9,99%.

V prvních minutách tyto hodnoty velmi rychle klesají a k jejich úplnému vymizení dochází ve většině případů po ¼ hodině (14-16 minutách). (po 6 minútach od aplikácie bola nameraná koncentrácia 0,50 g/kg, po 8 minútach koncentrácia 0,30 g/kg - pozn. autora)

V ojedinělých případech byly hodnoty pohybující se řádově v setinách promile naměřeny i po 20 minutách. Při poslední dechové zkoušce za 22 minut po aplikaci Stopanginu nebyl v dechu zjištěn žádný alkohol, proto přístroj udal hodnotu 0,00 g/kg alkoholu krvi. ...

*Experiment prověřil výskyt alkoholu ve vydechovaném vzduchu u osob, které si alkohol aplikovali do dutiny ústní. Přístroj Dräger přepočítá zjištěnou hladinu v dechu na hladinu alkoholu v krvi, **aniž by detekoval skutečnou hladinu alkoholu v krvi** a zda krev nějaký alkohol obsahuje. Proto je třeba doporučit, aby v případě jakýchkoliv pochybností bylo měření přístroje Dräger zopakováno za 15 minut a za 30 minut. Pokud vyšetřována osoba nemá žádný alkohol v krvi, bude 2. měření zopakované za 15 minut negativní, po uplynutí 30 minut musí být zcela jistě negativní. Pokud dechový analyzátor Dräger ukáže pozitivní hladinu alkoholu i po uplynutí 30 minut, je třeba odebrat krev a stanovit hladinu alkoholu v krvi dvěma na sobě nezávislými metodami“. Zelený, M. Mráz, J. Pexa, T. Mazura, I. *Ovlivnění hodnoty hladiny alkoholu měřené analyzátořem Alcotest 7410 fy Dräger spryem Stopangin*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2000, (roč. 45) č. 4. str. 55.*

⁴⁹⁴ Za postup *lege artis* som v prílohách považoval aj vykonanie opakovanej skúšky po 14 alebo 16 minútach od prvej. Akékoľvek iné časové rozmedzie je zapísané v prílohách a považujem ho za **postup non lege artis**.

⁴⁹⁵ Napr. rozhodnutie č. 95, sp. zn. ORPZ-BB-ODI2-398/2014-SK, príloha č. 1.2.1., alebo rozhodnutie č. 155, sp. zn. ORP-DI-K-940/2010, príloha č. 1.3.1. a ďalšie.

⁴⁹⁶ Infožiadosť. (viz príloha č. 17). Tiež metodický pokyn (viz príloha č. 12.2.).

⁴⁹⁷ Túto nezákonnosť nie je možné následne napraviť, pretože sa jedná o neopakovateľný procesný úkon.

ale tiež preto, že dychový analyzátor jednoducho niekedy zlyhá, ako každý prístroj, a vykoná nesprávne analýzu vzorky dychu.

10.6.3.3. Absencia vierohodnosti príliš vysokého výsledku dychovej skúšky a faktory ovplyvňujúce mieru opojenia alkoholom.

Posledným pochybením spojeným s dychovými skúškami je fakt, že správny orgán považuje aj veľmi vysoké výsledky, za dôkazy, ktoré bez dôvodných pochybností preukazujú koncentráciu alkoholu v krvi. Pre pochopenie tohto pochybenia je nevyhnutné mať vedomosti o tom, ako alkohol (ethylalkohol) vplýva na ľudský organizmus. Prejavy spojené s rôznymi hladinami alkoholu v krvi sú popísané v nasledovných troch tabuľkách.

Tab. č. 2. Hladina alkoholu v krvi, zmeny pocitov a zmeny správania⁴⁹⁸

Hladina alkoholu	Pocity	Chováni
0,4 ‰	pocit uvoľnení	vyšší riziko úrazů
0,6 ‰	změny nálady	zhoršený úsudek, zhoršená schopnost rozhodování
0,8 ‰	pocity tepla euforie	oslabení zábran, zhoršené sebeovládání, zhoršený postřeh, roste riziko úrazů
1,2 ‰	vzrušení a emotivnost	povídavost, roste riziko ukvapeného, impulzivního jednání
1,5 ‰	zpomalenost a otupělost	setřelá řeč, někdy sklon k násilnému chování
2,0 ‰	výrazná opilost	obtížná řeč, dvojité vidění, poruchy paměti, případně spánek
3,0 ‰	možnost bezvědomí	nereaguje na zevní podněty, ohrožen vdechnutím zvratků
4,0 ‰ a více	hluboké bezvědomí	riziko zástavy dechového centra v mozku a zadušení, smrtelné ohrožení.

Tab. č. 3. Hladina alkoholu v krvi, zmeny pocitov a zmeny správania⁴⁹⁹

1. stadium – „euforie“ (excitace, do 1 ‰ alkoholu): Excitace, vzestup sebevědomí a snížení zábran, zhoršení soustředění, mnohmluvnost
2. stadium – „hypnotické“ (1–2 ‰ alkoholu): Porucha rovnováhy a koordinace pohybů, ztráta zábran, agresivní chování
3. stadium – „narkotické“ (2–3 ‰ alkoholu): Může dojít k těžké poruše vědomí u nezkušeného pijáka, avšak u chronických alkoholiků bývá vědomí stále zachováno. Vzniká velké nebezpečí aspirace zvratků
4. stadium – „asfyxie“ (nad 3 ‰ alkoholu): Hluboké kóma, křeče, hypotermie. Hrozí smrt vyvolaná útlumem dechového centra a oběhovým selháním

Tab. č. 4. Hladina alkoholu v krvi, zmeny pocitov a zmeny správania⁵⁰⁰

⁴⁹⁸ Nešpor, K. *Dá se pít s mírou?* [online, cit. 2016-04-15]. Dostupné na: <http://www.alkohol-alkoholismus.info/lecba/lekari/prim-mudr-karel-nespor-csc/zustat-strizlivy-prim-mudr-karel-nespor-csc/803-da-se-pit-s-mirou-zustat-strizlivy-prim-mudr-karel-nespor-csc.html?tmpl=component&type=raw>. Tvorca tabuľky: Prof. MUDr. Karel Nešpor, CSc.

⁴⁹⁹ Češka, R. a kol. *Intoxikace alkoholy*. [online, cit. 2016-04-15]. Dostupné na: http://www.medicabaze.cz/index.php?sec=term_detail&termId=3499&tname=Intoxikace+alkoholy. Tvorca tabuľky: prof. MUDr. Richard Češka, CSc.

Koncentrácia alkoholu	Stupeň opitosti	Pocity a správanie
0 až 0,29 promile	Žiadna opitosť	
0,30 až 0,99 promile	Excitačná opitosť	Výrečnosť, mierne stupňovaná eufória (tj. intoxikovaný má lepšiu, povznesenejšiu náladu, stále však v hranici normy). Od 0,80 promile viac nie je vodič schopný bezpečne riadiť vozidlo.
1,00 až 1,49 promile	Mierna opitosť	Eufória, miestami plané vtipkovanie, zvýšené sebadôvera. Psychomotorika je už ovplyvnená alkoholovou intoxikáciou - reakčný čas je predĺžený. Ataxia, pohľadový nystagmus (mimovoľné pohyby očí)
1,50 až 1,99 promile	Stredná opitosť	Psychomotorika je už výrazne narušená - sú prítomné poruchy koordinácie a spomalenie telesných pohybov, znížená pozornosť. Afektivita (tj. približná reaktivita na podnety) je labilná - nálada sa môže buď zlepšiť, alebo naopak nastupuje celkový útlm (možno až k zaspaniu), možné aj kolísanie z oboch krajných polôh. Deliberácia jednania (zníženie zábran), „opilecká“ samovražednosť, agresivita.
2,00 až 2,99 promile	Ťažká opitosť	„Blábolivá“ reč, neschopnosť samostatnej chôdze, psychické poruchy, výraznejšie poruchy chovania („opilecká“ samovražednosť, agresivita), zvracanie.
3,00 až 3,99 promile	Vážna otrava alkoholom	Ťažké poruchy vedomia (stupor), blúznenie, nereaguje na podnety, dýchanie je pomalé a plytké, môžu nastať poruchy srdčného rytmu. Riziko zástavy dychu a krvného obehu.
4,00 a viac promile	Riziko smrteľnej otravy alkoholom	Komatózný stav, smrteľná dávka je 5 promile alkoholu v krvi (u 50% prípadov).

Z uvedených tabuliek jasne vyplýva, že prejavy spojené s vysokou hladinou alkoholu v krvi sú tak nebezpečné, že dochádza k priamemu ohrozeniu života. Napriek tomu sa v rozhodnutiach objavovali výsledky ako 5,40⁵⁰¹; 4,00⁵⁰²; 3,90⁵⁰³ alebo 3,44⁵⁰⁴ **promile**, pričom nedošlo ani k opakovaniu dychovej skúšky. Správny orgán sa vôbec nepozastavil nad tým, že výsledok dychovej skúšky vo výške 5 promile, zrejme nemôže byť dôveryhodný, pretože ak by mal človek skutočne 5 promile v krvi, tak je v kóme a pravdepodobne umrie na následky akútnej otravy alkoholom. Avšak už pri hladine alkoholu v krvi **od 2 promile a vyššie** (stav ťažkej opitosti a vážnej otravy alkoholom) sú negatívne prejavy opojenia alkoholom tak silné, že je veľmi nepravdepodobné, aby bol bežný človek (nie alkoholik) vôbec schopný jazdiť na aute a je skoro vylúčené, aby bol schopný jazdiť na bicykli⁵⁰⁵. V tejto súvislosti poukazujem na fakt, že správny orgán sa musí pri používaní zásady voľného

⁵⁰⁰ *Typy jednotiek pri meraní alkoholu.* [online, cit. 2016-04-15]. Dostupné na: <http://www.prevodnik.sk/typy-jednotiek.php>. Tvorca tabuľky: autor tejto práce.

⁵⁰¹ Rozhodnutie č. 1, sp. zn. ORPZ-BB-ODI2-414/2014-SK, príloha č. 1.2.2.

⁵⁰² Rozhodnutie č. 1, sp. zn. ORP-DI-K-645/2010, príloha č. 1.3.2.

⁵⁰³ Rozhodnutie č. 1, sp. zn. ORP-DI-K-801/2010, príloha č. 1.3.6.

⁵⁰⁴ Rozhodnutie č. 2, sp. zn. ORPZ-BB-ODI2-461/2014-SK, príloha č. 1.2.2.

⁵⁰⁵ K vážnemu ohrozeniu života dochádza už pri 3 promile a viac, a to najmä pri spolupôsobení s niektorými liekmi (viz nižšie). Informácia získaná z rozhovoru s toxikológom Ing. Jaroslavom Zikmundom konanom dňa 22. 6. 2016, na oddelení súdneho lekárstva Fakultnej nemocnice na Bulovke v Prahe.

hodnotenia dôkazov zaoberať zákonnosťou, závažnosťou a **vierohodnosťou** každého získaného dôkazu⁵⁰⁶. Príliš vysoký výsledok dychovej skúšky jednoducho nemôže byť považovaný za vierohodný, o to viac v situácií, kedy je jediným „usvedčujúcim“ dôkazom (drvivá väčšina prípadov)⁵⁰⁷. Avšak problematika spojená s určovaním skutočnej miery opojenia alkoholom je **oveľa zložitejšia**. Ani zistenie presnej koncentrácie alkoholu v krvi nedokáže, bez dôvodných pochybností, určiť skutočný vplyv alkoholu na obvineného, pretože existujú aj ďalšie faktory. Konkrétne prejavy u konkrétnej osoby sú závislé na viacerých faktoroch, čo odborníci komentovali nasledovne: „*Klinické projevy však závisia nejen na množství použitého alkoholu, ale také na individuální toleranci, věku i momentálním psychickým a fyzickým stavu. V klinické praxi se běžně setkáváme s alkoholiky, u kterých je vědomí zachováno i při hladině 5–6 ‰ alkoholu*“⁵⁰⁸.

Všetky faktory ovplyvňujúce mieru opojenia alkoholom sú nasledovné:

- **Vek.** *Dieťa vs. dospelý človek.* Tento faktor má význam iba pri deťoch a mladistvých, pretože na nich vplýva alkohol silnejšie, ako na dospelých. Po dosiahnutí dospelosti človeka je tento faktor bez významu⁵⁰⁹.
- **Aktuálny psycho-fyziologický stav.** *Normálny psycho-fyziologický stav vs. vychýlený psycho-fyziologický stav.* Tento faktor sa odráža na prejavoch opojenia alkoholom v závislosti od určitej koncentrácií alkoholu v krvi. Silné emócie alebo stavy ako napr. stres, rozrušenie, alebo hnev, ale takisto únava, choroba a pod., sa odrážajú na miere opojenia alkoholom (spomaľuje/zastavuje sa vstrebávanie alebo odbúravanie⁵¹⁰⁵¹¹⁵¹²). V stave vychýlenia psycho-fyziologického stavu dochádza k tomu, že určitá

⁵⁰⁶ Záhora, J. a kol. *Dokazovanie v trestnom konaní*. 1. vydanie. Praha: Leges, 2013, str. 71 - 80 a 106 - 119.

⁵⁰⁷ Vykonanie jedinej dychovej skúšky, ktorej výsledok je vysoký neporušuje v žiadnom prípade zákon. Dychová skúška je zákonná, avšak jej výsledok je nevierohodný, a preto je neprípustný. Podstata veci je v tom, že nevierohodný dôkaz nepreukazuje skutkový stav pravdivo, a preto sa k nemu nesmie prihliadať (bez ohľadu nato, že čo spôsobilo, že je nevierohodný).

⁵⁰⁸ Češka, R. a kol. *Intoxikace alkoholy*. [online, cit. 2016-04-15]. Dostupné na: http://www.medicabaze.cz/index.php?sec=term_detail&termId=3499&tname=Intoxikace+alkoholy

⁵⁰⁹ Informácia získaná z rozhovoru s toxikológom Ing. Jaroslavom Zikmundom konanom dňa 22. 6. 2016, na oddelení súdneho lekárstva Fakultnej nemocnice na Bulovke v Prahe.

⁵¹⁰ Informácia získaná z rozhovoru s toxikológom Ing. Jaroslavom Zikmundom konanom dňa 22. 6. 2016, na oddelení súdneho lekárstva Fakultnej nemocnice na Bulovke v Prahe.

⁵¹¹ Mezencev, R. Kyška, J. *Farmakokinetika etylalkoholu a jej poznatky pre súdnolekárske výpočty hladín alkoholu v krvi*. Česko-slovenská patológia a Soudní lékařství, 2002, (roč. 47) č. 2. str. 31 - 32.

⁵¹² „Obviněná dále uvedla, že neužívá žádné léky, které by mohli mít vliv na odbourávání alkoholu z organizmu, avšak v daném období se nacházela ve špatném psychickém stavu, nemohla mnoho jíst a tak se domnívá, že její tělo hůře alkohol odbouralo“. Rozhodnutie č. 65, sp. zn. MMZL-51960/2015-MM-PŘ-OOSA-1956/2015, príloha č. 5.1.1.

koncentrácia alkoholu v krvi spôsobuje buď väčšie, alebo menšie opojenie alkoholom, v porovnaní s rovnakou koncentráciou alkoholu v krvi za normálneho psycho-fyziologického stavu. Práve z tohto dôvodu je možné, aby bol konkrétny človek výraznejšie opojený alkoholom, ak požíje alkohol v stave vysokej únavy (vychýlenie), pričom inak, za normálneho psycho-fyziologického stavu, sa daná koncentrácia alkoholu v krvi na ňom výraznejšie neodráža.

- **Koncentrácia alkoholu v krvi⁵¹³ a individuálna tolerancia voči alkoholu.** *Vysoká koncentrácia vs. nízka koncentrácia; osoba s vysokou individuálnou toleranciou vs. osoba s nízkou individuálnou toleranciou.* Tieto dva faktory musia byť popisované spoločne, pretože sú so sebou úzko spojené. Faktor koncentrácie alkoholu v krvi určuje, že aké prejavy opojenia alkoholom sa vyskytujú, **v priemere**, pri určitej koncentrácii alkoholu v krvi (viz tabuľky uvedené vyššie). Faktor individuálnej tolerancie osoby voči alkoholu (droge) určuje, že aké prejavy opojenia alkoholom sa vyskytnú, **u konkrétnej osoby**, pri určitej koncentrácii alkoholu v krvi. Vzťah medzi faktormi koncentrácie alkoholu v krvi a individuálnou toleranciou osoby je taký, že u konkrétnej osoby buď platí, to čo platí v priemere, alebo to neplatí, pretože u nej sa konkrétne prejavy (napr. dvojité videnie) opojenia alkoholom objavia už **pri nižšej koncentrácii, ako v priemere** (nízka tolerancia), alebo **až pri vyššej koncentrácii, ako v priemere** (vysoká tolerancia). Tak napr. predpokladajme, že máme dve totožné osoby v totožnej situácii, ale s jediným rozdielom, a to ich toleranciou voči alkoholu. Prvá osoba má individuálnu toleranciu nízku, druhá osoba naopak vysokú. Tolerancia voči alkoholu je práve ten faktor, ktorý je zodpovedný zato, že ako sa odrazí na stave a správaní konkrétnej osoby koncentrácia alkoholu v krvi (množstvo požitého alkoholu). Tolerancia alkoholu teda predurčuje výskyt určitých prejavov opojenia alkoholom (drogy) u konkrétnej osoby. Ak má táto osoba toleranciu vysokú, tak bude potrebovať väčšiu dávku drogy nato, aby sa u nej vyskytli konkrétne prejavy (napr. poruchy koordinácie pohybov). Naopak, ak ju má nízku, tak postačí dávka menšia. Práve z tohto dôvodu, vo vyššie uvedenom prípade, budú mať totožné osoby rôzne prejavy opojenia alkoholom, i keď požili rovnakú dávku alkoholu (drogy). Z tohto dôvodu je stanovisko

---

⁵¹³ Častejšie sa používa označenie „množstvo požitého alkoholu“. Mám však zato, že toto označenie nie je presné, pretože nestačí iba požiť alkohol, ten sa musí vstrebať do krvi. Pri požití a následnom zvracaní sa požitý alkohol do krvi nedostane. Z tohto dôvodu používam označenie „koncentrácia alkoholu v krvi“.

súdnych lekárov napadnuteľné, pretože predpokladajú, že žiadny (ani nadpriemerne vodičskými schopnosťami disponovaný) vodič nedokáže bezpečne viesť motorové vozidlo, ak má v krvi viac, ako 1 promile alkoholu. Tento záver je správny, ak sa jedná o tých vodičov, ktorí sa dostanú do stavu vylučujúceho viesť motorové vozidlo, ak majú 1 promile alkoholu v krvi. Tento záver však zásadne narazí, ak sú porovnávaní vodiči s rôznou toleranciou, napr. abstinenti s alkoholikmi⁵¹⁴, pretože abstinenti sa dostanú do stavu vylučujúceho viesť motorové vozidlo, už pri nižšej hladine a gama alkoholici naopak pri vyššej hladine, akou je 1 promile. Z tohto dôvodu sa stanovisko vzťahuje na iba 80% slovenskej alebo českej populácie (zvyšných 20% populácie má toleranciu buď vyššiu, alebo nižšiu) a zároveň ho nie je možné používať na iné etniká⁵¹⁵ (viz nižšie).

- **Fáza trávenia alkoholu.** *Rezorbčná (vstrebávací) fáza vs. eliminačná (odbúravacia) fáza.* Tento faktor významne ovplyvňuje účinky alkoholu, pretože: „*Prejavy ovplyvnenia etanolom v rezorbčnej fáze sa prejavujú markantnejšie, ako v eliminačnej fáze*“⁵¹⁶. Pokiaľ teda rovnaká osoba bude mať zhodnú koncentráciu alkoholu v krvi, ale raz vo fáze vstrebávania a raz vo fáze odbúravania, tak v prvom prípade budú prejavy opojenia alkoholom silnejšie (výraznejšie) - bude viac opitá. Na rýchlosť vstrebávania a na množstvo vstrebaného alkoholu má najväčší vplyv difúzny spád a veľkosť plochy tráviaceho traktu (do ktorej sa môže vstrebať), pričom svoju rolu zohráva aj obsah žalúdka (množstvo a kvalita jedla v ňom) a psycho-fyzilogický stav⁵¹⁷. Rýchlosť vstrebávania alkoholu do krvi je väčšia, ako rýchlosť odbúravania⁵¹⁸. Rýchlosť

⁵¹⁴ „U závislého človeka pozorujeme rapidní vzestup tolerance k alkoholu, kdy člověk může vypít velké množství alkoholu, aniž by působil dojmem opilého člověka.“. *Alkoholismus*. [online, cit. 2016-04-15]. Dostupné na: <http://nemoci.vitalion.cz/alkoholismus>.

⁵¹⁵ Informácia získaná z rozhovoru s toxikológom Ing. Jaroslavom Zikmundom konanom dňa 22. 6. 2016, na oddelení súdneho lekárstva Fakultnej nemocnice na Bulovke v Prahe.

⁵¹⁶ Stanovisko SR. str. 23. (viz príloha č. 11.1). Stanovisko ČR. bod. 14. str. 55. (viz príloha č. 11.2.).

⁵¹⁷ „Vstrebávací deficit je vždy najmenej 10 %; po požití objemnej potravy a alkoholických nápojov s nízkym obsahom etanolu môže dosiahnuť až 30 % ... Rýchlosť vstrebania etanolu do krvi je pri pití alkoholických nápojov s obsahom etanolu - 30 obj. % a viac trvá zhruba 30 minút ak bol nápoj požitý nalačno, naraz a v malom množstve; rýchlosť rezorbcie pritom dosahuje spravidla hodnotu 1 g E/min. Vstrebávanie etanolu trvá obvykle 60 minút, ak je alkoholický nápoj s obsahom etanolu 30 obj. % a viac požitý naraz a na poloprázdny žalúdok, pričom rýchlosť rezorbcie je pomalšia, obvykle až 1 g E/2 min. Pri pití alkoholických nápojov na plný žalúdok je vstrebávanie etanolu skončené spravidla do 90 minút, pri nadmernej náplni žalúdka do 120 minút“.

Stanovisko SR. str. 22 a 23. (viz príloha č. 11.1). Stanovisko ČR. bod. 12. str. 55. (viz príloha č. 11.2.).

⁵¹⁸ Dôvod je fakt, že vstrebávanie alkoholu prebieha v na veľkej ploche tráviaceho traktu (z 20% v žalúdku a z 80% na začiatku tenkého čreva v dvanástorníku), zatiaľ čo odbúravanie prebieha zo 60 - 90% v pečeni (zvyšok MEOS a systém kataláz) pomocou relatívne zložitých chemických reakcií. Informácia získaná z rozhovoru s toxikológom Ing. Jaroslavom Zikmundom konanom dňa 22. 6. 2016, na oddelení súdneho lekárstva Fakultnej nemocnice na Bulovke v Prahe.

odbúravanja je určená všeobecne tzv. faktorom beta 60⁵¹⁹⁵²⁰, avšak je možné, aby sa pri spolupôsobení s liekom výrazne spomalila, alebo dokonca zastavila (viz nižšie). Rýchlosť odbúravanja je závislá tiež na množstve tuku v tele osoby, pretože alkohol sa viaže na tuky (preto osoby s vyšším podielom tuku v tele odbúravaju alkohol pomalšie)⁵²¹.

- **Ľudské etnikum (genotyp) a návyk požívať alkohol⁵²².** Slováci (Česi, Rakúšania) vs. Rusi, Ukrajinci, Mongoli, aziati; osoba s návykom požívať alkohol (napr. alkoholik) vs. osoba bez návyku požívať alkohol (napr. abstinent). Tieto dva faktory musia byť popisované spoločne, pretože so sebou do istej miery súvisia. Faktor ľudského etnika, či genotypu, je zodpovedný za enzymatické vybavenie (účinnosť alkoholdehydrogenázy⁵²³) človeka na trávenie alkoholu. Faktor návyku požívať alkohol sa odráža na prejavoch opojenia alkoholom v závislosti od určitej koncentrácií alkoholu

---

⁵¹⁹ „Rýchlosť eliminácie etanolu - beta 60 = 0,12-0,20 g/kg; pričom v individuálnych prípadoch môže znalec pripustiť aj nižšie, resp. vyššie hodnoty beta 60; beta 60 pri koncentrácii 0,5 g/kg je spravidla 0,11-0,13 g/kg; k takejto eliminácii dochádza aj ku koncu eliminácie z vyšších koncentrácií, keď koncentrácia etanolu v krvi klesne pod 0,5 g/kg; eliminácia etanolu začína ihneď na počiatku požívania alkoholického nápoja. V zreteľa hodných prípadoch je možné pod dohľadom lekára vykonať tolerančný pokus“. Stanovisko SR. str. 22. (viz príloha č. 11.1.). Stanovisko ČR, str. 55 (viz príloha č. 11.2.).

⁵²⁰ Avšak v praktickej rovine, je možné sa stretnúť aj s odlišnými názormi: „Jeho reakce byla negativní, a proto se ho hlídka policie dotazovala, zda požil nějaký alkoholu předcházející večer. Obviněný měl hlídce uvést, že předcházející večer vypil 2 l 11-ti stupňového piva. Pote mělo být hlídkou zjišťováno, zda obviněný během 12-ti předešlých hodin něco jedl. Obviněný uvedl, že nic nejedl. Hlídka policie následně poučila obviněného o tom, že díky tomu, že nic nejedl se **nemá alkohol jak dostat z těla ven**. Následovala druhá dechová zkouška, kdy naměřená hodnota v krvi byla 0,57 promile. Poté byl sepsán protokol, kdy hlídka policie obviněnému opět vysvětlila, že v případě, že konzumuje alkohol a není najezený, tak to je jako, **když do džbánu nalijeme alkohol, nemá se jak odbourat**. Odborné lékařské vyšetření obviněný nepožadoval vzhledem k tomu, že mu bylo vysvětleno hlídkou policie, že přístroj Dräger Alcotest 7510 je **naprosto přesný, že není důvod**“. Rozhodnutie č. 32, sp. zn. MMZL-48568/2014-MS-PŘ-OOSA-2941/14, príloha č. 5.2.1. Veda v praxi.

⁵²¹ „Pohlavný rozdeľovací faktor u normopostavy muža je 0,7 a u normopostavy žien 0,6; u obéznych jedincov je tento faktor nižší, u štíhlych vyšší, podľa zväzenia znalca, pričom sa môže ojedinele pohybovať v rozmedzí 0,5 až 0,8“. Stanovisko SR. str. 22. (viz príloha č. 11.1.). Stanovisko ČR, str. 55 (viz príloha č. 11.2.).

⁵²² Dôvodom pre „zvýšenie tolerancie“ u osôb s návykom požívať alkohol sú chemické reakcie v ľudskom organizme: „MEOS (mikrozomálny etanol oxidujúci systém) oxiduje 2/3 – 3/4 prijatého alkoholu. Nachádza sa v endoplazmatickom retikule. Jeho význam narastá pri dlhodobom popíjaní väčšieho množstva alkoholu, v takomto prípade MEOS dokáže zvýšiť svoju aktivitu **až trikrát**. To je zároveň jeden z dôvodov, prečo často popijajúci jednotlivci „znesú veľa“ – dá sa povedať, že donútia svoju pečeň uvoľniť aj iné oksylichovacie systémy, teda MEOS. Hlavným dôvodom je však adaptácia nervovej sústavy na alkohol. Avšak každá minca má dve strany – tento etanolom indukovaný mikrozomálny etanol oxidujúci systém vyvoláva tvorbu voľných radikálov, ktoré poškodzujú naše membrány, DNA, bielkoviny atď.“. Molnárová, K. Na zdravie! alebo metabolismus alkoholu. [online, cit. 2016-07-28]. Dostupné na: <http://www.mladyvedec.sk/archiv/archiv-tretieho-cisla/48-alkohol.html>.

⁵²³ To je enzým, ktorý rozkladá (štíe py, trávi) ethylalkohol. Informácia získaná z rozhovoru s toxikológom Ing. Jaroslavom Zikmundom konanom dňa 22. 6. 2016, na oddelení súdneho lekárstva Fakultnej nemocnice na Bulovke v Prahe.

v krvi⁵²⁴. Vzťah medzi faktormi ľudského etnika a návyku požívať alkohol je taký, že z dlhodobého hľadiska sa návyk požívať alkohol prejaví v enzymatickom vybavení človeka (myslí sa generačne). Stanovisko súdnych lekárov o neschopnosti bezpečného vedenia motorového vozidla každého vodiča, ak má v krvi 1 promile alkoholu a viac, **neplatí v prípade iných etník a osôb bez návyku piť alkohol**. Toto stanovisko určite neplatí pre Ukrajincov a Rusov⁵²⁵, pre Arabov⁵²⁶ a pre aziatov (Vietnamci, Číňania, Kórejci a pod.)⁵²⁷. Z hľadiska enzymatického vybavenia je mongoloidné etnikum (genotyp) najmenej vybavené⁵²⁸. V rámci Európy existujú určité rozdiely pokiaľ ide o návyk požívať alkohol. *Severoeurópsky štýl pitia alkoholu* (vysoká nárazová intoxikácia, ale menej častá - 20 poldeci pálenky v piatok) vs. *juhoeurópsky - románsky - štýl pitia alkoholu* (nízka intoxikácia, ale častejšia - 2 poháre vína každý deň)⁵²⁹. Tieto štýly pitia sa do určitej miery taktiež odrážajú na prejavoch opojenia alkoholom pri určitej koncentrácii alkoholu v krvi.

- **Spolupôsobenie liekov.** *Osoba, ktorá užila liek zvyšujúci účinok alkoholu vs. osoba, ktorá neužila liek zvyšujúci účinok alkoholu.* Tento faktor významne ovplyvňuje účinky alkoholu, pretože existuje značné množstvo liekov, ktoré zosilňujú účinok alkoholu⁵³⁰ alebo spolupôsobia na trávenie alkoholu iným spôsobom (spomaľujú odbúravanie).

---

⁵²⁴ U osôb s návykom sú prejavy opojenia miernejšie. Návyk však nie je možné stotožňovať so závislosťou. Informácia získaná z rozhovoru s toxikológom Ing. Jaroslavom Zikmundom konanom dňa 22. 6. 2016, na oddelení súdneho lekárstva Fakultnej nemocnice na Bulovke v Prahe.

⁵²⁵ Majú oveľa vyššiu toleranciu voči alkoholu, majú dobrú enzymatickú vybavenosť, majú návyk piť alkohol, pitie alkoholu je u nich kultúrne podmienené. Informácia získaná z rozhovoru s toxikológom Ing. Jaroslavom Zikmundom konanom dňa 22. 6. 2016, na oddelení súdneho lekárstva Fakultnej nemocnice na Bulovke v Prahe.

⁵²⁶ Toleranciu voči alkoholu a enzymatickú vybavenosť majú v podstate rovnakú, ale nemajú návyk piť alkohol a pitie alkoholu u nich nie je kultúrne podmienené. Informácia získaná z rozhovoru s toxikológom Ing. Jaroslavom Zikmundom konanom dňa 22. 6. 2016, na oddelení súdneho lekárstva Fakultnej nemocnice na Bulovke v Prahe.

⁵²⁷ Majú slabú enzymatickú vybavenosť na trávenie alkoholu - slabšia účinnosť aldehydogenázy, preto majú nižšiu toleranciu voči alkoholu, preto nemajú návyk piť alkohol a preto pitie alkoholu u nich nie je kultúrne podmienené. Informácia získaná z rozhovoru s toxikológom Ing. Jaroslavom Zikmundom konanom dňa 22. 6. 2016, na oddelení súdneho lekárstva Fakultnej nemocnice na Bulovke v Prahe.

⁵²⁸ Informácia získaná z rozhovoru s toxikológom Ing. Jaroslavom Zikmundom konanom dňa 22. 6. 2016, na oddelení súdneho lekárstva Fakultnej nemocnice na Bulovke v Prahe.

⁵²⁹ Informácia získaná z rozhovoru s toxikológom Ing. Jaroslavom Zikmundom konanom dňa 22. 6. 2016, na oddelení súdneho lekárstva Fakultnej nemocnice na Bulovke v Prahe.

⁵³⁰ Účinok alkoholu sa môže zvýšiť najmä pri spoločnom užití nasledovnými druhmi liekov: antibiotiká a antidiabetiká (tie ktoré obsahujú síru, a ktoré bránia odbúraniu acetaldehydu), lieky na tlmenie a benzodiazepíny (Xanax, Bromazepam, Diazepam, Dormicum), opiáty a opoidy, ktoré sa používajú proti silným bolestiam (DHC, Tramadol). Na základe uvedených príkladov je možné vyvodiť, že užívanie týchto liekov je v spoločnosti pomerne bežné. Informácia získaná z rozhovoru s toxikológom Ing. Jaroslavom Zikmundom konanom dňa 22. 6. 2016, na oddelení súdneho lekárstva Fakultnej nemocnice na Bulovke v Prahe.

V prípadoch spolupôsobenia lieku, teda zistená koncentrácia alkoholu v krvi nezodpovedá skutočnej miere opojenia alkoholom (miera je vyššia).

Z uvedeného vyplýva, že **koncentrácia alkoholu v krvi je iba jedným z viacerých faktorov**, a preto je nemožné jednoznačne určiť, výlučne na základe tohto faktoru, že ako veľmi bola konkrétna osoba ovplyvnená alkoholom. Preto alkohológovia zdôrazňujú: „Zodpovedné a **objektívne** zaujatie postoja k detekovanej hodnote koncentrácie etanolu v ľudskom organizme si vyžaduje podrobnú znalosť závislosti a podmienok prenikania alkoholu do tela, ako aj jeho eliminácie z neho. Výsledok takéhoto posudzovania tak závisí nielen od podrobnej charakteristiky alkoholického excesu, **ale vo významnej miere aj od vlastností posudzovaného ľudského organizmu**“⁵³¹. Faktor koncentrácie alkoholu v krvi teda dokáže poskytnúť maximálne **predpoklad** toho, že aké prejavy by sa mali vyskytnúť po požití určitého množstva alkoholu, **nič viac**. V tomto svetle teda nemôže byť zakladanie rozhodnutia, výlučne na základe nameranej koncentrácie alkoholu v krvi (množstva požitého alkoholu), považované za súladné so zásadou materiálnej pravdy. Na jej dodržanie musí správny orgán zistiť **skutočný stav veci**, takže musí zisťovať všetky faktory. Vzhľadom nato, že skutočná miera opojenia obvineného alkoholom, je najzásadnejším kritériom pre určovanie miery spoločenskej škodlivosti (ktorá sa odrazí na druhu a výške uloženého správneho trestu), môže byť popísaná prax správneho orgánu len veľmi ťažko vyhodnotená, ako správna a zákonná. Nezisťovaním všetkých faktorov, sa správny orgán dostáva do neodvratiteľnej dôkaznej núdze, takže musí použiť pravidlo *in dubio pro reo* a čeliť otázke, že či má obvineného úplne „oslobodiť“ alebo nie. Avšak, ak sa rozhodne uznať vinu, tak ako zodpovie nasledovné otázky?⁵³²:

1. V akom psycho-fyziologickom stave bol obvinený, v čase požívania alkoholu?

---

⁵³¹ Straka, L. Novomeský, F. Krajčovič, J. a kol. *Forenzná interpretácia postmortálnej neogenézy etanolu v krvných vzorkách z kadaverózne dekomponovaných tiel*. Česko-slovenská patológia a Súdny lékařství, 2010, (roč. 55) č. 2. str. 18. „Opakovane je potrebné zdôrazniť skutočnosť, že numerické vyjadrenie alkoholu v biologických materiáloch je iba **jedným** z celej škály faktorov dokresľujúcich ovplyvnenie jedinca, pričom významnú úlohu pre potrebu komplexného posúdenia ovplyvnenia má klinické vyšetrenie ale aj vyšetrené okolnosti prípadu“. Bauer, M. Bauerová, J. Šikuta, J. Šidlo, J. *Konfrontácia poznatkov o koncentracii alkoholu v krvi a vo vydychovanom vzduchu*. Česko-slovenská patológia a Súdny lékařství, 2015, (roč. 60) č. 2. str. 23. (viz príloha č. 16).

⁵³² Na otázku veku a etnika by správny orgán dokázal odpovedať.

2. Akú koncentráciu alkoholu mal obvinený v krvi? (ak nebol vykonaný krvný test, ale iba dychová skúška - univerzálny prepočítavací faktor 2100⁵³³).
3. Akú má obvinený individuálnu toleranciu voči alkoholu (droge)?
4. V akej fáze trávenia alkoholu obvinený viedol vozidlo?
5. Má obvinený návyk požívať alkohol?
6. Požil obvinený súčasne s alkoholom aj lieky ovplyvňujúce jeho účinok?

Jedine po zodpovedaní týchto otázok je možné určiť skutočnú mieru ovplyvnenia alkoholom obvineného⁵³⁴. Správny orgán ich však nezodpovedal, takže ako môže mať istotu o tom, že **ako veľmi v skutočnosti ovplyvnil alkohol obvineného pri vedení vozidla?** Správny orgán sa dostáva takto do veľmi prekérnej situácie, v ktorej nemusel byť, ak by si poriadne zabezpečil usvedčujúci dôkaz vykonaním krvného testu a zisťoval aj ďalšie faktory⁵³⁵. Uznanie viny obvineného, za týchto okolností, je podľa môjho názoru, v príkrom rozpore so zásadou materiálnej pravdy, pretože existujú dôvodné pochybnosti o zásadných skutkových

⁵³³ Čo, ak obvinený požil alkohol krátko pred vykonaním dychovej skúšky, takže výsledok bol tvorený zostatkovým alkoholom v dutine ústnej? Čo, ak si grgol, alebo zvracal krátko pred vykonaním dychovej skúšky? Má správny orgán o koncentracii alkoholu v krvi takú istotu, akú vyžaduje zásada materiálnej pravdy?

⁵³⁴ K zodpovedaniu týchto otázok malo smerovať dokazovanie, a takisto ich riadne a presvedčivé zodpovedanie malo byť uvedené v odôvodnení rozhodnutia.

⁵³⁵ „V kontexte uvedeného považuje krajský súd za rozhodujúce, že v dôsledku procesnej chyby policajta, ktorý bol činný v počiatkovej fáze konania, spočívajúcej v tom, že hoci dychovou skúškou bola zistená hraničná hodnota hladiny alkoholu v krvi obvineného, nielenže **nezabezpečil odobratie vzorky jeho krvi** a jej následné laboratórne vyšetrenie, ale **nevykonal ani len opakovanú dychovú skúšku** a nezabezpečil ani žiadne ďalšie dôkazy preukazujúce minimálne to, či pri meraní dychovým analyzátorom bol vo všetkých smeroch dodržaný stanovený postup, nie je hladina alkoholu v krvi obvineného v čase jazdy zistená bez **akejkoľvek rozumnej pochybnosti**. Objektívne zistenie presného množstva alkoholu v krvi obvineného (t. zn. odberom a vyšetrením krvi) pritom neprichádza v tomto štádiu konania vôbec do úvahy. Na druhej strane však treba uviesť, že táto skutočnosť sama o sebe nevyklučuje trestné stíhanie obvineného pre prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Tr. zákona, pretože aj prípadoch, v ktorých nie je presný údaj o množstve alkoholu v krvi vodiča motorového vozidla k dispozícii, je možné (a nutné) stav vylučujúci spôsobilosť vyvodit' zo súhrnu ostatných okolností, za ktorých bola jazda uskutočnená, napr. z druhu a množstva alkoholických nápojov požitých pred jazdou, z doby, kedy k ich požitiu došlo, zo spôsobu jazdy, z celkového správania sa vodiča a pod. K tomu musia predovšetkým orgány činné v trestnom konaní vyhľadať a zabezpečiť všetky vhodné a potrebné dôkazy (§ 2 ods. 10 Tr. poriadku). Z tohto pohľadu považuje aj krajský súd požiadavku prvostupňového súdu na objektivizáciu hladiny alkoholu v krvi obžalovaného tzv. bilančným prepočtom, t. zn. na základe údajov obžalovaného a prípadných ďalších svedkov o druhu a množstve požitých alkoholických nápojov, o začiatku a konci ich konzumácie, pri súčasnom zohľadnení telesnej hmotnosti, výšky a pohlavia obžalovaného, ako aj údajov o tom, čo a kedy naposledy jedol, za plne opodstatnenú. Len tak je totiž možné bez dôvodných pochybností zistiť, či schopnosť obvineného viesť motorové vozidlo bola v dôsledku požitia alkoholu skutočne znížená v rozsahu, ktorý predpokladá ustanovenie § 289 ods. 1 Tr. zákona, alebo či jeho konanie napĺňa znaky priestupku podľa § 22 ods. 1 písm. e) zák. SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, resp. je úplne beztrestné“. Uznesenie Krajského súdu Prešove. Internetový zdroj: *Ohrozovanie pod vplyvom návykovej látky a tzv. superrýchle konanie*. [online, cit. 2016-06-23]. Dostupné na: <http://www.pravnelisty.sk/rozhodnutia/a231-ohrozovanie-pod-vplyvom-navykovej-latky-a-tzv.-superrychle-konanie>.

okolnostiach, takže sa **musí** uplatniť pravidlo *in dubio pro reo*. To sa však v zmienených prípadoch (a mnohých ďalších) nestalo, a z tohto dôvodu sú takéto rozhodnutia nezákonné⁵³⁶. Na úplný koniec je v tejto súvislosti potrebné veľmi dôrazne poukázať na právnu vetu z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky: „**Určenie stupňa ovplyvnenia vodiča alkoholom v čase jazdy treba považovať za objasnenie skutočnosti dôležitej pre trestné konanie, ku ktorému sú potrebné odborné znalosti** v zmysle § 141 ods. 1 TP. V takýchto prípadoch orgány činné v trestnom konaní sú povinné pribrať znalca (§ 142 ods. 1 TP), resp. vyžiadať odborné vyjadrenie alebo v jednoduchých veciach písomné potvrdenie od príslušného orgánu § 141 ods. 1 TP, aj keď samy majú také vedomosti, ktoré umožňujú príslušný výpočet vykonať“⁵³⁷.

10.6.3.4. Rekapitulácia určovania miery opojenia obvineného alkoholom.

V troch predošlých pododdieloch boli podrobne rozpísané pochybenia, ktoré sa vyskytujú pri určovaní skutočnej miery opojenia alkoholom. Tieto pochybenia sa dajú zhrnúť do nasledujúcich piatich bodov:

1. Koncentrácia alkoholu v krvi sa zisťuje pomocou prístroja - analyzátoru dychu.
2. Analyzátor dychu nemeria presne, a preto nie je výsledok merania vierohodný (univerzálne nastavený prepočítavací faktor; schopnosť relatívne presne merať iba v eliminačnej fáze trávenia alkoholu; existencia značného množstva vedľajších faktorov ovplyvňujúcich meranie).
3. Policajné orgány nedodržia návod na použitie analyzátoru dychu (často nevykonajú opakované meranie; nedodržia 15 minútový časový odstup stanovený medzi prvým a druhým meraním; meranie vykonávajú bez odstránenia faktorov ovplyvňujúcich samotné meranie).
4. Analyzátor dychu určuje koncentráciu alkoholu z dychu, teda nepriamo, a preto je nepriamym dôkazom.
5. Pri určovaní miery opojenia alkoholom sa vychádza výlučne z faktoru koncentrácie alkoholu v krvi (všetky ostatné faktory, ktoré sú rovnako dôležité, sa ignorujú).

---

⁵³⁶ „Na objasnenie a sankcionovanie priestupku musia byť obligatórne naplnené a zistené všetky štyri znaky skutkovej podstaty priestupku – subjekt, subjektívna stránka, objekt, objektívna stránka (kumulatívne). V prípade, žeby čo i len jeden znak skutkovej podstaty nebol objasnený, nemožno potom hovoriť o priestupku. Ak pri niektorej časti skutkovej podstaty existujú pochybnosti o jej existencii a nebola preukázaná nado všetku pochybnosť, uplatní sa zásada in dubio pro reo“. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2Sžo/55/2008.

⁵³⁷ Komentár Čentěš. str. 556.

Z uvedeného vyplýva, že správne orgány získavajú svoj „usvedčujúci“ dôkaz postupom *non lege artis*, čo ho činí absolútne neúčinným dôkazom z dôvodu porušenia zákona⁵³⁸⁵³⁹. Ďalej, že „usvedčujúci“ dôkaz je v skutočnosti iba nepriamym dôkazom a so slabou vierohodnosťou. Nakoniec, že sa popierajú zásadným spôsobom vedecké poznatky z alkohológie (súdnolekárskej) o faktoroch ovplyvňujúcich mieru opojenia človeka alkoholom, čo je v príkrom rozpore so zásadou materiálnej pravdy.

10.6.4. Nepoučovanie o práve odoprieť výpoveď.

Toto pochybenie nemôžem síce exaktne dokázať, ale predpokladám ho na základe vlastných skúseností a pozorovania. Príslušníci Policajného zboru pri prejednávaní priestupku na mieste, nepoučujú podozrivých/obvinených o ich práve odoprieť výpoveď. Napriek tomu ich vyjadrenia k skutku zapíšu do správy o výsledku objasňovania priestupku, ktorú im dajú podpísať. Následne z týchto vyjadrení správny orgán vychádza pri rozhodovaní a zahŕňa ich do rozhodnutia⁵⁴⁰. Čl. 50 ods. 4 Ústavy SR garantuje právo obvinenému odoprieť výpoveď, pričom ten nemôže byť tohto práva nijakým spôsobom zbavený⁵⁴¹. Obvinený nesmie byť akýmkoľvek spôsobom donucovaný k **aktívnej** účasti na jeho usvedčení. Preto platí, že nikto

---

⁵³⁸ „Procesní sankcí porušení zákonnosti při opatřování nebo provádění důkazů je jejich neúčinnost (nulita, vyloučení). Na jedné straně je to nutnost potrestat pachatele trestného činu, když se zejména pro veřejnost jeví jako šokující, že se nepřihlíží k jinak přesvědčivému důkazu usvědčujícímu těžkého zločince proto, že došlo k vadě při jeho opatření nebo provedení. Na druhé straně řada důvodů mluví pro vyloučení takového důkazu, když obecná zkušenost ukazuje, že dodržování pravidel zaručuje věrohodnost důkazu, působí preventivně proti porušování zákona orgány trestního stíhání, zaručuje, že do práv a svobod občana se zasahuje jen v mezích zákona, a zaručuje tak legitimitu práva státu trestat“. Repík. str. 195.

⁵³⁹ Repík cituje názor separátneho vóta (dissent) 4 sudcov ESLP, k právnej vete z rozsudku: „Soud nemůže zásadně a in abstracto vyloučit přípustnost určitého důkazu, který byl opatřen nezákonným způsobem“. Dissentující sudcovia sa kategoricky vymedzili voči nezákonnosti: „dodržování zákonnosti při provádění důkazů není abstraktním ani formalistickým požadavkem. Má zásadní význam pro spravedlivý charakter procesu. Žádný soud nemůže, aniž by nepopřel řádný výkon spravedlnosti, brát v úvahu důkaz, který byl získán nezákonným způsobem. Jestliže tak učiní, proces nemůže být spravedlivý ve smyslu Úmluvy.“. Repík. str. 196. Repík následne nepochybne správne podotkol, že takéto kategorické odmietnutie neplatí v žiadnom štáte Rady Európy. Veď aj v našom regióne nezákonnosť dôkazu môže spôsobiť buď relatívnu (zahojiteľnú), alebo absolútnu (nezahojiteľnú) neúčinnosť dôkazu. V každom prípade mám zato, že separátne vótum sa skôr vzťahuje k závažným nezákonnostiam pri dokazovaní, teda k tým, ktoré spôsobujú absolútnu neúčinnosť, a preto sa s ním stotožňujem.

⁵⁴⁰ Napríklad v správe o výsledku objasňovania priestupku sa uvádza, že sa „vypil som najmenej pätnásť alkoholických borovičiek“, rozhodnutie č. 1, sp. zn. ORPZ-BB-ODI2-469/2015-SK, príloha č. 1.1.2. V ďalšom prípade obvinený uviedol, že: „Pred jazdou som vypil 3 pollitrové alkoholické piva“, rozhodnutie č. 20, sp. zn. ORPZ-BB-ODI2-555/2015-SK, príloha č. 1.1.1. Posledným uvedeným príkladom (je ich mnoho) môže byť vyjadrenie obvineného priestupku Jazdy pod vplyvom návykovej látky, ktorý uviedol, že: „Svoje konanie ľutujem, stalo sa to prvý krát, marihuanu som užil jednu hodinu pred tým, ako som viedol svoje vozidlo“, rozhodnutie č. 4, sp. zn. ORPZ-BB-ODI2-173/2015-SK, príloha č. 1.1.3.

⁵⁴¹ „Obsahom zásady inkriminácie vlastnej osoby je právo nepodieľať sa na vlastnom obvinení a právo mlčať“. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 8Sžo/88/2010.

nie je povinný sám seba obviňovať (*nemo tenetur se ipsum accusare*) a takisto platí, že nikto nie je povinný vydávať dôkazy proti sebe (*nemo tenetur edere instrumenta contra se*). Z tohto dôvodu majú štátne orgány zakázané donucovať obvineného k podaniu výpovede a rovnako majú zakázané donucovať k vydaniu (iného) dôkazu proti sebe⁵⁴² (preto je protizákonné napr. akokoľvek trestať páchatel'a za odmietnutie vykonania dychovej skúšky alebo krvného testu (viz podkapitola 22.5.). Obvinený sa môže podieľať na vlastnom usvedčení jedine za situácie, ak je to jeho slobodné rozhodnutie (spolupráca obvineného pri vyšetrowaní je poľahčujúcou okolnosťou), alebo ak sa má z jeho tela získať dôkaz, ktorý je možné získať bez jeho aktívnej súčinnosti, čiže v situácií, ak obvinený musí iba **strpieť úkon** (napr. odber vzorky vlasov, osobná prehliadka a pod.). Správne orgány majú na druhej strane povinnosť poučovať účastníkov konaní o ich právach⁵⁴³. V správnych konaniach trestného charakteru táto povinnosť súvisí s princípom rovnosti, presnejšie rovnosti zbraní (equality of arms)⁵⁴⁴, ktorý má vyvážiť, z povahy veci, slabšie postavenie obvineného voči štátu, ktorý reprezentujú správne orgány. Princíp rovnosti zbraní má zaručiť, aby mal obvinený rovnaké možnosti ovplyvňovať priebeh správneho konania a jeho výsledok, ako majú správne orgány.

⁵⁴² „Donucení (compulsion, Zwang) je podle této rozšiřující interpretace vyloučeno nejen tehdy, je-li od obviněného požadována výpověď, ale též **jiná součinnost nebo aktivní jednání sloužící k jeho usvědčení**, jako je např. napsání rukopisného textu (zkoušky písma) k písmoznalecké identifikaci, chůze a jiné motorické zkoušky sledující koordinaci pohybů při tzv. ambulantsním vyšetření příznaků opilosti, plnění úkolů souvisejících s vyšetřovacím pokusem (§ 104c odst. 4 tr. řádu) atd. K provedení těchto úkonů může být obviněný vyzván (eventuálně též předvolán či předveden), nesmí k nim však být donucován, a to ani bezprostředním fyzickým donucením, ani uložením pořádkové pokuty. ... Jako tzv. noncommuniactive act pasivní (neaktivní) povahy, k jehož strpění může být obviněný donucován, aniž by byl porušen zákaz donucování k sebeobviňování, patří podle judikatury Nejvyššího soudu USA násilné snímání otisků prstů, vyšetření těla rentgenem, svlečení oděvu, aby bylo viditelné tetování, sejmутí otisků zubů, při rekognici je povinen obviněný sejmout brýle, navléci si masku, klobouk, paruku, umělé vousy. ... Obviněný může být donucen i k nedobrovolnému odběru krve při podezření, že řídil auto v opilosti [judikát Supreme Court ve věci Schember v. California, 384 U. S. 757 (1966)]. ... Pravidlo *nemo tenetur se ipsum accusare* pokládám za jeden z fundamentálních principů trestního procesu v demokratickém právním státě. Ani toto pravidlo však není bezbřehé a neposkytuje obviněnému absolutní ochranu; zejména toto pravidlo nezakazuje, aby orgány činné v trestním řízení donucovaly obviněného k pasivnímu strpění důkazních úkonů“. Nález Ústavného soudu České republiky, sp. zn. III. ÚS 655/06, odlišné stanovisko sudcu Musila, body č. 4, 11 a 15.

⁵⁴³ § 3 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok).

⁵⁴⁴ „Ani v tomto smyslu nemůže jít o absolutní, matematickou rovnost. Je to pojem relativní zejména v tom smyslu, že nemůže zcela setřít rozdíl v procesním a zejména faktickém postavení stran v trestním řízení vyplývající z jejich rozdílných funkcí a možností. **Jestliže se porovná situace obviněného, i když zastoupeného sebekvalitnějším advokátem, se situací státního zástupce, za kterým stojí státní aparát a donucovací státní moc, je velice obtížné představit si, že v praxi lze zabezpečit absolutní rovnost mezi nimi od začátku až do konce procesu.** Toto nerovné postavení je do určité míry kompenzováno dodatečnými zárukami pro slabší stranu, tj. pro obviněného. Jde o tzv. favor defensionis, jejímž projevem je např. důkazní břemeno ležící na obžalobě, práva obhajoby uvedená v čl. 6 odst. 3. apod. Také proto je princip rovnosti zbraní zvláště důležitý v trestním řízení. Již v jedné z prvních věcí Soud řekl, že „rovnost zbraní je inherentním prvkem spravedlivého procesu“. Repik. str. 145.

Nedodržanie tejto povinnosti znamená vytvorenie nezákonnej nerovnosti v neprospech obvineného, čo učiní proces nespravodlivým. Vzhľadom na uvedené, správne orgány vyššie zmieneným postupom, porušujú ústavou garantované právo odoprieť výpoveď, pretože obvinený, v dôsledku absencie poučenia, poskytuje výpoveď, pomocou ktorej prispieva k vlastnému usvedčeniu. K rozhodnutiu vypovedať však nedospel po zvážení všetkých možností uplatnenia jeho práv (pretože o nich vôbec nevedel), ale v dôsledku mylného predpokladu, ktorý spočíva v tom, že obvinený predpokladá, že je povinný vypovedať a navyše, že je povinný vypovedať pravdu⁵⁴⁵ (tento záver opieram hlavne o fakt, že v spoločnosti je veľmi nízke právne vedomie, že páchatelia o svojich právach nemajú ani potuchy). Takéto rozhodnutie nie je možné považovať za slobodné, pretože je založené na omyle. Nepoučovanie o práve odoprieť výpoveď sa dá považovať jedine za úskok zo strany správnych orgánov, s cieľom získať usvedčujúcu výpoveď a uľahčiť si dôkaznú situáciu. Avšak výpovede, ktorým nepredchádzalo riadne poučenie o práve odoprieť výpoveď, vždy znamenajú porušenie pravidla *nemo tenetur se ipsum accusare*. K výpovedi, podanej za týchto okolností nie je možné prihliadať, pretože je z dôvodu porušenia zákona **absolútne neúčinným dôkazom**⁵⁴⁶. Zakladanie rozhodnutia na akomkoľvek vyjadrení obvineného, ktorému nepredchádzalo poučenie o práve odoprieť výpoveď⁵⁴⁷, je závažným porušením práva na spravodlivý proces⁵⁴⁸, ktoré vo výsledku spôsobuje nezákonnosť rozhodnutia. Nakoniec uvádzam, že týmto pochybením sa podrobne zaoberám tiež v oddieli 17.6.1.

---

⁵⁴⁵ „Obviněný může lhát, ale nesmí např. úmyslně křivě obvinít svědka nebo znalce apod.“. Repík. str. 165. Repík navyše výstižne poukazuje na fakt, že: „První výpovědi jsou v kontinentálních systémech často rozhodující a v pozdějším stádiu řízení jsou případné vady těžko napravitelné“. Repík. str. 169.

⁵⁴⁶ Túto nezákonnosť nie je možné následne napraviť. Avšak obvinený by mohol, *in eventum*, podať po riadnom poučení opätovne výpoveď s rovnakým obsahom.

⁵⁴⁷ „Z obsahu a zejména pak ze smyslu citovaných ustanovení vyplývá, že nikdo není povinen sám sebe obviňovat z trestného činu. Má-li mít tento ústavně chráněný princip reálný obsah, pak sebeobviňující vyjádření pronesené vůči státní moci může mít při trestním stíhání relevanci usvědčujícího důkazu jediné za předpokladu, že ho učinila osoba, která měla procesní postavení obviněného podle § 160 odst. 1 tr. ř., byla v tomto postavení vyslechnuta podle § 91 a násl. tr. ř. a při tom poučena o právech obviněného podle § 33 tr. ř. **To znamená, že sebeobviňující vyjádření nějaké osoby před policejním orgánem je důkazem o vině této osoby pouze za předpokladu, že policejní orgán vyslyšel tuto osobu jako obviněného po poučení, kterého se má obviněnému dostat**“. Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 7 Tdo 347/2012.

⁵⁴⁸ „V předmětné věci jak stěžovatel, tak i svědek K. J. odmítli vypovídat jak v přípravném řízení (č. l. 124), tak i v hlavním líčení (č. l. 150). Soud prvního stupně v hlavním líčení provedl jako důkaz čtení materiálu, který byl se stěžovatelem sepsán před Finančním úřadem pro Prahu 10 (č. l. 151). Uvedený postup soudu prvního stupně lze ve smyslu výše uvedené zásady "nemo tenetur se ipsum accusare" považovat za porušení stěžovatelova práva na spravedlivý proces. ... Proto Ústavní soud dospěl k závěru, že postupem obecných soudů při provádění důkazů, konkrétně čtením materiálu o podaném vysvětlení před finančním úřadem, který byl použit jako důkaz proti

10.6.5. Považovanie úradného záznamu za dôkazný prostriedok a nezákonné výpovede príslušníkov Policajného zboru.

Vo veľkej časti rozhodnutí bolo prihlíadané, presnejšie povedané, rozhodnutia boli priamo zakladané na úradných záznamoch príslušníkov Policajného zboru. To sa dialo napriek faktu, že úradný záznam nemôže byť, ani v trestnom konaní⁵⁴⁹, ani v priestupkovom konaní⁵⁵⁰ považovaný za dôkazný prostriedok. Úradný záznam slúži jednak na zachytenie procesného postupu správneho orgánu v konaní a jednak, ako podklad k úvahe o nutnosti vykonania dôkazného prostriedku⁵⁵¹. Je to teda iba evidenčný úkon, ktorý zachycuje konkrétny procesný úkon, a spisuje sa tiež z toho dôvodu, aby bolo možné spätne skontrolovať procesný postup správneho orgánu. Do úradného záznamu môže príslušník Policajného zboru napísať čokoľvek, čo o danom procesnom úkone uzná za vhodné⁵⁵². Obsah úradných záznamov však obvinený nemôže nijako ovplyvniť, takže nespĺňajú podmienku kontradiktórnosti (zásada kontradiktórnosti⁵⁵³). Preto nie je možné považovať údaje v nich uvedené za apriórne

---

stěžovateli, bylo porušeno stěžovatelovo právo na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny a jeho právo na osobní svobodu podle čl. 8 odst. 2 Listiny“. Nález Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. I. ÚS 677/03.

⁵⁴⁹ V trestnom konaní sa za dôkazné prostriedky považujú zápisnice, nie záznamy. V § 58 ods. 1 Trestného poriadku SR je stanovené, že: „*O každom úkone trestného konania sa spíše, a to spravidla pri úkone alebo bezprostredne po ňom, zápisnica...“*. Ďalej v § 258 ods. 4 Trestného poriadku SR je stanovené, že: „*Na návrh prokurátora alebo obhajcu sa zápisnica o skoršej výpovedi obžalovaného alebo jej časť prečíta, ak sa koná v neprítomnosti obžalovaného, obžalovaný využije svoje právo nevypovedať alebo sa objavia podstatné rozpory medzi jeho skoršou výpoveďou a údajmi na hlavnom pojednávaní a ak bol skorší výsluch vykonaný spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam tohto zákona“*. To znamená, že ak by bolo skoršie vyjadrenie obvineného zachytené na úradnom zázname, by nemohlo byť použité v trestnom konaní, ako dôkaz.

⁵⁵⁰ § 22 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) stanovuje, že: „*O ústnych podaniach a o dôležitých úkonoch v konaní, najmä o vykonaných dôkazoch, o vyjadreniach účastníkov konania, o ústnom pojednávaní a o hlasovaní správny orgán spíše zápisnicu“*. Rovnako ako v trestnom konaní, tak aj v správnom konaní, sa má o všetkých procesných úkonoch, ktoré majú dôkazný význam, spísať zápisnica.

⁵⁵¹ „*I pro správní orgán rozhodující v přestupkovém řízení tedy platí, že obsahem úředního záznamu je jen jakási předběžná informace o věci, která slouží správnímu orgánu ke zvážení dalšího postupu. Jak správně uvádí krajský soud, dokazování nemůže spočívat pouze na úředních záznamech, je-li možné vyslechnout ve věci svědka (k tomu srov. např. i rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 6. 2007, č. j. 1 As 16/2007 - 106, publikované na www.nssoud.cz). Provedení výslechu obou zasahujících policistů se zde tedy nabízelo; správní orgány však v tomto ohledu zůstaly nečinné, a tím pochybily. Pokud žalovaný poznamenává, že k provedení důkazů lze užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci, nelze si to vykládat jako možnost správního orgánu spokojit se s minimem podkladů (úřední záznamy a doznání) a upustit od dalšího dokazování jen proto, že tyto podklady nejsou navzájem v rozporu. Správní orgán je naopak povinen shromáždit tolik důkazních prostředků, kolik je třeba k vyvrácení pochybností a k tomu, aby byly okolnosti spáchání domnělého přestupku postaveny najisto“*. Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky, sp. zn. I As 96/2008 - 115.

⁵⁵² „*Úřední záznam je jednostranný úkon správního orgánu a nemá charakter veřejné listiny, která by potvrzovala pravdivost toho, co je v ní osvědčeno nebo potvrzeno“*. Nález Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. 788/02.

⁵⁵³ „*Kontradiktornost se považuje za obecní právní princip řízení, za pravidlo přirozeného práva ovládající každý soudní proces. Je patrně jeho nejzákladnějším principem. Bez něj nelze vůbec mluvit o procesu, když*

pravdivé⁵⁵⁴. Ak teda bolo potrebné vypočúť príslušníka Policajného zboru, ktorý vykonával úkony v priestupkovom konaní, k okolnostiam týkajúcim sa skutku, malo sa tak udiť formou výpovede na ústnom pojednávaní, z ktorej sa obligatórne musí urobiť **zápisnica**, ktorá dáva záruky pre kontradiktórnosť, a **nie ním** spísaným úradným záznamom. Navyše do úradných záznamov príslušníci Policajného zboru zapisujú aj vyjadrenia obvineného (prípadne iných osôb) na mieste cestnej kontroly. Prihliadať k týmto vyjadreniam, z dôvodu nepoučenia o práve odoprieť výpoveď, nie je možné (viz oddiel 10.6.4.). V tejto súvislosti zdôrazňujem, že ak príslušník Policajného zboru vypovedá, ako svedok v správnom konaní, tak môže vypovedať iba o tom, čo na mieste vnímal vlastnými zmyslami (čo videl, počul, cítil). **Nemôže vypovedať o tom, že ako sa obvinený alebo svedkovia (iné osoby) vyjadrovali k skutku na mieste** (za predpokladu, že neboli riadne procesne poučení o práve odoprieť výpoveď), **pretože tieto vyjadrenia môžu byť považované nanajvýš za vysvetlenie**⁵⁵⁵⁵⁶⁵⁵⁷.

---

podstatou procesu je konfrontace dvou stran, z nichž každá musí mít možnost vyjádřit se, popírat návrhy, argumenty a důkazy druhé strany a předkládat vlastní. Jde o „jednu z hlavních záruk soudního řízení“. „Neexistuje spravedlnost bez kontradiktorní diskuze a čím dříve k ní dojde, tím větší je naděje na objektivnost. Kontradiktorní diskuze je královskou cestou při hledání pravdy. ... Z principu kontradiktornosti vyplývá, že rozhodnutí soudu nemůže být založeno na ničem, co nebylo předmětem diskuze stran, resp. co jim nebylo předloženo k diskusi“. Repík. str. 147 a 148.

⁵⁵⁴ „Z úředních záznamů obou zasahujících policistů vyplynulo zhruba totéž, a sám žalobce při ústním jednání nepopíral obsah těchto záznamů. Úřední záznam jako jednostranný úkon správního orgánu sám o sobě ovšem nemůže obstát (srov. k tomu též náleží Ústavního soudu ze dne 11. 3. 2004, sp. zn. II. ÚS 788/02), a to ani v případě, že je doplněn doznáním samotného obviněného: ani doznání totiž nezabavuje správní orgán povinnosti zjistit takový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti (§ 3 správního řádu). **Pořízení úředních záznamů již ze své povahy nemůže samo o sobě naplnit požadavek na dostatečné zjištění skutkového stavu**“.

Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky, sp. zn. 1 As 96/2008 - 115.

⁵⁵⁵ „Z obsahu a zejména pak ze smyslu citovaných ustanovení vyplývá, že nikdo není povinen sám sebe obviňovat z trestného činu. Má-li mít tento ústavně chráněný princip reálný obsah, pak sebeobviňující vyjádření pronesené vůči státní moci může mít při trestním stíhání relevanci usvědčujícího důkazu **jedinež za předpokladu**, že ho učinila **osoba, která měla procesní postavení obviněného** podle § 160 odst. 1 tr. ř., byla v tomto postavení vyslechnuta podle § 91 a násl. tr. ř. a při tom poučena o právech obviněného podle § 33 tr. ř. **To znamená, že sebeobviňující vyjádření nějaké osoby před policejním orgánem je důkazem o vině této osoby pouze za předpokladu, že policejní orgán vyslýchal tuto osobu jako obviněného po poučení, kterého se má obviněnému dostat. Nedostatek těchto podmínek nelze obcházet tím, že se jako důkaz použijí výpovědi zasahujících policistů o obsahu sebeobviňujícího vyjádření, které vůči nim osoba pronesla. Vyjádření, které před policisty obviněný na místě učinil, mohlo mít v krajním případě povahu vysvětlení podle § 158 odst. 3 písm. a) tr. ř. a policisté o něm měli sepsat úřední záznam podle § 158 odst. 5 tr. ř. Takový úřední záznam však nebylo možné použít v řízení před soudem jako důkaz, a to se zřetelem k ustanovení § 158 odst. 5 tr. ř. ve znění účinném v době rozhodování soudů. Podle nynějšího ustanovení § 158 odst. 6 tr. ř. lze úřední záznam v řízení před soudem užít jako důkaz pouze za podmínek stanovených tímto zákonem (trestním řádem), tj. se souhlasem státního zástupce a obviněného podle § 211 odst. 6 tr. ř. Nebyl-li jako důkaz použitelný úřední záznam o vysvětlení podaném podle § 158 odst. 3 písm. a) tr. ř., logicky z toho vyplývá i nepoužitelnost svědectví policistů **o obsahu vyjádření obviněného**. Aplikují-li se tyto zásady na posuzovaný případ, pak je třeba přisvědčit dovolání obviněného v tom, že jako usvědčující důkaz nebyly použitelné výpovědi svědků R. B. a J. Š., policistů, kteří zasahovali na místě nehody a prováděli šetření směřující k jejímu objasnění, pokud se tyto výpovědi týkaly okolnosti, jak se vůči nim obviněný k nehodě vyjadřoval. Tento závěr Nejvyššího soudu koresponduje s ústavními zárukami, které**

V tomto prípade však musí byť spísaná zápisnica, pretože to výslovne prikazuje § 17⁵⁵⁸ zákona č. 171/1998 Z.z. o Policajnom zbore. Napriek tomuto faktu, neboli spisované zápisnice o podaní vysvetlenia, ale úradné záznamy. Zakladanie rozhodnutia na úradných záznamoch príslušníkov Policajného zboru, je tak závažným procesným pochybením, že jeho následkom je nezákonnosť rozhodnutia. Nakoniec uvádzam, že týmto pochybením sa podrobne zaoberám tiež v oddieli 17.6.1.

10.6.6. Opakovanie znenia výpovedí obvinených.

Vo veľkom počte rozhodnutí sa boli znenia výpovedí odlišných obvinených totožné, teda sa *de facto* opakovali, a to hlavne v roku 2010. To preukazuje skutočnosť, že správny orgán používal vopred pripravený text výpovede, pričom zákonná realita je taká, že do zápisnice o výpovedi obvineného sa musí uviesť presne čo vypovedal, a to v priamej reči, nie vopred pripravený text. Používanie vopred pripravených znení výpovedí nemožno považovať za zákonný postup. *Mutatis mutandis* je možné poukázať na právny názor Najvyššieho súdu

---

opakovaně formuloval Ústavní soud ve svých nálezech, např. v nálezech sp. zn. I. ÚS 677/2003, sp. zn. III. ÚS 451/2004, sp. zn. II. ÚS 2014/2007 a dalších.“. Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 7 Tdo 347/2012.

⁵⁵⁶ „Jinak tomu je, pokud jde o výpovědi svědků, kterými byli policisté zasahující na místě činu a kteří rovněž potvrzovali, že poškozený D. L. se před nimi vyjadřoval k věci tak, že za pachatele svého napadení označoval obviněnou. Pokud se policisté před zahájením trestního stíhání v rámci šetření na místě dotazovali poškozeného na to, co se stalo, vyžadovali tím od něho vysvětlení podle § 158 odst. 3 písm. a) tr. ř. a měli o takovém vysvětlení sepsat úřední záznam podle § 158 odst. 5 tr. ř. (ve znění účinném v době činu). Úřední záznam podle tohoto ustanovení ovšem nebylo možné použít jako důkaz. **Nepoužitelnost úředního záznamu o vysvětlení podaném podle § 158 odst. 3 písm. a) tr. ř. nebylo možno obejít tím, že policisté byli v postavení svědků vyslechnuti k tomu, jak se k věci před nimi poškozený při jejich šetření na místě vyjadřoval. Lze proto přisvědčit obviněné v tom, že svědecké výpovědi policistů byly nepoužitelným důkazem.**“ Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 7 Tdo 1116/2012.

⁵⁵⁷ „Vysvětlení osob, která byla opatřena podle § 158 odst. 3 tr. ř. nebo § 19 odst. 1 zák. č. 40/1974 Sb., nemohou sloužit jako důkaz před soudem. Není přitom rozhodné, zda byl o tomto vysvětlení pořízen zápis, popřípadě úřední záznam, nebo zda byli o obsahu vysvětlení vyslechnuti jako svědci v přípravném řízení příslušníci VB, kteří vysvětlení opatřovali. Jestliže byli v trestní věci vyslechnuti jako svědci příslušníci VB, kteří prováděli operativní šetření na místě, jejich výpovědi **lze použít jako důkaz před soudem, jen pokud vypovídali o skutečnostech, o kterých se nedozvěděli z vysvětlení podaných podle § 158 odst. 3 tr. ř. nebo § 19 odst. 1 zák. č. 40/1974 Sb. Pozn. SR: nyní § 61 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky**““. Draščík., A.; Hasch, K. *Souhrnný rejstřík Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ve věcech trestních 1962–2010*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011, str. 45.

⁵⁵⁸ § 17 upravuje oprávnenie policajta požadovať vysvetlenie. Ods. 1 stanovuje, že: „Policajt je oprávnený požadovať potrebné vysvetlenie od osoby, ktorá môže prispieť k objasneniu skutočností dôležitých pre odhalenie priestupku alebo správneho deliktu a na zistenie jeho páchatela, ako aj na vypátranie hľadaných alebo nezvestných osôb a vecí. V prípade potreby je policajt oprávnený vyzvať osobu, aby sa ihneď alebo v určenom čase dostavila na útvar Policajného zboru na **spísanie zápisnice o podaní vysvetlenia** alebo, ak ide o objasňovanie priestupku, na spísanie záznamu alebo zapísania výsledkov úkonov do správy o výsledku objasňovania priestupku“. Ods. 3 stanovuje, že: „Úradný záznam o predvedení, **zápisnica o podaní vysvetlenia** a záznam o úkone pri objasňovaní priestupku musia byť spísané ihneď po predvedení osoby“. Z uvedeného vyplýva, že zákon o Policajnom zbore výslovne prikazuje spisovať o podávaných vysvetleniach zápisnice. Rovnaký záver vyplýva aj z § 22 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní, ktorý je citovaný vyššie.

v rozhodnutí R 52/1977 – I : „*Je nepřipustná taká výpověď svědka, v které svědek po přečtení zápisnice o výpovědi iného svědka, prohlásí, že tato výpověď má být považovaná za jeho vlastní výpověď*“⁵⁵⁹. Vzhľadom na uvedené aj toto procesné pochybenie má vplyv na zákonnosť rozhodnutia.

10.6.7. Demonštratívny výpočet dôkazov.

V rozhodnutiach sa vyskytovala formulácia: „*Pri rozhodovaní správny orgán vychádzal zo získaných dôkazov, ktoré tvoria obsahu spisového materiálu, a to najmä zo:* (nasledoval zoznam dôkazov)“. Použitie slova „najmä“ nepovažujem za správne, pretože je možné ho interpretovať dvoma spôsobmi, pričom ani jeden nie je, vzhľadom na podobu rozhodnutia, správny. Prvý spôsob interpretácie slova „najmä“ je taký, že je to slovo, ktoré poukazuje na demonštratívny výpočet. V tomto prípade použitie tohto slova budí dojem, že existujú aj iné dôkazy, ku ktorým bolo prihliadané, ale nie sú vymenované. Druhý spôsob je ten, že toto slovo je použité vo význame jeho synonym: „hlavne, predovšetkým“. V tomto prípade použitie tohto slova poukazuje na dôkaznú silu vymenovaných dôkazov. Mám zato, že autor rozhodnutí chcel použiť slovo najmä práve preto, aby zdôraznil dôkaznú silu. Avšak v každom prípade je použitie tohto slova nesprávne, pretože akékoľvek rozhodnutie, ktorého vydaniu predchádzalo dokazovanie, musí obsahovať **taxatívny** výpočet dôkazov, na ktorých je založené⁵⁶⁰. Rozhodnutie musí byť tak jasné, že nesmie vzniknúť pochybnosť o tom, že by mohli existovať ešte nejaké iné dôkazy, ktoré nie sú v ňom uvedené. Ďalšou podstatnou záležitosťou je vyhodnotenie dôkazov. Správny orgán musí jasne popísať, ako vyhodnotil dôkazy, aké skutočnosti z nich vyplývajú a čo, z hľadiska predmetu dokazovania, preukazujú alebo naopak nepreukazujú. Správny orgán sa musí v odôvodnení úplne vyrovnáť so všetkými dôkazmi, ktoré boli získané dokazovaním. To isté musí urobiť aj so vznesenými

---

⁵⁵⁹ Draštík., A.; Hasch, K. *Souhrnný rejstřík Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ve věcech trestních 1962–2010*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011.

⁵⁶⁰ Výpočet dôkazov má vyzeráť tak, ako je uvedený v rozhodnutí č. 22, sp. zn. OT/109/2013, príloha č. 3.3.6.: „*V priebehu konania sa súd oboznámil s listinnými dôkazmi a to*
- *záznamom o skutku na úseku cestnej dopravy na čl. 12 - 13*
- *zápisom o dychovej skúške na čl. 14*
- *certifikátom o overení analyzátora dychu na čl. 16*
- *potvrdením o zadržaní vodičského preukazu na čl. 17*
- *úradným záznamom na čl. 18*
- *odpis z RT na obžalovaného na čl. 19*
- *výpisom z evidencie priestupkov MV SR čl. 19 -20*
- *správou z Centrumu pre liečbu drog. závislosti na čl. 21*
- *EKV čl. 22 - 23*“.

námietkami. Žiadny dôkaz alebo námietka nesmie ostať nevyčerpaná, pretože inak by sa jednalo o opomenutý dôkaz alebo námietku. Vzhľadom na nepreskúmateľnosť rozhodnutí, ktorá je spôsobená predovšetkým ignorovaním tohto postupu, konštatujem, že použitie slova najmä je, v tom či onom význame, nesprávne.

10.7. Posúdenie primeranosti správnych trestov a trestania.

V kontexte posudzovania primeranosti musím hneď na začiatok pripomenúť, že správny orgán pri určovaní druhu a výšky správneho trestu prihliadal, v rozpore so zákonom, k recidíve. Recidíva sa považuje za prítiažujúcu okolnosť⁵⁶¹, a preto, ak sa vyskytla v konkrétnom prípade, tak bol uložený prísnejší správny trest, s tým, že špeciálna recidíva bola postihovaná najprísnejšie. Správny orgán, okrem recidívy, **formálne** prihliadal aj k viacerým ďalším kritériám⁵⁶², a to k: osobe páchatel'a, slušnému správaniu, spolupráci pri objasňovaní, priznaní viny, oľutovaní skutku, dobe spáchania, miestu spáchania, výške zisteného promile, zavineniu (niekedy), pohnútke (výnimočne) a nakoniec k súbehu priestupkov (avšak k nemu je v drvivej väčšine prípadov prihliadané iba implicitne). **Môžem však konštatovať, že výskyt týchto okolností žiadnym spôsobom nepredurčuje výšku a druh uloženého správneho trestu, pretože z rozhodovacej činnosti jasne plynie, že aj v prípade jazdy pod zanedbateľným vplyvom alkoholu spoločne s výraznou prevahou ďalších poľahčujúcich okolností, správny orgán ukladá značne prísne správne tresty (viz grafy v prílohách č. 1).** Z rozhodovacej činnosti správneho orgánu jasne vyplynulo, že existujú iba tri skutočnosti, ktoré majú reálny vplyv na podobu uloženého správneho trestu. Prvou je **recidíva**, druhou **súbeh** a treťou je **okolnosť, že či páchatel' uviedol, že chce byť vyššiu alebo nižšiu pokutu**. Ak páchatel' uviedol, že chce, čo najmenší zákaz činnosti, tak bola uložená vyššia pokuta, a to väčšinou na vrchole trestnej sadzby alebo v jej hornej polovici. Naopak, ak bol páchatel' v zlej finančnej situácii a uviedol to, tak mu síce bola uložená nižšia pokuta, ale dlhý zákaz činnosti⁵⁶³. S pokojným svedomím môžem konštatovať, že (zákonné) kritériá, ako doba a miesto spáchania, osoba páchatel'a (jeho osobné, rodinné

---

⁵⁶¹ I keď to nebolo v žiadnom rozhodnutí výslovne napísané.

⁵⁶² K problematike neposudzovania všetkých zákonných kritérií pri určovaní druhu a výšky správneho trestu odkazujem na argumentáciu o nepreskúmateľnosti (viz oddiel 10.6.1.).

⁵⁶³ Typickým príkladom je rozhodnutie č. 29, sp. zn. ORPZ-BB-ODI2-113/2015-SK, príloha č. 1.1.1., v ktorom bola páchatel'ovi uložená pokuta 150 eur a zákaz činnosti na 36 mesiacov, a to za jazdu pod vplyvom alkoholu v opojení 0,69 promile (g/kg).

a majetkové pomery), pohnútku, miera opojenia alkoholom, spolupráca s orgánmi, priznanie sa a prejavenie úprimnej ľútosti **nemajú žiadny vplyv** na výslednú podobu rozhodnutia a sú iba akousi „omáčkou“ v rozhodnutí. K tomuto záveru dopomáha najmä nepreskúmateľnosť rozhodnutí, pretože v nich nie je výslovne napísané vyhodnotenie zákonných kritérií, teda nie je uvedené, že ktoré skutočnosti boli vyhodnotené ako poľahčujúce a priťažujúce, a nie je ani stanovená miera spoločenskej škodlivosti. Rozhodnutia sú v podstate identické, aj keď sa priestupok stal v noci bez iných účastníkov premávky na prehľadnej komunikácii s nízkou mierou opojenia alkoholom, alebo naopak, ak sa stal cez deň, s vyšším počtom účastníkov premávky s vyššou mierou opojenia alkoholom a v súbehu, pričom spoločenská škodlivosť týchto dvoch skutkov je diametrálne odlišná. Najzreteľnejšie je tento fakt viditeľný na rozhodnutiach z roku 2010 (rok po tom, čo boli výrazne sprísnené správne tresty za dopravné priestupky). V tomto roku bola za jazdu pod vplyvom alkoholu uložená najnižšia pokuta 150 eur iba v dvoch prípadoch⁵⁶⁴, pričom ani jeden z nich sa netýkal opojenia alkoholom vo výške 0,30 - 0,31 promile. Avšak vo všeobecnosti platí, že pokutu vo výške 150 eur ukladal správny orgán iba výnimočne⁵⁶⁵, pričom zároveň pripomínam, že spodná hranica trestnej sadzby priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu*, je stanovená práve vo výške 150 eur. Ak by som dal na stranu môj názor ohľadom výšky trestných sadzieb priestupkov⁵⁶⁶, tak z logiky veci, by trestanie jazdy pod vplyvom alkoholu malo vyzerať **vo všeobecnosti** tak, že jazda s 0,30 promile by mala byť postihovaná pokutou na začiatku trestnej sadzby (150 eur) a jazda s 0,47

---

⁵⁶⁴ Rozhodnutie č. 39, sp. zn. ORP-DI-K-847/2010, a rozhodnutie č. 130, sp. zn. ORP-DI-K-465/2010, oba v prílohe č. 1.3.1.

⁵⁶⁵ V rokoch 2015 a 2014 zhodne po 4 krát, v prípadoch jazdy pod vplyvom alkoholu na motorovom vozidle, prílohy č. 1.1.1. a 1.2.1

⁵⁶⁶ Právna úprava trestných sadzieb je veľmi nekvalitná, pretože vôbec nie sú používané kvalifikované a privilegované skutkové podstaty, čo vo výsledku znamená, že zákonodarca nijakým spôsobom nerozlišuje fakt, že totožný priestupok môže byť spáchaný v rôznej intenzite, teda, že spoločenská škodlivosť rovnakého priestupku sa v konkrétnych prípadoch odlišuje. Za tejto situácie je teda možné uložiť napr. za jazdu pod vplyvom alkoholu s 0,31 g/kg rovnaký správny trest, ako za jazdu s 0,99 g/kg, a z hľadiska skutkovej podstaty bude tento postup správneho orgánu zákonný. Fakt, že sa tak deje, dostatočne jasne preukazujú prílohy tejto práce. Z hľadiska prípadného súdneho prieskumu rozhodnutia, ktorý slúži ako ochrana pred nezákonným rozhodnutím správneho orgánu, je táto právna úprava taktiež veľmi problematická, pretože hlavným argumentom obvineného sa stáva neprimeranosť rozhodnutia, čo to je veľmi vágny dôvod, s čím je automaticky spojená veľká nepredvídateľnosť rozhodnutia súdu. Z pohľadu súdu je taktiež veľmi zložitý posudzovať primeranosť rozhodnutia správneho orgánu, pretože jednak nemá zasahovať do správneho uváženia a jednak nemá ani nahradzovať činnosť správneho orgánu. Súdna ochrana sa tak, vzhľadom na tieto skutočnosti, stáva veľmi nepredvídateľnou, čo fakticky znamená, že ju využijú iba tí obvinení, ktorí sú schopní a ochotní niesť riziko novej prehry sporu, ktoré je spojené s vyššími nákladmi. Vzhľadom na tieto skutočnosti je z pohľadu mnohých obvinených možnosť súdneho prieskumu rozhodnutia nepoužiteľná (nereálna). So samotným nastavením výšky trestných sadzieb, vzhľadom na reálnu spoločenskú škodlivosť priestupkov a priemernú mzdu v národnom hospodárstve taktiež nemôžem súhlasiť.

promile by mala byť postihovaná pokutou na konci trestnej sadzby (800 eur)⁵⁶⁷. To sa však v praxi nedeje, pretože rozhodnutia sú v podstate identické, čo dokazujú prílohy k tejto práci. Pozoruhodným zistením, ktoré vyplynulo z rozhodovacej činnosti je fakt, že zákaz činnosti bol ukladaný v kratšej dobe trvania, ak páchatel uviedol, že potrebuje vodičský preukaz pre výkon povolania alebo z iného vážneho dôvodu (napr. chorý člen rodiny), čo však správny orgán vždy kompenzoval tým, že uložil vyššiu pokutu⁵⁶⁸. V tejto súvislosti v prvom rade uvádzam, že takáto prax vo mne budí dojem, že obvinený si môže vybrať druh správneho trestu, ktorý mu bude uložený. Takýto stav považujem za rozporný s celou ideou trestania protiprávnej činnosti, pretože jej cieľom je spôsobiť **legálne utrpenie** páchatelovi, pričom páchatel musí správny trest skutočne pociťovať, ako utrpenie nato, aby bolo trestanie účinné. Uložený správny trest však musí byť zároveň **primeraný** vzhľadom na konkrétny protispoločenský skutok, ktorý páchatel spáchal. Tento cieľ nie je možné pochopiteľne dosiahnuť, ak si páchatel sám vyberie správny trest, pretože ten si vyberie taký, ktorý mu spôsobí najmenšie utrpenie. V druhom rade uvádzam, že pri ukladaní pokuty je povinnosťou (logicky) prihliadať k majetkovým pomeroch páchatela⁵⁶⁹. Správny orgán však vôbec nezisťuje jeho príjmové možnosti, pričom v rámci zákonného kritéria osoby páchatela ich zisťovať musí. Musím konštatovať, že tendencia ukladať pokutu (a pomerne vysokú) je zreteľne viditeľná v rozhodnutiach správneho orgánu. Ďalej musím konštatovať tiež to, že z

---

⁵⁶⁷ Pre porovnanie sa stačí pozrieť do rozhodovacej činnosti zlínskeho magistrátu (viz grafy v prílohách č. 5).

⁵⁶⁸ Pri ukladaní akéhokoľvek trestu, alebo správneho trestu, sa musí v rámci kritéria osoby páchatela prihliadať k jeho osobným, rodinným a majetkovým pomeroch **v čase ukladania trestu** (nie v dobe spáchania). Platí zásada personalita (správneho) trestu, ktorá stanovuje povinnosť ukladať tresty tak, aby boli iné osoby (najmä rodina) trestom uloženým páchatelovi postihnuté, čo možno najmenej. Pokiaľ existujú závažné dôvody, pre ktoré by tieto osoby neprímerane trpeli určitým druhom trestu, ten sa uložiť nesmie, alebo sa nesmie uložiť v konkrétnej výške (dĺžke). Táto zásada teda modifikuje trestanie, pričom aj táto modifikácia stále podlieha zásade primeranosti. Šámal. str. 374 - 378. Lata str. 79 -92. Mám zato, že správny orgán neprímerane kompenzoval kratší zákaz činnosti vysokými pokutami, ktorými v konečnom dôsledku neprímerane trpeli rodinní príslušníci (napr. pri páchateloch s tromi malými deťmi).

⁵⁶⁹ Nie som však zástanca názoru, že páchatelom s vyššími príjmami majú byť ukladané pokuty primerané ich majetkovým pomeroch. Primárnym kritériom pre ukladanie správneho trestu je spoločenská škodlivosť skutku, nie majetkové pomery. Nemôžem sa vôbec stotožniť s konceptom denných pokút, pretože vytvára formálnu rovnosť medzi ľuďmi, ale materiálnu nespravodlivosť (viz oddiel 9.1.4.). Podľa môjho názoru je potrebné k problému trestania majetných páchatelov pristupovať z opačného konca. Je potrebné rozšíriť a vytvoriť nové druhy správnych trestov, ktoré je možné ukladať za priestupky. Napríklad sa môže jednať o správny trest všeobecne prospešných prác, správny trest zabavenia motorového vozidla na určitú dobu (napr. 2 mesiace), modifikáciu správneho trestu zákazu činnosti spočívajúcu v obmedzení vodičského oprávnenia na vedenie vozidla s určitým výkonom, alebo aj o správny trest krátkych, víkendových odňatí slobody, pri tých najzávažnejších priestupkoch (napr. správny trest 4 víkendov odňatia slobody). V prípade ukladania pokuty pri majetných páchateloch, by malo platiť, že by sa mala ukladať v rovnakej výmere, ako pri bežných páchateloch, avšak utrpenie spojené so správnym trestom, by malo byť spôsobované predovšetkým inými druhmi správnych trestov, ako pokutou. Pokuta môže plniť v týchto prípadoch, z pochopiteľných dôvodov, iba doplnkovú úlohu.

rozhodovacej činnosti jasne vyplynula idea trestania, ktorú zastáva správny orgán. **Táto idea je očividne založená na tom, že pokuta a zákaz činnosti sú položené, ako keby na miskách váh, a preto pokiaľ dôjde k ubratiu z výšky pokuty, tak musí dôjsť automaticky k zvýšeniu zákazu činnosti (a naopak).** Všetko nasvedčuje tomu, že správny orgán vôbec nechápe podstatu týchto správnych trestov, a preto ani nerozlišuje, že ich uloženie pôsobí na páchatel'a úplne odlišne. Vo všeobecnosti platí, že správne tresty sa majú používať iba tak, aby bol dosiahnutý želaný účinok na páchatel'a (účel správneho trestu). Predovšetkým majú byť odplatou za spáchaný skutok a pri ich ukladaní sa má zohľadňovať ich individuálne-preventívny účinok na páchatel'a (viz kapitola 4.). Z toho vyplýva, že pokiaľ postačí na dosiahnutie cieľa uloženie pokuty samostatne, tak sa zákaz činnosti ukladať vôbec nesmie. To isté platí, ak postačí uloženie pokuty v nižšej výmere spolu so zákazom činnosti (a naopak). V tomto prípade sa nesmie ukladať zákaz činnosti na dlhšiu dobu iba z toho dôvodu, že bola uložená pokuta v nižšej výmere (a naopak). Správny orgán si zrejme vôbec neuvedomuje, že zákon neprikazuje ukladať pokutu a zákaz činnosti spoločne, **on to iba umožňuje.** Ani v jednom rozhodnutí nebola uložená samostatne pokuta alebo zákaz činnosti (to sa netýka pochopiteľne cyklistov). V mnohých prípadoch by bol býval tento postup určite vhodnejší, vzhľadom na konkrétne skutkové okolnosti. Typicky sa jednalo o situácie, kedy obvinený uviedol, že jeho príjem tvoria iba sociálne dávky alebo veľmi nízky dôchodok, či mzda, alebo že má manželku s deťmi, ktoré živí. Napriek tejto zásadnej skutočnosti bola uložená pokuta v rade stoviek eur (a samozrejme dlhší zákaz činnosti, pretože bola predsa uložená o niečo nižšia pokuta).

Na otázku, že či bol dodržaný ústavný princíp primeranosti pri ukladaní správnych trestov za posudzované priestupky, **odpovedám jednoznačne, že nie nebol dodržaný.** Je nepochybné, že spoločenská škodlivosť jazdy s 0,99 promile je výrazne vyššia, ako jazdy s 0,40 promile, pretože pravdepodobnosť nehody sa exponenciálne zvyšuje s vyššou hladinou alkoholu v krvi⁵⁷⁰. Tento fakt sa však paradoxne výraznejším spôsobom neodráža v rozhodovacej činnosti správneho orgánu⁵⁷¹. Z rozhodovacej činnosti jasne vyplýva, že rozdiel pri trestaní

---

⁵⁷⁰ Od 0,30 do 0,90 promile je 7x vyššia pravdepodobnosť nehody, od 1,0 do 1,40 promile je 31x vyššia pravdepodobnosť nehody a nad 1,50 promile je 128x vyššia pravdepodobnosť nehody. Novotný, O. Zapletal, J. a kol. *Kriminologie*. 3. vydání. Praha: ASPI - Wolters Kluwer, 2008, str. 434.

⁵⁷¹ Dokonca, v prípade porovnania trestania priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu* s trestaním priestupku *Jazdy v stave vylučujúcom spôsobilosť*, nie sú rozdiely, v mnohých prípadoch, zase až tak veľké. V tomto ohľade odkazujem na porovnanie príloh č. 1.3.1. a 1.3.6.

jazdy pod značným opojením alkoholu a jazdy pod minimálnym opojením alkoholu je veľmi malý a že rozhodnutia sú naozaj totožné. Skutočnosť, že správny orgán postihuje približne rovnako skutky, ktoré rôznou intenzitou porušujú objekt priestupku, je v rozpore aj s ďalším významným ústavným princípom, a to s princípom materiálnej rovnosti (rovnosť v rozhodovaní: v rovnakých prípadoch je rozhodované rovnako, v odlišných odlišne)⁵⁷². **Za týchto okolností nie možné hovoriť ani o spravodlivosti a ani o legitimité týchto rozhodnutí**⁵⁷³. Myslím si, že nemá veľký zmysel uvádzať konkrétne prípady, pretože všetko je dostatočne zrozumiteľne zaznamenané v prílohách č. 1 tejto práce. Po oboznámení sa s ich obsahom jasne vyplynú vyššie uvedené závery, a preto odkazujem na ne. V kontexte posudzovania primeranosti chcem však na záver zdôrazniť, že sa absolútne nestotožňujem s tak prísny trestaním priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu* do hranice pol promile (0,50 g/kg = 0,24 mg/l), ako je to možné vidieť v rozhodovacej činnosti⁵⁷⁴. Som zástanca čiastočnej dekriminalizácie tohto konania, a to aj s poukazom na to, že v iných európskych krajinách, toto konanie nie je trestné, a to najmä z toho dôvodu, že alkohol do pol promile, výraznejšie neovplyvňuje ľudský organizmus. Navyše v drvivej väčšine prípadov sa jednalo o tzv. zostatkový alkohol (fáza odbúravania alkoholu - viz oddiel 10.6.3.3.), čo znamená, že miera ovplyvnenia fyziologických funkcií organizmu alkoholom človeka je skutočne minimálna (práve z tohto dôvodu páchatelia pravidelne uvádzali, že vôbec netušili, že by ešte mohli byť pod vplyvom alkoholu, a ani sa tak necítili, takže páchali priestupok v nevedomej nedbanlivosti). Na úplný záver konštatujem, že v prípade priestupku *Jazdy pod vplyvom návykovej látky*, boli ukladané ešte prísnejšie správne tresty, a to najmä v roku 2010⁵⁷⁵. Správne tresty sa majú, aj v týchto prípadoch, ukladať v závislosti od toho, že do akej miery návyková látka skutočne ovplyvňovala páchatel'a v spôsobilosti viesť motorové vozidlo, nie

---

⁵⁷² Porušenie tohto princípu je azda najzreteľnejšie viditeľné v prípadoch trestania cyklistov. V tomto ohľade odkazujem na prílohy č. 1.1.2., 1.2.2. a 1.3.2. K princípu materiálnej rovnosti sa vyjadril Ústavný súd Slovenskej republiky napr. v náleze, sp. zn. III. ÚS 231/2010, v ktorom judikoval: „K znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty patrí neoddeliteľne princíp právnej istoty [(čl. 1 ods. 1 ústavy), napr. PL. ÚS 36/95], ktorého neopomenuteľným komponentom je predvídateľnosť práva. Súčasťou uvedeného princípu je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. m. m. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99), teda to, že obdobné situácie musia byť rovnakým spôsobom právne posudzované. Za diskriminačný možno považovať taký postup, ktorý rovnaké alebo analogické situácie rieši odchylným spôsobom, pričom ho nemožno objektívne a rozumne odôvodniť (mutatis mutandis PL. ÚS 21/00 a PL. ÚS 6/04)“.

⁵⁷³ „Prísnejší trestní sankce však není oprávněná, postačí-li mírnější.“ Šámal. str. 42.

⁵⁷⁴ V prílohách je vždy zvýraznené čiernou číslo pri tých rozhodnutiach, v ktorých bola zaznamenaná koncentrácia alkoholu do 0,50 g/kg = 0,24 mg/l.

⁵⁷⁵ Príloha č. 1.3.3.

na výlučne na základe skutočnosti, že páchatel jazdil pod vplyvom návykovej látky (taký dojem vytvára rozhodovacia činnosť). Je pravdou, že zisťovanie skutočnej miery ovplyvnenia je náročný proces⁵⁷⁶, avšak správny orgán sa nemôže tejto povinnosť nijakým spôsobom zbaviť. Jazda pod vplyvom návykovej látky je nepochybne značne spoločensky škodlivé konanie, avšak správny orgán musí mať na pamäti, že stále je to iba priestupok, ktorý musí byť postihovaný primerane k svojej povahe. Z tohto dôvodu je možné sa iba ťažko stotožniť, s primeranosťou zákazov činnosti ukladaných na pomerne dlhú dobu v týchto prípadoch.

10.8. Zhrnutie.

Na základe vyššie uvedeného konštatujem, že v prípade vyvodzovania zodpovednosti za priestupok dochádza k závažným pochybeniam, a to rovnako v rovine hmotného práva, ako aj v rovine práva procesného. Vyvodzovanie zodpovednosti za priestupok a následné rozhodnutie, ktorým sa ukladá správny trest za takýchto okolností **stráca akúkoľvek legitimitu**⁵⁷⁷. Vzhľadom na uvedené, formulácia vyskytujúca sa v rozhodnutiach na konci odôvodnení v znení: „*Správny orgán určil druh a výmeru sankcie v zmysle platnej právnej úpravy*“, pôsobí na mňa ako skutočne nevydarená irónia, pretože realita je taká, že správne

---

⁵⁷⁶ To je dané z toho dôvodu, že pri návykových látkach neplatí vzorec: vyššia koncentrácia drogy = vyššie prejavy opojenia drogou, tak ako je tomu pri alkohole. „*Stupeň ovlivnění řidiče alkoholem je v současné době posuzován zejména podle koncentrace alkoholu v jeho krvi. Postupoval analogicky při posuzování vlivu tzv. ilegálních drog však není možné, a to zejména proto, že metabolismus i účinky jednotlivých drog jsou silně individuální a mechanismus jejich účinku je podstatně složitější než u alkoholu*“. Balíková, M. Stanovisko České společnosti soudního lékařství a soudní toxikologie ČLS JEP k posuzování ovlivnění řidičů návykovými látkami jinými než alkohol (tzv. drogami). Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2001, (roč. 46) č. 2. str. 30. Pri návykových látkach sú prejavy opojenia vyslovene závislé na osobných predpokladoch užívateľa drogy, ako individuálna tolerancia, psycho-fyzilogický stav, existencia závislosti, a svoj význam zohráva taktiež kvalita drogy, a samozrejme požitý množstvo. Informácia získaná z rozhovoru s toxikológom Ing. Jaroslavom Zikmundom konanom dňa 22. 6. 2016, na oddelení súdneho lekárstva Fakultnej nemocnice na Bulovke v Prahe.

⁵⁷⁷ „*Proti týmto záverom vychádzajúcim z teórie analytickej jurisprudencie sa postavili sociologickoprávne teórie, ktoré legitimitu moci nevidia v jej legalite, ale vo fakticite sociálneho života, v ktorom právo pôsobí. Sociálna akceptácia práva vytvoreného orgánmi verejnej moci je predpokladom legitimity samotného štátu. Tým sa tieto teórie vracajú k princípu suverenity ľudu ako výlučného zdroja štátnej moci. Občania hodnotia (posudzujú) činnosť štátnych orgánov z pohľadu, či zodpovedá ich predstavám, ktoré spájali a spájajú so štátom pri jeho konštituovaní. Ak občania hodnotia výkon štátnej moci pozitívne a potom ju aj plne rešpektujú, má štátna moc legitimitu aj z pohľadu sociologického. Absencia legitimity, naopak, môže byť signálom pre štátnu moc, aby svoju činnosť korigovala v zmysle nadobudnutia legitimity, a zároveň môže byť titulom na uskutočnenie krajného opatrenia spojeného so suverenitou ľudu, ktoré má svoju oporu v koncepcii práva na odpor proti štátu*“. Svák. str. 469.

tresty sú ukladané skôr v príkrom rozpore so zmyslom a účelom zákona, ako v jeho zmysle⁵⁷⁸.

---

⁵⁷⁸ „Stát ztrácí morální autoritu a legitimitu práva trestat, jestliže jeho orgány samy porušují zákon, který jsou povolány chránit“. Repík. str. 199.

11. Okresný dopravný inšpektorát Bratislava I.

11.1. Rok 2015.

V tomto roku nadobudlo právoplatnosť 66 rozhodnutí vo veciach posudzovaných priestupkov. Z tohto objemu sa 63 rozhodnutí týkalo priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu*, pričom v 57 prípadoch boli páchatelia vodiči motorových vozidiel⁵⁷⁹ a v 6 prípadoch cyklisti⁵⁸⁰. Zvyšok, teda 3 rozhodnutia, sa týkali priestupku *Jazdy pod vplyvom inej návykovej látky*, pričom ho páchali iba vodiči motorových vozidiel⁵⁸¹. Ani jedno rozhodnutie sa netýkalo priestupku *Odmietnutia vyšetrenia na zistenie alkoholu alebo inej návykovej látky* alebo *Jazdy v stave vylučujúcom spôsobilosť viesť motorové vozidlo*.

11.2. Rok 2014.

V tomto roku nadobudlo právoplatnosť 125 rozhodnutí vo veciach posudzovaných priestupkov. Z tohto objemu sa 115 rozhodnutí týkalo priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu*, pričom v 113 prípadoch boli páchatelia vodiči motorových vozidiel⁵⁸² a v 2 prípadoch cyklisti⁵⁸³. Zvyšok, teda 10 rozhodnutí, sa týkalo priestupku *Jazdy pod vplyvom inej návykovej látky*, pričom ho páchali iba vodiči motorových vozidiel⁵⁸⁴. Ani jedno rozhodnutie sa netýkalo priestupku *Odmietnutia vyšetrenia na zistenie alkoholu alebo inej návykovej látky* alebo *Jazdy v stave vylučujúcom spôsobilosť viesť motorové vozidlo*.

11.3. Rok 2010.

V tomto roku nadobudlo právoplatnosť 105 rozhodnutí vo veciach posudzovaných priestupkov. Z tohto objemu sa 42 rozhodnutí týkalo priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu*, pričom v 40 prípadoch boli páchatelia vodiči motorových vozidiel⁵⁸⁵ a dvoch prípadoch bol páchatel' cyklista⁵⁸⁶. Ďalšie 3 rozhodnutia sa týkali priestupku *Jazdy pod vplyvom inej*

---

⁵⁷⁹ Príloha č. 2.1.1.

⁵⁸⁰ Príloha č. 2.1.2.

⁵⁸¹ Príloha č. 2.1.3.

⁵⁸² Príloha č. 2.2.1.

⁵⁸³ Príloha č. 2.2.2.

⁵⁸⁴ Príloha č. 2.2.3.

⁵⁸⁵ Príloha č. 2.3.1.

⁵⁸⁶ Príloha č. 2.3.2.

návykovej látky, pričom ho páchali iba vodiči motorových vozidiel⁵⁸⁷. Zvyšných 60 rozhodnutí sa týkalo priestupku *Jazdy v stave vylučujúcom spôsobilosť viesť motorové vozidlo*, pričom všetci páchatelia boli výlučne vodiči motorových vozidiel⁵⁸⁸. Ani jedno rozhodnutie sa netýkalo priestupku *Odmietnutia vyšetrenia na zistenie alkoholu alebo inej návykovej látky*.

11.4. Posúdenie zákonnosti rozhodnutí.

Rovnako, ako v prípade banskobystriického správneho orgánu **ani jedno z 296 posudzovaných rozhodnutí, neobstojí, nemôže obstať, v teste zákonnosti**, pretože sa v nich vyskytovali zásadné procesnoprávne a hmotnoprávne pochybenia.

11.5. Hmotnoprávne pochybenia.

11.5.1. Prihliadanie k odpisu z registra trestov.

Jedným z najzásadnejších pochybení bola skutočnosť, že správny orgán prihliadal pri určovaní druhu a výmery správneho trestu k **odpisu z registra trestov**. Odôvodnenia rozhodnutí pravidelne obsahovali formuláciu: „*Správny orgán pri určovaní výšky sankcie prihliadol na skutočnosť, že menovaný nemá žiadny záznam v odpise registra trestov a preto sa neho hľadá ako na bezúhonného*“ v prípade, že obvinený nemal záznam v registri. Naopak, ak záznam mal, tak obsahovali formuláciu: „*Správny orgán pri určovaní výšky sankcie prihliadol na skutočnosť, že menovaná má jeden záznam v odpise registra trestov a preto sa na ňu už neľadá ako na bezúhonnú*“⁵⁸⁹. Prihliadanie k odpisu z registra trestov pri trestaní priestupkov, v ktorom sa evidujú všetky trestné činy obvineného, teda aj zahladené⁵⁹⁰, je možné považovať iba za protizákonné, pretože páchatel', sa po zahľadení trestného činu, považuje za bezúhonného⁵⁹¹. Z tohto dôvodu je aj vyššie uvedený záver správneho orgánu

---

⁵⁸⁷ Príloha č. 2.3.3.

⁵⁸⁸ Príloha č. 2.3.6.

⁵⁸⁹ Napr. rozhodnutie č. 72, sp. zn. ORP-P-430/I-DI-BCP-2014, príloha č. 2.2.1.

⁵⁹⁰ „*Odpis registra trestov je verejná listina, v ktorej sa uvádzajú údaje o*

a) každom právoplatnom odsúdení a to aj súdom iného členského štátu Európskej únie alebo súdom iného štátu, ktorého rozhodnutie bolo uznané súdom Slovenskej republiky,

b) priebehu výkonu trestu a priebehu výkonu ochranného opatrenia,

c) odsúdeniach, hoci podľa rozhodnutia súdu alebo na základe zákona boli zahladené“. § 13 ods. 1 zákona č. 330/2007 Z.z. o registri trestov.

⁵⁹¹ Napr. v rozhodnutí č. 22, sp. zn. OT/109/2013, príloha č. 3.3.6., banskobystriický súd v súvislosti so záznamom v odpise uvádza: „*U obžalovaného súd zistil v konaní pred súdom jednu poľahčujúcu okolnosť a to*

vecne nesprávny, pretože záznam v odpise trestov nespôsobuje stratu bezúhonnosti. Správny orgán môže nanajvýš prihliadať k **výpisu z registra trestov**, v ktorom sa evidujú iba nezahladené trestné činy obvineného⁵⁹². Záznam vo výpise z registra trestov spôsobuje stratu bezúhonnosti, a preto je páchatel' považovaný za recidivistu pre účely trestania. Tento záver však výslovne platí iba pri vyvodzovaní trestnej zodpovednosti (spáchanie trestného činu). Preto je v tejto súvislosti otázne, že či je vôbec možné, aby správny orgán pri trestaní posudzovaných priestupkov, prihliadal k nezahľadeným trestným činom a ešte otáznejšie je, že či môže prihliadať aj k iným trestným činom, ako sú *Ohrozenie pod vplyvom návykovej látky*, *Usmrtenie* a všetky formy *Ublíženia na zdraví* (spôsobené dopravnou nehodou), teda k všeobecnej recidívne, pretože ostatné trestné činy, nemajú priamy súvis s vedením vozidla v cestnej premávke⁵⁹³. Podľa môjho názoru to možné nie je, pretože je to pre obvineného z priestupku neprimerane prísne (viz pododdiel 12.6.1.). Vzhľadom na uvedené je v každom prípade možné konštatovať, že prihliadanie k odpisu registra trestov je *prima facie* v rozpore so zákonom.

11.5.2. Generálne a kategorické určenie miery spoločenskej škodlivosti.

Z rozhodovacej činnosti vyplynulo, že správny orgán pristupoval k určovaniu kategoricky. Každý jeden priestupok, bez ohľadu na konkrétne skutkové okolnosti, bol vysoko spoločensky škodlivý: „*V konkrétnom prípade sa jedná o priestupok s vysokou spoločenskou nebezpečnosťou, nakoľko menovaný viedol motorové vozidlo v takom čase po požití alkoholu, keď sa ten ešte nachádzal v jeho organizme*“ (platí pre rozhodnutia z roku 2015); „*Menovaný svojim konaním porušil pravidlá cestnej premávky závažným spôsobom a dopustil sa priestupku s najvyššou spoločenskou nebezpečnosťou*“ (platí pre rozhodnutia z roku 2014). Toto sú formulácie, ktorú obsahovala drvivá väčšina odôvodnení rozhodnutí. Správny orgán zjavne nepozná alebo nerobí rozdiel medzi typovou spoločenskou

---

podľa § 36 písm. j) Tr.zák. a to že obžalovaný pred spáchaním skutku viedol riadny život, napriek tomu, že z odpisu registra trestov obžalovaného bolo zistené, že tento bol raz súdom trestaný a to rozhodnutím Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. XT XXX/XX zo dňa 27. 06. 1994 pre trestný čin podľa § 201b Tr. zák. č. 140/196IZb., pričom sa na neho hľadá, akoby nebol odsúdený“.

⁵⁹² „Vo výpise z registra trestov sa uvedú nezahladené odsúdenia súdom Slovenskej republiky, ako aj súdom iného členského štátu Európskej únie a súdom iného štátu, ktorých rozhodnutia boli uznané súdom Slovenskej republiky, vrátane údajov o priebehu výkonu uložených trestov, ochranných opatrení a primeraných obmedzení alebo povinností, ak sa podľa rozhodnutia súdu alebo na základe zákona nehľadá na páchatel'a, ako keby nebol odsúdený“. § 11 zákona č. 330/2007 Z.z. o registri trestov.

⁵⁹³ Napr. obvinený z priestupku by spáchal trestný čin *Poistného podvodu*, ktorý by nebol zahľadený.

škodlivosťou (závažnosťou) priestupku⁵⁹⁴ a konkrétnou spoločenskou škodlivosťou prejednávaneho priestupku⁵⁹⁵. Tieto formulácie sa navyše objavovali v **úvodnej časti odôvodnení**. Z povahy vecí sa určenie miery spoločenskej škodlivosti nemôže nachádzať začiatku odôvodnenia, pretože jej určenie má byť vyvrcholením, ku ktorému celé odôvodnenie smeruje. V úvode rozhodnutia sa má preto nachádzať vyhodnotenie všetkých zákonných kritérií pomocou, ktorých sa určuje miera spoločenskej škodlivosti⁵⁹⁶, a to tak, že musí byť jasné, že ktoré skutočnosti boli vyhodnotené ako poľahčujúce a priťažujúce. Nakoniec, na základe určenej miery spoločenskej škodlivosti, správny orgán pristúpi k odôvodňovaniu konkrétnej podoby uloženého správneho trestu. Je pravdou, že priestupok *Jazdy pod vplyvom alkoholu*, zákonodarca ohodnotil ako typovo vysoko spoločensky škodlivý, avšak nie je to priestupok s najvyššou spoločenskou škodlivosťou⁵⁹⁷. Vyššie citovaný záver správneho orgánu teda nie je správny. V každom konkrétnom prípade však platí, že k určeniu miery spoločenskej škodlivosti sa správny orgán dopracuje až po vyhodnotení všetkých relevantných skutočností (tie sa prípad od prípadu líšia). Z tohto dôvodu nemôže byť vyslovený právny názor o apriórnej vysokej miere spoločenskej škodlivosti pravdivý a správny. Nad rámec musím zdôrazniť, že táto formulácia sa objavovala v odôvodneniach bez ohľadu na výšku zisteného promile. Išlo teda o generálne a kategorické prehlásenie správneho orgánu.

11.5.3. Ostatné pochybenia.

Problém s právnou kvalifikáciou skutku mal takisto aj bratislavský správny orgán, a preto sa vyskytli v jeho rozhodovacej činnosti rovnaké pochybenia, aké urobil jeho banskobystrický náprotivok. Aj bratislavský správny orgán:

⁵⁹⁴ Typovú spoločenskú škodlivosť trestného deliktu určuje zákonodarca, a to jednak pomocou určenia prítomnosti (správnych) trestov, ktoré hrozia za spáchanie a jednak tým, že zavedie bipartíciu alebo tripartíciu trestného deliktu (napr. pri trestných činoch existuje bipartícia - prečin a zločin).

⁵⁹⁵ Konkrétnu spoločenskú škodlivosť prejednávaneho trestného deliktu musí určiť orgán, ktorý ho prejednáva, a to po posúdení okolností prípadu (viz príloha č. 22).

⁵⁹⁶ Miera spoločenskej škodlivosti sa určuje podľa kritérií v § 12 ods. 1 Priestupkového zákona SR, ktorý stanovuje, že: „Pri určení druhu sankcie a jej výmery sa prihliadne na **závažnosť** priestupku, najmä na spôsob jeho spáchania a na jeho následky, na okolnosti, za ktorých bol spáchaný, na mieru zavinenia, na pohnútky a na osobu páchatela, ako aj na to, či a akým spôsobom bol za ten istý skutok postihnutý v kárnom alebo disciplinárnom konaní“. Závažnosť, spoločenská škodlivosť či spoločenská nebezpečnosť sú vzájomné synonymá. Z uvedeného vyplýva, že jediným kritériom pre určenie druhu a výmery správneho trestu je spoločenská škodlivosť, čo je logické, pretože podoba správneho trestu musí odrážať mieru ohrozenia/porušenia objektu (chráneneho spoločenského statku), ktorý bol zasiahnutý priestupkom.

⁵⁹⁷ Najvyššiu mieru typovej spoločenskej škodlivosti má dopravný priestupok je priestupok *Odmietnutia vyšetrenia na zistenie návykovej látky*, pretože je v § 22 ods. 1, vedený pod písmenom a), čo vyplynie zo systematického výkladu § 22 Priestupkového zákona SR.

- vyvodzoval zodpovednosť za priestupok *Dopravnej nehody*, v situácií, kedy vznikla ujma iba páchatel'ovi⁵⁹⁸;
- právne kvalifikoval skutok, ako priestupok *Jazdy pod vplyvom alkoholu*, pričom výsledok dychovej skúšky prekročil hranicu 1,00 g/kg (0,476 mg/l)⁵⁹⁹.

Bratislavský správny orgán taktiež pri určovaní druhu a výmery správneho trestu prihliadal k recidíve, a to za rovnakých podmienok, ako to robil jeho banskobystričský náprotivok (k všeobecnej a druhovej recidíve prihliadal v období posledných dvoch rokov od spáchania skutku a k špeciálnej recidíve bez časového obmedzenia). Z rozhodovacej činnosti ďalej vyplynulo, že páchatelia boli veľmi často zastavovaní hliadkou z dôvodu nedania znamenia o zmene smeru jazdy, čo sa však udialo počas hlbkej noci. V týchto prípadoch je možné dôvodne pochybovať o naplnení materiálneho znaku priestupku *Nedania znamenia o zmene smeru jazdy*, a preto právnu kvalifikáciu skutku, ako viacčinného súbehu priestupku *Nedania znamenia o zmene smeru jazdy* a *Jazdy pod vplyvom alkoholu* (alebo v stave vylučujúcom spôsobilosť) považujem za nezákonnú. Na záver však uvádzam, že bratislavský správny orgán, na rozdiel od banskobystričského, nekvalifikoval nepredloženie vodičského preukazu v situácií, kedy ho mal páchatel' zadržaný (alebo nemal vodičské oprávnenie), ako súbeh priestupkov⁶⁰⁰.

11.6. Procesnoprávne pochybenia.

11.6.1. Nepreskúmateľnosť rozhodnutí.

Rozhodnutia bratislavského správneho orgánu boli nepreskúmateľné, a to z rovnakých dôvodov, ako v prípade banskobystričského správneho orgánu. Nepreskúmateľnosť bola priam do očí bijúca v rozhodnutiach z roku 2010, v ktorých správny orgán absolútne rezignoval na ich odôvodňovanie. Z tohto dôvodu ich považujem skôr za paaky, ako za rozhodnutia. Na záver uvádzam, že v priebehu času bol viditeľný posun v kvalite odôvodňovania, najmä v roku 2015. Avšak napriek tomuto faktoru, stále nie je možné hovoriť o preskúmateľných rozhodnutiach.

⁵⁹⁸ Rozhodnutie č. 1, sp. zn. ORP-P-74/I-DI-BCP-2014, príloha č. 2.2.1. Tiež rozhodnutie č. 14, sp. zn. ORP-P-426/I-DI-BCP-2014, príloha č. 9.

⁵⁹⁹ Rozhodnutie č. 1, sp. zn. ORP-P-96/BA1-ODI1-2015, príloha č. 2.1.1.; rozhodnutie č. 3, sp. zn. ORP-P-617/I-DI-BCP-2014, príloha č. 2.2.1.; rozhodnutia č. 1 a 2, sp. zn. ORP-P-81/I-DI-BCP-V-2010, ORP-P-348/I-DI-BCP-2010, príloha č. 2.3.1.

⁶⁰⁰ Napr. rozhodnutie č. 46, sp. zn. ORP-P-379/I-DI-BCP-2014, príloha č. 2.2.1.

11.6.2. Pochybenia v odôvodneniach rozhodnutí.

Rovnako, ako v prípade banskobystriického správneho orgánu, tak sa aj v prípade bratislavského správneho orgánu vyskytovali v odôvodneniach, mimo nepreskúmateľnosti, aj viaceré ďalšie pochybenia.

Prvým pochybením bolo prihliadanie k takým skutočnostiam, ku ktorým nesmie byť prihliadané. V prvom rozhodnutí došlo k závažnému porušeniu zásady riadneho zákonného procesu (princípu zákonnosti), pretože odôvodnenie obsahovalo formuláciu: *„Rovnako je potrebné však poukázať na skutočnosť, že menovaný sa obdobného konania dopustil dňa 04.06.2005. Menovaný k tomuto uviedol, že konanie voči nemu bolo zrušené. Táto skutočnosť s však nedá preveriť, nakoľko na základe registratúrneho poriadku bol v rámci skartačnej lehoty predmetný spis už skartovaný“*⁶⁰¹. V tomto prípade správny orgán prihliadal k špeciálnej recidíve, napriek tomu, že ju nebolo možné preukázať, čím vyslovene poprel zásadu zákonnosti⁶⁰². V ďalšom rozhodnutí zas došlo k závažnému porušeniu princípu prezumpcie nevinoty, pretože odôvodnenie obsahovalo formuláciu: *„Dňa 28.08.2015 bol (menovanému) zadržaný vodičský preukaz za porušenie ustanovenia § 4 ods. 2 písm. c) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 8/2009 o cestnej premávke v znení neskorších predpisov a je z predmetného skutku obvinený pre prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona“*⁶⁰³. V tomto prípade správny orgán považoval obvineného z priestupku za právoplatne odsúdeného za trestný čin už v dobe, kedy bol iba obvineným z daného trestného činu, čo značí, že správny orgán absolútne ignoroval existenciu prezumpcie nevinoty. V tejto súvislosti tiež poukazujem na to, že v niektorých rozhodnutiach sa vyskytovala formulácia: *„Rovnako je potrebné poukázať na skutočnosť, že menovaný vedie usporiadaný život a v minulosti nebol nikdy vyšetrovaný pre spáchanie trestného činu“*⁶⁰⁴. Skutočnosť, že či bol páchatel' vyšetrovaný z dôvodu podozrenia zo spáchania trestného činu, je absolútne irelevantná, pretože nedošlo k právoplatnému

---

⁶⁰¹ Rozhodnutie č. 48, sp. zn. ORP-P-66/BA1-ODI1-2015, príloha č. 2.1.1.

⁶⁰² „Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“. Čl. 2. ods. 2. Ústavy SR.

„Nikto nemôže byť stíhaný ako obvinený inak než zo zákonných dôvodov a spôsobom, ktorý ustanovuje tento zákon“. § 2 ods. 1 Trestného zákona SR.

„Správne orgány postupujú v konaní v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi“ § 3 ods. 1 zák. č. 71/1967 o správnom konaní.

⁶⁰³ Rozhodnutie č. 13, sp. zn. ORP-P-399/BA1-ODI1-2015, príloha č. 2.1.1.

⁶⁰⁴ Napr. rozhodnutie č. 21, sp. zn. ORP-P-55/BA1-ODI1-2015, príloha č. 2.1.1.

odsúdeniu, takže prihliadanie k nej je opäť porušením prezumpcie nevin⁶⁰⁵. Oba zmienené pochybenia zaťažujú rozhodnutia *prima facie* nezákonnosťou.

Druhým pochybením bola absencia logiky vo vyvođených záveroch (toto pochybenie spôsobuje nepreskúmateľnosť z dôvodu nezrozumiteľnosti). V konkrétnom odôvodnení sa vyskytla nasledujúca formulácia: „*Taktiež prihliadol aj na skutočnosť, že sa (menovaný) za posledné dva roky dopustil ôsmich priestupkov proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky z ktorých sedem bolo nie závažným spôsobom za ktoré dostal blokové pokuty. Táto skutočnosť vyplýva z evidenčnej karty vodiča. Teda jeho správanie v cestnej premávke nie je nebezpečné pre ostatných účastníkov cestnej premávky a zároveň svedčí o tom, že dodržiava zákony a ostatné právne predpisy vydané na ich vykonanie*“⁶⁰⁶ (dodávam, že viaceré rozhodnutia obsahovali podobnú formuláciu). V ďalšom rozhodnutí sa objavila formulácia: „*Je nepripustné aby sa aj naďalej v cestnej premávke takto správal. Preto je ho potrebné vylúčiť z cestnej premávky a uložiť mu sankciu pokuty a sankciu zákazu činnosti viesť motorové vozidlo. Teda jeho správanie v cestnej premávke je bezpečné pre ostatných účastníkov cestnej premávky a zároveň svedčí o tom, že nedodržiava zákony a ostatné právne predpisy vydané na ich vykonanie*“⁶⁰⁷ (jedno z viacerých pochybení v odôvodnení rozhodnutia, ktorým bol uložený zákaz činnosti **na 30 mesiacov**). Ako posledný príklad tohto pochybenia uvádzam formuláciu: „*Správny orgán prihliadol aj na záznam hliadky PZ SR, ktorá v ňom uvádza, že menovaný predtým s vozidlom nejazdil, len mal úmysel a vtedy pri vycúvaní z parkovacieho boxu bol zastavený a kontrolovaný hliadkou PZ SR*“⁶⁰⁸. V týchto prípadoch sa jedná zrejme o jazykovú chybu, avšak vzhľadom nato, že správne orgány vychádzajú z totožných predlôh rozhodnutí, tak majú skutočne málo práce s napísaním odôvodnenia v konkrétnej veci. Najdôležitejším však stále zostáva fakt, že rozhodnutiami sa ukladajú správne tresty, ktoré zasahujú do základných práv a slobôd páchatel'a, takže je

---

⁶⁰⁵ „V rezoluci XV. Mezinárodního kongresu trestního práva lze říci, že „je nepřipustné vzít v úvahu při ukládání trestu jiné trestné činy obviněného, které nebyly prokázány v trestním rozsudku vynesném na základě spravedlivého procesu. ... Podle judikatury Soudu k porušení principu presumpce nevinu stačí, že soud v odůvodnění rozhodnutí konstatuje vinu osoby z trestného činu, pro který nebyl odsouzen na základě řádného a spravedlivého procesu. Není třeba, aby takové konstatování mělo za následek nějakou sankci nebo jiný nepříznivý následek pro obviněného“. Repík. str. 181 a 182.

⁶⁰⁶ Rozhodnutie č. 37, sp. zn. ORP-P-349/BA1-ODI1-2015, príloha č. 2.1.1.

⁶⁰⁷ Rozhodnutie č. 13, sp. zn. ORP-P-399/BA1-ODI1-2015, príloha č. 2.1.1.

⁶⁰⁸ Rozhodnutie č. 41, sp. zn. ORP-P-95/I-DI-BCP-2014, príloha č. 2.2.1.

namieste, a to už čisto z hľadiska slušnosti (o právnej povinnosti nehovoriac), aby páchatel' dostal gramaticky a logicky bezchybné rozhodnutie.

Tretím pochybením sú vyložene nesprávne právne názory. Vo viacerých rozhodnutiach sa vyskytla formulácia: „*Správny orgán zastáva názor, že účel sankcie nie je len represívny a likvidačný, ale aj nápravný a preventívny, preto uložil sankciu pokuty pri spodnej minimálnej hranici výmery sankcie. Úlohou správneho orgánu, nie je len ukladanie čo najprísnejších sankcií ale aj vedenie osôb k dodržiavaniu zákonov a ostatných právnych predpisov na ich vykonanie a preto uložil sankciu tak, aby spĺňala požiadavku represie, ale aj preventívny účel s prognózou budúceho pozitívneho správania sa účastníka konania ako účastníka cestnej premávky*“⁶⁰⁹. V tomto prípade správny orgán mylne predpokladá, že účelom správneho trestu môže byť likvidácia páchatel'a. Právne naopak, správny trest nesmie mať likvidačný charakter pre páchatel'a, čo je záver, ktorý je súčasťou konštantnej judikatúry súdov⁶¹⁰. Správny orgán je navyše mylne presvedčený, že jeho úlohou je ukladať, čo najprísnejšie sankcie⁶¹¹. Takáto právna povinnosť neexistuje.

Štvrtým pochybením je nesprávne alebo nedostatočné odôvodňovanie zavinenia. V rozhodnutiach sa vyskytovali nasledovné formulácie: „*Podľa vyjadrenia menovanej sa uvedeného konania nedopustila úmyselne, ale z obavy pred odcudzením jej motorového vozidla*“⁶¹²; „*Priestupku sa dopustil tak ako uviedol nie úmyselne, ale vzhľadom na obavu o zdravie a bezpečnosť svojej priateľky*“⁶¹³; „*Priestupku sa dopustil tak ako uviedol nie úmyselne, ale pod stresom z dôvodu obavy odcudzenia jeho motorového vozidla*“⁶¹⁴. Správny orgán v tomto prípade neposkytoval odôvodnenie k forme zavinenia, **ale k pohnútke**. Pohnútka páchatel'a je významným zákonným kritériom, a preto je na mieste sa ňou primerane zaoberať v odôvodneniach. Vo vymenovaných prípadoch bolo zavinenie dané v priamom úmysle k čomu malo byť poskytnuté náležité odôvodnenie. Hneď za tým sa

---

⁶⁰⁹ Rozhodnutie č. 3, sp. zn. ORP-P-368/BA1-ODI1-2015, príloha č. 2.1.2.

⁶¹⁰ „*Pokuta musí spĺňať nielen požiadavku represie, ale aj preventívny účel s prognózou budúceho pozitívneho správania dotknutej osoby. Samo rozpätie pokuty pritom nemôže zväzdať k uloženiu pokuty neprimeraného charakteru a výsledkom činnosti pokutovanej osoby. Pokuta likvidačného charakteru totiž nemôže plniť preventívnu funkciu*“. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 7s/30/2007. Obdobne tiež rozsudky Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 2Sžp/16/2011 a sp. zn. 5Sžo/204/2010.

⁶¹¹ Toto vyjadrenie iba utvrdzuje záver, že správne orgány postupujú tak, aby uložili, čo najprísnejší správny trest (najmä pokiaľ ide o pokutu).

⁶¹² Rozhodnutie č. 30, sp. zn. ORP-P-215/I-DI-BCP-2014, príloha č. 2.2.1.

⁶¹³ Rozhodnutie č. 91, sp. zn. ORP-P-366/I-DI-BCP-2014, príloha č. 2.2.1.

⁶¹⁴ Rozhodnutie č. 10, sp. zn. ORP-P-550/I-DI-BCP-2014, príloha č. 2.2.1.

správny orgán mohol zaoberať pohnútkou, ktorá má pochopiteľne významne dotvára zavinenie páchatel'a o podnet, ktorý ho viedol k spáchaniu priestupku. Ako je však možné vidieť, tak správny orgán spojil nespojiteľné a tento jeho postup nemôže byť považovaný za správny. Na záver uvádzam, že vyhodnotenie formy zavinenia sa väčšinou vyskytovalo, ale bez dostatočného odôvodnenia. Napr. v konkrétnom prípade bolo zavinenie odôvodnené takto: „*Vedenie vozidla v čase zadržania vodičského preukazu považuje správny orgán za úmyselné konanie zo strany (menovaného), nakoľko vedel, že má vodičský preukaz zadržaný a teda aj to, že nesmie viesť vozidlo*“⁶¹⁵. Nato, aby toto odôvodnenie bolo dostatočné by muselo byť doplnené o dodatok: „*že nesmie viesť vozidlo, a napriek tomu ho viedol*“ a o vetu „*Z uvedeného vyplýva, že páchatel' vedel, že koná protiprávne a chcel tak konať, a teda jeho zavinenie bolo dané vo forme priameho úmyslu*“. Nedostatočné odôvodnenie, ktorejkoľvek zložky rozhodnutia, zaťažuje rozhodnutie nepreskúmateľnosťou a teda nezákonnosťou.

11.6.3. Ostatné pochybenia.

Rovnako, ako v prípade banskobystričského správneho orgánu, tak aj bratislavský správny orgán:

- zakladal rozhodnutia na výsledku dychovej skúšky (a to často na jedinom), nedodržiaval stanovený časový odstup pre vykonanie opakovanej dychovej skúšky⁶¹⁶, považoval za vierohodný dôkaz aj vysoké výsledky dychovej skúšky⁶¹⁷ a nedokazoval ostatné faktory vplývajúce na schopnosť viesť motorové vozidlo (individuálna tolerancia, psycho-fyziologický stav v dobe požívania alkoholu/drogy a pod.) (viz oddiel 10.6.3.);
- považoval úradné záznamy za dôkazný prostriedok (viz oddiel 10.6.5.);
- používal rovnaké znenia výpovedí obvinených v rozhodnutiach (ale v menšej miere) (viz oddiel 10.6.6.);
- používal demonštratívny výpočet pri vymenovaní dôkazov (slovo najmä) (viz oddiel 10.6.7.).

⁶¹⁵ Rozhodnutie č. 13, sp. zn. ORP-P-399/BA1-ODI1-2015, príloha č. 2.1.1.

⁶¹⁶ Napr. v rozhodnutí č. 4, sp. zn. ORP-P-214/BA1-ODI1-2015, príloha č. 2.1.1. došlo k opakovaniu dychovej skúšky **iba po 2 minútach**.

⁶¹⁷ Napr. v rozhodnutí č. 1, sp. zn. ORP-P-357/I-DI-BCP-2010, príloha č. 2.3.6., dychový analyzátor nameral páchatel'ovi **vyššie 7 promile**. Výsledok 7 promile je jednak mimo meracej škály dychového analyzátoru a jednak táto koncentrácia alkoholu v krvi predstavuje pre bežného človeka (nie alkoholika) smrť, takže tento výsledok je absolútne nedôveryhodný.

Na rozdiel od banskobystriického správneho orgánu, bratislavský správny orgán neprihliadal k správaniu obvineného, k nedostaveniu sa obvineného na ústne pojednávanie alebo k neposkytnutiu súčinnosti, takže v tomto ohľade nepochybil, avšak pochybil v tom, že v rozhodnutiach chýbali v zozname dôkazov certifikáty o overení dychového analyzátoru, alebo dokonca neuviedol výšku promile⁶¹⁸. Je však predpoklad, že certifikáty obsahoval spis, takže toto pochybenie by nemalo vplyv na zákonnosť rozhodnutia. V prípade bratislavského správneho orgánu zrejme nedošlo k nepoučovaniu o práve odoprieť, pretože v rozhodnutiach sa vyskytuje formulácia: „*obvinený sa po riadnom poučení vyjadril k skutku*“ (do správy o výsledku objasňovania priestupku). Každopádne, poučenie sa má poskytovať okamžite po vznesení obvinenia z priestupku na mieste cestnej kontroly (*viz* oddiel 17.6.1.), bez toho, či sa správa o výsledku objasňovania priestupku spisuje alebo nie (spisuje sa iba, ak sa priestupok bude riešiť v klasickom neskrátenom správnom konaní), pretože priestupok sa môže vyriešiť aj v blokovom konaní (*de facto* majorita prípadov). Predpokladám, že toto sa nedeje ani v Bratislave, pretože to sa nedeje nikde v Slovenskej republike.

11.7. Posúdenie primeranosti správnych trestov a trestania.

V kontexte posudzovania primeranosti musím opäť na začiatok poukázať na skutočnosť, že aj bratislavský správny orgán, takisto ako jeho banskobystriický náprotivok, pri ukladaní správnych trestov prihliadal k recidíve a takisto bola poslednou skutočnosťou, vedľa súbehu a pránia obvineného ohľadom druhu správneho trestu, ktorá mala reálne vplyv na podobu rozhodnutia (ostatné kritériá ostali bez vplyvu na výrok).

Na otázku, že či bol dodržaný ústavný princíp primeranosti pri ukladaní správnych trestov za posudzované priestupky, **nie je možné odpoveď jednoznačne**, a to z nasledujúcich dôvodov:

- **Správny trest pokuty.** Bratislavský správny orgán, v porovnaní s banskobystriickým, ukladal vo všeobecnosti pokuty v nižšej výmere, čo viac korešponduje s princípom primeranosti. Jedinou výnimkou je rok 2010, kedy správy orgán ukladal pokuty vo vyššej výmere, ako tomu bolo v rokoch 2014 a 2015. Tento trend bol viditeľný aj v prípade banskobystriického správneho orgánu (avšak v porovnaní s ním však ukladal pokuty stále v nižšej výmere). Jedným z cieľov tejto práce je posúdiť, že či sa vyššie príjmové možnosti obyvateľov Bratislavy odrazia aj v rozhodovacej činnosti správneho

---

⁶¹⁸ Rozhodnutie č. 1, sp. zn. ORP-P-74/I-DI-BCP-2014, príloha č. 2.2.1.

orgánu. Na základe uvedeného je možné uzavrieť, že to tak nie je, pretože banskobystriický správny orgán ukladal pokuty vo vyššej výmere, a to v prípadoch všetkých posudzovaných priestupkov, čo je značný paradox. Tento paradox je však spôsobený iba tým, že bratislavský správny orgán, na rozdiel o toho banskobystriického, dodržiava viac ústavný princíp primeranosti.

- **Správny trest zákazu činnosti.** Aj v tomto prípade bratislavský správny orgán ukladal vo všeobecnosti kratšie zákazy činnosti v porovnaní s banskobystriickým správnym orgánom. V prípade tohto druhu správneho sa však v rozhodovacej činnosti vyskytol jeden zásadný problém. Páchateľmi priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu* boli často cudzinci, pričom v ich domovských štátoch je dovolená hranica pol promile (0,50 g/kg = 0,24 mg/l) alkoholu pre jazdu s motorovým vozidlom (typicky Rakúsko). Tí túto skutočnosť aj pravidelne uvádzali s tým, že nevedeli, že v Slovenskej republike neexistuje takáto hranica (predpokladali ju), takže konali v negatívnom právnom omyle (výrazná poľahčujúca okolnosť v týchto prípadoch). Napriek tejto skutočnosti a taktiež skutočnosti, že v drvivej väčšine došlo k spáchaniu priestupku v neskorých nočných hodinách, správny orgán v týchto prípadoch vždy uložil zákaz činnosti na dlhú dobu, a to aj za situácie, ak sa jednalo o relatívne nízke opojenie alkoholom⁶¹⁹. Z rozhodovacej činnosti vyplynul zreteľne odlišný prístup voči týmto páchatelom, pretože občanom Slovenskej republiky v obdobných prípadoch neboli ukladané zákazy činnosti na tak dlhú dobu. Tento problém sa týkal rokov 2014 a 2015 a je zachytený v prílohách tejto práce⁶²⁰. Pri porovnaní trestania cudzincov a občanov Slovenskej republiky som dospel jednoznačne k záveru, že cudzinci sú postihovaní prísnejšie v rovnakých situáciách, takže princíp materiálnej rovnosti nebol dodržaný. Zároveň je tento postup správneho orgánu priamou diskrimináciou na základe štátnej príslušnosti.
- **Idea trestania.** Aj v prípade bratislavského správneho orgánu vyplynula z rozhodovacej činnosti rovnaká idea trestania (idea o miskách váh), akú razil banskobystriický správny orgán. Zároveň však musím zdôrazniť, že sa prejavovala v menšej miere. Rozhodovanie na základe tejto myšlienky bolo zreteľne poznateľné v odôvodneniach, kde správny orgán uviedol napr., že: „*Obvinený sa ku skutku priznal,*

⁶¹⁹ Napr. rozhodnutie č. 18 a č. 27, sp. zn. ORP-P-119/BA1-ODI1-2015, ORP-P-143/BA1-ODI1-2015, príloha č. 2.1.1.

⁶²⁰ Prílohy č. 2.1.1., 2.2.1. a 2.9.1.

žiadal však minimálnu pokutu z dôvodu finančnej núdze. Tomuto želaniu správny orgán vyhovel pri uložení vyššej sankcie zákazu činnosti“ (a obvinenému bola skutočne uložená pokuta vo výmere 200 eur a zákaz činnosti v dĺžke trvania **60 mesiacov**)⁶²¹. Azda najkrajšie bola vystihnutá táto idea nasledovne: „Na základe týchto skutočností **prosil** správny orgán o uloženie maximálnej možnej finančnej sankcie a tým **kompenzovanie** výšky uloženia zákazu činnosti“ (a obvinenému bola skutočne uložená pokuta vo výmere 800 eur a zákaz činnosti v dĺžke trvania 6 mesiacov)⁶²². Ako bolo podrobne rozpísané v podkapitole 10.7., tak táto idea absolútne popiera účel správneho trestu a trestania, čo vo svojom dôsledku negatívne vplýva na primeranosť.

- **Páchanie priestupkov v noci.** Z rozhodovacej činnosti vyplynulo, že vo väčšine prípadov došlo k spáchaniu priestupku v nočných hodinách. Táto skutočnosť má z hľadiska primeranosti správneho trestu zásadný význam, pretože v nočnej dobe je počet ostatných účastníkov premávky nízky, a preto je aj miera spoločenskej škodlivosti prirodzene nižšia. Nemôžem však tvrdiť, že kvôli páchaniu priestupkov v noci, ukladal bratislavský správny orgán nižšie správne tresty, ako banskobystrický, pretože ten ukladal vo všeobecnosti nižšie správne tresty (aj v prípade spáchania priestupku cez deň), a preto neviem posúdiť (z dôvodu nepreskúmateľnosti), že do akej miery sa nočná doba spáchania priestupku odrazila na jeho správnom uvážení. Môj dojem z rozhodovacej činnosti je skôr taký, že doba spáchania nemala skutočný vplyv na podobu uloženej správneho trestu, rovnako ako tomu bolo v prípade banskobystrického správneho orgánu.

Pred konečným zhodnotením primeranosti správnych trestov musím ešte konštatovať, že bratislavský správny orgán, v porovnaní s banskobystrickým, ukladal nižšie správne tresty aj v prípade priestupku *Jazdy pod vplyvom návykovej látky*⁶²³ a miernejšie postihoval aj cyklistov. V prípade cyklistov však nedodrжал princíp materiálnej rovnosti, pretože všetkým, až na výnimky, uložil pokutu vo výške 150 eur bez ohľadu na mieru opojenia alkoholom a ďalších skutočností⁶²⁴. Nakoniec musím opätovne vysloviť svoj nesúhlas s pomerne prísnyim postihovaním jazdy pod vplyvom alkoholu do 0,50 promile, ktorému sa nevyhol ani

⁶²¹ Rozhodnutie č. 58, sp. zn. ORP-P-11-DI-BCP-V-2010, príloha č. 2.3.6.

⁶²² Rozhodnutie č. 10, sp. zn. ORP-P-550/I-DI-BCP-2014, príloha č. 2.2.1.

⁶²³ Prílohy č. 2.1.3, 2.2.3 a 2.3.3.

⁶²⁴ Prílohy č. 2.1.2, 2.2.2 a 2.3.2.

bratislavský správny orgán (aj napriek všeobecne nižšie ukladaným správnych trestov). Je však paradoxné, že sám bratislavský správny orgán v odôvodneniach vystihol veľmi výstižne celú podstatu tohto problému, pretože uvádzal nasledovnú formuláciu: „*Toto tvrdenie menovaného správny orgán zohľadnil, nakoľko menovaný nemohol vzhľadom na nízke množstvo alkoholu rozpoznať, či sa tento ešte nachádza v jeho organizme, čo ho však neoprávňovalo viesť motorové vozidlo*“⁶²⁵. Táto formulácia sa objavovala vždy v prípadoch jazdy pod zanedbateľným vplyvom alkoholu a dostatočne zreteľne zdôrazňuje dôvod pre dekriminalizáciu tohto konania. Ak ani sám vodič nedokáže spozorovať na sebe, že je pod vplyvom alkoholu, tak príznaky ovplyvnenia alkoholom musia byť tak mizivé, že neexistuje žiadny dôvod nato, aby bola takáto jazda pod „vplyvom“ alkoholu, naďalej považovaná za priestupok. Prísne postihovanie jazdy do pol promile malo navyše za následok taktiež to, že rozdiel medzi uloženými správnymi trestami za jazdu s 0,31 promile a s 0,70 promile bol mizivý, a rozdiel v trestaní za jazdu s 0,31 promile a s 0,99 promile nebol nijak vysoký. Z tohto dôvodu musím opäť konštatovať, že v mnohých prípadoch boli rozhodnutia totožné, bez ohľadu na zistenú hladinu alkoholu, pričom spoločenská škodlivosť priestupkov bola pochopiteľne rôzna. Tento postup správneho orgánu *de facto* spôsobil nedodržanie princípu materiálnej rovnosti. Na úplný koniec uvádzam, že postihovanie priestupku Jazdy *v stave vylučujúcom spôsobilosť* v roku 2010 bolo štandardne prísnejšie a princíp materiálnej rovnosti, z rovnakých dôvodov ako sú uvedené vyššie, dodržaný nebol.

Ak sa mám teda vyjadriť k primeranosti správnych trestov, tak vzhľadom na vyššie uvedené musím konštatovať, že správny orgán **v mnohých prípadoch tento princíp dodržal, avšak v mnohých prípadoch princíp primeranosti nedodržel.**

11.8. Zhrnutie.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti konštatujem, že ústavný princíp primeranosti v určitých ohľadoch dodržaný bol, **avšak v určitých ohľadoch nie**. Najväčším pochybením z hľadiska primeranosti bolo určite trestanie cudzincov a zbytočne prísne trestanie jazdy pod vplyvom alkoholu do 0,50 promile. Na druhej strane však musím konštatovať, že bratislavský správny orgán dbá omnoho viac na dodržanie ústavného princípu primeranosti, ako jeho banskobystrický náprotivok. Na záver však musím pripomenúť, že rozhodnutia

---

⁶²⁵ Rozhodnutie č. 48, sp. zn. ORP-P-66/BA1-ODI1-2015, príloha č. 2.1.1.

bratislavského správneho orgánu boli zaťažené viacerými ďalšími pochybeniami, ktoré mali zásadný vplyv na zákonnosť, takže prípadná neprimeranosť správnych trestov bola aj tak iba špičkou ľadovca.

Trestanie dopravných trestných činov spáchaných pod vplyvom alkoholu a návykových látok v Slovenskej republike

12. Okresný súd v Banskej Bystrici⁶²⁶.

12.1. Rok 2015 (2016).

V tomto roku nadobudlo právoplatnosť 85⁶²⁷ rozhodnutí týkajúcich sa trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*, pričom bol spáchaný:

- v 70 prípadoch podľa § 289 ods. 1 TZ (prvá základná skutková podstata)⁶²⁸. V týchto prípadoch sa jednalo o prostú jazdu v stave vylučujúcom spôsobilosť bez spôsobenia dopravnej nehody alebo so spôsobením dopravnej nehody, ale bez toho, aby páchatel' spôsobil čo aj z nedbanlivosti inému ublíženie na zdraví, alebo väčšiu škodu na cudzom majetku;
- v 12 prípadoch podľa § 289 ods. 3 TZ (kvalifikovaná skutková podstata)⁶²⁹. V týchto prípadoch sa jednalo o prípady špeciálnej recidívy, pričom recidívu trestného činu upravuje § 289 ods. 3 písm. a) TZ a recidívu priestupku upravuje § 289 ods. 3 písm. b) TZ. Ďalej sa jednalo o prípady, kedy páchatel' spôsobil jazdou v stave vylučujúcom spôsobilosť dopravnú nehodu, pri ktorej došlo k ujme na zdraví, k väčšej škode alebo k obom naraz, čo upravuje § 289 ods. 3 písm. c) TZ.
- v 3 prípadoch podľa § 289 ods. 2 TZ (druhá základná skutková podstata)⁶³⁰. V týchto prípadoch došlo k odmietnutiu vyšetrenia na zistenie návykovej látky.

---

⁶²⁶ Hneď na začiatok je potrebné uviesť, že súd v prípadoch tohto trestného činu vždy použil niektorý z odklonov. Vo väčšine prípadov sa jednalo o trestný rozkaz, ktorý bol vydaný v 193 prípadoch. Dohoda o vine treste bola schválená súdom v 14 prípadoch. Z celkového počtu 225 rozhodnutí bolo teda 207 prípadov právoplatne vyriešených odklonom, pričom musím poznamenať, že tieto odklony sa buď vôbec neodôvodňujú alebo sa v odôvodnení iba konštatuje naplnenie zákonných predpokladov pre ich vydanie. Z tohto dôvodu bolo posudzovanie rozhodnutí súdu skôr o štatistickej činnosti, ako o preskúvaní ich primeranosti. Vo zvyšných 18 prípadoch teda došlo k vydaniu klasického rozsudku (ale udialo sa tak iba kvôli tomu, že obvinený podal odpor voči rozkazu alebo neuzatvoril dohodu). Z tohto počtu bolo 8 rozsudkov vyhotovených bez odôvodnenia, pretože obžalovaný aj prokurátor sa vzdali práva na odvolanie. Z celkového počtu 225 rozhodnutí bolo vyhotovené riadne odôvodnenie iba v 10 prípadoch, takže iba tieto bolo možné komplexne preskúmať.

⁶²⁷ V 12 prípadoch bolo rozhodnutie vydané v roku 2016, avšak z dôvodu zjednodušenia boli zaradené do roku 2015. Uzávierka rozhodnutí je urobená ku dňu 30. 3. 2016.

⁶²⁸ Príloha č. 3.1.6.

⁶²⁹ Príloha č. 3.1.6.

⁶³⁰ Príloha č. 3.1.4.

12.2. Rok 2014.

V tomto roku nadobudlo právoplatnosť 69 rozhodnutí týkajúcich sa trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*, pričom bol spáchaný:

- v 56 prípadoch podľa § 289 ods. 1 TZ⁶³¹;
- v 7 prípadoch podľa § 289 ods. 3 TZ⁶³²;
- v 6 prípade podľa § 289 ods. 2 TZ⁶³³.

12.3. Rok 2013.

V tomto roku nadobudlo právoplatnosť 42 rozhodnutí týkajúcich sa trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*, pričom bol spáchaný:

- v 38 prípadoch podľa § 289 ods. 1 TZ⁶³⁴;
- v 3 prípadoch podľa § 289 ods. 3 TZ⁶³⁵;
- v 1 prípade podľa § 289 ods. 2 TZ⁶³⁶.

12.4. Rok 2012 (2011).

V tomto roku nadobudlo právoplatnosť iba 29⁶³⁷ rozhodnutí týkajúcich sa trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*, pričom bol spáchaný:

- v 22 prípadoch podľa § 289 ods. 1 TZ⁶³⁸;
- v 5 prípadoch podľa § 289 ods. 3 TZ⁶³⁹;
- v 2 prípadoch podľa § 289 ods. 2 TZ⁶⁴⁰.

12.5. Posúdenie zákonnosti rozhodnutí.

Napriek malému počtu rozsudkov s riadnym odôvodnením, bolo zistených viacero zásadných pochybení, a to rovnako hmotnoprávných, ako aj procesnoprávných (tie sa pochopiteľne

---

⁶³¹ Príloha č. 3.2.6.

⁶³² Príloha č. 3.2.6.

⁶³³ Príloha č. 3.2.4.

⁶³⁴ Príloha č. 3.3.6.

⁶³⁵ Príloha č. 3.3.6.

⁶³⁶ Príloha č. 3.3.4.

⁶³⁷ V 3 prípadoch bolo rozhodnutie vydané v roku 2011, avšak z dôvodu zjednodušenia boli zaradené do roku 2012.

⁶³⁸ Príloha č. 3.4.6.

⁶³⁹ Príloha č. 3.4.6.

⁶⁴⁰ Príloha č. 3.4.4.

museli vyskytovať aj v ostatných prípadoch). Zistené pochybenia, či nedostatky boli viac menej rovnaké, ako v prípadoch správnych orgánov. Z tohto dôvodu testom zákonnosti rozhodnutia neprejdú, a to obzvlášť vtedy, ak sa v konkrétnom prípade pochybenia kumulovali (častý jav).

12.6. Hmotnoprávne pochybenia.

12.6.1. Prihliadanie k priestupkovej recidíve.

Z rozhodovacej činnosti súdu vyplynulo, že pri ukladaní trestov prihliadal k skutočnosti, že či obžalovaný spáchal v minulosti priestupok. V odôvodneniach rozsudkov sa vyskytovali nasledovné formulácie:

- „Z výpisu z ústrednej evidencie priestupkov MV SR vyplýva, že administratívne bol štyrikrát postihnutý za rôzne priestupky na úseku bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky“⁶⁴¹;
- „Z odpisu registra trestov vyplýva, že obžalovaný doteraz nebol súdom trestaný a karta vodiča preukazuje, že v roku 2013 bol opakovane postihnutý za priestupok nedodržaním stanovenej rýchlosti jazdy a v roku 2012 za porušenie predpisov o cestnom mýte“⁶⁴²;
- „Z evidenčnej karty nevodiča je zrejmé, že obžalovaný spáchal dva priestupky v cestnej premávke a to priestupok v zmysle § 4 odsek 1 písmeno a/ zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke - povinnosť vodiča, za čo mu bola uložená pokuta vo výške 20,- Eur a priestupok v zmysle § 4 odsek 2 písmeno c/zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke - povinnosť vodiča (cyklista), za čo mu bola uložená pokuta vo výška 150,- Eur. Z registra priestupkov vyplýva, že obžalovaný sa dopustil šiestich priestupkov, prevažne majetkovej povahy a proti verejnému poriadku. Za uvedené priestupky mu boli uložené pokuty spolu vo výške 70 Eur“⁶⁴³ (priestupok, za ktorý bola uložená sankcia 150 eur bol jazdou na bicykli pod vplyvom alkoholu, takže sa v tomto prípade jednalo o akúsi špeciálnu recidívu).

Prihliadanie ku skutočnosti, že obžalovaný spáchal jeden alebo viac priestupkov je v rozpore so zákonom, a to najmä z dôvodu, že po zahľadení priestupku sa na páchatel'a hľadí, ako keby nebol potrestaný, takže prihliadanie k tejto skutočnosti je vylúčené. Uvedené však platilo iba

⁶⁴¹ Rozhodnutie č. 6, sp. zn. 1T/70/2014, príloha č. 3.2.4.

⁶⁴² Rozhodnutie č. 6, sp. zn. 0T/16/2015, príloha č. 3.1.6.

⁶⁴³ Rozhodnutie č. 13, sp. zn. 0T/31/2015, príloha č. 3.1.6.

v období od 1. 1. 2006 do 31. 12. 2015, pretože v § 128 ods. 5 Trestného zákona SR bolo stanovené, že: „*Postihnutým za obdobný čin sa na účely tohto zákona rozumie ten, komu bola za obdobný čin uložená sankcia alebo iné opatrenie za priestupok alebo iný obdobný delikt. To neplatí, ak je uložená sankcia alebo iné opatrenie zahladené*“. V dôsledku vydania uznesenia Generálnej prokuratúry (viz oddiel 10.5.3.) došlo k novelizácii tohto ustanovenia, a to tak, že zvýraznená veta bola vypustená. Táto novelizácia bola priamou reakciou na menované uznesenie (ktoré bolo logické a prínosné), pretože bez nej by bolo značne limitované používanie asperačnej zásady, ktorá veľkolepo dominuje Trestnému zákonu SR. Od 1. 1. 2016 je teda už zákonom výslovne nariadené prísnejšie postihovať páchatel'ov správnych deliktov, a to napriek tomu, že došlo k zahladeniu správneho trestu. Slovenský zákonodarca opäť, vytvorením akejsi výnimky, absolútne obľudným spôsobom poprel akúkoľvek koncepciu Trestného zákona SR a celkovo princípov trestného práva hmotného, ako takého⁶⁴⁴. Každopádne, drvivá väčšina (213) rozhodnutí súdu bola vydaná aj tak do konca roku 2015, takže sa nenovalizovaná úprava vzťahovala stále na ne. Takisto, ešte všetky trestné činy, ktoré boli spáchané do 31. 12. 2015 musia byť posudzované podľa starej právnej úpravy, pretože táto novelizácia je v neprospech páchatel'a (princíp *nullum crimen sine lege previa*). Ďalším dôvodom nezákonnosti prihliadania k páchaniu priestupkov môže byť fakt, že priestupky sú z hľadiska hierarchie protispoločenských činov, pod trestnými činmi, pretože sú menej spoločensky škodlivé⁶⁴⁵. Trestné činy a priestupky nie sú skutky, ktoré sú si navzájom rovnocenné, takže prihliadanie k ich spáчанию, pri postihovaní jedného či druhého, považujem za nezlučiteľné. Inak povedané, pri vyvodzovaní trestnej zodpovednosti je z hľadiska trestania podstatná skutočnosť, že či obžalovaný pácha trestné činy alebo nie. Páchanie priestupkov nie je podstatné, pretože tie sú spoločensky menej škodlivé činy, ich výskyt je v spoločnosti vyšší, spoločnosťou viac tolerovaný a predpokladaný⁶⁴⁶.

---

⁶⁴⁴ Avšak mnohé zo zákona č. 397/2015 Z. z., ktorým bolo novelizované citované ustanovenia, a ktorý je zákonom patriacim do tzv. Antiteroristického balíčka, absolútne obľudne popiera princípy trestného práva.

⁶⁴⁵ „*Pritom je nespochybniteľné, že ako priestupky sa v právnom poriadku Slovenskej republiky vymedzujú také protiprávne činy (konania, resp. opomenutia), ktorých závažnosť (škodlivosť) je nižšia ako závažnosť (škodlivosť) protiprávnych činov, ktorých skutkové podstaty sú vymedzené v Trestnom zákone, t. j. trestných činov (prečinov a zločinov)*. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. Pl. ÚS 67/07.

⁶⁴⁶ Rovnako z pohľadu typológie páchatel'ov je situácia úplne odlišná, pretože k spáчанию úmyselné trestného činu sa uchýlia iba výraznejšie (spoločensky) narušení páchatelia, ktorých vysoká spoločenská škodlivosť trestných činov vnútorne neodrádza od ich páchania. Na druhej strane k páchaniu úmyselných priestupkov (správnych deliktov) sa uchýľuje veľká časť populácie, pričom zároveň majú títo páchatelia priestupkov

Na základe uvedeného považujem vyhodnotenie páchania priestupkov, ako skutočnosti, ktorá oprávňuje zvýšiť trest, za neprimerane prísne a prihliadanie k páchaniu zahľadených priestupkov pri trestaní za protizákonné. Podľa môjho názoru, môže mať páchanie priestupkov pri vyvodzovaní trestnej zodpovednosti význam jedine v súvislosti so zásadou individualizácie trestu, a to tak, že pomáha súdu vybrať taký druh trestu, ktorý bude pre páchatel'a predstavovať skutočne účinný trest⁶⁴⁷.

12.6.2. Nesprávne právne posúdenie poľahčujúcej okolnosti.

Toto pochybenie bolo úzko späté s predošlým pochybením a nadväzovalo na neho, pretože skutočnosť, že obžalovaný spáchal priestupok mala vplyv na posúdenie poľahčujúcej okolnosti spočívajúcej vo vedení riadneho života pred spáchaním trestného činu⁶⁴⁸. Posudzovanie tejto poľahčujúcej okolnosti však na súde nebolo jednotné, pretože sudcovia súdu mali presne opačné právne názory na možnosť jej priznania. Prvý sudca dospel k názoru, že spáchanie priestupku vylučuje vedenie riadneho života, pretože v rozsudku z roku 2014 konštatoval, že: „Skutočnosť, že obžalovaný bol postihnutý za priestupky na úseku dopravy viedla súd k záveru nemožnosti priznať mu aj poľahčujúcu okolnosť v zmysle § 36 písm. j/ Tr. zákona, teda že by viedol riadny život“⁶⁴⁹, a tento istý záver zopakoval aj v roku 2015: „Súd zvažoval, či je možné obžalovanému priznať poľahčujúcu okolnosť, že pred spáchaním činu viedol riadny život, pretože doteraz súdom trestaný nebol s negatívnym záverom. K negatívnemu záveru ho viedla skutočnosť, že obžalovaný bol 5. 7. 2013 postihnutý za priestupok na úseku dopravy pre rýchlosť jazdy blokovou pokutou⁶⁵⁰, teda ide o postih za neplnenie povinností vodiča motorového vozidla 2 mesiace pred tým, ako sa opäť, ako vodič motorového vozidla dopustil trestného činu. Na postih za dopravný priestupok z roku 2010

---

vnútorné zábrany pre spáchanie trestného činu, takže ich spoločenská narušenosť je mizivá. Inak povedané, dokážu spáchať úmyselný priestupok, ale nedokážu spáchať úmyselný trestný čin.

⁶⁴⁷ Napr. majetnému páchatel'ovi, ktorý pácha relatívne často priestupky, pričom tie sú vybavované uložením pokuty, nemá žiadny zmysel ukladať peňažný trest, pretože vzhľadom na uvedené, nebude pre neho predstavovať účinné potrestanie. Z tohto dôvodu súd musí v týchto prípadoch uložiť iný trest nato, aby páchatel'a účinne potrestal. Typicky sa bude jednať o trest povinnej práce, pri ktorom je predpoklad, že bude predstavovať účinné potrestanie tohto typu páchatel'a (viz oddiel 9.1.4.).

⁶⁴⁸ § 36 písm. j) Trestného zákona SR.

⁶⁴⁹ Rozhodnutie č. 6, sp. zn. OT/16/2015, príloha č. 3.1.6.

⁶⁵⁰ Jednalo sa iba o obyčajnú druhovú priestupkovú recidívu (ani nie o špeciálnu). Priestupok *Prekročenie maximálnej povolenej rýchlosti*, nemá absolútne žiadnu súvislosť s trestným činom *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky* a s návykovými látkami, ako takými. Navyše tento priestupok bol vybavený uložením blokovej pokuty, čo znamená, že ak páchatel' pokutu zaplatil, tak došlo k zahľadeniu priestupku. *Prima facie* porušenie § 128 ods. 5 Trestného zákona SR.

pre odstup času⁶⁵¹ *súd neprihliadal*⁶⁵². Ďalší sudca však dospel k presne opačnému názoru: „Z výpisu z ústrednej evidencie priestupkov MV SR vyplýva, že administratívne bol štyrikrát postihnutý za rôzne priestupky na úseku bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky. ... Obžalovanému poľahčovalo, že doteraz viedol riadny život (§ 36 písm. j) Tr.zákona), nepriťažovalo mu nič“⁶⁵³. Vzhľadom na malé množstvo odôvodnených rozsudkov nie je možné zistiť, že ktorý z týchto názorov na je banskobystrickom súde všeobecne zdieľaný. Podľa môjho názoru a s odkazom na argumentáciu v oddieli 12.6.1., je názor prvého sudcu nesprávny, nelogický a neprimerane prísny.

12.6.3. Uloženie primeraného obmedzenia bez uvedenia časového ohraničenia.

V dvoch prípadoch⁶⁵⁴ došlo k uloženiu primeraného obmedzenia spočívajúceho v zákaze požívania alkoholických nápojov a iných návykových látok, pričom súd neuviedol na akú dlhú dobu sa tento zákaz vzťahuje. Takto formulovaný zákaz môže vzbudzovať dojem (najmä u právnych laikov), že došlo k uloženiu doživotného zákazu. Tento zákaz však nie je možné uložiť na doživotie, ale maximálne na dobu, ktorú súd učil ako skúšobnú v rámci podmieneného odkladu trestu odňatia slobody (maximálne 5 rokov⁶⁵⁵). Tento záver však vyplýva iba nepriamo z textu zákona⁶⁵⁶, a preto by mal súd vždy uviesť časový údaj, na ktorý sa uložený zákaz vzťahuje. Túto povinnosť si súd splnil iba v jednom prípade⁶⁵⁷.

12.6.4. Ostatné nedostatky.

Z rozhodovacej činnosti súdu vyplynuli ešte dva ďalšie nedostatky, ktoré však nie je možné považovať za nezákonnosť v pravom slova zmysle.

Prvý nedostatok spočíval v tom, že súd ukladal v niektorých prípadoch za nezaplatenie peňažného trestu veľmi krátke náhradné tresty odňatia slobody. Najkratší náhradný trest bol

---

⁶⁵¹ Súd neprihliadal k spáchanému priestupku, nie pre zahľadanie, ale pre odstup času, pričom tento jeho záver nijako nezodôvodnil, neoprel ho o zákonné ustanovenie. Zákonná realita je však taká, že odstup času od spáchania priestupku neupravuje žiadne zákonné ustanovenie v právnom poriadku SR. Tento záver je preto sám o sebe *contra legem*. Súd mal aplikovať § 128 ods. 5 Trestného zákona SR, čo neurobil, takže došlo k porušeniu zákona, a to v (značný) neprospech páchatel'a.

⁶⁵² Rozhodnutie č. 5, sp. zn. 2T/8/2014, príloha č. 3.2.4.

⁶⁵³ Rozhodnutie č. 6, sp. zn. 1T/70/2014, príloha č. 3.2.4.

⁶⁵⁴ Rozhodnutie č. 20, sp. zn. 0T/42/2014, príloha č. 3.2.6. a rozhodnutie č. 30, sp. zn. 1T/20/2015 príloha č. 3.1.6.

⁶⁵⁵ § 50 ods. 1 Trestného zákona SR.

⁶⁵⁶ V § 50 ods. 2 Trestného zákona SR je stanovené, že: „**V rámci povolenia podmieneného odkladu výkonu trestu odňatia slobody môže súd páchatel'ovi uložiť aj primerané obmedzenia alebo povinnosti ...**“.

⁶⁵⁷ Rozhodnutie č. 8, sp. zn. 2T/26/2014, príloha č. 3.2.6.

uložený v dĺžke trvania 10 dní⁶⁵⁸, avšak najčastejšie boli ukladané v dĺžke trvania 15 dní, 20 alebo 25 dní⁶⁵⁹. Môže sa to zdať nepravdepodobné, ale mám zato, že v mnohých prípadoch by nezaplatenie uloženého peňažného trestu (najmä vyššieho) bolo jednoducho výsledkom racionálnej voľby: „*Radšej si posedím, ako by som mal platiť stovky eur*“. Tak napr. v konkrétnom prípade bol uložený peňažný trest vo výške 1.000 eur (cca 25.000 Kč) a náhradný trest odňatia slobody v dĺžke 20 dní⁶⁶⁰. Páchateľ musí v tomto prípade zaplatiť týchto 1.000 eur zo svojej čistej mzdy (zisku), avšak z tej časti, ktorá presahuje jeho fixné životné náklady. Inak povedané, trest musí zaplatiť z jeho prebytočných peňazí (disponibilné príjmy), ktoré však predstavujú jeho skutočný životný štandard. Ak je tento páchatel' osoba, ktorá zarába priemernú mzdu, tak sa mu jednoznačne viac oplatí odsedieť si 20 dní vo väzení, ako zaplatiť peňažný trest z jeho prebytočných peňazí a znížiť si tak životný štandard na pomerne dlhú dobu, pretože za každý 1 deň vo väzení „zarobí“ *de facto* 50 eur (1000/20=50). Tento záver podporuje ekonomický prístup k právu, konkrétne Beckerova teória a jeho analýza kriminality⁶⁶¹. Na základe týchto dôvodov považujem za nesprávne ukladanie náhradného trestu v tak krátkych dĺžkach trvania, pretože to popiera úplne zmysel tohto podporného právneho inštitútu a zároveň to spôsobuje zbytočnosť ukladania peňažného trestu. Súd by mal ukladať náhradný trest v takej dĺžke, ktorá by páchatel'a skutočne odrádzala od nezaplatenia uloženého peňažného trestu.

Druhý nedostatok spočíva v tom, že súd používa taký výklad právnej normy, s ktorým nemôžem v žiadnom prípade súhlasiť. Jedná sa o výklad § 289 ods. 3 písm. b) Trestného zákona SR. Súd používa druhú možnosť interpretácie, teda pojem „obdobný čin“ vykladá extenzívne, a preto podľa neho k naplneniu tejto kvalifikovanej skutkovej podstaty dôjde už obyčajným spáchaním priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu* v priebehu posledných dvoch

---

⁶⁵⁸ Rozhodnutie č. 16, sp. zn. OT/73/2015, príloha č. 3.1.6.

⁶⁵⁹ V tomto ohľade odkazujem na prílohy č. 3 tejto práce.

⁶⁶⁰ Rozhodnutie č. 1, sp. zn. OT/21/2015, príloha č. 3.1.6.

⁶⁶¹ „Beckerův přístup je založen na předpokladu, že nejen ve směně na trhu, ale ve všech oblastech životního rozhodování se člověk rozhoduje podle stejných principů, stejným způsobem. ... Lidské chování nutno posuzovat vždy podle úsilí člověka maximalizovat svůj vlastní užitek na základě svého souboru preferencí. ... Podle obdobných principů ekonomické racionality se chovají dokonce i zločinci. ... Zločin je podle Beckera **racionální rozhodnutí**: zločinec porovnává výnosy ze spáchaného trestného činu s náklady trestu (které jsou váženy rizikem, tedy pravděpodobností odhalení, chycení a odsouzení)“. Holman, R. *Dějiny ekonomického myšlení*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005, str. 440 - 441 a 443.

rokov⁶⁶². Možnosti výkladu tohto ustanovenia bližšie rozoberám v oddiely 9.1.3., a preto odkazujem na tam uvedenú argumentáciu.

12.7. Procesnoprávne pochybenia.

12.7.1. Nepreskúmateľnosť rozsudkov.

Nepreskúmateľnosť sa nevyhla ani niektorým rozsudkom, napriek tomu, že zákon je, pokiaľ ide o podrobnosť odôvodňovania, jasný: „*Ak rozsudok obsahuje odôvodnenie, súd v ňom stručne uvedie, ktoré skutočnosti vzal za dokázané, o ktoré dôkazy svoje skutkové zistenia opiera a akými úvahami sa spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov, najmä ak si navzájom odporujú. Z odôvodnenia musí byť zrejmé, ako sa súd vyrovnal s obhajobou, prečo nevyhovel návrhom na vykonanie ďalších dôkazov a akými právnymi úvahami sa spravoval, keď posudzoval dokázané skutočnosti podľa príslušných ustanovení zákona v otázke viny a trestu. Ak rozsudok obsahuje ďalšie výroky, treba odôvodniť aj tieto výroky*“⁶⁶³. Rozsudky súdu boli zaťažené nepreskúmateľnosťou najmä preto, že v nich nebol uvedený zoznam dôkazov a údaj o tom, že aké skutočnosti preukazujú z hľadiska predmetu dokazovania⁶⁶⁴. Rozsudok, ktorý neobsahuje tieto údaje nie je možné považovať za preskúmateľný, pretože nie je jasné, že aké dôkazy vyplynuli z dokazovania a čo preukazujú. Osamotený odkaz na spisový materiál určite nepostačuje. Ďalším pochybením bolo citovanie zákona v odôvodnení bez jeho bližšieho rozvitiu. To spôsobilo, že nebolo jasné, že ako bolo použité citované ustanovenie v konkrétnom prípade. Jednalo sa najmä o túto citáciu: „*Pri určovaní druhu trestu a jeho výmery súd prihliadol najmä na osobu obžalovaného, jeho pomery, možnosť nápravy, spôsob spáchania činu, jeho následky ako aj motív jeho konania*“⁶⁶⁵. Z uvedeného plynie, že sa jedná sa o rovnaké pochybenie, aké sa vyskytovalo v odôvodneniach správnych orgánov. Stručne opakujem, že nepostačí jednoduché prehlásenie o tom, k čomu súd prihliadal. Nato, aby mohlo byť rozhodnutie považované za preskúmateľné musí súd konkrétne rozvinúť, že ako vyhodnotil všetky kritériá vymenované v zákonne a aj nevymenované, ak sa objavia v danom prípade a sú relevantné. Nepreskúmateľnosť

---

⁶⁶² Jedná sa o rozhodnutia č. 18, 25 a 31, sp. zn. 0T/74/2014, 5T/41/2014 a 0T/56/2014, príloha č. 3.2.6. a rozhodnutia č. 15 a 79, sp. zn. 4T/43/2015 a 1T/37/2015, príloha č. 3.1.6.

⁶⁶³ § 168 ods. 1 Trestného zákona SR.

⁶⁶⁴ Napr. rozhodnutie č. 6, sp. zn. 0T/16/2015, príloha č. 3.1.6.

⁶⁶⁵ Napr. rozhodnutie č. 13, sp. zn. 0T/31/2015, príloha č. 3.1.6.

rozsudkov je podrobnejšie rozpísaná v oddieli 18.6.1., a preto odkazujem tam (viz tiež oddiel 10.6.1.).

12.7.2. Logický rozpor v odôvodnení rozhodnutia.

Odvolačí súd založil argumentáciu zníženia uloženého peňažného trestu na logicky rozpornom závere, pretože konštatoval: „*Pokiaľ ide o výrok o peňažnom treste aj krajský súd dospel k záveru, že tento druh trestu vzhľadom na osobu obžalovanej a okolnosti prípadu, možno považovať za primeraný a dostatočný, ale považoval ho za prísny, pretože obžalovaná je študentkou*“⁶⁶⁶. Odvolačí súd si neuvedomil, že nie je možné považovať trest zároveň za primeraný a zároveň za prísny. To je logický rozpor, pretože ak je trest primeraný, tak nemôže byť (neprimerane) prísny. Pojem primeranosti trestu v sebe zahrňuje skutočnosť, že trest je z hľadiska prísnosti adekvátny, teda že je primerane prísny. Naopak, neprimeranosť trestu celkom určite znamená, že vzhľadom na všetky okolnosti prípadu je trest neprimerane prísny (preto sa musí uložiť miernejší trest, ktorý bude primerane prísny). Toto pochybenie sa môže javiť, ako zanedbateľné, avšak ak vezmeme do úvahy, že sa jednalo o rozhodnutie **súdu**, a to navyše **odvolacieho** (ten má byť garantom zákonnosti a **erudície**), tak mám zato, že to už také zanedbateľné pochybenie nie je.

12.7.3. Zakladanie rozhodnutí na výsledku dychovej skúšky.

Rovnako ako správne orgány, tak ani súd nemal žiadny problém so založením rozhodnutia na základe aj jediného⁶⁶⁷, a pokojne aj značne vysokého⁶⁶⁸, výsledku dychovej skúšky, teda na základe nepriameho dôkazu, s ktorým sú spojené vždy dôvodné pochybnosti (viz oddiel 10.6.3.). Súď takto postupoval napriek faktu, že v stanovisku Slovenskej súdnolekárskej spoločnosti k problematike prepočtov koncentrácie etanolu v krvi, je jasne stanovené, že: „*Výšetrenie etanolu vo vydychovanom vzduchu je vhodné v priestupkovom konaní, pri dodržaní pokynov pre postup výšetrenia a súhlase vyšetrovanej osoby s výsledkom. V*

---

⁶⁶⁶ Rozhodnutie č. 2, sp. zn. 5To/7/2015, príloha č. 3.1.4. V pôvodnom rozsudku bol uložený peňažný trest vo výške 2.000 eur. S tým odvolačí súd nesúhlasil a na základe citovanej argumentácie znížil tento trest na 1.000 eur. Páchatelkou bola **študentka**. V tomto prípade sa muselo jednať zrejme o majetnú študentku, vzhľadom na uloženie výšky peňažného trestu, ktorá sa vymyká z priemeru. Avšak, ak je páchatel študent, tak pochopiteľne nemá vlastný príjem. Ak je z majetnej rodiny, tak peňažný trest nepostihne jeho, pretože ho zaplatia pravdepodobne rodičia (príbuzný). Uloženie peňažného trestu za tejto situácie je stráca zmysel, pretože tento trest nepostihne páchatel'a, ale inú osobu, takže uloženie trestu sa úplne minie s účinkom, ktorý mal spôsobiť. Vzhľadom na uvedené, súď v týchto prípadoch nemá pristupovať k uloženiu peňažného trestu a má uložiť trest povinnej práce, alebo iný vhodnejší trest.

⁶⁶⁷ Hlavne v roku 2012 (viz príloha č. 3.4.6.).

⁶⁶⁸ Napr. rozhodnutie č. 2, sp. zn. 4T/5/2016, príloha č. 3.1.6. alebo rozhodnutia č. 2. a 3., sp. zn. 5T/105/2011 a 1T/65/2012, príloha č. 3.4.6.

prípadoch trestnoprávneho konania je potrebné aj vyšetrenie krvi metódou plynovej chromatografie⁶⁶⁹⁶⁷⁰. Nespoľahlivosť a absenciu vierohodnosti výsledkov dychovej skúšky azda najzreteľnejšie dokazuje prípad ukrytý pod sp. zn. 2T/32/2013⁶⁷¹. V tomto prípade páchatel' vykonal tri dychové skúšky:

- výsledok prvej bol: 0,43 mg/l,
- výsledok druhej bol: 0,35 mg/l (opakovala sa iba a po **5 minútach** od prvej),
- výsledok tretej bol: 0,40 mg/l (opakovala sa iba po **2 minútach** od druhej, a teda 7 minút po prvej).

Vzhľadom nato, že sa jednalo o ťažkú dopravnú nehodu, tak bola odobratá aj vzorka krvi, a to po **5 minútach** od vykonania poslednej dychovej skúšky (teda po cca 12 minútach od vykonania prvej dychovej skúšky). **Výsledok následného krvného testu bol: 0,48 mg/l**⁶⁷².

Ako je možné vidieť, tak dychový analyzátor **nielenže neurčil správnu hladinu alkoholu v krvi** - 0,48 mg/l - a to ani v rámci prijateľnej odchýlky, ale navyše **si všetky výsledky navzájom v značnej miere odporovali**, a to v neprirodzenom ohľade (vo fáze vstrebávania alkoholu by opakovaný výsledok mal byť vyšší ako predošlý⁶⁷³, a naopak vo fáze

⁶⁶⁹ Stanovisko SR. str. 23. (viz príloha č. 11.1.). Metodický pokyn Ministerstva zdravotníctva ČR. str. 15. (viz príloha č. 12.1.). Pešťalová, M, Zedníková, K. *Pokyny pro stanovení etanolu*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 1998, (roč. 43) č. 3. str. 46. (viz príloha č. 11.3.).

⁶⁷⁰ „Napriek tomu, že dôkaz alkoholu vo vydychovanom vzduchu má iba orientačný význam umožňujúci jednoznačne vylúčiť ovplyvnenie a v prípade pozitivity je použiteľný v priestupkovom konaní, možno jeho presnosť konfrontovať s výsledkami analýzy krvi za súčasného odberu krvi a analýzy vydychovaného vzduchu. V prípadoch predpokladu trestno-právneho konania je bezpodmienečne potrebné k analýze odobrať krv“. Bauer, M. Bauerová, J. Šikuta, J. Šidlo, J. *Konfrontácia poznatkov o koncentrácii alkoholu v krvi a vo vydychovanom vzduchu*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2015, (roč. 60) č. 2. str. 23. (viz príloha č. 16).

⁶⁷¹ Rozhodnutie č. 39, príloha č. 3.3.6.

⁶⁷² „Výsledky analýz je vždy potrebné zohľadniť o tzv. **bezpečnostný faktor** (plus - minus 0,2 g alkoholu/kg krvi resp. 0,1 mg alkoholu /l vydychovaného vzduchu) v súlade so zásadou „in dubio pro reo“. V záujme objektivity je potrebné realizovať analýzu dvomi nezávislými analytickými metódami alebo v dvoch biologických materiáloch. V tých prípadoch, keď je pri analýze vydychovaného vzduchu nameraná hodnota, pri ktorej ide o podozrenie z trestného činu, musí byť vždy analyzovaná aj vzorka krvi metódou plynovej chromatografie, pričom sa výsledky navzájom nesmú líšiť o viac ako 0,2 g alkoholu/kg krvi respektíve o 0,1 mg alkoholu/l vydychovaného vzduchu.“. Bauer, M. Bauerová, J. Šikuta, J. Šidlo, J. *Konfrontácia poznatkov o koncentrácii alkoholu v krvi a vo vydychovanom vzduchu*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2015, (roč. 60) č. 2. str. 23. (viz príloha č. 16). „Pokud dosažené výsledky oběma metodami se od sebe liší o více než 0,2 g/kg do hodnoty 3,0 g/kg a o 0,3 g/kg při hodnotách vyšších než 3,0 g/kg a nejde o krev mrtvolnou nebo hnilobně změněnou, je nutno vyšetření opakovat, a to tak, že vyšetření plynovou chromatografií se znovu provede 2x a vyšetření ověřovací metodou rovněž 2 x z téhož vzorku.“. Metodický pokyn Ministerstva zdravotníctva ČR. str. 15. (viz príloha č. 12.1.). Z uvedeného vyplýva, že akýkoľvek hraničný výsledok musí byť potvrdený, a ak sa tak nestane, tak dochádza k porušeniu postupu *lege artis*. Uvedený prípad je ukázkovým príkladom absolútneho ignorovania závažných vedeckých postupov, a to rovnako zo strany štátnych orgánov (súdy, polícia), ale zrejme aj samotného znalca, pretože ten nepotvrdil výsledok testu 0,48 mg/l ďalším dôkazom.

⁶⁷³ Napr. rozhodnutie č. 10, sp. zn. 2T 189/2010, príloha č. 8.3.6.

odbúravanja alkoholu by mal byť nižší). Tento prípad navyše nie je ojedinelý⁶⁷⁴. Z uvedeného jasne vyplýva, že výsledky dychovej skúšky nie sú v žiadnom prípade vierohodné, pretože nepreukazujú skutočnú hladinu alkoholu v krvi, a preto je absolútne neprípustné zakladať na nich trestnoprávne rozhodnutie. Navyše postup v uvedenom prípade dostatočne preukazuje aj skutočnosť, že dochádza k nedodržaniu návodu na použitie pri opakovaní dychovej skúšky (15 minútové odstupy), pretože tie boli opakované po 5 a 2 minútach (postup *non lege artis*) (viz oddiel 10.6.3.2.).

V ďalšom prípade odôvodnenie rozsudku spoľahlivo dokazuje, že súd, presnejšie povedané minimálne konkrétny sudca, nemá vôbec žiadne poznatky o vplyve alkoholu na ľudský organizmus a o príznakoch spojených s rôznymi stupňami opitosti. V tomto odôvodnení sa píše: „Okrem toho je nutné uvedomiť si, že obžalovaného policajti kontrolovali až v blízkosti cieľa jeho jazdy a v čase prvej kontroly mal v dychu **2,88 promile** alkoholu. **Jazdu s vozidlom pritom obžalovaný začal v Tornali a súd sa potom pýta, koľko promile mal obžalovaný v čase začiatku jazdy?**“⁶⁷⁵. Súd má teda zato, že je možné prejsť bez nehody 121 km⁶⁷⁶ s viac ako 2,88 promile v krvi, pričom opojenie alkoholom vo výške 2,88 promile zodpovedá stavu **ťažkej opitosti**, ktorej príznaky sú: „blábolivá reč, neschopnosť samostatnej chôdze, psychické poruchy, výraznejšie poruchy chovania (opilecká samovražednosť, agresivita), zvracanie“⁶⁷⁷. Ďalej, súd sa vôbec nepozastavil nad skutočnosťou, že dychová skúška sa opakovala po 27 minútach s výsledkom 1,71 promile. Rýchlosť odbúravanja alkoholu je však u človeka fixne stanovená v rozmedzí 0,12 - 0,20 promile alkoholu (tzv. faktor beta 60)⁶⁷⁸, a

⁶⁷⁴ Napr. v rozhodnutí č. 15, sp. zn. 0T/31/2015, príloha č. 3.1.6., boli výsledky prvej a druhej dychovej skúšky 0,97 mg/l a 1,03 mg/l, pričom k opakovaniu došlo iba po 2 minútach od vykonania prvej skúšky. Rovnaká situácia nastala tiež v rozhodnutí č. 43, sp. zn. 4T/59/2015, príloha č. 3.1.6., s tým rozdielom, že výsledky dychovej skúšky boli 0,63 mg/l a 0,72 mg/l.

⁶⁷⁵ Rozhodnutie č. 6, sp. zn. 0T/16/2015, príloha č. 3.1.6.

⁶⁷⁶ Dĺžka trasy Tornaľa - Badín, ktorú mal vodič prejsť. *Cestná vzdialenosť*. [online, cit. 2016-04-07]. Dostupné na: <http://www.kolko-km-je.ubytovaniessr.sk/?a=a>.

⁶⁷⁷ *Typy jednotiek pri meraní alkoholu*. [online, cit. 2016-04-15]. Dostupné na: <http://www.prevodnik.sk/typy-jednotiek.php>.

⁶⁷⁸ „Rýchlosť eliminácie etanolu - beta 60 = 0,12-0,20 g/kg; pričom v individuálnych prípadoch môže znalec pripustiť aj nižšie, resp. vyššie hodnoty beta 60; beta 60 pri koncentrácii 0,5 g/kg je spravidla 0,11-0,13 g/kg; k takejto eliminácii dochádza aj ku koncu eliminácie z vyšších koncentrácií, keď koncentrácia etanolu v krvi klesne pod 0,5 g/kg; eliminácia etanolu začína ihneď na počiatku požívania alkoholického nápoja“. Stanovisko SR. str. 22. (viz príloha č. 11.1.). Stanovisko ČR. str. 55. (viz príloha č. 11.2.). Vzhľadom na tento fakt by odpoveď na vyššie položenú otázku súdu znela tak, že ak by mal vodič skutočne 2,88 promile v krvi, tak na začiatku cesty by mohol mať od 3,09 do 3,23 promile, pretože prejdienie danej trasy trvá približne 108 minút. Ale asi je nepravdepodobné, že by niekto v stave vážnej otravy alkoholom, bol schopný viesť motorové vozidlo: „Vážna otrava alkoholom (3,00 až 3,99 promile): Ťažké poruchy vedomia (stupor), blúznenie, nereaguje na podnety, dýchanie je pomalé a plytké, môžu nastať poruchy srdčného rytmu. Riziko zástavy dychu a krvného

to za dobu 60 minút. Takže ak by bol prvý výsledok dychovej skúšky skutočne pravdivý, tak opakovaný výsledok by sa musel pohybovať v rozmedzí od 2,78 do 2,82 promile. **Avšak v tomto prípade došlo za necelú polhodinu k odbúraníu vyše 1 promile alkoholu** (2,88-1,71=1,17) podľa toho, čo nameral dychový analyzátor. Je možné konštatovať, že je vylúčené, aby páchatel dokázal za 30 minút odbúrať 1 promile alkoholu z krvi. Vzhľadom na tieto skutočnosti sú oba výsledky dychovej skúšky nedôveryhodné. Z uvedeného vyplýva, že je úplne očividné, že páchatel nemohol byť opojený alkoholom v takej miere, akú nameral dychový analyzátor⁶⁷⁹.

Nakoniec dopĺňam, že súd neskúmal a nedokazoval ostatné faktory vplývajúce na schopnosť viesť motorové vozidlo (individuálna tolerancia, psycho-fyziologický stav v dobe požívania alkoholu/drogy a pod.), s výnimkou klinických príznakov (viz pododdiel 10.6.3.3.).

12.7.4. Nezákonné výpovede príslušníkov Policajného zboru.

Z rozhodovacej činnosti súdu vyplynulo, že výpovede príslušníkov Policajného zboru obsahujú aj údaje o vyjadreniach obžalovaného na mieste cestnej kontroly. Súd takéto vyjadrenia považoval za zákonné a aj k nim pri rozhodovaní prihliadal. V konkrétnom rozsudku⁶⁸⁰ príslušníci PZ uvádzali nasledovné:

- Prvý príslušník PZ (veliteľ hliadky): *„Podľa svedka, obžalovaný zo začiatku odmietal dychovú skúšku, uviedol že vypil 2 poháriky vína, že on vozidlo nevedol, preto dychovú skúšku nevykoná, ale nakoniec sa jej dobrovoľne podrobil. Výsledok dychovej skúšky mu bol ukázaný a potom až len tvrdil, že šoférovala pani Y.. Dychová skúška obžalovaného bola vykonaná na mieste a k časovému odstupu od zastavenia vozidla, do momentu vykonania dychovej skúšky, sa vyjadriť nevedel. Vzhľadom na tvrdenie obžalovaného o tom, že on nešoféroval, bola aj pani Y. podrobená dychovej skúške, potrebovali jej výpoveď a bolo to aj pre poisťku z psychologického hľadiska pre prípad, že celá vina padne na ňu, že šoférovala ona“.*

---

obehu“. Typy jednotiek pri meraní alkoholu. [online, cit. 2016-04-15]. Dostupné na: <http://www.prevodnik.sk/typy-jednotiek.php>.

⁶⁷⁹ V tejto súvislosti je príznačné skôr položiť otázky:

1. Ako je možné, že sudca, ktorý má moc súdiť iných a ukladať im tresty, nemá základné znalosti o vplyve alkoholu na ľudský organizmus? (vzhľadom nato, že položil takú otázku, akú položil)
2. Ako je možné, že je sudca spokojný s tým, že zakladá odsudzujúce rozsudky na základe absolútne nedôveryhodných nepriamych dôkazov?

⁶⁸⁰ Rozhodnutie č. 35, sp. zn. 4T/4/2013, príloha č. 3.3.6.

- Druhý príslušník PZ: „*Pri zastavení motorového vozidla sa obžalovaný podľa svedka správal normálne, len tvrdil, že sa ničoho nedopustil*“.
- Tretí príslušník PZ: „*Po jej vykonaní obžalovaný začal špekulovať, vinu hádzal na pani Y.. Správanie obžalovaného na mieste samom bolo hysterické, opakoval že on nešoféroval, k príslušníkom však nebol agresívny*“.

Tento prípad však nebol ojedinelý⁶⁸¹. Na argumentáciu o protizákonnosti takého postupu odkazujem do oddielov 10.6.4. a 10.6.5.

12.7.5. Považovanie úradného záznamu za dôkazný prostriedok.

Z rozhodovacej činnosti súdu ďalej jasne vyplynulo, že súd považuje za dôkazný prostriedok aj úradný záznam, a teda aj na základe informácií z jeho obsahu stavia rozhodnutie. V konkrétnom rozsudku súd uvádza: „*S výpoveďou svedkov B. P. X. - príslušníkov PZ korešponduje aj listinný dôkaz - úradný záznam spísaný nimi dňa 19. 02. 2014. V uvedenom zázname svedkovia - príslušníci polície popísali priebeh služobného zákroku, ku ktorému došlo dňa 19. 02. 2014 o 3,20 h, pri ktorom došlo k zadržaniu obžalovaného. Z obsahu tohto záznamu vyplýva, že obžalovaný bol zadržaný, keď unikal z miesta dopravnej nehody, bol videný ako vyskočil z miesta vodiča a začal utekať z miesta nehody smerom k McDonaldu, tvrdil, že vozidlo nepatrí jemu a že nevie komu patrí, odmietol sa podrobiť dychovej skúške z dôvodu, že vozidlo nešoféroval on, ale niekto iný, na otázku kto šoféroval, uviedol, že nevie. Žiadal odber krvi, a keď bol menovaný eskortovaný na odber krvi na urgent do Nemocnice F.D. Roosvelta v Banskej Bystrici, vtedy menovanému niekto telefonoval a v tom obžalovaný uviedol, že odmieta aj odber krvi. Počas ich úkonov menovaný niekoľko krát telefonoval, pričom do telefónu niekomu uviedol „**príd' rýchlo sem, nabúral som, žandári ma chytili**“⁶⁸². Ako je možné vidieť, tak zo znenia úradného záznamu vyplýva, že sú v ňom uvedené aj údaje o vyjadreniach obžalovaného na mieste. O nemožnosti používania úradného záznamu odkazujem do oddielu 10.6.5., kde je uvedená podrobná argumentácia.*

⁶⁸¹ Napr. v rozhodnutí č. 6, sp. zn. 1T/70/2014, príloha č. 3.2.4., príslušník Policajného zboru uviedol, že: „*Na dopĺňajúce otázky svedok uviedol, že obžalovaný neustále menil verzie ohľadom priebehu nehodového deja, keď najprv hovoril, že si na priebeh nehody nepamätá, potom uvádzal, že nešoféroval on, ale niekto iný, pričom na otázku kto šoféroval odpovedal, že nevie“ a jeho kolega ho doplnil: „Obžalovaný bezprostredne po zadržaní nehovoril nič o osobách, ktoré s ním mali cestovať vo vozidle, s touto verziou začal operovať až pri výsluchu pred vyšetrovateľom. ... Po zadržaní obžalovaný telefonicky komunikoval, pričom do telefónu hovoril niečo v tom zmysle, že havaroval a že ho chytili policajti, čo bolo výslovne počuť“.* V rozhodnutí č. 8, sp. zn. 2T/8/2014, príloha č. 3.2.4., zas súd súhrnne popisuje, že príslušníci Policajného zboru zhodne tvrdili, že: „*Obžalovaný odmietol podrobiť sa dychovej skúške, pričom uviedol, že vozidlo nevedol*“.

⁶⁸² Rozhodnutie č. 6, sp. zn. 1T/70/2014, príloha č. 3.2.4.

12.7.6. Možné nedodržanie pravidla *nemo tenetur edere instrumenta contra se*.

V rozhodovacej činnosti súdu sa vyskytol prípad, kedy bolo vykonané klinické vyšetrenie miery opojenia alkoholu. V odôvodnení sa píše: „*Obžalovaný sa po zadržaní podrobil aj lekárskeму vyšetreniu, či je pod vplyvom alkoholu, kedy opätovne odmietol dychovú skúšku aj odber krvnej vzorky. Po vykonaní všeobecného vyšetrenia jeho motoriky o 04.09 hod lekár v lekárskej správe skonštatoval, že nejaví známky požitia alkoholu*“⁶⁸³. Vyšetrenie motoriky obvineného vyžaduje jeho aktívnu účasť, a preto dôkazy, ktoré vzišli z tohto vyšetrenia môžu byť považované za zákonné jedine za predpokladu, že obvinený bol poučený o práve odoprieť výpoveď a zároveň sa podrobil vyšetreniu dobrovoľne, presnejšie povedané, nebol k nemu nezákonne donucovaný (viz podkapitola 22.3.). Nesplnenie týchto dvoch podmienok spôsobuje nezákonnosť dôkazu z dôvodu porušenia pravidla *nemo tenetur edere instrumenta contra se*. Vo zvyšku argumentácie k tomuto pravidlu odkazujem do oddielu 10.6.4.

12.8. Posúdenie primeranosti trestov a trestania.

V kontexte posudzovania primeranosti hneď na úvod uvádzam, že k spáchaniu trestného činu dochádzalo prevažne v noci. Z hľadiska ukladaných trestov súd používal iba tieto tri kombinácie:

- peňažný trest a trest zákazu činnosti,
- podmienený trest odňatia slobody a trest zákazu činnosti,
- trest povinnej práce a trest zákazu činnosti.

Pre úplnosť uvádzam, že nepodmienečný trest odňatia slobody (spolu so zákazom činnosti) bol uložený iba v roku 2015, a to iba v 4 prípadoch⁶⁸⁴, pričom najdlhšie na 8 mesiacov⁶⁸⁵. K uloženiu tohto trestu pristupoval súd skutočne výnimočne, a to najmä v prípadoch špeciálnej recidívy, čo súd považoval za dôkaz toho, že na páchatel'a predošlý trest, ktorý nebol spojený s odňatím slobody, nepôsobil dostatočne účinne. Ďalej konštatujem, že z rozhodovacej činnosti súdu vyplynul úzus, že v prípade tohto trestného činu súd vždy

---

⁶⁸³ Rozhodnutie č. 8, sp. zn. 2T/8/2014, príloha č. 3.2.4.

⁶⁸⁴ Príloha č. 3.1.6.

⁶⁸⁵ Rozhodnutie č. 27, sp. zn. 0T/34/2015, príloha č. 3.1.6.

ukladá aj trest zákazu činnosti⁶⁸⁶. Z tohto dôvodu nebol ani v jednom prípade uložený trest, ktorý by tvoril iba jeden druh trestu (samostatný trest).

Na otázku, že či bol dodržaný ústavný princíp primeranosti pri trestaní tohto trestného činu, je náročné odpovedať jednoznačne, vzhľadom na tri kombinácie ukladaných trestov, avšak napriek tomu sa určite **prikláňam k názoru, že súd tento princíp dodržal**. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že vzhľadom na vysoký počet vecí riešených pomocou odklonov nebolo možné zistiť, že ktoré skutočnosti sa akým spôsobom odrazili na podobe uloženého trestu. Každopádne je možné predpokladať, že jedným z hlavných faktorov bola recidíva, predošlé páchanie dopravných priestupkov a takisto súbeh. K samotnému trestaniu uvádzam, že sa stotožňujem s úzom súdu, pretože za tento trestný čin je skutočne vždy potrebné uložiť aj trest zákazu činnosti⁶⁸⁷. Zároveň poukazujem na fakt, že vo väčšine prípadov bol tento trest uložený aj tak iba vo výmere od 12 do 24 mesiacov⁶⁸⁸, teda pri dolnej hranici trestnej sadzby alebo v najnižšej novej výmere (ak neberiem do úvahy možnosť mimoriadne znížiť trest⁶⁸⁹ a zníženie v rámci uzatvorenia dohody o vine a treste⁶⁹⁰). Vysoké výmery tohto trestu boli ukladané iba ojedinele a doživotný zákaz činnosti bol uložený iba v dvoch prípadoch⁶⁹¹. Pokiaľ ide o ostatné tri druhy trestov, tak musím uviesť, že neviem na základe akého kritéria, súd dospeje k rozhodnutiu uložiť podmienený trest odňatia slobody namiesto peňažného trestu. Oba tieto tresty boli ukladané v nízkych výmerách, rovnako ako aj náhradné tresty

---

⁶⁸⁶ „Protí tomuto rozsudku v zákonnej lehote podal do výroku o treste odvolanie okresný prokurátor. V dôvodoch v podstate argumentoval tým, že okresný súd mal v tomto prípade obžalovanej uložiť aj trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá, nakoľko skutok bol spáchaný v súvislosti s vedením motorového vozidla. ... (Krajský súd - pozn. autora) Dospel potom k záveru, že obžalovanej je potrebné ukladať aj trest zákazu činnosti. ... V súvislosti s trestom zákazu činnosti krajský súd zdôrazňuje, že účelom tohto trestu je predovšetkým zabrániť opakovaniu trestného činu (dôkaz neskrotnej sympatie k eliminačnej funkcii trestu - pozn. autora), a preto je jeho uloženie dôvodné najmä vtedy, keď páchatel' vyvolá trestným činom v doprave pochybnosti o svojej spôsobilosti viesť motorové vozidlo. Závažným prejavom vodičskej nedisciplinovanosti je najmä vedenie motorového vozidla po požití alkoholických nápojov alebo iných návykových látok, pričom spoločenský záujem vyžaduje, aby sa trest zákazu činnosti ukladal predovšetkým aj vtedy, keď nevznikol vážny škodlivý následok“. Rozhodnutie č. 2, sp. zn. 5To/7/2015, príloha č. 3.1.4

⁶⁸⁷ Jazda v stave vylučujúcom spôsobilosť viesť motorové vozidlo je celkom oprávnene trestným činom, a je to zavrhnúťhodný skutok, ktorého potrestanie si neviem predstaviť bez uloženia zákazu činnosti. Páchatel' jednoducho musí byť na primeraný čas vylúčený z možnosti viesť motorové vozidlo, pričom práve tento čas má slúžiť nato, aby si uvedomil závažnosť svojho konania.

⁶⁸⁸ Najfrekvencovanejšie výmery boli 12, 18 a 24 mesiacov.

⁶⁸⁹ K aplikácii tohto inštitútu došlo v jednom prípade a tento trest bol uložený vo výmere 10 mesiacov. Rozhodnutie č. 40, sp. zn. 0T/57/2013, príloha č. 3.3.6.

⁶⁹⁰ „V konaní o dohode o uznaní viny a prijatí trestu môže súd uložiť trest odňatia slobody znížený o jednu tretinu pod dolnú hranicu zákonom ustanovenej trestnej sadzby a v prípade trestných činov uvedených v odseku 3 písm. a) trest odňatia slobody nie kratší ako dvadsať rokov“. § 39 ods. 4 Trestného zákona SR.

⁶⁹¹ Doživotný zákaz činnosti mohol byť uložený aj v prípade rozhodnutia č. 35, sp. zn. 4T/4/2013, príloha č. 3.3.6., avšak súd použil jeho diskrečné oprávnenie podľa § 438d Trestného zákona SR a neuložil ho.

odňatia slobody, alebo skúšobné doby s nimi spojené. **Každopádne mám zato, že páchatelia považujú podmienený trest odňatia slobody za menej prísny trest, ako peňažný trest.** Posledný trest, teda trest povinnej práce môže byť *de lege lata* ukladaný iba so súhlasom páchatel'a (pričom nie je jasné či musí dať súhlas iba s uložením trestu ako takého, alebo aj s jeho výmerou), takže ten musí byť pochopiteľne stotožnený s povahou tohto trestu. Tento trest bol ukladaný iba ojedinele, konkrétne v 15 prípadoch, a súd ho ukladal vo výmere do 100 hodín, okrem piatich prípadov⁶⁹².

Vzhľadom na uvedené, môžem vo všeobecnosti konštatovať, že súd pri trestaní postupoval skôr zdržanlivo, ako príliš represívne. Súd neukladal tresty vo vysokých výmerách, skôr naopak, čo dokazuje množstvo uložených 12 mesačných zákazov činnosti. Vzhľadom na absenciu odôvodnení je skoro nemožné sa vyjadriť k princípu materiálnej rovnosti. Z rozhodovacej činnosti, podľa môjho názoru vyplynulo, že ukladané tresty sú pomerne zhodné, avšak s vyšším promile je možné vidieť, že uložený trest bol o niečo prísnejší. Ukladanie trestu konkrétnemu páchatel'ovi však podlieha posúdeniu mnohých skutočností, ktorých pomer je v každom prípade jedinečný, a preto stanoviť jeden „všeobecne spravodlivý“ trest je vylúčené a nemožné. Z tohto dôvodu mám zato, že aj princíp materiálnej rovnosti vo všeobecnosti dodržaný bol.

12.9. Zhrnutie.

Vo všeobecnosti môžem konštatovať, že súd zásadnejšie nepochybil pri dodržiavaní princípu primeranosti trestu, čo je pozitívne. Avšak ako pozitívne nie je možné hodnotiť fakt, že napriek tomu, že sa jednalo o súd, tak dochádzalo k rovnakým hmotnoprávnym aj procesnoprávnym pochybeniam, ako pri správnych orgánoch, pričom nie je možné považovať tieto pochybenia za také, ktoré by nemali vplyv na zákonnosť rozhodnutia.

---

⁶⁹² Vo výmere 300 hodín (rozhodnutie č. 2, sp. zn. 4T/5/2016, príloha č. 3.1.6.), vo výmere 200 hodín (rozhodnutie č. 35, sp. zn. 0T/71/2015, príloha č. 3.1.6.), vo výmere 120 hodín (rozhodnutie č. 25, sp. zn. 5T/41/2014, príloha č. 3.2.6., rozhodnutia č. 7 a 23, sp. zn. 5T/77/2013 a 0T/107/2013, príloha č. 3.3.6.).

13. Okresný súd Bratislava I⁶⁹³.

13.1. Rok 2015.

V tomto roku nadobudlo právoplatnosť 20 rozhodnutí týkajúcich sa trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*, pričom bol spáchaný:

- v 15 prípadoch podľa § 289 ods. 1 TZ⁶⁹⁴;
- v 2 prípadoch podľa § 289 ods. 3 TZ⁶⁹⁵;
- v 3 prípadoch podľa § 289 ods. 2 TZ⁶⁹⁶.

13.2. Rok 2014.

V tomto roku nadobudlo právoplatnosť 48 rozhodnutí⁶⁹⁷ týkajúcich sa trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*, pričom bol spáchaný:

- v 35 prípadoch podľa § 289 ods. 1 TZ⁶⁹⁸;
- v 3 prípadoch podľa § 289 ods. 3 TZ⁶⁹⁹;
- v 10 prípadoch podľa § 289 ods. 2 TZ⁷⁰⁰.

---

⁶⁹³ Hneď na začiatok uvádzam, že bratislavský súd rovnako, ako banskobystričský, používal na vyriešenie vecí vždy niektorý z odklonov. Trestný rozkaz bol vydaný v 132 prípadoch a dohoda o vine a treste bola uzatvorená v 3 prípadoch. Z celkového počtu 148 rozhodnutí bolo teda 135 prípadov právoplatne vyriešených odklonom. Vo zvyšných 13 prípadoch došlo k vydaniu klasického odsudzujúceho rozsudku, avšak 10 bolo vyhotovených bez odôvodnenia, pretože obžalovaný aj prokurátor sa vzdali práva na odvolanie. Súd vydal dokopy 3 odôvodnené rozhodnutia, pričom v dvoch z nich sa odôvodnenie zaoberalo iba uloženým trestom, pretože obžalovaný učinil vyhlásenie o jeho vine: „*Na hlavnom pojednávaní konanom dňa 24. 06. 2015, po splnení všetkých zákonných podmienok na jeho otvorenie a následnom prednese obžaloby prokurátorkou Okresnej prokuratúry Bratislava I, obžalovaný Y. H., po poučení podľa § 257 ods. 1 písm. a/, b/, c/, ods. 2, ods. 4, ods. 5 a ods. 8 Tr. por., urobil vyhlásenie podľa § 257 ods. 1 písm. b/ Tr. por., teda, že je vinný zo spáchania skutku uvedeného v prednesenej obžalobe Okresnej prokuratúry Bratislava I sp. zn. XPv/XXX/XXXX zo dňa 21. 10. 2014. ... Podľa § 257 ods. 8 Tr. por. súd ďalej vyhlásil, že dokazovanie v rozsahu, v akom obžalovaný priznal spáchanie skutku, sa nevykoná, a vykoná len dôkazy súvisiace s výrokom o treste*“. Rozhodnutie č. 4, sp. zn. 8T/54/2014, príloha č. 4.2.6. Rovnako rozhodnutie č. 5, sp. zn. 0T/9/2012, príloha č. 4.4.4., toto rozhodnutie je však nezákonné pre porušenie pravidiel o ukladaní trestov.

⁶⁹⁴ Príloha č. 4.1.6.

⁶⁹⁵ Príloha č. 4.1.6.

⁶⁹⁶ Príloha č. 4.1.4.

⁶⁹⁷ V skutočnosti došlo k vydaniu 49 rozhodnutí, avšak z dôvodu nesprávne urobenej anonymizácie nebolo možné zistiť žiadne údaje z jedného rozhodnutia.

⁶⁹⁸ Príloha č. 4.2.6.

⁶⁹⁹ Príloha č. 4.2.6.

⁷⁰⁰ Príloha č. 4.2.4.

13.3. Rok 2013.

V tomto roku nadobudlo právoplatnosť 43 rozhodnutí⁷⁰¹ týkajúcich sa trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*, pričom bol spáchaný:

- v 38 prípadoch podľa § 289 ods. 1 TZ⁷⁰²;
- v 5 prípadoch podľa § 289 ods. 2 TZ⁷⁰³.

13.4. Rok 2012.

V tomto roku nadobudlo právoplatnosť 33 rozhodnutí⁷⁰⁴ týkajúcich sa trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*, pričom bol spáchaný:

- v 27 prípadoch (alkohol)⁷⁰⁵ a v 1 prípade (iné drogy)⁷⁰⁶ podľa § 289 ods. 1 TZ;
- v 1 prípade podľa § 289 ods. 3 TZ, avšak v skutočnosti došlo k naplneniu tejto skutkovej podstaty v dvoch prípadoch⁷⁰⁷;
- v 5 prípadoch podľa § 289 ods. 2 TZ⁷⁰⁸.

13.5. Posúdenie zákonnosti rozhodnutí.

Napriek malému počtu rozsudkov s riadnym odôvodnením, vyplynuli z rozhodovacej činnosti rovnaké pochybenia, aké sa vyskytovali v rozhodnutiach banskobystričského súdu. Z tohto dôvodu testom zákonnosti rozhodnutia neprejdú, a to obzvlášť vtedy, ak sa v konkrétnom prípade pochybenia kumulovali (častý jav).

13.6. Hmotnoprávne pochybenia.

13.6.1.1. Ukladanie samostatných trestov.

V rozhodovacej činnosti súdu sa vyskytlo niekoľko prípadov, kedy bol páchatel'ovi uložený iba jediný trest. Konkrétne súd v dvoch prípadoch⁷⁰⁹ uložil samostatný peňažný trest. Naopak

---

⁷⁰¹ V skutočnosti došlo k vydaniu 51 rozhodnutí, avšak z dôvodu nesprávne urobenej anonymizácie nebolo možné zistiť žiadne údaje z ôsmich rozhodnutí.

⁷⁰² Príloha č. 4.3.6.

⁷⁰³ Príloha č. 4.3.4.

⁷⁰⁴ V troch prípadoch bolo rozhodnutie vydané v roku 2011, avšak z dôvodu zjednodušenia boli zaradené do roku 2012.

⁷⁰⁵ Príloha č. 4.4.6.

⁷⁰⁶ Príloha č. 4.4.3.

⁷⁰⁷ Príloha č. 4.4.6.

⁷⁰⁸ Príloha č. 4.4.4.

⁷⁰⁹ Rozhodnutie č. 21 a 26, sp. zn. 1T/28/2013 a 5T/53/2013, príloha č. 4.3.6.

v jednom prípade⁷¹⁰ uložil výlučne trest zákazu činnosti. Vzhľadom na fakt, že vo všetkých troch prípadoch bol vydaný trestný rozkaz nebolo možné zistiť dôvody, ktoré viedli súd k uloženiu samostatného trestu. V tejto súvislosti však pripomínam všeobecný úzus platný v súdnej praxi, ktorý spočíva v tom, že pri týchto trestných činoch, sa vždy ukladá trest zákazu činnosti (viz podkapitola 12.8.). Z tohto dôvodu mal súd vždy pristúpiť aj k uloženiu trestu zákazu činnosti. Takisto aj naopak, v prípade uloženia samostatného trestu zákazu činnosti, mal súd uložiť primeraný peňažný trest alebo podmienený trest odňatia slobody, a ak bol páchatel' nemajetný, tak mal uložiť primeraný trest povinnej práce. Skutočnosť, že súd v troch prípadoch uložil samostatný trest hodnotím, ako výrazné porušenie princípu materiálnej rovnosti (rovnosti v rozhodovaní), čoho dôsledkom je diskriminácia všetkých ostatných páchatel'ov. Z tohto dôvodu považujem tieto rozhodnutia za nezákonné.

13.6.1.2. Nesprávna právna kvalifikácia skutku.

Súd v jednom prípade⁷¹¹ nesprávne právne kvalifikoval skutok, pretože došlo k naplneniu kvalifikovanej skutkovej podstaty podľa § 289 ods. 3 písm. c) Trestného zákona SR (došlo k ťažkej ujme na zdraví spolujazdca), avšak súd skutok kvalifikoval podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona SR. Toto pochybenie spôsobuje *prima facie* nezákonnosť rozhodnutia.

13.6.1.3. Ostatné pochybenia.

Rovnako ako banskobystriický súd, tak aj bratislavský, prihliadal k priestupkovej recidíve, čo vyplýva z odôvodnenia rozhodnutí:

- „*Keďže sa obžalovaný dopustil trestného činu v súvislosti s výkonom činnosti vedenia motorového vozidla, súd tomuto uložil i trest zákazu činnosti, ktorého trvanie na samom spodku zákonom ustanovenej doby považuje za dostačujúci i s poukazom na v podstate nezávadnú evidenčnú kartu vodiča*“⁷¹².
- „*Z evidenčnej karty vodiča zo dňa 13. 03. 2015 vyplýva, že obžalovaný E. F. bol doposiaľ dva krát priestupkovo prejednávaný na úseku cestnej premávky v roku 2005, pričom v jednom prípade mu bol uložený zákaz činnosti v trvaní 12 mesiacov do 23. 10. 2006. Výpis z Ústrednej evidencie priestupkov Ministerstva vnútra SR zo dňa 13. 03. 2015 je bez záznamu*“⁷¹³.

⁷¹⁰ Rozhodnutie č. 31, sp. zn. OT/44/2014, príloha č. 4.2.6.

⁷¹¹ Rozhodnutie č. 12, sp. zn. 2T/67/2012, príloha č. 4.4.6.

⁷¹² Rozhodnutie č. 2, sp. zn. OT/40/2015, príloha č. 4.1.4.

⁷¹³ Rozhodnutie č. 2, sp. zn. OT/40/2015, príloha č. 4.1.4.

Na argumentáciu o nezákonnosti tohto postupu odkazujem do pododdielu 12.6.1. Pokiaľ ide o ostatné hmotnoprávne pochybenia, tak tie sa v prípade bratislavského súdu nevyskytli.

13.7. Procesnoprávne pochybenia.

13.7.1. Nedostatočné popisovanie skutku.

Azda najpríznačnejším pochybením súdu bolo príliš strohé a nedostatočné popisovanie skutku (skutkovej vety). Z tohto dôvodu nebolo v mnohých prípadoch možné z rozhodnutia zistiť základné a veľmi podstatné údaje o skutku. Typický formát skutkových viet bol nasledovný: „*dňa 27. Decembra 2011 o 23,25 hodine v Bratislave po Staromestskej ulici smerom od centra mesta viedla osobné motorové vozidlo značky Suzuki SX4, evidenčného čísla D.-XXXPB pod vplyvom alkoholu 0,98 miligramu etanolu na liter, pričom s vozidlom narazila do betónového múra svahu vozovky od podjazdu Kapucínskej ulice, následkom čoho jej spolujazdec S. K. Š. utrpel ťažké zranenia*“⁷¹⁴. Z uvedeného popisu skutku nie je možné zistiť, že akým spôsobom bol získaný dôkaz, teda či bola vykonaná dychová skúška alebo krvný test. Takisto nie je možné zistiť čas vykonania a počet opakovaní dychovej skúšky a takisto ani údaje o dychovom analyzátore. Pokiaľ ide o popis následku vo vyššie uvedenom prípade, tak ten celkom určite nepostačuje, pretože nie je uvedené, že aké zranenia spolujazdec utrpel⁷¹⁵. Z uvedenej skutkovej vety je toho možné zistiť skutočne pramálo. V tejto súvislosti musím zdôrazniť, že takto nedostatočný popis skutku sa nevyskytoval ani v rozhodnutiach správnych orgánov. Na druhej strane musím uviesť, že zákon⁷¹⁶ nestanovuje povinnosť popisovať v rozhodnutí vyššie uvedené skutočnosti, takže striktne vzaté, súd v tomto ohľade nepochybil. Každopádne v prípade tohto trestného činu (a rovnako u priestupkov) existuje očividne úzus, ktorý spočíva v tom, že v skutkovej vete sa uvádzajú aj skutočnosti týkajúce sa získania usvedčujúceho dôkazu.

---

⁷¹⁴ Rozhodnutie č. 12, sp. zn. 2T/67/2012, príloha č. 4.4.6.

⁷¹⁵ V porovnaní s popisom skutku v rozhodnutí č. 39, sp. zn. 2T/32/2013, príloha č. 3.3.6., tento popis pôsobí diletantsky.

⁷¹⁶ „Výrok, ktorým sa obžalovaný uznáva za vinného alebo ktorým sa spod obžaloby oslobodzuje, musí presne označovať trestný čin, ktorého sa výrok týka, a to nielen zákonným pomenovaním a uvedením právnej kvalifikácie, ale aj uvedením miesta, času a spôsobu spáchania, prípadne aj s uvedením iných skutočností potrebných na to, aby skutok nemohol byť zamenený s iným, ako aj uvedením všetkých zákonných znakov vrátane tých, ktoré odôvodňujú určitú trestnú sadzbu“. § 163 ods. 3 Trestného zákona SR.

„Trestný rozkaz obsahuje a) označenie súdu, meno a priezvisko samosudcu, ktorý trestný rozkaz vydal, b) dátum a miesto vydania trestného rozkazu, c) označenie obvineného, d) výrok o vine a o uloženom treste, e) výrok o ochrannom opatrení, ak bolo uložené, f) výrok o náhrade škody, ak bol nárok na jej náhradu riadne uplatnený, g) poučenie o práve podať odpor“. § 354 ods. 1 Trestného zákona SR.

13.7.2. Určenie hladiny alkoholu v krvi *non lege artis*.

Súd v jednom prípade⁷¹⁷ založil rozhodnutie na základe výsledku krvného testu, ktorý bol určený pomocou enzymatickej metódy⁷¹⁸ (metóda ADH). Stanovisko Slovenskej súdnolekárskej spoločnosti k problematike prepočtov koncentrácie etanolu v krvi však jasne stanovuje, že „*Stanovenie etanolu v krvi, alveolárnom vzduchu a v ďalších biologických materiáloch (sklovec, synoviálna tekutina, mozgomiešny mok) sa uskutočňuje dvomi nezávislými štandardizovanými metódami, a to metódou plynovej chromatografie a inou alternatívnou metódou (Widmarkova metóda, metóda ADH, analýza vydychovaného vzduchu, REA)*“⁷¹⁹. **Toto je postup *lege artis***. Na základe uvedeného, konštatujem, že určenie hladiny alkoholu v krvi pomocou enzymatickej metódy je postup *non lege artis*, a preto takto určený výsledok nie je možné považovať za preukazujúci, bez dôvodných pochybností, presnú hladinu alkoholu v krvi. Tento výsledok má teda iba orientačný význam, a preto malo byť odsúdenie podložené ešte ďalšími dôkazmi preukazujúcimi, bez dôvodných pochybností, stav vylučujúci viesť motorové vozidlo.

13.7.3. Ostatné pochybenia.

Rovnako, ako v prípade banskobystričského súdu, tak aj bratislavský súd:

- vydal rozhodnutia zaťažené nepreskúmateľnosťou;
- zakladal rozhodnutia na výsledku dychovej skúšky (a to často na jedinom) a považoval za vierohodný dôkaz aj vysoké výsledky a nedokazoval ostatné faktory vplývajúce na schopnosť viesť motorové vozidlo (individuálna tolerancia, psycho-fyziologický stav v dobe požívania alkoholu/drogy a pod.), s výnimkou klinických príznakov (viz pododdiel 10.6.3.3.);

⁷¹⁷ Rozhodnutie č. 1, sp. zn. 3T/48/2015, príloha č. 4.1.6.

⁷¹⁸ „*Provedení pouze Widmarkovy, případně jiné pro ethanol nespecifické metody, je naprosto nedostačující proto, že ve výsledku této metody jsou zahrnuty koncentrace všech těkavých redukujících látek, tedy i jiných než ethylalkohol (např. metylalkohol, aceton apod.). Widmarkovou metodou tedy není koncentrací etylalkoholu, ale koncentrací sumy všech těkavých redukujících látek, přítomných ve vyšetřovaném vzorku. Widmarkova zkouška je tedy pro etylalkohol nespecifická a může být použita jako metoda kontrolní. Naproti tomu metodou plynové chromatografie je koncentrace etylalkoholu stanovena specificky, přičemž ostatní těkavé látky jsou stanoveny separátně. Z odborného hlediska je tedy pro hladinu etylalkoholu v krvi platný pouze výsledek zjištěný metodou plynové chromatografie*“. Stanovisko Společnosti soudního lékařství a soudní toxikologie ČLS JEP k problematice vyšetřování hladiny alkoholu. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2005, (roč. 50) č. 3. str. 50. Tento záver platí obdobne aj pre enzymatickú metódu, pretože táto metóda je takisto nešpecifická. Článok sa ďalej zaoberá nevhodnosťou enzymatickej metódy, ako náhrady za plynovú chromatografiu.

⁷¹⁹ Stanovisko SR. str. 23. (viz príloha č. 11.1.). Pešťalová, M, Zedníková, K. Pokyny pro stanovení etanolu. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 1998, (roč. 43) č. 3. str. 46. (viz príloha č. 11.3.).

- vypočúval príslušníkov Policajného zboru k tomu, že ako sa podozrivý vyjadroval k veci na mieste činu⁷²⁰.

V jednom rozhodnutí došlo k spoločnému uloženiu úhrnného a súhrnného trestu, čo sa dá hodnotiť, ako pomerne zvláštne pochybenie⁷²¹.

13.8. Posúdenie primeranosti trestov a trestania.

V kontexte posudzovania primeranosti hneď na úvod uvádzam, že k spáchaniu trestného činu dochádzalo, rovnako ako v Banskej Bystrici, väčšinou v noci. Z hľadiska ukladaných trestov bratislavský súd používal rovnaké kombinácie, ako banskobystrický, pričom dodávam, že kombinácia trestu povinnej práce a trest zákazu činnosti bola použitá iba v troch prípadoch. Takisto nepodmienečný trest odňatia slobody súd ukladal výnimočne. Trestanie bratislavského súdu bolo skoro rovnaké, ako trestanie banskobystrického súdu. Jediným rozdielom v trestaní bolo iba ukladanie peňažného trestu, pretože bratislavský súd ukladal v niektorých prípadoch tento trest v pomerne vysokej výmere, v jednom prípade až vo výmere 3.000 eur⁷²². Vzhľadom nato, že trestanie bolo skoro rovnaké je aj moja odpoveď na otázku, že či bol dodržaný ústavný princíp primeranosti pri trestaní tohto trestného činu rovnaká, a teda že sa **prikláňam k názoru, že súd tento princíp dodržal**. Bratislavský súd pri trestaní postupoval **skôr zdržanlivo, ako príliš represívne** a neukladal tresty vo vysokých výmerách, skôr naopak, čo dokazuje aj množstvo uložených 12 mesačných zákazov činnosti. Takisto, ako v prípade banskobystrického súdu, je z rozhodovacej činnosti bratislavského súdu poznateľné, že v prípadoch s vyšším promile pristupoval k ukladaniu o niečo prísnejších trestov. Pokiaľ ide o princíp materiálnej rovnosti, tak ten bol, z dôvodu odlišného postupu, v troch prípadoch výrazne porušený. Ak by však neboli brané do úvahy tieto tri prípady, tak je možné konštatovať, že aj tento princíp dodržaný bol.

---

⁷²⁰ „Na otázku prokurátora, či policajnej hliadke obžalovaný pri zadržaní niečo vysvetľoval svedok uviedol, že nejaký dôvod uvádzal, ale svedok si už nepamätá. ... Na otázku prokurátora svedok uviedol, že ešte pred dychovou skúškou vodič vystúpil z auta, zamkol si ho a tvrdil, že on s tým vozidlom nechcel odísť“. Rozsudok Okresného súdu Bratislava I., sp. zn. 2T/60/2014.

⁷²¹ Rozhodnutie č. 5, sp. zn. 0T/9/2012, príloha č. 4.4.4.

⁷²² Rozhodnutie č. 28, sp. zn. 0T/104/2013, príloha č. 4.3.6.

14. Komparácia postihovania dopravných trestných činov a priliehajúcich dopravných priestupkov spáchaných pod vplyvom alkoholu a návykových látok v Slovenskej republike.

14.1. Hypotéza týkajúca sa prísnosti trestania.

Na úvod je treba pripomenúť, že bolo posúdených 973 rozhodnutí správnych orgánov a 373 rozhodnutí súdov, pričom sa jedná o celkový objem rozhodovacej činnosti v sledovaných rokoch. Z tohto dôvodu sú výsledky komparácie vysoko dôveryhodné.

14.1.1. Faktické posúdenie.

Pre zjednodušenie posudzovania popíšem najskôr trestanie súdov a uvediem typizované tresty, ktoré súdy ukladajú za spáchanie trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*. S týmito typizovanými trestami budem pracovať a odkazovať na ne v ďalších pododdieloch, čím sa zabráni opakovaniu dookola toho istého.

Pokiaľ ide o Okresný súd v Banskej Bystrici (viz príloha č. 3.9.6.), tak z rozhodovacej činnosti vyplynulo, že súd ukladal peňažný trest najčastejšie vo výške **200 - 500 eur** a trest **zákazu činnosti v rozmedzí 12 - 24 mesiacov** (ďalej citované ako „*všeobecný trest banskobystrického súdu*“). Nárast v prísnosti trestu so zvyšujúcim sa promile neexistuje, pretože súd pri každej koncentrácii súd ukladal všetky varianty (12, 18 a 24 mesiacov) zákazu činnosti⁷²³, a takisto peňažný trest v rozmedzí 200 - 500 eur.

- Typizovaný trest na hranici 1 promile je: peňažný trest vo výške **200 - 500 eur** a trest **zákazu činnosti vo výmere 12 - 24 mesiacov** (ďalej citované ako „*trest banskobystrického súdu na hranici 1 promile*“).

Pokiaľ ide o Okresný súd Bratislava I. (viz príloha č. 4.9.6.), tak z rozhodovacej činnosti vyplynulo, že súd ukladal peňažný trest najčastejšie vo výške **200 - 600 eur** a trest **zákazu činnosti v rozmedzí 12 - 24 (36) mesiacov** (ďalej citované ako „*všeobecný trest bratislavského súdu*“). Je možné konštatovať mierny nárast v prísnosti peňažného trestu aj trestu zákazu činnosti so zvyšujúcim sa promile.

---

⁷²³ Krivka grafu je zákonite uprostred, pretože krivku tvoria údaje o trestoch ukladaných v konkrétnom výseku koncentrácií. Z tohto dôvodu z krivky vyplýva, že priemerný zákaz činnosti trval 16 mesiacov, pričom súd v skutočnosti ukladal výmery 12, 18 alebo 24 mesiacov.

- Typizovaný trest na hranici 1 promile je: peňažný trest vo výške **200 - 500 eur** a trest **zákazu činnosti vo výmere 12 - 18 mesiacov** (ďalej citované ako „*trest bratislavského súdu na hranici 1 promile*“).

Ako je možné vidieť, tak ukladaný trest sa so zvýšením koncentrácie menil skutočne iba minimálne, čo znamená, že oba sudy ukladali za spáchanie tohto trestného činu v podstate rovnaký trest - **peňažný trest vo výške 200 - 500 eur a trest zákazu činnosti v rozmedzí 12 - 24 (36) mesiacov**. Z tohto budem pri posudzovaní prísnosti trestania pracovať iba s týmto typizovaným trestom (ďalej citované ako „*typizovaný súdny trest*“).

Nakoniec je potrebné uviesť, že oba sudy v niektorých prípadoch trestali pomocou trestu odňatia slobody s podmieneným odkladom výkonu, nie peňažným trestom. Pri posudzovaní prísnosti trestov sa nebudem zaoberať podmieneným odsúdením, pretože posudzovanie prísnosti nekompatibilných trestov je podrobne rozobraté v oddieli 19.1.1., a preto odkazujem tam. Závery tam uvedené je možné vzťahovať aj na túto kapitolu.

14.1.1.1. Priestupok Jazdy pod vplyvom alkoholu (motoristi).

Pri posudzovaní prísnosti trestania je najvhodnejšie posudzovať skutky, ktoré v približne rovnakej intenzite zasahujú chránený záujem (objekt)⁷²⁴, čo znamená, že najskôr sa treba pozrieť na podobu trestov ukladaných za jazdu s cca 0,95 promile a s cca 1,05 promile alkoholu.

Z rozhodovacej činnosti vyplynulo, že tresty správnych orgánov, za jazdu pod vplyvom alkoholu s cca 0,95 promile, vyzerali nasledovne:

- Banskobystrický správny orgán:
  - rok 2010: pokuta vo výške **500 - 800 eur** spolu so **zákazom činnosti na 4 - 36 mesiacov** (viz príloha č. 1.3.1. - graf - Všetci páchatelia)
  - rok 2014: pokuta vo výške **150 - 600 eur** spolu so **zákazom činnosti na 6 - 30 mesiacov** (viz príloha č. 1.2.1. - graf - Všetci páchatelia)
  - rok 2015: pokuta vo výške **300 - 800 eur** spolu so **zákazom činnosti na 6 - 12 mesiacov** (viz príloha č. 1.1.1. - graf - Všetci páchatelia)

---

⁷²⁴ V tejto súvislosti chcem však pripomenúť, že objekt priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu*, je odlišný od objektu trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky* (viz oddiel 10.5.2.). Napriek tomuto faktoru je zjavné, že zákonodarca chcel postihnúť typovo zhodné protiprávne konanie, a preto tento rozdiel nebráni v posudzovaní.

- v rokoch 2010 - 2015 súhrnne: pokuta vo výške **150 - 800 eur** spolu so **zákazom činnosti na 4 - 36 mesiacov** (viz príloha č. 1.9.1. - graf - Všetci páchatelia)
- Bratislavský správny orgán:
  - rok 2010: pokuta vo výške **200 - 800 eur** spolu so **zákazom činnosti na 4 - 12 mesiacov** (viz príloha č. 2.3.1. - graf - Všetci páchatelia)
  - rok 2014: pokuta vo výške **150 - 800 eur** spolu so **zákazom činnosti na 6 - 16 mesiacov** (viz príloha č. 2.2.1. - graf - Všetci páchatelia)
  - rok 2015: pokuta vo výške **400 - 500 eur** spolu so **zákazom činnosti na 6 - 28 mesiacov** (viz príloha č. 2.1.1. - graf - Všetci páchatelia)
  - v rokoch 2010 - 2015 súhrnne: pokuta vo výške **150 - 800 eur** spolu so **zákazom činnosti na 4 - 28 mesiacov** (viz príloha č. 2.9.1. - graf - Všetci páchatelia):

Z uvedeného vyplýva, že sa správne tresty podobajú typizovanému súdnemu trestu: **peňažný trest vo výške 200 - 500 eur a trest zákazu činnosti v rozmedzí 12 - 24 (36) mesiacov**. Správne tresty sú však v mnohých prípadoch prísnejšie, pretože jednak výška pokuty je často vyššia, a to v ráde stovkách eur (čo určite nie je zanedbateľné), a takisto zákaz činnosti bol vo viacerých prípadoch uložený aj v dlhšej výmere, ako 24 mesiacov. Správne trestanie jazdy s cca 0,95 promile býva teda prísnejšie, ako súdne trestanie jazdy s 1,05 promile alkoholu, avšak stále by bolo možné konštatovať, že správne aj súdne trestanie je pri týchto koncentráciách podobné.

Problém trestania nastáva vtedy, ak sa pozrieme na prísnosť správnych trestov **pri nižších koncentráciách**, a takisto, ak sa pozrieme na prísnosť súdnych trestov **pri vyšších koncentráciách**. Ako je napísané vyššie, tak typizovaný súdny trest je ukladaný v podstate pri každej koncentracii alkoholu, teda sa ukladá za spáchanie trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*, ako takého. Pri alkohole však platí, že so zvyšujúcou koncentráciou sa zvyšuje aj intenzita zásahu objektu tohto trestného činu, a to platí samozrejme aj naopak, teda so znižujúcou koncentráciou sa intenzita zásahu objektu znižuje. Skúsme porovnať typizovaný súdny trest so správnyimi trestami ukladanými pri nižších koncentráciách (0,50 promile a nižších):

- Peňažný trest vo výške 200 - 500 eur a trest zákazu činnosti v rozmedzí 12 - 24 (36) mesiacov.
- Banskobystrický správny orgán (viz príloha č. 1.9.1. - graf - Všetci páchatelia):

- 0,50 promile: pokuta 150 - 800 eur a zákaz činnosti na 2 - 30 mesiacov
- 0,45 promile: pokuta 300 - 800 eur a zákaz činnosti na 2 - 24 mesiacov
- 0,40 promile: pokuta 150 - 800 eur a zákaz činnosti na 2 - 24 mesiacov
- 0,35 promile: pokuta 250 - 700 eur a zákaz činnosti na 1 deň - 24 mesiacov
- 0,30 promile: pokuta 150 - 700 eur a zákaz činnosti na 2 - 24 mesiacov
- Bratislavský správny orgán (viz príloha č. 2.9.1. - graf - Všetci páchatelia):
  - 0,50 promile: pokuta 150 - 800 eur a zákaz činnosti na 2 - 26 mesiacov
  - 0,45 promile: pokuta 200 - 800 eur a zákaz činnosti na 2 - 26 mesiacov
  - 0,40 promile: pokuta 150 - 500 eur a zákaz činnosti na 2 - 20 mesiacov
  - 0,35 promile: pokuta 200 - 500 eur a zákaz činnosti na 6 - 8 mesiacov
  - 0,30 promile: pokuta 150 - 500 eur a zákaz činnosti na 1 - 30 mesiacov

Z uvedeného jasne vyplýva, že jazda s 0,35 promile alkoholu, teda s koncentráciou, ktorá v podstate neovplyvňuje vodiča (najmä, ak sa jedná o zostatkový alkohol), môže byť a býva rovnako prísne, alebo dokonca prísnejšie, potrestaná, ako jazda s 2,85 promile⁷²⁵ (2,35 promile⁷²⁶) alkoholu, teda s koncentráciou, ktorá zodpovedá stavu ťažkej opitosti⁷²⁷ (stav napr. dvojité videnie), pričom intenzita zásahu do chránených spoločenských záujmov, a teda spoločenská škodlivosť (vo všeobecnosti) týchto dvoch skutkov, je diametrálne odlišná.

Mám zato, že lepší spôsob, ako ukázať, že v praxi je správne trestanie prísnejšie, ako súdne trestanie, už neexistuje. Vyššie uvedené príklady sú dostatočne zjavnou ukážkou tohto faktu. O tom, že prečo takýto stav vyslovene popiera princípy materiálneho právneho štátu, sa s odkazom na uvedené príklady ani nemusím ďalej rozpisovať, pretože nespravodlivosť aktuálneho nastavenia a praxe je z príkladov tak zjavná, že to nepotrebuje žiadny ďalší komentár.

14.1.1.2. Priestupok Jazdy pod vplyvom alkoholu (cyklisti).

V rozhodovacej činnosti správnych orgánov sa vyskytlo hojné množstvo prípadov tohto priestupku (najviac v Banskej Bystrici).

⁷²⁵ Napr. v rozhodnutí č. 2, sp. zn. 1T/13/2013, príloha č. 3.3.6., bol páchatelovi uložený peňažný trest vo výmere **300 eur a trest zákazu činnosti na 24 mesiacov**.

⁷²⁶ Napr. v rozhodnutí č. 12, sp. zn. 0T/63/2015, príloha č. 3.1.6., bol páchatelovi uložený peňažný trest vo výmere **500 eur a trest zákazu činnosti na 24 mesiacov**.

⁷²⁷ Viz oddiel 10.6.3.3. pre porovnanie príznakov opitosti pri rôznych koncentráciách.

Banskobystrický správny orgán sa postavil k trestaniu cyklistov tak, že ukladal pokuty vo v rozmedzí od 50 - 650 eur (majorita pokút bola uložená v rozmedzí 50 - 300 eur), pričom počet pokút uložených v rozmedzí **300 - 650 eur nie je vôbec malý** (viz príloha 1.1.2., 1.2.2. 1.3.2. a 1.9.2.). Správny orgán neváhal uložiť pokutu vo výške 400, či 500 eur pokojne aj prvopáchatel'ovi.

Bratislavský správny orgán sa postavil k trestaniu cyklistov tak, že ukladal pokuty vo v rozmedzí od 150 - 300 eur (viz príloha č. 2.1.2., 2.2.2. a 2.3.2).

Takto vysoké pokuty považujem za jednak neprimerané spoločenskej škodlivosti skutku a jednak neprimerané majetkovým pomerom páchatel'ov. Nemyslím si, že Slovenská republika je taký štát, kde suma 200 - 300 eur je pre priemerne majetkovo disponovaného páchatel'a nízka, alebo zanedbateľná suma (viz tabuľka v podkapitole 14.2.). Práve naopak, táto suma predstavuje pre páchatel'a zásadný zásah do jeho majetkovej sféry. Z tohto dôvodu mám zato, že v týchto prípadoch by horná hranica trestnej sadzby mala končiť určite na hranici 100 eur. Vzhľadom na uvedené nebude prekvapením, ak poviem, že považujem ukládanie niekoľko sto eurových pokút za bicyklovanie sa pod vplyvom alkoholu za scestné a úplne mimo reality. Pri trestaní cyklistov treba mať predovšetkým na mysli, že cyklista jazdou pod vplyvom alkoholu v prvom rade ohrozuje sám seba, svoj život a zdravie, a preto pri prípadnej dopravnej nehode bude on pravdepodobne tým, kto bude najviac poškodený (čo je pre neho najväčším prirodzeným trestom - *poena naturalis*). Toto správne orgány vôbec pri trestaní nebrali do úvahy. Ohrozovanie vlastného života a zdravia patrí k slobode človeka a štát sa mu do tejto slobody nemá čo starať, a už vôbec nie prejavy tejto slobody postihovať trestnými sankciami. Trestné právo ani trestné právo správne nebolo vytvorené nato, aby bolo prostriedkom trestania človeka za konanie, ktorým sám seba poškodzuje (viz oddiel 10.5.1. - druhý príklad). Ak sa trestné právo používa takto, tak to je úplne zle, a je to iba prejavom veľkej sympatie zákonodarcu a vykonávatel'ov práva, k sociálnemu inžinierstvu. Jazda cyklistu pod vplyvom alkoholu môže nepochybne ohrozovať aj ostatných účastníkov cestnej premávky, avšak ak dôjde k ich ujme tak trestné právo obsahuje viaceré skutkové podstaty, ktoré sú použiteľné na tieto prípady⁷²⁸.

Prísne trestanie cyklistov považujem iba za ďalší dôkaz neprimeranosti správneho trestania, pretože si stačí porovnať výšku peňažných trestov, ktoré ukladajú trestné súdy, za jazdu

---

⁷²⁸ Napr. trestný čin *Všeobecného ohrozenia* podľa § 284 a 285 Trestného zákona SR.

v stave vylučujúcom spôsobilosť s **motorovým vozidlom**, čiže za skutky neporovnateľne spoločensky škodlivejšie.

14.1.1.3. Priestupok Jazdy pod vplyvom návykovej látky.

V prípade tohto priestupku nie je možné posudzovať zasiahnutie objektu v rovnakej intenzite, pretože jazda pod vplyvom návykovej látky je vysoko individualizovaná záležitosť⁷²⁹. Porovnávanie správneho a súdneho trestania je preto pomerne komplikované.

Pokiaľ ide o trestanie tohto trestného deliktu (nezáleží, či ide o trestný čin, alebo priestupok), tak jednotný postup pri trestaní pochopiteľne nemôže, kvôli vysokej individualizácii ovplyvnenia osoby drogou, existovať, a preto musí súd alebo správny orgán posudzovať každý prípad *ad hoc*.

Z rozhodovacej činnosti banskobystrického správneho orgánu vyplynulo, že k spáchaniu tohto priestupku došlo v 16 prípadoch. Správne tresty boli ukladané v rôznej výmere, pričom pokuta bola uložená v najvyššej výmere 800 eur a zákaz činnosti v dĺžke 36 mesiacov.

Najbežnejšie varianty ukladaných pokút boli 400, 500, 600, a 800 eur a najbežnejšie dĺžky zákazu činnosti 18, 24 a 36 mesiacov (viz príloha č. 1.1.3, 1.2.3. a 1.3.3).

Z uvedeného vyplýva, že správny orgán trestal veľmi prísne tento priestupok.

Z rozhodovacej činnosti bratislavského správneho orgánu vyplynulo, že sa takisto vyskytlo 16 prípadov tohto priestupku. Trestanie bolo však o poznanie miernejšie. Správny orgán pokutu síce uložil v najvyššej výmere 800 eur a zákaz činnosti v dĺžke 40 mesiacov, **avšak najbežnejšie varianty pokuty boli 300, 400 a 600 eur a najbežnejšie dĺžky zákazu činnosti 6, 8, a 12 mesiacov (viz príloha č. 2.1.3, 2.2.3. a 2.3.3).** Bratislavský správny orgán tak nielenže ukladal nižšie pokuty, ale aj **výrazne kratšie zákazy činnosti**. Z uvedeného vyplýva, že správny orgán trestal tento priestupok veľmi podobne, ako priestupok *Jazdy pod vplyvom alkoholu* (viz pododdiel 14.1.1.1.).

Pokiaľ ide o súdne trestanie jazdy pod vplyvom návykovej látky (v stave vylučujúcom spôsobilosť), tak za 4 roky sa na 2 súdoch vyskytol **iba 1 prípad**. V tomto prípade bol páchatelovi uložený **trest odňatia slobody vo výmere 4 mesiace s podmieneným odkladom výkonu na 12 mesiacov a trest zákazu činnosti na 12 mesiacov (viz príloha č.**

---

⁷²⁹ Z tohto dôvodu sa vždy do konania musí pribrať znalec, ktorý sa bude vyjadrovať k miere opojenia obvineného konkrétnou drogou, v konkrétnom množstve (viz príloha č. 20.4.). „Pri ostatných návykových látkach bolo a naďalej bude nevyhnutné spôsobilosť dokazovať odborným vyjadrením lekára, prípadne posudkom znalca“. Dôvodová správa k zák. č. 313/2011 Z.z. str. 15.

4.4.3.).V porovnaní so správnymi trestami, najmä tými z banskobystriického správneho orgánu, vyzerá tento trest skutočne smiešne. Z jedného prípadu však určite nie je možné vyvodzovať všeobecné a kategorické závery. Uvedený prípad však naznačuje, že súdne trestanie trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky* z dôvodu užitia návykovej látky, sa môže niesť v rovnakom duchu, ako súdne trestanie tohto trestného činu z dôvodu užitia alkoholu. Ak budeme predpokladať, že typizovaný súdny trest je možné aplikovať aj v týchto prípadoch, tak musíme opäť konštatovať, že súdne trestanie je miernejšie, ako správne trestanie, a to z rovnakých dôvodov, ako pri alkohole (viz pododdiel 14.1.1.1.). Tento záver je však z dôvodu nedostatku dát vysoko orientačný. Na druhej strane, neodškriepiteľným faktom naďalej ostáva, že správne tresty nie je možné považovať v žiadnom prípade za mierne.

Nakoniec musím vyjadriť svoje veľké znepokojenie nad zistením, že za 4 roky došlo na dvoch súdoch iba k jednému právoplatnému odsúdeniu páchatel'a za trestný čin *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky* z dôvodu užitia návykovej látky. Situácia je prípade správnych orgánov rovnako znepokojivá, pretože v rokoch 2010, 2014 a 2015 sa vyskytlo v Banskej Bystrici a Bratislave I. dokopy 32 prípadov. Mám zato, že fenomén jazdy pod vplyvom návykovej látky, či už v stave vylučujúcom spôsobilosť, alebo nie, je oveľa rozšírenejší. Som presvedčený, že štát výrazne podceňuje odhaľovanie tejto protiprávnej činnosti, ktorá je minimálne rovnako spoločensky škodlivá (i keď si myslím, že je typovo škodlivejšia⁷³⁰), ako jazda pod vplyvom alkoholu. Z rozhodovacej činnosti jasne vyplynulo, že štát koncentruje svoju činnosť skôr na **exemplárne trestanie** toho malého počtu odhalených páchatel'ov, ako na odhaľovanie, čo možno najvyššieho počtu, tohto trestného deliktu. Štát absolútne opomína základný kriminologický fakt, a to, že nie prísnosť trestov, ale **neodvratnosť trestu** (odhalenie a následné potrestanie), najviac odradzuje potencionálnych páchatel'ov od spáchania trestného deliktu. Preto, čím viac prípadov bude odhalených a spravodlivo potrestaných, tak tým vyšší počet potencionálnych páchatel'ov bude odradených. Zatiaľ môžem s pokojným svedomím konštatovať, že potencionálni páchatelia nie sú výraznejšie odradení, pretože 16 prípadov za 3 roky, nie je skutočne dôvod nato, aby sa báli odhalenia.

---

⁷³⁰ Tento názor zdieľa aj zákonodarca, pretože upravil trestnú sadzbu o dosť prísnejšie, ako pri priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu*. Osobne sa však s nastavením ani jednej z trestných sadziieb nestotožňujem, pretože sú neprimerane prísne povaha a typovej spoločenskej škodlivosti daných skutkov.

14.1.1.4. Priestupok Jazdy v stave vylučujúcom spôsobilosť⁷³¹.

Na úplný začiatok je potrebné pripomenúť, že jazda v stave vylučujúcom spôsobilosť je trestným činom od 1. 11. 2011. Dovtedy sa toto protiprávne konanie postihovalo, ako tento priestupok. Trestným činom sa stalo toto konanie na základe nasledovnej argumentácie: „**S cieľom postihovať prostriedkami trestného práva⁷³² výkon zamestnania alebo činnosti pod vplyvom návykovej látky, pri ktorých by mohlo dôjsť k ohrozeniu života alebo zdravia ľudí alebo k spôsobeniu značnej škody na majetku, sa navrhuje doplniť skutkovú podstatu trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky o dve nové základné skutkové podstaty. Tieto ustanovenia majú za cieľ **prehlbiť ochranu⁷³³ života, zdravia a majetku občanov najmä pred vodičmi motorových vozidiel, ktorí vedú vozidlo v podnapitom stave⁷³⁴ alebo pod vplyvom drog. Z povahy vozidiel, ktoré svojou váhou a motorickou silou spôsobujú závažné deštruktívne účinky vyplýva, že následky dopravných nehôd sú spravidla závažné. Ide nie len o usmrtenia, ale aj počtom niekoľkonásobne prevyšujúce ťažké zranenia**“⁷³⁵. Skutočne vecná a rozumná argumentácia založená na tvrdých faktoch a dátach, ktorá jednoznačne každého čitateľa presvedčí o nevyhnutnosti rozšírenia skutkovej podstaty trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*⁷³⁶. Z argumentácie jasne plynie, že rozšírenie trestnej represie je bytostne potrebné, vhodné a primerané, pre ochranu spoločnosti. Určite. Asi týmto štýlom sa v Slovenskej republike označujú protiprávne konania za trestné činy, čím sa rozširuje trestná represia (disponujúca najsilnejšími prostriedkami). Napriek tomu, že nie sú známe relevantné**

⁷³¹ Posudzovanie prísnosti trestania tohto priestupku je v prípade Slovenskej republiky skutočnou čerešničkou na torte.

⁷³² Niektorými trestnoprávnymi prostriedkami sa toto konanie už postihovalo. Trestné právo správne má k dispozícii trestnoprávne prostriedky, i keď slabšie (trestné právo správne nemá *de lege lata* najmä možnosť ukladať trest odňatia slobody a nemá predovšetkým procesuálne prostriedky, aké obsahuje Trestný poriadok SR).

⁷³³ Ako má vyzerat' prehĺbenie ochrany, keďže doteraz bolo toto protiprávne konanie postihované, ako priestupok? Na túto otázku vieme odpoveď. Prehĺbenie ochrany, znamená v očiach zákonodarcu, prehĺbenie eliminácie (doživotné zákazy činnosti, doživotné vylúčenie účinkov zahľadania a pod., viz oddiel 9.1.5.). Skutočne primerané opatrenia, vzhľadom k typovej závažnosti a povahe, tohto protiprávneho konania. Takéto opatrenia neplatia, ani pri trestnom čine *Úkladnej vraždy*. Osobne sa veľmi čudujem tomu, že prečo za toto protiprávne konanie zákonodarca neumožnil uložiť aj doživotný trest odňatia slobody bez možnosti podmieneného prepustenia, pretože ak by to tak bolo, tak by bolo jeho dielo skutočne dokonalé.

⁷³⁴ V podnapitom stave? Ale no tak. Stav podnapitosti je prvý stupeň opitosti. Trestný čin postihuje až vyššie stupne opitosti.

⁷³⁵ Dôvodová správa k zák. č. 313/2011 Z.z. str. 15.

⁷³⁶ Pre úplnosť uvádzam, že súhlasím s existenciou tohto trestného činu (§ 289 ods. 1), avšak nie s opatreniami, ktoré sa v kvôli tomuto trestnému činu začlenili do Trestného zákona SR, a ktoré sa začali uplatňovať.

dôvody, prečo došlo k tak drastickej, protiústavnej⁷³⁷ a nekoncepčnej zmene Trestného zákona SR, mám zato, že zákonodarca chcel sprísniť postih tohto protiprávneho konania, pretože zjavne mal zato, že **aktuálny postih bol nedostatočný**. Tento krátky exkurz do minulosti bol nevyhnutný pre pochopenie faktov, ktoré vyplynuli z rozhodovacej činnosti orgánov. Až teraz je možné prejsť k samotnému posúdeniu trestania.

Niet pochýb o tom, že porovnávanie správneho trestania a súdneho trestania má pri tomto priestupku najväčšiu výpovednú hodnotu, pretože ide o priestupok, ktorý zasahuje rovnaký objekt a v rovnakej intenzite, ako trestný čin *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*. Porovnávať súdne a správne trestanie je možné porovnať veľmi jednoducho, pretože boli skúmané rozhodnutia správnych orgánov z roku 2010, kedy sa jazda v stave vylučujúcom spôsobilosť postihovala, ako priestupok, a rozhodnutia súdov z roku 2011 až 2015 (2016), kedy sa jazda v stave vylučujúcom spôsobilosť postihovala, ako trestný čin. Počet posúdených priestupkov dosiahol pomerne dobrý počet, konkrétne 123 v prípade banskobystrického správneho orgánu a 60 v prípade bratislavského správneho orgánu, čo umožňuje považovať výsledky za dôveryhodné.

Pokiaľ ide o banskobystrický správny orgán (viz príloha č. 1.3.6. - graf - Všetci páchatelia), tak trestanie tohto priestupku vyzeralo nasledovne:

- Pri hranici 1 promile bol správny trest tvorený pokutou v rozmedzí **300 - 1.000 eur** (pričom vo väčšine prípadov bola uložená v rozmedzí **700 - 1000 eur**) a **zákazom činnosti na 6 - 36 mesiacov** (pričom časté boli varianty **12 a 36 mesiacov**).
- Všeobecný správny trest bol tvorený pokutou v rozmedzí **500 - 1000 eur** (pričom vo väčšine prípadov bola uložená v **700 - 1000 eur**) a **zákazom činnosti na 12 - 60 mesiacov**.
- Z grafu jasne vyplýva, že sa výmera správneho trestu pokuty pohybovala okolo **700 - 1.000 eur**, bez ohľadu na koncentráciu promile, a takisto, že výmera sa správneho trestu zákazu činnosti pohybovala okolo **8 - 36 mesiacov** (hojné zastúpenie majú varianty 8,

---

⁷³⁷ Dôvodová správa k zák. č. 313/2011 Z.z. obsahuje na str. 15 nasledovné odôvodnenie prijatia skutkovej podstaty odmietnutia vyšetrenia: „Ustanovenie základnej skutkovej podstaty podľa odseku 2 predpokladá pod hrozbou rovnakej sadzby ako pri základnej skutkovej podstate podľa odseku 1 postih odmietnutia dychovej skúšky alebo lekárskeho vyšetrenia, ktoré vedú k zisteniu návykovej látky, ak ide o výkon zamestnania alebo inej činnosti uvedenej v odseku 1, a nie je ich vykonanie spojené s nebezpečenstvom pre zdravie osoby“. Veľmi presvedčivá argumentácia, všakže. Na argumentáciu o protiústavnosti tohto trestného činu odkazujem do podkapitoly 22.5.

12, 18, 24 a 36, pričom počet prípadov nad 48 mesiacov vôbec nie je zanedbateľný). Naviazanie dĺžky zákazu činnosti na koncentráciu promile (vyššie promile = dlhší zákaz činnosti) nie je z grafu zreteľné.

Pokiaľ ide o bratislavský správny orgán (viz príloha č. 2.3.6. - graf - Všetci páchatelia), tak trestanie tohto priestupku vyzeralo nasledovne:

- Pri hranici 1 promile bol správny trest tvorený pokutou v rozmedzí **300 - 600 eur**, (pričom vo väčšine prípadov bola uložená v rozmedzí **500 - 600 eur**) a **zákazom činnosti na 4 - 12 mesiacov** (pričom raz bol uložený na 36 mesiacov).
- Všeobecný správny trest bol tvorený pokutou v rozmedzí **500 - 1000 eur** (pričom najväčšie zastúpenie mali varianty **500, 700, 800 a 1000 eur**) a **zákazom činnosti na 4 - 18 mesiacov** (vyskytli sa 3 prípady 36 mesačného zákazu a jeden prípad 48 mesačného zákazu).
- Z grafu jasne vyplýva, že sa výmera správneho trestu pokuty pohybovala okolo **650 - 1.000 eur**, bez ohľadu na koncentráciu promile, a takisto, že výmera správneho trestu zákazu činnosti sa pohybovala okolo **12 - 18 mesiacov** (hojné zastúpenie majú varianty 6, 8, 12 a 14 mesiacov). Naviazanie dĺžky zákazu činnosti na koncentráciu promile (vyššie promile = dlhší zákaz činnosti) z grafu nevyplýva.

Z popisu správnych trestov vyplýva, že banskobystriický správny orgán ukladal podstatne dlhšie, a teda prísnejšie, zákazy činnosti, a takisto o niečo vyššie, a teda prísnejšie, pokuty.

Výsledky analýzy rozhodovacej činnosti správnych orgánov je teraz možné konfrontovať s trestami súdov. Ako je viackrát uvedené, typizovaný súdny trest je tvorený **peňažným trestom vo výške 200 - 500 eur a trestom zákazu činnosti vo výmere 12 - 24 (36) mesiacov**. Pri porovnaní tohto trestu s akýmkoľvek variantmi správnych trestov ukladaných za jazdu v stave vylučujúcom spôsobilosť v roku 2010, jasne vyplynie, že správny trest pokuty, vo všeobecnosti, iba začínal tam, kde peňažný trest končil, teda na hranici 500 eur (správny trest pokuty je však spravidla prísnejší). Pokiaľ ide o správny trest zákazu činnosti, tak banskobystriický správny orgán ukladal tento trest v približne rovnakej výmere, avšak v mnohých prípadoch uložil tento trest na viac, ako 36 mesiacov. Bratislavský správny orgán naopak trestal o poznanie miernejšie a v mnohých prípadoch uložil tento trest vo výmere 4 - 8 mesiacov. V prípade bratislavského správneho orgánu sa teda prísnejší postih týkal iba pokuty.

Ak zhrnieme všetko to, čo je vyššie uvedené a zoradíme typizované tresty, tak dostaneme nasledovnú informáciu:

- Typizovaný správny trest banskobystričského správneho orgánu:
  - pokuta **700 - 1.000 eur**, zákaz činnosti **8 - 36 mesiacov**
- Typizovaný správny trest bratislavského správneho orgánu:
  - pokuta **650 - 1.000 eur**, zákaz činnosti **4 - 18 mesiacov**
- Typizovaný súdny trest:
  - pokuta **200 - 500 eur**, zákaz činnosti **12 - 24 (36) mesiacov**

Ako je možné vidieť, tak proklamovaný zámer zákonodarcu nielenže nebol naplnený, ale fakticky došlo k zmierneniu trestného postihu⁷³⁸. To je skutočný paradox a tento paradox považujem za to najkomickejšie zistenie celého výskumu.

14.1.1.5. Odmietnutie vyšetrenia na zistenie návykovej látky⁷³⁹.

Z rozhodovacej činnosti súdov vyplynulo, že tento trestný čin trestali pomocou peňažného trestu vo výmere 200 - 1.000 eur a trestom zákazu činnosti v dĺžke 12 - 30 mesiacov. **Najbežnejšie varianty ukladaných peňažných trestov boli 200, 250, 300, 350, a 500 eur a najbežnejšie dĺžky trestu zákazu činnosti boli 12, 18, a 24 mesiacov** (viz príloha č. 3.1.4., 3.2.4., 3.3.4., 3.4.4., 4.1.4., 4.2.4., 4.3.4. a 4.4.4.). Z uvedeného vyplýva, že sudy trestali tento trestný čin veľmi podobne, ako trestný čin *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky* podľa 289 ods. 1 Trestného zákona SR (viz oddiel 14.1.1.). Trestanie tohto trestného činu poskytuje ďalšie dôležité informácie o podobe súdneho trestania, ktoré je možné použiť pri porovnaní prísnosti súdneho a správneho trestania.

Priestupok *Odmietnutia vyšetrenia na zistenie návykovej látky* sa vyskytol v 5 prípadoch v rozhodovacej činnosti banskobystričského správneho orgánu (viz príloha č. 1.2.5. a 1.3.5.).

---

⁷³⁸ K zmierneniu trestného postihu určite nedošlo v tých prípadoch, kedy sa začali aplikovať novoprijaté nekonceptné opatrenia (doživotné zákazy činnosti, doživotné vylúčenie účinkov zahľadania, povinné zvyšovanie trestnej sadzby trestu zákazu činnosti a pod.). V týchto prípadoch jednoznačne došlo k sprísneniu trestného postihu. **Avšak prijatím základnej skutkovej podstaty (§ 289 ods. 1) a jej používaním došlo k faktickému zmierneniu trestného postihu páchatel'ov jazdy v stave vylučujúcom spôsobilosť.**

⁷³⁹ Je potrebné uviesť, že individuálnym objektom tohto trestného činu/priestupku je záujem na zistení skutočnej koncentrácie alkoholu (návykovej látky) v krvi vodiča (individuálny objekt je iba spresnením všeobecného objektu verejnej správy, a to záujmu na riadnom plnení úloh verejnej správy). Tento objekt pochopiteľne nie je, ani náznakom, totožný s individuálnym objektom trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky* podľa 289 ods. 1 Trestného zákona SR, a preto neexistuje žiadny dôvod, aby bol zaradený pod tento trestný čin. Keď už toto konanie má byť trestným činom, tak sa aspoň mala dodržať systematika Trestného zákona SR (keďže sa Ústava SR nedodrжала), a mala byť vytvorená samostatná skutková podstata, ktorá by bola zaradená do ôsmej hlavy Trestného zákona SR. Na týchto maličkostiach je strašne viditeľné diletantstvo tvorcov zákonov, čo je však veľmi smutný fakt.

Vo všetkých prípadoch boli páchatel'mi cyklisti, pričom dostali pokuty 300, 50, 200, 300 a 400 eur. Ako je možné vidieť, tak správny orgán sa vo všetkých prípadoch okrem jedného trafil do rozmedzia výmery peňažného súdu, ktorý ukladajú sudy. Takto prísne trestanie cyklistov však považujem za neprimerané (viz pododdiel 14.1.1.2.).

14.1.1.6. Samostatné tresty.

V rozhodovacej činnosti bratislavského súdu sa vyskytli prípady, kedy uložil samostatné tresty (viz oddiel 13.6.1.). Toto pochybenie je z hľadiska porušenia princípu primeranosti podrobne rozpísané v oddieli 19.1.2.5., kde sú uvedené závery aplikovateľné aj na bratislavský súd, a preto odkazujem tam.

14.1.2. Zhrnutie.

V predošlých pododdieloch boli porovnané súdne tresty so správnymi trestami. Na základe tohto výstupu je možné vyjadriť sa k platnosti posudzovaných hypotéz. Avšak bez toho, aby sme sa na trestanie pozreli v širších súvislostiach, nie je podľa môjho názoru možné dospieť, k objektívnemu záveru o celkovej prísnosti trestania. Z tohto dôvodu je nevyhnutné poukázať na to, že v prípade správneho trestania:

- zákon umožňuje uložiť správne orgánu pokutu aj v prípade jej nevyhnutnosti a taktiež trvať na jej zaplatení (exekúcia), bez ohľadu nato, či páchatel' úmyselne zmaril jej zaplatenie, alebo ju nemôže zaplatiť pre objektívne danú skutočnosť (viz podkapitola 22.8.);
- zákon neumožňuje správne orgánu rozvrhnúť uloženú pokutu do splátok (viz podkapitola 22.7.).

Takisto nie je vyriešený súbeh správneho deliktu a trestného činu, čo v praxi spôsobuje značné sprísnenie trestného postihu, pretože trestné sadzby za priestupky sú nastavené neprimerane vysoko (viz podkapitola 22.6.). Na druhej strane, so spáchaním trestného činu je spojený zápis do registra trestov, čo páchatel'ovi po dobu do zahľadania, môže sťažovať uplatnenie na pracovnom trhu (pre účely trestania sa však v prípade oboch trestných deliktov nezákonne neprihliada k účinkom zahľadania). Nakoniec je potrebné pripomenúť, že procesné postavenie, ktoré obvinenému garantuje Trestný poriadok SR, je neporovnateľné s tým, čo obvinenému garantuje Priestupkový zákon SR a zák. č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok). Uvedené fakty nesporne dokresľujú povahu trestania, a podľa môjho názoru je z nich zjavné, že správne trestanie má prísnejší režim, ako súdne trestanie.

Vzhľadom na všetko, čo je vyššie uvedené, som dospel k názoru, že na otázku o platnosti skúmaných hypotéz:

1. *Platí, že v praxi je postih trestných činov prísnejší, ako postih správnych deliktov.*
2. *Platí, že v praxi je postih správnych deliktov prísnejší, ako postih trestných činov.*

je potrebné odpovedať tak, že platí druhá hypotéza, a teda, že v praxi je postih správnych deliktov prísnejší, ako postih trestných činov.

14.2. Hypotéza týkajúca sa výšky peňažných sankcií vzhľadom k priemerným zárobkovým možnostiam obyvateľstva v konkrétnom regióne.

Sekundárnym cieľom analýzy rozhodnutí bolo zistiť, že či sa priemerne vyššie majetkové pomery páchatel'ov odrazia aj v rozhodovacej činnosti, teda na výške peňažných trestov a pokút, ktoré orgány ukladajú⁷⁴⁰. V tejto súvislosti je nevyhnutné najskôr uviesť výšku priemernej hrubej mzdy v jednotlivých krajoch.

Tab. č. 5. Priemerné mzdy v Banskobystrickom kraji a v Bratislavskom kraji⁷⁴¹

Rok	Banskobystrický kraj	Bratislavský kraj	Slovenská republika
2010	635 eur	991 eur	769 eur
2011	652 eur	1.001 eur	786 eur
2012	675 eur	1.029 eur	805 eur
2013	706 eur	1.049 eur	824 eur
2014	730 eur	1.107 eur	858 eur
2015	751 eur	1.122 eur	883 eur

Z uvedenej tabuľky je zreteľné, že priemerné mzdy sú v Banskobystrickom kraji cca o 350 eur nižšie, ako v Bratislavskom kraji.

Vzhľadom nato, že v tejto práci je posudzovaná rozhodovacia činnosť správnych orgánov a súdov, tak je potrebné sa vyjadriť k skúmanej hypotéze osobitne:

1. Pokiaľ ide o správne orgány, tak z analýzy rozhodovacej činnosti oboch správnych orgánov vyplynulo, že banskobystrický správny orgán ukladá v priemere vyššie pokuty, ako bratislavský správny orgán. Vyššie priemerné zárobky bratislavských páchatel'ov sa

⁷⁴⁰ V rozhodnutiach sa výška majetkových pomerov páchatel'a neuvádzala, takže nie je vylúčené, že všetci páchatelia (v posudzovaných rozhodnutiach) boli osoby s nízkymi príjmami. Táto hypotéza sa mi zdá však skôr nepravdepodobná, ako pravdepodobná.

⁷⁴¹ DATAcube. *1 Demografia a sociálne štatistiky > 03 Náklady práce > 01 Podniková štatistika > 01 Štvrťročná > Priemerná mzda v hospodárstve SR [np3112qr]*. [online, cit. 2016-05-04]. Dostupné na: <http://datacube.statistics.sk/TM1WebSK/TM1WebLogin.aspx>. Údaj o priemernej mzde je získavaný zo všetkých organizácií, bez ohľadu na počet zamestnancov. Údaje sú podľa štvrťročného štatistického podnikového výkazníctva; bez podnikateľských príjmov, vrátane platov ozbrojených zložiek; vrátane profesionálnych vojakov, údaje sú upravené o štatistický odhad nevidovanej mzdy.

teda neodrazili na výške pokút ukladaných bratislavským správnym orgánom. Z uvedeného vyplýva, že platí nasledovný výrok: ***Vyššie zárobné možnosti páchatel'ov v Bratislave, sa neodrazili v rozhodovacej činnosti bratislavského správneho orgánu.*** Zároveň platí, že trestanie bansko-bystrického správneho orgánu sa dá považovať za prísnejšie, pretože v Banskej Bystrici sú priemerné mzdy nižšie, ako v Bratislave (pokuta zaberala bansko-bystrickým páchatel'om väčšiu časť ich disponibilných príjmov). Navyše bansko-bystrický správny orgán ukladal ešte aj dlhšie zákazy činnosti, takže ním ukladané správne tresty boli omnoho prísnejšie v porovnaní s bratislavským správnym orgánom.

2. Pokiaľ ide o súdy, tak z rozhodovacej činnosti nevyplýva, že by bratislavský súd ukladal vyššie peňažné tresty, ako bansko-bystrický súd (viz príloha č. 3.9.6. - graf - Všetci páchatelia a príloha č. 4.9.6. - graf - Všetci páchatelia). Z uvedeného vyplýva, že platí nasledovný výrok: ***Vyššie zárobné možnosti páchatel'ov v Bratislave, sa neodrazili v rozhodovacej činnosti bratislavského súdu.*** Celková prísnosť trestu bola v prípade oboch súdov totožná.

*Trestanie dopravných priestupkov spáchaných pod vplyvom alkoholu a návykových látok
v Českej republike*

15. Magistrát štatutárneho mesta Zlín.

15.1. Rok 2015.

V roku 2015 správny orgán vydal celkom 227 rozhodnutí týkajúcich sa posudzovaných priestupkov. Z celkového počtu 100 sprístupnených rozhodnutí sa 95 týkalo priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu*, pričom v 93 prípadoch boli páchatelia vodiči motorových vozidiel⁷⁴² a v 2 prípadoch cyklisti⁷⁴³. Zvyšných 5 rozhodnutí sa týkalo priestupku *Odmietnutia vyšetrenia na zistenie návykovej látky*⁷⁴⁴. Priestupkom *Jazdy v stave vylučujúcom spôsobilosť viesť vozidlo* sa nezaoberalo žiadne z posudzovaných rozhodnutí.

15.2. Rok 2014.

V roku 2014 správny orgán vydal celkom 246 rozhodnutí týkajúcich sa posudzovaných priestupkov. Z celkového počtu 116 sprístupnených rozhodnutí sa 97 týkalo priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu*, pričom v 94 prípadoch boli páchatelia vodiči motorových vozidiel⁷⁴⁵ a v 3 prípadoch cyklisti⁷⁴⁶. Ďalších 13 rozhodnutí sa týkalo priestupku *Jazdy pod vplyvom návykovej látky*⁷⁴⁷ a ďalších 5 rozhodnutí sa týkalo priestupku *Odmietnutia vyšetrenia na zistenie návykovej látky*⁷⁴⁸. Nakoniec, jedno rozhodnutie sa týkalo aj priestupku *Jazdy v stave vylučujúcom spôsobilosť viesť vozidlo*, pričom páchatelom bol cyklista⁷⁴⁹.

15.3. Rok 2010.

V roku 2010 správny orgán vydal celkom 175 rozhodnutí týkajúcich sa posudzovaných priestupkov. Z celkového počtu 93⁷⁵⁰ sprístupnených rozhodnutí, sa 74 týkalo priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu*, pričom vo všetkých prípadoch boli páchatelia vodiči

---

⁷⁴² Príloha č. 5.1.1.

⁷⁴³ Príloha č. 5.1.2.

⁷⁴⁴ Príloha č. 5.1.4.

⁷⁴⁵ Príloha č. 5.2.1.

⁷⁴⁶ Príloha č. 5.2.2.

⁷⁴⁷ Príloha č. 5.2.3.

⁷⁴⁸ Príloha č. 5.2.4.

⁷⁴⁹ Príloha č. 5.2.7.

⁷⁵⁰ 5 rozhodnutí bolo z roku 2009.

motorových vozidiel⁷⁵¹. Ďalších 7 rozhodnutí sa týkalo priestupku *Jazdy pod vplyvom návykovej látky*⁷⁵² a ďalších 11 rozhodnutí sa týkalo priestupku *Odmietnutia vyšetrenia na zistenie návykovej látky*⁷⁵³, pričom v jednom prípade bol páchatel' cyklista⁷⁵⁴. Nakoniec, jedno rozhodnutie sa týkalo aj priestupku *Jazdy v stave vylučujúcom spôsobilosť viesť vozidlo*, pričom páchatel'om bol cyklista⁷⁵⁵.

15.4. Posúdenie zákonnosti rozhodnutí.

Vzhľadom nato, že sa vo všetkých 309 rozhodnutiach vyskytovali viaceré (systémové) porušenia zákona, tak tieto rozhodnutia správneho orgánu neprejdú testom zákonnosti.

15.5. Hmotnoprávne pochybenia.

15.5.1. Nesprávna právna kvalifikácia skutku.

V dvoch prípadoch⁷⁵⁶ správny orgán kvalifikoval skutok cyklistu, ako priestupok *Jazdy v stave vylučujúcom spôsobilosť*, bez toho, aby do správneho konania pribral znalca, ktorý sa môže ako jediný vyjadrovať k stavu vylučujúcom spôsobilosť viesť nemotorové vozidlo (bicykel), pretože jedine on má nato potrebné odborné znalosti⁷⁵⁷. Správny orgán nepreukázal dôvody pre vykonanie tejto právnej kvalifikácie⁷⁵⁸, a preto je rozhodnutie nezákonné.

---

⁷⁵¹ Príloha č. 5.3.1.

⁷⁵² Príloha č. 5.3.3.

⁷⁵³ Príloha č. 5.3.4.

⁷⁵⁴ Príloha č. 5.3.5.

⁷⁵⁵ Príloha č. 5.3.7.

⁷⁵⁶ Príloha č. 5.2.7 a 5.3.7.

⁷⁵⁷ „*Závisí-li rozhodnutí na posouzení skutečnosti, k nimž je třeba odborných znalostí, které úřední osoby nemají, a jestliže odborné posouzení skutečnosti nelze opatřit od jiného správního orgánu, správní orgán usnesením ustanoví znalce*“. § 56 zák. č. 500/2004 Sb. Správní řád.

⁷⁵⁸ Rozhodnutie č. 1, sp. zn. MMZL-123708/2014-MS-PŘ-OOSA-5464/14, príloha č. 5.2.7. V tomto rozhodnutí som nebol schopný nájsť argumentáciu o tom, že prečo bol skutok kvalifikovaný takto, a nie ako priestupok *Jazdy pod vplyvom alkoholu* (dodávam, že páchatel' - cyklista, dostal pokutu vo výške 25.500 Kč). Správny orgán neuviedol relevantné dôvody, na základe ktorých dospel k záveru, že cyklista bol v stave vylučujúcom spôsobilosť. Popravde, ani dôvody uviesť nemohol, pretože neustanovil znalca, ktorý by sa k stavu opitosti mohol, **ako jediný**, relevantne vyjadriť. Vzhľadom nato, že neexistuje (teda minimálne o ňom neviem) odborné stanovisko, ktorým súdnolekárska spoločnosť určila koncentráciu alkoholu, ktorá u cyklistov zakladá stav vylučujúci spôsobilosť, tak znalecké dokazovanie bolo nevyhnutné. Platí, že posúdenie odborných otázok náleží výlučne znalcovi, ktorý jeho závery uvedie v znaleckom posudku a prípadne pri jeho výpovedi. Správny orgán nemôže posudzovať odborné otázky ani v tom prípade, ak sám danú odbornú spôsobilosť má. Správnemu orgánu náleží iba vyvodenie právnych záverov z odborných záverov znalca. Z dôvodu absencie znaleckého posudzovania veci, je právna kvalifikácia nezákonná, pretože nie sú dané dôvody pre vykonanie danej kvalifikácie. Skutočnosť, že obvinený „nafúkal“ 2,44 promile sama o sebe, záver o stave vylučujúcom spôsobilosť, nemôže založiť. Správny orgán však uvádza, že: „*Obviněný do protokolu o ústním jednání u správního orgánu uvedl, že se cítil být ovlivněn alkoholem při jízdě na jízdním kole, což je při zjištěné hladině*

15.5.2. Nesprávna právna kvalifikácia skutku a zavinenie.

Zásadným pochybením, ktoré vyplynulo z rozhodovacej činnosti správneho orgánu, je jednak nedostatočné odôvodňovanie zložky zavinenia (nepreskúmateľnosť) a jednak častá nesprávna právna kvalifikácia zavinenia⁷⁵⁹. Pokiaľ ide o odôvodňovanie, tak to nesmie končiť tým, že správny orgán včlení zákonnú definíciu formy zavinenia do textu. Správny orgán musí jednoznačne uviesť na základe ktorých preukázaných skutočností vyvodzuje konkrétnu formu zavinenia⁷⁶⁰. Nestačí, že tieto informácie sa dajú implicitne vyčítať z textu, odôvodnenie musí

---

alkoholu pomerně pochopitelné. Je všeobecně známo, že při hodnotě nad 1,50 ‰ alkoholu v krvi, se jedná o tzv. střední opilost, v důsledku které dochází k poruchám koordinace, snižuje se pozornost řidiče a zpomalují se jeho fyzické výkony. Svědci potvrdili nekoordinované pohyby obviněného při jízdě na jízdním kole, a teda správní orgán nemá pochyb o tom, že obviněný byl ovlivněn alkoholem, resp. ve stavu vylučujícím způsobilost“. Skutočnosť, že svedkovia uvedú, že obvinený mal nekoordinované pohyby určite nie je dôkazom stavu vylučujúceho spôsobilosť. Nakoniec správny orgán uzatvára, že: „Svůj závěr správní orgán opírá zejména o výsledky dechových zkoušek provedených policisty dne 6. 5. 2014, o protokol o ústním jednání, ve kterém obviněný navíc souhlasí s naměřenými hodnotami alkoholu v krvi, o fotodokumentaci pořizovanou policisty na místě samém, a také o svědecké výpovědi svědků - zasahujících policistů“. Ako je možné vidieť, tak na základe žiadneho dôkazu, nie je možné dospieť k záveru, že obvinený bol v stave vylučujúcom spôsobilosť viesť bicykel, pretože ani jeden z dôkazov nemá na vyslovenie takého záveru odbornú spôsobilosť. Prehlásenie správneho orgánu: „Správní orgán si byl vědom, i přes doznání obviněného ke spáchání přestupku, své povinnosti spáchání přestupku **prokázat** a v rozhodnutí řádně zdůvodnit“, je v kontexte tohto prípadu veľmi sporné, pretože svoj záväzok zjavne nedodržel. Nad rámec uvádzam, že správny orgán navyše, ako zvyčajne, právne kvalifikoval zavinenie skutku, ako nedbanlivosť. Je však objektívne nemožné, aby osoba, ktorá je v takom stave opitosti, ktorý, podľa správneho orgánu, vylučuje jej spôsobilosť viesť vozidlo, nevedela, že je pod vplyvom alkoholu. Ako je uvedené v citácii, tak správny orgán sám konštatuje, že obvinený musel vedieť o jeho ovplyvnení alkoholom. Vzápätí však paradoxne vysloví záver o nedbanlivosti. Argumentácia o zavinení je teda vnútorne rozporuplná.

⁷⁵⁹ V porovnaní s rozhodnutiami slovenských správnych orgánov je pozitívne aspoň to, že zlínsky správny orgány vždy uvádza formu zavinenia.

⁷⁶⁰ Pri **priamom úmysle** správny orgán musí uviesť preukázané skutočnosti, z ktorých usudzuje, že páchatel mal vedomosť o protiprávosti svojho konania a že týmto konaním chcel spôsobiť následok (ohroziť alebo porušiť objekt).

Pri **nepriamom úmysle** musí uviesť skutočnosti o tom, že páchatel mal vedomosť o protiprávosti svojho konania a že pre prípad, že týmto konaním spôsobí následok, bol s jeho spôsobením uzročený. Rozdiel medzi priamym a nepriamym úmyslom je taký, že pri nepriamom úmysle páchatel dopredu nevie, že či následok skutočne spôsobí, ak bude konať tak, ako zamýšľal. On iba s jeho spôsobením dopredu počítal. Pri priamom úmysle však páchatel jednoznačne dopredu vie, že ak bude konať zamýšľaným spôsobom, tak následok určite spôsobí. Z tohto dôvodu je napr. trestný čin *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky* páchaný na 99,9% vo forme nepriameho úmyslu, pretože páchatel nenasadá do vozidla s tým úmyslom, že vyslovene chce ohrozovať svoje okolie. On nasadá do vozidla s tým, že sa chce odvieť do svojho cieľa (primárny úmysel), pričom si je dobre vedomý toho, že môže svoje okolie ohroziť, a s možnosťou, že môže dôjsť k ohrozeniu, už dopredu počítal (bol s tým uzročený od počiatku). Ohrozenie je teda jeho sekundárnym úmyslom.

Pri **vedomej nedbanlivosti** musí uviesť skutočnosti o tom, že páchatel mal vedomosť o protiprávosti svojho konania a zároveň musí uviesť dôvody, ktoré vyhodnotil, ako neprimerané, pričom páchatel sa na ne odvolával („bez primeraných dôvodov“ v definícii). Ak tieto dôvody neuviede, tak sa páchatel bude brániť tak, že konal v súlade s právom, pretože mal dostatočne primerané dôvody, ktoré podľa neho vylučovali spôsobenie následku, a teda, že nezavinil priestupok. Správny orgán musí takisto dokázať nedodržanie subjektívnej a objektívnej miery opatrnosti.

Pri **nevedomej nedbanlivosti** musí uviesť skutočnosti, z ktorých usudzuje, že páchatel nevedel o protiprávosti svojho konania, pričom z okolností prípadu a zo svojich osobných pomerov to mal (objektívna miera opatrnosti)

byť výslovné (existencia zavinenia priestupku je zásadná pre vznik zodpovednosti - zavinenie je obligatórnym znakom skutkovej podstaty). Pokiaľ ide o právnu kvalifikáciu formy zavinenia, tak tá môže byť v prípade priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu* iba dvojaká, pretože skutková podstata znie: „*Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v provozu na pozemních komunikacích v rozporu s § 5 odst. 2 písm. b) řídí vozidlo nebo jede na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, po kterou je ještě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky*“⁷⁶¹⁷⁶². Zo skutkovej podstaty vyplýva, že tento priestupok môže byť spáchaný buď v priamom úmysle⁷⁶³, alebo v nevedomej nedbanlivosti⁷⁶⁴. Nepriamy úmysel a vedomá nedbanlivosť sú vylúčené, a preto sú všetky tieto právne kvalifikácie nezákonné⁷⁶⁵ (viz oddiel 10.5.2.). V prípade tohto priestupku sa vyskytli nasledovné špecifické pochybenia:

---

a mohol (subjektívna miera opatrnosti) vedieť, teda musí uviesť dôvody, ktoré ho viedli k záveru, že páchatel' nedodržel ani subjektívnu ani objektívnu mieru opatrnosti. Ak nedodržel iba jednu mieru opatrnosti (nezáleží ktorú), tak nie sú splnené podmienky nevedomej nedbanlivosti a páchatel' je vyvinený.

Nakoniec podotýkam, že konkrétna forma zavinenia musí pokrývať celú objektívnu stránku.

⁷⁶¹ § 125c ods. 1 písm. b) zákona o silničním provozu.

⁷⁶² Je potrebné zdôrazniť, že skutková podstata **je poruchová**, nie ohrozujúca, čiže sa jedná o poruchový priestupok. Individuálnym objektom skutkovej podstaty tohto priestupku je záujem na tom, aby vodiči vozidiel jazdili v triezvom stave. Druhovým objektom je záujem na bezpečnosti cestnej premávky. Ďalej je potrebné zdôrazniť, že skutková podstata netrestá ohrozenie spôsobené (spôsobované) jazdou pod vplyvom alkoholu, ale úplne nelogicky trestá požitie alkoholu a jazdenie (v dobe, kedy je vodič pod jeho vplyvom). Nato, aby skutková podstata trestala ohrozenie, by musela formulovaná úplne inak (viz oddiel 10.5.2.).

⁷⁶³ Páchatel' jazdí bezprostredne po tom čo požil alkohol, pričom musí mať vedomosť o tom, že ho požíval (nesmie na to zabudnúť) a že je, alebo môže stále byť, pod jeho vplyvom. Zároveň musí mať vedomosť o tom, že jazda pod vplyvom alkoholu je protiprávnym konaním (ak ju nemá, tak pácha priestupok v nevedomej nedbanlivosti - cudzinci). Ak sa za týchto okolností páchatel' rozhodne jazdiť pácha priestupok v priamom úmysle. Bezprostrednosť jazdy je treba vykladať extenzívne s prihliadnutím na konkrétne skutkové okolnosti. O bezprostrednú jazdu sa bude určite jednať aj vtedy, ak páchatel' požil alkohol hodinu pred vykonaním jazdy, a to s poukazom na dĺžku vstrebávania alkoholu do krvi (celý objem požitého alkoholu sa vstrebe najskôr za 30 minút od požitia). O bezprostrednú jazdu pôjde určite vtedy, ak si páchatel' „vypije“ minútu pred jazdou, pričom zamýšľaná jazda má a bude trvať 1 minútu. V tomto prípade však, s poukazom na dĺžku vstrebávania alkoholu do krvi, **nebude naplnená materiálna stránka priestupku**. To znamená, že ak príde vodič do krčmy, dá si jeden „pol deci“, ihneď zaplatí a odvezie sa 200 metrov domov, jeho konanie nie je spoločensky škodlivé, pretože požitý alkohol sa ešte nestihol vstrebať, a teda nemohol vodiča nijako ovplyvniť. Druhá vec je, či sa mu to podarí dokázať. Materiálna stránka priestupku teda závisí výlučne od okolnosti vstrebania požitého alkoholu do krvi vodiča, nie od samotného aktu požitia alkoholu.

⁷⁶⁴ Páchatel' jazdí so zostatkovým alkoholom v krvi, pričom **subjektívne nepocituje**, že má alkohol ešte v krvi, teda že ho nejakým spôsobom stále ovplyvňuje. Typickým prípadom je situácia, kedy páchatel' večer pije, vyspí sa, ráno vstane a myslí si, že je triezvy, a preto sa rozhodne jazdiť s vozidlom. Materiálna stránka priestupku je daná, pretože alkohol sa vstrebával a je vo fáze odbúravania z organizmu.

⁷⁶⁵ Správny orgán však vo väčšine prípadov kvalifikoval zavinenie, ako vedomú nedbanlivosť, a to pri všetkých skutkových podstatách, nielen pri priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu*.

- kvalifikovanie zavinenia, ako nedbanlivosti, pričom išlo zjavne o priamy úmysel⁷⁶⁶;
- kvalifikovanie zavinenia, ako nevedomej nedbanlivosti, pričom neboli splnené jej podmienky^{767,768};

⁷⁶⁶ Obvinený uviedol, že: „*On sám dle svých slov začal požívat alkohol kolem půl deváté hodiny večer a mohl vypít zhruba šest dvanáctistupňových piv. ... Odjet domů se v dopoledních hodinách se rozhodl proto, že známí mají roční dcerku a on už tam dle svých slov nechtěl „překážet“. Z toho důvodu, ač se ovlivněn alkoholem trochu cítil, nasedl do auta a vydal se domů, do Martinic“.* Napriek jasnému priamemu úmyslu správny orgán kvalifikoval zavinenie, ako nevedomú nedbanlivosť: „*Správný orgán má zato, že v případě obviněného jde o zavinení z nedbalosti, kdy se jedná o nedbalost nevědomou, kdy obviněný dle obsahu projednání přestupku nevěděl, že svým jednáním může porušíť nebo ohrozit zákonem chráněný zájem, ač to vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům měl a mohl vědět“.* Rozhodnutie č. 4, sp. zn. MMZL-071639/2015-ML-SS-OOSA-2363/2015, príloha č. 5.1.1. Obdobne rozhodnutie č. 47, sp. zn. MMZL-133721/2015-LG-PŘ-OOSA-3498/2015, príloha č. 5.1.1.

⁷⁶⁷ V konkrétnom prípade (rozhodnutie č. 89, sp. zn. MMZL-094888/2015-ML-PŘ-OOSA-2838/2015, príloha č. 5.1.1.) boli dychové skúšky boli vykonané v čase 15:27 (**0,29 g/kg**) a 15:33 (0,27 g/kg), pričom v rozhodnutí počítal správny orgán s koncentráciou **0,05 g/kg**: „*Obviněný také sdělil, že alkohol požil téhož dne, a to v době kolem 11:00 hodin, vypil na oslavu právě narozeného vnuka 2 sklenky šampaňského a pak ještě cca v době od 13:00 do 15:00, kdy vypil dvě sklenky (0,5 l) nealkoholického piva. ... Když po té vezl cca o 14:00 hodin známého dle jejich předchozí dohody do Zlína na nákup, na požitý alkohol zcela zapomněl. Nicméně i tak si před započítím jízdy dle svého tvrzení zkontroloval na detektoru značky Driverguard hladinu alkoholu v krvi a přístroj mu dle něj ukázal hodnotu 0,1 promile“.* Z uvedeného vyplýva, že obvinený bol v dobrej viere, že už nemá alkohol v krvi, pretože sa necítil pod jeho vplyvom, čo si overil vlastným analyzátorom dychu, ktorý mu jeho presvedčenie potvrdil, čo znamená, že obvinený bol subjektívne presvedčený o tom, že nemôže konať protiprávne (dodržaná subjektívna miera opatrnosti). Vzhľadom na veľmi nízku nameranú hodnotu 0,29 g/kg, je možné veriť jeho presvedčeniu. V danej situácii by postupoval rovnako aj priemerný vodič (dodržaná objektívna miera opatrnosti; aj keby nebola, tak nevadí). Napriek dodržanej subjektívnej aj objektívnej miery opatrnosti sa správny uchýlil k nasledovným záverom: „*Obviněný neuvědl žádnou skutečnost, která byl jej z jeho jednání mohla vyvinít“.* Neuvedol, skutočne? A čo teda jeho dobrá viera, že nie je pod vplyvom? „*Obviněný sdělil, že na sobě vliv alkoholu při řízení vozidla nepocíťoval, ovšem toto měl a mohl předpokládat, když předchozího večera alkohol požil. ... Toto však obviněný porušil. A v době blízke tomuto požívání alkoholických nápojů přistoupil k řízení motorového vozidla. Ovšem na základě svých osobních poměrů musel předpokládat, že ještě může být pod jejich vlivem, respektive že hladina v jeho krvi překročí „nulovou hranici“ hladiny alkoholu v krvi a přesto přistoupil k řízení motorového vozidla“.* Avšak obvinený na základe svojich pomerov bol v dobrej viere, že nie je opojený alkoholom a jeho presvedčenie si overil na vlastnom dychovom analyzátoe. Čo viac mal urobiť, dať si urobiť krvný test? Navyše, v tomto rozhodnutí sa vyskytli viaceré chyby, z čoho jasne vyplynulo, že správny orgán iba vyplňa do rozhodnutí odlišnosti, a vôbec sa nezaoberá odôvodňovaním konkrétnej veci (viz „*když předchozího večera alkohol požil“*“, pričom v tomto prípade ho požil ráno o 11:00). Odôvodnenia sú vždy totožné, bez ohľadu na skutkové okolnosti. Obdobné skutkové okolnosti boli taktiež v rozhodnutí č. 57, sp. zn. MMZL-094365/2015-ML-PŘ-OOSA-2825/2015, príloha č. 5.1.1. V odôvodnení tohto rozhodnutia správny orgán dokonca sám napísal, že: „*Navíc obviněný si dle svého sdělení udělal před jízdou test na svém vlastním měřiči alkoholu v organismu a ten vykázal nulovou hodnotu. Byl tedy v dobré víře, že pod vlivem alkoholu není“.* Záver o nevedomej nedbanlivosti je v tomto prípade skutočne nepochopiteľný.

⁷⁶⁸ V rozhodnutiach č. 4 a 13, sp. zn. MMZL-030089/2014-ML-PŘ-OOSA-1966/14 a MMZL-092883/2014-ML-PŘ-OOSA-4294/14, príloha č. 5.2.3., existuje pochybnosť o naplnení zavinenia aspoň vo forme nevedomej nedbanlivosti. V rozhodnutí č. 4 išlo o to, že obvinený trval na tom, že úmyselne nepožil drogu. Najskôr vôbec nevedel o zdroji, z ktorého sa droga do jeho tela dostala. Dodatočne zistil, že na oslave, na ktorej sa zúčastnil, zjedol mäsovú štrúdlu (o tom vedel), ale nevedel o tom, že je v nej marihuana. To zistil až dodatočne, po tom, čo zisťoval možný zdroj drogy. Je otázne, či obvinený klamal alebo nie. Ak by však neklamal, tak by mu bolo veľmi zložité dokázať aspoň nevedomú nedbanlivosť, pretože zanedbanie objektívne a subjektívnej miery opatrnosti by správny orgán zrejme nedokázal. V každom prípade sa správny orgán nevyrovnal vôbec v odôvodnení s obhajobou obvineného a uchýlil sa k použitiu štandardnej (identickej) argumentácie. Pre zákonné vyvodenie zodpovednosti by správny orgán musel vypočítať účastníkov oslavy, ktorý by sa vyjadrili k otázke, že

- vytvorenie hybridnej formy zavinenia, a to čiastočného nepriameho úmyslu a čiastočnej nevedomej nedbanlivosti⁷⁶⁹;
- nesprávna kvalifikácia pohnútky⁷⁷⁰.

či mohol obvinený vedieť o tom, že v jedle, ktoré sa podávalo na oslave, bola marihuana. Následne by mohol vyvrátiť, alebo potvrdiť výpoveď obvineného. Správny orgán však toto neurobil, a preto považujem rozhodnutie za nezákonné. V prípade rozhodnutia č. 13 nie je zodpovednosť za priestupok dotknutá, pretože obvinená priznala požitie marihuany, avšak trvala na tom, že metamfetamín nepožila.

⁷⁶⁹ V **majorite rozhodnutí sa vyskytovala nasledovná formulácia:** „V rámci ústneho pojednania se obviněný doznal, že alkohol vědomě požil, takže **měl vědět**, že svým jednáním může ohrozit zákonem chráněný zájem **a pro případ že jej poruší nebo ohrozí s tím tedy měl být srozuměn**“. Napr. rozhodnutie č. 26, sp. zn. MMZL-176246/2015-ML-PŘ-OOSA-4393/2015, príloha č. 5.1.1. Tak jednak páchatel mal predpokladať, že môže konať protiprávne a jednak v prípade, že bude konať protiprávne, mal byť s tým uzrozumený. Táto veta je nezmysel a s poukazom na mentálnu rezerváciu (*reservatio mentalis*) nie som schopný zistiť, jej význam. Citovaná veta je zjavným prípadom nezhody vôle a jej vonkajšieho prejavu. Preto sa ani nebudem pokúšať poskytovať nejakú argumentáciu. V každom prípade musím konštatovať, že toto pochybenie súvisí s tým, že správny orgán neposkytuje vyčerpávajúcu, centralizovanú a individualizovanú argumentáciu o zavinení. Keby ju poskytoval, tak by sám prišiel nato, že vyslovená forma zavinenia je nezmysel a takisto by prišiel nato, že pri tomto priestupku, vzhľadom na formuláciu skutkovej podstaty, neprichádza do úvahy zavinenie vo forme nepriameho úmyslu a vedomej nedbanlivosti.

⁷⁷⁰ „Co se týká okolností přestupku a míry zavinění, je správní orgán toho názoru, že k výše popsanému přestupku došlo **vědomou nedbanlivostí** obviněného, jelikož věděl, že svým jednáním může poruší nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že zájem neporuší nebo neohrozí. **Pohnutky** obviněného správní orgán vyhodnotil dle jeho vyjádření z ústního jednání, kdy uvedl, že: „**Ráno 6. 4. 2010 před jízdou jsem si pomocí vlastního dechového přístroje ověřil, jestli jsem ještě pod vlivem alkoholu a jelikož můj přístroj ukázal hodnotu 0 promile, tak jsem odjel s vozem směrem na Napajedla**“. Správní orgán k tomuto vyjádření uvádí, že jakkoliv vlastní kontrola řidiče na přítomnost alkoholu v organizmu před jízdou je sice vhodná věc a takou snahu je možné hodnotit ve prospěch obviněného, nicméně hodnoty naměřené na obdobných přístrojích mohou být brány pouze jako **orientační**“. Rozhodnutie č. 66, sp. zn. MMZL-30161/2010-JV-PŘ, príloha č. 5.3.1. Toto rozhodnutie som vybral z toho dôvodu, že v týchto pár vetách sa nachádza hneď niekoľko závažných pochybení. Tak v prvom rade je právna kvalifikácia priestupku, ako vedomej nedbanlivosti, pochopiteľne nezákonná (viz vyššie). V tomto prípade je však zvolená kvalifikácia zavinenia skutočne nepochopiteľná, pretože v tomto prípade **mal obvinený naopak primerané dôvody**, ktorými boli jednak kontrola na jeho vlastnom dychovom analyzátoe a jednak jeho subjektívny pocit o nemožnosti ovplyvnenia alkoholom, čo jednoznačne podporujú výsledky vykonaných dychových skúšok (0,28 g/kg a 0,25 g/kg), ktoré boli v rámci **fyziolologickej hladiny**. Za týchto okolností môže byť priestupok spáchaný výlučne vo forme nevedomej nedbanlivosti, tú však musí správny orgán preukázať, teda musí dokazovať zanedbanie aj subjektívnej, aj objektívnej miery opatrnosti. Zanedbanie objektívnej miery opatrnosti správny orgán správne naznačil, keď dospel k záveru, že výsledky analyzátorov dychu treba brať iba, ako orientačné, pričom čím lacnejší analyzátor sa používa, tak tým je výsledok orientačnejší (v návode na použitie táto informácia bude, a teda obvinený s ňou mohol byť oboznámený). Zanedbanie subjektívnej miery opatrnosti je takisto možné dokázať, avšak nie pri tejto koncentrácii. Jej zanedbanie prichádza do úvahy jedine pri koncentrácii vyššej, ako 0,30 g/kg, a i v tomto prípade je to veľmi na hrane (potreba dekriminalizácie jazdy pod vplyvom alkoholu do 0,50 g/kg). Vyvodenie zodpovednosti za priestupok bolo v tomto prípade nezákonné, a to z dôvodu zistenia fyziologickej hladiny alkoholu, teda hladiny pod 0,30 g/kg. Pokiaľ ide o pohnútky páchatel'a, tak správny orgán zrejme nevie, čo je to pohnútko. **Pohnútko je vnútorný podnet, ktorý páchatel'a pohne k spáchaniu trestného deliktu**. Pohnútko môže byť zavrhnuteľná (napr. ziskuchtivosť, pomsta a pod.), alebo ospravedlňujúca (napr. pomoc, núdza, plnenie vlastnej právnej povinnosti a pod.). Typickou pohnútkou vodičov pre jazdu pod vplyvom alkoholu je plnenie povinnosti vyplývajúcej z pracovnoprávneho pomeru, takže ich vnútorný podnet pre vykonanie jazdy je povinnosť ísť (ráno) do svojho zamestnania. To čo správny orgán označil za pohnútko konkrétneho obvineného vo vyššie citovanom prípade, boli v skutočnosti primerané dôvody, ktoré mali obvineného vyviniť. O pohnútko v danom rozhodnutí nebola žiadna zmienka.

Pokiaľ ide priestupok *Odmietnutia vyšetrenia na zistenie návykovej látky*, tak ten môže byť spáchaný výlučne v priamom úmysle⁷⁷¹, pretože skutková podstata znie: „*Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v provozu na pozemních komunikacích se v rozporu s § 5 odst. 1 písm. f) a g) odmítne podrobiť vyšetření, zda při řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti nebyla ovlivněna alkoholem nebo jinou návykovou látkou*“⁷⁷². K právne relevantnému odmietnutiu môže dôjsť jedine po spísaní listiny o odmietnutí písomnej výzvy na vykonanie vyšetrenia a jej následnom podpísaní páchatelom, pričom o následkoch jej podpísania je dopredu poučený (vylúčenie nevedomej nedbanlivosti). Je zjavné, že za týchto okolností páchatel vie, že koná protiprávne a chce tak konať. Z tohto dôvodu je nepochopiteľné, že ako mohol správny orgán kvalifikovať zavinenie, ako nedbanlivosť: „*Obviněná potvrdila, že tuto výzvu jí sdělila hlídka Policie ČR, také potvrdila, že porozuměla obsahu této výzvy a také potvrdila, že jí bylo sděleno policisty, jaký je případný následek odmítnutí podrobení se lékařskému vyšetření spojenému s odběrem vzorku biologického materiálu. ... Je zcela zřejmé, že obviněná svým jednáním, činěným v rozporu s právními předpisy*⁷⁷³, zcela jasné ohrozila⁷⁷⁴ zákonem chráněný zájem, který v tomto konkrétním případě sleduje zachování bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích⁷⁷⁵, a to pro všechny účastníky provozu na pozemních komunikacích, kdy se v tomto případě jedná o zavinění z nedbalosti⁷⁷⁶“⁷⁷⁷.

15.5.3. Nezákonné prihliadanie k recidíve.

⁷⁷¹ Napriek tomuto faktu nebolo ani jednom rozhodnutí zavinenie kvalifikované, ako priamy úmysel, ale spravidla, ako vedomá nedbanlivosť (napr. rozhodnutie č. 2, sp. zn. MMZL-66723/2010-RT-PŘ, príloha č. 5.3.4.), prípadne nepriamy úmysel (napr. rozhodnutie č. 4, sp. zn. MMZL-47295/2010/OOS-1506/10-SK, príloha č. 5.3.4.), pričom argumentácia o zavinení sa redukovala na odpísanie alebo parafrázovanie textu zákona.

⁷⁷² § 125c ods. 1 písm. d) zákona o silničním provozu.

⁷⁷³ Tento záver je nesprávny, pretože jednanie nemôže byť v rozpore s právnym predpisom, pretože ten je iba nosič, úložisko právnych noriem. Jednanie je zásadne v rozpore s právnou normou (právnymi normami), pretože právna norma je spoločenské pravidlo upravené v právnom predpise. A toto pravidlo bolo porušené, nie právny predpis. K porušeniu právneho predpisu dôjde v hypotetickej, nereálnej situácii, kedy človek nejakým spôsobom fakticky sabotuje jeho znenie, či už fyzicky alebo virtuálne. Som si plne vedomý, že prof. Knapp by s týmto názorom nesúhlasil.

⁷⁷⁴ Tento záver je nesprávny, pretože páchatelka porušila záujem, pretože ide o poruchový priestupok.

⁷⁷⁵ Tento záver je nesprávny, pretože objektom určite nie je záujem na bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky, pretože v tomto prípade je jednoznačne individuálnym objektom záujem na riadnom zistení koncentrácií alkoholu v krvi vodiča, ktorý sa podraduje do všeobecného objektu verejnej správy, a to záujmu na riadnom výkone úloh verejnej správy.

⁷⁷⁶ Týmto prehlásením odôvodnenie zavinenia v rozhodnutí končí, takže vôbec nie je jasné, ani o akú formu nedbanlivosti sa má jednať, prečo ide o nedbanlivosť a na základe čoho správny orgán dospieva k záveru o nedbanlivostnom spáchaní priestupku.

⁷⁷⁷ Rozhodnutie č. 2, sp. zn. MMZL-066063/2015-LG-PŘ-OOSA-2225/2015, príloha č. 5.1.4.

Správny orgán podobne, ako jeho slovenské náprotivky, prihliadal k recidíve, a to za veľmi obdobných podmienok. Podľa vyjadrení v odôvodneniach bolo prihliadané k recidíve⁷⁷⁸, aj druhej aj špeciálnej⁷⁷⁹, za obdobie posledných 3 rokov⁷⁸⁰ (alebo 10, či 5?⁷⁸¹), čo nemá jednoznačne oporu v zákone (viz oddiel 10.5.3.). Avšak najpozoruhodnejšie je, že správny orgán nedodržiava ani túto dobu, pretože vo viacerých prípadoch prihliadal aj k starším priestupkom⁷⁸². Vzhľadom na tento fakt, je vedľa nezákonného prihliadania k recidíve,

⁷⁷⁸ Zlínsky správny orgán však, na rozdiel o slovenských správnych orgánov, neprihliada k všeobecnej recidíve. Napr. „Správny orgán ... prihliedl k výpisu z jeho evidenčnej karty řidiče ... kde nemá žádný záznam o stejném nebo obdobném přestupku ... “. Rozhodnutie č. 34, sp. zn. MMZL-58240/2010-RT-PŘ, príloha č. 5.3.1.

⁷⁷⁹ „Bodový stav v evidenční kartě řidiče ke dni 20. 1. 2014 je nula bodů, nicméně je zcela zřejmé, že obviněný se přestupku souvisejícího s požíváním alkoholu dopustil již v roce 2012, což samozřejmě správní orgán hodnotil v neprospěch obviněného, protože je zřejmé, že se tento ze svého jednání v minulosti nepoučil a že sankce uložená rozhodnutím, které nabylo právní moci dne 25. 7. 2012 neměla zásadní výchovný a preventivní účel“. Rozhodnutie č. 20, sp. zn. MMZL-017756/2014-RT-PŘ-OOSA-1096/14, príloha č. 5.2.1. Nad rámec je potrebné uviesť, že správny orgán, mal napísať, keď tak, že sankcia nenaplnila výchovný a preventívny účel, pretože zvolená formulácia vety nedáva zmysel. Správny trest má účel, je však otázne, či bude naplnený.

⁷⁸⁰ „Z evidenční karty řidiče, kterou má správní orgán k dispozici ve spisovém materiálu, vyplývá, že bodový stav obviněného ke dni 3. 9. 2015 je 0 bodů, obviněný má však v evidenční kartě 1 záznam o přestupku, který je obsahově shodný s projednávaným přestupkem. Obviněný se ho však dopustil před více jak třemi lety, a proto k němu již správní orgán nepřihlížel“. Rozhodnutie č. 88, sp. zn. MMZL-095775/2015-MM-PŘ-OOSA-2881/2015, príloha č. 5.1.1. „V evidenční kartě řidiče ke dni 8. 6. 2015 je 0 bodů, obviněný má jeden záznam o přestupcích, přičemž rozhodnutí o tomto přestupku nabylo právní moci 20. 6. 2012 a tudíž k němu nepřihlížel“. Rozhodnutie č. 7, sp. zn. MMZL-056670/2015-MM-PŘ-OOSA-2099/2015, príloha č. 5.1.1. Správny orgán neprihliadal z dôvodu uplynutia doby viac ako 3 rokov (nie z dôvodu zahľadania priestupku).

⁷⁸¹ „Při rozhodování dále správní orgán přihlídl k výpisu z evidenční karty řidiče, ze kterého je patrné, že se nejedná o první protiprávní jednání obviněného za přestupky proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, ale naopak zde má obviněný již dva záznamy za stejný přestupek v období posledních deseti let a dále dva záznamy menšího významu“. Rozhodnutie č. 17, sp. zn. MMZL-69127/2010-PK-PŘ-OOS-2157/10, príloha č. 5.3.1. „Rovněž tak správní orgán v záporném slova smyslu přihlídl k výpisu z evidenční karty řidiče obviněného z přestupku, kde má již 8 celkem záznamů za přestupky proti bezpečnosti a plynulosti v provozu na pozemních komunikacích za období let 2005 až 2010“. Rozhodnutie č. 31, sp. zn. MMZL-53148/2010-RT-PŘ, príloha č. 5.3.1.

⁷⁸² „Z evidenční karty řidiče vyplývá, že obviněný nebyl za přestupky stejných skutkových podstat v předchozích třech letech trestán. Nicméně ke dni 27. 8. 2015 měl obviněný v kartě řidiče sice nula bodů v bodovém hodnocení řidičů, nicméně celkem 8 záznamů, což nevyovídá zrovna o tom, že by byl obviněný příliš disciplinovaným řidičem. ... Uvedené důvody vedly správní orgán k uložení pokuty ve výši 4 600 Kč a zákazu činnosti v délce trvání 6 měsíců, a to zejména s ohledem na zjištěnou hladinu alkoholu v krvi obviněného, místo a čas spáchání přestupku a poměrně dosti zaplněnou kartu řidiče“. Rozhodnutie č. 66, sp. zn. MMZL-083333/2015-ML-PŘ-OOSA-2537/2015, príloha č. 5.1.1. „V neprospěch obviněného však hovoří výpis z evidenční karty řidiče. Z evidenční karty řidiče, kterou má správní orgán k dispozici ve spisovém materiálu, vyplývá, že bodový stav obviněného ke dni 7. 4. 2015 jsou 3 body, obviněný má v evidenční kartě celkem 13 záznamů o přestupcích, přičemž ve dvou případech, a to z roku 2010 a 2005, se jednalo o přestupek totožný s právě projednávaným přestupkem, tedy řízení vozidla pod vlivem alkoholu. Také další přestupky, o nichž jsou v kartě řidiče vedeny záznamy, jsou takového typu, že jsou za ně připisovány body a tudíž je nutno je považovat za společensky závažné. Na základě těchto skutečností v žádném případě není možno označit obviněného jako disciplinovaného řidiče a správní orgán tuto skutečno musel připsat k tíži“. Rozhodnutie č. 55, sp. zn. MMZL-39067/2015-MM-PŘ-OOSA-1519/15, príloha č. 5.1.1. „Z evidenční karty řidiče, kterou má správní orgán k dispozici ve spisovém materiálu, vyplývá, že aktuální stav bodového hodnocení obviněného ke dni 16. 6. 2015 je sice 0 bodů, obviněný má však 5 záznamů o přestupcích. Přestože si správní orgán uvědomuje, že při ukládání sankce je běžný postup přihlížet pouze k přestupkům spáchaných v posledních třech letech, v případě

porušovaný aj ústavný princíp rovnosti (materiálnej). V každom prípade je možné konštatovať, že sprísnený postih recidívy nie je spravidla drakonický (je skôr miernejší), čo nebolo možné tvrdiť v prípade slovenských správnych orgánov.

15.5.4. Ostatné pochybenia.

Zlínsky správny orgán sa dopúšťal rovnakých hmotnoprávných pochybení, ako slovenské správne orgány. Z rozhodovacej činnosti vyplynulo, že správny orgán:

- Používa generálne a kategorické určenie miery spoločenskej škodlivosti (viz oddiel 11.5.2.)⁷⁸³.
- Nesprávne právne kvalifikuje skutok ako súbeh⁷⁸⁴.

---

obviněného musí správní orgán konstatovat, že se obviněný již v minulosti dopustil přestupku, který je totožný s právě projednávaným přestupkem, a dále v letech 2005, 2009 a 2011 byl obviněnému za řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu, (v jednom případě dokonce ve stavu vylučujícím způsobilost) uložen zákaz spočívající v zákazu řízení motorových vozidel. Z výše uvedeného vyplývá, že se obviněný z uložených trestů nepoučil a tuto skutečnost musí správní orgán připsat při ukládání sankce k tíži“. Rozhodnutie č. 5, sp. zn. MMZL-060898/2015-MM-PŘ-OOSA-2142/15, príloha č. 5.1.4. (rovnako rozhodnutie č. 73, sp. zn. MMZL-44908/2015-MM-PŘ-OOSA-1683/15, príloha č. 5.1.1.). „*V neprospěch obviněného hovoří jednoznačně výpis z evidenční karty řidiče. Z evidenční karty řidiče, kterou má správní orgán k dispozici ve spisovém materiálu, vyplývá, že bodový stav obviněného ke dni 3. 9. 2015 je 0 bodů, ale v evidenční kartě v rozhodném období má obviněný 5 záznamů o přestupcích, přičemž se obviněný z přestupku, jehož skutková podstata je shodná s přestupkem, který je nyní předmětem správního řízení, v minulosti již dopustil, což správní orgán připsal k tíži obviněného“.* Rozhodnutie č. 42, sp. zn. MMZL-5826/2015-MM-PŘ-OOSA-326/2015, príloha č. 5.1.1. (rovnako rozhodnutie č. 3, sp. zn. MMZL-4982/2015-MM-PŘ-OOSA-244/15, príloha č. 5.1.4 a mnoho ďalších).⁷⁸³ „*Správní orgán má jednoznačně za to, že v případě přestupkového jednání obviněného je zjevné a bezesporu splněna i podmínka naplnění materiálního znaku přestupku. Jednání obviněného tedy vykazuje značnou společenskou nebezpečnost. ... Správní orgán má za to, že jednání obviněného v souvislosti s řízením vozidla pod vlivem alkoholických nápojů vykazuje vysokou míru společenské nebezpečnosti, a to i v souvislosti se zjištěnou hladinou alkoholu v krvi obviněného v době řízení vozidla“.* Takého prehlásenia sa objavujú v každom rozhodnutí bez ohľadu nato, aké boli okolnosti prípadu, takže sú to všeobecné a kategorické prehlásenia, bez ich vzťahu ku konkrétnemu prípadu. Napr. v rozhodnutí č. 3, sp. zn. MMZL-4982/2015-MM-PŘ-OOSA-244/15, príloha č. 5.1.4., bolo obvinenému namerané **1,26 g/kg**; v rozhodnutí č. 3, sp. zn. MMZL-058065/2015-LG-PŘ-OOSA-2120/2015, príloha č. 5.1.1., bolo obvinenému namerané **0,93 g/kg**; v rozhodnutí č. 40, sp. zn. MMZL-38551/2015-ZV-PŘ-OOSA-1486/15, príloha č. 5.1.1. bolo obvinenému namerané **0,57 g/kg**; v rozhodnutí č. 93, sp. zn. MMZL-067403/2015-LG-PŘ-OOSA-2272/2015, príloha č. 5.1.1., bolo obvinenému namerané **0,25 g/kg**; v rozhodnutí č. 2, sp. zn. MMZL-078102/2015-ML-PŘ-OOSA-2481/2015, príloha č. 5.1.2. bol cyklista zastavený hliadkou v noci o 1:12 hod atď. Vo všetkých týchto prípadoch sa skutkové okolnosti (zásadne) odlišovali, pričom išlo o rôzne skutkové podstaty. Správny orgán však každý jeden vyhodnotil tak, že má rovnakú mieru spoločenskej škodlivosti, a to je absolútne nesprávne.

⁷⁸⁴ Správny orgán v niektorých prípadoch právne kvalifikoval skutok, ako súbeh priestupkov *Jazdy pod vplyvom alkoholu a Nepredloženia vodičského preukazu*. Je však ťažko mysliteľné, aby v 21. storočí, v roku 2015, došlo k spáchaniu priestupku *Nepredloženia vodičského preukazu*. Dôvod je ten, že policajné orgány majú prístup do informačného systému (Registr řídičů), v ktorom sa vedie **evidenčná karta každého vodiča**, ktorá obsahuje o konkrétnom vodičovi všetky potrebné údaje (viz § 119 - 120 zákona o silničním provozu). Najpodstatnejšie je, že lustráciu vodiča v registri vodičov bude policajt vykonávať bez ohľadu nato, či mu vodič vodičský preukaz predloží, alebo nie. **O naplnení materiálnej stránky priestupku za týchto okolností nie je možné v žiadnom prípade uvažovať**. Ved' v konkrétnom rozhodnutí (rozhodnutie č. 84, sp. zn. MMZL-079434/2015-ML-SS-OOSA-2477/2015, príloha č. 5.1.1.), a rovnako bolo rozhodované aj v ďalších prípadoch, správny orgán sám konštatuje: „*K nepředložení řidičského průkazu správní orgán uvádí, že sice došlo k*

- Nesprávne identifikuje objekt priestupku⁷⁸⁵.

15.6. Procesnoprávne pochybenia.

15.6.1. Nepreskúmateľnosť a identickosť rozhodnutí⁷⁸⁶.

Ak sa budem držať svojich vyjadrení uvedených v oddieli 10.6.1., tak musím konštatovať, že ani tieto rozhodnutia nie sú na 100% preskúmateľné. I keď kvalita odôvodnenia rozhodnutí

---

porušení ustanovení § 6 odst. 12 zákona o silničním provozu, nicméně z porízeného výpisu z evidenční karty řidiče správní orgán zjistil, že obviněný je držitelem řidičského oprávnění pro řízení motorových vozidel. Správní orgán dále uvádí, že nemá další indicie o tom, že obviněný skutečně neměl řidičský průkaz u sebe, má pouze informaci o tom, že ho na požádání příslušníka Policie České republiky nepředložil“. Toto vyzerá ako celkom dobrá argumentácia o absencii materiálnej stránky priestupku. Navyše za situácie, kedy obvinený uviedol, že: *„K nepředložení řidičského průkazu při kontrole uvedl, že jej nemohl najít, jelikož ho měl založený pod sedadlem a když jej dle svých slov našel, policisté mu měli říct, ať už si ho nechá“.* Správny orgán však paradoxne zaujal presne opačné stanovisko, kedy vzápätí konštatuje: *„Správní orgán má zato, že byl naplněn jak formální, tak i materiální znak přestupku, neboť jednání, kterého se obviněný dopustil je za přestupek přímo označeno v zákoně, a to v ustanovení § 125c odst. 1 písm. b) č. 361/2000 Sb., silničního zákona a dále v ustanovení § 16, odst. 12 téhož zákona“*, pričom naplnenie materiálneho znaku tohto priestupku **nijako neodôvodňoval** a až na citovanú pasáž sa v odôvodnení vôbec tomuto priestupku nevenoval (nepreskúmateľnosť). Existencia priestupku *Nepredloženia vodičského preukazu* (a obdobných priestupkov) je pýchou šikanózneho štátneho formalizmu, a preto tento priestupok nemá čo hľadať v právnom poriadku štátu, ktorý sa nazýva právnym, a ktorý vedie informačný systém o vodičoch.

⁷⁸⁵ Z rozhodovacej činnosti správneho orgánu vyplynulo, že zrejme nechápe znak objektu skutkovej podstaty, a preto nerozlišuje priestupky na ohrozujúce a poruchové. Jeden príklad za všetky: *„Co se týká následku přestupku, tak k žádnému nashťestí nedošlo, ale mohlo by dojít, kdyby obviněný z přestupku v důsledku jízdy pod vlivem alkoholického nápoje způsobil dopravní nehodu, při které by mohlo dojít ke zranění nebo usmrcení osob nebo ke hmotné škodě na majetku. Rovněž je třeba vzít v úvahu tu skutečnost, že obviněný svým jednáním ohrozil zájem chráněný zákonem, tedy bezpečnost a plynulost silničního provozu na pozemních komunikacích“.* Napr. rozhodnutie č. 48, sp. zn. MMZL-4822/2010-RT-PŘ, príloha č. 5.3.1. Ako je možné vidieť, tak správny orgán zjavne nevie, čo je to následok priestupku. Následok je obligatórny znak skutkovej podstaty a bez spôsobenia následku zodpovednosť za priestupok nemôže vzniknúť, takže vyslovený záver je poriadnym pochybením. Následkom je buď ohrozenie alebo porucha. To, čo správny orgán považuje za následok, je v skutočnosti **účinnok na hmotný predmet útoku**, a jeho vznik vyžadujú niektoré poruchové priestupky (napr. priestupok *Dopravnej nehody*) pre naplnenie skutkovej podstaty. Ďalej je možné vidieť, že správny orgán si zjavne neprečítal skutkovú podstatu priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu*, pretože tá je poruchová a trestá požitie alkoholu a následné jazdenie, nie ohrozovanie ostatných (viz vyššie). Nakoniec správny orgán nesprávne identifikoval individuálny objekt tohto priestupku (viz vyššie). Ďalším príkladom za všetky bude nasledovný záver správneho orgánu: *„Stejně tak obviněný ohrozil zákonem chráněný zájem, když si před jízdou vozidlem nezkontroloval, zda, popř. na jakém místě se nachází zelená karta, jež prokazuje řádné, zákonem požadované pojištění vozidla“.* Napr. rozhodnutie č. 49, sp. zn. MMZL-096652/2015-ML-PŘ-OOSA-2905/2015, príloha č. 5.1.1. Záver správneho orgánu je zjavne nesprávny, pretože priestupok *Nepredloženia zelenej karty*, je poruchový priestupok, a to preto, že porušuje záujem na riadnom plnení úloh verejnej správy (objekt). Nepredložením dokladu nevzniká iba ohrozenie, ale rovno porucha objektu. Boli vymenované iba dva príklady, avšak bolo by možné menovať príklady viac, nato ale priestor nie je. V každom prípade z rozhodovacej činnosti vyplynulo, že v odôvodneniach sa často vyskytujú nesprávne formulácie týkajúce sa objektu, či už ide o nesprávnu identifikáciu individuálneho objektu, zamieňanie poruchového priestupku s ohrozujúcim, alebo nesprávne identifikovanie následku prejednávaneho priestupku.

⁷⁸⁶ Vzhľadom nato, že Priestupkový zákon ČR, a bohužiaľ ani zákon č. 250/2016 Sb. o zodpovednosti za priestupky a řízení o nich (ďalej citované ako *„Nový zákon o priestupkoch“*), nebojuje žiadnym ustanovením proti nepreskúmateľnosti, musí správny orgán používať analogicky § 125 ods. 1 TR (viz oddiel 18.6.1.; tiež 10.6.1.).

zlínskeho magistrátu je výrazne lepšia, v porovnaní s rozhodnutiami slovenských správnych orgánov, musím konštatovať, že existujú podstatné nedostatky, ktoré je potrebné odstrániť. Som skutočne presvedčený o tom, že preskúmateľné rozhodnutie má vyčerpávajúcim spôsobom presvedčiť nezainteresovaného čitateľa o jeho celkovej správnosti. Nepostačí, že rozhodnutie je preskúmateľné na 50%, musí byť preskúmateľné na 100%. Dôvodov nepreskúmateľnosti existuje niekoľko:

1. Neuvedenie taxatívneho výpočtu dôkazných prostriedkov a vyhodnotenia dôkazov⁷⁸⁷.
2. Neuvedenie vyhodnotenia zákonného kritéria spôsobu spáchania⁷⁸⁸.
3. Neuvedenie vyhodnotenia zákonných kritérií zbiehajúceho sa priestupku⁷⁸⁹.
4. Nedostatočné vyhodnotenie zákonného kritéria zavinenia⁷⁹⁰.
5. Nedostatočné odôvodnenie ukladaného správneho trestu⁷⁹¹.

---

⁷⁸⁷ V rozhodnutiach sa nevyskytuje taxatívny výpočet dôkazných prostriedkov, ktoré boli vykonané (výnimkou je rozhodnutie č. 2, sp. zn. MMZL-070838/2015-SS-PŘ-OOSA-2521/2015, príloha č. 5.1.1., a spravidla rozhodnutia z roku 2010). Veta: „*Důkazní prostředky, které má správní orgán ve věci k dispozici, jsou založeny ve spisovém materiálu vedeném ve věci přestupku*“ (napr. rozhodnutie č. 40, sp. zn. MMZL-38551/2015-ZV-PŘ-OOSA-1486/15, príloha č. 5.1.1.), **rozhodne nepostačuje**. Takisto vyhodnotenie dôkazov z hľadiska predmetu dokazovania je roztriešené a nebývajú uvedené všetky. Správny orgán však na druhej strane vždy dôsledne a náležite vyhodnotil svedecké výpovede, ak sa v konkrétnom prípade vykonávali.

⁷⁸⁸ V odôvodneniach sa nevyskytuje vyhodnotenie zákonného kritéria spôsobu spáchania - skutok je spáchaný s motorovým alebo nemotorovým vozidlom. Na spoločenskú škodlivosť má zásadný vplyv typ vozidla (osobné, nákladné, motocykel atď.); bezpečnostné prvky vozidla hlavne voči chodcom (hodnotenie Euro NCAP systému je prístupné na internete); technický stav vozidla a pod. Toto sú skutočnosti, ktoré majú pri posudzovaní dopravných priestupkov zásadný vplyv, pretože rôzne vozidlá sú rôznymi prostriedkami spáchania, a pri prípadnej dopravnej nehode, sa odlišným spôsobom odrazia ich konkrétne vlastnosti. Napr. stret naloženého nákladného vozidla oproti stretu ľahkého osobného automobilu s chodcom.

⁷⁸⁹ V rozhodnutiach správny orgán úplne opomína odôvodňovať zbiehajúci sa priestupok (napr. rozhodnutie č. 23, sp. zn. MMZL-084381/2015-LG-PŘ-OOSA-2595/2015, príloha č. 5.1.1). Pokiaľ dôjde k súbehu, tak odôvodnenie musí pri každom jednom priestupku obsahovať vyhodnotenie všetkých zákonných kritérií pre určenie spoločenskej škodlivosti (§ 12 ods. 1). Z odôvodnenia musí byť zjavné, z čoho správny orgán odvodzuje naplnenie materiálnej stránky priestupku pri každom jednom zbiehajúcom sa priestupku. Správny orgán musí určiť mieru spoločenskej škodlivosti každého priestupku a následne mieru spoločenskej škodlivosti **celého skutku**. Od miery spoločenskej škodlivosti celého skutku sa potom odvíja argumentácia o uloženom správnom treste. Práve kvôli tomuto pochybeniu som vo vzorovom rozhodnutí predpokladal súbeh (viz príloha č. 22).

⁷⁹⁰ V odôvodneniach rozhodnutí je táto zásadná zložka úplne opomenutá, pričom forma zavinenia značným spôsobom určuje spoločenskú škodlivosť priestupku. Ako je napísané vyššie, tak správny orgán síce v odôvodneniach uvádza právnu kvalifikáciu zavinenia priestupku, ale spravidla nesprávne a nedostatočne. Nad rámec dostatočnej a správnej právnej kvalifikácie je potrebné uviesť, že akým spôsobom sa konkrétna forma zavinenia **odráža na spoločenskej škodlivosti**, a to podľa všeobecne zastávaného názoru, že úmysel je škodlivejší, ako nedbanlivosť. Pokiaľ ide o nedbanlivosť, tak sa môže vyskytnúť prípad, kedy by nedbanlivosť vodiča dosiahne intenzity bezohľadnosti (hrubá nedbanlivosť), čo samozrejme spoločenskú škodlivosť zvyšuje: „*Trestný čin je spáchaný z hrubé nedbalosti, jestliže přístup pachatele k požadavku náležitě opatrnosti svědčí o zřejmé bezohlednosti pachatele k zájmům chráněným trestním zákonem*“. § 16 ods. 2 Trestného zákonníka ČR. Správny orgán však musí dostatočne poukázať na skutkové okolnosti, ktoré ho priviedli k záveru, že v danom prípade ide už o hrubú nedbanlivosť.

⁷⁹¹ V rozhodnutiach je odôvodňovanie konkrétneho správneho trestu absolútne nedostačujúce. Navyše správny orgán používa jedinú a jednotnú argumentáciu pre uloženie akejkoľvek kombinácie správneho trestu. Takáto

6. Dospievanie ku konkrétnym záverom bez poskytnutia argumentácie o ich dopade na prejednávany priestupok⁷⁹².

Nepreskúmateľnosť rozhodnutia je závažným pochybením, pričom toto pochybenie spôsobuje, že adresát nevie prečo bol vydaný konkrétny výrok. Podľa môjho názoru je však rovnako závažným problémom aj identickosť rozhodnutí. Toto pochybenie spôsobuje, že adresát si v mysli zrekonštruje priestupok inak, ako sa v skutočnosti stal. Konštatujem, že toto pochybenie je najpríznačnejšie pre tento správny orgán. Správny orgán používa jednu predlohu rozhodnutia⁷⁹³, z ktorej vychádza a jeho faktické odôvodnenie konkrétneho prípadu spočíva v tom, že vyplní iba tie najzákladnejšie odlišnosti, a ďalej sa vôbec nezaoberá odôvodňovaním konkrétnej veci⁷⁹⁴. Odôvodnenia sú vždy totožné, bez ohľadu na skutkové okolnosti⁷⁹⁵ a vyskytujú sa v nich chyby⁷⁹⁶, často veľmi podstatné, ktoré iba dokazujú, že

---

prax je neprijateľná. Správny trest je z hľadiska páchatel'a zásahom do jeho základných práv a slobôd, a preto musí byť tento zásah tak dobre odôvodnený, aby prešiel testom proporcionality (viz podkapitola 6.4.). Takisto, iba náležite a **individuálne** odôvodnený správny trest môže mať na páchatel'a účinok. Páchatel' musí presne chápať, že prečo mu je ukladaný trest v konkrétnej podobe. Generálne prehlásenia a odkazy na znenie zákona nemôžu byť považované za odôvodnenie, i keď ich rozhodnutie obsahovať musí. Je pravdou, že *de lege lata* je zákon na druhy správnych trestov skúpy a navyše prikazuje uložiť určenú kombináciu. V každom prípade, ak správny orgán ukladá pokutu, tak sa musí vyjadriť vždy k majetkovým pomeroch páchatel'a. To urobil iba v jednom prípade: „*Správni orgán však prihliedl také k sociálnej situácii obvineného, neboť jak vyplývá ze spisového materiálu, je důchodce, a tudíž jeho finanční příjmy jsou omezené a uložená sankce by neměla být likvidační*“. Rozhodnutie č. 1, sp. zn. MMZL-064157/2015-MM-PŘ-OOSA-2220/2015, príloha č. 5.1.1. Pri iných druhoch správnych trestov musí dostatočne ozrejmiť, že prečo uložil trest v konkrétnej podobe, teda že spoločenská škodlivosť priestupku si to vyžaduje a takisto, že vzhľadom na osobu páchatel'a (ktorá je jedinečná, čo treba rozvíť primerane) bude zvolený trest, podľa názoru správneho orgánu, účinný (naplní účel správneho trestu).

⁷⁹² V odôvodneniach správny orgán často dospeje k nejakému záveru, pričom nezhodnotí jeho dopad na konkrétne skutkové okolnosti prejednávaneho prípadu. Napr. sa jedná typicky o záver: „*V evidenční kartě v rozhodném období je evidován jeden přestupek obvineného z roku 2010*“. Rozhodnutie č. 1, sp. zn. MMZL-000270/2014-OOSA-42/14-RT-PŘ, príloha č. 5.2.4. No a čo to znamená? Vyhodnotenie je ponechané na fantázií čitateľa. Ten si má domyslieť, čo uvedenie konkrétneho záveru znamená, z pohľadu správneho orgánu, v danom prípade, a teda ako sa odrazil na výroku rozhodnutia. Takáto prax je neprijateľná.

⁷⁹³ Čo samé o sebe nie je zlé pokiaľ je predloha napísaná bezchybne a pokiaľ sa týka iba tých častí rozhodnutia, ktoré v ňom musia byť. Ak sa však predloha týka tých častí odôvodnenia, ktoré sú z vecného hľadiska dôležité, pretože musia byť individualizované, tak je to nesprávne.

⁷⁹⁴ Tento záver platí hlavne pre roky 2015 a 2014, pretože v roku 2010 sa vyskytovala väčšia variabilita odôvodnení rozhodnutí (ale bola vyššia miera nepreskúmateľnosti). V roku 2010 neexistovala iba jedna predloha. Tento fakt súvisí s tým, že v roku 2010 rozhodovali úplne iní úradníci, ako v roku 2015 a 2014.

⁷⁹⁵ Jeden príklad za všetky. V konkrétnom prípade (rozhodnutie č. 2, sp. zn. MMZL-078102/2015-ML-PŘ-OOSA-2481/2015, príloha č. 5.1.2) sa správny orgán neunúval poskytnúť argumentáciu, ktorou by vyvrátil zjavne účelovú výpoveď obvineného, i keď zo všetkých ostatných dôkazov (výsledok dychovej skúšky 1,33 g/kg; videozáznam; policajt uviedol, že videl, ako sa obvinený tacká, ako spadol na komunikáciu vyplýva; obvinený do úradného záznamu uviedol: „K.O.“, čo sa interpelovať tak, že bol totálne opitý, pričom sám uviedol, že vypil 5 pív) jasne vyplynulo, že jeho výpoveď na ústnom pojednávaní o tom, že požil dve pívá pred jazdou, je zjavne nepravdivá. Navyše, zo skutkových okolností jasne vyplynulo, že obvinený jednal v priamom úmysle. V tomto prípade mal správny orgán všetky prostriedky nato, aby bezproblémovo označil výpoveď obvineného za nepravdivú a nevierohodnú. Správny orgán sa však držal zabehnutej predlohy odôvodnenia

k individualizovanému odôvodňovaniu rozhodnutí vôbec nedochádza. To je dôvod prečo správny orgán určuje mieru spoločenskej škodlivosti generálne a kategoricky, rovnako ako zavinenie a pod. (viz vyššie). Nakoniec musím konštatovať, že rozhodnutia sú neprehľadné, často sa v nich opakujú už vyslovené závery a do argumentácie je zapojený osvetový prvok, ktorý obsahuje všeobecné informácie, čo ju zahľucuje (viz nižšie).

15.6.2. Určovanie koncentrácie alkoholu v krvi.

15.6.2.1. Metodický pokyn Českého metrologického inštitútu.

Správny orgán, rovnako ako jeho slovenské náprotivky, zakladá rozhodnutia na základe výsledkov dychových skúšok. Na argumentáciu o problematike tohto postupu odkazujem do pododdielu 10.6.3.1. V každom prípade súhlasím s používaním dychových analyzátorov v priestupkovom konaní, ale iba za presne určených podmienok (viz podkapitola 22.4.). Musím konštatovať, že v Českej republike sú mnou navrhované podmienky skoro naplnené, pretože platí metodický pokyn Českého metrologického inštitútu⁷⁹⁷, ktorý stanovuje postup pre vykonávanie dychovej skúšky a interpretáciu výsledkov merania, čo hodnotím veľmi pozitívne⁷⁹⁸. S metodickým pokynom súhlasím až na dve veci:

1. Stanovenie časového intervalu pre opakovanie merania⁷⁹⁹.

---

rozhodnutia, takže vôbec nespochybňoval výpoveď obvineného, a vôbec nemenil zabehnuté odôvodnenie formy zavinenia, kedy mal zato, že obvinený jednal vo forme vedomej nedbanlivosti, čo je nezmysel (viz vyššie).

⁷⁹⁶ „V neprospěch obviněného hovoří i jeho evidenční karta řidiče, kdy obviněný nemá v kartě doposud žádný záznam“. Rozhodnutie č. 36, sp. zn. MMZL-097105/2014-ML-PR-OOSA-4400/14, príloha č. 5.2.1. Táto chyba v odôvodnení sa dá zaradiť k tým menej závažným. Chýb sa vyskytuje v rozhodnutí spravidla niekoľko a pomocou nich je veľmi jednoduché nadobudnúť dojem, že toto rozhodnutie, je iba troška pozmeneným derivátom iného rozhodnutia, ktoré bolo jeho predlohou. Adresát rozhodnutia sa musí cítiť skutočne „blažene“ keď si uvedomí, že si správny orgán nedal ani námahu napísať individualizované rozhodnutie, pomocou ktorého mu ukladá (prísny) správny trest. Takto sa dôvera v štátne orgány určite nebuduje.

⁷⁹⁷ Pracovní postup č. 114-MP-C008-08 - Metodika měření alkoholu v dechu: pro analyzátory alkoholu v dechu (viz príloha č. 12.2.).

⁷⁹⁸ Takisto sa správny orgán výslovne pýta obvinených, že či s výsledkami súhlasia a či ich považujú za dôkazy, ktoré objektívne určili koncentráciu alkoholu v ich krvi, čo sa pravidelne objavuje vo výpovediach obvinených.

⁷⁹⁹ Metodický pokyn stanovuje, že opakovanie dychovej skúšky sa má vykonať vždy po 5 minútach, pričom nerozlišuje, či ide o prvé a druhé meranie, alebo o druhé a nasledujúce - tabuľky č. 1, 3 a 6a (viz príloha č. 12.2.). Je však potrebné zdôrazniť, že sám metodický pokyn v bode 6 stanovuje: „*Testování osoby na konzumaci alkoholu je možné po uplynutí 15-ti minut od posledního požití alkoholu*“. V praxi nedokáže nikto zabezpečiť, aby sa dychová skúška vždy vykonala po 15 minútach od posledného požívania alkoholu. To by sa každý vodič musel sám, pred vykonaním dychovej skúšky, priznať, že pred chvíľou požíval alkohol. Takýto scenár je veľmi nepravdepodobný, a preto nie je možné vylúčiť, že vodič bude vykonávať skúšky v dobe kratšej, ako 15 minút, od posledného užitia alkoholu. Metodický pokyn na túto možnosť nepamätá, a preto je možné, aby vodič vykonal obe skúšky v časovom horizonte 10 minút, čo je menej, ako potrebných 15 minút. Takéto nastavenie je zjavne nesprávne. Pripomínam, že pre opakovanie druhého merania po 15 minútach existujú veľmi dobré dôvody (viz pododdiel 10.6.3.2.). Z tohto dôvodu mám zato, že druhá skúška sa musí vykonávať po 15 minútach, pričom ďalšie skúšky sa môžu vykonávať už po 5 minútach, s tým problém nie je (viz podkapitola

2. Stanovenie expertnej neistoty⁸⁰⁰.

Správne orgány postupujú podľa metodického pokynu, a teda nie je možné hovoriť o tom, že sú výsledky získavané postupom *non lege artis*. Metodický pokyn je však sám v rozpore

---

22.4.). Pokiaľ ide o faktické dodržiavanie tohto intervalu v praxi, tak policajti ho v rokoch 2015 a 2014 dodržali vždy a iba v roku 2010 sa vyskytovali prípady, kedy boli skúšky opakované po viac, ako 6 minútach.

⁸⁰⁰ Metodický pokyn stanovuje v bode č. 9 expertnú neistotu vo výške 0,20 g/kg, ktorú je **potrebné odčítať** od nameraného výsledku dychovej skúšky: „*Přepočtová konstanta 2,1, která je používána ve všech schválených typech měřicích přístrojů AAD, odpovídá nejčastějšímu vyjádření statistického stanovení hodnoty přepočtového faktoru mezi těmito metodami analýzy alkoholu v těle (metoda alkoholu v dechu, resp. metoda alkoholu v krvi). Neurčitost tohoto přepočtu je dána různými faktory (hladina alkoholu, vliv metabolismu každého jednotlivého člověka, jeho věku, resp. pohlaví, atd.). Pro vyjádření v následujících tabulkách byla zohledněna publikace „D. Mugur: Statistische Auswertung von Atem- und Blutalkoholkonzentrationen Anhand von 1000 in Der Praxis Ermittelten Datensätzen, Frankfurt am Main 2002“ („publikace“), kde je v závěru uveden přepočítávací faktor, resp. nejistota jeho určení, ve tvaru $1 : 2181 \pm 1 : 473$. Přepočet vychází ze současné dostupné úrovně znalostí a z pohledu platnosti „presumpce nevinny“ byla zvolena jeho pesimistická hodnota nejistoty, která v intervalu hodnot 0,21 až 1,50 g/kg (‰) je expertně odhadnutá na $cca \pm 0,20$ g/kg (‰). V budoucnu může být na základě nově získaných výsledků tato hodnota změněna“ (viz príloha č. 12. 2). Táto odchýlka je reakciou na fakt, že je stanovený univerzálny prepočítavací faktor, vo výške 2100, pričom každý človek má prepočítavací faktor individuálny (od 575 do 2813, priemer 1804, viz príloha č. 14). Od nameraného výsledku sa však ešte **odčítava aj maximálna dovolená chyba merania** pričom uvádzam, že s týmto odpočtom jednoznačne súhlasím (viz nižšie; viz bod č. 3.2.1., príloha č. 12.2.). Obe tieto odchýlky sa odčítavajú z dôvodu existencie pravidla *in dubio pro reo*. Preto pokyn stanovuje z každého výsledku povinnosť odčítať 0,20 promile a 0,04 promile (alebo 0,5 % alebo 20%), **čiže najmenej 0,24 promile** (alebo viac). Takže, ak vodič „nafúka“ napr. 0,39 promile, tak je potrebné odčítať 0,24, čo znamená, že výsledok bude 0,15. Avšak je dané, že človek môže mať fyziologickú hladinu alkoholu až 0,29 promile. To znamená, že všetky výsledky pod túto hranicu je potrebné považovať za fyziologické hladiny. A to je meritum problému, pretože rozhodnutia o priestupku, ktorými sa uznáva vina, **sú zakladané aj na výsledku 0,01 promile**, pričom sa správny orgán je presvedčený o tom, že takáto koncentrácia alkoholu v krvi ovplyvňuje človeka (rozhodnutie č. 93, sp. zn. MMZL-067403/2015-LG-PŘ-OOSA-2272/2015, príloha č. 5.1.1.). Tento záver je však objektívne nesprávny, pretože alkohol človeka vôbec neovplyvňuje do koncentrácie 0,30 promile (nad túto hranicu je možné hovoriť o ovplyvnení, avšak ovplyvnenie do 0,50 promile, a to najmä vo fáze odbúravania alkoholu, je vyslovene minimálne). Právny poriadok síce formálne stanovuje nulovú toleranciu, to je však iba fráza, pretože **každý človek má neustále v krvi koncentráciu alkoholu vyššiu, ako nula** (alkohol sa bežne vyskytuje v ľudskom tele - je to metabolit baktérií tráviaceho traktu). Nulová tolerancia teda objektívne ani existovať nemôže. Existuje hranica 0,30 promile, kedy je zo súdneho hľadiska možné hovoriť o požití alkoholu a jeho možnom vplyve na organizmus. Existencia expertnej neistoty teda umožňuje legálne postihnúť vodiča iba vtedy, ak bol výsledok dychovej skúšky 0,54 promile, pretože po odčítaní 0,24, je výsledok 0,30 promile. Takéto nastavenie nepovažujem za správne, pretože prehnane ochraňuje páchatel'ov. Je treba mať na pamäti, že dychový analyzátor môže **merať nepresne, ale aj v prospech páchatel'a**, a to vtedy, ak nameria menšiu koncentráciu, akú má páchatel' v skutočnosti v krvi. **V tejto situácii získava páchatel' veľkorysú expertnou neistotou ďalšiu výhodu**. Je treba dôrazne pripomenúť, že platí zásada materiálnej pravdy. Takéto nastavenie má však veľmi ďaleko od zistenia skutočnej koncentrácie alkoholu v krvi páchatel'a. Podľa môjho názoru toto nastavenie založilo zásadu formálnej pravdy, a preto ho ani nenavrhum v mojich návrhoch *de lege ferenda* (viz podkapitola 22.4.). S expertnou neistotou teda nemôžem v žiadnom prípade súhlasiť a jej existencia vo mne budí dojem, že pri jej vytváraní metrológovia nevzali do úvahy existenciu fyziologickej hladiny alkoholu v krvi. Snažil som sa operatívne zistiť v Českom metrológickom inštitúte, že či bolo vytváranie metodického pokynu konzultované so súdnymi lekármi z odboru toxikológie (forenznej alkoholológie). Odpoveď som nezískal, pretože daný pracovník v roku 2008 ešte nepracoval na inštitúte (avšak bol veľmi zbehlý v danej oblasti). Každopádne som po rozhovore s ním som nadobudol dojem, že k takejto konzultácii nedošlo, pretože to nebolo, z pohľadu metrológov, potrebné. Tí sa zamerali iba na aspekt možnej nepresnosti merania. Avšak, ak by bolo vytváranie expertnej neistoty konzultované so súdnymi znalcami, tak tí by určite zdôraznili, že fyziologická hladina alkoholu v krvi môže v individuálnych prípadoch dosiahnuť až koncentráciu 0,29 g/kg. Preto mám zato, že by k vytvoreniu expertnej neistoty nedošlo, ak by metrológovia vzali do úvahy existenciu fyziologickej hladiny.*

s návodmi na použitie a so zastávanými názormi, pokiaľ ide o časový odstup druhého merania (viz pododdiel 10.6.3.2.). Existujú však aj ďalšie pochybenia, ktoré sú príchítateľné výlučne správne orgánu. Po prvé, správny orgán vypočítava nesprávne **maximálnu dovolenú chybu merania**, pretože nech je výsledok dychovej skúšky akokoľvek vysoký, tak ju stanoví vždy vo výške **0,04 g/kg**⁸⁰¹. Maximálna dovolená chyba merania je však v metodickom pokyne pre rôzne koncentrácie stanovená odlišne⁸⁰². Správny orgán v tomto ohľade postupuje *non lege artis*. Po druhé, správny orgán pri odčítavaní oboch odchýlok⁸⁰³ **nepostupuje jednotne**, pretože raz ich odčítava od vyššej nameranej hodnoty⁸⁰⁴, inokedy zas od nižšej nameranej hodnoty⁸⁰⁵. Takto postupujú všetci úradníci správneho orgánu, takže nie je možné hovoriť o izolovaných pochybeniach, jedná sa o systémové pochybenie. Úradníci s obvinenými zaobchádzajú rozdielne v totožnej situácii, čím porušujú ústavný princíp materiálnej rovnosti. Nakoniec musím poukázať na fakt, že v roku 2010⁸⁰⁶ správny orgán **neodčítaval** ani expertnú neistotu (0,20 g/kg), ani maximálnu dovolenú chybu merania (0,04 g/kg), čo znamená, že postupoval *non lege artis*.

15.6.2.2. Určovanie miery opojenia alkoholom obvineného.

Ako je uvedené vyššie, tak vďaka expertnej neistote, sa v rozhodovacej činnosti vyskytli aj také prípady, kedy správny orgán pracoval pre účely rozhodnutia s preukázanou koncentráciou alkoholu v krvi vo výške 0,01 g/kg, 0,02 g/kg, 0,03 g/kg, 0,07 g/kg, 0,11 g/kg

⁸⁰¹ Napr. v rozhodnutí č. 1, sp. zn. MMZL-123708/2014-MS-PŘ-OOSA-5464/14, príloha č. 5.2.6., bol výsledok dychovej skúšky **2,44 g/kg**; v rozhodnutí č. 1, sp. zn. MMZL-123708/2014-MM-PŘ-OOSA-5464/14, príloha č. 5.2.2., bol výsledok dychovej skúšky **1,30 g/kg**; v rozhodnutí č. 1, sp. zn. MMZL-011628/2014-RT-PŘ-OOSA-590/14, príloha č. 5.2.1., bol výsledok dychovej skúšky **0,97 g/kg**, pričom maximálnu dovolenú chybu merania správny orgán stanovil **vždy vo výške 0,04 g/kg**.

⁸⁰² Tabuľka č. 1., príloha č. 12.2.

Hmotnostní koncentrace etanolu ve vydechaném vzduchu (mg/L)	Maximální dovolená chyba (mg/L)
< 0,4	0,02 (0,04g/kg)
≥ 0,4 a ≤ 2	5 % *)
> 2	20 %*)

*) Hodnoty v procentech jsou vztaženy k měřené hodnotě hmotnostní koncentrace etanolu

⁸⁰³ Prvou je maximálna dovolená chyba merania, druhou je expertná neistota. Správny orgán vždy odpočítaval číslo 0,24 g/kg.

⁸⁰⁴ Napr. rozhodnutie č. 6, sp. zn. MMZL-069157/2015-LG-PŘ-OOSA-2315/2015, príloha č. 5.1.1.

⁸⁰⁵ Napr. rozhodnutie č. 88, sp. zn. MMZL-095775/2015-MM-PŘ-OOSA-2881/2015, príloha č. 5.1.1. V tomto prípade bolo nižšia hodnota 0,24 g/kg, takže podľa správnosti mal predsa správny orgán ustáliť, že: „*Při zohlednění maximální dovolené chyby analyzátoru alkoholu v dechu a expertně stanovené nejistoty přepočtu na hodnotu alkoholu v těle ve výši 0,24%, tak u něj byla zjištěna a potvrzena minimální hladina alkoholu v krvi ve výši 0,00 %*“. To, ale neurobil, a preto je v tomto svetle jeho záver: „*V České republice je stanovena nulová tolerance alkoholu v krvi a je zcela zjevné, že toto bylo obviněným jednoznačně porušeno*“, pomerne pochybný.

⁸⁰⁶ V roku 2010 sa takisto správny orgán často nezaoberal faktom, že dochádzalo k väčším rozdielom medzi dychovými skúškami, ako pripúšťa metodický pokyn (viz príloha č. 5.3.1.).

atd⁸⁰⁷. Tieto koncentrácie sa rovnajú fyziologickej hladine alkoholu v krvi, a preto je nezmysel, aby nejakým spôsobom človeka ovplyvňovali. Správny orgán opiera svoje rozhodnutia v zásade o nasledovnú argumentáciu: „*Bezpečné řízení vyžaduje dobrý zrak, posouzení zvuků a krátkou reakční dobu. Alkoholické nápoje, jako látky s tlumivým účinkem, všechny uvedené schopnosti zhoršují, a to i při velmi nízké hladině alkoholu*“⁸⁰⁸. Tento záver je minimálne pri reakčnom čase podľa Vorela nesprávny⁸⁰⁹ (Zikmund nesúhlasí⁸¹⁰). Vzhľadom na obsah citácie je jasné, že správny orgán vychádza z názorov Nešpora. Jeho názory však určite nie sú jediné v odvetví (forenznej) alkohológie a už vôbec nie sú jednotne prijímané: „*Literární údaje o vlivu etanolu na schopnost řídit motorové vozidlo se **značně liší**. Obecné hodnocení vlivu koncentrace alkoholu etanolu uvádí např.* (odkaz na Hirt, M. Lacina, P. Krejzlík, Z. Mráz, J. Etanol, s. 529-538. in: Kolektiv autorů: *Soudní lékařství*, ed. Vorel, F. Grada Publishing, Praha 1999, 606 s. ISBN 80-7169-728-1 - pozn. autora). **Značný vliv různých koncentrací etanolu na schopnost řídit motorové vozidlo uvádí Nešpor na svých internetových stránkách (www.muweb.cz/veda/nespor) (tabulka 1). **Podstatně menší vliv etanolu na jednotlivé funkce ovlivňující schopnost řídit vyplývají z dalších literárních údajů:** (zhrnutie literárny údajov tvorí obsah celého článku - autor)⁸¹¹. Vorel v tomto článku uvádza tabuľku účinku alkoholu na ľudský organizmus podľa Nešpora⁸¹², ktorej obsah, podľa môjho**

⁸⁰⁷ Viz napr. posledné rozhodnutia z prílohy č. 5.1.1.

⁸⁰⁸ Napr. rozhodnutie č. 26, sp. zn. MMZL-176246/2015-ML-PŘ-OOSA-4393/2015, príloha č. 5.1.1.

⁸⁰⁹ „*Koncentrace etanolu v krvi do 0,40 g/kg neovlivňuje reakční čas ani schopnost dodržovat jízdní dráhu. ... Při koncentracích etanolu v krvi 0,70 g/kg zkoumané osoby vykazují třikrát více chyb v koncentračním testu, dvakrát více chyb v reakčním testu a významné snížení tolerance vůči stresu. **Nebylo však zaznamenáno signifikantní prodloužení reakčního času***“. Vorel, F. *Vliv etanolu na schopnost řídit motorové vozidlo*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2003, (roč. 48) č. 1. str. 6. (viz příloha č. 23).

⁸¹⁰ „*Je třeba poukázat i na závěr znaleckého posudku, který uvádí, že při hladinách alkoholu v krvi již kolem 0,5 g/kg může reakční doba se prodloužit až dvojnásobně a při hladině alkoholu v krvi kolem 1,01 g/kg až čtyřnásobně*“. Rozhodnutie č. 3, sp. zn. 6To 56/2015, príloha č. 7.1.6. Vo všetkých prípadoch, v ktorých bol ustanovený Zikmund, ako znalec, vždy tvrdil, že vyššia koncentrácia alkoholu ovplyvňuje reakčný čas (týchto prípadov je možné počítat' na desiatky v tejto práci, uvedené rozhodnutie je iba príkladom).

⁸¹¹ Vorel, F. *Vliv etanolu na schopnost řídit motorové vozidlo*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2003, (roč. 48) č. 1. str. 5 - 6. (viz příloha č. 23).

⁸¹²

Hladina etanolu v krvi	Projevy ovlivnění ve vztahu k řízení motorového vozidla
0,2 až 0,5 promile	Prokazatelné zhoršení schopnosti řídit. Tendence riskovat, nepřiměřená sebedůvěra, zhoršená schopnost rozeznat pohybující se světla. Horší odhad vzdálenosti.

názoru, nesporne podporuje vyslovený záver (viz tiež tabuľky v oddiely 10.6.3.3.). Na záver musím konštatovať, že správny orgán iné faktory určujúce mieru opojenia alkoholom obvineného, ako koncentráciu alkoholu v krvi nezisťuje (s výnimkou liekov, ktoré ovplyvňujú účinok alebo metabolizmus alkoholu⁸¹³), a zakladá rozhodnutie výlučne na tomto faktore, čo je pochopiteľne v rozpore so zásadou materiálnej pravdy (viz pododdiel 10.6.3.3.). Česká prax sa v tomto od slovenskej, bohužiaľ, neodlišuje.

15.6.2.3. Osvetový prvok a ovplyvnenie alkoholom pod odbúraní z krvi.

Jednoznačne pozitívne sa dá hodnotiť skutočnosť, že v odôvodneniach sa vyskytuje pomerne rozsiahla osvetová pasáž, ktorá upozorňuje na riziká jazdy pod vplyvom alkoholu a poukazuje na reálne následky, ktoré sú s týmto fenoménom spojené. Avšak, ako pozitívne sa nedá hodnotiť, že na základe tohto osvetového prvku sa zakladá argumentácia. Dôvodom je fakt, že osvetový prvok obsahuje všeobecné informácie, ktoré nemajú (nemusia mať) bezprostrednú relevanciu v danom prípade⁸¹⁴. To v dôsledku spôsobuje, že generálne

0,5 až 0,8 promile	Viz výše, navíc pronikavě prodloužený reakční čas (zhoršený postřeh). Dále roste přeceňování vlastních schopností, oči se obtížně přizpůsobují přechodu ze světla do tmy a naopak, horší vnímání barev (červená!). Zhoršená schopnost soustředění. Poruchy rovnováhy (motocyklisté a cyklisté!). Dále se zhoršuje odhad vzdálenosti.
0,8 až 1,2 promile	Viz výše, navíc se zhoršuje schopnost vnímat okraje zorného pole (tzv. tunelové vidění), další zhoršování soustředění, je ještě více prodloužen reakční čas, roste bezohlednost při řízení.
Přes 1,2 promile	Viz výše. Takový řidič představuje pro sebe i okolí obrovské riziko. Nadále se zhoršují poruchy soustředění, reakční čas, rovnováha i nekritičnost. Často i špatná orientace. I velmi zkušený řidič se v tomto stavu může dopustit hrubých chyb, jako je sešlápnutí plynu místo brzdy.
Kocovina, kdy etanol už z krve vymizel	Vyšší riziko spánku, nevolnosti a dalších tělesných a duševních obtíží, které odvádějí pozornost řidiče, krátkodobá ztráta vědomí v důsledku hypoglykémie (poklesu krevního cukru). Zhoršení některých nemocí, což může ovlivnit schopnost bezpečně řídit (např. vysoký krevní tlak, cukrovka, nemoci trávicího systému, epilepsie).

Vorel, F. *Vliv etanolu na schopnost řídit motorové vozidlo*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2003, (roč. 48) č. 1. str. 5. (viz příloha č. 23).

⁸¹³ „Obviněný ještě sdělil, že netrpí žádnou nemocí, která by měla vliv na vstřebávání alkoholu z krve, stejně tak neužívá žádné léky, které by toto mohli ovlivnit“. Napr. rozhodnutie č. 69, sp. zn. MMZL-035410/2014-ML-PŘ-OOSA-2203/2014, příloha č. 5.2.1.

⁸¹⁴ „Řidič velmi často subjektivně vůbec nepocituje ovlivnění alkoholem a cítí se tedy být naprosto v pořádku, nicméně v krizových a náročných situacích pak není schopen reagovat adekvátně takovým způsobem, jakým by reagoval v případě, že by v krvi nebyl alkohol vůbec obsažen. Navíc svoji roli v této souvislosti s požíváním alkoholu hraje i únava a určitý „reakční útlum“, což po požívání alkoholu v určité fázi nemusí být subjektivně rozpoznatelné, přičemž ovšem jejich následkem může logicky být zpomalení reakcí řidiče na podněty souvisejících s řízením vozidla a s jeho účastí v provozu na pozemní komunikaci“. Napr. rozhodnutie č. 26, sp.

prehlásenia, ktorými sa podkladá argumentácia je možné v odvolacom konaní napádať, pokiaľ ide o ich platnosť v konkrétnom prípade. Ďalším problémom je, že správny orgán sa v rozhodnutiach, v rámci osvetového prvku, pomerne obširne zaoberá faktom, že alkohol môže ovplyvňovať (ovplyvňuje) človeka aj po jeho celkovom odbúraní z organizmu⁸¹⁵, čo mimochodom dokazuje, že správny orgán je výrazne ovplyvnený Nešporom (viz tabuľka vyššie). Je faktom, že stav „opice“ (kocoviny) ovplyvňuje vodiča. Avšak vodiča ovplyvňujú aj iné, celkom bežné stavy, ako bolesť hlavy, nevoľnosť, rozrušenie, hnev a iné vychýlenia emočného stavu, alebo taká únava⁸¹⁶. To je všetko pravda, avšak v týchto prípadoch je reč o priestupku *Jazdy pod vplyvom negatívneho účinku chorobného stavu*⁸¹⁷, nie o priestupku

---

zn. MMZL-176246/2015-ML-PŘ-OOSA-4393/2015, príloha č. 5.1.1. Toto sú generálne prehlásenia a ak sa vzťahujú na konkrétny prípad, tak sú nepreukázanými domnienkami. Schopnosť pružne a správne reagovať na kritické situácie v premávke je závislá výlučne od vodičových individuálnych predispozícií, skúseností a zručnosti ovládania konkrétneho vozidla. Fakt, že majorita vodičov nevie správne reagovať v krízových situáciách (a to najmä z dôvodu slabého obsahu kurzov autoškoly), bez ohľadu nato, či majú alebo nemajú alkohol v krvi, je známou notoriou. Zaiste, alkohol vplýva na jazdecké schopnosti a úsudok vodiča, avšak, ak by sme chceli dávať k tiazii túto okolnosť obvinenému, tak by sme mali dokazovať jeho schopnosti v stave opitosti a za triezveho stavu. Jedine takto by sa dalo zistiť, že ako veľmi konkrétneho vodiča ovplyvňuje stav opitosti pri vedení vozidla. Viem si celkom dobre predstaviť, že profesionálny pretekár bude vedieť správne reagovať na krízovú situáciu aj pod vplyvom alkoholu, a to preto, že má veľa skúseností s krízovými situáciami a je zručný v ovládaní vozidla. Stav opitosti ho síce bude ovplyvňovať, ale vie to vykompenzovať. Zároveň si viem predstaviť, že tzv. „víkendový vodič“ nevie za žiadnych okolností reagovať pružne a správne. Preto, mám zato, že takáto argumentácia nie je na mieste. Tieto prehlásenia môže rozhodnutie obsahovať, ale iba ako osvetový, pedagogický prvok. Nesmie sa na nich zakladať rozhodnutie.

⁸¹⁵ „Dá se však říci, že i v době, kdy alkohol už z krve vymizel, může být i tak bezprostředně řidič negativně ovlivněn při řízení vozidla (v souvislosti s jeho dřívějším požitím), a to z důvodu nevoľnosti, je zde vyšší riziko mikrosněpanku, únavy, narušení rychlosti reakcí a dalších tělesných a duševních obtíží, které odvádějí pozornost řidiče“. Napr. rozhodnutie č. 84, sp. zn. MMZL-079434/2015-ML-SS-OOSA-2477/2015, príloha č. 5.1.1.

⁸¹⁶ „**Koncentrace etanolu v krvi 0,70 g/kg jsou po stránce vlivu na schopnost řídit motorové vozidlo srovnatelné se spánkovou deprivací (dvouhodinové řízení po probdělé noci)**“. Vorel, F. *Vliv etanolu na schopnost řídit motorové vozidlo*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2003, (roč. 48) č. 1. str. 6. (viz príloha č. 23).

⁸¹⁷ Skutková podstata priestupku *Jazdy pod vplyvom negatívneho účinku chorobného stavu* znie: „Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v provozu na pozemních komunikacích jiným jednáním, než které je uvedeno pod písmeny a) až j), nesplní nebo poruší povinnost stanovenou v hlavě II tohoto zákona“ (§125c ods. 1 písm k):

- „Řidič nesmí řídit vozidlo nebo jet na zvířeti, jestliže je jeho schopnost k řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti snížena v důsledku jeho zdravotního stavu“ § 5 ods. 2 písm. c);
- Za spáchanie hrozí pokuta od 1.500 Kč do 2.500 Kč, v klasickom správnom konaní a do 2.000 Kč, v blokovom konaní (§ 125c ods. 5 písm. g) a § 125c ods. 7 písm. a).

Dokazovanie spáchania tohto priestupku je jedno z tých najkomplikovanejších, pretože po prvé, ako správny orgán vôbec zistí, že osoba trpí chorobným stavom? Po druhé ako správny orgán dokáže, bez dôvodných pochybností, že napr. taká bolesť hlavy znížila schopnosť viesť vozidlo dostatočným spôsobom? V týchto prípadoch sa musí vykonávať náročné znalecké dokazovanie, ktoré nebude spravidla nijak jednoznačné, jednak z dôvodu chýbajúcich tvrdých dát a jednak z dôvodu individuality každého človeka. Skutočné potrestanie vodiča za spáchanie tohto priestupku sa mi zdá skôr iluzórne, ako reálne, ale uznávam, že tento priestupok musí existovať. Dá sa však použiť iba v zjavných prípadoch zníženia schopnosť viesť vozidlo, napr. jazdenie bez dioptrických okuliarov alebo kontaktných šošoviek (vodič nevidí ostro) apod.

Jazdy pod vplyvom alkoholu. Na záver konštatujem, že je dobré, že osvetový prvok je zakomponovaný do rozhodnutí, avšak nesmie sa používať týmto spôsobom.

15.6.3. Absencia odborného vyjadrenia (znaleckého posudku).

Z celkového počtu 261 posudzovaných prípadov priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu*, kedy páchatelmi boli vodiči, bol v 31 prípadoch vedľa dychových skúšok, vykonaný aj krvný test⁸¹⁸. Výsledok krvného testu bol poskytnutý na listine s názvom: „*Protokol o lékařském vyšetření pro ovlivnění alkoholem*“. Správny orgán zakladal rozhodnutie na tejto listine, čo je možné považovať za nesprávne. Výsledok krvného testu a jeho interpretácia musí byť poskytnutá, podľa môjho názoru, minimálne vo forme odborného vyjadrenia, pretože sa jedná o odborné záležitosti, na ktoré treba odborné znalosti, ktoré správny orgán nemá⁸¹⁹. Z tohto dôvodu si správny orgán musí zaopatriť minimálne odborné vyjadrenie, avšak znalecký posudok je najbezpečnejšou formou, z hľadiska preskúmateľnosti postupu stanovenia koncentrácie alkoholu v krvnom vzorku⁸²⁰. Nedodržanie tohto postupu sa najpríznačnejšie odrazilo v jednom prípade z roku 2010⁸²¹, kedy napriek faktu, že výsledok krvného testu bol **0,20 g/kg**, teda z hľadiska súdnolekárskeho negatívny výsledok⁸²², došlo k uznaniu viny. Ak by bol do správneho konania zapojený znalec, tak by na tento fakt upozornil. Toto pochybenie nerozlučne súviselo tiež s faktom, že v roku 2010 správny orgán zakladal rozhodnutia na výsledkoch dychových skúšok, a to aj v tých prípadoch, kedy došlo k vykonaniu krvného testu. V rokoch 2015 a 2014 sa toto pochybenie už nevyskytovalo, avšak na druhej strane, nevykonávanie znaleckého dokazovania sa negatívne odrážalo v tom, že nedávali robiť spätné prepočty v takých prípadoch, kedy existovalo dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu⁸²³. Nakoniec sa absencia znaleckého dokazovania spôsobila

⁸¹⁸ Najviac testov, konkrétne 22, bolo vykonaných v roku 2010.

⁸¹⁹ „*Závisí-li rozhodnutí na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, které úřední osoby nemají, a jestliže odborné posouzení skutečností nelze opatřit od jiného správního orgánu, správní orgán usnesením ustanoví znalce*“. § 56 zák. č. 500/2004 Sb. Správni řád.

⁸²⁰ *Mutatis mutandis* je možné prihliadnuť stanovisku České společnosti soudního lékařství a soudní toxikologie: „*Výbor projednal praxi, kdy vyšetření koncentrace NL (návykových látek - pozn. autora) u řidičů je vyžadováno pouze ve formě odborného vyjádření či dokonce pouze výsledku na formuláři a nikoliv znaleckého posudku. Výbor považuje takovou praxi za nesprávnou, neboť jde o složité vyšetření, které je možné provádět jen za podmínek uvedených ve Věstníku MZ, částka 9 z 27. 11. 2012 a které má významný dopad na podezřelého řidiče*“ (viz príloha č. 20.4.). Nebol som schopný zistiť, že či existuje obdobné stanovisko aj k forme výsledku toxikologického vyšetrenia alkoholu. Mám však zato, že je potrebné poskytnúť minimálne odborné vyjadrenie.

⁸²¹ Rozhodnutie č. 74, sp. zn. MMZL-31538/2010-RT-PR, príloha č. 5.3.1.

⁸²² Prílohy č. 11.1.; 11.2.; 11.3.; 12.1. a 12.2.

⁸²³ K urobeniu spätných prepočtov (i keď uznávam, že tie sa môžu vykonať iba za presne a prísne stanovených podmienok) sa malo rozhodne pristúpiť v rozhodnutiach č. 9 a 10, sp. zn. MMZL-100521/2015-LG-PR-OOSA-

nezákonnosť oboch prípadov priestupku *Jazdy v stave vylučujúcom spôsobilosť*⁸²⁴. V týchto prípadoch správny orgán nepribral do konania znalca, a stav vylučujúci spôsobilosť konštatoval sám, čo však nemohol učiniť, pretože posudzovanie odborných otázok náleží iba znalcovi (viz oddiel 15.5.1.).

15.6.4. Popretie zásady legality.

V konkrétnom prípade⁸²⁵ nastala situácia, kedy obvinený vykonal dychové skúšky a orientačný test na prítomnosť drogy (cannabis), s pozitívnym výsledkom. Policajti však obvineného nevyzvali k odberu krvi za účelom zistenia koncentrácie drogy a alkoholu v krvi a vystačili s vyvodzovaním zodpovednosti za jazdu pod vplyvom alkoholu. Policajti teda nevykonali neodkladný a neopakovateľný úkon, čím zmarili vyšetrenie podozrenia zo spáchania priestupku *Jazdy pod vplyvom návykovej látky*. Týmto postupom policajti porušili nielen zásadu legality, ale aj princíp materiálnej rovnosti. Pochybenia v tomto prípade nekončia, pretože správny orgán, namiesto toho, aby zastavil konanie o priestupku *Jazdy pod vplyvom návykovej látky*, pretože spáchanie priestupku sa, vďaka nevykonaniu neodkladných a neopakovateľných úkonov, nedalo obvinenému preukázať⁸²⁶, nevyvodzoval zodpovednosť z toho dôvodu, že pribratie znalca by bolo v rozpore so **zásadou hospodárnosti a efektivity konania**⁸²⁷, a to preto, že priestupok *Jazdy pod vplyvom návykovej látky*, **sa trestá pomocou tej istej skutkovej podstaty** (takže obvinenému nehrozí prísnejší trest). Správny orgán má teda zjavne zato, že súbeh jazdy pod vplyvom alkoholu a jazdy pod vplyvom návykovej látky vôbec nie je spoločensky škodlivejšie konanie, ako jazda pod vplyvom alkoholu alebo návykovej látky samostatne. Skutok preto nebol ani ako súbeh trestaný⁸²⁸, a páchateľ dostal obdobný správny trest, ako iní páchatelia, ktorí jazdili pod vplyvom alkoholu s danou koncentráciou alkoholu (0,90 g/kg). Z uvedeného vyplýva, že správny orgán takisto, ako policajti, porušil princíp materiálnej rovnosti.

3061/2015 a sp. zn. MMZL-095494/2015-LG-PŘ-OOSA-2908/2015, príloha č. 5.1.1., pretože v oboch prípadoch boli výsledky dychových skúšok okolo 1,20 g/kg a výsledky krvných testov okolo 0,80 g/kg, pričom krvné testy boli vykonané približne po hodine od vykonania dychových skúšok. V týchto prípadoch nie je možné vylúčiť, že páchatelia boli potrestaní za priestupok, pričom v skutočnosti spáchali trestný čin.

⁸²⁴ Prílohy č. 5.2.6. a č. 5.3.6.

⁸²⁵ Rozhodnutie č. 4, sp. zn. MMZL-150993/2014-ML-PŘ-OOSA-6103/14, príloha č. 5.2.1.

⁸²⁶ § 76 ods. 1 písm. c) Priestupkového zákona ČR. Správny orgán mohol prípadne vec odložiť podľa § 66 ods. 3 písm. g) Priestupkového zákona ČR.

⁸²⁷ Čo je v podstate hlúposť, pretože náklady na znalca musí v prípade uznania viny zaplatiť obvinený.

⁸²⁸ Pochopiteľne, že nebol, pretože *Jazda pod vplyvom návykovej látky* nebola preukázaná. Keby skutok správny orgán trestal, ako súbeh, tak poruší zásadu prezumpcie nevinu.

15.6.5. Ostatné pochybenia.

Zlínsky správny orgán sa dopúšťal rovnakých procesných pochybení, ako slovenské správne orgány. Z rozhodovacej činnosti vyplynulo, že správny orgán:

- nedokazoval ostatné faktory vplyvajúce na schopnosť viesť motorové vozidlo (individuálna tolerancia, psycho-fyziologický stav v dobe požívania alkoholu/drogy a pod.), s výnimkou klinických príznakov a možným spolupôsobením liekov (viz pododdiel 10.6.3.3.);
- považuje úradný záznam za dôkazný prostriedok, pričom pravdepodobne nedochádza k poučovaniu o práve odoprieť výpoveď zo strany policajtov pri cestnej kontrole (viz oddiel 10.6.5. a 10.6.4.)⁸²⁹;
- používa nesprávne formulácie⁸³⁰;
- používa demonštratívny výpočet dôkazov (viz oddiel 10.6.7.)⁸³¹;

⁸²⁹ „Jeho reakce byla negativní, a proto se ho hlídka policie dotazovala, zda požil nějaký alkoholu předcházející večer. Obviněný měl hlídce uvést, že předcházející večer vypil 2 l 11-ti stupňového piva“. Rozhodnutie č. 32, sp. zn. MMZL-48568/2014-MS-PŘ-OOSA-2941/14, príloha č. 5.2.1. „Správni orgán má také k dispozici „Úřední záznam“ sepsaný policisty při silniční kontrole obviněného dne 20. 7. 2015, ve kterém je uvedeno, že obviněný na místě samém s naměřenými hodnotami alkoholu v krvi souhlasil a rovněž uvedl, že dne 19. 7. 2015, v době od 14:00 hodin do 18:00 hodin vypil 3 l dvanáctistupňového piva“. Rozhodnutie č. 39, sp. zn. MMZL-098835/2015-ML-PŘ-OOSA-2991/2015, príloha č. 5.1.1. „Správni orgán má také k dispozici „Úřední záznam“ sepsaný policistou dne 12. 12. 2015 po provedení silniční kontroly obviněného, ve kterém je uvedeno, že obviněný na místě samém s naměřenými hodnotami alkoholu v krvi souhlasil, a rovněž uvedl, že dne 11. 12. 2015, kdy v době od 20:00 do 21:00 hodin požil, 2 x 0,5 litru jedenáctistupňového piva a 2 x 0,4 cl rumu“. Rozhodnutie č. 26, sp. zn. MMZL-176246/2015-ML-PŘ-OOSA-4393/2015, príloha č. 5.1.1. (rovnako napr. rozhodnutie č. 57, sp. zn. MMZL-094365/2015-ML-PŘ-OOSA-2825/2015, príloha č. 5.1.1. a mnoho ďalších).

⁸³⁰ „I přesto to však správní orgán zejména vzhledem k času spáchaní přestupku hodnotí spíše ve prospěch obviněného. Ve prospěch obviněného hovoří **naopak** skutečnost, že v důsledku jeho jednání nedošlo k žádné škodě na majetku, zdraví ani živote třetích osob“. Napr. rozhodnutie č. 26, sp. zn. MMZL-176246/2015-ML-PŘ-OOSA-4393/2015, príloha č. 5.1.1. Nesprávna voľba slov, ktoré prizvukujú (zdôrazňujú) význam vysloveného záveru. Táto nesprávnosť formulovania viet súvisí s používaním jednej predlohy odôvodnení, a z pohľadu čitateľa pôsobí strašne neprofesionálne. Správny orgán by mal navyše zmeniť poradie objektov, pretože prvý musí byť jednoznačne život, potom zdravie a až nakoniec majetok.

„Jednání obviněného má tedy příčinnou souvislost s následkem, kterým je v tomto případě porušení zákonem chráněného zájmu **a také společenských hodnot**“. Napr. rozhodnutie č. 3, sp. zn. MMZL-058065/2015-LG-PŘ-OOSA-2120/2015, príloha č. 5.1.1. Zvýraznený dôvetok je nadbytočný, pretože zákonom chránený záujem (objekt) trestných deliktov sú spoločenské záujmy a hodnoty (právne statky).

„Důkazním prostředkem jsou v daném případě výsledky dechových zkoušek“. Rozhodnutie č. 89, sp. zn. MMZL-094888/2015-ML-PŘ-OOSA-2838/2015, príloha č. 5.1.1. Je treba trvať na správnej terminológii. Dôkazným prostriedkom je dychová skúška, dôkazom je výsledok dychovej skúšky.

„Jak již správní orgán uvedl, materiální stránka přestupku je spatřována v tom, že v případě obviněného má jeho jednání schopnost ohrozit, a to tedy ve svém následku - bezpečnost (tedy zdraví a život či majetek) **jak obviněného, tak ostatních účastníků provozu na pozemní komunikaci**“. Napr. rozhodnutie č. 27, sp. zn. MMZL-41596/2015-ZV-PŘ-OOSA-1530/15, príloha č. 5.1.1. Argumentácia je založená na tom, že priestupkom sa má chrániť aj samotný páchatel' pred jeho vlastným (dobrovoľným) konaním. Avšak trestné právo ani trestné právo správne neslúži k ochrane páchatel'a pred konaním, ktorým si spôsobuje ujmu (viz rozhodnutia Najvyššieho správneho súdu ČR sp. zn. 5 As 42/2007 - 55 a sp. zn. 2 As 38/2010 - 70). Táto argumentácia preto nie je na mieste.

- poučuje o právach účastníka konania, nie o právach obvineného⁸³²;
- používa predlohu znenia výpovedí obvinených (viz oddiel 10.6.6.)⁸³³;
- hodnotí v neprospech skutočnosť, ak sa obvinený nedostaví k prejednávaniu priestupku a nespolupracuje pri prejednávaní priestupku (viz oddiel 10.6.2.)⁸³⁴.

15.7. Posúdenie primeranosti správnych trestov a trestania.

V kontexte posudzovania primeranosti musím už tradične na začiatok pripomenúť, že správny orgán trestaní prihliadal, v rozpore so zákonom, k recidíve. Recidíva, ako priťažujúca okolnosť, spôsobovala uloženie prísnejšieho správneho trestu. Avšak určite nemôžem tvrdiť, že by sprísnený postih recidívy bol tak drakonický, ako tomu bolo v prípade banskobystrického správneho orgánu. Trestanie druhovej recidívy bolo spravidla zanedbateľné, čo však neplatilo pre špeciálnu recidívu, pretože sprísnenie postihu bolo viditeľné (viz nižšie). Pokiaľ ide o samotné posudzovanie primeranosti, tak je potrebné posudzovať jednotlivé priestupky samostatne:

- **Jazda pod vplyvom alkoholu (návykovej látky).** V prípade roku 2010 sa o primeranosti nedá vôbec uvažovať, a to preto, že v prípade správneho trestu pokuty bola trestná sadzba zákonom stanovená v rozmedzí od 10.000 - 20.000 Kč, pričom zákon prikazuje ukladať tiež správny trest zákazu činnosti za tento priestupok⁸³⁵. Z tohto dôvodu došlo aj k takému prípadu⁸³⁶, kedy obvinený dostal pokutu 15.000 Kč a zákaz činnosti na 10 mesiacov za jazdu pod „vplyvom“ alkoholom vo výške 0,29 promile, čiže v rámci

⁸³¹ „Svoj záväz správny orgán opiera zejména o ...“. Napr. rozhodnutie č. 26, sp. zn. MMZL-176246/2015-ML-PŘ-OOSA-4393/2015, príloha č. 5.1.1. Toto pochybenie sa však netýka roku 2010, pretože v tomto roku bol v rozhodnutiach spravidla uvedený taxatívny výpočet dôkazných prostriedkov.

⁸³² „V rámci ústního jednání byl obviněný seznámen se spisovým materiálem, byl poučen o právech a povinnostech účastníka řízení“. Napr. rozhodnutie č. 57, sp. zn. MMZL-094365/2015-ML-PŘ-OOSA-2825/2015, príloha č. 5.1.1. Obvinený nemôže v žiadnom prípade dostávať poučenie pre účastníka správneho konania, ale musí dostať poučenie pre obvineného z priestupku. Obvinený nemá zásadne žiadne procesné povinnosti (okrem povinnosti dodržiavať právne normy pri vedení svojej obhajoby). Nevie, ako vyzerá poučenie, ktoré poskytuje správny orgán, ale ak je obsahovo skutočne zhodné s poučením účastníka (ktoréhokoľvek) správneho konania, tak sa jedná o také procesné porušenie, ktoré má vplyv na zákonnosť rozhodnutia.

⁸³³ Výpovede, až na pár výnimiek, majú rovnakú štruktúru a sled. Je ťažko uveriteľné, že všetci obvinení odpovedajú týmto štýlom, obzvlášť, ak výpoveď sa skladá aj z monologickej, nie iba z dialogickej časti.

⁸³⁴ „V neprospech obviněného hovoří také fakt, že neměl zájem přestupkové jednání projednat, ke správnímu orgánu se nedostavil a řádně s ním nespůlpracoval“. Rozhodnutie č. 2, sp. zn. MMZL-83040/2014-MM-PŘ-OOSA-4002/14, príloha č. 5.2.4. Zdá sa, že išlo iba o individuálny exces, pretože v obdobných prípadoch, iní úradníci, takto nepostupovali.

⁸³⁵ Sadzba správneho trestu zákazu činnosti bola rovnaká, a to 6 mesiacov až 1 rok.

⁸³⁶ Rozhodnutie č. 61, sp. zn. MMZL-53096/2010/-SK-PŘ-OOS-1656/10-SK, príloha č. 5.3.1.

fyzologickej hladiny. Dôvod prísneho trestu bola dvojnásobná špeciálna recidíva, a to **z rokov 2000 a 2005**, teda správny orgán prihliadal k zahladeným správnym trestov z pred 10 a 5 rokov od spáchania skutku. Vzhľadom na tieto fakty mám zato, že nie je možné uvažovať o primeranosti. V každom prípade však môžem tvrdiť, že správny orgán ukladal v tomto roku správne tresty prevažne na dolnej hranici trestných sadziieb, pričom iba v jednom prípade⁸³⁷ bol využitý ich plný rozsah. V rokoch 2015 a 2014 bola situácia už odlišná, pretože došlo k zmene trestnej sadzby pokuty do dnešnej podoby (2.500 - 20.000 Kč). Napriek tomu nie je možné vysloviť jediný názor na primeranosť trestania, a to preto, že v rozhodovacej činnosti sa vyskytli zásadné excesy.

- **Trestanie páchatel'ov pod vplyvom alkoholu, ktorí podstúpili krvný test.**

Z rozhodovacej činnosť jednoznačne vyplynulo, že tým páchatel'om, ktorí podstúpili krvný test boli ukladané prísnejšie tresty⁸³⁸. Vzhľadom na nepreskúmateľnosť rozhodnutí nie je možné zistiť, že prečo bol pri týchto uložený prísnejší správny trest v porovnaní s tými páchatel'mi, ktorí iba „nafúkali“ rovnakú koncentráciu. Tento systematický postup správneho orgánu vo mne vzbudil dojem, že správny orgán chce prihliadať k výsledkom dychových skúšok, pretože tie boli v niektorých prípadoch vyššie, ako 1 promile. Správny orgán chce zrejme nahrádzať činnosť trestného súdu, a preto ukladá prísnejšie tresty. V každom prípade bol v týchto prípadoch *prima facie* a nesporne porušený princíp materiálnej rovnosti.

- **Trestanie cyklistov.** V prípade cyklistov nie je možné o primeranosti uvažovať, pretože pokuty vo výške cez 10.000 Kč⁸³⁹ sú podľa môjho názoru mimo akéhokoľvek rozumného správneho uváženia⁸⁴⁰. Navyše cyklisti dostávali rovnaké odôvodnenia, ako vodiči motorových vozidiel, a to bez ohľadu na to, že spôsob

---

⁸³⁷ Rozhodnutie č. 30, sp. zn. MMZL-25225/2010-CV-PŘ-OOS-853/10, príloha č. 5.3.1.

⁸³⁸ Rozhodnutia č. 10 a 11, sp. zn. MMZL-100521/2015-LG-PŘ-OOSA-3061/2015 a MMZL-095494/2015-LG-PŘ-OOSA-2908/2015, príloha č. 5.1.1.; rozhodnutia č. 10, 11, 48, 49, 56, 62 a 87, sp. zn. MMZL-100925/2014-ZV-PŘ-OOSA-4585/14, MMZL-116866/2014-ML-PŘ-OOSA-5053/14, MMZL-111225/2014-ZV-PŘ-OOSA-4869/14, MMZL-04557/2014-ML-PŘ-OOSA-2738/14, MMZL-040361/2014-OOSA-2506/14-MS-PŘ, MMZL-059084/2014-ML-PŘ-OOSA-3610/14, MMZL-12663/2014-RT-PŘ-OOSA-591/14, príloha č. 5.2.1.

⁸³⁹ Prílohy č. 5.1.2. a č. 5.2.2.

⁸⁴⁰ Navyše v prípade rozhodnutia č. 2, sp. zn. MMZL-089407/2014-ML-PŘ-OOSA-4217/14, príloha č. 5.2.2., správny orgán dokonca najskôr uložil páchatel'ovi pokutu vo výške **17.000 Kč**, proti čomu sa úspešne páchatel' odvolal. Správny orgán potom svoje rozhodnutie zmenil a uložil páchatel'ovi pokutu vo výške **symbolických 9.600 Kč**.

spáchania priestupku (bicykel vs. motorové vozidlo) je úplne odlišný (iná spoločenská škodlivosť).

Ďalej musím vyjadriť svoj nesúhlas so zákonným príkazom ukladať pokutu a zákaz činnosti spoločne, pričom rovnako nesúhlasím so 6 mesačnou spodnou hranicou trestnej sadzby v prípade zákazu činnosti⁸⁴¹. Už tradične musím konštatovať, že považujem trestanie jazdy do 0,50 promile za veľmi prísne, a to z dôvodu automatického ukladania 6 mesačného zákazu činnosti. Za absolútne nezákonné a neprimerané považujem trestanie jazdy pod „vplyvom“ alkoholu pod 0,30 promile. V týchto prípadoch sa žiadny priestupok spáchaný nebol a uložené tresty sú protiústavným zásahom do základných práv a slobôd obvineného. Napriek uvedenému môžem konštatovať, že ak by sa zmienené excesy v rozhodovacej činnosti nevyskytli, tak by som sa určite priklonil k názoru, že princíp primeranosti a rovnako princíp materiálnej rovnosti v zásade dodržaný bol.

- **Jazda v stave vylučujúcom viesť vozidlo.** Tohto priestupku sa týkali iba dve rozhodnutia, pričom páchatelmi boli cyklisti. V prvom prípade bola uložená pokuta 25.500 Kč a druhom 30.000 Kč⁸⁴². Uloženie pokuty v týchto výškach cyklistom predbehlo aj slovenské správne orgány, pokiaľ ide o prísnosť. Takéto tresty sú podľa môjho názoru ukážkovým príkladom drakonického trestania.
- **Odmietnutie vyšetrenia na zistenie návykovej látky.** V prípade tohto priestupku boli ukladané správne tresty prevažne na spodku trestných sadzieb (pokuta 25.000 Kč a zákaz činnosti na 12 mesiacov). Primeranosť alebo neprimeranosť nastavenia zákonných sadzieb sa dá posudzovať iba pri porovnaní s trestami ukladanými za trestné činy⁸⁴³.

15.8. Zhrnutie.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti konštatujem, že ústavný princíp primeranosti v určitých ohľadoch dodržaný bol, **avšak v určitých ohľadoch nie**. Ako je možné vidieť, tak

---

⁸⁴¹ S touto hranicou trestnej sadzby by som sa vedel stotožniť iba vtedy, ak by bola jazda pod vplyvom alkoholu do pol promile dovolená. *De lege lata* ju však považujem za neprimerane prísnu.

⁸⁴² Zákon stanovuje trestnú sadzbu v prípade pokuty na 25.000 - 50.000 Kč a v prípade zákazu činnosti na 1 až 2 roky. Tento fakt je primárnou príčinou neprimeranosti.

⁸⁴³ A to je možné iba veľmi obmedzene, pretože české trestné súdy ukladali v majorite prípadov podmienený trest odňatia slobody, nie peňažné tresty (*viz* podkapitoly 17.7 a 18.7.), čo znamená, že je potrebné porovnávať nekompatibilné tresty.

za neprimeranosť správnych trestov je z veľkej časti zodpovedný zákonodarca, ktorý stanovil podmienky pre ukladanie správnych trestov prísne, niekedy až drakonicky. Z menšej časti je za neprimeranosť zodpovedný správny orgán, ktorý trestaním jazdy pod **0,30** promile, trestaním páchatel'ov, ktorí vykonali krvný test a trestaním cyklistov, podľa môjho názoru, porušil tie najzákladnejšie ústavné princípy. Vo zvyšku prípadov však správny orgán tieto princípy v zásade neporušil. Na záver však musím pripomenúť, že rozhodnutia zlínskeho správneho orgánu boli vedľa neprimeranosti zat'ažené viacerými ďalšími pochybeniami, ktoré mali zásadný vplyv na zákonnosť.

16. Magistrát hlavného mesta Prahy.

16.1. Rok 2015.

V roku 2015 správny orgán vydal celkom 1853 rozhodnutí týkajúcich sa posudzovaných priestupkov. Z celkového počtu 77 sprístupnených rozhodnutí sa 16 týkalo priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu*, pričom vo všetkých prípadoch boli páchatelia vodiči motorových vozidiel⁸⁴⁴. Ďalších 13 rozhodnutí sa týkalo priestupku *Jazdy pod vplyvom návykovej látky*⁸⁴⁵. Majorita rozhodnutí, a to 40 rozhodnutí, sa týkalo priestupku *Odmietnutia vyšetrenia na zistenie návykovej látky*⁸⁴⁶. Priestupkom *Jazdy v stave vylučujúcom spôsobilosť viesť vozidlo* sa zaoberali 4 posudzované rozhodnutia, pričom v 3 prípadoch boli páchatelmi cyklisti⁸⁴⁷ a v 1 prípade vodič motorového vozidla⁸⁴⁸.

16.2. Rok 2014.

V roku 2014 správny orgán vydal celkom 1615 rozhodnutí týkajúcich sa posudzovaných priestupkov. Z celkového počtu 119 sprístupnených rozhodnutí bolo možné posúdiť iba 92, a to dôvodu nesprávne urobenej, a teda nezákonnej⁸⁴⁹, anonymizácie rozhodnutí (viz príloha

---

⁸⁴⁴ Príloha č. 6.1.1.

⁸⁴⁵ Príloha č. 6.1.3.

⁸⁴⁶ Príloha č. 6.1.4.

⁸⁴⁷ Príloha č. 6.1.7.

⁸⁴⁸ Príloha č. 6.1.6.

⁸⁴⁹ Anonymizácia rozhodnutí bola urobená tak, že bola začlenená aj spisová značka a meno úradnej osoby, ktorá vydala rozhodnutie a takisto údaje o ďalších osobách (jedná sa o rovnaké pochybenie, ako robil banskobystriický správny orgán, avšak v jeho prípade sa však dali informácie po osvetlení rozhodnutia zistiť). Vzhľadom na to, že toto pochybenie je značne závažné a opakuje sa, tak sa k nemu vyjadrím (navyše je dosť iritujúce, pretože znemožňuje výskum a vzhľadom nato, že sprístupnenie informácií je spolpatnené, tak sa očakáva, že anonymizácia bude vykonaná v súlade so zákonom). Anonymizácia rozhodnutí slúži **výlučne a jedine** na ochranu osobnosti **obvineného a poškodeného, teda účastníkov konania**. Anonymizácia neslúži na utajovanie iných informácií. Preto je utajenie spisovej značky, mien úradníkov, súdnych znalcov, ale takisto svedkov neprípustné a nezákonné. Obsah dokumentov verejnej správy môže byť utajený iba z **taxatívnych** dôvodov uvedených v zákone č. 106/1999 Sb. o slobodnom prístupe k informáciám (ČR); zákone č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám (SR). Ani jeden z dôvodov nepripúšťa takú anonymizáciu, aká bola vykonaná v predmetných rozhodnutiach. Tajná verejná správa je vlastná totalitárnemu štátu, ale v demokratických právnych štátoch, v ktorých je človek považovaný za jediný zdroj moci, a v ktorých človeku verejná správa **slúži**, nie panuje, je verejná správa otvorená. Utajenie prichádza do úvahy iba výnimočne. Kontrola výkonu verejnej moci zo strany verejnosti sa neredukuje iba na fyzickú prítomnosť osôb na pojednávaniach. Kontrola výkonu verejnej moci je rozmanitá, od vysielania živých internetových a televíznych prenosov, cez vyhotovovanie audiovizuálnych záznamov zo schôdzí, pojednávanií a faktických úkonov, až po sprístupňovanie obsahu dokumentov verejnej správy. V demokratickom právnom štáte platí, že občan si sám kontroluje výkon verejnej moci, a preto ktokoľvek ju vykonáva, musí kontrolu občanovi umožniť. Preto platí, že každá osoba, ktorá vykonáva verejnú moc, teda každá úradná osoba (verejný činiteľ), musí strpieť kontrolu zo strany verejnosti pri výkone verejnej moci, teda pri výkone svojej práce. Od politika, cez policajta, až po

č. 21.1.). Z počtu 92⁸⁵⁰ sa 21 týkalo priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu*, pričom páchatel'mi boli iba vodiči motorových vozidiel⁸⁵¹. Ďalších 26 rozhodnutí sa týkalo priestupku *Jazdy pod vplyvom návykovej látky*⁸⁵² a ďalších 40 rozhodnutí priestupku *Odmietnutia vyšetrenia na zistenie návykovej látky*⁸⁵³. Priestupkom *Jazdy v stave vylučujúcom spôsobilosť viesť vozidlo* sa zaoberalo 5 posudzovaných rozhodnutí, pričom v 3 prípadoch boli páchatel'mi cyklisti⁸⁵⁴ a v 2 prípadoch vodiči motorových vozidiel⁸⁵⁵.

16.3. Rok 2010.

V roku 2010 správny orgán vydal celkom 1385 rozhodnutí týkajúcich sa posudzovaných priestupkov. **Z celkového počtu 100 rozhodnutí bola vo všetkých, až na tri, nezákonne urobená anonymizácia (viz vyššie).** Z tohto dôvodu neboli tieto rozhodnutia posudzované, pretože ak nie je možné zaevidovať pochybenia, tak posudzovanie je bez významu. Nižšie zmienené pochybenia sa teda primárne týkajú rokov 2015 a 2014, i keď po letmom prezretí niektorých rozhodnutí je možné konštatovať, že rovnaké pochybenia sa vyskytovali aj v roku 2010 (viz príloha č. 21.1.).

16.4. Posúdenie zákonnosti rozhodnutí.

úradníkov na podateľniach správnych orgánov. Tak, ako si majiteľ môže kontrolovať, ako mu robotníci stavajú dom, tak takisto si môže občan (človek) kontrolovať, ako si úradník vykonáva svoju prácu. V štáte existuje veľké množstvo osôb, ktoré sa podieľajú na výkone verejnej moci, a sú nimi všetky tie osoby, ktoré vykonávajú verejnú moc na základe zákonného zmocnenia, menovacieho aktu, autorizačného aktu a pod. Tragédia povedomia o statuse úradnej osoby (verejného činiteľa) je dnes v spoločnosti za všetkými mysliteľnými hranicami nevedomosti, pretože aktuálne ani samotné úradné osoby mnohokrát nevedia, že sú pri výkone svojej práce, úradnými osobami. O povedomí laickej populácie nie je možné vôbec uvažovať. Je vyslovene úbohé, že v štátoch, ktoré sa prehlasujú dobrých 23 rokov, za demokratické právne štáty, je občanom (ľuďom) bránené v kontrole verejnej moci, a to vždy, ak sa nato vyskytne príležitosť. Následne sa sudy každú chvíľu úplne zbytočne zaoberajú žalobami, ktoré sa týkajú nezákonného odopretia verejnej kontroly, a rozhodnú vždy rovnako, a to tak, že žalobca má pravdu, teda, že jeho právo na slobodný prístup k informáciám bolo porušené. Sudy sú stále, ako papagáje, ktoré vyslovujú dookola to isté, avšak štátne orgány, ktoré to zaryte ignorujú, sú veľmi prekvapené, keď v ich konkrétnej veci súd po 1000x zopakuje to isté. Takýto stav je jednoducho absolútne neprípustný a musí sa okamžite zmeniť.

⁸⁵⁰ 6 rozhodnutí bolo z roku 2013.

⁸⁵¹ Príloha č. 6.2.1.

⁸⁵² Príloha č. 6.2.3.

⁸⁵³ Príloha č. 6.2.4.

⁸⁵⁴ Príloha č. 6.2.7.

⁸⁵⁵ Príloha č. 6.2.6.

Podľa môjho názoru, ani jedno z 169 posudzovaných rozhodnutí, neobstojí, nemôže obstať, v teste zákonnosti. V týchto rozhodnutiach sa vyskytli azda všetky mysliteľné procesnoprávne a hmotnoprávne pochybenia.

16.5. Hmotnoprávne pochybenia.

16.5.1. Nesprávna právna kvalifikácia skutku.

V konkrétnych prípadoch⁸⁵⁶ správny orgán kvalifikoval skutok, ako priestupok *Jazdy v stave vylučujúcom spôsobilosť* napriek tomu, že sa jednalo o **vodiča motorového vozidla**⁸⁵⁷, čo znamená, že mala byť vyvodzovaná zodpovednosť za trestný čin. Rozhodnutie je takto ničotné z dôvodu absolútnej vecnej nepríslušnosti, pretože o vine a treste za trestný čin môže rozhodovať iba trestný súd. Správny orgán ani v jednom rozhodnutí neuviedol dôvody pre nevyvodzovanie zodpovednosti za trestný čin⁸⁵⁸. V jednom prípade správny orgán vykonal rovnakú právnu kvalifikáciu, napriek tomu, že sa vodič motorového vozidla **odmietol** v nemocnici podrobiť krvnému testu⁸⁵⁹. Správny orgán takto vedľa prisvojenia právomoci trestného súdu, porušil ešte princíp materiálnej rovnosti, pretože vždy, ak dôjde k odmietnutiu, tak sa vyvodzuje zodpovednosť za priestupok ***Odmietnutia vyšetrenia na zistenie návykovej látky***. Fakt, že tento priestupok je *lex specialis* voči priestupku *Jazdy pod*

---

⁸⁵⁶ Prílohy č. 6.1.6. a 6.2.6.

⁸⁵⁷ Týmto priestupkom môžu byť postihovaní jedine vodiči nemotorových vozidiel (ak sú splnené podmienky).

⁸⁵⁸ V rozhodnutí č. 1, sp. zn. S-MHMP 1127379/2015/Voj, príloha č. 6.1.6., boli dôvody pre rozhodovanie správneho orgánu zjavné, pretože ten rozhodoval preto, že došlo k vykonaniu iba **jednej dychovej skúšky** s výsledkom 1,28 promile, čo orgány činné v trestnom konaní museli odmietnuť, pre nemožnosť preukázania trestného činu (pokiaľ ide o ostatné prípady, tak v nich boli vykonávané dve dychové skúšky). Avšak ani uznanie viny za priestupok nie je možné založiť na základe jediného nepriameho dôkazu - výsledku dychovej skúšky (viz pododdiel 10.6.3.1.) - a preto bol postup správneho orgánu nezákonný. Nevykonanie opakovania dychovej skúšky je takisto v rozpore s metodickým pokynom (viz príloha č. 12.2.), takže sa jedná o **postup non lege artis** pri vyvodzovaní zodpovednosti. Z dôvodu policajného pochybenia pri zabezpečovaní riadnych dôkazov (krvný test), však nebolo možné uznať vinu za ktorýkoľvek trestný delikt, či už trestný čin *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*, alebo priestupok *Jazdy pod vplyvom alkoholu*. Preto bol páchateľ potrestaný nezákonne. Navyše, ak ide o preskúmateľnosť, tak konštatujem, že toto rozhodnutie je **absolútne nepreskúmateľné**.

⁸⁵⁹ „... když se podrobil vyšetření podle zvláštního právního předpisu ke zjištění, zda není ovlivněn alkoholem analyzátořem alkoholu v dechu, splňujícím podmínky stanovené zvláštním právním předpisem (Alcotest Dräger), které bylo pozitivní v hodnotě 2,08 a opakovaně 2,18 promile alkoholu v dechu, odpovídající po zohlednění maximální dovolené chyby analyzátořu a expertně stanovené nejistoty dle přepočtové tabulky Metodiky měření alkoholu v dechu Českého metrologického institutu hladině minimálně 1,81 g/kg v těle obviněného. Následně se podrobil lékařskému vyšetření ve FN Bulovka, kde odmítl dechovou zkoušku i odběr krve. **Správní orgán však vyhodnotil celý skutek tak, že prvotně bylo dostatečně zadokumentováno dechovými zkouškami, že řídil motorové vozidlo pod vlivem alkoholu a tyto zkoušky jsou pro vedení přestupkového řízení zcela průkazné a dostačující**“. Rozhodnutie č. 1, S-MHMP 1800821/2014/Mau, príloha č. 6.2.6.

vplyvom alkoholu/návykovej látky alebo priestupku Jazdy v stave vylučujúcom spôsobilosť, správny orgán úplne ignoroval.

V ďalších prípadoch pražský správny orgán rovnako, ako jeho zlínsky náprotivok, právne kvalifikoval skutok cyklistu, ako priestupok Jazdy v stave vylučujúcom spôsobilosť⁸⁶⁰, pričom do správneho konania nepribral znalca. Pražský správny však, na rozdiel od zlínskeho správneho orgánu, považuje stav vylučujúci spôsobilosť viesť nemotorové vozidlo už opitnosť nad 1 promile⁸⁶¹. Jedno z týchto rozhodnutí⁸⁶² bolo navyše špecifické, pretože v tomto prípade cyklista spadol z bicykla, pričom si spôsobil zranenie a hmotnú škodu na vlastnom bicykli. Správny orgán tohto cyklistu teda obvinil, z dôvodu porušenia § 4 písm. a) zákona o silničnom provozu⁸⁶³, aj z priestupku Dopravnej nehody⁸⁶⁴ podľa § 125c ods. 1 písm. k) zákona o silničnom provozu⁸⁶⁵. Konanie však bolo zastavené, pretože skutok nebol obvinenému preukázaný⁸⁶⁶. Avšak vzhľadom nato, že nevznikla ujma inej osobe, ako

⁸⁶⁰ Príloha č. 6.1.7., príloha č. 6.2.7.

⁸⁶¹ „... hladině 1,70 g/kg alkoholu v krvi obviněného z přestupku a vzhledem ke skutečnosti, že hodnota je vyšší než 1,00 g/kg alkoholu v krvi, učinil správní orgán závěr, že obviněný řídil jízdní kolo ve stavu vylučujícím způsobilost. ... Jako okolnost přitěžující správní orgán naopak skutečnost, že obviněný věděl, že požil alkohol a i přes tuto skutečnost jízdní kolo řídil a to ve stavu vylučujícím způsobilost - v množství větším než 1,00 g/kg alkoholu v krvi“. Rozhodnutie č. 2, sp. zn. S-MHMP 988010/2015/Vos, príloha č. 6.1.7. Správny orgán má teda zato, že odborné stanovisko súdnolekárskej spoločnosti o stave vylučujúcom viesť motorové vozidlo sa vzťahuje aj na vodičov nemotorových vozidiel.

⁸⁶² Rozhodnutie č. 3, sp. zn. S-MHMP 1007514/2014/Vos, príloha č. 6.2.7.

⁸⁶³ „Při účasti na provozu na pozemních komunikacích je každý povinen chovat se ohleduplně a ukázněně, aby svým jednáním neohrožoval život, zdraví nebo majetek jiných osob ani svůj vlastní, aby nepoškozoval životní prostředí ani neohrožoval život zvířat, své chování je povinen přizpůsobit zejména stavebnímu a dopravně technickému stavu pozemní komunikace, povětrnostním podmínkám, situaci v provozu na pozemních komunikacích, svým schopnostem a svému zdravotnímu stavu“. Ako je možné vidieť, tak táto právna norma prikazuje vodičovi chrániť vlastný život, zdravie a majetok. Normy trestného práva však nesmú slúžiť k ochrane osôb, pred ich vlastným konaním, ktorým si spôsobia ujmu. Táto právna norma však tento princíp ignoruje.

⁸⁶⁴ „Dopravní nehoda je událost v provozu na pozemních komunikacích, například havárie nebo srážka, která se stala nebo byla započata na pozemní komunikaci a při níž dojde k usmrcení nebo zranění osoby nebo ke škodě na majetku v přímé souvislosti s provozem vozidla v pohybu“. § 47 ods. 1 zákona o silničnom provozu.

⁸⁶⁵ Nejednalo sa o priestupok Dopravnej nehody podľa § 125c ods. 1 písm. h) zákona o silničnom provozu: „Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v provozu na pozemních komunikacích způsobí dopravní nehodu, při které je jinému ublíženo na zdraví“.

⁸⁶⁶ „Dne 15.01.2015 byl v rámci ústního jednání vyslechnut svědek, který ve své výpovědi uvedl, že v okamžiku, kdy cyklista upadl na vozovku okolo něj projíždělo vozidlo, přičemž uvedl, že nedokáže vyloučit střet tohoto vozidla s cyklistou a tím i skutečnost, že by cyklista neupadl na vozovku z vlastního přičinění. Především na základě vyjádření svědka k průběhu dopravní nehody správní orgán opětovně prostudoval spisový materiál a dospěl po objektivní úvaze ... k závěru, že ve věci nelze učinit rozhodnutí o zavinění obviněného z přestupku podle ustanovení § 125c odst. 1 písm. k) zákona č. 361/2000 Sb. ... pro podezření z porušení § 4 písm. a) zákona č. 361/2000 Sb“. Rozhodnutie č. 3, sp. zn. S-MHMP 1007514/2014/Vos, príloha č. 6.2.7. Z uvedeného vyplýva, že ak by sa v konaní nevyskytol svedok, a cyklista by padol z dôvodu vlastného konania, tak správny orgán by bez akéhokoľvek problému potrestal cyklistu za spáchanie dopravnej nehody. Zhruba takto rozhoduje správny orgán v hlavnom meste republiky po 7 rokoch od vydania prvého rozsudku v obdobnej veci.

obvinenému, tak správny orgán nebol vôbec oprávnený obviňovať cyklistu⁸⁶⁷, pretože je absurdné niekoho trestať alebo sťahovať, za poškodenie jeho vlastného majetku alebo zdravia. Tieto závery vyslovil už v rokoch **2007 a 2010** Najvyšší správny súd Českej republiky v rozhodnutiach sp. zn. 5 As 42/2007 - 55 a sp. zn. 2 As 38/2010 - 70. Uvedené rozhodnutia boli reakciou na formalistický prístup českých správnych orgánov pri vyvodzovaní zodpovednosti za priestupok *Dopravnej nehody* (viz oddiel 10.5.1.). Ako je možné vidieť, tak formalistický prístup stále pretrváva.

16.5.2. Nesprávna právna kvalifikácia skutku a zavinenie.

Už tradične musím konštatovať, že správny orgán značne chyboval pri právnej kvalifikácii zavinenia. Variácie foriem zavinenia sa prakticky vyskytovali iba v prípade priestupku *Odmietnutia vyšetrenia na zistenie návykovej látky*, kedy sa jednalo najčastejšie o nevedomú nedbanlivosť⁸⁶⁸ a nepriamy úmysel⁸⁶⁹ (niekedy sa vyskytoval úmysel⁸⁷⁰ alebo nedbanlivosť⁸⁷¹ bez uvedenia formy). Tento priestupok je však možné spáchať iba vo forme priameho úmyslu (viz oddiel 15.5.2.). V prípadoch ostatných druhov priestupku (ale takisto pri odmietnutí) sa vyskytovala spravidla **hybridná** forma zavinenia, ktorú vytvoril správny orgán: „*V daném případě se obviněný dopustil přestupku vědomým nedbalostním jednáním, neboť věděl, nebo měl vědět, že v případě, kdy se odmítne podrobiť vyšetření na přítomnost návykové látky, se dopouští přestupku*“⁸⁷² (odmietnutie vyšetrenia); „(správní orgán přihlédl) ... k míře

⁸⁶⁷ Správny orgán v obdobnom prípade, a to v rozhodnutí č. 1, sp. zn. S-MHMP 940479/2014/Vrá, príloha č. 6.2.7., postupoval správne, a teda neobvinil páchatel'a so spôsobenia dopravnej nehody.

⁸⁶⁸ „*Správní orgán při určení druhu a výměry ukládané sankce zhodnotil ... v neposlední řadě i míru zavinění ve formě minimálně nedbalosti nevědomé, která je v pomyslné stupnici forem zavinění sice nejnižší, ale k naplnění skutkové podstaty postačuje, neboť jmenovaný měl a mohl vědět, že se jako řidič vozidla odmítnutím vyšetření dopouští protiprávního jednání (361/2000 Sb.)*“. Napr. rozhodnutie č. 6, sp. zn. S-MHMP 627024/2015/Šil, príloha č. 6.1.4.

⁸⁶⁹ Napr. rozhodnutie č. 7, sp. zn. S-MHMP 501243/2015/Voj, príloha č. 6.1.4. V tomto konkrétnom rozhodnutí navyše správny orgán kvalifikoval prekročenie najvyššej dovolenej rýchlosti, ako vedomú nedbanlivosť, čo je opäť nezmysel, pretože tento priestupok môže byť spáchaný iba v priamom úmysle (vodič vie, že prekračuje najvyššiu povolenú rýchlosť), alebo v nevedomej nedbanlivosti (vodič nevie, že prekračuje najvyššiu povolenú rýchlosť).

⁸⁷⁰ Napr. rozhodnutie č. 16, sp. zn. S-MHMP 202836/2015/Špa, príloha č. 6.1.4.

⁸⁷¹ Napr. rozhodnutie č. 37, sp. zn. S-MHMP 1746172/2014/Sva, príloha č. 6.2.4. V tomto prípade navyše došlo k viacčinnému súbehu s priestupkom *Jazdy bez vodičského oprávnenia podľa § 125c ods. 1 písm. e)* a správny orgán v prípade tohto priestupku právne kvalifikoval zavinenie, ako nevedomú nedbanlivosť, čo je samozrejme nezmysel. Je absurdné myslieť si, že ak osoba nemá vodičské oprávnenie a rozhodne sa jazdiť na vozidle, že nevie to tom, že vodičské oprávnenie potrebuje. Je spoločenskou notoriou, že jazda na akomkoľvek motorovom vozidle, podlieha udeleniu vodičského oprávnenia.

⁸⁷² Rozhodnutie č. 5, sp. zn. S-MHMP 648556/2015/Tou, príloha č. 6.1.4.

zavinění, kdy obviněná **věděla nebo mohla vědět**, že může být pod vlivem alkoholu ...⁸⁷³ (jazda pod vplyvom alkoholu). Ako je možné vidieť, tak došlo k spojeniu prvých častí definícií vedomej a nevedomej nedbanlivosti, pričom druhé časti ostali opomenuté. Táto hybridná forma zavinenia nedáva zmysel, pretože pri nedbanlivosti sú rozhodujúce práve druhé časti definícií. Z dôvodu nesprávneho použitia hmotného práva sú tieto rozhodnutia nezákonné.

16.5.3. Ostané pochybenia.

Z rozhodovacej činnosti pražského správneho orgánu vyplynuli aj ďalšie, už tradičné, pochybenia. Správny orgán:

- nezákonne prihlíadal k recidíve (viz oddiel 15.5.3.)⁸⁷⁴.
- nesprávne určoval materiálnu stránku priestupku⁸⁷⁵.

⁸⁷³ Rozhodnutie č. 11, sp. zn. S-MHMP 1595394/2015/Čar, príloha č. 6.1.1.

⁸⁷⁴ „V neposlední řadě správní orgán přihlédl i k výpisu z evidenční karty řidiče ze kterého vyplývá, že obviněný zde nemá za dobu posledních tří let žádný záznam ve smyslu ustanovení § 119 odst. g, h, j) zákona č. 361/2000 Sb ...“. Rozhodnutie č. 9, sp. zn. S-MHMP 335126/2015/Kar, príloha č. 6.1.1. „Při určení druhu a výše sankce správní orgán přihlédl k tomu, že jmenovaný má v evidenci řidičů záznamy o přestupcích starší pěti let“. Rozhodnutie č. 16, sp. zn. S-MHMP 1171410/2014/Kla, príloha č. 6.2.3. Pokiaľ ide o **špeciálnu recidívu**, tak časové obdobie je dlhšie. Správny orgán prihlíadal k špeciálnej recidíve z roku 2010 napr. v rozhodnutí č. 16, sp. zn. S-MHMP 202836/2015/Špa, príloha č. 6.1.4. (páchatelka dostala pokutu 35.000 Kč a zákaz činnosti na 14 mesiacov za priestupok z roku 2010 a za prejednávany priestupok z roku 2015 dostala pokutu 35.000 Kč a zákaz činnosti na 18 mesiacov). Ďalej je potrebné uviesť, že správny orgán často neuvádza presné údaje o recidíve a iba uzavrie, že obvinený má záznamy v registri vodičov. Takisto je často údaj o recidíve ponechaný bez jeho vyhodnotenia, teda buď ako poľahčujúcej, alebo priťažujúcej okolnosti.

⁸⁷⁵ „Materiální znak přestupku je tedy v tomto případě dán nejen tím, že odmítnutí se podrobit vyšetření na přítomnost jiné návykové látky je za přestupek označeno výslovně v zákoně ..., ale podle názoru správního orgánu i tím, že jízda pod vlivem alkoholu či jiné návykové látky je jednou z **nejčastějších příčin dopravních nehod**“. Rozhodnutie č. 5, sp. zn. S-MHMP 648556/2015/Tou, príloha č. 6.1.4. Ako je možné vidieť, tak správny orgán najskôr poukazuje na typovú závažnosť (nutnosť existencie priestupku a správnych trestov), pričom vzápätí odkazuje na jazdu pod vplyvom drog, ako častú príčinu dopravných nehôd. V danom prípade sa však jedná o priestupok *Odmietnutia vyšetrenia na zistenie návykovej látky* a jeho materiálna stránka spočíva v tom, že správny orgán je zabránené zistiť skutočný stav, teda že nemôže zistiť, či podozrivá osoba je alebo nie je pod vplyvom alkoholu alebo drogy. Tento priestupok nemá nič spoločné so záujmom na bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky. Jeho druhovým objektom je záujem na riadnom výkone verejnej správy. Z tohto dôvodu je akékoľvek zakladanie materiálnej stránky tohto priestupku na ohrození, či porušení záujmu na bezpečnosti cestnej premávky nesprávne. Je pozoruhodné, že správny orgán si uvedomuje materiálnu stránku, pretože v ďalšom rozhodnutí správny orgán správne konštatuje, že: „Pokud by řidič znal řádně svoje povinnosti a podrobil by se vyšetření ke zjištění, jestli není ovlivněn jinou návykovou látkou, **byl by tím získán jeden z nezpochybnitelných důkazů** o tom, zda při řízení vozidla byl, či nebyl ovlivněn jinou návykovou látkou, příp. zda byl, či nebyl ve stavu vylučujícím způsobilost“. Paradoxom však je, že vzápätí sa vracia k nesprávnej identifikácii individuálneho objektu, čo predučuje nesprávne určenie materiálnej stránky: „Nebezpečnost jednání obviněného vyplývá jednak ze skutečnosti, že je toto jednání kvalifikované jako zvláštní skutková podstata přestupku v zákoně č. 361/2000 Sb. ..., a jelikož by toto pojetí bylo možné považovat za zcela formalistické, je s ohledem na konkrétní okolnosti případu nutné uvést, že došlo k **narušení zájmu společnosti** na tom, aby v provozu na pozemních komunikacích nedocházelo ze strany účastníků provozu k porušování pravidel provozu a tedy k **ohrožování ostatních účastníků silničního provozu**“. Napr. rozhodnutie č. 2, sp. zn. S-MHMP 1274863/2015/Šve, príloha č. 6.1.4. Správny orgán teda určil individuálny objekt, ako záujem na

- nesprávne identifikoval objekt priestupku⁸⁷⁶⁸⁷⁷.

dodržovaní právnych noriem (pravidiel cestnej premávky), čo je však všeobecný objekt trestných deliktov, nie individuálny objekt daného priestupku (ním je záujem na riadnom zistení skutkového stavu). Navyše správny orgán zrejme nevie, že platí materiálne pojmávanie priestupku, pretože z citácie vyplýva, že má zato, že na spáchanie priestupku postačí naplnenie formálnej stránky. Nakoniec je potrebné poukázať na to, že správny orgán v prvej časti citácie odkazuje na typovú spoločenskú škodlivosť priestupku, čo hodnotím, ako správne a vhodné, pretože typová závažnosť priestupku zásadným spôsobom vplýva na konkrétnu spoločenskú škodlivosť prejednávaneho priestupku. Je však potrebné, aby správny orgán náležite použil odkaz o typovej spoločenskej škodlivosti, pri určovaní miery konkrétnej spoločenskej škodlivosti prejednávaneho priestupku. Toto, bohužiaľ, správny orgán už nerobil. Nakoniec si v tejto súvislosti už dovoľím poukázať na fakt a predostrieť, že existencia tohto priestupku je protiústavná, pretože popiera právo na obhajobu obvineného (viz podkapitola 22.5.). Tento priestupok nemôže byť za žiadnych okolností spoločensky škodlivý, pretože **oprávnený výkon práva** je okolnosť vylučujúca protiprávnosť. Platí, že kde nie je protiprávnosť, nemôže byť ani spoločenská škodlivosť.

⁸⁷⁶ „*Za objekt přestupku jsou považovány zájmy či společenské vztahy, na jejichž ochraně má stát zájem. Podle stupně obecnosti bývá rozlišován objekt obecný, druhový a individuální, kde obecným objektem je řádný výkon veřejné správy, druhovým objektem určitá přesněji vymezená výšeč přestupků a objektem individuálním pak je konkrétní jednotlivý společenský zájem, jenž je chráněn příslušným ustanovením. K objektu přestupku podle § 125c odst. 1 písm. b) zákona č. 361/2000 Sb., lze uvést, že toto ustanovení chrání bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích a zdraví a majetek účastníků silničního provozu a ostatních osob, kdy je nezbytné, aby jednotliví účastníci tohoto provozu dodržovali pravidla stanovená tímto zákonem o provozu na pozemních komunikacích a jeho prováděcími předpisy. Obviněný svým jednáním porušil zájem, kterým je ochrana před škodami působenými návykovými látkami, individuálně zájem těch, kteří splnili dané podmínky, jako řidiči respektovali § 5 odst. 2 písm. b) uvedeného zákona, ale i ostatních účastníků provozu na pozemních komunikacích, byť jen potencionálních, kteří oprávněně předpokládají, že všichni účastníci provozu dodržují pravidla silničního provozu na pozemních komunikacích. Provedenými důkazy správní orgán dospěl k odůvodněnému závěru, že obviněný svým jednáním tento zákonem chráněný objekt narušil a porušil tak zájem společnosti a porušení tohoto zájmu dosáhlo takové intenzity, že je nutné jej postihovat normami správního práva trestního.*

*K objektivní stránce správní orgán uvádí, že má nade vše pochybnost za prokázané, že obviněný dne 6. 7. 2015 řídil vozidlo bezprostředně po užití návykové látky nebo v takové době po užití návykové látky, kdy byl ještě pod její vlivem. Mezi jednáním obviněného a následkem je potom jednoznačný kauzální nexus, **kdý ohrožovací následek** je nepochybně v příčinné souvislosti s protiprávním jednáním obviněného“.* Rozhodnutie č. 14, sp. zn. S-MHMP 1588272/2015/Kar, príloha č. 6.1.3. V prvom rade by som chcel pochváliť a poďakovať sa danej úradníčke, že sa vôbec v odôvodnení venovala objektu a objektívnej stránke, pretože to bola skutočne rarita. Toto rozhodnutie som vybral z toho dôvodu, že je v ňom viac vyslovených záverov nesprávnych:

- Druhovým objektom je presne vymedzený záujem, ktorý má však stále vyššiu mieru všeobecnosti v porovnaní s individuálnym objektom (napr. záujem na bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky vs. záujem na dodržiavaní maximálnej povolenej rýchlosti v obci). Na základe druhového objektu sa združujú trestné delikty (napr. priestupky proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky a pod.) do konkrétneho úseku („výšeč přestupků“).
- Individuálnym objektom priestupku je presne vymedzený konkrétny záujem (nízka miera všeobecnosti), ktorý sa chráni konkrétnou skutkovou podstatou. Individuálny objekt nie je nikde napísaný, a musí sa vyčítať (zistiť, interpretovať, poznať) zo znenia konkrétnej skutkovej podstaty. Pokiaľ ide o priestupok *Jazdy pod vplyvom návykovej látky*, tak jeho individuálnym objektom je záujem na tom, aby vodiči vozidiel jazdili v triezvom stave. Druhovým objektom je záujem na bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky (správny orgán identifikoval iba tento objekt). Je potrebné zdôrazniť, že skutková podstata je **poruchová**, nie ohrozujúca, čiže sa jedná o poruchový priestupok (viz oddiel 15.5.2.). Skutková podstata netrestá ohrozenie spôsobené (spôsobované) jazdou pod vplyvom návykovej látky, ale úplne nelogicky trestá požitie návykovej látky a jazdenie (v dobe, kedy je vodič pod jej vplyvom). Nato, aby skutková podstata trestala ohrozenie, by musela formulovaná úplne inak (viz oddiel 10.5.2.). Individuálnym objektom určite nie je „zájem, kterým je ochrana před škodami působenými návykovými látkami“, a ani subjektívny predpoklad každého účastníka o tom, že každý dodržiava pravidlá cestnej premávky (objektívne nereálne očakávanie). Tento subjektívny predpoklad má však význam pri posudzovaní naplnenia podmienok nevedomej nebanlivosti, pretože žiadny

16.6. Procesnoprávne pochybenia.

16.6.1. Porušenie prezumpcie nevinoty.

V konkrétnom prípade došlo k súbehu priestupku s viacerými trestnými činmi. Správny orgán však predtým, než by došlo k právoplatnému odsúdeniu obvineného za spáchanie trestných činov, prihliadol k skutočnosti, že obvinený je stíhaný pre spáchanie trestných činov, čím došlo k porušeniu prezumpcie nevinoty⁸⁷⁸ (viz oddiel 11.6.2.). Aj tento prípad dokazuje, že je nevyhnutné prijať právnu úpravu, ktorá by postup pri štátnych orgánov pri súbehu trestných deliktov definitívne vyriešila (viz podkapitola 22.6.).

16.6.2. Absencia odborného vyjadrenia (znaleckého posudku).

Z rozhodovacej činnosti správneho orgánu vyplynulo pomerne závažné pochybenie, ktoré spočíva v tom, že v prípade preukazovania spáchania priestupku *Jazdy pod vplyvom návykovej látky*, správny orgán nepriberal do správneho konania znalca⁸⁷⁹. Posúdenie výsledkov toxikologického vyšetrenia je výsostne odbornou záležitosťou a vyžaduje náležité

účastník cestnej premávky, nie je povinný predpokladať, že iný účastník nedodržiava pravidlá cestnej premávky (viz rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 10Szd/7/2012).

- Správny orgán celý čas poukazuje na porušenie záujmov, avšak nakoniec, z ničoho nič, konštatuje spôsobenie ohrozujúceho následku. Ako je napísané v predošlom bode, jedná sa o poruchový priestupok, a preto následkom je vždy porucha. Ohrozujúci následok je spôsobovaný iba pri ohrozujúcich trestných deliktach.

Nakoniec správny orgán použil nesprávnu formuláciu, a to „zákonem chráněný objekt“, čo duplicitné, pretože objekt je zákonom chráněný záujem (treba používať iba jedno alebo druhé), a takisto je potrebné pripomenúť, že do „zájmu na bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích“ je zahrnutý záujem na ochrane života, zdravia a majetku, takže je zbytočné rozpisovať ohrozenie, či porušenie týchto záujmov.

⁸⁷⁷ Častým pochybením správneho orgánu bolo nerozlišovanie medzi ohrozením a poruchou: „Odmítnutím vyšetření směřujícím ke zjištění, zda konkrétní řidič byl jinou návykovou látkou či alkoholem ovlivněn, je tedy jednoznačně **porušen a ohrožen** zájem společnosti na zajištění bezpečnosti a plynulosti silničního provozu a potrestání osob tuto bezpečnost ohrožujících“. Napr. rozhodnutie č. 6, sp. zn. S-MHMP 627024/2015/Šil, príloha č. 6.1.4. Objekt nemôže byť zároveň ohrozený a porušený, pretože porucha konzumuje ohrozenie.

⁸⁷⁸ „Zároveň vzal správní orgán v úvahu, že se jmenovaný dopustil kromě přestupku i přečinu Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle ust. § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, neboť řídil v době platného zákaz řízení motorových vozidel uloženého jmenovanému Obvodním soudem pro Prahu 7, pod č.j.: 24 T 5/2013-55 na dobu od 15.06.2013 do 15.06.2015 a dále Okresním soudem České Budějovice pod č.j.: 5 T 157/2012-35 na dobu od 26.06.2013 do 04.05.2018, kdy toto jeho jednání bylo dále vedeno policejním orgánem samostatně pod č.j.: KRPA-141722/TČ-2015-001211 současně i s podezřením ze spáchání přečinu krádeže podle ust. § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku“. Rozhodnutie č. 6, sp. zn. S-MHMP 627024/2015/Šil, príloha č. 6.1.4. Tento prípad je pozoruhodný tiež tým, že došlo k jednočinnému súbehu rovnorodému (stejnorodému), ktorý trestnoprávna teória všeobecne neuznáva: „Jednočinný souběh stejnorodý však není obecně uznáván a praxe takové případy zpravidla považuje za trestný čin jediný“. Jelínek. str. 342. Šámal. str. 275.

⁸⁷⁹ Znalecký posudok bol vyhotovený iba v 2 prípadoch v roku 2015 (viz príloha č. 6.1.3.) a v 7 prípadoch v roku 2014 (viz príloha č. 6.2.3.). Avšak platí, že iba znalec sa môže vyjadrovať k vplyvu drogy na schopnosť viesť vozidlo (odborné otázky). V rozhodnutí č. 7, sp. zn. S-MHMP 299549/2015/Mau, príloha č. 6.1.3., správny orgán uvádza: „K tomuto pak soudní znalec z oboru toxikologie uvedl, že provedením dodatečného laboratorního vyšetření byl zjištěn obsah metamfetamínu v séru 150 ng/ml, což je hladina, při které dochází k negativnímu ovlivnění řidičských schopností a je významná, když indikuje zhoršení řidičských schopností“. Takto vyzerá jediný možný správny postup.

odborné (toxikologické) znalosti, ktoré správny orgán pochopiteľne nemá, a preto musí vždy ustanoviť znalca⁸⁸⁰. Správny orgán toto neurobil a rozhodnutia zakladal na listinách s názvom: „Zpráva o toxilogickém vyšetření krve“⁸⁸¹, „Žádost o lékařské a toxikologické vyšetření při podezření z ovlivnění návykovou látkou“⁸⁸², „Protokol o lékařském a toxikologickém vyšetření při podezření z ovlivnění návykovou látkou“⁸⁸³, alebo proste „Lékařská zpráva“⁸⁸⁴, **ktorých výsledky dokonca sám interpretoval**. Tento postup je *prima facie* v rozpore jednak so zákonom a jednak so *Stanoviskem výboru Společnosti soudního lékařství a soudní toxikologie ČSL JEP k formě publikace výsledků vyšetření NL v krvi řidičů* (viz příloha č. 20.4.) a so *Stanoviskem výboru České společnosti soudního lékařství a soudní toxikologie k průkazu ovlivnění řidiče návykovou látkou* (viz příloha č. 20.3.). Súd postupoval v rozpore so zákonom, a preto sú všetky tieto rozsudky nezákonné.

Nakoniec uvádzam, že pražský správny orgán si, rovnako ako jeho zlínsky náprotivok, nezaopatruje odborné vyjadrenie, resp. neustanovuje znalca, v prípade, kedy bol získaný krvný test, ktorý preukázal prítomnosť alkoholu v krvi vodiča, teda v prípade priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu*. V týchto prípadoch správny orgán sám interpretoval „Protokol o lékařském vyšetření pro ovlivnění alkoholem“, čo je možné považovať rovnako za nesprávny postup (viz oddiel 15.6.3.).

16.6.3. Ostatné pochybenia.

Aj pražský správny orgán sa dopúšťal rovnakých procesných pochybení, ako ostané správne orgány. Z rozhodovacej činnosti vyplynulo, že správny orgán:

- píše nepreskúmateľné rozhodnutia (viz oddiel 10.6.1. a 15.6.1.)⁸⁸⁵;

⁸⁸⁰ „Závisí-li rozhodnutí na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, které úřední osoby nemají, a jestliže odborné posouzení skutečností nelze opatřit od jiného správního orgánu, správní orgán usnesením ustanoví znalce“. § 56 zák. č. 500/2004 Sb. Správní řád.

⁸⁸¹ Napr. rozhodnutie č. 1, sp. zn. S-MHMP 1127379/2015/Voj, príloha č. 6.1.3.

⁸⁸² Napr. rozhodnutie č. 2, sp. zn. S-MHMP 133136/2015/Ber, príloha č. 6.1.3.

⁸⁸³ Napr. rozhodnutie č. 10, sp. zn. S-MHMP 248931/2015/Ves, príloha č. 6.1.3.

⁸⁸⁴ Napr. rozhodnutie č. 4, sp. zn. S-MHMP 1323772/2015/Db, príloha č. 6.1.3.

⁸⁸⁵ Rozhodnutia správneho orgánu sú nepreskúmateľné zo štandardných dôvodov (viz oddiely 15.6.1. a 10.6.1.). Priemerne odôvodnené rozhodnutie znelo takto: „Dále bylo dle ust. § 12 zákona ČNR č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění nehorších předpisů přihlédnuto ke zjištěné míře ovlivnění návykovou látkou, **k závažnosti přestupku**, ke způsobu jeho spáchání, k okolnostem za nichž byl spáchán, k míře zavinění, k pohnutkám, k osobě přestupce a ke skutečnosti, že obviněný má v registru řidičů 6 x záznam podléhající evidenci ve smyslu ust. § 119 odst. 2 písm. g) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Proto správní orgán uložil obviněnému sankci pokuty nad polovinou rozpětí zákonné sazby a sankci zákazu řízení na samé spodní hranici rozpětí zákonné sazby, ve výši uvedené ve výrokové části rozhodnutí“. Rozhodnutie č. 11, sp. zn. S-MHMP 1569482/2015/Bur, príloha č. 6.1.3. Ako je možné vidieť, tak správny orgán nechápe § 12 ods. 1 Priestupkového zákona ČR, keďže považuje závažnosť

- nedokazoval ostatné faktory vplyvajúce na schopnosť viesť motorové vozidlo (individuálna tolerancia, psycho-fyziologický stav v dobe požívania alkoholu/drogy a pod.), s výnimkou klinických príznakov (viz pododdiel 10.6.3.3.);
- nedodržiava metodický pokyn Českého metrologického inštitútu (viz príloha č. 12.2.), pretože nesprávne vypočítava maximálne dovolenú chybu merania⁸⁸⁶, často nedodržiava stanovený odstup pre opakovanie dychových skúšok⁸⁸⁷, niekedy nedodržiava maximálny dovolený rozdiel medzi výsledkami⁸⁸⁸ a v niektorých prípadoch rezignoval na opakovanie dychovej skúšky⁸⁸⁹ (viz pododdiel 15.6.2.1.). Správny orgán možno nerozumie expertnej neistote⁸⁹⁰;

(spoločenskú škodlivosť) iba za jedno z kritérií pre ukladanie správneho trestu. Takisto je možné vidieť, že jednotlivé kritériá určujúce spoločenskú škodlivosť nie sú vôbec rozpísané. Nakoniec musím v tejto súvislosti uviesť, že niektoré rozhodnutia boli odôvodňované lepšie, iné zas horšie (v týchto prípadoch sa dá hovoriť jedine o absolútnej nepreskúmateľnosti).

⁸⁸⁶ „Pri zväžení možné odchyľky mŕiího zařízení ve výši $\pm 0,24$ promile, byla tedy obviněnému naměřena jako nejnížší skutečná hladina alkoholu ve výši 0,37, resp. 0,43 promile alkoholu“ (výsledky dychových skúšok boli 0,61 a 0,67 promile). Rozhodnutie č. 12, sp. zn. S-MHMP 288778/2015/Ber, príloha č. 6.1.1. „Druhá dechová zkouška ze dne 26. 7. 2015 v 11:36 hodin měla pozitivní výsledek 0,91 ‰ alkoholu. Při zväžení možné odchyľky mŕiího zařízení ve výši $\pm 0,24$ promile, mu tedy byla naměřena nejnížší skutečná hladina alkoholu v dechu ve výši 0,61 a 0,67‰“ (výsledky dychových skúšok boli 0,85 a 0,91 promile). Rozhodnutie č. 4, sp. zn. S-MHMP 1372333/2015/Kla, príloha č. 6.1.1. „nahlédnutí do přepočtové tabulky Metodiky měření alkoholu v dechu Českého metrologického institutu, kde bylo zjištěno, že hodnota 1,94 promile alkoholu v dechu odpovídá po zohlednění maximální dovolené chyby analyzátoru a expertně stanovené nejistoty hladině 1,70 g/kg alkoholu v krvi obviněného...“. Rozhodnutie č. 2, sp. zn. S-MHMP 988010/2015/Vos, príloha č. 6.1.7.

⁸⁸⁷ Napr. rozhodnutie č. 7, sp. zn. S-MHMP 824476/2015/Mau, príloha č. 6.1.1., došlo k opakovaniu až po 12 minútach. Tento postup je síce v rozpore s metodickým pokynom, ale je správne by sa malo vykonať opakovanie až po 15 minútach, takže tento postup v skutočnosti pochybením nie je.

⁸⁸⁸ Rozhodnutie č. 21, sp. zn. S-MHMP 1446454/2014/Syř, príloha č. 6.2.1. V tomto prípade boli výsledky dychových skúšok 0,27 a 0,23 g/kg, čo znamená, že rozdiel medzi výsledkami bol viac, ako 10%. „Aby bylo možné výsledek brát jako akceptovatelný, nesmí mezi výsledky obou měření být rozdíl větší než 10 %“ (viz príloha č. 12.2.). Najnížší možný výsledok, ktorý by potvrdzoval výsledok 0,27 g/kg, by bol vo výške 0,243 g/kg ($0,27 - 10\% = 0,243$).

⁸⁸⁹ Rozhodnutie č. 1, sp. zn. S-MHMP 893480/2015/Vos, príloha č. 6.1.6.; rozhodnutie č.2, sp. zn. S-MHMP 988010/2015/Vos príloha č. 6.1.7. a rozhodnutie č.1, sp. zn. S-MHMP 940479/2014/Vrá príloha č. 6.2.7. Vo všetkých prípadoch ide o tak závažné procesné pochybenie, ktoré samé o sebe spôsobuje nezákonnosť rozhodnutia.

⁸⁹⁰ „... dechovou zkouškou přístrojem Alcotrest Dräger výrobního čísla ARSH-0433 bylo v dechu obviněného zjištěno 0,55 ‰ alkoholu (po odečtu 0,04 ‰ jako možné odchyľky mŕiího přístroje, a odečtu 0,2 ‰, jako možné fyziologického množství alkoholu v těle, je množství skutečně prokazatelného požitého alkoholu 0,31 ‰)“. Rozhodnutie č. 12, sp. zn. S-MHMP 966897/2014/Špa, príloha č. 6.2.1. (obdobne rozhodnutie č. 2, sp. zn. S-MHMP 1434840/2014/Špa, príloha č. 6.2.7.). Ako je možné vidieť, tak správny orgán odčítava z výsledku 0,20 promile. Tento postup správneho orgánu môže mať 2 vysvetlenia:

- Prvým vysvetlením môže byť prostá chyba, kedy si správny orgán pomýlil expertne stanovenú neistotu s fyziologickou hladinou alkoholu v organizme človeka. Fyziologická hladina alkoholu v krvi človeka však môže dosiahnuť až hodnotu 0,29 promile (odpočítavaná koncentrácia teda nesedí).
- Druhým vysvetlením môže byť skutočnosť, že správny orgán postupoval pri posudzovaní výsledku dychovej skúšky rovnako, ako sa pristupuje k interpretácii výsledku krvného testu, a teda, že koncentrácia nižšia ako

- považuje úradný záznam za dôkazný prostriedok, pričom pravdepodobne nedochádza k poučovaniu o práve odoprieť výpoveď zo strany policajtov pri cestnej kontrole (viz pododdiel 10.6.5. a 10.6.4.)⁸⁹¹;
- hodnotí v neprospech skutočnosť, ak sa obvinený nedostaví k prejednávaniu priestupku a nespolupracuje pri prejednávaní priestupku (viz oddiel 10.6.2.)⁸⁹²;
- používa nesprávne formulácie⁸⁹³.

0,20 promile (vrátanie) nie je dôkazom požitia alkoholu (viz str. 3 - poznámka pod čiarou, príloha č. 12.3.; odkaz na bod 10 písm. e) príloha č. 12.1.)

Nie je jasné, že čo správny orgán odpočtom 0,20 promile myslel. V každom prípade je potrebné zdôrazniť, že odpočet maximálnej chyby merania sa vykonáva kvôli chybovosti dychového analyzátoru a odpočet expertnej neistoty sa vykonáva preto, že je v dychovom analyzátoe nastavený univerzálny prepočítavací faktor 2100, pre všetkých ľudí na svete, a teda meranie nie je vykonávané na pomocou individuálneho prepočítavacieho faktoru osoby, ktorá sa podrobuje dychovej skúške. Individuálny prepočítavací faktor sa môže pritom pohybovať určite v rozmedzí od 575 od 2813 (viz príloha č. 14). Správny orgán by mal z výsledku odčítavať fyziologickú hladinu alkoholu v krvi, čiže koncentráciu 0,29 promile. Fyziologická hladina alkoholu v krvi môže dosiahnuť koncentráciu až 0,29 promile a má význam pre vyvodzovanie zodpovednosti, kedy sa tá nesmie vyvodzovať, ak sa zistená koncentrácia rovná alebo menšia, ako 0,29 promile. To sa však v Českej republike nerobí. A to je poriadny problém, pretože následky, teda zásahy do základných práv a slobôd, nie sú nijak zanedbateľné. Na záver uvádzam, že ak by sa malo všetko to čo je popísané v praxi naplňať, tak správny orgán by musel od zisteného výsledku odčítať maximálnu chybu merania (min. 0,04 promile), expertnú neistotu (0,20 promile) a fyziologickú hladinu (0,29 promile), čo by vo výsledku znamenalo, že prvý pozitívny výsledok by bol 0,54 promile, pričom v tomto prípade by mal páchatel' v krvi koncentráciu alkoholu 0,01 promile (nad jeho fyziologickou hladinou), čo by ho však vôbec neovplyvňovalo. Vzhľadom nato, že takéto nastavenie je úplným nezmyslom, navrhujem odstrániť expertnú neistotu (viz pododdiel 15.6.2.1.; oddiel 22.4.). Z nameraného výsledku sa má odčítavať iba maximálna chyba merania (min. 0,04 promile) a fyziologická hladina (0,29 promile), čiže minimálne 0,33 promile. Toto platí aj pre krvný test (ak sa v ňom neurčí presná fyziologická hladina).

⁸⁹¹ „Správni orgán provedl dokazování při ústním jednání níže uvedenými důkazy a podklady. ... Úředním záznamem orgánu Policie České republiky. ... Tento policistům uvedl, že měl o víkendů „brko“ a následně se podrobil orientačnímu vyšetření testrem DrugWipe 5S s pozitivním výsledkem na cannabis“. Rozhodnutie č. 17, sp. zn. S-MHMP 159254/2015/Kou, príloha č. 6.1.4. Alebo iný príklad: „Správni orgán při svého rozhodování o přestupku vycházel z následujících důkazních prostředků. ... Úřední záznam o kontrole řidiče podezřelého z požití alkoholických nápojů nebo jiné návykové látky. ... Na dotaz hlídky, zda užil před jízdou JNL uvedl, že dne 20. 3. 2015 v době kolem 23:00 hodin měl užít 1g marihuany“. Rozhodnutie č. 1, sp. zn. S-MHMP-64459/2015/Kva, príloha č. 6.1.4.

⁸⁹² „Výši pokuty správni orgán neuložil správni orgán na spodní hranici zákonem stanovené sazby a to s ohledem na skutečnost, že se obviněný sice podobného jednání dopustil poprvé, ale zjevně neměl zájem na tom, aby byla věc projednána v jeho přítomnosti, aby případně své jednání nějak vysvětlil a současně projevil snahu po nápravě, protože jako doručovací adresu uvedl adresu svého trvalého pobytu, kde se nezdržuje a žádnou jinou adresu, na které by si mohl předvolání k ústnímu jednání vyzvednout, neuvedl“. Rozhodnutie č. 1, sp. zn. S-MHMP 1127379/2015/Voj, príloha č. 6.1.3. „V neprospech však hodnotí také skutečnost, že se k jednání o přestupku nedostavil, ač byl rádně vyzvozen a předvolání mu bylo poté, kdy si jej u provozovatele poštovních služeb nevyzvedl vloženo do domovní schránky“. Rozhodnutie č. 7, sp. zn. S-MHMP 299549/2015/Mau, príloha č. 6.1.3. Obdobne rozhodnutie č. 1, sp. zn. S-MHMP 627024/2015/Šil, príloha č. 6.1.4., alebo rozhodnutie č. 7, sp. zn. S-MHMP 501243/2015/Voj, príloha č. 6.1.4.

⁸⁹³ „Dále správni orgán zhodnotil závažnost a nebezpečnost přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích v souladu se zákonem a společenskou nebezpečností“. Napr. rozhodnutie č. 5, sp. zn. S-MHMP 648556/2015/Tou, príloha č. 6.1.4. Závažnosť, nebezpečnosť a spoločenská škodlivosť sú synonymá. Veta nedáva žiadny zmysel, a je dobrým dôkazom toho, že niektorí úradníci správneho orgánu nerozumejú

V každom prípade pozitívom ostáva, že správny orgán v odôvodneniach uvádza spravidla taxatívny výpočet dôkazov a obvineného poučuje o právach obvineného. Správny orgán takisto nepoužíva predlohu znenia výpovedí obvinených a spravidla zapisuje výpoveď obvineného správne, teda v priamej reči. Vo väčšine prípadov však nebola výpoveď uvedená v rozhodnutí. Nakoniec, niektorí úradníci tvoria rozhodnutia tak, že do rozhodnutia prepíšu celý protokol o ústnom pojednávaní⁸⁹⁴. Na tento postup však nie je dôvod, pretože protokol o ústnom pojednávaní je iba jeden z dôkazných prostriedkov, a stačí, ak je uvedený v taxatívnom výpočte a je uvedené jeho vyhodnotenie v odôvodnení.

16.7. Posúdenie primeranosti správnych trestov a trestania.

Z rozhodovacej činnosti správneho orgánu vyplynulo, že rozhoduje obdobne, ako zlínsky správny orgán, takže pokiaľ ide o posudzovanie primeranosti stačí odkázať do podkapitoly 15.7., pretože tam uvedené závery platia aj v prípade pražského správneho orgánu. Na otázku, či bol dodržaný princíp primeranosti musím odpovedať rovnako, a teda, že správny orgán viac-menej princíp primeranosti dodržal, pričom za neprimeranosť je zodpovedný primárne zákonodarca. Porušenie princípu primeranosti zo strany správneho orgánu však vidím v dvoch rovinách. Po prvé, postih špeciálnej recidívy bol v niektorých prípadoch⁸⁹⁵ skutočne veľmi prísny, a s takto prísny trestaním sa môžem iba ťažko stotožniť⁸⁹⁶. Na obranu správneho orgánu je však potrebné uviesť, že pri portfóliu dvoch druhov správnych trestov, ktoré sa musia zo zákona navyše ukladať spoločne, je nemožné páchatel'a účinne postihnúť, ak na neho predošlé tresty nemali želaný účinok. Za neprimeranosť je opäť nepriamo zodpovedný zákonodarca, ktorý dlhodobo rezignuje na vytvorenie širokého portfólia správnych trestov a zjavne má zato, že správne tresty - pokuta a zákaz činnosti - sú vrcholom vývoja civilizácie, v otázke správneho trestania. Druhý prípad porušenia princípu

---

konceptu spoločenskej škodlivosti, teda materiálnemu znaku priestupku, a preto ani mieru spoločenskej škodlivosti v odôvodneniach neurčujú.

⁸⁹⁴ Napr. rozhodnutie č. 4, sp. zn. S-MHMP 1323772/2015/Dbá, príloha č. 6.1.3., alebo rozhodnutie č. 13, sp. zn. S-MHMP 226971/2015/Špa, príloha č. 6.1.1.

⁸⁹⁵ Jedná sa najmä o rozhodnutie č. 17, sp. zn. S-MHMP 1754440/2014/BuO, príloha č. 6.2.1., kedy páchatel' za jazdu pod vplyvom alkoholu vo výške 0,47 promile (zostatkový alkohol) dostal pokutu 12.000 Kč a zákaz činnosti na 6 mesiacov. Ďalej rozhodnutia č. 5, 13, 14, 28, 36 a 39, sp. zn. S-MHMP 812016/2014/Van, S-MHMP 1536244/2013/Bur, S-MHMP 318156/2014/Kar, S-MHMP 1417724/2014/Bur, S-MHMP 1350363/2014/Bur, S-MHMP 1490309/2014/Kva, príloha č. 6.2.4., v ktorých páchatelia za odmietnutie vyšetrenia na dostali pokuty vo výške od 35.000 do 40.000 Kč a zákazy činnosti od 14 do 18 mesiacov.

⁸⁹⁶ Ako zástanca morálnej teórie trestania sa nestotožňujem prísny trestaním recidívy (viz oddiel 22.1.13.).

primeranosti bude pre niekoho znieť možno prekvapivo, ale musím konštatovať, že správny orgán v niektorých prípadoch⁸⁹⁷ porušil zrejme princíp primeranosti, pretože trestal **príliš mierne**. Tento záver však nemôže byť braný v žiadnom prípade kategoricky, pretože dôvody pre uloženie „miernejšieho“ správneho trestu nie je možné, kvôli nepreskúmateľnosti, zistiť. Z tohto dôvodu nie je možné vylúčiť, že v daných prípadoch mal páchatel' veľmi nízke príjmy, alebo sa vyskytli iné skutočnosti, pre ktoré bolo potrebné uložiť, na prvý pohľad, iba „miernejší“ trest. Tento záver sa mi zdá však nepravdepodobný. Skôr mám zato, že správny orgán bol v daných prípadoch jednoducho príliš benevolentný. Na záver preto zdôrazňujem, že princíp primeranosti platí obojstranne, a teda je porušený aj pri prísnom, ale aj pri miernom, trestaní. Trestanie musí byť **primerane prísne**. Nakoniec uvádzam, že sa mi zdá, že pri správny orgán v niektorých prípadoch⁸⁹⁸ nedodrжал princíp materiálnej rovnosti (rovnosti v rozhodovaní)⁸⁹⁹. Avšak ihneď dodávam, že tento záver je potrebné brať veľmi orientačne, pretože bol posudzovaný jednak veľmi malý počet rozhodnutí oproti celkovému

---

⁸⁹⁷ Postih priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu/návykovej látky* bol celkovo miernejší v porovnaní so zlínskym správnym orgánom (viz prílohy 5.1.1., 5.1.3., 5.2.1., 5.2.3. a 6.1.1., 6.1.3., 6.2.1., 6.2.3.). V každom prípade musím poukázať minimálne na jeden konkrétny prípad, a to preto, že miesto spáchania priestupku dôverne poznám, pretože sa nachádza v mieste môjho pražského bydliska. Jedná sa o rozhodnutie č. 2, sp. zn S-MHMP 1400313/2015/Vav, príloha č. 6.1.1. V tomto prípade páchatel' jazdil pod vplyvom alkoholu, po bezprostrednom požití alkoholu, pričom mu bola dychovým analyzátorom nameraná koncentrácia vo výške 0,97 promile (vzhľadom na nepresnosť dychového analyzátoru mohla byť skutočná koncentrácia alkoholu v krvi aj vyššia). Tento priestupok bol spáchaný na holešovickom Výstavišti, teda na mieste, kde sa vždy pohybuje vždy veľké množstvo osôb. Výstavišťa je navyše miestom, kde sa vstupuje do parku Stromovka, v ktorom sa opäť vyskytuje vždy veľký chodcov, jazdcov, ale takisto domácich zvierat. Priestupok sa stal počas piatkovej letnej noci (7.8.2015 cca o polnoci), čo znamená, že ostatných účastníkov mohlo byť v danom čase a mieste pomerne dosť, pretože obzvlášť v piatok a v noci sa v holešovických (pražských) uliciach nachádza pomerne veľa ľudí. Navyše to bol letný piatok. Ďalej je potrebné poukázať na fakt, že na Výstavišti sa nachádza električková zástavka a priechod pre chodcov, a takisto, že na Prahe 7 je zástaviek a priechodov pre chodcov značné množstvo (najmä ulice Dukelských hrdinů, Strossmayerovo náměstí, Milady Horákové), čiže v smere jazdy páchatel'a. Na Výstavišti sa ďalej nachádza otočka (točna) električiek a nezanedbateľným faktom je tiež to, že pri prejazde z ulice U Výstavišťa na ulicu Dukelských hrdinů sa ide cez šmykľavú zatáčku (cesta je kamenná, pričom na nej je ešte električkový pás, cez ktorý autá musia prejsť). Na tejto zatáčke nie je problém dostať šmyk ani vtedy, ak je vozovka suchá, nieto ešte za mokra. Prejazd touto zatáčkou si vyžaduje vždy opatrnosť. Ďalej poukazujem na fakt, že páchatel' konal v **priamom úmysle** a že alkohol, ktorý požil, bol zrejme vo fáze **vstrebávania** (silnejšie účinky). Napriek týmto faktom bola páchatel'ovi uložená pokuta vo výške 8.000 Kč a zákaz činnosti na 8 mesiacov. Áno, zákaz činnosti je pomerne prísny, ale aj tak sa mi zdá, že správny trest mal byť v tomto prípade prísnejší. Miera spoločenskej škodlivosti skutku páchatel'a bola podľa môjho názoru vysoká a uložený správny trest neodráža tento fakt. Nakoniec uvádzam, že rozhodnutie je nepreskúmateľné, pretože správny orgán vôbec nerozpisoval takýmto spôsobom miesto, čas spáchania priestupku, alebo zavinenie, a ani neodôvodnil podobu správneho trestu.

⁸⁹⁸ Stačí porovnať jednotlivé správne tresty medzi sebou napr. v prílohe č. 6.2.1.

⁸⁹⁹ Ako som popísal v oddiel 9.1.4., tak princíp materiálnej rovnosti nie je možné považovať za kategorický imperatív (ak by to tak bolo, existovala by značná materiálna nespravodlivosť). Rovnosť v rozhodovaní má byť a môže byť iba rámcová, pretože každý prípad je individuálny. Porušenie princípu materiálnej rovnosti preto nastáva iba v situácií, kedy sa ukladané správne tresty výrazne od seba líšia, v (relatívne) totožných prípadoch.

objemu rozhodovacej činnosti, a jednak sú rozhodnutia nepreskúmateľné, takže zistiť skutočné odlišnosti, a teda dôvody pre uloženie odlišného správneho trestu, medzi jednotlivými prípadmi, je zložité (nemožné).

16.8. Zhrnutie.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti konštatujem, že ústavný princíp primeranosti v určitých ohľadoch dodržaný bol, **avšak v určitých ohľadoch nie**. Aj v prípade pražského správneho orgánu platí to, čo je uvedené v podkapitole 15.8. Najdôležitejším faktom ostáva, že rozhodnutia pražského správneho orgánu boli vedľa prípadnej neprimeranosti zaťažené ďalšími zásadnými pochybeniami, ktoré ich učinili nezákonnými.

Trestanie dopravných trestných činov spáchaných pod vplyvom alkoholu a návykových látok v Českej republike

17. Okresný súd v Zlíne.

17.1. Rok 2015.

V tomto roku nadobudlo právoplatnosť 313 rozhodnutí týkajúcich sa trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*, pričom bol spáchaný:

- v 275 prípadoch podľa § 274 ods. 1 TZ;
- v 38 prípadoch podľa § 274 ods. 2 TZ.

Z tohto počtu bolo však iba **5 rozsudkov** vyhotovených s riadnym odôvodnením⁹⁰⁰. V infožiadosti som požadoval sprístupnenie iba takýchto rozsudkov, pretože iba z nich je možné zistiť, ako súd rozhoduje. Z tohto dôvodu boli reálne posúdené iba tieto rozhodnutia. Cieľom bolo posúdiť 50 riadne odôvodnených rozsudkov, avšak kvôli nedostatku rozsudkov, to nebolo objektívne možné. Posudzovanie ostatných rozhodnutí by spočívalo iba v štatistickej činnosti, čo je pre účely tejto práce nedostačujúce. Z posúdených rozhodnutí sa 3 prípady týkali alkoholu⁹⁰¹ a 2 návykových látok⁹⁰².

17.2. Rok 2014.

V tomto roku nadobudlo právoplatnosť 265 rozhodnutí týkajúcich sa trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*, pričom bol spáchaný:

- v 215 prípadoch podľa § 274 ods. 1 TZ;
- v 50 prípadoch podľa § 274 ods. 2 TZ.

Riadne odôvodnenie bolo vyhotovené v **18 prípadoch**. Z posúdených rozhodnutí sa 15 prípadov týkalo alkoholu⁹⁰³ a 3 návykových látok⁹⁰⁴.

17.3. Rok 2010.

---

⁹⁰⁰ Poskytnutých bolo 7 rozsudkov, avšak v dvoch prípadoch došlo k tak veľkému súbehu, že nemohli byť vzaté do úvahy.

⁹⁰¹ Príloha č. 7.1.6.

⁹⁰² Príloha č. 7.1.3.

⁹⁰³ Príloha č. 7.2.6.

⁹⁰⁴ Príloha č. 7.2.3.

V tomto roku nadobudlo právoplatnosť 147 rozhodnutí týkajúcich sa trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*, pričom bol spáchaný:

- v 109 prípadoch podľa § 274 ods. 1 TZ;
- v 38 prípadoch podľa § 274 ods. 2 TZ.

Riadne odôvodnenie bolo vyhotovené v **9 prípadoch**. Z posúdených rozhodnutí sa všetky týkali alkoholu⁹⁰⁵.

17.4. Posúdenie zákonnosti rozhodnutí.

Napriek malému počtu rozsudkov s riadnym odôvodnením, bolo zistených viacero zásadných pochybení, a to rovnako hmotnoprávných, ako aj procesnoprávných (tie sa pochopiteľne museli vyskytovať aj v ostatných prípadoch). Zistené pochybenia, či nedostatky boli viac menej rovnaké, ako v prípadoch správnych orgánov. Z tohto dôvodu testom zákonnosti rozhodnutia neprejdú, a to obzvlášť vtedy, ak sa v konkrétnom prípade pochybenia kumulovali (častý jav).

17.5. Hmotnoprávne pochybenia a nedostatky.

17.5.1. Prihliadanie k zahľadeným odsúdeniam.

Je všeobecne známou skutočnosťou, že české súdy prihliadajú pri úvahe o druhu a výške trestu k odpisu z registra trestov. Recidíva sa posudzuje v rámci kritéria osoby páchatel'a. Ako zástanca morálne výchovnej teórie účelu trestu (viz oddiel 22.1.13.), nie som veľký zástanca sprísňovania postihu v prípade recidívy. Recidíva je jedna vec, avšak ak je odsúdenie už zahľadené, tak sa o recidivistu pre účely trestania jednať nemôže, a preto sprísňovanie postihu neprichádza do úvahy. Z tohto dôvodu **považujem** prihliadanie k zahľadeným odsúdeniam za trestné činy (a priestupky), ako k nevymenovanej príťažujúcej okolnosti, za **obchádzanie zákona** (výklad a postup *in fraudem legis*). **Pri tejto praxi súdov sa stáva inštitút zahladenia úplne zbytočným a impotentným.** Tento právny inštitút má slúžiť k odstráneniu stigmaty recidivistu. Avšak, ak súdy prihliadajú k odpisu z registra trestov, a recidívu posudzujú bez ohľadu nato, či došlo, alebo nedošlo k zahľadeniu, tak k odstráneniu tejto

---

⁹⁰⁵ Príloha č. 7.3.6.

stigmy zákonite nedochádza⁹⁰⁶. Zahľadené odsúdenia boli hodnotené, ako nevymenovaná príťažujúca okolnosť, v tých prípadoch, kedy došlo k špeciálnej recidíve, alebo k viacnásobnej všeobecnej recidíve. V niektorých prípadoch súd zahľadené odsúdenie nevyhodnotil, ako príťažujúcu okolnosť (a rešpektoval účel a zmysel inštitútu zahľadenia). Z rozhodovacej činnosti teda vyplynul jednoznačný záver, a to, že pri posudzovaní zahľadených odsúdení, panuje absolútna svojvôľa⁹⁰⁷. Nedokážem si predstaviť, ako by mohol byť postup *in fraudem legis* považovaný za zákonný, a to najmä s poukazom nato fakt, že týmto postupom dochádza takisto k porušeniu princípu materiálnej rovnosti páchatel'ov. S týmto postupom súdu sa teda určite nemôžem stotožniť.

17.5.2. Prihliadanie k priestupkovej recidíve.

Z rozhodovacej činnosti súdu vyplynulo, že prihliada k priestupkovej recidíve, pri úvahách o výške a druhu trestu, za obdobie posledných troch rokov⁹⁰⁸, pričom neberie do úvahy prípadné zahľadenie. Takisto nezáleží na tom, že či ide o špeciálnu, druhovú⁹⁰⁹, alebo všeobecnú⁹¹⁰ priestupkovú recidívu. Prihliadanie k špeciálnej priestupkovej recidíve sa pomerne značne odrazilo v jednom prípade⁹¹¹, kedy páchatel'ovi bol uložený, aj na základe faktu, že sa dopustil priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu* (0,42 promile), spoločný nepodmienečný trestu odňatia slobody vo výške 8 mesiacov (v tomto prípade došlo k pokračovaniu trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*). Tento trest zmenil až

---

⁹⁰⁶ Dochádza iba k polovičnému odstráneniu stigmatizácie, a zahľadenie sa uplatní iba v súkromnoprávnej rovine, a to v pracovnoprávných vzťahoch. To však nemusí platiť pri uchádzaní sa o štátne zamestnanie, kde sa vyžaduje bezúhonnosť, pretože k prípadnému zahľadeniu odsúdenia sa často fakticky neprihliada.

⁹⁰⁷ „Z opisu z evidence rejstříku trestů obžalovaného soud zjistil, že za především majetkovou trestnou činností byl opakovaně odsuzován již od roku 2006, tedy od doby, kdy dosáhl dvaceti let svého věku. Všechna dřívější odsouzení k nepodmíněným trestům odnětí svobody (pokud nepočítáme ta, která byla nahrazena uložením souhrnných trestů, bylo jich pět) jsou přitěžujícími okolnostmi, je možno a také nutno k nim v tomto smyslu přihlídnout“. Rozhodnutie č. 3, sp. zn. 31T 258/2014, príloha č. 7.2.3. „Z opisu z evidence rejstříku trestů obžalovaného sice plyne, že byl v minulosti (v roce 2002) soudně trestán, odsouzení je však zahlazeno, takže k němu nelze přihlídnout jako k okolnosti přitěžující“. Rozhodnutie č. 9, sp. zn. 31T 240/2014, príloha č. 7.2.6.

⁹⁰⁸ „Ze zprávy Města Slavičín ze dne 20.1.2015 vyplynulo, že v posledních třech letech nebyl oznamován ani projednáván pro přestupek“. Rozhodnutie č. 2, sp. zn. 18T 13/2015, príloha č. 7.1.6.

⁹⁰⁹ „Obžalovaný není ukázněný řidič, v letošním roce byl postižen za „jízdu na červenou“, jak plyne z evidenční karty řidiče“. Rozhodnutie č. 7, sp. zn. 3T 76/2014, príloha č. 7.2.6.

⁹¹⁰ „Ze sdělení Magistrátu města Zlína soud zjistil, že dne 25. 4. 2013 se dopustil přestupku proti majetku, kdy pokusil o krádež věci z areálu družstva v Želechovicích nad Dřevnicí, za což mu byla uložena pokuta 1.000 Kč. ... (pri úvahách o druhu a výške trestu - pozn. autora) Dopustil se i přestupku“. Rozhodnutie č. 7, sp. zn. 31T 151/2014, príloha č. 7.2.6.

⁹¹¹ Rozhodnutie č. 4, sp. zn. 31T 46/2014, príloha č. 7.2.6.

odvolací súd⁹¹² (nebyť odvolania, tak rozsudok nadobudne právoplatnosť). Z uvedeného plynie, že priestupková recidíva nie je iba nejakým iluzórnym faktorom, ale môže mať zásadné dopady na podobu uloženého trestu. V tejto súvislosti opakujem, že s prihliadaním k priestupkovej recidíve sa veľmi nestotožňujem (viz oddiel 12.6.1.).

17.5.3. Ostatné pochybenia a nedostatky.

Z rozhodovacej činnosti zlínskeho súdu vyplynuli štandardné pochybenia a nedostatky, a teda, že súd:

- nesprávne právne kvalifikoval zavinenie⁹¹³;

⁹¹² „...Přesto, že obviněný Marián ŠXXXXX dosud nebyl soudně trestán, což vyplynulo také z opisu z evidence rejstříku trestů, který ke dni 16.06.2014 aktualizoval odvolací soud, a kromě přestupku v dopravě, nebyly zjištěny Policií ČR, Obvodním oddělením ve Valašských Kloboukách k jeho osobě negativní poznatky, učinil soud I. stupně závěr, že vzhledem k osobě obviněného by jiný – než nepodmíněný trest odnětí svobody nevedl k tomu, aby v budoucnu řádně žil. Ani z oné zprávy o pověsti, ale ani z výpisu z evidenční karty řidiče nevyplývá k osobě obviněného jiného negativního poznatku, než že 02.07.2013 obviněný spáchal přestupek, když řídil motorové vozidlo v době, kdy přístrojem Dräger u něj byla naměřena v dechu hodnota 0,42 promile alkoholu. Vzhledem k osobě obviněného proto nelze učinit závěr, že by pohrůžka trestem odnětí svobody zjevně nevedla k tomu, aby v budoucnu obdobně jednání neopakoval a vedl řádný život. Navíc nelze přehlédnout uložení delšího trestu zákazu činnosti, spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel, který může přispět k tomu, že obviněný nebude mít možnost obdobnou nekázeň v dopravě opakovat.

Odvolací soud proto dospěl k závěru, že ve smyslu § 55 odst. 2 trestního zákoníku soud I. stupně obligatorně nevážil možnost uložení mírnější alternativy, tj. podmíněného trestu odnětí svobody a učinil závěr, že účelu tohoto druhu trestu v případě obviněného Mariána ŠXXXXX lze dosáhnout i pohrůžkou po dobu osmnácti měsíců“. Rozhodnutí č. 4, sp. zn. 6To 180/2014, příloha č. 7.2.6. V tomto prípade bolo zjavné, že páchatel mal problém s požívaním alkoholu, a preto malo byť uložené ochranné opatrenie - protialkoholické liečenie. To však súd paradoxne neurobil.

⁹¹³ V mnohých prípadoch súd kvalifikoval zavinenie, ako **priamy úmysel**, pričom zo skutkových okolností prípadu tento úmysel určite nevyplýval. Napr. v konkrétnom prípade odôvodnenie zavinenia znelo nasledovne: „Obžalovaný nepochybně věděl, že nesmí řídit motorové vozidlo pod vlivem alkoholu, neboť byl za totožnou trestnou činnost v minulosti pravomocně odsouzen a navíc jde o skutečnost notoricky známou. Přesto tak činil a předmětného večera usedl za volant, ačkoliv si byl vědom toho, že je pod vlivem alkoholu. Soud proto kvalifikoval jeho zavinění jako **úmysl přímý** podle § 15 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku“. Rozhodnutí č. 2, sp. zn. 18T 13/2015, příloha č. 7.1.6. Ako vyplýva z citácie, tak súd kvalifikoval zavinenie, ako priamy úmysel. S touto kvalifikáciou sa nemôžem stotožniť. Tento trestný čin je v 99,9% prípadoch páchaný v nepriamom úmysle, pretože páchatel sa rozhodne jazdiť z toho dôvodu, že sa chce odvieť do zamýšľaného cieľa (napĺňanie hlavného úmyslu - legálneho), pričom na druhej strane si je dobre vedomý toho, že je pod vplyvom alkoholu/návykovej látky, a teda, že svojou jazdou môže ohroziť ostatných, čo ho však od jazdy neodradí, a preto je dané, že ak k ohrozeniu dôjde, tak s tým počíta (napĺňanie vedľajšieho úmyslu - nelegálneho). Inak povedané, páchatel sa rozhodne uskutočniť svoj hlavný úmysel, ktorý je v tomto prípade legálny, avšak zároveň si uvedomuje, že pri jeho realizácii môže dôjsť k protiprávnemu konaniu (ak ohrozí niekoho/niečo), a ak sa tak stane, tak s tým počíta (je s tým uzrozumený), z čoho vyplýva, že ohrozenie je jeho vedľajším úmyslom. Ak by však páchatel spáchal tento trestný čin v priamom úmysle, tak musí nasadnúť do vozidla s tým úmyslom, že chce ohrozovať, a pre dokonanie musí začať tento úmysel realizovať, teda musí s ním začať jazdiť. V citovanom prípade určite páchatel tento úmysel nemal, pretože ten zo žiadnej novej interpretácie skutkových okolností nevyplýval (jednalo sa o nepriamy úmysel). Spáchanie tohto trestného činu v priamom úmysle je však veľmi vysoko nepravdepodobné. Ak by totiž páchatel nasadol do vozidla vyslovene s tým úmyslom, že chce ohrozovať ostatných svojou jazdou, tak bude zrejme nepríčetný (trvalá alebo prechodná duševná porucha spôsobená užitím alkoholu alebo návykovej látky). Podľa môjho názoru s týmto úmyslom duševne zdravý človek jednoducho nemôže nasadnúť do vozidla a následne jazdiť. Ak by aj páchatel bol príčetný, tak k

- nesprávne vyhodnotil skutok, ako pokračovanie v trestnom čine⁹¹⁴;
- nesprávne používal materiálny korektív trestného bezprávia⁹¹⁵;
- nesprávne identifikoval objekt trestného činu⁹¹⁶.

17.6. Procesnoprávne pochybenia a nedostatky.

17.6.1. *Iura non novit curia.*

V rozhodovacej činnosti súdu sa vyskytli viaceré štandardné pochybenia. Jedno pochybenie však prekročilo všetky mysliteľné medze, a preto sa k nemu musím vyjadriť. Súd

---

dokázaniu priameho úmyslu by s najvyššou pravdepodobnosťou nedošlo. Skôr mám zato, že by bol skutok kvalifikovaný ako pokus. Podľa skutkových okolností, ako pokus trestného činu *Poškodzovania cudzej veci, Ublíženia na zdraví* (ťažkého/ľahkého), alebo pokus *Vraždy*, pričom by sa pravdepodobne jednalo o pokus opakovaný, čiže by došlo k jednočinnému súbehu. Priamy úmysel je teda teoreticky možný, ale prakticky skoro nepreukázateľný. Napriek týmto faktom súd takto kvalifikoval zavinenie vo viacerých prípadoch, napr. „*Obžalovaný jednal v priamom úmysle ve smyslu § 15 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, velice dobře si uvědomoval, že krátce před jízdou na oslavě pil (pivo a slivovici), že nesmí řídit, přesto usedl za volant a řídil.*“. Rozhodnutie č. 7, sp. zn. 3T 76/2014, príloha č. 7.2.6. Z uvedeného žiadny priamy úmysel takisto nevyplýva. Nakoniec uvádzam, že samosudca s označením 31T kvalifikoval zavinenie spravidla, ako priamy úmysel.

⁹¹⁴ V niekoľkých prípadoch došlo k viacnásobnému naplneniu skutkovej podstaty trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*. Napr. v rozhodnutí č. 4, sp. zn. 31T 46/2014, príloha č. 7.2.6., súd uvádza: „*O pokračování v trestném činu ve smyslu § 116 trestního zákoníku se jedná o to, že oba tyto dílčí útoky naplňují skutkovou podstatu totožného trestného činu, byly spáchány stejným způsobem (řízení totožného motorového vozidla opilým obžalovaným) krátce po sobě (během 10 dnů). Obžalovaný bohorovně usedá za volant osobního automobilu pod vlivem alkoholu. Nejen, že tak učinil již 9. 2. 2014, kdy mu po provedené dopravní kontrole policisté zadrželi řidičský průkaz, ale, jak vyplývá z výpisu z evidenční karty řidiče, byl za jízdu pod vlivem alkoholu postižen pokutou také v přestupkovém řízení v březnu 2013. V tom soud shledává jednotný záměr obžalovaného, tedy řídit motorové vozidlo i pod vlivem alkoholu.*“. V týchto prípadoch podľa mňa nie sú splnené podmienky pokračovania v trestnom čine, konkrétne jednotný zámer útoku. Mám zato, že dochádza k viacčinnému rovnorodému súbehu, nie k pokračovaniu v trestnom čine.

⁹¹⁵ „*S ohledem na význam chráněného zájmu jde dle názoru soudu o jednání společensky škodlivé, tak, jak má na mysli ustanovení § 12 odst. 2 trestního zákoníku.*“. Napr. rozhodnutie č. 2, sp. zn. 18T 13/2015, príloha č. 7.1.6. Vzhľadom nato, že platí formálne pojmávanie trestného činu, tak súd v odsudzujúcom rozsudku nemusí preukazovať spoločenskú škodlivosť skutku, pretože pri formálnom pojmávaní trestného činu platí, že naplnenie skutkovej podstaty je samo o sebe spoločensky škodlivé. Materiálny korektív trestného bezprávia sa používa iba v odôvodnení rozhodnutia o zastavení trestného stíhania, pretože to má obsahovať dôvody, z ktorých orgán činný v trestnom konaní odvodzuje, že skutok nie je spoločensky škodlivý. V odsudzujúcom rozsudku sa súd však musí zaoberať spoločenskou škodlivosťou skutku pri určovaní trestu, pretože je stanovené, že: „*Při stanovení druhu trestu a jeho výměry soud přihlédne k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu.*“. § 39 ods. 1 Trestného zákonníka ČR. Spoločenská škodlivosť je jedným z kritérií pre ukládanie trestu, a preto súd musí v odôvodnení trestu určiť mieru spoločenskej škodlivosti spáchaného trestného činu. A to sa ne deje, pretože odôvodnenia obsahujú iba všeobecné prehlásenie, že súd prihliadol k povahe a závažnosti (bez bližšieho rozpisania úvahy súdu).

⁹¹⁶ „*Obžalovaný tak porušil zájem společnosti na ochraně lidských životů, zdraví a majetku před nebezpečím, které plyne z výkonu činnosti ve zvýšené míře nebezpečné, pokud ji vykonávají nezpůsobilí jedinci.*“. Napr. rozhodnutie č. 2, sp. zn. 18T 13/2015, príloha č. 7.1.6. Vzhľadom nato, že *Ohrozenie pod vplyvom návykovej látky* je v základnej skutkovej podstate ohrozujúci trestný čin, páchatel môže iba ohroziť individuálny objekt, nie ho porušiť. Súd by mal dbať na dodržiavanie právnej terminológie.

v konkrétnom prípade⁹¹⁷ vyslovil nasledovný právny názor: „Není pravda, že by obžalovaný musel být během dechové zkoušky **poučen o tom, že nemusí nic říkat a má právo na obhájce**. Nic takového **nikde** zakotveno není. Proboha, proč by policisté měli každého řidiče, kterého kontrolují a provádějí u něj dechovou zkoušku na přítomnost alkoholu, poučovat o takovém nesmyslu? Nejen, že takovou povinnost nemají, ale ani přece neexistuje jediný rozumný důvod, aby u dechové zkoušky byl obhájce!“. Tak súd považuje za „takový nesmysl“ také maličkosti, akými sú právo odoprieť výpoveď obvineného, presnejšie povedané zákaz sebaobviňovania, a právo na obhajcu (právo na formálnu obhajobu). Veď tieto dva práva sú predsa „iba“ inherentnými predpokladmi spravodlivého procesu, čiže jednoznačne sú „maličkosťami“. Týmto výrokom súdu sa pravidlo *iura novit curia* dostáva do príkeho rozporu s objektívnou realitou. Tak pekne poporiadku:

- **Právo odoprieť výpoveď**: je zakotvené v čl. 40 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd⁹¹⁸, čl. 14 ods. 3 písm. g) Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach⁹¹⁹ (ďalej citované ako „Pakt“)⁹²⁰; § 33 ods. 1⁹²¹ zák. č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (ďalej iba „TŘ“).
- **Právo na obhajcu**: je zakotvené v čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd⁹²²; čl. 14 ods. 3 písm. d) Paktu⁹²³; čl. 6 ods. 3 písm. c)⁹²⁴ *Evropské úmluvy*⁹²⁵; § 33 ods. 1 TŘ⁹²⁶.

⁹¹⁷ Rozhodnutie č. 7, sp. zn. 31T 76/2014, príloha č. 7.2.6.

⁹¹⁸ „Obviněný má právo odepřít výpověď; tohoto práva nesmí být žádným způsobem zbaven“.

⁹¹⁹ „Každý, kdo je obviněn z trestného činu, má mít tyto minimální záruky: nesmí být nucen svědčit proti sobě nebo přiznat vinu“.

⁹²⁰ Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech

⁹²¹ „Obviněný má právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu, a k důkazům o nich, není však povinen vypovídat“.

⁹²² „Obviněný má právo, aby mu byl poskytnut čas a možnost k přípravě obhajoby a aby se mohl hájit sám nebo prostřednictvím obhájce. Jestliže si obhájce nezvolí, ačkoliv ho podle zákona mít musí, bude mu ustanoven soudem. Zákon stanoví, v kterých případech má obviněný právo na bezplatnou pomoc obhájce“.

⁹²³ „Každý, kdo je obviněn z trestného činu, má mít tyto minimální záruky: má být souzen za své přítomnosti a obhajovat se osobně nebo prostřednictvím obhájce, kterého si sám zvolí“.

⁹²⁴ „Každý, kdo je obviněn z trestného činu, má tato minimální práva: obhajovat se osobně nebo za pomoci obhájce podle vlastního výběru nebo, pokud nemá prostředky na zaplacení obhájce, aby mu byl poskytnut bezplatně, jestliže to zájmy spravedlnosti vyžadují“.

⁹²⁵ Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících.

⁹²⁶ (Obviněný) „Má právo zvolit si obhájce a s ním se radit i během úkonů prováděných orgánem činným v trestním řízení“.

- **Povinnosť štátnych orgánov poučovať obvineného (účastníka konania):** je zakotvená v čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd⁹²⁷; čl. 14 ods. 3 písm. d) Paktu⁹²⁸; § 2 ods. 13 TŘ⁹²⁹.
- **Povinnosť orgánov činných v trestnom konaní stíhať zákonne (zásada legality):** je zakotvená v § 2 ods. 1 TŘ⁹³⁰.
- **Povinnosť orgánov činných v trestnom konaní dbať na základné práva a slobody:** je zakotvená v § 2 ods. 4 TŘ⁹³¹.

Otázky sú položené nasledovne:

1. *Má policajt poučovať o práve odoprieť aktívnu súčinnosť pri získavaní usvedčujúceho dôkazu (z dôvodu platnosti zákazu sebaobviňovania) pred vykonaním dychovej skúšky?* Jednoznačne, pretože výsledok môže slúžiť, ako „usvedčujúci“ dôkaz. To isté platí aj pre vyšetrenie krvi a moču, alebo pre klinické vyšetrenie známok požitia alkoholu (viz oddiel 10.6.4. a podkapitola 22.5.)
2. *Má policajt poučovať o práve odoprieť výpoveď (z dôvodu platnosti zákazu sebaobviňovania) po vykonaní pozitívnej dychovej skúšky?* Jednoznačne, pretože všetko čo následne vodič (obvinený) uvedie, bude použité proti nemu v správnom alebo trestnom konaní⁹³² (viz oddiel 10.6.5.). Na a prečo by mali policajti poučovať? No

⁹²⁷ „Každý má právo na právni pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení“.

⁹²⁸ „Každý, kdo je obviněn z trestného činu, má mít tyto minimální záruky: má být poučen o svých právech a má mu být poskytnuta právni pomoc v každém případě, kdy toho zájmy spravedlnosti vyžadují“.

⁹²⁹ „Ten, proti němuž se trestní řízení vede, musí být v každém období řízení vhodným způsobem a srozumitelně poučen o právech umožňujících mu plně uplatnění obhajoby a o tom, že si též může zvolit obhájce; všechny orgány činné v trestním řízení jsou povinny umožnit mu uplatnění jeho práv“.

⁹³⁰ „Nikdo nemůže být stíhán jinak než ze zákonných důvodů a způsobem, který stanoví tento zákon“.

⁹³¹ „Trestní věci projednávají s plným šetřením práv a svobod zaručených Listinou základních práv a svobod a mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána“.

⁹³² Ako je viac krát v tejto práci uvedené, súdy a správne orgány prihládajú k prehláseniam vodiča (obvineného) v úradných záznamoch. Napr. „V dalším úředním záznamu policistů je popsáno, že obžalovaný souhlasil s naměřenými hodnotami alkoholu v dechu a přiznal, že asi od 12.30 hodin do 13.45 hodin vypil šest půllitrů desetistupňového piva“. Rozhodnutie č. 2, sp. zn. 31T 163/2014, príloha č. 7.2.6. To isté je možné povedať o klinickom vyšetrení opojenia alkoholom, pri ktorom je vyžadovaná súčinnosť obvineného, samozrejme bez riadneho poučenia o práve odoprieť aktívnu súčinnosť, pri získavaní usvedčujúceho dôkazu. Napr. „Klinické projevy ovlivnění obžalovaného alkoholem, jakož i výsledek krevní zkoušky, jsou zachyceny v protokolu o lékařském vyšetření při ovlivnění alkoholem. Toto lékařské vyšetření bylo započato hodinu po ukončení jízdy (v 11.33 hodin). Obžalovaný byl mnohomluvný, pomalu si vybavoval představy, spojivky měl překrvené, reakce zornic byla zpomalená, postrotační nystagmus (těkání očí při pohledu na prst po pětinasobném otočení obžalovaného během deseti sekund) trval asi 4 sekundy, obžalovaný byl nejistý při chůzi po čáře, nepřesně si přikládal prst na nos“. Rozhodnutie č. 6, sp. zn. 31T 94/2014, príloha č. 7.2.6. Na prehláseniach uvedených v úradných záznamoch a na výsledkoch klinického vyšetrenia sú však neskôr zakladané rozhodnutia. V tomto súdy paradoxne žiadny problém nevidia.

presne preto, prečo bol predložený v roku 1966 Najvyššiemu súdu USA prípad *Miranda v. Arizona*, z ktorého vzišlo tzv. Miranda rule.

3. *Má policajt poučovať o práve na obhajcu?* Jednoznačne, prečo by nemohol byť pri dychovej skúške obhajca⁹³³? Súd nevidí nato rozumný dôvod. No ja napríklad tento dôvod vidím, a volá sa uplatňovanie práva na obhajobu⁹³⁴.
4. *Má policajt oboznámiť obvineného s dôvodmi a povahou obvinenia?* Jednoznačne, pretože inak vodič nevie, že o čo v danom konaní ide. Takisto nevie o tom, že má vyššie uvedené práva obvineného, a že si ich môže uplatňovať.

Poskytnuté odpovede sú podporené takisto § 179b ods. 2⁹³⁵ a ods. 3⁹³⁶ TR. Súdu asi ušlo znenie tohto ustanovenia⁹³⁷. Je dané, že pri dôvodnom podozrení⁹³⁸ zo spáchania dopravného trestného činu alebo priestupku musí byť obvinený **okamžite na mieste** poučený o práve **odopriet' výpoveď', o práve odopriet' aktívnu súčinnosť pri získavaní usvedčujúceho dôkazu, o práve zvolit' si obhajcu a o práve na tlmočníka** (v prípade cudzincov), a takisto musí byť okamžite **oboznámený s povahou a dôvodmi obvinenia**⁹³⁹. Celkovo má teda byť

---

⁹³³ Čo, ak sa nachádza s klientom priamo vo vozidle? Čo, ak si ho klient zavolá, pretože jeho kancelária sa nachádza v bezprostrednej blízkosti miesta cestnej kontroly? To chce súd naozaj tvrdiť, že neexistuje žiadny rozumný dôvod nato, aby bol obhajca pri cestnej kontrole prítomný? A čo, ak by tým dôvodom bola napríklad taká maličkosť, ako hroziaci postih?

⁹³⁴ Azda niet pochýb o tom, že obhajca znalý problematiky týkajúcej sa výkonu dychovej skúšky, dokáže veľmi jednoducho poukázať na prípadný postup *non lege artis*.

⁹³⁵ „Ve zkráceném přípravném řízení má podezřelý **stejná práva jako obviněný** (§ 33 odst. 1, 2). Zadržенý podezřelý má právo zvolit si obhájce a radit se s ním bez přítomnosti třetí osoby již v průběhu zadržení. O tom je třeba podezřelého před jeho výsledkem **poučit a poskytnout mu plnou možnost uplatnění jeho práv**“.

⁹³⁶ „Podezřelého ze spáchání trestného činu je třeba vyslechnout a **nejpozději** na počátku výsledku mu sdělit, ze spáchání jakého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován“ . Akákoľvek komunikácia na mieste cestnej kontroly, medzi policajtom a obvineným, má prebiehať výlučne po poučení o právach.

⁹³⁷ Namiesto toho v odôvodnení cituje znenia rôznych protiústavných právnych noriem. Systematická metóda výkladu právnej normy poskytuje základné pravidlo riešiacie konkurenciu právnych noriem, *lex superior derogat legi inferiori*. Ústava, ústavné zákony a niektoré medzinárodné zmluvy, ako právne normy najvyššej právnej sily, rušia v prípade konkurencie (kolízie) všetky bežné zákony, ktoré sú s nimi v rozpore. Bežný zákon tak musí ustúpiť Ústave ČR, a to sa v tomto prípade (v týchto prípadoch) nedeje. Takisto je potrebné zdôrazniť povinnosť ústavne konformného výkladu všetkých právnych noriem. Všetky právne normy, na ktoré súd odkazuje v odôvodnení, sú v príkrom rozpore s Ústavou ČR (viz vyššie citované články). Túto povinnosť taktiež súd nedodrжал. Nakoniec uvádzam posledné pravidlo, a to *in dubio pro libertate*, teda v pochybnostiach v prospech slobody. Ak by teda súd mal pochybnosť o tom, že či má poskytnúť ochranu základným ľudským právam a slobodám, prednosť má poskytnutie ochrany. Ochrana poskytnutá nebola.

⁹³⁸ Dôvodné podozrenie vznikne okamžikom pozitívnej dychovej skúšky alebo odmietnutím vyšetrenia.

⁹³⁹ A tu je kameň úrazu, pretože bezbreho panujúci formalizmus bráni v pochopení, že voči vodičovi je možné vzniknúť obvinenie aj ústne priamo na mieste cestnej kontroly. Formalizovaný úkon je možné vždy napísať dodatočne. Veď koľko existuje v právnom poriadku takých prípadov, kedy štátne orgány rozhodnú fakticky na mieste, pričom formalizovaná listina sa spíše až *ex post*? Mnoho. **S obvinením je potrebné pracovať materiálne, a teda vzniknúť ho okamžite, ako vznikne dôvodné podozrenie.** Čo je ťažké na tom povedať: „*Ste obvinený z trestného činu Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky, ktorého ste sa mali dopustiť tu a teraz. Máte*

obvinený poučený **o 4 svojich ústavných právach** a zároveň musí vedieť **o tom, že z čoho obvinený**. To je naozaj také ťažké povedať týchto pár viet priamo na mieste cestnej kontroly? Z rozhodovacej činnosti jasne vyplýva, že to je obrovský problém pre české (a slovenské) štátne orgány. Pritom toto základné poučenie zo strany polície predurčí, že či sa konanie dá objektívne považovať za spravodlivé alebo nie. A teraz vôbec nehľadím nato, že či české (slovenské) súdy v tomto zmysle niekedy rozhodli⁹⁴⁰. Tu ide o elementárnu spravodlivosť, o zabezpečenie skutočnej možnosti na účinnú obhajobu podľa priznaných základných práv a slobôd, a v neposlednom rade o **slušný** výkon verejnej moci. Ako môže byť konanie považované za kontradiktórne a spravodlivé, keď je obvinenému všemožne znemožňovaná účinná obhajoba, a kedy je dokonca za jej uplatňovanie trestaný? Ako môže byť konanie považované za kontradiktórne a spravodlivé, keď orgány, ktoré stíhajú samé nedodržiavajú zákon? No nemôže, pretože to je stredoveký inkvizitčný proces, v troška inom kabáte a bez mučenia. Toto všetko je dané zrejme tým, že dnešní sudcovia sa ešte stále dokážu vyjadriť tak, ako je uvedené vyššie. Asi preto nie je odoprenie aktívnej súčinnosti pri získavaní usvedčujúceho dôkazu brané, ako forma legitímnej obhajoby, a trestanie za odoprenie aktívnej súčinnosti, ako rozporné s ústavným princípom *nemo tenetur edere instrumenta contra se* (viz podkapitola 22.5.). Asi preto nie je žiadny vodič poučený o jeho právach a nevie z čoho je obvinený, keď mu pri cestnej kontrole chce policajť uložiť pokutu v blokovom konaní⁹⁴¹, alebo keď ho policajť berie do cely policajného zaistenia. Veď tieto „formality“ brániace výkonu verejnej moci sa predsa dozvie neskôr, v dobe, kedy mu ich uplatnenie už nijako nepomôže. Nemôžem sa ubrániť názoru, že pri vyvodzovaní zodpovednosti za priestupky (správne delikty) a dopravné trestné činy je Česká a Slovenská republika stále v rannom stredoveku, teda v období, kedy platila prezumpcia viny. Môj názor je taký, že aktuálne je postup pri vyvodzovaní zodpovednosti v praxi za **všetky** správne delikty a za dopravné trestné činy diametrálne odlišný od toho, čo je napísané v ústavách

---

právo odoprieť výpoveď, právo odmietnuť aktívnu účasť na svojom usvedčení a môžete si zvoliť obhajcu. Ak nerozumiete jazyku, máte právo žiadať tlmočníka“. Skutočne nedokážem pochopiť, prečo sa toto pri cestných kontrolách nedeje. Tri vety, ktoré je možné povedať do 10 sekúnd, a ktoré zabezpečia spravodlivosť počiatočnej fázy trestného procesu.

⁹⁴⁰ To naozaj bez toho, aby súd určitý právny názor vyslovil, nie sme schopní sami uvažovať o tom, ako má vyzeráť spravodlivosť? To naozaj všetky štátne orgány budú postupovať spravodlivo iba vtedy, ak im to Najvyšší súd vyslovene prikáže?

⁹⁴¹ Za priestupok, z ktorého nebol nikdy obvinený. Obvinenie si má predsa domyslieť. Naozaj výborný výkon verejnej moci a dodržiavanie zákona pri stíhaní.

týchto štátov, teda od toho, čím sú viazané štátne orgány. Tento prípad iba môj názor potvrdzuje.

17.6.2. Ignorovanie metodického pokynu Českého metrologického inštitútu.

Zlínsky súd absolútne ignoroval metodický pokyn Českého metrologického inštitútu (viz príloha č. 12.2.). Týmto postupom súdu vznikla skutočne veľmi absurdná dvojkoľajnosť medzi súdnym a správnym trestaním, ktorej dôsledkom je, že v prípade súdneho trestania dochádza nielenže k tomu, že sa rozsudky zakladajú na nepresnom a nepriamom dôkaze - na výsledku dychovej skúšky (viz oddiel 10.6.3.), ale navyše nie sú dodržiavané ani metodické pokyny, ktoré majú kompenzovať nepresnosť dychového analyzátoru (a teda riešiť špecifická tohto dôkazného prostriedku). Nezohľadňuje sa teda chybovosť dychového analyzátoru, pretože sa od výsledkov neodčítava maximálna dovolená chyba merania (viz bod. č. 3.2.1. v prílohe č. 12.2.), neprihliada sa k maximálnemu dovolenému rozdielu medzi výsledkami dychových skúšok (viz bod. č. 6. v prílohe č. 12.2.), nesledujú sa časové odstupy medzi jednotlivými dychovými skúškami (viz bod. č. 6. v prílohe č. 12.2.) a neodčítava sa expertná neistota (viz bod. č. 9. v prílohe č. 12.2.). Správne orgány naopak, všetko vyššie uvedené, dodržiavajú⁹⁴². Tento fakt, je skutočnou absurditou, pretože v správnom konaní dochádza k prísnejšiemu posudzovaniu prípustnosti výsledkov dychových skúšok, ako v trestnom konaní. Takisto interpretácia výsledkov (maximálna chyba merania, expertná neistota) je pre páchatel'a priestupku priaznivejšia, ako pre páchatel'a trestného činu. Aktuálny stav je teda taký, že platí prísnejší štandard v správnom konaní, ako v trestnom konaní, čo je nezmysel, ak aplikujeme logický argument *a minori ad maius*. Ak niečo platí pri menšom, tak o to viac to musí platiť pri väčšom. To sa však nedeje.

Argumentácia súdu je založená na tvrdení právnej nezáväznosti metodického pokynu. *Stricto sensu* má súd nesporne pravdu. Avšak, metodický pokyn nie je len nejaké memorandum, je to odborný postup, ktorý bol vytvorený nato, aby bolo možné považovať výsledok dychovej skúšky za dôveryhodný. Súd to však ignoruje. Je potrebné si položiť otázku, že prečo súd metodický pokyn ignoruje? Dôvodom je fakt, že metodický pokyn zaväzuje priamo súd, ako interpreta výsledku dychovej skúšky. Iba interpret posudzuje, že či bol výsledok získaný postupom *lege artis*, a takisto vyvodzuje z výsledku odborné závery. Ak interpret ignoruje metodické pokyny, tak potom je jeho záver nesprávny a výsledok je

---

⁹⁴² Stačí si prečítať ich rozhodnutia.

neprípustným dôkazom. Teraz skúsme aplikovať rovnaký postup aj na iné odborné pokyny, napr. na tie, ktoré sa týkajú určovania koncentrácie alkoholu v krvi (viz prílohy č. 11). Aký je rozdiel medzi nimi? Rozdiel je iba v osobe interpreta (sudca⁹⁴³ vs. znalec), **podstata ostáva vždy rovnaká**, pretože všetky pokyny majú zabezpečiť dôveryhodnosť výsledku nejakého odborného merania a jeho dôkaznú prípustnosť. Skúsme si predstaviť, že znalec - toxikológ, bude ignorovať odborné pokyny v stanoviskách, a určí koncentráciu alkoholu v krvi napriek tomu, že vie, že boli použité alkoholom kontaminované skúmavky, alebo že vzorka krvi nebola uchovaná v chlade a začala hniť (hnilobná tvorba alkoholu). V tomto prípade by súd znalecký posudok označil za neprípustný dôkaz, pretože bol vypracovaný *non lege artis*. Súd v týchto prípadoch však nerobí to isté a výsledky dychových skúšok považuje nielenže za dôveryhodné, ale aj za prípustné. Skutočný paradox. Aký je však skutočný dôvod toho, že sa súd bráni metodickému pokynu? Dovolím si tvrdiť, že dôvod poznám celkom presne a je ním povinnosť odčítavať expertnú neistotu. Ako som podrobne rozpísal v pododdiely 15.6.2.1., **expertná neistota je príliš veľkorysou výhodou pre obvineného**, a navyše je v rozpore so zásadou materiálnej pravdy. Súd si celkom určite uvedomil tento fakt⁹⁴⁴, a to ho zákonite viedlo k tomu, aby našiel cestu pre odmietnutie metodického pokynu. Súd je koniec koncov z Ústavy ČR viazaný iba zákonom (medzinárodnou zmluvou)⁹⁴⁵, nie podzákonnými právnymi predpismi. Chybou súdu však bolo, že odmietol metodický pokyn, ako celok, pretože tým vznikla vyššie popísaná absurdná dvojkoľajnosť, a teda jeden problém odstránil, pričom druhý vytvoril. Súd mal s ohľadom na zásadu materiálnej pravdy neaplikovať iba

---

⁹⁴³ Zábavným na tejto situácii je fakt, že ak by interpretoval výsledky dychovej skúšky súdny znalec, tak súd by vyžadoval, aby postupoval podľa metodického pokynu, presnejšie povedané, znalec by sa neodvážil ho nerešpektovať.

⁹⁴⁴ „Metodika ministerstva dopravy ČR k usměrňení některých správních činností obecních úřadů s rozšířenou působností a krajských úřadů v souvislosti s novelizací zákonů č. 361/2000 Sb. a č. 375/2005 Sb. zákonem č. 274/2008 Sb., odečítá sice 0,24‰ z výsledku dechové zkoušky se týká hodnot pouze naměřených do 1‰, dále soud poukazuje nato, že tato směrnice není právně závazná. Pokud by totiž byla, nebyla by **faktická hranice mezi trestním činem a přestupkem 1,0‰ ale až 1,24‰**“. Rozhodnutie č. 14, sp. zn. 48T 181/2014, príloha č. 7.2.6. Tento záver je však mierne nepresný, pretože maximálna dovolená chyba merania je stanovená pre rôzne koncentrácie rôzne, čo si správne orgány neuvedomili (viz pododdiel 15.6.2.1.). Súd túto chybu iba prevzal. V citácii sa píše o Metodike ministerstva dopravy ČR (viz príloha č. 12.3.), tá však vychádza z metodického pokynu.

⁹⁴⁵ „Soudce je při rozhodování vázán zákonem a mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu; je oprávněn posoudit soulad jiného právního předpisu se zákonem nebo s takovou mezinárodní smlouvou“. Čl. 95 ods. 1 Ústavy ČR.

povinnosť odčítavať expertnú neistotu⁹⁴⁶. V každom prípade, ak by súd skutočne naplňal požiadavky, ktoré mu plynú zo zásady materiálnej pravdy, tak by výsledok dychovej skúšky nemohol považovať za „usvedčujúci“ dôkaz. Potom by nevznikol, ani problém popisovaný, v tomto oddieli. Vzhľadom na všetko uvedené navrhujem odstrániť z metodického pokynu povinnosť odčítavať expertnú neistotu (viz pododdiel 15.6.2.1. a podkapitola 22.4.).

17.6.3. Ostatné pochybenia a nedostatky.

Zlínsky súd, rovnako ako ostatné orgány:

- zakladal rozhodnutia na výsledku dychovej skúšky⁹⁴⁷⁹⁴⁸ a nedokazoval ostatné faktory vplývajúce na schopnosť viesť motorové vozidlo (individuálna tolerancia, psychofyziológický stav v dobe požívania alkoholu/drogy a pod.), s výnimkou klinických príznakov⁹⁴⁹ (viz pododdiel 10.6.3.3.);
- považoval úradné záznamy za dôkazný prostriedok⁹⁵⁰ (viz oddiel 10.6.5.);
- nezákonné vypočúval príslušníkov Polície ČR⁹⁵¹ (viz oddiel 12.7.4., 10.6.5.);

⁹⁴⁶ Pokiaľ ide o povinnosť odčítavať maximálnu dovolenú chybu merania z nameraného výsledku, tak táto povinnosť je takisto *stricto sensu* v rozpore so zásadou materiálnej pravdy, avšak v tomto prípade sú odchýlky relatívne malé, takže uprednostnenie pravidla *in dubio pro reo* pred zásadou materiálnej pravdy je žiaduce.

⁹⁴⁷ „Ze záznamu o provedené dechové zkoušce vyplynulo, že pprap. Josef PXXXXX provedl u obžalovaného dne 17.1.2015 dechovou zkoušku ve 20.40 hodin s výsledkem 1,78 promile alkoholu v dechu a ve 20.45 hodin s výsledkem 1,67 promile alkoholu v dechu“. Rozhodnutie č. 2, sp. zn. 18T 13/2015, príloha č. 7.1.6. „Snad tomu soud správně rozumí, že krevní zkouška provedená zejména metodou plynové chromatografie je nejprůkaznější zkouškou o ovlivnění člověka alkoholem, jistě je přesnější než zkouška dechová. **Soudní praxe v České republice však již několik let uznává také zkoušku dechovou jako důkaz použitelný v trestním řízení**“. Rozhodnutie č. 7, sp. zn. 3T 76/2014, príloha č. 7.2.6. Tento záver popiera zásadu materiálnej pravdy.

⁹⁴⁸ „Ze záznamu z měřicího přístroje Dräger z téhož dne je patrné, že mu bylo v dechu naměřeno 1,55 promile alkoholu. Pokud tato odborná zkouška ukázala tento výsledek, **tak je jasné**, že obžalovaný měl i ve své krvi kolem 1,55 promile alkoholu“. Rozhodnutie č. 12, sp. zn. 34T 87/2014, príloha č. 7.2.6. No v skutočnosti tak jasné nie je, že obžalovaný mal v krvi nameranú koncentráciu alkoholu, pretože dychové analyzátory nemerajú presne, niekedy až značne nepresne (viz pododdiel 10.6.3.1.).

⁹⁴⁹ „Přiléhavá je rovněž právní kvalifikace jednání obviněného, neboť provedeným dokazováním, a to jak výsledky dechové zkoušky, tak zejména výpověďmi zasahujících policistů, z nichž vyplývá, že tělesné pohyby obviněného byly vratké, nekoordinované a z jeho dechu byl cítit alkohol. Jednoznačně tedy vyplývá, že se nacházel ve stavu vylučujícím způsobilost k řízení motorových vozidel a tedy po všech stránkách naplnil skutkovou podstatu zažalovaného přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1 trestního zákoníku“. Rozhodnutie č. 1, sp. zn. 6To 153/2015, príloha č. 7.1.6. (odvolací súd). „Výsledky dechových zkoušek nejsou jediným důkazem ovlivnění obžalovaného alkoholem. Svědčí proti němu také jiné tělesné známky ovlivnění alkoholem, jako je zápach alkoholu z dechu, špatná koordinace tělesných pohybů, nezřetelná řeč, dále jsou v úředním záznamu popisované zarudlé oči, dezorientace, tupá nálada a únava. O stavu, v němž obžalovaný byl, svědčí i to, že dlouho nereagoval na výzvy policistů k zastavení vozidla“. Rozhodnutie č. 1, sp. zn. 31T 151/2014, príloha č. 7.2.6.

⁹⁵⁰ „Z úředních záznamů PČR OO Slavičín a úředního záznamu o kontrole řidiče podezřelého z požití alkoholických nápojů vyplynulo ...“. Rozhodnutie č. 2, sp. zn. 18T 13/2015, príloha č. 7.1.6.

⁹⁵¹ „Na místě policistům obžalovaný řekl, že utíkal, i když ho poznali a vyzývali k zastavení, protože už má dost problémů, nevlastní řidičský průkaz a před jízdou požil návykové látky. ... Svědek pprap. HXXXXX v reakci na výpověď obžalovaného řekl, že na místě obžalovaný **nemluvil o tom, že by pervitín požil i poté, co policistům**

- porušil pravidlo *in dubio reo*⁹⁵²⁹⁵³⁹⁵⁴.

V rozhodovacej činnosti sa vyskytli taktiež nepreskúmateľné rozhodnutia (samosudca s označením 34T - 2 stránkové odôvodnenia), pričom ďalej uvádzam, že odôvodnenie zavinenia bolo spravidla nedostatočné a v niektorých rozhodnutiach chýbal taxatívny výpočet dôkazných prostriedkov (viz oddiel 18.6.1, 15.6.1. a 10.6.1.).

17.7. Posúdenie primeranosti trestov a trestania.

Hneď na úvod pripomínam, že z celkového množstva 725 vydaných rozhodnutí bolo posúdených iba 33, čo je 4,7%. Z tohto malého množstva určite nie je možné vyvodzovať kategorické závery, a preto je potrebné pristupovať k výsledkom s patričným nadhľadom. Z posúdených rozsudkov vyplynul jednoznačný záver, a tože najpoužívanejším trestom bol podmienený trest odňatia slobody v kombinácii s trestom zákazu činnosti. Ostatné

---

utekl. Řekl pouze tolik, že pervitin užil před jízdou, že nemá řidičský průkaz, a proto utíkal“. Rozhodnutie č. 3, sp. zn. 31T 258/2014, príloha č. 7.2.3.

⁹⁵² V dvoch prípadoch (rozhodnutie č. 3, sp. zn. 6To 56/2015, príloha č. 7.1.6.; rozhodnutie č. 14, sp. zn. 48T 181/2014, príloha č. 7.2.6.) došlo k situácií, kedy súdny znalec určil, že obvinený mal v dobe skutku od 0,99 - 1,06 promile alkoholu. Súd mal povinnosť v týchto prípadoch použiť pravidlo *in dubio pro reo*, a postúpiť vec na prejednanie priestupku. To však neurobil.

⁹⁵³ Súd navyše vyslovil nasledovné: „*Stejně tak, pokud by bylo relevantní jen a pouze vyšetření z krve pachatele, které je toliko fakultativním, a nebylo by možno k důkazu použít výsledky testerů Dräger, je otázkou, zda by byl vůbec možný postih pachatelů, kteří by využili svého zákonného práva a odmítli sdělit čas a množství požitého alkoholu, pokud by tento požívali o samotě beze svědků. Zcela jistě by pak stát rezignoval na svoji ochrannou funkci“.* Rozhodnutie č. 14, sp. zn. 48T 181/2014, príloha č. 7.2.6. Ale tak tragické by to zase nebolo. Existujú aj iné druhy trestných deliktov nielen trestné činy. V týchto prípadoch sa použije sa pravidlo *in dubio pro reo* a vec bude postúpená správne orgánu, ktorý bude páchatel'a stíhať za priestupok,. To je problém? Veď v koľkých prípadoch rôznych trestných činov nie je možné, z dôvodu odopretia výpovede obvineného, zistiť presne skutkový stav. To je **cena** zato, že naša spoločnosť nechce trestať nevinných, presnejšie povedané osoby, u ktorých nie je bez dôvodných pochybností preukázaná ich vina. **Nad rámec citácie však musím uviesť, že odôvodnenie tohto rozsudku bolo zatiaľ najlepšie, aké som v živote videl, pokiaľ ide o tento trestný čin** (*mutatis mutandis* priestupok). Jednalo o prípad, kedy páchatel' mal v krvi koncentráciu alkoholu okolo 1 promile. Sudkyňa sa všetkými námietkami obhajoby podrobne zaoberala a vyhodnotenie námietok náležite a presvedčivo uviedla v odôvodnení. Z odôvodnenia je zreteľné, že mala skutočný záujem zistiť skutočný stav veci. Takisto mala záujem pochopiť celú problematiku týkajúcu sa metabolizmu alkoholu a jeho reálneho vplyvu na vodiča. Rozsudok hodnotím, ako vysoko kvalitný, a to napriek tomu, že sa s niektorými závermi nestotožňujem. Ak by sme pristupovali kategoricky k pravidlu *in dubio pro reo*, čo sa podľa môjho názoru robiť musí, tak vzhľadom na fakt, že znalec uviedol, že v čase jazdy mal obvinený v krvi 0,99 - 1,06 promile, mal byť tento skutok riešený, ako priestupok. Podľa môjho názoru tento prípad iba dokazuje nutnosť zmeny v posudzovaní stavu vylučujúceho spôsobilosť (viz podkapitola 22.3.).

⁹⁵⁴ „*Pokud se domnívá obhajoba, že hranice jednoho promile je zcela rigorózní a pokud by byla stanovena o jednu setinu nižší, tedy hodnotu 0,99 pak se už nemůže jednat o trestní čin a v tomto směru je jeho úvaha zcela mylná“.* Rozhodnutie č. 3, sp. zn. 6To 56/2015, príloha č. 7.1.6. Áno, fakticky je táto predstava celkom mylná (viz podkapitola 22.3.). **De lege lata je však táto úvaha obhajoby celkom určite správna.** Sudca úplne ignoroval ústavné pravidlo *in dubio pro reo*, a to veľmi „chrapúňským“ spôsobom. „*Zatímco u alkoholu je judikaturou jednoznačně určená hladina, při níž jde o stav vylučující způsobilost způsobený vlivem návykové látky - hladina alkoholu činí NEJMÉNE 1,00 g/kg (1 promile) - Rt 12/1985, u jiných návykových látek tomu tak není“.* Rozhodnutie č. 5, sp. zn. 3T 45/2010, príloha č. 8.3.3.

kombinácie trestov sa vyskytovali iba minimálne. Ďalej uvádzam, že nepodmienečný trest odňatia slobody (spolu so zákazom činnosti) bol uložený vo viacerých prípadoch, pričom najdlhšie na 14 mesiacov (spolu so zákazom činnosti na 72 mesiacov⁹⁵⁵). K uloženiu tohto trestu dochádzalo v prípadoch špeciálnej recidívy, čo súd považoval za dôkaz toho, že na páchatel'a predošlý trest, ktorý nebol spojený s odňatím slobody, nepôsobil dostatočne účinne. Nakoniec konštatujem, že z rozhodovacej činnosti súdu vyplynul úzus súdu ukladať v prípade tohto trestného činu vždy aj trest zákazu činnosti. Z tohto dôvodu nebol ani v jednom prípade uložený trest, ktorý by tvoril iba jeden druh trestu (samostatný trest).

Na otázku, že či bol dodržaný ústavný princíp primeranosti pri trestaní tohto trestného činu odpovedám tak, že sa určite **prikláňam k názoru, že súd tento princíp dodržal**. Trestanie nie je možné považovať za drastické. Už tradične musím konštatovať, že recidíva sa trestala prísnejšie, s čím sa nestotožňujem. Tie najprísnejšie tresty ukladal sudca s o označením 31T⁹⁵⁶, ktorému je, podľa môjho názoru, veľmi blízka eliminačná teória účelu trestu, a celkovo utilitárne teórie trestania⁹⁵⁷. Z konkrétneho rozsudku⁹⁵⁸ bolo navyše zjavné, že tento sudca uložil prísny trest⁹⁵⁹ najmä kvôli zvolenému štýlu obhajoby (vyháňanie sa, odmietanie viny, klamanie), na ktorý má však obvinený plné právo. Spôsob akým sa obvinený rozhodne hájiť je jeho osobná vec. Preto nemusím nijak ďalej rozvádzať, že takýto postup súdu je neprijateľný.

Pokiaľ by som mal vyvodiť záver o celkovej prísnosti, tak musím konštatovať, že trestanie bolo veľmi podobné s trestaním slovenských súdov, avšak zlínsky súd trestal prísnejšie, ako

---

⁹⁵⁵ Rozhodnutie č. 2, sp. zn. 31T 187/2014, príloha č. 7.2.3. V rozhodnutí č. 3, sp. zn. 31T 258/2014, príloha č. 7.2.3. došlo k uloženiu dlhšej výmery tohto trestu, avšak v tomto prípade sa jednalo o pomerne rozsiahly súbeh (pokračovanie v trestnej činnosti).

⁹⁵⁶ Ten bol špecifický aj svojím expresívnym štýlom vyjadrovania napr.: „*Vždyť kolik jenom lidských životů vyhasne na našich silnicích, kolik lidí utrpí úraz, mnohdy s doživotními následky, a kolik hmotných škod vzniká kvůli tak neukázněným a bezohledným řidičům, jakými jsou opilci a zfetovanci za volantem. Obžalovaný je v tomto ohledu člověkem otrlým a arogantním, nemá pokoru ani před zákonem, ani před soudem. Přitěžuje mu i to, že i v místě bydliště se chová sprostě, v roce 2013 byl postižen za přestupek proti veřejnému pořádku, neboť na zastávce městské hromadné dopravy urážel a snažil se napadnout strážníky městské policie*“. Rozhodnutie č. 2, sp. zn. 31T 187/2014, príloha č. 7.2.3.

⁹⁵⁷ „*Je třeba, aby tyto tresty byly jasným poselstvím ostatním lidem o tom, že takto závažné jednání bude v naší zemi trestáno spravedlivými důraznými tresty, nikoliv tresty nepřiměřeně nízkými.*“. Rozhodnutie č. 2, sp. zn. 31T 187/2014, príloha č. 7.2.3.

⁹⁵⁸ Rozhodnutie č. 2, sp. zn. 31T 76/2014, príloha č. 7.2.6.

⁹⁵⁹ Uložený trest vyzeral nasledovne: podmienečný trest odňatia slobody v dĺžke trvania 3 mesiace so skúšobnou dobou 12 mesiacov, peňažný trest vo výmere 37.500 Kč s náhradným trestom odňatia slobody v dĺžke trvania 4 mesiace a trest zákazu činnosti na 42 mesiacov. Toto bol jediný prípad, kedy súd uložil vedľa podmienky aj peňažný trest.

slovenské súdy, čo je možné vidieť najmä na dĺžke trvaní trestu zákazu činnosti. Vzhľadom na nízke percento posudzovaných rozsudkov (v porovnaní s celkovým objemom rozhodovacej činnosti súdu) je tento záver možné považovať iba za orientačný.

18. Obvodný súd pre Prahu 2.

18.1. Rok 2015.

V tomto roku nadobudlo od 1. 1. 2015 do 2. 12. 2015 právoplatnosť 976 rozhodnutí týkajúcich sa trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*. Z tohto počtu bolo posudzovaných 29 rozhodnutí, pričom iba menšina rozsudkov bola vyhotovených s riadnym odôvodnením, a to napriek tomu, že som v infožiadosti explicitne požadoval sprístupnenie iba takýchto rozsudkov. Anonymizácia bola navyše v niektorých rozsudkoch urobená opäť nezákonne, čo posudzovanie obsahu odôvodnenia často znemožnilo (*viz príloha č. 21.2.*)⁹⁶⁰. Tieto závery platia aj pre ďalšie roky. Z posúdených rozhodnutí sa 21 prípadov týkalo alkoholu⁹⁶¹ a 8 návykových látok⁹⁶².

18.2. Rok 2014 (2013, 2012, 2011).

V tomto roku nadobudlo právoplatnosť 1398 rozhodnutí týkajúcich sa trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*. Z tohto počtu bolo posudzovaných 70 rozhodnutí, pričom sa 47 prípadov týkalo alkoholu⁹⁶³ a 23 návykových látok⁹⁶⁴.

18.3. Rok 2010 (2009).

V tomto roku nadobudlo právoplatnosť 1388 rozhodnutí týkajúcich sa trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*. Z tohto počtu bolo posudzovaných 48 rozhodnutí, pričom sa 34 prípadov týkalo alkoholu⁹⁶⁵ a 14 návykových látok⁹⁶⁶.

18.4. Posúdenie zákonnosti rozhodnutí.

Napriek malému počtu posudzovaných rozsudkov, z ktorých navyše neobsahovali všetky riadne odôvodnenie, bolo zistených viacero zásadných pochybení, a to rovnako hmotnoprávných, ako aj procesnoprávných (tie sa pochopiteľne museli vyskytovať aj

---

⁹⁶⁰ Súd navyše poskytol rozhodnutia podľa dátumu vydania, nie podľa roku v spisovej značke. Z tohto dôvodu bolo do roku 2015 zaradených iba 30 rozhodnutí.

⁹⁶¹ Príloha č. 8.1.6.

⁹⁶² Príloha č. 8.1.3.

⁹⁶³ Príloha č. 8.2.6.

⁹⁶⁴ Príloha č. 8.2.3.

⁹⁶⁵ Príloha č. 8.3.6.

⁹⁶⁶ Príloha č. 8.3.3.

v ostatných prípadoch). Zistené pochybenia, či nedostatky boli viac menej rovnaké, ako v prípadoch správnych orgánov. Z tohto dôvodu testom zákonnosti rozhodnutia neprejdú, a to obzvlášť vtedy, ak sa v konkrétnom prípade pochybenia kumulovali (častý jav).

18.5. Hmotnoprávne pochybenia a nedostatky.

18.5.1. Prihliadanie k trestnej a priestupkovej recidíve.

Ako je napísané vyššie, tak súd urobil anonymizáciu v rozpore so zákonom, pretože začiernil aj také pasáže rozsudkov, ktoré nesmú byť anonymizované (viz podkapitola 16.2. - poznámky pod čiarou). Vzhľadom na tento fakt nebolo možné zistiť údaje o recidíve, či už trestnej alebo priestupkovej. Avšak z nezačiernených pasáží odôvodnenia rozsudkov vyplynulo, že priestupková recidíva sa určite skúma⁹⁶⁷, a že bola prípadne hodnotená v neprospech⁹⁶⁸. Z odôvodnení takisto vyplynulo, že súd zrejme prihliada aj k zahľadeným odsúdeniam⁹⁶⁹. S týmto postupom súdu sa nestotožňujem (viz oddiel 12.6.1.; 17.5.1. a 17.5.2.).

18.5.2. Ukladanie samostatných trestov a neukladanie trestu zákazu činnosti.

Z rozhodovacej činnosti súdu vyplynulo, že vo viacerých prípadoch trestal odlišne od existujúceho úzu. Prvou odlišnosťou bolo ukladanie samostatných trestov, čo sa stalo v 10 prípadoch, pričom súd uložil:

- v jednom prípade samostatný nepodmienečný trest odňatia slobody⁹⁷⁰;
- v jednom prípade samostatný trest všeobecne prospešných prác⁹⁷¹;
- v jednom prípade samostatný podmienečný trest odňatia slobody⁹⁷²;
- v 7 prípadoch samostatný trest zákazu činnosti⁹⁷³.

⁹⁶⁷ „Další listinné důkazy se vesměs týkali osoby obžalovaného, tj. zpráva o pověsti z místa jeho bydliště, opis z rejstříků trestu a výpis z evidenční karty řidiče a nevykazují žádný záznam závadového charakteru. ... Nikdy v minulosti nebyl soudně trestán ani trestně stíhán. V evidenční kartě řidiče nemá žádný záznam“. Rozhodnutie č. 14, sp. zn. 1T 38/2013, príloha č. 8.2.6.

⁹⁶⁸ Napr. v rozhodnutí č. 4, sp. zn. 2T 281/2014, príloha č. 8.2.3., súd neschválil podmienečné zastavenie trestného stíhania kvôli evidenčnej karte obvineného.

⁹⁶⁹ „Soud s ohledem na osobní situaci a zdravotní stav obžalovaného uložil tento trest ve výměře 15 měsíců, což je pod polovinou zákonné trestní sazby. Soud s ohledem na osobu obžalovaného, který se trestně činnosti velice nebezpečně dopouští přesto, že byl opakovaně odsuzován, a to zejména pro majetkovou trestnou činnost, tedy s ohledem, že jiné tresty neměly na něj vliv, než uložit tento trest jako trest nepodmíněný“. Rozhodnutie č. 39, sp. zn. 4T 297/2013, príloha č. 8.2.6

⁹⁷⁰ Rozhodnutie č. 22, sp. zn. 8T 166/2014, príloha č. 8.2.3.

⁹⁷¹ Rozhodnutie č. 9, sp. zn. 9T 86/2010, príloha č. 8.3.3.

⁹⁷² Rozhodnutie č. 20, sp. zn. 1T 32/2010, príloha č. 8.3.6.

⁹⁷³ Rozhodnutia č. 26, 27 a 32, sp. zn. 6T 134/2010, 9T 201/2010, 2T 6/2010, príloha č. 8.3.6.; rozhodnutia č. 24 a 29, sp. zn. 8T 312/2014, 2T 185/2011, príloha č. 8.2.6.; rozhodnutie č. 7, sp. zn. 8T 35/2015, príloha č. 8.1.3.; rozhodnutie č. 5, sp. zn. 3T 45/2010, príloha č. 8.3.3.

Druhou odlišnosťou bolo ukladanie síce kombinácie trestov, ale bez trestu zákazu činnosti⁹⁷⁴, čo sa stalo v 4 prípadoch⁹⁷⁵, pričom vo všetkých bol uložený peňažný trest, zjavne, ako náhrada za trest zákazu činnosti. Skutočnosť, že súd vo viacerých prípadoch uložil samostatný trest hodnotím, ako výrazné porušenie princípu materiálnej rovnosti (rovnosti v rozhodovaní), čoho dôsledkom je diskriminácia všetkých ostatných páchatel'ov (rovnakého pochybenia sa dopustil bratislavský súd - viz oddiel 13.6.1.). Pokiaľ ide o neuloženie trestu zákazu činnosti, tak tento postup okrem porušenia princípu rovnosti, navyše zvýhodňuje, presnejšie povedané, zlepšuje postavenie páchatel'ov trestných činov, oproti páchatel'om priestupkov, pretože správny orgán je povinný ukladať zákaz činnosti⁹⁷⁶. Z právnej úpravy dopravných priestupkov jednoznačne vyplýva úzus ukladať vždy, pri trestných činoch spáchaných pod vplyvom návykovej látky, alebo v súvislosti s ňou, aj trest zákazu činnosti⁹⁷⁷. Vzhľadom na uvedené považujem uvedené rozhodnutia za nezákonné.

18.5.3. Ostatné pochybenia a nedostatky.

Z rozhodovacej činnosti pražského súdu vyplynulo že, nesprávne právne kvalifikuje zavinenie⁹⁷⁸.

18.6. Procesnoprávne pochybenia a nedostatky.

18.6.1. Nepreskúmateľnosť rozsudkov.

Veľmi závažným pochybením, ktoré vyplynulo z rozhodovacej činnosti súdu, bola nepreskúmateľnosť rozsudkov (viz tiež oddiel 15.6.1. a 10.6.1.). V rozsudkoch chýba

⁹⁷⁴ „Součástí ukládaného trestu musel být obligatorně z důvodu individuální, ale i generální prevence ukládaný trest zákazu řízení motorových vozidel všeho druhu ...“. Rozhodnutie č. 7, sp. zn. 2T 246/2010, príloha č. 8.3.6.

⁹⁷⁵ Rozhodnutie č. 3, sp. zn. 5T 269/2015, príloha č. 8.1.3.; rozhodnutie č. 16, sp. zn. 5T 260/2013, príloha č. 8.1.3.; rozhodnutie č. 18, sp. zn. 2T 111/2015, príloha č. 8.1.6.; rozhodnutie č. 41, sp. zn. 2T 225/2014, príloha č. 8.2.6.

⁹⁷⁶ To isté sa deje aj v prípade, ak súd použije podmienené zastavenie trestného stíhania (odklon) a neuloží zákaz činnosti viesť motorové vozidlo.

⁹⁷⁷ „Z úmyslu zákonodárce, jak vyplývá z úpravy přestupkového zákona, lze dovodit, že za jízdu pod vlivem alkoholu by měl být uložen trest zákazu činnosti prakticky vždy“. Rozhodnutie č. 33, sp. zn. 1T 139/2010, príloha č. 8.3.6.

⁹⁷⁸ Súd **spravidla** kvalifikoval zavinenie, ako priamy úmysel, pričom zo skutkových okolností prípadu tento úmysel určite nevyplýval. Napr. v konkrétnom prípade odôvodnenie zavinenia znelo nasledovne: „Obžalovaný si byl dobře vědom svého ovlivnění alkoholem (úvedl, že byl nejméně opilý z přítomných), přesto usedl za volant a řídil vozidlo, a také ho řídit chtěl. Jednal tak s úmyslem přímým - § 15 odst. 1 písm. a) tr. zák.“. Rozhodnutie č. 15, sp. zn. 5T 161/2015, príloha č. 8.1.6. Ako vyplýva z citácie, tak súd kvalifikoval zavinenie, ako priamy úmysel. S touto kvalifikáciou sa nemôžem stotožniť (viz oddiel 17.5.3.). Ako je správne uvedené, tak priamy úmysel sa **vzťahuje k jazdeniu s vozidlom**. Priamy úmysel sa však nevzťahoval k ohrozovaniu života, zdravia a majetku, teda k objektu trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*, čo súdu zjavne ušlo.

taxatívny výpočet dôkazných prostriedkov a vyhodnotenie vykonaných dôkazov; preukázanie a riadne konštatovanie naplnenia všetkých znakov skutkovej podstaty a riadne a správne odôvodnenie zložky zavinenia. Pokiaľ ide o odôvodňovanie ukladaného trestu, tak to sa redukuje na citáciu zákona: „*Při úvahách o druhu a výši trestu soud hodnotil povahu a závažnost spáchaného přečinu, osobní, rodinné, majetkové a jiné poměry obžalovaného, jeho dosavadní způsob života a možnosti jeho nápravy*“⁹⁷⁹, bez jej bližšieho rozvinutia. Súd sa vyjadruje iba k niektorým kritériám pre ukládanie trestu (typicky trestná minulosť páchatel'a - recidíva). Všetky kritéria, ktoré mu prikazuje zákon brať do úvahy, nie sú v odôvodneniach rozpísané (viz podkapitola 7.1.). Súd objektívne nedodrжал povinnosti, ktoré mu ukladá § 125 ods. 1 TŘ⁹⁸⁰. Je možné konštatovať, že všetky posudzované rozsudky boli nepreskúmateľné, avšak niektoré odôvodnenia sa dajú označiť iba, ako **absolútne nepreskúmateľné** (najmä rozsudky s označením 6T⁹⁸¹ a 8T⁹⁸²). Tieto odôvodnenia sú smiešne krátke⁹⁸³ (majú cca 2 strany) a sú tvorené prevažne citáciami zákona, spisu, alebo odkazmi na ne. V týchto odôvodneniach nie je skutočne nič, a kvalitou sú horšie, ako rozhodnutia správnych orgánov. V tejto súvislosti je však potrebné, na obranu správnych orgánov, zdôrazniť, že súd má k dispozícii také procesné prostriedky, o ktorých sa správnym orgánom môže iba „snívať“ (odklony, inštitút nesporných skutočností, možnosť vydania zjednodušeného rozsudku podľa § 129 ods. 2 TŘ), pričom tie mu výrazne zjednodušujú prácu. Riadne odôvodňovaných

⁹⁷⁹ Napr. rozhodnutie č. 4, sp. zn. 2T 73/2015, príloha č. 8.1.3.

⁹⁸⁰ „*Pokud rozsudek obsahuje odůvodnění, soud v něm stručně vyloží, které skutečnosti vzal za prokázané a o které důkazy svá skutková zjištění opřel a jakými úvahami se řídil při hodnocení provedených důkazů, zejména pokud si vzájemně odporují. Z odůvodnění musí být patrné, jak se soud vypořádal s obhajobou, proč nevyhověl návrhům na provedení dalších důkazů a jakými právními úvahami se řídil, když posuzoval prokázané skutečnosti podle příslušných ustanovení zákona v otázce viny a trestu. Při odůvodnění uloženého trestu uvede jakými úvahami byl veden při ukládání trestu, jak posoudil povahu a závažnost trestného činu z hlediska významu konkrétního chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobu provedení činu a jeho následků, okolností, za kterých byl čin spáchán, osoby pachatele, míry jeho zavinení a jeho pohnutky, záměru nebo cíle, jakož i polehčujících a přitěžujících okolností, doby, která uplynula od spáchání trestného činu, případné změny situace a délky trestního řízení, trvalo-li nepřiměřeně dlouhou dobu, při zvážení složitosti věci, postupu orgánů činných v trestním řízení, významu řízení pro pachatele a jeho chování, kterým přispěl k průtahům v řízení; uvede též, jak přihlédl k osobním, rodinným, majetkovým a jiným poměrům pachatele, k jeho dosavadnímu způsobu života, k chování pachatele po činu, zejména k jeho případné snaze nahradit škodu či jiné škodlivé následky činu, a pokud byl označen jako spolupracující obviněný též k tomu, jak významným způsobem přispěl k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny. Jestliže byly do rozsudku pojaty další výroky, je třeba je rovněž odůvodnit. Ukládá-li soud nepodmíněný trest za trestný čin uvedený v § 55 odst. 2 trestního zákoníku, vyloží, jakými úvahami byl veden při tomto rozhodnutí a proč nebylo možno uložit trest přímo nespojený s odnětím svobody“.*

⁹⁸¹ Napr. rozhodnutia č. 10 a 17, sp. zn. 6T 247/2015 a 6T 204/2015, príloha č. 8.1.6.

⁹⁸² Napr. rozhodnutie č. 13, sp. zn. 8T 155/2015, príloha č. 8.1.6.

⁹⁸³ A to sa nejednalo sa o prípady, kedy bol aplikovaný § 314d ods. 2 TŘ, teda inštitút nesporných skutočností.

rozsudkov sa vyskytuje v konečnom dôsledku, vďaka týmto procesným prostriedkom, pomerne málo. Napriek tejto veľkej výhode a odborným znalostiam (absolventi právnických fakúlt⁹⁸⁴) sú rozsudky súdov paradoxne rovnako zle odôvodňované, alebo dokonca ešte horšie (viz 8T), ako rozhodnutia správnych orgánov. Nakoniec je treba takisto pripomenúť ďalší dôležitý fakt, a to, že Obvodný súd pre Prahu 2 je špecializovaný súd pre prejednávanie trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky* v Prahe, čo znamená, že jeho odôvodnenia majú byť špičkové. Pre mňa je absolútne nepochopiteľné, že za takto priaznivých okolností, súd nevydáva riadne odôvodnené, teda preskúmateľné, rozsudky. Posudzované odôvodnenia boli nedostatočné, identické, bez ohľadu na skutkové okolnosti, a podliehali ťažkej automatizácii.

Asi sa nenájde nikto, kto by namietal, že inherentným predpokladom účinného, a teda úspešného trestania, je riadne odôvodnenie uloženého trestu („šitého na mieru“). Je úplne logické, že páchateľ nato, aby mohol pochopiť správu, ktorú mu spoločnosť odkazuje pomocou trestu, musí chápať, že prečo mu bol uložený trest v konkrétnej podobe. Avšak ako to má chápať, keď je odôvodnenie bleskové, bezobsažné a vyslovene smiešne? Za týchto okolností nie je miesto pre prekvapenie, ak páchateľ recidivuje, pretože nemá ani šancu pochopiť, prečo mu bol uložený konkrétny trest⁹⁸⁵. Ďalším základným atribútom súdneho rozhodnutia je nesporne jeho presvedčivosť. Tá je praktickým vyjadrením základného princípu materiálneho právneho štátu, a to **princípu úcty k základným právam a slobodám**. Moja predstava o výkone trestnej právomoci v materiálnom právnom štáte určite nie je taká, aby bolo možné ukladať tresty, a už vôbec nie nepodmienečný trest odňatia slobody, na základe kratučkého, bezobsažného a nepresvedčivého rozhodnutia (viz napr. rozhodnutie č. 4, sp. zn 8T 43/2015, príloha č. 8.1.6. a rozhodnutie č. 2, sp. zn. 6T 261/2014, príloha č. 8.1.3.).

18.6.2. Absencia odborného vyjadrenia (znaleckého posudku).

Pražský súd sa dopustil veľmi závažného procesného pochybenia, pretože mnohých prípadoch, kedy výsledok krvného testu preukázal prítomnosť nejakých návykových látok, neustanovil znalca⁹⁸⁶. Posúdenie výsledkov toxikologického vyšetrenia je výsostne odbornou záležitosťou a vyžaduje náležité odborné (toxikologické) znalosti, ktoré súd pochopiteľne

---

⁹⁸⁴ V prípade úradníkov, bez právneho vzdelania, je pochopiteľné, že sa v rozhodnutiach vyskytujú chyby. Pri sudcoch je to však neodpustiteľné.

⁹⁸⁵ K tomu treba pripočítať fakt, že výkon trestu je často na páchateľovi samom, a ak na ňom nie je, tak býva neosobný a neindividualizovaný.

⁹⁸⁶ Rovnakého pochybenia sa dopustil pražský správny orgán (viz oddiel 16.6.2.).

nemá, a preto musí vždy ustanoviť znalca⁹⁸⁷. Súd toto neurobil a rozsudky zakladal na listinách s názvom: „Zpráva o toxikologickém vyšetření krve“⁹⁸⁸, alebo „Protokol o lékařském a toxikologickém vyšetření při podezření z ovlivnění návykovou látkou“⁹⁸⁹, **ktorých výsledky dokonca sám interpretoval**. Tento postup je *prima facie* v rozpore jednak s § 105 ods. 1 TŘ a jednak so *Stanoviskem výboru Společnosti soudního lékařství a soudní toxikologie ČSL JEP k formě publikace výsledků vyšetření NL v krvi řidičů* (viz príloha č. 20.4.) a so *Stanoviskem výboru České společnosti soudního lékařství a soudní toxikologie k průkazu ovlivnění řidiče návykovou látkou* (viz príloha č. 20.3.). Súd postupoval v rozpore so zákonom, a preto sú všetky tieto rozsudky nezákonné⁹⁹⁰.

Ďalej uvádzam, že pražský súd si, rovnako ako magistráty, nezaopatruje odborné vyjadrenie, resp. neustanovuje znalca, v prípade, kedy bol získaný krvný test, ktorý preukázal prítomnosť alkoholu v krvi vodiča. V týchto prípadoch súd sám interpretoval „Protokol o lékařském vyšetření pro ovlivnění alkoholem“⁹⁹¹, čo je možné považovať rovnako za nesprávny postup (viz oddiel 15.6.3.).

Fakt, že sa nedokazuje v takej kvalite, akej predpisuje a vyžaduje zákon⁹⁹², dokazuje aj rozhodnutie č. 14, sp. zn. 1T 38/2013, príloha č. 8.2.6. Toto rozhodnutie bolo vydané po tom,

---

⁹⁸⁷ „Je-li k objasnění skutečnosti důležité pro trestní řízení třeba odborných znalostí, vyžádá orgán činný v trestním řízení odborné vyjádření. Jestliže pro složitost posuzované otázky takový postup není postačující, přibere orgán činný v trestním řízení znalce“. § 105 ods. 1 TŘ.

⁹⁸⁸ Napr. rozhodnutie č. 5, sp. zn. 8T 348/2014, príloha č. 8.2.3.

⁹⁸⁹ Napr. rozhodnutie č. 5, sp. zn. 2T 73/2015, príloha č. 8.1.3.

⁹⁹⁰ V tejto súvislosti je možné uzavrieť, že je celkom určite nemysliteľné, aby súd sám interpretoval lekársku správu a vyvodzoval z nej odborné závery o otázke spôsobených zranení, pre účely právnej kvalifikácie skutku. Takisto je nemysliteľné, aby súd sám posudzoval rozsah spôsobenej škody a následne ju kvantifikoval, pre účely právnej kvalifikácie skutku. Pri trestnom čine *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky* však tieto štandardné zákazy súd nejako nedodržiava.

⁹⁹¹ V rozhodnutí č. 29, sp. zn. 2T 185/2011, príloha č. 8.2.6., vyzerala interpretácia protokolu nasledovne: „Hladina alkoholu v krvi obžalovaného pro dobu kontroly lze zjistit tzv. zpětným přepočtem s tím, že za jednu hodinu se z krve eliminuje 0,12 g/kg až 0,2 g/kg alkoholu a mezi kontrolou obžalovaného a odběrem vzorku krve uplynula 2 hodiny a 10 min. Za tuto dobu se z krve řidiče eliminovalo ve prospěch obžalovaného 0,24 g/kg alkoholu a hladina alkoholu řidiče v době jízdy a kontroly byla reálným odhadem 1,68 g/kg alkoholu. Jedná se v této hladině z obecného hlediska o mírnou opilost, která se projevuje postižením psychických sensorických i motorických funkcí v takové míře, že je to zjevné i širšímu okolí. Zvláště nápadná je zde porucha psychiky projevující se mnohmluvností, touhou po sebeupltnění, oslabením etických norem a morálních zábran, chvástavostí a někdy i zvýšenou agresivitou. Postižení smyslových orgánů se projevuje zhoršením sluchu a z toho vyplývající hlasitější mluvou, postižením zraku, především poruchou prostorového vidění a zhoršení adaptace zraku na světlo a tmu. Vždy je porušena funkce rovnovážného ústrojí“. V tomto prípade sa sudca zahral na toxikológa. Opisanie príznakov opitosti je z odborného hľadiska správne, ale sudca neuviedol zdroj, z ktorého vychádzal (to si môže dovoliť urobiť iba súdny znalec). Pokiaľ ide o spätný prepočet, tak všetky podmienky pre jeho vykonanie neboli splnené (viz bod 2. prílohy č. 11.2.).

⁹⁹² Stačí porovnať kvalitu dôkaznej situácie v rozhodnutí č. 17, sp. zn. 1T 175/2012, príloha č. 8.2.6. a rozhodnutí č. 4, sp. zn. 8T 43/2015, príloha č. 8.1.6. V prvom prípade bol vykonaný aj krvný test, aj bol

čo pôvodný rozsudok zrušil odvolací súd, a vec vrátil k vydaniu nového rozhodnutia, pretože: „Důvodom tohoto postupu odvolacího soudu byla skutečnost, že skutková zjištění soudu prvního soudu jsou (dle jeho názoru) neúplná a nemají oporu ve výsledcích provedeného dokazování, které bylo provedeno v nedostatečném rozsahu a tudíž v rozporu s ustanovením § 2 odst. 5 tr. řádu“⁹⁹³. Podotýkam, že v tomto prípade bol vykonaný aj krvný test a bol ustanovený aj znalec. Odvolací súd poukázal nato, že neboli splnené podmienky pre **čítanie** znaleckého posudku, a nariadil výsluch znalca. **Ak toto bolo pochybenie, pre ktoré musel byť rozsudok zrušený, tak ako sa máme pozerat' na tie prípady, kedy nie je vykonaný krvný test; kedy je vykonaný krvný test, ale nie je ustanovený znalec, a súd sám vyvodzuje závery z výsledku krvného testu, a to nielen pri alkohole, ale aj pri drogách?** No pochopiteľne sú takéto rozsudky *prima facie* nezákonné⁹⁹⁴.

18.6.3. Ostatné pochybenia a nedostatky.

Pražský súd, rovnako ako ostatné orgány:

- zakladal rozhodnutia na výsledku dychovej skúšky⁹⁹⁵ a nedokazoval ostatné faktory vplývajúce na schopnosť viesť motorové vozidlo (individuálna tolerancia, psychofyziológický stav v dobe požívania alkoholu/drogy a pod.), s výnimkou klinických príznakov⁹⁹⁶⁹⁹⁷ (viz oddiel 10.6.3.);
- považoval úradné záznamy za dôkazný prostriedok⁹⁹⁸ (viz oddiel 10.6.5.);
- nezákonné vypočúval príslušníkov Polície ČR⁹⁹⁹ (viz oddiel 12.7.4., 10.6.5.);

---

ustanovený znalec. V druhom prípade bol vykonaný jeden výsledok dychovej skúšky a znalec ustanovený nebol. Napriek tomuto faktu bol aj v druhom prípade vydaný odsudzujúci rozsudok, pričom bol navyše páchatel odsúdený k nepodmienečnému trestu odňatia slobody vo výmere 12 mesiacov a k 60 mesačnému zákazu činnosti.

⁹⁹³ Obdobne rozhodnutie č. 21, sp. zn. 8T 161/2013, príloha č. 8.2.3.

⁹⁹⁴ Najpálčivejším problémom je však fakt, že sa nejedná o ojedinelé pochybenie, pretože množstvo takýchto rozsudkov je pomerne vysoké (viz prílohy č. 8).

⁹⁹⁵ „Soud provedl důkaz listinami úředním záznamem sepsaným policisty, kteří obžalovaného zastavili, neboť nezvládal řízení vozidla, z dechu mu byl cítit alkohol a na přístroji Dräger nadýchal postupně 1,36, 1,64 a 2,05 promile“. Rozhodnutie č. 10, sp. zn. 2T 189/2010, príloha č. 8.3.6.

⁹⁹⁶ „Lékařské vyšetření psychosenzomotorických funkcí obžalovaného potvrdilo, že při něm ještě jeví známky ovlivnění psychosenzomotorických funkcí, jeho dech páchnul po alkoholu a dechová zkouška ještě pozitivitu vykazala. Jeho chování i koordinace pohybů byly v normálu s výjimkou chůze po čáře“. Rozhodnutie č. 29, sp. zn. 2T 185/2011, príloha č. 8.2.6.

⁹⁹⁷ „Policejní hlídka PMJ sepsala úřední záznamy, kde popsala chování obžalovaného řidiče. Uvedla, že jeho pohyby byly nekoordinované, byl dezorientován, jeho postoj i chůze byla nejistá“. Rozhodnutie č. 7, sp. zn. 9T 216/2013, príloha č. 8.2.6.

⁹⁹⁸ „Okolnosti kontroly jsou zachyceny v úředních záznamech policie“. Rozhodnutie č. 32, sp. zn. 9T 335/2014, príloha č. 8.2.6.

- ignoroval metodický pokyn Českého metrologického inštitútu¹⁰⁰⁰ (viz oddiel 17.6.2.);
- ukladal v niektorých prípadoch, príliš krátky náhradný trest odňatia slobody, za nesplnenie peňažného trestu¹⁰⁰¹ (viz oddiel 12.6.4.).
- nedostatočne popisoval skutok¹⁰⁰² (viz oddiel 13.7.1.).

18.7. Posúdenie primeranosti trestov a trestania.

Hneď na úvod pripomínam, že z celkového množstva 3762 vydaných rozhodnutí bolo posúdených iba 147, čo je 3,9%. Z tohto malého množstva určite nie je možné vyvodzovať kategorické závery, a preto je potrebné pristupovať k výsledkom s patričným nadhľadom. Pokiaľ ide o samotné trestanie, tak platia tie isté závery, ako pri zlínskom súde (viz podkapitola 17.7.), teda že:

- najpoužívanejším trestom bol podmienený trest odňatia slobody v kombinácii s trestom zákazu činnosti;
- ostatné kombinácie trestov sa vyskytovali iba minimálne;
- nepodmienený trest odňatia slobody (spolu so zákazom činnosti) bol uložený vo viacerých prípadoch, pričom najdlhšie na 10 mesiacov (spolu so zákazom činnosti na

⁹⁹⁹ „Když se ptali, jestli požil alkohol, řekl tři malá piva. ... Říkal, že piva vypil někde poblíž v restauraci o žádném zdravotním stavu ani svém, ani nikoho jiného nic neříkal“. Rozhodnutie č. 10, sp. zn. 2T 189/2010, príloha č. 8.3.6. „Z výpovědi svědka M.H. byli výše citované skutečnosti potvrzeny, svědek doplnil, že za vozidlem obžalovaného jeli zhruba 500 metrů a obžalovaný s nimi nemluvil o důvodu, proč pil, byli s ním u lékaře a spolupracoval“. Rozhodnutie č. 24, sp. zn. 2T 141/2010, príloha č. 8.3.6. „Byla s ním těžká domluva, byl pod vlivem. Ptali se ho, jestli něco užil, tvrdil, že ne“. Rozhodnutie č. 4, sp. zn. 2T 73/2015, príloha č. 8.1.3. Obdobne napr. rozhodnutie č. 31, sp. zn. 2T 118/2010, príloha č. 8.3.6.

¹⁰⁰⁰ Napr. v rozhodnutí č. 10, sp. zn. 2T 189/2010, príloha č. 8.3.6., bol zásadným spôsobom porušený Metodický pokyn Českého metrologického inštitútu (viz príloha č. 12.2.), pretože došlo k vykonaniu 3 dychových skúšok s výsledkami 1,32 g/kg, 1,64 g/kg a 2,05 g/kg, čo znamená, že rozdiel medzi prvým a druhým meraním bol 24% a medzi druhým a tretím 25%. Metodický pokyn v bode 6 však stanovuje, že: „Aby bylo možné výsledek brát jako akceptovatelný, nesmí mezi výsledky obou měření být rozdíl větší než 10%“. Vzhľadom na uvedenú citáciu nebolo možné považovať výsledky za prípustné. Napriek tomuto faktu došlo k právoplatnému odsúdeniu. Pokiaľ ide o ďalšie povinnosti vyplývajúce z metodického pokynu, tak ani v jednom prípade neboli dodržané.

¹⁰⁰¹ Napr. v rozhodnutí č. 2, sp. zn. 9T 40/2015, príloha č. 8.1.6., bol uložený 20 dňový náhradný trest odňatia slobody za nesplnenie peňažného trestu vo výške 20.000 Kč.

¹⁰⁰² Napr. v rozhodnutí č. 31, sp. zn. 2T 118/2010, príloha č. 8.1.6., bol popis skutku nasledovný: „dne 12.4.2010 ve 23:30 hod. řídila v době, kdy její krev obsahovala nejméně 1,28 g/kg alkoholu a kdy vlivem pozitivního alkoholu byly její schopnosti bezpečně řídit motorové vozidlo vyloučeny, osobní motorové vozidlo zn. Mercedes Benz, RZ XXXXX, ulicí Nad Kazankou, kde byla zastavena a kontrolována hlídkou Policie ČR, čímž porušila ustanovení § 5 odst. 2 písm. b) zák. č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích ve znění pozdějších předpisů“.

60 mesiacov¹⁰⁰³). K uloženiu tohto trestu dochádzalo v prípadoch špeciálnej recidívy, alebo pri súbehu.

Ako je napísané vyššie (viz oddiel 18.5.2.), tak súd uložil vo viacerých prípadoch samostatné tresty, alebo kombináciu trestov, avšak bez trestu zákazu činnosti. Tento fakt považujem za zásadné pochybenie a z pohľadu primeranosti ho hodnotím tak, že došlo k porušeniu princípu primeranosti, pretože bol ukladaný **neprimerane mierny trest**¹⁰⁰⁴. Súd však aj v mnohých ďalších prípadoch trestal, podľa môjho názoru, príliš mierne. To je možno dané aj tým, že súd sa v odôvodneniach nevyjadruje ku všetkým kritériám pre ukládanie trestu, ale iba k menšine. Z týchto kritérií je veľmi dôležité kritérium povaha a závažnosť spáchaného trestného činu. Ani v jednom z mnou posudzovaných rozsudkov sa súd k tomuto kritériu ani náznakom nevyjadril. Trestný zákonník ČR pritom jasne určuje, že čo musí súd pri určovaní spoločenskej škodlivosti skutku posúdiť: „*Povaha a závažnost trestného činu jsou určovány zejména významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu a jeho následky, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou, záměrem nebo cílem*“¹⁰⁰⁵. Pokiaľ ide o tento druh trestnej činnosti tak **platí**, že čím viac je vodič (páchateľ) ovplyvnený alkoholom (návykovou látkou) pri jazde, tak tým k väčšiemu ohrozeniu dochádza, a teda k väčšiemu zásahu do chráneného záujmu, ktorý je v tomto prípade záujem na ochrane života, zdravia a majetku (najdôležitejšie záujmy). Z tohto dôvodu mali byť v zásade prísnejšie trestané tie prípady, kedy mal páchatel' vysokú koncentráciu alkoholu (drogy) v krvi. Avšak v tomto ohľade existuje jeden zásadný problém. Zatiaľ čo sa pri alkohole **vo všeobecnosti** spoločenská škodlivosť skutku zvyšuje s vyššou koncentráciou v krvi, tak pri návykových látkach to neplatí. Ak ide o alkohol, tak **vo všeobecnosti** sú z hľadiska spoločenskej škodlivosti najviac škodlivé tie prípady, kedy je zistená koncentrácia alkoholu v krvi vysoká, pretože vysoká koncentrácia znamená **vo všeobecnosti** vysokú mieru opojenia alkoholom. Ak ide o návykové látky tak toto neplatí, a preto musí znalec vždy individuálne posúdiť konkrétny prípad a určiť mieru opojenia páchatel'a požitou drogou. Ďalej sú **vo všeobecnosti** nesporne viac spoločensky škodlivé tie

¹⁰⁰³ Rozhodnutie č. 12, sp. zn. 4T 123/2014, príloha č. 8.2.3. V rozhodnutí č. 39, sp. zn. 4T 297/2013, príloha č. 8.2.6. došlo k uloženiu dlhšej výmery tohto trestu, avšak v tomto prípade sa jednalo o súbeh s *Nedovoleným užívaním cudzej veci*.

¹⁰⁰⁴ Ukázkovým prípadom je rozhodnutie č. 7, sp. zn. 8T 35/2015, príloha č. 8.1.3. V tomto prípade bol uložený samostatný trest zákazu činnosti **vo výmere 12 mesiacov** za jazdu pod vplyvom návykovej látky. Obdobne rozhodnutia č. 26 a 27, sp. zn. 6T 134/2010 a 9T 201/2010, príloha č. 8.3.6.

¹⁰⁰⁵ § 39 ods. 2 Trestného zákonníka ČR.

prípady, kedy dôjde, v dôsledku jazdy pod vplyvom, k dopravnej nehode. Tento fakt je vyjadrený tiež tým, že v týchto prípadoch môže byť naplnená kvalifikovaná skutková podstata. Nakoniec pre úplnosť uvádzam, že pre určenie konkrétnej miery spoločenskej škodlivosti trestného činu je nutné posúdiť všetky kritéria samostatne a vo vzájomnej súvislosti. Uvedený exkurz do posudzovania (dvoch kritérií) spoločenskej škodlivosti je dôležitý pre pochopenie argumentu o miernosti trestania. Ako som uviedol vyššie, tak súd podľa môjho názoru v niektorých prípadoch trestal príliš benevolentne, napr.:

- uložil podmienený TOS na 6 mesiacov so skúšobnou dobou 18 mesiacov a zákaz činnosti na 18 mesiacov za jazdu pod vplyvom alkoholu s 2,57 promile¹⁰⁰⁶;
- uložil podmienený TOS na 2 mesiace so skúšobnou dobou 14 mesiacov a zákaz činnosti na 12 mesiacov za jazdu pod vplyvom alkoholu s 1,76 promile¹⁰⁰⁷;
- uložil podmienený TOS na 6 mesiacov so skúšobnou dobou 24 mesiacov a zákaz činnosti na 24 mesiacov za jazdu pod vplyvom alkoholu s 2,09 promile, pričom páchateľ spôsobil pomerne vážnu dopravnú nehodu (naplnenie kvalifikovanej skutkovej podstaty)¹⁰⁰⁸;
- uložil podmienený TOS na 10 mesiacov so skúšobnou dobou 24 mesiacov a zákaz činnosti na 24 mesiacov za jazdu pod vplyvom alkoholu s 2,00 - 2,16 promile, pričom páchateľ spôsobil pomerne dopravnú nehodu (naplnenie kvalifikovanej skutkovej podstaty), a to s vozidlom, ktoré neoprávnene užil (jednočinný súbeh *Nedovoleným užívaním cudzej veci* podľa § 207 ods. 1 Trestného zákonníka ČR)¹⁰⁰⁹. V obdobnej veci súd však uložil naopak, zase neprimerane prísny trest¹⁰¹⁰. Rozdiel v posúdení týchto dvoch prípadov je priam zarážajúci;

---

¹⁰⁰⁶ Rozhodnutie č. 3, sp. zn. 2T 107/2015, príloha č. 8.1.6. Obdobne rozhodnutie č. 4, sp. zn. 4T 418/2014, príloha č. 8.2.6. Obdobne rozhodnutie č. 1, sp. zn. 8T 294/2009, príloha č. 8.3.6.

¹⁰⁰⁷ Rozhodnutie č. 14, sp. zn. 2T 156/2015, príloha č. 8.1.6. Obdobne rozhodnutie č. 19, sp. zn. 1T 78/2014, príloha č. 8.2.6. Obdobne rozhodnutie č. 18, sp. zn. 3T 34/2010, príloha č. 8.3.6.

¹⁰⁰⁸ Rozhodnutie č. 7, sp. zn. 9T 223/2015, príloha č. 8.1.6. Obdobne rozhodnutie č. 17, sp. zn. 1T 175/2012, príloha č. 8.2.6. Obdobne rozhodnutia č. 14 a 15, sp. zn. 1T 58/2010 a 6T 30/2010, príloha č. 8.3.6.

¹⁰⁰⁹ Rozhodnutie č. 14, sp. zn. 1T 38/2013, príloha č. 8.2.6.

¹⁰¹⁰ Rozhodnutie č. 39, sp. zn. 4T 297/2013, príloha č. 8.2.6. V tomto prípade sa jednalo o prípad všeobecnej recidívy, a súd posúdil vec tak, že uložil nepodmienečný TOS vo výmere 15 mesiacov a zákaz činnosti na 60 mesiacov s odôvodnením: „*Soud s ohledem na osobní situaci a zdravotní stav obžalovaného uložil tento trest ve výměře 15 měsíců, což je pod polovinou zákonné trestní sazby. Soud s ohledem na osobu obžalovaného, který se trestné činnosti velice nebezpečně dopouští přesto, že byl opakovaně odsuzován, a to zejména pro majetkovou trestnou činnost, tedy s ohledem, že jiné tresty neměly na něj vliv, než uložit tento trest jako trest nepodmíněný*“. Ukázkový prípad odsúdenia páchateľa za to kým je, nie za to, čo urobil (utilitárne teórie trestania). Na záver

Pokiaľ ide o jazdu pod vplyvom návykovej látky, tak napriek tomu, čo je uvedené vyššie, mám zato, že v niektorých prípadoch bol uložený trest príliš mierny. Napr. súd:

- uložil podmienený TOS na 1 mesiac so skúšobnou dobou 12 mesiacov a zákaz činnosti na 14 mesiacov za jazdu s 78 ng/ml metamfetamínu, 10 ng/ml amfetamínu a 215 ng/ml cannaboidov¹⁰¹¹;
- uložil podmienený TOS na 2 mesiace so skúšobnou dobou 14 mesiacov a zákaz činnosti na 14 mesiacov za jazdu s 1,49 promile alkoholu a 220 ng/ml cannaboidov¹⁰¹²;
- uložil podmienený TOS na 5 mesiacov so skúšobnou dobou 30 mesiacov a zákaz činnosti na 30 mesiacov za viacčinný súbeh tohto trestného činu¹⁰¹³:
  - 1. skutok: jazda s 1270 ng/ml amfetamínu (24. 2. 2010);
  - 2. skutok: jazda s 1370 ng/ml amfetamínu (23. 3. 2010)
  - 3. skutok: jazda s 1720 ng/ml amfetamínu (14. 4. 2010)
  - 4. skutok: jazda s 1740 ng/ml amfetamínu (1. 5. 2010)

Nebola uložená ani primeraná povinnosť podrobiť sa liečeniu závislosti, ako podmienky pre osvedčenie sa! Opäť bol relatívne obdobný prípad posúdený o poznanie prísnejšie¹⁰¹⁴.

Na otázku, či bol dodržaný ústavný princíp primeranosti pri trestaní tohto trestného činu odpovedám tak, že sa **prikláňam k názoru, že súd tento princíp v mnohých prípadoch nedodržel, pretože trestal buď veľmi mierne, alebo naopak, veľmi prísne** (najprísnejšie sa trestala recidíva, ako vždy¹⁰¹⁵, s čím sa nestotožňujem). Vo všeobecnosti však trestanie nebolo možné považovať za drastické. Pokiaľ by som mal vyvodiť záver o celkovej prísnosti, tak musím konštatovať, že trestanie bolo veľmi podobné s trestaním ostatných súdov. Vzhľadom na nízke percento posudzovaných rozsudkov (v porovnaní s celkovým objemom rozhodovacej činnosti súdu) je tento záver možné považovať iba za orientačný.

---

uvádzam, že páchatel' nemal vodičské oprávnenie, čo znamená, že došlo k súbehu s priestupkom, ktorý je veľmi prísne trestaný.

¹⁰¹¹ Rozhodnutie č. 14, sp. zn. 5T 154/2013, príloha č. 8.2.3.

¹⁰¹² Rozhodnutie č. 3, sp. zn. 6T 66/2014, príloha č. 8.2.3.

¹⁰¹³ Rozhodnutie č. 6, sp. zn. 4T 99/2010, príloha č. 8.3.3.

¹⁰¹⁴ Rozhodnutie č. 3, sp. zn. 4T 17/2010, príloha č. 8.3.3. V tomto prípade bol za súbeh tohto trestného činu uložený podmienený TOS na 10 mesiacov so skúšobnou dobou 48 mesiacov a zákaz činnosti na 60 mesiacov, čo je možné považovať za primeraný trest, vzhľadom na okolnosti prípadu.

¹⁰¹⁵ Napr. rozhodnutia č. 12 a 13, sp. zn. 4T 123/2014 a 4T 187/2014, príloha č. 8.2.3.

19. Komparácia postihovania dopravných trestných činov a príliehajúcich dopravných priestupkov spáchaných pod vplyvom alkoholu a návykových látok v Českej republike.

19.1. Hypotéza týkajúca sa prísnosti trestania.

Na úvod je treba pripomenúť, že bolo posúdených celkom 478 rozhodnutí správnych orgánov a 179 rozsudkov súdov, pričom sa nejedná o celkový objem rozhodovacej činnosti v sledovaných rokoch. Komparatívne výsledky majú pomerne dobrú výpovednú hodnotu pri zlínskom správnom orgáne (cca 50% z objemu rozhodovacej činnosti). Pri ostatných orgánoch bola posúdená iba menšina z celkového objemu rozhodovacej činnosti (OS Zlín iba 33 rozsudkov). Z tohto dôvodu treba k výsledkom komparácie pristupovať s patričným nadhľadom.

19.1.1. Základný problém - nekompatibilita trestov.

Podkapitola 19.1. má poskytnúť odpoveď na otázku o tom, že či je prísnejšie súdne trestanie alebo správne trestanie protiprávnej činnosti typovo zhodného charakteru. Jednoznačnú odpoveď na túto otázku nie je možné poskytnúť, a to z dôvodu nekompatibility ukladaných trestov. Ako je napísané v podkapitolách 17.7. a 18.7., tak trestné sudy ukladali za spáchanie trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky* v drvivej väčšine prípadov trest, ktorý spočíval v **kombinácií trestu odňatia slobody s podmiennečným odkladom výkonu na skúšobnú dobu s trestom zákazu činnosti**. Je nesporné, že prísnosť takejto kombinácie trestu nie je celkom dobre možné porovnávať so správnym trestom, ktorý spočíval v **kombinácií správneho trestu pokuty so správnym trestom zákazu činnosti**, ktorý ukladali správne orgány. Napriek tomu, že nie je možné porovnávať 100% rovnaké kombinácie trestov, pokúsím sa poskytnúť môj pohľad a moje východiská, z ktorých vychádzam pri posudzovaní nekompatibilných trestov.

Pri posudzovaní prísnosti rôznorodých trestov je najskôr potrebné zodpovedať otázku o tom, že aké utrpenie skúmané druhy trestov spôsobujú:

- *Trest odňatia slobody s podmiennečným odkladom výkonu na skúšobnú dobu je druh trestu, ktorý postihuje slobodu, avšak nie bezprostredne, ale iba hypoteticky, a to ak sa páchatel v skúšobnej dobe neosvedčí. Neosvedčenie sa v skúšobnej dobe znamená nariadenie výkonu uloženého trestu odňatia slobody, teda bezprostredné postihnutie*

slobody páchatel'a. Nato, aby sa páchatel' neosvedčil musí byť predovšetkým odsúdený (minimálne trestne stíhaný) za trestný čin, čo nie je zas tak jednoduché. Navyše aktuálny trend je skôr taký, že sa výkon trestu odňatia slobody nenariaďuje, ak to nie je skutočne nevyhnutné, a to preto, že väznice majú plný stav, samotný výkon trestu je finančne nákladný, a s výkonom trestu odňatia slobody sú spojené určité riziká¹⁰¹⁶. Vzhľadom na uvedené platí, že je veľmi pravdepodobné, že k nariadeniu výkonu nedôjde, a teda, že utrpenie spojené s týmto trestom - postihnutie slobody - ostane iba v rovine hypotetickej, nie faktickej. Podľa môjho názoru, s odkazom na vyššie uvedené, tento trest budú najviac negatívne pociťovať tí páchatelia, ktorí svoju osobnú slobodu považujú za najvyššiu hodnotu a nehodlajú ju **ohroziť ani potencionálnym** výkonom trestu odňatia slobody.

- *Pokuta (peňažný trest)* je druh trestu, ktorý postihuje **bezprostredne majetok**. Tento druh trestu budú najviac negatívne pociťovať tí páchatelia, ktorí za svoju za najvyššiu hodnotu považujú majetok.

Teraz si môžeme položiť filozofickú otázku: „*Ktorý trest je prísnejší, podmienený trest odňatia slobody, alebo pokuta (peňažný trest)?*“. Odpoveď na túto otázku nemôže byť jednoznačná, pretože záleží na konkrétnej podobe trestu¹⁰¹⁷ a na tom, komu sa trest ukladá¹⁰¹⁸. Inak povedané, existuje viacero premenných, a preto je poskytnutie jednoznačnej odpovede nemožné. Napriek tomu môžeme hľadať rámcovú odpoveď. Pri hľadaní tejto odpovede považujem za kľúčové identifikovanie rebríčka hodnôt priemerného Čecha (Slováka)¹⁰¹⁹, presnejšie povedané, identifikovanie ujmy (utrpenia), ktorá pôsobí na neho najvýraznejšie (najciteľnejšie), pričom mám zato, že rebríček je nasledovný (radené od najvýraznejšej ujmy):

---

¹⁰¹⁶ Je potrebné pripomenúť, že pri výkone trestu odňatia slobody existuje vždy riziko, že páchatel' sa stane po jeho výkone nebezpečnejší a horšie začleniteľným do spoločnosti (efekt prizonizácie), ako bol pred nástupom do výkonu trestu. Toto riziko sa zvyšuje s dĺžkou trestu.

¹⁰¹⁷ Trest odňatia slobody na 1 mesiac s odkladom výkonu na 12 mesiacov vs. peňažný trest vo výške 250.000 Kč. Trest odňatia slobody na 24 mesiacov s odkladom výkonu na 60 mesiacov vs. peňažný trest vo výške 10.000 Kč.

¹⁰¹⁸ Vysoko majetný páchatel' vs. nemajetný (nízko majetný) páchatel'. Problémový recidivista (s malými vyhliadkami na opätovné začlenenie do spoločnosti) vs. prvopáchatel' (s dobrými vyhliadkami na opätovné začlenenie do spoločnosti).

¹⁰¹⁹ Za priemerného Čecha (Slováka) považujem osobu, ktorá zarába 80% priemernej mzdy v hospodárstve, ktorá je v manželskom zväzku, má 2 deti, a je netrestaná, presnejšie povedané mohla spáchať nejaký trestný čin, ale trestná činnosť nie je jej štýlom života. Táto osoba vo všeobecnosti nepácha trestné činy, a dopúšťa sa priestupkov v bežnej miere.

1. Bezprostredné odňatie osobnej slobody¹⁰²⁰
2. Bezprostredné odňatie majetku¹⁰²¹, alebo pracovnej slobody¹⁰²²
3. Bezprostredné odňatie slobody vykonávať činnosť, na ktorú je potrebné povolenie¹⁰²³
4. Hypotetické odňatie osobnej slobody¹⁰²⁴

Ak budeme vychádzať z tohto modelu, tak musíme konštatovať, že priemerná kombinácia správneho trestu za jazdu s 0,95 promile alkoholu:

- pokuta vo výške 12.000 - 14.000 Kč spolu so zákazom činnosti na 8 - 9 mesiacov, platí v prípade Zlína (viz príloha č. 5.9.1. - graf - Všetci páchatelia);
- pokuta vo výške 10.000 - 12.000 Kč spolu so zákazom činnosti na 8 mesiacov, platí v prípade Prahy (viz príloha č. 6.9.1. - graf - Všetci páchatelia);

bude prísnejšia, ako kombinácia trestu za jazdu s 1,05 promile alkoholu:

- trest odňatia slobody na 1 - 4 mesiace s podmieneným odkladom výkonu na 12 - 16 mesiacov spolu so zákazom činnosti na 12 - 16 mesiacov, platí v prípade Prahy (viz príloha č. 8.9.6. - graf - Všetci páchatelia).
- trest odňatia slobody na cca 3 mesiace s podmieneným odkladom výkonu na cca 15 mesiacov spolu so zákazom činnosti na cca 20 mesiacov, platí v prípade Zlína (viz príloha č. 7.9.6. - graf - Všetci páchatelia)¹⁰²⁵;

Tento príklad však nebude platiť pri tých páchatel'och, ktorí majú iný rebríček hodnôt. Pokiaľ ide o podmienený trest odňatia slobody, tak mám zato, že jeho uloženie budú pociťovať horšie relatívne bohatší páchatelia, a to obzvlášť vtedy, ak je trest odňatia slobody a skúšobná doba uložená vo vyššej výmere (prísnejšia forma). Bohatší páchatelia spravidla radšej zaplatia peňažný trest (a to aj relatívne vysoký), ako by mali čo i len ohroziť svoju osobnú slobodu. Tento príklad takisto pravdepodobne nebude platiť pri recidivistoch, a to najmä tých, ktorí si vybrali trestnú činnosť za svoju životnú cestu (prostriedok obživy). Pri tomto type páchatel'ov je vysoká šanca, že sa v skúšobnej dobe neosvedčia, a teda, že výkon trestu bude nariadený.

---

¹⁰²⁰ Nepodmienený trest odňatia slobody.

¹⁰²¹ Pokuta (peňažný trest), trest prepadnutia majetku, trest prepadnutia veci.

¹⁰²² Trest všeobecne prospešných prác (trest povinnej práce).

¹⁰²³ Trest zákazu činnosti.

¹⁰²⁴ Podmienený trest odňatia slobody.

¹⁰²⁵ Malé množstvo posudzovaných prípadov.

19.1.2. Faktické posúdenie.

Pre zjednodušenie posudzovania popíšem najskôr trestanie súdov a uvediem typizované tresty, ktoré súdy ukladajú za spáchanie trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*. S týmito typizovanými trestami budem pracovať a odkazovať na ne v ďalších pododdieloch, čím sa zabráni opakovaniu dookola toho istého.

Pokiaľ ide o Okresný súd v Zlíne (viz príloha č. 7.9.6.), tak je potrebné najskôr zdôrazniť, že bol posúdený skutočne malý počet rozsudkov (viz kapitola 17). V každom prípade z rozhodovacej činnosti vyplynulo, že súd ukladal v trest odňatia slobody najčastejšie v rozmedzí 3 - 6 mesiacov, skúšobnú dobu najčastejšie v rozmedzí 12 - 20 mesiacov a trest zákazu činnosti v rozmedzí 22 - 30 mesiacov (ďalej citované ako „*všeobecný trest zlínskeho súdu*“). Je možné konštatovať nárast v prísnosti trestov so zvyšujúcim sa promile.

- Typizovaný trest na hranici 1 promile je: trest odňatia slobody na **3 mesiace** s podmieneným odkladom výkonu na cca **15 mesiacov** spolu so zákazom činnosti na **cca 22 mesiacov** (ďalej citované ako „*trest zlínskeho súdu na hranici 1 promile*“).

Pokiaľ ide o Obvodný súd pre Prahu 2 (viz príloha č. 8.9.6.), tak z rozhodovacej činnosti vyplynulo, že súd ukladal v trest odňatia slobody najčastejšie v rozmedzí 2 - 6 mesiacov, skúšobnú dobu najčastejšie v rozmedzí 12 - 24 mesiacov a trest zákazu činnosti v rozmedzí 12 - 24 mesiacov (ďalej citované ako „*všeobecný trest pražského súdu*“). Je možné konštatovať nárast v prísnosti trestov so zvyšujúcim sa promile, avšak iba do hranice 2,50 promile. Po tejto hranici sa prísnosť trestov nezvyšovala.

- Typizovaný trest na hranici 1 promile je: trest odňatia slobody na **2 - 3 mesiace** s podmieneným odkladom výkonu na **12 - 16 mesiacov** spolu so zákazom činnosti na cca na **12 - 16 mesiacov** (ďalej citované ako „*trest pražského súdu na hranici 1 promile*“).

19.1.2.1. Priestupok Jazdy pod vplyvom alkoholu.

Pri posudzovaní prísnosti trestania je najvhodnejšie posudzovať skutky, ktoré v približne rovnakej intenzite zasahujú objekt¹⁰²⁶, čo znamená, že najskôr sa treba pozrieť na podobu trestov ukladaných za jazdu s cca 0,95 promile a s cca 1,05 promile alkoholu.

---

¹⁰²⁶ V tejto súvislosti chcem však pripomenúť, že objekt priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu*, je odlišný od objektu trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky* (viz oddiel 10.5.2.). Napriek tomuto faktu je zjavné, že zákonodarca chcel postihnúť typovo zhodné protiprávne konanie, a preto tento rozdiel nebráni v posudzovaní.

Ako je už vyššie uvedené, tak tresty správnych orgánov, za jazdu pod vplyvom alkoholu s cca 0,95 promile, vyzerali nasledovne:

- pokuta vo výške 12.000 - 14.000 Kč spolu so zákazom činnosti na 8 - 9 mesiacov, platí v prípade Zlína (*viz príloha č. 5.9.1. - graf - Všetci páchatelia*);
- pokuta vo výške 10.000 - 12.000 Kč spolu so zákazom činnosti na 8 mesiacov, platí v prípade Prahy (*viz príloha č. 6.9.1. - graf - Všetci páchatelia*).

Pri porovnaní s trestami zlínskeho a pražského súdu na hranici 1 promile konštatujem, že správne tresty priemerný páchatel' považuje za prísnejšie (*viz oddiel 19.1.1.*). Áno tresty ukladané súdmi obsahujú síce dlhší zákaz činnosti, avšak páchatel' neprichádza vôbec k žiadnej majetkovej ujme. V týchto prípadoch sa však dá ešte celkom úspešne namietat', že trestanie je viac menej rovnako prísne, takže princíp primeranosti je dodržaný (vnímanie prísnosti týchto trestov záleží na osobe, ktorá ich posudzuje). Ako však správne trestanie vyzerá pri nižších koncentráciách promile? V prípade oboch správnych orgánov sa vyskytli prípady, kedy bol páchatel' postihnutý za jazdu s cca 0,45 promile alkoholu, pokutou 8.000 - 10.000 Kč a zákazom činnosti na 7 - 8 mesiacov. V tomto aspekte považujem už jednoznačne správne trestanie prísnejšie, ako súdne trestanie, pretože zasiahnutie objektu pri koncentrácií 0,45 promile je podstatne nižšie, ako pri koncentrácií 1 promile a viac. Koniec koncov, už samotné povinné uloženie zákazu činnosti vo výmere 6 mesiacov, a to aj za koncentráciu 0,31 promile, je samé o sebe veľmi prísne, a podľa môjho porušuje princíp primeranosti.

Osobitnú zmienku si zaslúži trestná sadzba platná **v roku 2010**, pretože v tomto roku bola trestná sadzba správneho trestu pokuty nastavená v rozmedzí **od 10.000** do 25.000 Kč, čo znamenalo, že páchatelia jazdy s 0,30 promile alkoholu boli postihovaní pokutou v minimálnej výške 10.000 Kč a zákazom činnosti v dĺžke minimálne 6 mesiacov. V praxi sa však vyskytli aj také prípady, kedy bol páchatel' potrestaný za jazdu:

- s 0,37 promile, pokutou **16.000 Kč** a zákazom činnosti na **6 mesiacov**;
- s 0,31 promile, pokutou **14.000 Kč** a zákazom činnosti na **8 mesiacov**;
- s 0,30 promile, pokutou **15.000 Kč** a zákazom činnosti na **9 mesiacov**.

V roku 2010 bolo jednoznačne správne trestanie prísnejšie, ako súdne trestanie (*viz príloha 5.3.1.*). Tento fakt si zákonodarca všimol, čo ho viedlo k zníženiu trestnej sadzby pokuty. Trestnú sadzbu zákazu činnosti však neznížil, čo hodnotím, ako nesprávne.

Na úplný koniec chcem poukázať na krivku trestania v grafoch zlínskeho správneho orgánu, ktorá je **ukážková**. Takto má vyzerat' využívanie trestnej sadzby¹⁰²⁷, pretože jednak korešponduje so (všeobecnou) mierou spoločenskej škodlivosti (vyššia koncentrácia = vyššia miera spoločenskej škodlivosti) a jednak korešponduje s princípom materiálnej rovnosti (odchýlky sú prijateľné). Využitie trestnej sadzby navyše dokazuje, že správny orgán odmieta využiť celý potenciál trestnej sadzby (pokuta: 2.500 - 20.000 a zákaz činnosti: 6 - 12 mesiacov), a teda, že by trestné sadzby mali byť nastavené nižšie¹⁰²⁸.

19.1.2.2. Priestupok Jazdy pod vplyvom návykovej látky.

V prípade tohto priestupku nie je možné posudzovať zasiahnutie objektu v rovnakej intenzite, pretože jazda pod vplyvom návykovej látky je vysoko individualizovaná záležitosť¹⁰²⁹. Porovnávanie správneho a súdneho trestania je preto pomerne komplikované.

Pokiaľ ide o trestanie tohto trestného deliktu (nezáleží, či ide o trestný čin, alebo priestupok), tak jednotný postup pri trestaní pochopiteľne nemôže, kvôli vysokej individualizácii ovplyvnenia osoby drogou, existovať, a preto musí súd alebo správny orgán posudzovať každý prípad *ad hoc*. Rozmanitosť uložených správnych trestov preto bola veľká, pričom správne orgány uložili pokutu v najvyššej výmere 17.000 Kč a zákaz činnosti v dĺžke 12 mesiacov. Avšak vyskytol sa aj prípad, kedy pokuta bola uložená iba vo výške 3.000 Kč spolu so zákazom činnosti na 6 mesiacov. Správne tresty sa však viac menej pohybovali okolo pokuty vo výške 6.000 - 8.000 Kč a zákazu činnosti v dĺžke 6 - 8 mesiacov (*viz* príloha č. 5.2.3, 5.3.3, 6.1.3. a 6.2.3). Pripomínam, že v roku 2010 platila vyššia trestná sadzba pokuty.

Súdne trestanie jazdy pod vplyvom návykovej látky bolo vo všeobecnosti prísnejšie, ako trestanie jazdy pod vplyvom alkoholu (*viz* príloha č. 7.1.3., 7.2.3, 8.1.3., 8.2.3 a 8.3.3).. Tento fakt dokazujú aj nepodmienečné tresty odňatia slobody s dlhými zákazmi činnosti (*viz* príloha

---

¹⁰²⁷ Celkovo, môžem konštatovať, že zlínsky správny, napriek pochybeniam, orgán pristupoval k trestaniu vo väčšine prípadov rozumne a písal najlepšie rozhodnutia spomedzi posudzovaných správnych orgánov.

¹⁰²⁸ Osobne by som dekriminalizoval jazdu do 0,50 promile (*viz* oddiel 9.2.4. a podkapitola 22.4.), a nastavil by som trestnú sadzbu tak, že by sa ukladal povinne správny trest zákazu činnosti v rozmedzí od 3 do 12 mesiacov, pričom by malo byť možné ukladať, vedľa pokuty, aj ďalšie druhy správnych trestov (najmä trest všeobecne prospešných prác/povinnej práce), a to aj spoločne (napr. pokuta 3.000 Kč, všeobecne prospešné práce na 20 hodín a zákaz činnosti na 4 mesiace).

¹⁰²⁹ Z tohto dôvodu sa vždy do konania musí pribrať znalec, ktorý sa bude vyjadrovať k miere opojenia obvineného konkrétnou drogou, v konkrétnom množstve (*viz* príloha č. 20.4.).

č. 7.2.3.). Avšak aj v prípade súdneho trestania sa vyskytli prípady, kedy bol páchatel' pomerne mierne potrestaný:

- trest odňatia slobody na 2 mesiace s podmieneným odkladom výkonu na 12 mesiacov spolu so zákazom činnosti na cca na 12 mesiacov;
- trest odňatia slobody na 2 mesiace s podmieneným odkladom výkonu na 14 mesiacov spolu so zákazom činnosti na cca na 14 mesiacov

V každom prípade však môžem konštatovať, že v prípade tohto protiprávneho konania, je súdne trestanie prísnejšie, ako správne trestanie, čo znamená, že princíp primeranosti je dodržaný.

19.1.2.3. Priestupok *Odmietnutia vyšetrenia na zistenie návykovej látky.*

Hneď na úvod je potrebné uviesť, že individuálnym objektom tohto priestupku je záujem na zistení skutočnej koncentrácie alkoholu (návykovej látky) v krvi vodiča¹⁰³⁰, pričom tento objekt pochopiteľne nie je, ani náznakom, totožný s individuálnym objektom trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*. Tento fakt by mohol zamedziť posudzovaniu, avšak vzhľadom nato, že odmietnutie vyšetrenia spôsobuje, že sa osoba považuje za ovplyvnenú alkoholom (návykovou látkou)¹⁰³¹ - podľa zákonodarcu zjavne ovplyvnenú tak, že je v stave vylučujúcom spôsobilosť¹⁰³² - mám zato, že je možné výborne porovnávať súdne trestanie a správne trestanie. Keďže stav vylučujúci spôsobilosť je stanovený na hranicu 1.00 promile alkoholu v krvi, je potrebné porovnávať trest zlínskeho a pražského súdu na hranici 1 promile, so správnyimi trestami.

Z rozhodovacej činnosti správnych orgánov vyplynulo, že v prípade tohto priestupku, bol vo všeobecnosti ukladaný správny trest pokuty vo výške **25.000 - 30.000 Kč**. Pokiaľ ide o správny trest zákazu činnosti, tak ten bol ukladaný vo všeobecnosti v dĺžke **12 - 14 mesiacov** (viz príloha č. 5.1.4., 5.2.4., 5.3.4., 5.3.5., 6.1.4. a 6.2.4.). Nakoniec je potrebné

---

¹⁰³⁰ Tento objekt je však iba spresnením všeobecného objektu verejnej správy, a to záujmu na riadnom plnení úloh verejnej správy.

¹⁰³¹ „Odmítne-li osoba podle odstavců 1 až 3 vyšetření podle odstavců 2 a 3, hledí se na ni, jako by byla pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky“. § 16 ods. 5 zák. č. 379/2005 Sb. o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů.

¹⁰³² Vzhľadom nato, že trestná sadzba tohto priestupku je prísnejšia (25.000 - 50.000 Kč; 12 -24 mes.), ako priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu alebo návykovej látky* (2.500 - 25.000 Kč; 6 -12 mes.), tak je možné tvrdiť, že zákonodarca odmietnutie považuje za „dôkaz“ stavu vylučujúceho spôsobilosť, a preto toto konanie trestá prísnejšie.

oddať, že pražský správny orgán vo viacerých prípadoch uložil pokutu vo výške 40.000 Kč a zákaz činnosti v dĺžke 16 - 18 mesiacov (viz príloha č. 6.2.4.).

Ak tvrdím, že správne tresty za jazdu pod vplyvom alkoholu sú prísnejšie (minimálne rovnako prísne), ako trest zlínskeho a pražského súdu na hranici 1 promile, tak v tomto prípade to platí dvojnásobne. Z tohto dôvodu konštatujem, že správne trestanie je prísnejšie, ako súdne trestanie, a teda, že princíp primeranosti dodržaný nie je.

19.1.2.4. Priestupok Jazdy v stave vylučujúcom spôsobilosť.

Niet pochýb o tom, že porovnávanie správneho trestania a súdneho trestania má pri tomto priestupku asi najväčšiu výpovednú hodnotu, pretože ide o priestupok, ktorý zasahuje rovnaký objekt a v rovnakej intenzite, ako trestný čin *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*.

V rozhodovacej činnosti správnych orgánov sa vyskytlo dokopy 11 prípadov¹⁰³³ spáchania tohto priestupku, pričom v 8 prípadoch bol páchatelom cyklista (viz príloha č. 5.2.7., 5.3.7, 6.1.7. a 6.2.7.) a v 3 prípadoch vodič motorového vozidla (viz príloha č. 6.1.6. a 6.2.6.). Pokiaľ ide o cyklistov tak správne orgán ukladali pokuty na dolnej hranici trestnej sadzby, a teda vo výške 25.000 Kč, pričom v jednom prípade bola uložená pokuta vo výške **30.000 Kč**. Tieto správne tresty je potrebné porovnať so všeobecným trestom zlínskeho a pražského súdu, pretože vo všetkých prípadoch jazdili cyklisti s cca 2 promile alkoholu (v dychu, v krvi). Vzhľadom nato, že cyklistom sa neukladá zákaz činnosti, tak zo všeobecného trestu ho vyčleníme, čo znamená, že trest by mal vyzeráť nasledovne:

- trest odňatia slobody rozmedzí 3 - 6 mesiacov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu v rozmedzí 12 - 20 mesiacov (OS Zlín);
- v trest odňatia slobody v rozmedzí 2 - 6 mesiacov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu v rozmedzí 12 - 24 mesiacov (OS Praha 2);.

Opäť musíme riešiť otázku o tom, že ktorý trest je prísnejší, či správny trest alebo súdny trest, opäť odpovedám rovnako, a teda, že pre priemerného páchatel'a je pokuta 25.000 - 30.000 Kč prísnejší trest, ako hypotetické odňatie slobody, ktoré bude trvať 12 - 24 mesiacov (viz oddiel 19.1.1.). Nad rámec uvedeného uvádzam, že mám zato, že uloženie pokuty vo výške 25.000

---

¹⁰³³ Všetky rozhodnutia sú však nezákonné, pretože skutok mal byť kvalifikovaný, ako jazda pod vplyvom alkoholu (viz oddiel 15.5.1. a 16.5.1.).

Kč (a viac) cyklistovi, je mimo akýchkoľvek rozumných úvah o primeranosti trestu k spoločenskej škodlivosti spáchaného skutku.

Pokiaľ ide o nezákonne potrestaných vodičov motorového vozidla, tak tí dostali od pražského správneho orgánu v dvoch prípadoch pokutu 25.000 Kč, v jednom prípade pokutu 35.000 Kč, a vo všetkých troch prípadoch zákaz činnosti na 12 mesiacov (viz príloha č. 6.1.6. a 6.2.6.). V týchto prípadoch sa jednalo o jazdu s 1,28; 1,74 a 2,18 promile alkoholu v krvi. Pri porovnaní správnych trestov:

- s trestom zlínskeho a pražského súdu na hranici 1 promile je možné považovať tento trest za miernejší;
- so všeobecným trestom zlínskeho a pražského súdu je možné považovať tento trest za prísnejší.

Nakoniec uvádzam, že pražský súd uložil v jednom prípade¹⁰³⁴ za jazdu s 1,68 promile alkoholu v krvi peňažný trest vo výške 25.000 Kč (náhradný TOS vo výmere 100 dní) spolu s trestom zákazu činnosti na 14 mesiacov, čiže v podstate rovnaký trest, aký ukladali správne orgány.

19.1.2.5. Samostatné tresty.

Ako je uvedené v oddieli 18.5.2., tak pražský súd vo viacerých prípadoch uložil samostatné tresty, alebo uložil síce kombináciu trestov, ale bez zákazu činnosti. Vo všetkých týchto prípadoch nepochybne došlo k porušeniu princípu materiálnej rovnosti. Pokiaľ ide o princíp primeranosti trestu, tak jeho porušenie nie je vo všetkých prípadoch jednoznačné, a vo väčšine prípadov bol skôr dodržaný, ako nie. Porušený však bol určite:

- v rozhodnutí č. 7, sp. zn. 8T 35/2015, príloha č. 8.1.3., pretože bol uložený samostatný trest zákazu činnosti vo výmere 12 mesiacov;
- v rozhodnutí č. 24, sp. zn. 8T 312/2014, príloha č. 8.2.6., pretože bol uložený samostatný trest zákazu činnosti vo výmere 12 mesiacov;
- v rozhodnutí č. 27, sp. zn. 9T 201/2010, príloha č. 8.3.6., pretože bol uložený samostatný trest zákazu činnosti vo výmere 12 mesiacov;
- v rozhodnutí č. 26, sp. zn. 6T 134/2010, príloha č. 8.3.6., pretože bol uložený samostatný trest zákazu činnosti vo výmere 14 mesiacov;

---

¹⁰³⁴ Rozhodnutie č. 21, sp. zn. 3T 10/2010, príloha č. 8.3.3.

- v rozhodnutí č. 9, sp. zn. 9T 86/2010, príloha č. 8.3.3., pretože bol uložený samostatný trest všeobecne prospešných prác vo výmere 100 hodín;
- možno aj v rozhodnutí č. 24, sp. zn. 2T 6/2010, príloha č. 8.3.6., pretože bol uložený samostatný trest zákazu činnosti vo výmere 24 mesiacov;
- možno aj v rozhodnutí č. 29, sp. zn. 2T 185/2011, príloha č. 8.2.6., pretože bol uložený samostatný trest zákazu činnosti vo výmere 24 mesiacov;
- možno aj v rozhodnutí č. 20, sp. zn. 1T 32/2010, príloha č. 8.3.6., pretože bol uložený samostatný trest odňatia slobody na 12 mesiacov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu na 36 mesiacov.

Princíp primeranosti bol vo vymenovaných prípadoch porušený určite vo vzťahu k trestným činom, pretože 12 mesačný trest zákazu činnosti nie je primeraným trestom za spáchanie trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*. Je neprimerane mierny. Pokiaľ ide o porušenie princípu primeranosti vo vzťahu k priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu alebo návykovej látky*, tak tu situácia vôbec nie je jednoznačná, pretože pokuta 10.000 - 14.000 Kč a zákaz činnosti na 7 - 8 mesiacov, nemusí byť nutne prísnejší trest, ako trest zákazu činnosti na 12 mesiacov. Za tie 4 - 5 mesiacov, čo je zákaz činnosti v prípade trestného činu dlhší, môže páchatel prísť o viac peňazí, ako o 10.000 - 14.000 Kč. Avšak v tých prípadoch, kedy bol priestupok prísnejšie trestaný¹⁰³⁵, ako je vyššie napísané, mám zato, že došlo k porušeniu princípu primeranosti aj vo vzťahu k priestupkom. **V týchto prípadoch došlo miernejšiemu postihu trestného činu, ako typovo zhodného priestupku**, čo je z pohľadu princípov materiálneho právneho štátu neprijateľné.

19.1.3. Zhrnutie.

V predošlých pododdieloch boli porovnané súdne tresty so správnymi trestami. Na základe tohto výstupu je možné vyjadriť sa k platnosti posudzovaných hypotéz. Avšak bez toho, aby sme sa na trestanie pozreli v širších súvislostiach, nie je podľa môjho názoru možné dospieť, k objektívnemu záveru o celkovej prísnosti trestania. Z tohto dôvodu je nevyhnutné poukázať na to, že v prípade správneho trestania:

¹⁰³⁵ Napr. v rozhodnutiach č. 9 a 10, sp. zn. MMZL-100521/2015-LG-PŘ-OOSA-3061/2015 a sp. zn. MMZL-095494/2015-LG-PŘ-OOSA-2908/2015, príloha č. 5.1.1., boli páchatelia potrestaní za jazdu s 0,84 a 0,80 promile alkoholu potrestaní pokutou 16.900 Kč a 16.000 Kč a zákazom činnosti v dĺžke trvania 10 mesiacov. Tieto prípady sú viditeľné v grafoch trestania napravo hore (zhluk bodiek) (viz príloha 5.9.1. - graf - Všetci páchatelia)

- zákon umožňuje uložiť správne orgánu pokutu aj v prípade jej nevykonalnosti a taktiež trvať na jej zaplatení (exekúcia), bez ohľadu nato, či páchatel úmyselne zmaril jej zaplatenie, alebo ju nemôže zaplatiť pre objektívne danú skutočnosť (viz podkapitola 22.8.);
- zákon neumožňuje správne orgánu rozvrhnúť uloženú pokutu do splátok (viz podkapitola 22.7.).

Takisto nie je vyriešený súbeh správneho deliktu a trestného činu, čo v praxi spôsobuje značné sprísnenie trestného postihu (viz podkapitola 22.6.). Na druhej strane, so spáchaním trestného činu je spojený zápis do registra trestov, čo páchatelovi po dobu do zahľadania, môže sťažovať uplatnenie na pracovnom trhu (pre účely trestania sa však v prípade oboch trestných deliktov nezákonne neprihliada k účinkom zahľadania)¹⁰³⁶. Nakoniec je potrebné pripomenúť, že procesné postavenie, ktoré obvinenému garantuje zák. č. 141/1961 Sb. o trestní řízení soudním (trestní řád), je neporovnateľné s tým, čo obvinenému garantuje Priestupkový zákon ČR (Nový zákon o priestupkoch) a zák. č. 500/2004 Sb. Správní řád. Uvedené fakty nesporne dokresľujú povahu trestania, a podľa môjho názoru je z nich zjavné, že správne trestanie má prísnejší režim, ako súdne trestanie.

Vzhľadom na všetko, čo je vyššie uvedené, som dospel k názoru, že na otázku o platnosti skúmaných hypotéz:

1. Platí, že v praxi je postih trestných činov prísnejší, ako postih správnych deliktov.
2. Platí, že v praxi je postih správnych deliktov prísnejší, ako postih trestných činov.

je potrebné odpovedať tak, že platia oboje zároveň. Tento záver je však silne ovplyvnený tým, že správne orgány trestajú vo všeobecnosti rozumne. Ak by správne orgány trestali razantnejšie, a teda využívali priestor, ktorý im trestné sadzby poskytujú, tak by som sa určite vyslovil pre platnosť 2. hypotézy. Stále treba mať na pamäti, že celkový režim správneho trestania je prísnejší, ako režim súdneho trestania. Ak sa k tomuto faktoru pridajú ešte aj razantné správne tresty, tak nastane rovnaká situácia, ako v prípade Slovenskej republiky.

19.2. Hypotéza týkajúca sa výšky peňažných sankcií vzhľadom k priemerným zárobkovým možnostiam obyvateľstva v konkrétnom regióne.

¹⁰³⁶ Nový zákon o priestupkoch však zriaďuje v § 106 Evidenciu priestupkov. Do nej sa budú zapisovať vybrané priestupky, presnejšie povedané, správne tresty uložené za ne. V tomto aspekte bude rozdiel medzi trestnými činmi a správny deliktami do určitej miery odstránený.

Sekundárnym cieľom analýzy rozhodnutí bolo zistiť, že či sa priemerne vyššie majetkové pomery páchatel'ov odrazia aj v rozhodovacej činnosti, teda na výške peňažných trestov a pokút, ktoré orgány ukladajú¹⁰³⁷. V tejto súvislosti je nevyhnutné najskôr uviesť výšku priemernej hrubej mzdy v jednotlivých krajoch.

Tab. č. 6. Priemerné mzdy v Zlínskom kraji a v Hlavnom meste Praha¹⁰³⁸

Rok	Zlínsky kraj	Hlavné mesto Praha	Česká republika
2010	19.937 Kč	30.842 Kč	23.123 Kč
2014	21.937 Kč	31.811 Kč	24.887 Kč
2015	22.682 Kč	32.892 Kč	25.733 Kč

Z uvedenej tabuľky je zreteľné, že priemerné mzdy sú v Zlínskom kraji cca o 10.000 Kč nižšie, ako v Prahe.

Vzhľadom nato, že v tejto práci je posudzovaná rozhodovacia činnosť správnych orgánov a súdov, tak je potrebné sa vyjadriť k skúmanej hypotéze osobitne:

1. Pokiaľ ide o správne orgány, tak z analýzy rozhodovacej činnosti oboch správnych orgánov vyplynulo, že zlínsky správny orgán ukladá rovnaké alebo vyššie pokuty, ako pražský správny orgán. Vyššie priemerné zárobky pražských páchatel'ov sa teda neodrazili na výške pokút ukladaných pražským správnym orgánom. Z uvedeného vyplýva, že platí nasledovný výrok: ***Vyššie zárobkové možnosti páchatel'ov v Prahe, sa neodrazili v rozhodovacej činnosti pražského správneho orgánu.*** Zároveň platí, že trestanie zlínskeho správneho orgánu sa dá považovať za prísnejšie, pretože v Zlíne sú priemerné mzdy nižšie, ako v Prahe (pokuta zaberala zlínskym páchatel'om väčšiu časť ich disponibilných príjmov). Oba správne orgány ukladali približne rovnako prísne správne tresty (viz príloha č. 5.9.1. a 6.9.1. - grafy - Všetci páchatelia), avšak z analýzy rozhodnutí vyplýva, že zlínsky správny orgán trestal v mnohých prípadoch prísnejšie, ako pražský správny orgán v relatívne rovnakých prípadoch (porovnaj prílohy č. 5 s prílohami č. 6.).

¹⁰³⁷ V rozhodnutiach sa výška majetkových pomerov páchatel'a neuvádzala, takže nie je vylúčené, že všetci páchatelia (v posudzovaných rozhodnutiach) boli osoby s nízkymi príjmami. Táto hypotéza sa mi zdá však skôr nepravdepodobná, ako pravdepodobná.

¹⁰³⁸ Český štatistický úrad. *Časové rady základných ukazatel'ů statistiky práce - srpen 2016. Tab. 10 Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců v národním hospodářství podle ekonomické činnosti (sekce CZ-NACE) a krajů – z ročního zjišťování (v Kč, na fyzické osoby). Rok 2010. Rok 2014.* [online, cit. 2017-01-17]. Dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/casove-rady-zakladnich-ukazatelu-statistiky-prace-srpen-2016>. Pokiaľ ide o rok 2015, tak údaj o výške priemernej mzdy nie je uvedený, avšak Český štatistický úrad na inom mieste uvádza, že mzdy rástli o 3,4% v roku 2015. To znamená, že výška mzdy z roku 2015 je vypočítaná tak, že sa k výške mzdy z roku 2014 pripočítali 3,4%. Český štatistický úrad. *Průměrné mzdy - 4. čtvrtletí 2015.* [online, cit. 2017-01-17]. Dostupné na <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/prumerne-mzdy-4-ctvrtleti-2015>.

2. Pokiaľ ide o sudy, tak nie je možné sa ku skúmanej hypotéze vyjadriť, pretože sudy ukladali peňažný trest iba sporadicky.

20. Komparácia postihovania dopravných trestných činov a príliehajúcich dopravných priestupkov spáchaných pod vplyvom alkoholu a návykových látok v Českej a Slovenskej republike.

20.1. Porovnanie prísnosti trestania.

Vzhľadom nato, že v Českej republike a Slovenskej republike, sú rôzne meny je potrebné urobiť prepočet nato, aby bola komparácia pochopiteľná. Pri prepočte eur na české koruny budem vychádzať z kurzu 1 euro = 25 českých korún.

20.1.1. Priestupok Jazdy pod vplyvom alkoholu.

Z rozhodovacej činnosti vyplynulo, že správne tresty za spáchanie tohto priestupku vyzerali na jednotlivých správnych orgánoch nasledovne:

- Okresný dopravný inšpektorát v Banskej Bystrici (*viz príloha č. 1.9.1.*):
  - 0,90 (1,00) promile: pokuta 150 - 800 eur (3.750 Kč - 20.000 Kč) a zákaz činnosti na 3 - 36 mesiacov
  - 0,50 promile: pokuta 150 - 800 eur (3.750 Kč - 20.000 Kč) a zákaz činnosti na 2 - 30 mesiacov
  - 0,30 promile: pokuta 150 - 700 eur (3.750 Kč - 17.500 Kč) a zákaz činnosti na 2 - 24 mesiacov
- Okresný dopravný inšpektorát Bratislava I. (*viz príloha č. 2.9.1.*):
  - 0,90 (1,00) promile: pokuta 150 - 800 eur (3.750 Kč - 20.000 Kč) a zákaz činnosti na 4 - 28 mesiacov
  - 0,50 promile: pokuta 150 - 800 eur (3.750 Kč - 20.000 Kč) a zákaz činnosti na 2 - 26 mesiacov
  - 0,30 promile: pokuta 150 - 500 eur (3.750 Kč - 15.000 Kč) a zákaz činnosti na 1 - 30 mesiacov
- Magistrát štatutárneho mesta Zlín (*viz príloha č. 5.9.1.*):
  - 0,90 (1,00) promile: pokuta (480 - 640 eur) 12.000 Kč - 16.000 Kč a zákaz činnosti na 8 - 10 mesiacov
  - 0,50 promile: pokuta (160 - 320 eur) 4.000 Kč - 8.000 Kč a zákaz činnosti na 6 - 8 mesiacov

- 0,30 promile: pokuta (100 - 120 eur) 2.500 Kč - 3.000 Kč a zákaz činnosti na 6 mesiacov
- Magistrát hlavného mesta Prahy (viz príloha č. 6.9.1.):
  - 0,90 (1,00) promile: pokuta (200 - 560 eur) 5.000 Kč - 14.000 Kč a zákaz činnosti na 6 - 10 mesiacov
  - 0,50 promile: pokuta (200 - 480 eur) 5.000 Kč - 12.000 Kč a zákaz činnosti na 6 - 8 mesiacov
  - 0,37 promile: pokuta (100 - 160 eur) 2.500 Kč - 4.000 Kč a zákaz činnosti na 6 mesiacov

Ako je možné vidieť, tak rozdiel v prísnosti správnych trestov je značný a týka sa rovnako pokuty, ako aj zákazu činnosti.

20.1.2. Priestupok Jazdy pod vplyvom návykovej látky.

Z rozhodovacej činnosti vyplynulo, že správne tresty za spáchanie tohto priestupku vyzerali na jednotlivých správnych orgánoch nasledovne:

- Okresný dopravný inšpektorát v Banskej Bystrici (viz príloha č. 1.1.3, 1.2.3. a 1.3.3):
  - Najvyššie uložené správne tresty: pokuta 800 eur (20.000 Kč) a zákaz činnosti na 36 mesiacov
  - Najbežnejšie ukladané správne tresty: pokuta 400, 500, 600, a 800 eur (10.000, 12.500, 15.000 a 20.000 Kč) a zákaz činnosti na 18, 24 a 36 mesiacov
- Okresný dopravný inšpektorát Bratislava I. (viz príloha č. 2.1.3, 2.2.3. a 2.3.3):
  - Najvyššie uložené správne tresty: pokuta 800 eur (20.000 Kč) a zákaz činnosti na 40 mesiacov
  - Najbežnejšie ukladané správne tresty: pokuta 300, 400 a 600 eur (7.500, 10.000, a 15.000 Kč) a zákaz činnosti na 6, 8, a 12 mesiacov
- Magistrát štatutárneho mesta Zlín (viz príloha č. 5.2.3 a 5.3.3):
  - Najvyššie uložené správne tresty: pokuta (560 eur) 14.000 Kč a zákaz činnosti na 10 mesiacov
  - Najbežnejšie ukladané správne tresty: pokuta (200, 280, 360 a 400 eur) 5.000, 7.000, 9.000 a 10.000 Kč a zákaz činnosti na 6, 7 a 8 mesiacov
- Magistrát hlavného mesta Prahy (viz príloha č. 6.1.3. a 6.2.3):

- Najvyššie uložené správne tresty: pokuta (680 eur) 17.000 Kč a zákaz činnosti na 12 mesiacov
- Najbežnejšie ukladané správne tresty: pokuta (200, 280, 320, 360 a 400 eur) 5.000, 7.000, 8.000, 9.000 a 10.000 Kč a zákaz činnosti na 6, 8 a 10 mesiacov

Opäť rozdiel v prísnosti správnych trestov je značný a týka sa rovnako pokuty, ako aj zákazu činnosti.

20.1.3. Priestupok a trestný čin *Odmietnutia vyšetrenia na zistenie návykovej látky.*

Z rozhodovacej činnosti vyplynulo, že tresty a správne tresty za spáchanie týchto trestných deliktov vyzerali na jednotlivých súdoch a správnych orgánoch nasledovne:

- Okresný súd v Banskej Bystrici (*viz príloha č. 3.1.4., 3.2.4., 3.3.4. a 3.4.4.*):
  - Najvyššie uložený trest: Peňažný trest vo výmere 1.000 eur (25.000 Kč) a trest zákazu činnosti vo výmere 30 mesiacov
  - Najbežnejšie ukladané tresty: Peňažný trest vo výmere 300, 500 a 1.000 eur (7.500, 12.500 a 25.000 Kč) a trest zákazu činnosti vo výmere 12, 18 a 24 mesiacov
- Okresný súd Bratislava I. (*viz príloha č. 4.1.4., 4.2.4., 4.3.4. a 4.4.4.*):
  - Najvyššie uložený trest: Peňažný trest vo výmere 1.000 eur (25.000 Kč) a trest zákazu činnosti vo výmere 60 mesiacov
  - Najbežnejšie ukladané tresty: Peňažný trest vo výmere 200, 250, 300, 350, a 500 eur (5.000, 6.250, 7.500, 8.750 a 12.500 Kč) a trest zákazu činnosti vo výmere 12, 18 a 24 mesiacov
- Magistrát štatutárneho mesta Zlín (*viz príloha č. 5.1.4., 5.2.4., 5.3.4.*):
  - Najvyššie uložené správne tresty: pokuta (1.400 eur) 35.000 Kč a zákaz činnosti na 20 mesiacov
  - Najbežnejšie ukladané správne tresty: pokuta (1.000, 1.080 a 1.200 eur) 25.000, 27.000 a 30.000 Kč a zákaz činnosti na 12 a 14 mesiacov
- Magistrát hlavného mesta Prahy (*viz príloha č. 6.1.4. a 6.2.4.*):
  - Najvyššie uložené správne tresty: pokuta (1.600 eur) 40.000 Kč a zákaz činnosti na 22 mesiacov
  - Najbežnejšie ukladané správne tresty: pokuta (1.000, 1.160, 1.200, 1.400 a 1.600 eur) 25.000, 29.000, 30.000, 35.000 a 40.000 Kč a zákaz činnosti na 12, 14 a 16 mesiacov

Z uvedeného vyplýva, že české správne orgány trestali rovnaký skutok prísnejšie, ako slovenské trestné súdy. Na prípade tohto priestupku je jasne viditeľné, že správne trestanie môže byť prísnejšie, ak sa jedná o trestanie totožného protiprávneho konania. V prípade tohto priestupku je však *condictio sine qua non* neprimeranosti nastavenie trestných sadziieb v zákone.

20.1.4. Trestný čin *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky.*

Z rozhodovacej činnosti vyplynulo, že tresty za spáchanie tohto trestného činu vyzerali na jednotlivých súdoch nasledovne:

- Okresný súd v Banskej Bystrici (viz príloha č. 3.9.6.):
  - Trest na hranici 1 promile: Peňažný trest vo výmere 200 - 500 eur (5.000 Kč - 12.500 Kč) a trest zákazu činnosti vo výmere 12 - 24 mesiacov
  - Všeobecný trest: Peňažný trest vo výmere 200 - 500 eur (5.000 Kč - 12.500 Kč) a trest zákazu činnosti v rozmedzí 12 - 24 mesiacov
- Okresný súd Bratislava I. (viz príloha č. 4.9.6.):
  - Trest na hranici 1 promile: Peňažný trest vo výmere 200 - 500 eur (5.000 Kč - 12.500 Kč) a trest zákazu činnosti vo výmere 12 - 18 mesiacov
  - Všeobecný trest: Peňažný trest vo výmere 200 - 600 eur (5.000 Kč - 15.000 Kč) a trest zákazu činnosti v rozmedzí 12 - 24 (36) mesiacov
- Okresný súd v Zlíne (viz príloha č. 7.9.6.):
  - Trest na hranici 1 promile: Trest odňatia slobody na 3 mesiace s podmieneným odkladom výkonu trestu na cca 15 mesiacov spolu a trest zákazu činnosti v dĺžke cca 22 mesiacov
  - Všeobecný trest: Trest odňatia slobody vo výmere 3 - 6 mesiacov s podmieneným odkladom výkonu trestu na skúšobnú dobu vo výmere 12 - 20 mesiacov a trest zákazu činnosti v rozmedzí 22 - 30 mesiacov
- Obvodný súd pre Prahu 2 (viz príloha č. 8.9.6.):
  - Trest na hranici 1 promile: Trest odňatia slobody na 2 - 3 mesiace s podmieneným odkladom výkonu trestu vo výmere 12 - 16 mesiacov spolu a trest zákazu činnosti vo výmere 12 - 16 mesiacov

- Všeobecný trest: Trest odňatia slobody vo výmere 2 - 6 mesiacov s podmieneným odkladom výkonu trestu na skúšobnú dobu vo výmere 12 - 24 mesiacov a trest zákazu činnosti v rozmedzí 12 - 24 mesiacov

Ako je možné vidieť, tak najzásadnejším rozdielom v trestaní, medzi českými a slovenskými súdmi, bola skutočnosť, že slovenské súdy trestali prevažne pomocou peňažného trestu, zatiaľ čo české súdy trestali spravidla trestom odňatia slobody s podmieneným odkladom výkonu trestu. Mám zato, že pokiaľ ide o celkovú prísnosť trestania, tak tá bola v oboch republikách veľmi podobná. Prístup slovenských súdov hodnotím ako účinnejší, pretože ujmu na majetku považujem za účinnejší trest pre priemerného českého/slovenského páchatel'a (viz oddiel 19.1.1.).

20.1.5. Zhrnutie.

V predošlých oddieloch bola porovnaná porovnateľná rozhodovacia činnosť slovenských a českých orgánov. Z porovnania vyplynul jednoznačný záver, a to, že slovenské správne orgány postihujú rovnaké skutky o poznanie prísnejšie, ako ich české náprotivky. Pri súdoch tento trend nie je zreteľný, a trestanie sa dá považovať, napriek nekompatibilitate trestov, za rovnako prísne. Nakoniec z porovnania vyplynulo taktiež to, že trestanie priestupku *Odmietnutia vyšetrenia na zistenie návykovej látky* v Českej republike bolo prísnejšie, ako trestanie trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky* (§ 289 ods. 2 Trestného zákona SR) v Slovenskej republike.

20.2. Ďalšie zistenia plynúce z rozhodovacej činnosti.

Z analýzy rozhodovacej činnosti vyplynuli ďalšie podstatné zistenia **systemového** charakteru, ktorých odhalenie nebolo cieľom tejto práce, avšak vyšli najavo, ako vedľajší produkt posudzovania rozhodnutí. Týmto zisteniam bol v celej práci venovaný značný priestor, a to preto, že boli jednak závažné a jednak mali v končenom dôsledku svoj dopad na primeranosť. Zistenia sa dajú vyjadriť nasledovnými výrokmami:

- Dokazuje sa pomocou výsledkov dychových skúšok a rozhodnutia sú založené pokojne aj na jedinom (veľmi vysokom) výsledku dychovej skúšky (viz pododdiel 10.6.3.1., 10.6.3.3. a 15.6.2.1., oddiel 11.6.3. 12.7.3., 13.7.3., 16.6.3., 17.6.3. a 18.6.3.).
- Dychové skúšky sú často vykonávané postupom *non lege artis* (viz pododdiel 10.6.3.2. a 15.6.2.1., oddiel 11.6.3., 12.7.3., 13.7.3., 16.6.3., 17.6.2. a 18.6.3.).

- Nezisťujú sa všetky faktory ovplyvňujúce mieru opojenia alkoholom:
  - slovenské orgány zisťujú iba koncentráciu alkoholu (*viz* pododdiel 10.6.3.3., oddiel 11.6.3., 12.7.3. a 13.7.3. - súdey niekedy zisťovali aj klinické príznaky oddiel);
  - české orgány zisťujú koncentráciu alkoholu, klinické príznaky opojenia a zlínsky správny orgán zisťoval možné spolupôsobenie liekov (*viz* oddiel 15.6.5., 16.6.3., 17.6.3. a 18.6.3.).
- Nevykonáva sa znalecké dokazovanie:
  - všetky orgány si samé posudzujú a interpretujú výsledky dychovej skúšky;
  - české orgány si samé posudzujú a interpretujú výsledky krvných testov preukazujúcich prítomnosť návykovej látky (*viz* oddiel 15.6.3., 16.6.2. a 18.6.2.);
  - české súdey nedodržiajú metodický pokyn Českého metrologického inštitútu - *viz* príloha č. 12.2. (*viz* oddiel 17.6.2. a 18.6.3.).
- Odborné stanovisko o stave vylučujúcom spôsobilosť sa používa všeobecne na všetky etnické skupiny (*viz* pododdiel 10.6.3.3.).
- Dokazuje sa pomocou úradných záznamov a rozhodnutia sú založené informáciách v nich uvedených (*viz* oddiel 10.6.5., 11.6.3., 12.7.5., 15.6.5., 16.6.3., 17.6.3. a 18.6.3.).
- Pravdepodobne nedochádza k poučeniu o práve odoprieť výpoveď a práve odoprieť aktívnu účasť na vlastnom usvedčení okamžite po vzniku podozrenia zo spáchania priestupku/trestného činu (*viz* oddiel 10.6.4., 12.7.6., 15.6.5., 16.6.3., 17.6.1. a 18.6.3.).
  - Dôvod je ten, že nedochádza k vzneseniu neformálneho obvinenia priamo na mieste, čo však paradoxne nebráni orgánom vykonať všetky neopakovateľné a neodkladné úkony, ktoré budú dôkaznými prostriedkami v následnom konaní (k vzneseniu obvinenia a poučeniu dochádza až v momente spísania formálnej listiny, teda v štádiu, kedy sú už všetky usvedčujúce dôkazy získané).
- Prihliada sa k nezákonným výpovediam príslušníkov polície (*viz* oddiel 10.6.5., 12.7.4., 13.7.3., 15.6.5., 16.6.3., 17.6.3. a 18.6.3.).
- Orgány vydávajú nepreskúmateľné rozhodnutia (*viz* oddiel 10.6.1., 11.6.1., 12.7.1., 13.7.3., 15.6.1., 16.6.3., 17.6.3. a 18.6.1.).
- Orgány rezignujú na písanie individualizovaných odôvodnení, čo spôsobuje:
  - absenciu logiky, vnútornú rozporupnosť a nezrozumiteľnosť odôvodnení (*viz* oddiel 10.6.2., 11.6.2., 12.7.2., 15.6.5. a 16.6.3.);

- opakovanie znenia výpovedí obvinených (viz oddiel 10.6.6., 11.6.3. a 15.6.5.);
- generálne a kategorické určovanie miery spoločenskej škodlivosti (viz oddiel 10.6.2., 11.5.2., 15.5.4. a 16.5.3.);
- nesprávne identifikovanie zložky zavinenia a objektu (viz nižšie).
- Správne orgány hodnotia v neprospech skutočnosť, ak sa obvinený nedostaví k prejednávaniu priestupku a nespolupracuje pri prejednávaní priestupku (viz oddiel 10.6.2., 15.6.5. a 16.6.3.).
- Orgány ignorujú inštitút zahľadania správnych deliktov/trestných činov a prihliadajú k recidíve v rozpore so zákonom (viz oddiel 10.5.3., 11.5.1., 11.5.3., 12.6.1., 13.6.3., 15.5.3., 16.5.3., 17.5.1., 17.5.2. a 18.5.1.).
- Súdy ukladajú niekedy samostatné tresty (viz oddiel 13.6.1. a 18.5.2.).
- Správne orgány neprihliadajú k majetkovým pomerom páchatel'a:
  - ukladajú pokuty aj nemajetným páchatel'om;
  - ukladajú pokuty aj v prípadoch ich nevymožiteľnosti.
- Orgány majú problém s právnou kvalifikáciou:
  - skutku - identifikovanie správnej skutkovej podstaty (viz oddiel 10.5.1., 11.5.3., 13.6.2., 15.5.1. a 16.5.1.);
  - skutku, ako súbehu - ignorovanie pravidiel pre vylúčenie súbehu, identifikovanie správnych skutkových podstát (viz oddiel 10.5.1., 11.5.3., 15.5.4. a 16.5.1.);
  - zložky zavinenia - identifikovanie správnej formy (viz oddiel 10.5.2., 15.5.2., 16.5.2., 17.5.3. a 18.5.3.);
  - zložky objektu - identifikovanie správnej formy (viz oddiel 15.5.4., 16.5.3. a 17.5.3.).
- Trestný čin *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky* sa rieši vo väčšine prípadov odklonmi (viz kapitola 12, 13, 17 a 18).
  - Súdnenie tohto trestného činu sa podobá viac mechanizovanej činnosti, ako klasickému trestnému procesu.
- Orgány vykonávajú anonymizáciu rozhodnutí v rozpore so zákonom (viz podkapitola 13.2., 13.3., 16.2. 16.3., a 18.1.; tento problém sa týkal úplne všetkých orgánov - výrazne v prípade banskobystrického správneho orgánu).

21. Príčiny existencie aktuálneho stavu.

V predošlých kapitolách bolo dostatočne ukázané, že v praktickej rovine dochádza pri trestaní k závažným pochybeniam, a to v oboch štátoch. Bolo by veľmi jednoduché a pohodlné označiť za výlučných vinníkov úradníkov správnych orgánov a sudcov, pretože ved' : „*Oni vydali dané rozhodnutia, a preto sú za všetky pochybenia zodpovední sami*“. Príčin existencie aktuálneho stavu je však ďaleko viac (nedostatok erudície je iba jednou z nich), pričom sú na sebe do veľkej miery závislé (jedna spôsobuje vznik druhej). Za príčiny považujem tieto fakty (zoradené od najhlavnejšej):

- 1. Existencia zlých a značne nedostačujúcich zákonov.** V právnom prostredí Českej a Slovenskej republiky sa zákonodarca dlhodobo odmieta zaoberať *trestným právom správnym* a riešiť jeho problematiku komplexne, a to napriek tomu, že normy trestného práva správneho používa hojne (najmä hmotnoprávne). Aktuálne existuje iba nedostatočná všeobecná právna úprava priestupkov a v prípade ostatných druhov správnych deliktov neexistuje žiadna všeobecná právna úprava. Vzhľadom nato, že zákonodarca odmieta prijať komplexné riešenie (hmotnoprávne aj procesné) problematiky trestného práva správneho, sú zákony v tejto oblasti tak nedokonalé, že má aj špecializovaný právnik problém s ich interpretáciou a aplikáciou¹⁰³⁹. Najhoršie je však to, že tieto zákony môžu spôsobiť obvinenému¹⁰⁴⁰ závažné následky, pričom aplikovateľné procesné predpisy vôbec neupravujú záruky spravodlivého konania a právo obvineného na efektívnu obhajobu. Tieto zákony sú nastavené tak, aby bolo veľmi jednoduché vydať rozhodnutie v neprospech obvineného, a aby sa ten mohol brániť iba minimálne a s veľkými ťažkosťami. Pokiaľ ide o princíp rovnosti zbraní, tak tieto zákony ho nepoznajú vôbec. Vzhľadom na uvedené fakty sú tieto zákony v rozpore s ústavami jednotlivých štátov a medzinárodnými zmluvami, čo však zákonodarcu dlhodobo nezaujíma.
- 2. Neexistencia právne teoretických základov trestného práva správneho.** Je nesporným faktom, že už desaťročia nie je uznané trestné právo správne za samostatné právne odvetvie *sui generis*, a to napriek tomu, že trestnoprávna vetva správnoprávnej

¹⁰³⁹ Pochopiteľnosť a použiteľnosť pre právneho laika je nulová.

¹⁰⁴⁰ Navyše tieto zákony pracujú iba zriedka s pojmom obvinený. Omnoho častejšie používajú pojem účastník konania.

narastá exponenciálne, od jej vzniku v novoveku¹⁰⁴¹. V právnej teórii je momentálne stav taký, že existujú iba dve odborné publikácie¹⁰⁴² (relatívne nové), ktoré sa zaoberajú trestným právom správnym, pričom obe sú od autorov z Českej republiky a obe sa zaoberajú českým právom¹⁰⁴³. Trestným právom správnym sa zaoberá tradične jedna kapitola učebnice správneho práva (pričom obsah je v rôznych učebniciach skoro totožný, čo platí najmä pre slovenskú právnu teóriu), a to je v nej označované, ako: „Správne trestanie“, nie ako trestné právo správne. Za tejto situácie nie je prekvapením, že komentáre k zákonom, ktoré obsahujú normy trestného práva správneho neexistujú¹⁰⁴⁴. Je asi ťažko mysliteľné, aby zákonodarca mohol vytvoriť a prijať nejaký poriadny a schopný zákon, bez právnej teórie. V Českej republike však dochádza v tejto oblasti k žiadanej zmene, pretože právní teoretici a ďalší odborníci si už dlhšie uvedomujú závažnosť situácie a žiadajú zmenu a komplexné riešenia. Výsledkom týchto snáh bolo prijatie zákona č. 250/2016 Sb. o zodpovednosti za prešľupky a řízení o nich. Tento zákon síce komplexne nerieši celý rozsah trestného práva správneho, ale je dobrým začiatkom. Na základe tohto zákona dôjde určite k hlbšiemu právne teoretickému rozpracovaniu trestného práva správneho a jeho emancipácii v Českej republike.

- 3. Nedostatok erudície a absencia právnikov na správnych orgánoch.** V prvých dvoch bodoch sú uvedené dve zásadné príčiny, a to absencia kvalitných zákonov a nedostatok odbornej literatúry. Aktuálne si dokáže s touto situáciou poradiť iba špecializovaný právnik. Ak do takejto situácie postavíme osobu v podstate bez právneho vzdelania¹⁰⁴⁵, tak ako môžeme očakávať, že ju dokáže zvládnuť? Nie je možné očakávať, že táto osoba bude vedieť používať analógiu, argumentáciu právnymi princípmi a pod., čo je však v tejto situácii nevyhnutnosťou. Veď úradníci často nepoužívajú ani teleologický výklad a rozhodujú výlučne na základe jazykového výkladu, tak ako môžeme očakávať,

---

¹⁰⁴¹ Aktuálne existuje stav úplnej hypertrofiie trestnej represie.

¹⁰⁴² Prášková, H. *Základy zodpovednosti za správni delikty*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 446 s.; Mates, P. a kol. *Základy správniho práva trestního*. Praha: C. H. Beck (1. vydanie vyšlo v roku 1995, najnovšie 6. vydanie vyšlo v roku 2015).

¹⁰⁴³ V slovenskej právnej teórii neexistuje obdobná odborná publikácia.

¹⁰⁴⁴ Výnimkou sú priestupkové zákony.

¹⁰⁴⁵ Žiadne kurzy ani školenia nedokážu poskytnúť toľko informácií a v takej kvalite, ako štúdium na právnickej fakulte.

že budú používať náročnejšie právne operácie? Z tohto dôvodu je nepredstaviteľné, aby osoba bez právneho vzdelania dokázala absenciu právnej úpravy prekonať.

4. **Nedostatočné personálne obsadenie súdov a správnych orgánov.** Je všeobecne známou skutočnosťou, že na súdoch a správnych orgánoch nepracuje toľko osôb, koľko je potrebné. Tento fakt sa odráža na kvalite rozhodnutí, pretože nie je čas venovať sa konkrétnemu prípadu potrebnú dobu. Nie je možné očakávať, že pri veľkom zaťažení úradníka (sudcu), budú jeho rozhodnutia bezchybné. V tomto prípade platí na 100%, že kvantita ide na úkor kvality.
5. **Nízke platové ohodnotenie.** Aktuálny stav súvisí takisto s platovým ohodnotením úradníkov správnych orgánov. Ohodnotenie je nízke (alebo podpriemerné), čo znamená, že o prácu na správnych orgánoch nemajú záujem tí lepší, či najlepší právnici. Nízke platové ohodnotenie je obzvlášť závažné v mestách s vysokými nákladmi na život, pretože o prácu na správnom orgáne má záujem iba minimum kvalifikovaných ľudí. Obdobná situácia je na súdoch, pretože platové ohodnotenie právneho asistenta je mizivé.

Ak mám zhodnotiť týchto 5 príčin, tak musím konštatovať, že sa jednoznačne staviam na stranu úradníkov správnych orgánov a sudcov, pretože **za aktuálny stav je na 90% zodpovedný štát, a na 10% oni**. Iba štát je zodpovedný zato, že jeho úradníci nie sú pripravení do praxe, iba štát môže zato, že má také zákony, aké má, a iba štát môže zato, že nezamestnáva dostatočný počet ľudí, ktorý navyše neodmeňuje adekvátne. Množstvo systémových pochybení je iba nevyhnutným dôsledkom stavu, ktorý vytvoril a udržuje sám štát, presnejšie povedané, tí ktorí majú a mali prepožičanú štátnu moc (zákonodarnú a výkonnú).

22. Návrhy *de lege ferenda*.

Táto kapitola je tvorená dvoma základnými časťami, a to podkapitolou 22.1., ktorá sa týka koncepcnej reformy a podkapitolou 22.2. a nasl., ktoré sa týkajú riešenia tých najzávažnejších problémov, ktoré vyplynuli z rozhodovacej činnosti súdov a správnych orgánov.

22.1. Koncepcná reforma odvetví trestného práva a trestného práva správneho¹⁰⁴⁶.

Hneď na úvod musím konštatovať, že považujem aktuálnu právnu úpravu celého odvetvia trestného práva správneho za absolútne nedostačujúcu pre potreby moderného materiálneho právneho štátu, a to rovnako v hmotnoprávnej, ako aj procesnoprávnej rovine¹⁰⁴⁷. Aktuálne platné a účinné zákony¹⁰⁴⁸ nespĺňajú ani požiadavky Ústavy SR (ČR) a nieto ešte požiadavky záväzných medzinárodných ľudskoprávných zmlúv¹⁰⁴⁹, na zabezpečenie procesných záruk a postavenia obvinených zo správnych deliktov, ale aj ďalších účastníkov konania o správnom delikte¹⁰⁵⁰ a k stavu hmotného práva sa radšej vyjadrovať nebudem. Každopádne, v hmotnoprávnej rovine je určite najväčším problémom absencia **priameho a plynulého**

---

¹⁰⁴⁶ K nevyhnutnosti realizácie koncepcnej reformy sa dlhodobo vyjadrujú právni teoretici. Napr. Prášková píše: „Mnoho let je současný stav právní úpravy odpovědnosti za správní delikty označován za nevyhovující a vyžadující zásadní reformu. Kritika zaznívá nejen z řad teoretických pracovníků, ale též odborníků z aplikační správní i soudní praxe a v neposlední řadě i ze strany veřejnosti. Z odborného pohledu je současné právní úpravě vytýkána nekonceptnost, roztržitost, nedostatek právní úpravy základů odpovědnosti za správní delikty, nedostatky legislativního zpracování skutkových podstat správních deliktů, nerespektování návaznosti správní odpovědnosti na odpovědnost trestní, a to zejména z hlediska přísnosti ukládaných sankcí, nedostatečná úprava specifických institutů a pod. Laická veřejnost pak negativně hodnotí zejména skutečnost, že téměř každé porušení právních povinností (jejichž poznání a pochopení pro obrovské množství legislativního textu a jeho často malou srozumitelnost je velmi obtížné) hrozí adresátům veřejné správy závažné následky“. Prášková. Úvod. č. XXI.

¹⁰⁴⁷ „Současná úprava správních deliktů v českém právu je velmi nedokonalá. Je jí oprávněně vytýkána roztržitost, nejednotnost, komplikovanost a především to, že jí chybí úprava obecních institutů, jako jsou okolnosti vylučující protiprávnost a trestnost, zánik trestnosti, úprava skutkového a právního omylu, polehčující a přitěžující okolnosti, zásady ukládání sankcí apod. Úprava forem odpovědnosti ve vztahu k zavinění (objektivní odpovědnost absolutní, objektivní odpovědnost s možností liberace, odpovědnost za zavinění) je prozatím chaotická a **postrádá logiku**. Také výše sankcí je naprosto nahodilá, sazby peněžních pokut vycházejí spíše z momentálního stavu inflace v době přijetí norem než z jiných rozumných kritérií **a rozhodně nespĺňují požadavek proporcionality sankce ve vztahu k závažnosti deliktu**“. Musil. str. 58.

¹⁰⁴⁸ Konkrétne sa jedná o Priestupkový zákon SR, Priestupkový zákon ČR, zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok), zák. č. 500/2004 Sb. Správny rád, ale tiež taký zákon č. 563/2009 Z. z. Daňový poriadok a mnoho ďalších zákonov.

¹⁰⁴⁹ Napr. Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, spolu s jeho dodatkami.

¹⁰⁵⁰ „Z dikce, příp. z drobných poznámek k některým jednotlivým principům i z dalších výkladů lze seznat, že současná úprava (event. za nápomoci soudní judikatury) doporučení R (91) I v zásadě vyhovuje, **ale jedině a pouze v případě přestupků**“. Sládeček. str. 205.

prepojenia odvetví trestného práva a trestného práva správneho¹⁰⁵¹. Dôsledkom tohto stavu je fakt, že postih za spáchanie trestného činu býva mnohokrát miernejší, priam až smiešny, v porovnaní s postihom za správny delikt (typicky pri správnych deliktoch podnikajúcich fyzických a právnických osôb). Tento fakt dokazujú aj výsledky tejto práce. **Z tohto dôvodu je momentálne odvetvie trestného práva zosadené z piedestálu *ultima ratio* prostriedku, ktorý má v spoločnosti zastávať.** Dnes je trestné právo premiešané s trestným právom správnym, pretože sa často totožné protiprávne konanie upravuje zároveň oboma týmito odvetviami. Takisto je dnes trestné právo narušené trestným právom správnym, ktoré ho mnohokrát prevyšuje vo sfére správnych trestov (sankcií). Tieto fakty sú zreteľne viditeľné v tom, že sa protiprávne konania postihujú ako správne delikty, pričom majú byť jednoznačne postihované, ako trestné činy¹⁰⁵²¹⁰⁵³. Narušenie a premiešanie takisto dokazuje aj široká

---

¹⁰⁵¹ Jelínek konštatuje: „*Problém diferenciacie medzi soudně trestnými delikty a administrativními delikty je v českém právu nedořešený. Jasná je jen hranice mezi majetkovými trestnými činy a majetkovými přestupky, jejichž znaky se překrývají. ... V těch případech, kdy formální znaky trestních činů a přestupků si konkurují v tom smyslu, že se jejich formální znaky překrývají a rozdíl mezi nimi z těchto znaků samotných nelze dovodit, poslouží pro určení rozdílu mezi trestním činem a přestupkem stupeň škodlivosti (závažnosti) jednání pro společnost*“. Jelínek. str. 148 - 149. „*Ostatně vymezení objektivních kritérií pro stanovení určujících kritérií rozdílů mezi oběma druhy deliktů se zdá problematickým a prozatím nebylo teorií ani praxí uspokojivě vyřešeno*“. Sládeček. str. 198. Obdobne Machajová. Machajová. str. 250.

¹⁰⁵² Tak napr. § 105 ods. 4 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) stanovuje, že: „*Přestupku sa dopustí a pokutou do 5 miliónov Sk sa potresce ten, kto bez stavebného povolenia uskutočňuje stavbu v chránenom území alebo v ochrannom pásme či na pozemku, ktorý nie je určený na zastavanie, najmä na poľnohospodárskom alebo lesnom pozemku*“. Pripomínam, že 5 miliónov Sk je v prepočte 165.969 eur. Ďalším ukázkovým príkladom sú správne delikty a správne tresty stanovené za ne, upravené v zák. č. 541/2004 Z.z. o mierovom využívaní jadrovej energie (atómový zákon). Ten v § 34 ods. 1 stanovuje, že: „*Úrad uloží pokutu až do **2 000 000 eur** držiteľovi povolenia, ktorý poruší ustanovenie § 3 ods. 2, 7, 8 alebo 10*“.

- § 3 ods. 2 znie: „*Využívať jadrovú energiu na iné ako mierové účely sa zakazuje*“.
- § 3 ods. 7 znie: „*Vykonávať skúšobné výbuchy jadrovej zbrane alebo iné jadrové výbuchy, podporovať alebo zúčastňovať sa na vykonávaní akéhokoľvek skúšobného výbuchu jadrovej zbrane alebo iného jadrového výbuchu je zakázané*“.
- § 3 ods. 8 znie: „*Zakazuje sa prepravovať rádioaktívne odpady alebo vyhoreté jadrové palivo do*
  - a) *miesta určenia ležiaceho južne od 60o južnej zemepisnej šírky,*
  - b) *štátu, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o partnerstve medzi členmi skupiny afrických, karibských a tichomorských štátov na jednej strane a Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi na strane druhej, a ktorý nie je členským štátom Európskej únie (ďalej len "členský štát,")*, s výnimkou spätného dovozu rádioaktívnych odpadov alebo vyhoretého jadrového paliva vyvezených z tohto štátu na účely ich spracovania alebo prepracovania v Slovenskej republike, alebo
  - c) *tretieho štátu, ktorý podľa stanoviska príslušných orgánov členského štátu pôvodu nemá technické, právne a administratívne kapacity a dozornú štruktúru na bezpečné nakladanie s rádioaktívnymi odpadmi alebo s vyhoretým jadrovým palivom podľa medzinárodnej zmluvy*
- § 3 ods. 10 znie: „*Zakazuje sa, aby rádioaktívne odpady alebo vyhoreté jadrové palivo na území Slovenskej republiky ukladali iné osoby ako právnická osoba podľa odseku 9*“.

Ako je možné vidieť, tak zákonodarca nemá žiadny problém označiť aj takto vysoko spoločensky škodlivé konania za obyčajné správne delikty. V ponímaní zákonodarcu je očividne v poriadku, že ak by došlo k niektorému z vyššie zmienených konaní, a skutok by bol riešený, ako správny delikt, tak spoločnosť nemá ani

kriminalizácia konaní, ktoré celkom určite nemajú byť trestnými činmi¹⁰⁵⁴ a majú sa riešiť práve zodpovednosťou za správny delikt. Na základe týchto dôvodov považujem za najväčšiu prioritu, prijatie dvoch zákonov, a to **zákona o správnych deliktoch** a **zákona o konaní vo**

---

možnosť zrušiť právnickú osobu, alebo poslať do väzenia fyzickú osobu, ktorá napr. použila atómovú energiu na iné, ako mierové účely. V tejto súvislosti poukazujem taktiež nato, že § 15 zák. č. 91/2016 Z.z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb stanovuje hornú hranicu peňažného trestu na **1.600.000 eur**, teda o 400.000 eur menej, ako atómový zákon. Takáto právna úprava absolútne neguje existenciu trestných činov upravených v Trestnom zákone SR, a preto sa dá považovať jedine za absolútne popierajúcu logiku, zdravý rozum a za úplne schizofrenickú. Existencia takejto právnej úpravy nemá absolútne žiadne miesto a opodstatnenie v materiálnom právnom štáte.

¹⁰⁵³ V prípade Českej republiky príklady prehľadne ukazuje Prášková. Prášková. str. 45 - 46, 171. Dovolím si použiť jej príklad, a teda napr. zák. č. 15/1998 Sb. o dohľadu v oblasti kapitálového trhu v § 9c ods. 1 písm. c) stanovuje, že: „Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že poruší povinnost podle § 8 odst. 3“. Ďalej v § 9c ods. 1 písm. c) stanovuje, že: „Za přestupek podle odstavce 1 písm. a), b), c) nebo d) lze uložit pokutu do **5 000 000 Kč**. Za přestupek podle odstavce 1 písm. e) lze uložit pokutu do **25 000 000 Kč**“.

▪ § 8 ods. 3 znie: „Osoba, od které je Česká národní banka oprávněna vyžadovat informace, podklady, objasnění skutečností, záznamy, zprávy nebo s nimi spojené údaje podle odstavce 1 nebo 2, **je povinna poskytnout** tyto informace, podklady, objasnění skutečností, záznamy, zprávy nebo s nimi spojené údaje bez zbytečného odkladu, nebo ve lhůtě stanovené Českou národní bankou“.

Tak tento priestupok je protiústavný hneď v dvoch rovinách. Po prvé, Trestný zákonník ČR v § 68 umožňuje uložiť fyzickej osobe peňažný trest v najnižšej výške 2.000 Kč a v najvyššej výške 36.500.000 Kč. Preto, je z hľadiska ústavy veľmi sporné, že či skutok, za ktorý je možné uložiť sedminu - 5 mil. (v prípade druhého priestupku dokonca päť sedmín - 25 mil.) najvyššej výšky peňažného trestu môže byť považovaný za správny delikt, a nie trestný čin. Po druhé, tento priestupok nepochybne spočíva v odmietnutí usvedčujúcich dôkazov a teda je v priekrom rozpore s ústavne garantovanou prezumpciou neviny, z ktorej vychádza zákaz sebaobviňovania (*nemo tenetur se ipsum accusare a nemo tenetur edere instrumenta contra se*), čo je protiústavnosť takpovediac „do očí bijúca“ (na argumentáciu o tomto type protiústavnosti odkazujem do podkapitoly 22.5). V právnych poriadkoch, ktoré zaraďujú naše správne delikty pod trestné činy (napr. Francúzsko, Nemecko) je takáto právna úprava nemysliteľná, práve z dôvodu porušenia zákazu sebaobviňovania. Správnym orgánom sú preto zverené široké kontrolné oprávnenia nato, aby mohli efektívne vyšetrovať, ale nemôžu požadovať (nepripustnú) súčinnosť kontrolovaného subjektu, ktorý môže byť páchatelom trestného činu (správneho deliktu). Tým chcem povedať najmä to, že plnenie úloh verejnej správy v týchto krajinách nie je vôbec paralyzované. Argument paralýzy verejnej správy sa vyskytuje so železnou pravidelnosťou pri otázkach zmeny prístupu k postihovaniu správnych deliktov: „Ako budeme vynucovať platenie daní? Ako budeme vynucovať dodržiavanie pravidiel hospodárskej súťaže?“ a pod. No ako? No rovnako, ako sa vynucuje dodržiavanie trestného kódexu. Jediné, čo je potrebné nastaviť, sú kontrolné oprávnenia správnych orgánov. Tie musia byť nastavené tak, aby správne orgány mohli samé zistiť spáchanie správneho deliktu, **bez nutnosti prikazovať kontrolovanému subjektu vydať usvedčujúci dôkaz**. Český a slovenský právny poriadok stále trpí nastavením a zmýšľaním minulého režimu, kedy bol občan výlučne podriadený socialistickým záujmom, a preto bolo na neho uvalené široké portfólio povinností, ktoré mal voči štátu. Štát si splnenie týchto povinností vynucoval predovšetkým mocensky, za použitia správnych trestov, bez ohľadu nato, že či povinnosť porušovala stáročne trestnoprávne zákazy, alebo nie. Je nepochybné, že takéto nastavenie je veľmi pohodlné pre správne orgány, teda pre štát. Tie sa nemusia nijako snažiť odhaľovať spáchanie správneho deliktu, pretože usvedčujúci dôkaz im, zo zákona, musí poskytnúť sám páchatel. Ak im ho neposkytne, čo je legitímna forma jeho obhajoby, tak spácha iný správny delikt, ktorý je spravidla najprísnejšie trestaný. So silným reziduom tohto nastavenia a zmýšľania sa stretávame bohužiaľ dodnes.

¹⁰⁵⁴ § 249a *Falšovanie predmetov kultúrnej hodnoty*, § 299a *Neoprávnené uskutočňovanie stavby* Trestného zákona SR a ďalšie.

veciach správnych deliktov¹⁰⁵⁵. Tieto zákony majú byť tým, čo je trestný zákon¹⁰⁵⁶ a trestný poriadok pre trestné činy. Prijatím týchto zákonov by sa malo vyriešiť príme a plynulé prepojenie trestného práva správneho na trestné právo. S prijatím týchto zákonov je pochopiteľne spojená **zásadná reforma trestného práva hmotného**, pretože spoločnosť musí znova prehodnotiť a jasne určiť, že aké konania majú byť, po novom, považované za trestný čin a rovnako musí určiť aj druhy a výšku trestov (sankcií), ktoré budú za trestné činy ukladané. Toto rozhodnutie bude v konečnom dôsledku politické, avšak považujem za kľúčové, aby vychádzalo z čo možno najširšieho odborného a verejného konsenzu. Som bytostne presvedčený, že trestnými činmi by mali byť iba tie protiprávne konania, ktoré sú spoločensky najškodlivejšie. Ostatné protiprávne konania majú byť riešené zodpovednosťou za správny delikt. Preto navrhujem redukovať počet trestných činov. Touto zmenou by bolo možné zabezpečiť, aby orgány činné v trestnom konaní mohli venovať svoje úsilie odhaľovaniu a preukazovaniu tých najzávažnejších protispoločenských činov. Uskutočnenie tejto reformy¹⁰⁵⁷ však nie je ani zďaleka tak jednoduché, pretože je potrebné úplne zmeniť prístup k trestnému právu správneho a v určitom smere aj prístup k trestnému právu. Som skutočne presvedčený, že táto koncepčná reforma je nevyhnutná a mala byť zrealizovaná už dávno. Vzhľadom nato, že sa tak nestalo považujem túto reformu za top prioritu štátu v oblasti týchto dvoch odvetví práva, a mám zato, že jej uskutočnenie bude v blízkej dobe veľmi aktuálnou témou v Slovenskej republike. V Českej republike sa reforma čiastočne už začala, a to prijatím zákona č. 250/2016 Sb. o odpovednosti za prešľupky a řízení o nich

---

¹⁰⁵⁵ Obdobné zákony boli prijaté v Československej republike a platili od 1. 8. 1950 do 30. 6. 1961. Jednalo sa o zákon č. 88/1950 Zb. Trestný zákon správny a zákon č. 89/1950 Zb. o trestnom konaní správnom (trestný poriadok správny).

¹⁰⁵⁶ Zákon o správnych deliktach má byť tvorený iba z všeobecnej časti, ktorá vymedzí podmienky zodpovednosti za všetky druhy správnych deliktov a právne následky spojené s jej vznikom. Osobitná (zvláštna) časť má byť ponechaná jednotlivým špeciálnym zákonom, ktoré obsahujú danú materiu (napr. skutkové podstaty dopravných správnych deliktov sa musia nachádzať v zákone o cestnej premávke).

¹⁰⁵⁷ V rámci tejto reformy pochopiteľne navrhujem zrušiť všetky výnimky a nekoncepčné zásahy (viz kapitola 9), ktoré boli do Trestného zákona SR vnesené novelami, ako napr. zásada 3x a dosť, výnimky z inštitútu zahľadania a pod. Takisto je nevyhnutné zrušiť nezmyselné zákazy týkajúce sa použitia trestu povinnej práce (súhlas obvineného: *Trest povinnej práce môže súd uložiť so súhlasom páchatel'a vo výmere od 40 do 300 hodín, ak ho odsudzuje za prečin, za ktorý zákon umožňuje uložiť trest odňatia slobody, ktorého horná hranica sadzby trestu odňatia slobody nepresahuje päť rokov*) a peňažného trestu (možnosť uložiť iba v prípade úmyselného trestného činu: *„Peňažný trest môže súd uložiť od 160 eur do 331 930 eur páchatel'ovi úmyselného trestného činu, ktorým získal alebo sa snažil získať majetkový prospech“*, a nemožnosť uložiť spoločne s trestom odňatia slobody: *„Bez splnenia podmienok uvedených v odseku 1 môže súd peňažný trest uložiť, ak ho ukladá za prečin a vzhľadom na povahu spáchaného prečinu a možnosť nápravy páchatel'a trest odňatia slobody neukladá“*). Reforma trestného práva sa však nezaobíde bez zrušenia aktuálne platného Trestného zákona SR a prijatia nového, lepšieho, prepracovanejšieho a moderného trestného kódexu.

(ďalej iba „*Nový zákon o priestupkoch*“), ktorý nahrádza Priestupkový zákon ČR k 1. 1. 2017. Tento zákon je však iba čiastočnou reformou a kodifikáciou trestného práva správneho. Je určite krokom dobrým smerom, avšak nedá sa považovať za tak komplexnú reformu, akú navrhujem a akú považujem za nevyhnutnú¹⁰⁵⁸. Uvedené návrhy preto platia rovnako pre Slovenskú, ako aj Českú republiku¹⁰⁵⁹.

22.1.1. Reforma a fyzické osoby.

Pri uskutočňovaní tejto reformy je v súvislosti s fyzickými osobami, podľa môjho názoru, najdôležitejšou záležitosťou zodpovedanie otázky, že či **by mali mať možnosť správne orgány ukladať nepodmienečný trest odňatia slobody**¹⁰⁶⁰, pretože od toho sa odvíja celé nastavenie počtu trestných činov a možností ich trestania. Mám zato, že správne orgány by mali mať túto možnosť ukladať tento trest, ale nanajvýš na 2 roky, pričom je už teraz jasné, že vo väčšine prípadov by bol uložený tento trest s podmienečným odkladom výkonu. Trest odňatia slobody však nie je jediným druhom trestu, ktorý spoločnosť pozná. Výška akéhokoľvek druhu trestu, ktorá hrozí za spáchanie určitého protiprávneho konania je hlavným determinantom jeho spoločenskej škodlivosti¹⁰⁶¹. Z tohto dôvodu by sa mali rovnako nastaviť aj najvyššie hranice v prípadoch **všetkých ostatných** správnych trestov, ktoré sú z hľadiska druhu rovnaké, ako tresty upravené trestným zákonom. Túto myšlienku si

¹⁰⁵⁸ Tento zákon má niekoľko nedostatkov. Po prvé, neupravuje všetky druhy správnych deliktov. Po druhé, obsahuje aj hmotné aj procesné právo, pričom procesná časť je opäť nedostačujúca kvôli absencií zakotvenia záruk pre spravodlivé konanie s obvineným a jeho práva na efektívnu obhajobu (tento zákon rieši viac menej hmotné právo, pretože v procesnom práve dochádza k značnej kontinuite s Priestupkovým zákonom ČR, čo považujem určite za negatívny jav). Po tretie, nezaoberá sa vôbec priamym a plynulým prepojením trestného práva a trestného práva správneho.

¹⁰⁵⁹ Pokiaľ zákon č. 250/2016 Sb. o odpovednosti za priestupky a řízení o nich (ďalej iba „*Nový zákon o priestupkoch*“) už upravuje predkladaný návrh, budem odkazovať iba konkrétne ustanovenie tohto zákona.

¹⁰⁶⁰ Trest odňatia slobody umožňoval ukladať správny orgánom už zákon č. 88/1950 Zb. Trestný zákon správny. Vo všeobecnej časti tohto zákona však nebola stanovená horná hranica tohto trestu. Dĺžka trestu závisela na právnej úprave osobitnej časti, a podľa nej bolo možné uložiť tento trest najdlhšie na 6 mesiacov.

¹⁰⁶¹ Čím vyšší a celkovo prísnejší trest je možné uložiť za protiprávne konanie, tým vyššia je jeho typová spoločenská škodlivosť. Prísnosť trestu však neurčuje iba jeden druh trestu, napr. trest odňatia slobody, ale zákonom umožnená kombinácia trestov, ktorá môže byť uložená za konkrétne protiprávne konanie. Tým chcem povedať okrem iného aj to, že osobne považujem (vo všeobecnosti) nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov za miernejší trest, ako peňažný trest vo výške 1.500.000 eur. Na tresty nemožno pozerat' izolovane, takže názor v tom zmysle, že: „*Ak za určité protiprávne konanie nie je možné uložiť trest odňatia slobody, tak musí byť automaticky menej spoločensky škodlivé, ako to, za ktoré je možné tento trest uložiť*“, považujem za vecne nesprávny. Spoločenskú škodlivosť protiprávneho činu určuje prísnosť trestu, ktorý hrozí za jeho spáchanie. Nie je však správne zameriavať sa výlučne na druh trestu a opomínať prísnosť stanovenej trestnej sadzby. Hroziaci trest treba posudzovať komplexne, teda aj druh, aj trestnú sadzbu a takisto aj prípustné kombinácie trestov. Navyše trestanie je záležitosťou, ktorá musí byť vysoko individualizovaná, a preto považujem generálne prehlásenie v tom zmysle, že: „*Trest odňatia slobody je pre každého jedného páchatel'a, z jeho pohľadu, trestnom najprísnejším*“, za nesprávne. Realita je taká, že niektorým páchatel'om tento druh trestu tak neublíži, ako iné druhy trestov, ktoré by im bolo možné uložiť.

dovolím rozviť na príklade peňažného trestu a pokuty. Navrhujem stanoviť všeobecne, zákonom o správnych deliktoch, hornú hranicu pokuty, ktorú budú môcť ukladať správne orgány za správne delikty fyzických osôb na výšku 5.000 eur (125.000 Kč), pričom je zároveň potrebné stanoviť dolnú hranicu peňažného trestu v trestnom zákone pre fyzické osoby na 5.000 eur¹⁰⁶². Takto by mali byť rozdelené všetky druhy trestov, ktoré obsahuje trestný zákon a ktoré sú, z hľadiska druhu, rovnaké ako správne tresty¹⁰⁶³. V prípade vyššie zmieneného trestu odňatia slobody by teda trestný súd mohol ukladať tento trest vo výmere od 2 do 25 rokov (a na doživotie). Ak by právna úprava vyzerala takto, tak by už nikdy nemohla byť vznesená námietka, že za trestný čin bol páchatelovi uložený miernejší trest, ako za obdobný správny delikt¹⁰⁶⁴. Touto zmenou by došlo k výraznému zníženiu počtu trestných činov, pretože základné skutkové podstaty by prešli do sféry odvetvia trestného práva správneho, a trestné právo by sa zaoberalo iba dnešnými kvalifikovanými skutkovými podstatami.

22.1.2. Reforma a právnické osoby.

Pri uskutočňovaní tejto reformy je v súvislosti s právnickými osobami, podľa môjho názoru, najdôležitejšou záležitosťou zodpovedanie otázky, že či môže vôbec právnická osoba spáchať trestný čin (správny delikt). Vzhľadom nato, že právnická osoba neexistuje, tak nemôže konať, spôsobiť následok, vytvoriť príčinnú súvislosť medzi konaním a následkom a pochopiteľne ani zaviniť trestný čin¹⁰⁶⁵. Z tohto dôvodu sa pri právnických osobách nemôže

---

¹⁰⁶² Pre spresnenie uvádzam, že ak by takto vyzerala právna úprava, tak by žiadny špeciálny zákon obsahujúci akýkoľvek druh správneho deliktu nemohol prekročiť stanovenú hranicu. Tým zároveň netvrdím, a podľa môjho názoru by to tak určite nemalo byť, že by **každý** zákon, obsahujúci správne delikty, musel automaticky stanoviť výšku pokuty na 5.000 eur. Napr. zákon o cestnej premávke by mal nastavenú výšku pokuty maximálne do 1.000 eur, ale taký zákon o odpadoch do plnej výšky, teda do 5.000 eur.

¹⁰⁶³ Ak by trestný kódex obsahoval iba tie tresty, ako dnes, tak by sa jednalo o trest odňatia slobody, trest domáceho väzenia, trest povinnej práce, peňažný trest, trest zákazu činnosti, trest zákazu pobytu, trest zákazu účasti na verejných podujatiach, trest straty čestných titulov a vyznamenaní, a nakoniec trest vyhostenia.

¹⁰⁶⁴ Zároveň chcem zdôrazniť, že inštitút mimoriadneho zníženia trestu (zrejme o 1/3) by mal byť zachovaný pre prípady zvláštneho zreteľa hodného, ktoré by boli taxatívne uvedené v zákone. Zdôrazňujem, že by sa tento inštitút vzťahoval na všetky druhy trestov, nielen na trest odňatia slobody.

¹⁰⁶⁵ „Trestní právo kontinentálního typu od počátku 19. století počítalo s pachatelem jako s osobou fyzickou, tedy bytostí z masa a kostí, bytostí myslící, cítící, mající vůli, nikoliv s bytostmi neviditelnými a nemateriálními. ... Rozmach fenoménu trestní odpovědnosti právnických osob a silící tendence k jejímu zavádění nepochybně souvisí s novými společenskými, ekonomickými i politickými poměry, jimiž jsou rozvoj moderní průmyslové společnosti, globalizace ekonomiky, silící reálna moc právnických osob. Právnické osoby nabyly pravomoci a kontrolu téměř ve všech oblastech průmyslu a obchodu. Hospodářská činnost, v jejíž sféře dochází k trestné činnosti nejčastěji, se uskutečňuje zejména činností právnických osob. Sloučením hospodářských subjektů vznikají celosvětové působící korporace, v jejich činnosti se mohou projevovat a projevují i četné

uvažovať o priamom spáchaní trestného činu nimi, a preto právna teória vyriešila tento problém vytvorením tzv. **princípu pričítateľnosti**¹⁰⁶⁶¹⁰⁶⁷ (§ 20 - 21 Nového zákona o priestupkoch). Tento princíp spočíva v tom, že trestná zodpovednosť právnických osôb závisí a odvodzuje sa od trestnej zodpovednosti určitej fyzickej osoby, ktorej trestný čin môže byť právnickej osobe pričítateľný¹⁰⁶⁸. Právnická osoba teda môže spáchať trestný čin, ale iba sprostredkované, pomocou presne vymedzeného okruhu fyzických osôb.

Ďalšou dôležitou záležitosťou je zodpovedanie otázky, že či **by mali mať možnosť správne orgány ukladať trest zrušenia právnickej osoby**¹⁰⁶⁹. Podľa môjho názoru by túto možnosť mať nemali, pretože ide o najprísnejší trest z pohľadu právnickej osoby. Pokiaľ ide o postihovanie právnických osôb, tak postup je rovnaký, ako pri fyzických osobách. Zákon o správnych deliktoch by všeobecne stanovil hornú hranicu sankcií pre právnické osoby¹⁰⁷⁰

---

protispoločenské aktivity“. Jelínek, J. Herczeg, J. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář s judikaturou.* Praha: Leges, 2012, str. 12.

¹⁰⁶⁶ Princíp pričítateľnosti upravuje § 4 zák. č. 91/2016 Z.z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb nasledovne: „ods.1: Trestný čin podľa § 3 je spáchaný právnickou osobou, ak je spáchaný v jej prospech, v jej mene, v rámci jej činnosti alebo jej prostredníctvom, ak konal

a) štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu,

b) ten, kto vykonáva kontrolnú činnosť alebo dohľad v rámci právnickej osoby, alebo

c) iná osoba, ktorá je oprávnená zastupovať právnickú osobu alebo za ňu rozhodovať.

ods. 2: Trestný čin podľa § 3 je spáchaný právnickou osobou aj vtedy, ak osoba uvedená v odseku 1 nedostatočným dohľadom alebo kontrolou, ktoré boli jej povinnosťou, hoci z nebanlivosti umožnila spáchať trestný čin osobou, ktorá konala v rámci oprávnení, ktoré jej boli zverené právnickou osobou.

ods. 3: Spáchanie trestného činu právnickou osobou podľa odseku 2 sa právnickej osobe nepričíta, ak vzhľadom na predmet činnosti právnickej osoby, spôsob spáchania trestného činu, jeho následky a okolnosti, za ktorých bol trestný čin spáchaný, je význam nesplnenia povinností v rámci dohľadu a kontroly zo strany orgánu právnickej osoby alebo osoby uvedenej v odseku 1 nepatrný“.

¹⁰⁶⁷ Princíp pričítateľnosti upravuje § 8 ods. 1 písm. b) zák. č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: „Trestným činom spáchaným právnickou osobou je protiprávní čin spáchaný v jejím zájmu nebo v rámci její činnosti, jednal-li tak

a) štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu, alebo iná osoba ve vedoucím postavení v rámci právnické osoby, ktorá je oprávnená jménem nebo za právnickou osobu jednat,

b) osoba ve vedoucím postavení v rámci právnické osoby u této právnické osoby vykonává řídicí nebo kontrolní činnost, i když není osobou uvedenou v písmenu a),

c) ten, kdo vykonává rozhodující vliv na řízení této právnické osoby, jestliže jeho jednání bylo alespoň jednou z podmínek vzniku následku zakládajícího trestní odpovědnost právnické osoby, nebo

d) zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení (dále jen „zaměstnanec“) při plnění pracovních úkolů, i když není osobou uvedenou v písmenech a) až c),

jestliže jí ho lze přičítat podle odstavce 2“.

¹⁰⁶⁸ Jelínek, J. Herczeg, J. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář s judikaturou.* Praha: Leges, 2012, str. 64 - 65.

¹⁰⁶⁹ § 10 písm. a) zák. č. 91/2016 Z.z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb; § 15 ods. 1 písm. a) zák. č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

¹⁰⁷⁰ Právnické osoby by mali v tomto zákone v určitých záležitostiach špeciálnu úpravu. Je pochopiteľné, že výška sankcií v prípade právnických osôb musí byť stanovená odlišne, ako v prípade fyzických osôb.

a zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb by plynulo nadväzoval na túto právnu úpravu¹⁰⁷¹.

22.1.3. Reforma a poriadkové správne delikty.

Poriadkové správne delikty sú v porovnaní s ostatnými druhmi správnych deliktov veľmi odlišné. Poriadkový správny delikt je spáchaný vtedy, ak si účastník konania alebo iná osoba neplní svoju procesnú povinnosť¹⁰⁷², čím neúmyselne paralyzuje alebo úmyselne marí prebiehajúce konanie, ktoré z tohto dôvodu nemôže pokračovať. Správne tresty ukladané za poriadkové správne delikty nie sú ukladané primárne za účelom potrestania páchatel'a, teda nemajú primárne odplatnú (represívnu) funkciu, pretože ich hlavným cieľom je prinútiť účastníka konania alebo inú osobu, aby si splnila svoju procesnú povinnosť¹⁰⁷³. Tieto správne tresty teda plnia primárne **donucovaciú a zaisťovaciú funkciu**¹⁰⁷⁴. Za spáchanie poriadkových správnych deliktov prichádza do úvahy uloženie správneho trestu tzv. poriadkovej pokuty, alebo ďalších zvláštnych správnych trestov, ktoré trestný zákon ani neupravuje¹⁰⁷⁵. Vzhľadom na špecifickú povahu poriadkových správnych deliktov nie je možné, aby platili na ne obmedzenia týkajúce sa hornej hranice pokuty stanovenej v zákone o správnych deliktoch. Ak by to tak bolo, tak by účastník s výbornými majetkovými pomermi mohol úspešne konanie mariť a vyhnúť sa tak vydaniu rozhodnutia, ktoré by bolo v jeho neprospech. Z tohto dôvodu musí zákon o správnych deliktoch obsahovať nasledovnú právnu úpravu: „§ XY Poriadková pokuta

(1) Obmedzenie týkajúce sa hornej hranice správneho trestu pokuty, ktoré upravuje tento zákon sa nevzťahuje na správny trest poriadkovej pokuty.

(2) Ustanovenia o správnom treste pokuty sa použijú subsidiárne na správny trest poriadkovej pokuty“.

Špeciálne zákony upravujú výšku poriadkovej pokuty podľa svojich potrieb, a preto nie je stanovená jednotne. Niektoré zákony umožňujú ukladať poriadkové pokuty vo veľmi

---

¹⁰⁷¹ Ak by zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb obsahoval iba tie tresty, ako dnes, tak by sa jednalo o peňažný trest, trest zákazu činnosti, trest zákazu prijímať dotácie alebo subvencie, trest zákazu prijímať pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie, trest zákazu účasti vo verejnom obstarávaní, trest zverejnenia odsudzujúceho rozsudku.

¹⁰⁷² Mates. str. 141. Machajová. str. 296. Vrabko. str. 322.

¹⁰⁷³ Mates. str. 141. Machajová. str. 297. Vrabko. str. 322.

¹⁰⁷⁴ Mates. str. 141. Pomocou správneho trestu sa páchatel' donucuje, aby si splnil uloženú povinnosť a zároveň sa ním zaisťuje nerušený priebeh konania.

¹⁰⁷⁵ Napr. správny trest vykázania zo súdnej siene alebo pojednávaciej miestnosti.

vysokých výškach¹⁰⁷⁶. Túto možnosť je s poukazom na vyššie uvedené nevyhnutné ponechať. Nakoniec je potrebné uviesť, že existujú aj poriadkové súdne delikty¹⁰⁷⁷, ktoré takisto nemajú všeobecnú právnu úpravu, a preto by malo byť stanovené, že úprava poriadkových správnych deliktov sa použije aj na poriadkové súdne delikty, pretože jediný rozdiel medzi nimi je v orgáne, ktorý ukladá poriadkové pokuty (prípadne iné tresty).

22.1.4. Reforma a správne delikty podnikajúcich fyzických a právnických osôb.

Určite najproblematickejšou záležitosťou pri uskutočňovaní tejto reformy sú správne delikty podnikajúcich fyzických a právnických osôb, pretože tieto sú založené na zásade objektívnej zodpovednosti¹⁰⁷⁸ (môže ísť o absolútnu alebo relatívnu). Vzhľadom nato, že trestná zodpovednosť je založená na zásade subjektívnej zodpovednosti a zásade individuálnej zodpovednosti za zavinenie, je naďalej neudržateľné, aby tento druh správnych deliktov bol založený na zásade objektívnej zodpovednosti¹⁰⁷⁹¹⁰⁸⁰. Nepriaznivé dôsledky tohto prístupu k tomuto druhu správneho deliktu je možné ukázať najjednoduchšie na príklade. Povedzme, že podnikateľ **fyzická osoba** porušil zákaz zneškodňovať skladovaním odpady, pretože na svojej skládke uložil veľké množstvo otvorených polyuretánových farieb a liehových moridiel, ktoré sú vysoko horľavým odpadom¹⁰⁸¹, v dôsledku čoho došlo k vzniku

---

¹⁰⁷⁶ Napr. § 22c ods. 2 zák. č. 143/2001 Sb., o ochrane hospodárskej súťaže stanovuje, že: „*Poriadkovou pokutu lze uložit i opakovaně. Celková výše opakovaně ukládaných pokut nesmí přesáhnout 10000000 Kč nebo 10 % z čistého obrátu dosaženého soutěžitelem za poslední ukončené účetní období*“. Ďalší príklad môže byť § 173 ods. 5 zák. č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní, ktorý stanovuje, že: „*Ak kontrolovaný nedoručí úradu kompletnú dokumentáciu v origináli ani v dodatočnej lehote určenej úradom, úrad kontrolovanému uloží poriadkovú pokutu do výšky 1 000 eur. Poriadkovú pokutu môže úrad uložiť aj opakovane, najviac do úhrnnej výšky 30 000 eur. Uloženie poriadkovej pokuty nezavahuje kontrolovaného povinnosti doručiť kompletnú dokumentáciu v origináli*“.

¹⁰⁷⁷ Tie sú upravené v procesných normách, ktoré upravujú súdny proces.

¹⁰⁷⁸ Vrabko. str. 302 -304.

¹⁰⁷⁹ Jedným z limitov pri nastavovaní trestnej zodpovednosti je práve zásada zodpovednosti za zavinenie (*nullum crimen sine culpa, nulla poena sine culpa*) a zásada individuálnej zodpovednosti za zavinenie. „*Soud se však nezotožnil, že s názorem Komise, že státy mají úplnou volnost při stanovení podmínek trestní odpovědnosti. Protože objektivní odpovědnost bere na sebe formu presumpce viny (zavinění), naráží nutně na princip prezumpce neviny zakotvený v čl. 6 odst. 2 Úmluvy*“. Repík. str. 47. Štáty môžu síce používať objektívnu zodpovednosť, ale iba výnimočne.

¹⁰⁸⁰ Nový zákon o priestupkoch upravuje princíp pričítateľnosti v § 20 - 21. Zavinenie však nie je definičným znakom priestupku čo vyplýva z novej definícia priestupku v § 5. Zavinenie sa však vyžaduje iba pri priestupku fyzickej osoby (§ 15), nie pri priestupku právnickej osoby. Tomuto nastaveniu vôbec nerozumiem, pretože princíp pričítateľnosti vznikol, ako nástroj na prenášanie zavinenia z fyzickej osoby na osobu právnickú (zavinenie právnickej osoby sa odvíja od zavinenia fyzickej osoby, ktorej konanie je právnickej osobe pričítateľné). Vznikol teda akýsi hybrid, pretože na jednej strane sa nevyžaduje zavinenie, ale vyžaduje sa pričítateľnosť konania právnickej osobe. S týmto nastavením nemôžem súhlasiť.

¹⁰⁸¹ § 13 písm. e) bod. 1 zák. č. 79/2015 Z.z. o odpadoch stanovuje, že: „*Zakazuje sa zneškodňovať skládkovaním odpady, ktoré sú v podmienkach skládky výbušné, korozívne, oksidujúce, vysoko horľavé alebo horľavé*“.

ohrozenia značného rozsahu. Pokiaľ bude podnikateľ stíhaný za spáchanie správneho deliktu podnikajúcej fyzickej osoby, tak mu hrozí uloženie pokuty v rozmedzí od 4.000 eur do 350.000 eur¹⁰⁸². Vzhľadom nato, že ide o tento druh správneho deliktu, tak sa nebude v správnom konaní dokazovať zavinenie a navyše, *de lege lata*, správne konanie poskytuje iba skutočne smiešne záruky procesného postavenia obvineného. Na druhej strane, pokiaľ bude podnikateľ stíhaný za spáchanie trestného činu *Neoprávneného nakladania s odpadmi*¹⁰⁸³, tak mu hrozí peňažný trest v rozmedzí od 160 eur do 331.930 eur¹⁰⁸⁴. Vzhľadom nato, že ide o trestný čin, tak sa bude v trestnom konaní dokazovať zavinenie a navyše trestné konanie poskytuje značné záruky procesného postavenia obvineného. Z tohto jednoduchého príkladu zreteľné vyplýva **bez dôvodné** odlišné zaobchádzanie v rovnakej situácii s páchatelom správneho deliktu a trestného činu, a takisto aj priaznivejšie postavenie páchatel'a trestného činu oproti páchatel'ovi správneho deliktu (v situácii, ak by mu bol uložený samostatný peňažný trest). Tento stav je v príkrom rozpore s princípom rovnosti v rozhodovaní (materiálna rovnosť) a dokazuje, že správne delikty sú postihované prísnejšie a v prísnejšom režime, ako trestné činy, čo je v rozpore so základnými princípmi materiálneho právneho štátu. Celú túto situáciu výrazne zhoršuje fakt, že takýchto prípadov je možné v oboch republikách **vymenovať stovky**, možno až tisíce. Z týchto dôvodov sa musí urgentne zmeniť prístup k správnym deliktom podnikajúcich fyzických a právnických osôb (ale aj k ostatným druhom) a je nevyhnutné nastaviť jednotný režim pre verejnoprávne postihovanie protiprávnej činnosti. Tento záver vyplynie, okrem iného, tiež z použitia logického argumentu *a maiori ad minus* a v prípade praxe, použitím *analogie legis*. Pri používaní trestnej právomoci štátu, presnejšie pri nastavovaní zodpovednosti trestného charakteru, je doslova pohoršujúce používanie zásady objektívnej zodpovednosti, pretože kvôli nej môže byť úplne nevinná osoba potrestaná za protiprávnu činnosť iného, **bez toho**,

---

¹⁰⁸² § 117 ods. 6 zák. č. 79/2015 Z.z. o odpadoch.

¹⁰⁸³ § 302 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona SR stanovuje, že: „Kto, čo aj z neobľúbivosti, nakladá s odpadmi v malom rozsahu v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky. Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 v značnom rozsahu“.

¹⁰⁸⁴ § 56 ods.1, ods. 2 Trestného zákona SR stanovuje, že: „Peňažný trest môže súd uložiť od 160 eur do 331 930 eur páchatel'ovi úmyselného trestného činu, ktorým získal alebo sa snažil získať majetkový prospech. Bez splnenia podmienok uvedených v odseku 1 môže súd peňažný trest uložiť, ak ho ukladá za prečin a vzhľadom na povahu spáchaného prečinu a možnosť nápravy páchatel'a trest odňatia slobody neukladá“.

aby na jej spáchaní mala sama akúkoľvek vlastnú vinu¹⁰⁸⁵. V trestnom práve platí predsa zásada *nulla poena sine culpa*¹⁰⁸⁶. Avšak zásada objektívnej zodpovednosti spôsobuje, že osoba je zodpovedná za vznik následku bez ďalšieho, a preto môže nachádzať uplatnenie jedine v odvetví občianskeho práva, pretože pre účely zodpovednosti trestného charakteru je vyslovene nevhodná. Vzhľadom na uvedené, musí byť režim zodpovednosti **správneho deliktu podnikajúcej právnickej osoby**¹⁰⁸⁷ zhodný s režimom zodpovednosti právnickej osoby za trestný čin. To znamená, že aj správny delikt sa bude riadiť princípom pričítateľnosti. V prípade režimu zodpovednosti **správneho deliktu podnikajúcej fyzickej osoby** musím konštatovať, že zásada subjektívnej zodpovednosti a zásada individuálnej zodpovednosti za zavinenie, by vo svojom dôsledku znemožňovala postih skutočného páchatel'a, pretože podnikateľ by sa dokázal jednoducho vyvinieť (exkulповať), v tom prípade, ak by sa nedopustil protiprávneho konania on sám, ale jeho zamestnanec (osoba v obdobnom postavení). Z tohto dôvodu musia byť tieto dve zásady doplnené upraveným princípom pričítateľnosti, ktorý by sa uplatňoval podporne, práve vo vyššie zmienených situáciách¹⁰⁸⁸¹⁰⁸⁹¹⁰⁹⁰. Takéto riešenie je určite novátorské a je hybridom, to však neznamená, že nie je možné ho uskutočniť.

¹⁰⁸⁵ V prípadoch tých správnych deliktov, ktoré sú založené na zásade absolútnej objektívnej zodpovednosti, je možné vyriešiť nezavinené spôsobenie škody tak, že sa aj na tento prípad bude vzťahovať povinné poistenie. Náhrada škody by bola poškodeným hradená poisťovňou, ktorá by si mohla, ako obvykle, uplatňovať regres voči páchatel'ovi. Mám zato, že obdobná právna úprava existuje aj dnes.

¹⁰⁸⁶ Niet trestu bez zavinenia.

¹⁰⁸⁷ To isté platí aj pre režim zodpovednosti správneho deliktu právnickej osoby nepodnikajúcej (týka sa nadácií, občianskych združení, či spolkov).

¹⁰⁸⁸ Na prvý pohľad sa môže zdať, že toto riešenie vo svojom dôsledku totožné so zásadou objektívnej zodpovednosti. To však nie je pravda, pretože podnikateľ sa dokáže vyvinieť, ak preukáže, že učinil všetky potrebné opatrenia, ktoré je možné po ňom spravodlivo požadovať, aby k spáchaniu správneho deliktu nedošlo. *Mutatis mutandis* zák. č. 91/2016 Z.z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb:

- § 4 ods. 2: „Trestný čin podľa § 3 je spáchaný právnickou osobou aj vtedy, ak osoba uvedená v odseku 1 nedostatočným dohľadom alebo kontrolou, ktoré boli jej povinnosťou, hoci z nedbanlivosti umožnila spáchať trestný čin osobou, ktorá konala v rámci oprávnení, ktoré jej boli zverené právnickou osobou.
- § 4 ods. 3: „Spáchanie trestného činu právnickou osobou podľa odseku 2 sa právnickej osobe nepričíta, ak vzhľadom na predmet činnosti právnickej osoby, spôsob spáchania trestného činu, jeho následky a okolnosti, za ktorých bol trestný čin spáchaný, je význam nespĺnenia povinnosti v rámci dohľadu a kontroly zo strany orgánu právnickej osoby alebo osoby uvedenej v odseku 1 nepatrný“.

¹⁰⁸⁹ Lepšiu formuláciu podmienok vyvinenia však obsahuje zák. č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ktorý v § 8 ods. 2 stanovuje: „Právnické osobě lze přičítat spáchaní trestného činu uvedeného v § 7, jestliže byl spáchan

- a) jednáním orgánů právnické osoby nebo osob uvedených v odstavci 1 písm. a) až c), nebo
- b) zaměstnancem uvedeným v odstavci 1 písm. d) na podkladě rozhodnutí, schválení nebo pokynu orgánů právnické osoby nebo osob uvedených v odstavci 1 písm. a) až c) anebo proto, že orgány právnické osoby nebo osoby uvedené v odstavci 1 písm. a) až c) neprovedly taková opatření, která měly provést podle jiného právního předpisu nebo která po nich lze spravedlivě požadovat, zejména neprovedly povinnou nebo potřebnou kontrolu

Problém režimu zodpovednosti správnych deliktov podnikajúcich fyzických a právnických osôb je možné *in eventum* riešiť aj klasickým spôsobom, a to tak, že by sa síce ponechala v platnosti zásada objektívnej zodpovednosti, avšak zároveň by existovali liberačné dôvody, ktoré by kopirovali možnosti, ktoré poskytuje princíp pričítateľnosti. Týmto riešením však nedôjde k zjednoteniu režimu verejnoprávneho postihovania protiprávnej činnosti a s odkazom na vyššie uvedené považujem toto riešenie za nevhodné.

Vzhľadom na všetko uvedené konštatujem, že zmena v prístupe, sa musí uskutočniť tak či onak, a to čím skôr, pričom až tak nezáleží, pomocou ktorého z týchto dvoch riešení sa táto zmena uskutoční. Podstatné je, aby sa uskutočnila.

22.1.5. Reforma a iný správny delikt fyzickej osoby.

Ďalším druhom správnych deliktov je tzv. iný správny delikt fyzickej osoby¹⁰⁹¹. Tento druh správneho deliktu je postavený na zásade objektívnej zodpovednosti, takže zavinenie páchatel'a sa vôbec neskúma¹⁰⁹². Vzhľadom nato, že objektívna trestná zodpovednosť je u fyzických osôb (ale taktiež u právnických) absolútne neprijateľná¹⁰⁹³, je potrebné aj tento druh správneho deliktu založiť na zásade subjektívnej zodpovednosti. Najskôr sa však pozrime, v akých prípadoch a vlastne prečo sa iný správny delikt fyzickej osoby používa. Typickým príkladom jeho použitia je porušenie pravidiel cestnej premávky, kedy je toto porušenie zachytené technickým prostriedkom (napr. kamerou), avšak identita páchatel'a nie je bez dôvodných pochybností zistená. Prečo však máme v týchto prípadoch upúšťať od

---

nad činností zaměstnanců nebo jiných osob, jimž jsou nadřizeny, anebo neučinily nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení následků spáchaného trestného činu“, a v § 8 ods. 5 stanovuje: „Právnická osoba se trestní odpovědnosti podle odstavců 1 až 4 zproští, pokud vynaložila veškeré úsilí, které na ní bylo možno spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu osobami uvedenými v odstavci 1 zabránila“. V prípade platnosti zásady objektívnej zodpovednosti sa podnikateľ nedokáže zbaviť zodpovednosti, pokiaľ zákon neobsahuje liberačný dôvod.

¹⁰⁹⁰ § 22 - 23 Nového zákona o priestupkoch.

¹⁰⁹¹ V tomto prípade nemám na mysli iný správny delikt fyzickej osoby postihovaný na základe zavinenia, ktorým sa postihovali zamestnanci právnických osôb. Tento druh by bol v rámci reformy zrušený, a existujúce skutkové podstaty by sa označili za priestupky.

¹⁰⁹² „V právnej úprave správneho trestania sa čoraz častejšie vyskytuje relatívne samostatná skupina správnych deliktov fyzickej osoby, keď sa neskúma zavinenie a fyzická osoba sa trestá na základe princípu objektívnej zodpovednosti, čo je v rozpore s viacerými princípmi správneho trestania fyzickej osoby“. Machajová. str. 300.

¹⁰⁹³ „V souvislosti s tvorbou práva by měl být zdůrazněný požadavek, že fyzická osoba musí i za správní delikt odpovídat za zavinění“. Mates. str. 20. Průcha uvádza: „odpovědnost fyzických osob bude přísně individuální a bude vázána na jejich „vlastní jednání“ ..., - odpovědnost fyzických osob bude založena na zavinění“. Průcha. str. 422. Obaja autori zdôrazňujú, že zásada subjektívnej zodpovednosti a zásada individuálnej zodpovednosti za zavinenie sú tradičnými zásadami kontinentálneho trestného práva a je potrebné na nich trvať. Odchýlenie je možné iba vtedy, ak existuje vysoký verejný záujem na postihovaní protiprávnej činnosti, a iný spôsob postihovania skutočne neexistuje.

zložky zavinenia? Ved' v týchto prípadoch nie je problém dokázať, že vodič (páchateľ) porušil pravidlo cestnej premávky minimálne v nevedomej nedbanlivosti¹⁰⁹⁴. Ako je možné vidieť, tak upustenie od zložky zavinenia nie je absolútne opodstatnené, a navyše táto výnimka správnomu orgánu ani náznakom neul'ahčuje vyvodzovanie zodpovednosti¹⁰⁹⁵. To, čo ul'ahčuje správnomu orgánu vyvodzovanie zodpovednosti je prezumpcia (domnienka) subjektu deliktu, inak povedané, **domnienka páchatel'a**. Je nesporné, že pri objektívnej zodpovednosti je postihovaná osoba, pri ktorej nie je absolútna istota o tom, že spáchala správny delikt, za ktorý je potrestaná. Možnosť potrestania osoby je vždy založená na nejakej **objektívnej skutočnosti** a v prípade dopravných deliktov je ňou **vlastnícke právo k vozidlu**. No a teraz sa poďme pozrieť bližšie na fakty, teda na to, že čo znamená upustenie od zložky zavinenia pre páchatel'a v praxi. Predpokladajme, že máme dvoch páchatel'ov, pričom každý z nich prekročil rýchlosť úplne totožne. Voči prvému bude zahájené správne konanie o správnom delikte vlastníka vozidla a voči druhému bude zahájené klasické priestupkové konanie¹⁰⁹⁶. Prvému páchatel'ovi správny orgán vôbec nemusí dokazovať spáchanie deliktu aspoň vo forme nevedomej nedbanlivosti a páchatel' sa nemôže za žiadnych okolností vyvinuť, aj keby bola preukázateľne daná okolnosť, ktorá by vylučovala, aby bol za daných okolností páchatel' schopný rozpoznať, že koná protiprávne, a teda že dodržal **subjektívnu mieru opatrnosti** (slovo „mohol“ v definícii nevedomej nedbanlivosti). Takisto nemá

---

¹⁰⁹⁴ Napr. vodič (páchateľ) nevie o tom, aká je povolená rýchlosť na meranom úseku, pretože si nevšimol dopravnú značku upravujúcu rýchlosť na 30 km/h, a jazdí rýchlosťou 50 km/h, teda rýchlosťou inak povolenou pre jazdu v obci. Správny orgán nemá žiadny problém dokázať, že daná značka tam je, a teda, že si ju vodič mal a mohol všimnúť.

¹⁰⁹⁵ Tak potom prečo vznikla objektívna zodpovednosť? Zásada objektívnej zodpovednosti vznikla pre potreby trestania podnikateľov, takže už od jej vzniku bolo jej použitie určené pre diametrálne odlišné prípady. V prípade trestania podnikateľov vznikal vždy problém s tým, že právnu normu spravidla porušuje zamestnanec podnikateľa, nie podnikateľ sám (čo pri právnických osobách, ani neprichádza do úvahy). V týchto prípadoch upustenie od zložky zavinenia zásadným spôsobom pomáha správnomu orgánu, pretože zodpovednosť je vyvodzovaná voči podnikateľovi, bez nutnosti dokazovania spáchania deliktu aspoň v nevedomej nedbanlivosti. Základná téza pre zavedenie objektívnej zodpovednosti sa dá vyjadriť nasledovne: „*Podnikateľ si jednoducho má zabezpečiť, aby nedochádzalo k porušovaniu právnych noriem, a ak k tomu dôjde, tak nebudeme skúmať, že či mal a mohol tomuto porušeniu zabrániť alebo nie, bude zato niesť zodpovednosť*“. Takéto nastavenie núti podnikateľa zabezpečiť, aby jeho zamestnanci dodržiavali právne normy. S prijatím zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb sa však od tohto konceptu pre trestné činy upustilo, avšak v prípade správnych deliktov bohužiaľ stále existuje. Navyše, objektívna zodpovednosť podnikateľov je často koncipovaná, ako absolútna objektívna zodpovednosť, čo je ten najprísnejší koncept právnej zodpovednosti, aký spoločnosť pozná. Aj z tohto dôvodu som proti jej existencii a navrhujem jej nahradenie princípom pričítateľnosti platným v trestnom práve (viz oddiel 22.1.2.). V každom prípade je z uvedeného jasné, že koncept objektívnej zodpovednosti mal v týchto prípadoch aspoň nejaké racionálne opodstatnenie. To sa však nedá povedať o objektívnej zodpovednosti vlastníka (držiteľa) vozidla za dopravný delikt.

¹⁰⁹⁶ Teraz nechám úplne stranou zásadný fakt, že prípad prvého páchatel'a bude prejednávaný podľa správneho poriadku, nie podľa priestupkového zákona.

k dispozícií vyvrátenie domnienky pričetnosti (i keď tento variant je v týchto prípadoch na 99,9% nepoužiteľný). V prípade druhého páchatel'a žiadne takéto obmedzenia neplatia, takže sa môže vyvinúť a správny orgán mu musí dokázať aspoň nevedomú nedbanlivosť. Z uvedeného je jasné, že s páchatel'mi je v totožnej situácii zaobchádzané bezdôvodne rozdielne, a to z dôvodu ich iného postavenia¹⁰⁹⁷, čo je v príkrom rozpore s ústavným princípom rovnosti¹⁰⁹⁸. Celá táto protiústavnosť sa deje iba preto, že si niekto neuvedomil, že štát v skutočnosti potrebuje iba prezumpciu subjektu deliktu, teda domnienku, že páchatel'om je vlastník vozidla, a nie objektívnu zodpovednosť vlastníka vozidla. Ak by prezumpcia subjektu správneho deliktu platila tak:

- nedochádza k porušeniu princípu rovnosti;
- nedochádza k nulite rozhodnutia správneho orgánu¹⁰⁹⁹.

Avšak aj v tomto prípade stále môže dochádzať k potrestaniu za uplatnenie práva odoprieť výpoveď (voči osobe blízkej), takže vzniká konflikt základného práva a verejného záujmu (spoločenský záujem na spravodlivom potrestaní protiprávnej činnosti). Prezumpcia subjektu deliktu však prejde princípom proporcionality, pretože zvolený prostriedok je vhodný¹¹⁰⁰ k naplneniu sledovaného cieľa¹¹⁰¹, je potrebný (neexistuje iný, miernejší spôsob¹¹⁰²) a je aj

¹⁰⁹⁷ Postavenie páchatel'a priestupku oproti postaveniu páchatel'a správneho deliktu vlastníka (držitel'a) vozidla.

¹⁰⁹⁸ „Základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo **iné postavenie**. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, **zvýhodňovať alebo znevýhodňovať**“. Čl. 12 ods. 2 Ústavy SR.

„Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnosti nebo etnické menšiny, majetku, rodu nebo **jiného postavení**“. Čl. 3 ods. 1 Listiny základních práv a slobod.

¹⁰⁹⁹ Existencia prezumpcie vylučuje možnosť vzniku ničotnosti rozhodnutia z dôvodu omylu v osobe adresáta správneho aktu.

¹¹⁰⁰ Prezumpciou subjektu deliktu je možné potrestať skutočného páchatel'a.

¹¹⁰¹ Sledovaným cieľom je spoločenský záujem na spravodlivom potrestaní protiprávnej činnosti.

¹¹⁰² Miernejší spôsobom je určite totálna kontrola pohybu a činnosti ľudí, čo by bolo extrémne nákladné, a aj keby to bolo možné realizovať, tak to naráža na ďalšie základné práva a slobody, ktoré tento záujem prevážiť nemôže (avšak, ako tak sledujem vývoj vo svete, tak sa mi zdá, že od kategorického záveru o nemožnosti plošného sledovania ľudí v záujme bezpečnosti sa upúšťa, čo bude mať katastrofické dopady na ľudskú slobodu, čoho dôsledkom bude naplnenie románu 1984. V tejto súvislosti je vhodné uviesť citát Benjamina Franklina: „Those who surrender freedom for security will not have, nor do they deserve, either one“, čo v preklade znamená: „Tí, ktorí sa vzdajú slobody za bezpečnosť nebudú mať, a vôbec si nezaslúžia, ani jedno z nich“). Ďalším miernejším spôsobom môže byť stála prítomnosť hliadky polície na nebezpečných úsekoch (školy, škôlky, miesta s vysokým počtom chodcov, úseky ciest, kde vznikajú nehody). Týchto úsekov sú však tisíce, a zabezpečenie stálych policajných hliadok nie je v rozpočtových možnostiach žiadneho štátu, takže ani tento spôsob neprichádza reálne do úvahy. Ďalej je potrebné podotknúť, že dopravné delikty smerujú proti záujmu na bezpečnosti cestnej premávky, čo je podstatný záujem, ak vezmeme do úvahy, aké následky spôsobujú dopravné nehody. Takže na jednej strane stoja fakticky dva podstatné záujmy oproti právu odoprieť výpoveď. V tejto súvislosti však musím dodať, že technické prostriedky na odhaľovanie dopravných deliktov majú byť

primeraný v užšom slova zmysle, pretože sledovaný cieľ preváži nad záujmom na ponechaní práva odprieť výpoveď bez obmedzenia¹¹⁰³. Podľa môjho názoru zakotveniu tejto prezumpcie nič nebráni. Vzhľadom na uvedené je jasné, že správny delikt fyzickej osoby založený na zásade objektívnej zodpovednosti nemá žiadne miesto v právnom poriadku. V rámci koncepcnej novely by preto malo dôjsť k zrušeniu dnešného iného správneho deliktu fyzickej osoby¹¹⁰⁴. Namiesto neho navrhujem **zaviesť prezumpciu subjektu priestupku**, ktorá by sa mohla využívať iba vo výnimočných prípadoch. Obvinený by v týchto prípadoch mohol vyvracať túto prezumpciu, čím by sa mohol zbaviť zodpovednosti. Takáto koncepcia dokonca uľahčuje správnomu orgánu dokazovanie, pretože vyvrátenie je na strane obvineného¹¹⁰⁵, pričom sa všetko odohráva v jednom správnom konaní. Zákon o správnych deliktoch by mal obsahovať nasledovné ustanovenie: „§ XY *Domnienka páchatel'a*
Vo výnimočných prípadoch môže osobitný zákon ustanoviť domnienku páchatel'a. Domnienka sa musí odvíjať od objektívne stanoveného kritéria a musí byť v zákone stanovený postup pre jej vyvrátenie“.

---

umiestňované výlučne na rizikových úsekoch, teda aby ich umiestnením dochádzalo k skutočnému zvyšovaniu bezpečnosti. Prax je však skôr taká, že sa umiestňujú na takých úsekoch, kde je možné pomocou nich, čo najefektívnejšie, ukladať pokuty a teda o bezpečnosť cestnej premávky nejde, pretože tieto úseky sú so železnou pravidelnosťou rizikové iba minimálne (takáto prax je určite protiústavná). V každom prípade je možné uzavrieť, že miernejší spôsob zrejme neexistuje.

¹¹⁰³ **Praktická konkordácia** je dodržaná, pretože právna úprava ponecháva maximum z obmedzovaného práva. Zásah do práva odprieť výpoveď je minimalizovaný v najväčšej možnej miere, pretože k jeho obmedzeniu prichádza až sa situácie, kedy boli všetky miernejšie prostriedky vyčerpané (obvinený sa môže zbaviť zodpovednosti tak, že uvedie údaje o páchatel'ovi). Obmedzenie tohto práva je skutočne mimoriadnym opatrením. Navyše správny orgán nemá žiadnu vedomosť o tom, že páchatel'om je iná osoba a nie obvinený, teda vlastník vozidla, takže postupuje v súlade so zásadou materiálnej pravdy. Odopretie výpovede správny orgán považuje za legitímnu formu obhajoby (správny orgán nemá objektívne možnosť zistiť a overiť, že či obvinený klame alebo, či kryje protiprávnu činnosť osoby blízkej). Avšak, ak by správny orgán dodatočne zistil, že správny delikt spáchala iná osoba, rozhodnutie by sa malo obligatórne zrušiť, pretože je nulitné (omyl v osobe páchatel'a). **Alexyho vážiaci vzorec** je podľa môjho názoru taktiež dodržaný, pretože záujem na spravodlivom potrestaní protiprávnej činnosti sa dá ohodnotiť, ako podstatný záujem (najvyššie na stupnici), pričom intenzita zásahu do práva odprieť výpoveď sa dá ohodnotiť, tiež ako podstatná (najvyššie na stupnici), avšak miera uspokojenia z tohto zásahu (potrestanie protiprávnej činnosti) preyšuje intenzitu zásahu. To platí rovnako v prípade trestného, ako aj priestupkového konania. Nie je možné súhlasiť s názorom, že spoločenská škodlivosť dopravných priestupkov neoprávňuje tak intenzívny zásah do práva odprieť výpoveď. Ak by to tak totiž bolo, tak by boli títo páchatelia nepostihnuteľní, čo by v konečnom dôsledku znamenalo, že právny poriadok umožňuje, aby páchatel' ťažil z vlastného protiprávneho konania (chráni páchatel'a). Už od staroveku platí, že nikto nesmie mať prospech z vlastného protiprávneho konania (*nemo turpitudinem suam allegare potest*). V tomto prípade je prospechom beztrestnosť.

¹¹⁰⁴ Skutkové podstaty by sa stali priestupkami, ak by obdobné priestupky neexistovali.

¹¹⁰⁵ Nie som veľký zástanca prenášania dôkazného bremena, a preto mám zato, že je potrebné nastaviť systém tak, aby ak obvinený požiada o súčinnosť pri vyvrácaní domnienky, tak správny orgán bude mať povinnosť súčinnosť poskytnúť (napr. krádež vozidla - pomoc pri stotožnení osoby zlodca a pod.).

V prípade dopravných priestupkov by zákon o cestnej premávke obsahoval v zvláštnej časti nasledovné ustanovenie: „§ XY Domnienka páchatela

(1) Ak je porušenie pravidiel cestnej premávky zachytené pomocou automatizovaného technického prostriedku používaného bez obsluhy, pri dohľade nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky, pričom tento technický prostriedok používa orgán Slovenskej republiky alebo orgán samosprávy, má sa zato, že páchatelom je držiteľ vozidla¹¹⁰⁶.

(2) Na používanie technických prostriedkov v ods. 1, musia byť osoby vopred dostatočne upozornené pomocou dopravnej značky alebo iným vhodným spôsobom.

(3) Porušenie pravidiel cestnej premávky, ktoré je zaznamenané pomocou súkromných technických prostriedkov nie je možné použiť v správnom konaní, ako dôkazný prostriedok¹¹⁰⁷. To neplatí, ak bol páchatel výslovne upozornený na to, že sa jeho konanie zaznamenáva, alebo o zaznamenávaní podľa okolností prípadu musel vedieť¹¹⁰⁸.

(4) Zákaz v ods. 3 sa neuplatní pri prejednávaní priestupku Dopravnej nehody¹¹⁰⁹¹¹¹⁰“.

22.1.6. Reforma a ostatné druhy správnych deliktov.

Pokiaľ ide o ostatné druhy správnych deliktov, a to priestupkov, disciplinárnych správnych deliktov a poriadkových správnych deliktov¹¹¹¹, tak pri nich nevznikajú také problémy, ako

---

¹¹⁰⁶ Problém však nastane, ak by držiteľom bola právnická osoba. V tomto prípade navrhujem zaviesť inštitút zodpovednej osoby, ktorú by musela právnická osoba určiť (pri zmene povinnosť nahlásiť zmenu). Správne konanie by sa zahajovalo voči zodpovednej osobe.

¹¹⁰⁷ Záznamy súkromných osôb nesmú byť použiteľné, ako dôkazný prostriedok, pokiaľ páchatel nevie, že je jeho konanie zaznamenávané. Mám zato, že úradná licencia sa v prípade dopravných priestupkov nemôže uplatniť. Dôvod je preváženie práva na ochrane súkromia nad záujmom na odhaľovaní protiprávnej činnosti. Toto však v prípade trestných činov neplatí kvôli ich vysokej spoločenskej škodlivosti.

¹¹⁰⁸ Napr. prenajímateľ súkromného parkovacieho miesta zaznamená osobu, ktorá neoprávnene parkuje vozidlo na jeho mieste, pričom daná osoba vidí alebo je upozornená nato, že sa nahráva záznam. Tento záznam by bolo možné poslať správnomu orgánu spolu s oznámením o priestupku.

¹¹⁰⁹ Pri tomto type priestupku musí byť akýkoľvek záznam použiteľný, pretože si to vyžaduje ochrana záujmov poškodeného. Záznam môže poskytnúť akákoľvek osoba, nielen účastník dopravnej nehody.

¹¹¹⁰ Je možné stanoviť viacero výnimiek, avšak vždy sa musí jednať o taxatívny výpočet vyňatých trestných deliktov.

¹¹¹¹ Škultéty uvádza, že: „**zavinenie** sa pri poriadkových správnych deliktoch **neskúma**, na vyvodenie zodpovednosti postačí samotný fakt, že osoba porušila stanovenú procesnú povinnosť (tu možno poukázať na rozdiel oproti priestupkom alebo správnym disciplinárnym deliktom, pri ktorých sa zavinenie vyžaduje)“. Škultéty, P. Andorová, P. Tóth, J. Správne právo hmotné. Všeobecná časť. 2. vydanie. Šamorín: Heuréka, 2012, str. 202. Obdobne sa vyjadruje Machajová (str. 297) a aj Průcha, avšak ten odkazuje na opačný právny záver (s ktorým sa nestotožňuje) v rozsudku Vrchného súdu v Prahe, sp. zn. 7 A 16/2000-29, v ktorom tento súd vyslovil, že: „**Ukládání pořádkových pokut je založeno na principu subjektivní odpovědnosti**“. Průcha. str. 413. Mates podporuje tento záver, pretože výslovne uvádza, že: „**Veřejný disciplinární delikt musí být vždy založen na odpovědnosti za zavinění**“. Mates. str. 129. Odchýlenie sa od zásady subjektívnej zodpovednosti je všeobecne možné iba v tých prípadoch, kedy je na tom skutočne veľký verejný záujem. Tento druh správneho deliktu určite nesplňuje tieto podmienky, a preto aj Vrchný súd v Prahe, správne judikoval, že platí zásada subjektívnej zodpovednosti. Nestotožňujem sa teda s citovaným názorom, pretože nevidím žiadny relevantný

pri správnych deliktoch podnikajúcich fyzických a právnických osôb, pretože všetky sú založené na zásade subjektívnej zodpovednosti a zásade individuálnej zodpovednosti za zavinenie.

Pokiaľ ide o disciplinárne správne delikty, tak je potrebné v rámci tejto koncepcnej novely zjednotiť terminológiu, pretože v zákonoch sa vyskytujú viaceré názvy, a to *Disciplinárny priestupok*, *Disciplinárne previnenie* alebo *Služobné previnenie*¹¹¹². Podľa môjho názoru je pojem *Disciplinárny priestupok* najvhodnejší, pretože pojem previnenie by mal byť ponechaný označovanie trestných deliktov mladistvých¹¹¹³. Názov disciplinárne previnenie by mal byť preto vyhradený pre označenie porušenia disciplíny mladistvým¹¹¹⁴.

22.1.7. Reforma a legálne definície správnych deliktov a trestného činu.

Platná a účinná právna úprava neposkytuje legálnu definíciu jednotlivých druhov správnych deliktov, okrem priestupkov, čo je vysoko nežiaduci jav¹¹¹⁵. Ich vymedzenie je ponechané právnej teórii, pričom tá je v tejto oblasti nejednotná. *De lege lata* panuje absolútny právny chaos a anarchia. V rámci reformy sa preto musia vytvoriť legálne definície všetkých

---

dôvod, pre ktorý by sa zásada subjektívnej zodpovednosti nemala uplatniť. Z povahy veci vyplýva, že páchatel poriadkového správneho deliktu, pácha tento delikt v priamom úmysle, čo nie je problém preukázať. Navyše, podľa môjho názoru sa nedbanlivosť môže uplatniť v týchto prípadoch iba veľmi obmedzene. Asi je ťažko predstaviteľné, že by sa po upozornení na možnosť uloženia poriadkovej pokuty z dôvodu rušenia správneho konania páchatel (iný účastník) bránil tak, že on nevedel, že by svojim ďalším rušivým konaním mohol spôsobiť následok, alebo, že sa bez primeraných dôvodov spoliehal nato, že ho nespôsobí. Takisto, ak bola účastníkovi konania uložená písomným rozhodnutím procesná povinnosť, tak asi je ťažko predstaviteľné, vzhľadom na imperatívne znenie rozhodnutia a poučenie, že by ju nesplnil z nedbanlivosti. Vzhľadom na uvedené, považujem citovaný názor, za vecne nesprávny. Zásada subjektívnej zodpovednosti sa musí uplatňovať pri poriadkových správnych deliktoch. Rovnako Vrabko. str. 307 a 310.

¹¹¹² Vrabko. str. 306.

¹¹¹³ § 6 ods. 1 zák. č. 218/2003 Sb. o zodpovednosti mládeže za protiprávny čin a o súdnom konaní vo veciach mládeže (zákon o súdnom konaní vo veciach mládeže). Obdobný zákon však v Slovenskej republike neexistuje, pričom obdobný zákon je *de lege ferenda*, nevyhnutné prijať.

¹¹¹⁴ Typicky sa jedná o porušenie školského poriadku žiakom základnej alebo strednej školy.

¹¹¹⁵ Momentálne je doslova popretý základný ústavný trestnoprávny princíp *nullum crimen sine lege*, ktorý v prípade jednotlivých druhov správnych deliktov (okrem priestupkov) jednoznačne neplatí. Veď ako môže platiť výrok *nie je trestný čin bez zákona*, keď neexistuje legálna definícia samotného trestného činu (konkrétneho druhu správneho deliktu)? No nemôže, pretože nevieme, čo to je vlastne ten správny delikt. Tento základný princíp nekladie štátu iba povinnosť, aby zákon upravoval taxatívne všetky skutkové podstaty trestných deliktov (*scripta*), aby skutkové podstaty boli jasne definované (*certa*), aby dodržiaval zákaz retroaktivity v neprospech (*preavia*) a zákaz analógie v neprospech (*stricta*), **ale takisto povinnosť zákonom definovať, čo je to trestný čin, čo je to správny delikt**. Z uvedeného vyplýva, že zákon musí obsahovať legálnu definíciu trestného deliktu nato, aby nedochádzalo k porušeniu princíp *nullum crimen sine lege*.

existujúcich druhov správnych deliktov¹¹¹⁶. Vzhľadom na vyššie uvedené by po reforme existovalo 6 druhov správnych deliktov. Ich legálne definície by mali znieť nasledovne:

1. **Priestupok:** „*Priestupok je zavinený, spoločensky škodlivý čin trestne zodpovednej fyzickej osoby, ktorý je výslovne označený v zákone, ako priestupok*“.
2. **Disciplinárny priestupok**¹¹¹⁷: „*Disciplinárny priestupok je zavinený, spoločensky škodlivý čin trestne zodpovednej fyzickej osoby proti služobnej disciplíne alebo proti poriadku verejnej inštitúcie, ktorý je výslovne označený v zákone, ako disciplinárny priestupok*“.
3. **Poriadkový správny delikt:** „*Poriadkový správny delikt je zavinený, spoločensky škodlivý čin trestne zodpovednej fyzickej alebo právnickej osoby, ktorým ruší alebo marí priebeh správneho konania, a ktorý je výslovne označený v zákone, ako poriadkový správny delikt*“.
4. **Správny delikt právnickej osoby:** „*Správny delikt právnickej osoby je zavinený, spoločensky škodlivý čin trestne zodpovednej právnickej osoby, ktorý je výslovne označený v zákone, ako správny delikt právnickej osoby*“.
5. **Správny delikt podnikajúcej právnickej osoby:** „*Správny delikt podnikajúcej právnickej osoby je zavinený, spoločensky škodlivý čin trestne zodpovednej právnickej osoby oprávnenej zo zákona na podnikanie, ktorý je výslovne označený v zákone, ako správny delikt podnikajúcej právnickej osoby*“.
6. **Správny delikt podnikajúcej fyzickej osoby:** „*Správny delikt podnikajúcej fyzickej osoby je zavinený, spoločensky škodlivý čin trestne zodpovednej fyzickej osoby oprávnenej zo zákona na podnikanie, ktorý je výslovne označený v zákone, ako správny delikt podnikajúcej fyzickej osoby*“.

Takto vymedzené legálne definície správnych deliktov neumožňujú, aby vznikala neistota o právnej kvalifikácii skutku, ako toho ktorého druhu správneho deliktu. Z definícii jednoznačne vyplýva, že sú založené na **materiálnom pojatí**, s čím je nevyhnutne spojená platnosť procesnej **zásady legality**. Z uvedeného sa dá vyvodit', že po reforme by všeobecná teoretická definícia správneho deliktu by mala znieť nasledovne: „*Správny delikt je zavinený,*

---

¹¹¹⁶ Nový zákon o priestupkoch zrušil správny delikt právnickej osoby, správny delikt podnikajúcej právnickej osoby a správny delikt podnikajúcej fyzickej osoby, a označil ich za priestupky. V Českej republike teda existujú iba priestupky, disciplinárne správne delikty a poriadkové správne delikty.

¹¹¹⁷ Disciplinárne správne delikty osôb do 18 roku života, by sa nazývali disciplinárne previnenie.

spoločensky škodlivý čin osoby, za ktorý zákon umožňuje uložiť správny trest, ktorý je ako správny delikt v zákone výslovne označený, a ktorý nie je trestným činom“.

V rámci reformy by došlo aj k úprave definície trestného činu. Nová legálna definícia by mala znieť nasledovne: „*Trestný čin je zavinený, protiprávny čin trestne zodpovednej fyzickej alebo právnickej osoby, ktorý naplňa znaky uvedené v tomto zákone*“. Ako je možné vidieť, tak táto definícia odstraňuje nedostatky aktuálne platnej definície, keďže výslovne obsahuje znak zavinenia a znak trestnej zodpovednosti páchatel'a. Navyše, v definícii sa výslovne uvádza, že trestný čin môže spáchať aj právnická osoba. Definícia je založená na **formálnom pojatí**, takže je nevyhnutné, aby platila procesná **zásada oportunity**. Vzhľadom na jasné nastavenie legálnych definícií trestných deliktov je v rámci reformy potrebné z trestného kódexu odstrániť materiálny korektív trestného bezprávia, ktorý je *de lege lata* nepoužiteľný (viz oddiel 9.2.5.). Materiálny korektív trestného bezprávia sa však bude naďalej používať, a to ako **výkladové pravidlo** pri používaní zásady oportunity¹¹¹⁸. Tento korektív sa musí uplatňovať na všetky trestné činy, teda v takej definícii, ako ju upravuje Trestný zákonník ČR: „*Trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu*“¹¹¹⁹, nie ako ju upravuje Trestný zákon SR: „*Nejde o přečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a je jeho závažnosť nepatrná*“¹¹²⁰. V praxi môžu nastať prípady (a z vlastnej praxe viem, že aj nastávajú), kedy sú naplnené formálne znaky zločinu, a to aj obzvlášť závažného, avšak spoločenská škodlivosť skutku úplne absentuje. Podľa definície materiálneho korektívu v Trestnom zákone SR sa však tieto skutky musia stíhať, a navyše musí byť *de lege lata* uložený trest odňatia slobody¹¹²¹. Toto sa dá považovať jedine za extrémnu nespravodlivosť. Z tohto dôvodu sa musí materiálny korektív uplatňovať všeobecne. Jeho aplikácia bude znamenať, že v prípade absencie spoločenskej škodlivosti trestného činu, sa trestné stíhanie vôbec nebude zahajovať, čím sa vec skončí. V prípade zanedbateľnej spoločenskej škodlivosti trestného činu sa využije buď zásada oportunity,

¹¹¹⁸ To znamená, že sa bude objavovať iba v teórii a v komentári k zásade oportunity v trestnom kódexe.

¹¹¹⁹ § 12 ods. 2.

¹¹²⁰ § 10 ods. 2.

¹¹²¹ „*Za trestný čin, ktorého horná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody ustanovená v osobitnej časti zákona prevyšuje päť rokov, musí súd uložiť trest odňatia slobody*“. § 34 ods. 6 Trestného zákona SR.

alebo inštitúty mimoriadneho zníženia trestu a upustenia od potrestania. Zásada oportunity však vyžaduje existenciu vhodného kontrolného mechanizmu.

22.1.8. Reforma a previazanie skutkových podstát správnych deliktov a trestných činov.

Jedným, na prvý pohľad, veľmi komplikovaným problémom, ktorý sa musí v rámci tejto novely vyriešiť, je previazanie skutkových podstát správnych deliktov a trestných činov, tak aby na seba priamo a plynule nadväzovali. Z vyššie uvedeného vyplynulo, že trestný zákon, zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb a zákon o správnych deliktoch stanovili hranice všetkých druhov trestov, správnych trestov a sankcií tak, aby na seba nadväzovali. Previazanie skutkových podstát je však záležitosťou, ktorá sa týka „iba“ trestného zákona a všetkých špeciálnych zákonov, ktoré obsahujú správne delikty.

Prvým krokom k vyriešeniu tejto záležitosti je prispôsobenie výšky správnych trestov a sankcií, ale najmä rozšírenie ich druhov¹¹²² vo všetkých špeciálnych zákonoch, pretože aktuálna právna úprava považuje očividne pokutu za najlepší, najuniverzálnejší, najspasiteľnejší a najúčinnnejší druh správneho trestu (sankcie). Tento neblahý stav je potrebné čím skôr odstrániť, pričom je rovnako dôležité vytvárať v špeciálnych zákonoch aj úplne nové druhy správnych trestov a sankcií¹¹²³¹¹²⁴¹¹²⁵, ktoré budú dopomáhať k účinnému trestaniu správnych deliktov spadajúcich do vecnej pôsobnosti konkrétneho špeciálneho

---

¹¹²² „Trestní řízení by mělo umožnit individualizaci a diferenciaci při vyvození trestní odpovědnosti za spáchaný trestní čin v tom smyslu, aby soud při rozhodování o trestu měl k dispozici na jedné straně dostatek informací o trestném činu, o osobě pachatele a o příčinách jeho jednání a na druhé straně širokou škálu procesních možností pro uložení adekvátního trestu nebo jiného opatření (alternativní tresty místo odnětí svobody, upuštění od potrestání aj.).“ Novotný, O. Zapletal, J. a kol. *Kriminologie*. 3. vydání. Praha: ASPI - Wolters Kluwer, 2008, str. 234.

¹¹²³ Musil, str. 67.

¹¹²⁴ Všetky štandardné druhy by upravoval zákon o správnych deliktoch.

¹¹²⁵ Napr. mnou navrhovaný správny trest zabavenia motorového vozidla na určitú dobu alebo modifikáciu správneho trestu zákazu činnosti spočívajúcu v obmedzení vodičského oprávnenia na vedenie vozidla s určitým výkonom (viz podkapitola 10.7.). Ďalej by podľa môjho názoru mal vzniknúť (správny) trest nápravy škody, ktorý by spočíval v povinnosti napraviť spôsobenú škodu trestným činom (správny deliktov) uvedením do pôvodného stavu na vlastné náklady páchatel'a a jeho osobným výkonom (ak by došlo k „odfláknutiu“, tak páchatel' by bol povinný nahradiť účelne vynaložené náklady poškodeného na uvedenie veci do pôvodného stavu, čo by bolo stanové priamo vo výroku odsudzujúceho rozsudku). Je pravdou, že tento trest spočíva v občianskoprávnej povinnosti, avšak jeho použitie sa vyslovene ponúka pri trestných činoch, ako *Poškodzovanie cudzej veci* (napr. pomaľovaním steny). Mám zato, že tento druh trestu by mohol pôsobiť veľmi účinne.

zákona¹¹²⁶. Tieto nové druhy správnych trestov a sankcií by však nesmeli byť prísnejšie, ako tresty a sankcie upravené v trestnom zákone a zákone o trestnej zodpovednosti právnických osôb.

Druhým krokom je faktické rozdelenie trestných deliktov na trestné činy a správne delikty. Vzhľadom na presné stanovenie hraníc správnych trestov a sankcií, by všetky tie trestné delikty, ktoré postačí, pre ich typovú mieru spoločenskej škodlivosti, postihovať pomocou správnych trestov a sankcií, by boli po novom správne delikty, bez ohľadu nato, či boli pred tým trestné činy alebo nie¹¹²⁷. Naopak, všetky tie trestné delikty, ktoré je potrebné postihovať prísnejšími prostriedkami, akými sú správne tresty a sankcie, pre ich vysokú typovú mieru spoločenskej škodlivosti, by boli po novom trestné činy. Táto zmena však môže na prvý pohľad pôsobiť tak, že bude nevyhnutné, aby vzniklo veľké množstvo nových trestných činov, pretože odvetvie trestného práva správneho je veľmi široké. Mám zato, že tento problém nie je, až tak veľký, ako na prvý pohľad vyzerá, pretože pod skutkové podstaty takých trestných činov, akými sú *Všeobecné ohrozenie*¹¹²⁸ alebo *Ohrozenie a poškodenie životného prostredia*¹¹²⁹ (a mnoho ďalších im podobných), je možné skutočne podradiť obrovské množstvo správnych deliktov, ktoré majú *de lege lata* samostatné skutkové podstaty (viz príklad so zákonom o odpadoch). Dnešné trestné právo správne je vyslovene kazuistické. Je nepochybné, že by museli vzniknúť aj nejaké nové skutkové podstaty trestných činov. Tie by však mali skutkovú podstatu formulovanú podobne, ako zmienené trestné činy, takže by boli dostatočne všeobecné, čo by dávalo potrebný priestor pre uplatnenie trestného postihu.

Zo všetkých druhov správnych deliktov predstavujú, z hľadiska previazania, najväčší „oriešok“ pochopiteľne správne delikty podnikajúcich fyzických a právnických osôb. Tieto dva druhy tvoria najpočetnejšiu skupinu správnych deliktov, a preto sa aj ich odhaľovaním a postihovaním zaoberá značný počet špecializovaných správnych orgánov. Trestanie podnikateľov má špecifickú povahu a režim, a preto aktuálna právna úprava umožňuje

---

¹¹²⁶ Špecifické druhy správnych trestov a sankcií by bolo možné ukladať za porušenie ustanovení konkrétneho špeciálneho zákona, ktorý ich upravuje. Univerzálne použiteľné správne tresty by upravoval iba zákon o správnych deliktoch.

¹¹²⁷ „Vzhľadom k veľkému množstvu deliktů malé závažnosti smluvní stát může mít dobré důvody odbřemnit soudy od úlohy stíhat a potlačovat je. Svěřit tuto úlohu (...) správním orgánům není v rozporu s Úmluvou, pokud si osoba může stěžovat proti rozhodnutí správního orgánu u soudu, který poskytuje záruky čl. 6“. Repík. str. 57, tiež 103 (odkazuje na rozsudok: *Öztürk v Nemecko*).

¹¹²⁸ § 284 Trestného zákona SR; § 272 Trestného zákonníka ČR.

¹¹²⁹ § 300 Trestného zákona SR; § 293 Trestného zákonníka ČR.

podnikateľom ukladať skutočne vysoké pokuty (správne tresty). Ak by platili rovnaké hranice pre správne tresty a sankcie, ako platia pre nepodnikajúce fyzické a právnické osoby, tak by podstatná časť činnosti správnych orgánov musela prejsť na políciu a trestné sudy, čo by vzhľadom na fakt, že nie sú špecializované na určitý druh trestnej činnosti, nebolo vhodné a ani kapacitne možné. Takýto stav by zároveň pochopiteľne poprel celú ideu trestného práva správneho. Z tohto dôvodu musia byť pre podnikajúce fyzické a právnické osoby, ktoré sú špeciálnymi subjektmi, stanovené vyššie hranice správnych trestov a sankcií¹¹³⁰. Z uvedeného vyplýva, že hranica správnych trestov a sankcií by bola zákonom určená rôzne pre nepodnikajúce fyzické osoby, nepodnikajúce právnické osoby a pre podnikajúce fyzické a právnické osoby.

Tab. č. 7 Možné nastavenie hraníc správnych trestov

Správny trest Sankcia	Fyzická osoba	Právnická osoba	Podnikajúca fyzická a právnická osoba
Trest odňatia slobody	2 roky	-	2 roky
Trest domáceho väzenia	2 roky	-	2 roky
Pokuta ¹¹³¹	5.000 eur	10.000 eur	Od 1% do 30% obrátu ¹¹³²
Trest zákazu činnosti ¹¹³³	2 roky	2 roky	5 rokov
Trest povinnej práce ¹¹³⁴	Od 1 do 200 hodín	-	-
Trest zákazu pobytu	2 roky	-	-
Trest zákazu účasti na verejných podujatiach	2 roky	-	-
Trest vyhostenia	2 roky	-	-
Sankcia zákazu prijímať dotácie alebo subvencie	-	2 roky	5 rokov
Sankcia zákazu prijímať	-	2 roky	5 rokov

¹¹³⁰ Výnimkou by bol pochopiteľne trest odňatia slobody, ktorý by ani v tomto prípade nemohli ukladať správne orgány na dlhšiu dobu ako 2 roky. Takisto by nemohli ani v tomto prípade ukladať trest (sankciu) zrušenia právnickej osoby. Zvýšenie sa týka najmä peňažného trestu, trestu zákazu činnosti a ich podmienených foriem, a takisto nových druhov správnych trestov.

¹¹³¹ Po novom by existovala možnosť podmienčne odložiť výkon tohto trestu aj v prípade trestného práva a trestného práva správneho.

¹¹³² Pokiaľ ide o podnikajúce fyzické a právnické osoby, tak stanovenie hranice peňažného trestu klasickým spôsobom, teda fixnou čiastkou, napr. 100.000 eur, nie je vhodné, pretože by to spôsobovalo nemožnosť ukladania tohto typu trestu v prípadoch, kedy by aj uloženie tohto trestu na samom spodku trestnej sadzby znamenalo pre podnikateľa likvidáciu. Peňažný trest vyrátaný z obrátu sa javí, ako lepší variant. Pokiaľ ide o obrat, tak ten by mal byť braný za posledné dva účtovné roky, pričom by sa z nich urobil aritmetický priemer. Z tejto čiastky by sa platil, podľa uložených percent, peňažný trest. Správne orgány a sudy by však mali pri úvahách o výške peňažného trestu povinnosť prihliadať aj k ostatným účtovným rokom, najdlhšie za obdobie posledných 10 rokov, pretože sa môže stať, že sa podnikateľovi v posledných dvoch rokoch buď darilo alebo nedarilo viac, ako po iné roky. Táto okolnosť môže prispieť k lepšej individualizácii tohto trestu. Zároveň uvádzam, že nesúhlasím s takýmto nastavením v prípade nepodnikateľov, pretože takéto nastavenie pri nich nie je vhodné (viz oddiel 9.1.4.). Trestanie podnikateľov má svoje špecifiká, a preto je možné pristupovať k nemu odlišne.

¹¹³³ Na rovnako dlhú dobu by bolo možné uložiť podmienený odklad tohto trestu.

¹¹³⁴ Trest povinnej práce by však možno mohol byť ukladaný iba správnymi orgánmi, aj to je možnosť.

pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie			
Sankcia zákazu účasti vo verejnom obstarávaní	-	2 roky	5 rokov
Sankcia zverejnenia odsudzujúceho rozsudku	-	Áno	Áno

V tejto súvislosti chcem zdôrazniť, že veľké množstvo dnešných základných skutkových podstát by po uskutočnení reformy bolo správnymi deliktami, čo by zabezpečilo dostatočný priestor pre uplatnenie trestného práva správneho. Po novom by základné skutkové podstaty trestných činov by boli tvorené dnešnými prvými alebo druhými kvalifikovanými skutkovými podstatami. Napr. v prípade už zmieneného trestného činu *Neoprávneného nakladania s odpadmi* by teda základná skutková podstata znela takto: „Kto, čo aj z nebanlivosti, nakladá s odpadmi v značnom rozsahu v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, potrestá sa odňatím slobody na dva až päť rokov“¹¹³⁵. Z tohto dôvodu by najpravdepodobnejšie bolo spôsobenie malej škody (od 260 do 2.599 eur) a väčšej škody (od 2.600 do 25.999 eur)¹¹³⁶ ponechané vyriešeniu zodpovednosťou za správny delikt.

Posledným krokom pre previazanie skutkových podstát je zjednotenie formátu pre tvorbu skutkových podstát správnych deliktov. Tie sa musia začať písať v rovnakom formáte¹¹³⁷, ako sa píšu skutkové podstaty pri trestných činoch a takisto sa musia začať používať aj

¹¹³⁵ V tomto prípade by bola základnou skutkovou podstatou aktuálna druhá kvalifikovaná skutková podstata. Každopádne skutkové podstaty by bolo potrebné komplexne prehodnotiť, aby bol prechod medzi trestným právom a trestným právom správnym bezproblémový.

¹¹³⁶ § 125 Trestného zákona SR; § 138 Trestného zákonníka ČR.

¹¹³⁷ „Domnívám se, že delikt, jehož skutková podstata je definována jako jakékoli porušení právní normy, je vymezen naprosto neurčitě. Mezi pojmy „porušení právní normy“ a „delikt“ nelze klást rovnítko - delikt je podmnožinou, speciálním druhem protiprávního jednání. Pojmovým znakem deliktu je mj. „trestuhodnost“ a vyšší míra škodlivosti, než je tomu u „prostého“ protiprávního jednání. Požadavek určitosti právní normy v případě deliktů znamená, že zákonodárce je povinen definovat skutkovou podstatu deliktu tak, aby v definici vystihl specifikum deliktu, tj. vyšší (speciální) míru intenzity (závažnosti) protiprávního jednání, ospravedlňující jeho trestuhodnost. Plně souhlasím s Mikulem, který píše, že při takové koncepci se správním deliktem „stává každé sebenepatrnější porušení právních povinností, zcela bagatelní případy, pouhá neposlušnost“. To má zcela demotivující vliv na jednání odpovědných osob, které z obavy před postihem nechtějí podstupovat žádné riziko a vede to v praxi k tomu, že „správní orgány tápou, která jednání mají vlastně postihovat a v rozporu se zásadou legality ke stíhání vůbec nepřikročí a příslušná ustanovení neaplikují“. Musil. str. 66. Podobne negatívne k neurčitosti sa vyjadruje aj Machajová. Machajová. str. 255 a 306. So záverom v poslednej citovanej sa však nestotožňujem a poukazujem na fakt, že správne delikty sú založené na materiálnom pojatí, nie na formálnom, takže k spáchaniu správneho deliktu dôjde iba vtedy, ak je za konkrétnych okolností porušenie právnej normy spoločensky škodlivé (viz rozsudky Najvyššieho správneho súdu Českej republiky, sp. zn.: 1 As 38/2005-43 a 7 Afs 27/2008-46). Zmienené bagatelné porušenia teda nie sú z správnymi deliktami. Uvedenú námietku preto považujem za vecne nesprávnú. Problém skôr vidím v tom, že úradníci správnych orgánov o materiálnom pojatí správnych deliktov často nevedia, a preto formalisticky trestajú každé porušenie právnych noriem.

kvalifikované a privilegované skutkové podstaty na zákonné odlišenie typovej spoločenskej škodlivosti správneho deliktu¹¹³⁸ (viz oddiel 10.5.2. - poznámky pod čiarou).

Z uvedeného vyplynulo, že kritérium pre oddelenie trestných činov a správnych deliktov je **hroziaci trest**. Aktuálne, teória správneho práva uvádza množstvo oddeľujúcich kritérií, pričom ani jedno nie je možné použiť univerzálne¹¹³⁹. Hroziaci trest¹¹⁴⁰ sa javí, ako výborné kritérium, pretože čo už dokáže lepšie vyjadriť spoločenskú škodlivosť trestného deliktu, ako trest, ktorý hrozí za jeho spáchanie? Hroziaci trest vyjadruje typovú závažnosť protiprávneho konania, pričom toto kritérium je zároveň tak jasné, že je vylúčené, aby vznikali nejaké nejasnosti. Zároveň je výsostne na zákonodarcovi (najvhodnejší subjekt), aby definitívne rozhodol, že aké prísne tresty (ich spodná hranica) sa majú ukladať za trestné činy, teda za najzávažnejší typ trestného deliktu (protispoločenského konania).

22.1.9. Reforma a monopartícia správnych deliktov.

Podľa aktuálnej právnej úpravy sa jednotlivé druhy správnych deliktov bližšie nekategorizujú, takže platí monopartícia správnych deliktov. Kategorizácia trestných deliktov vo všeobecnosti slúži na zákonné oddelenie typovej závažnosti, čo sa môže odraziť aj v práve procesnom, pretože po kategorizácii je možné stanovovať iný procesný režim pre postihovanie jednotlivých kategórií trestných deliktov¹¹⁴¹. Vzhľadom nato, že reforma predpokladá rozšírenie trestného práva správneho na dnešné najmenej závažné trestné činy, pričom predpokladá rovnako zverenie najprísnejších prostriedkov (trest odňatia slobody) správnym orgánom, tak je potrebné upustiť od monopartície a prejsť k bipartícii správnych deliktov. Po reforme by teda existovali dva druhy priestupkov, a to *ľahké priestupky* a *ťažké priestupky*. Iba za spáchanie ťažkého priestupku by bolo možné ukladať trest odňatia slobody. Zákonodarca by teda takto stanovil typovú závažnosť dvoch kategórií priestupkov. Bipartícia by sa samozrejme uplatnila aj na iné druhy správnych deliktov podľa potreby, pričom by sa mala určite uplatniť v prípade správnych deliktov podnikajúcich fyzických a právnických osôb. Bipartícia správnych deliktov je určite nutnosťou, avšak je možné uvažovať aj o tripartícii, pričom stredný stupeň závažnosti by sa v prípade priestupkov mohol nazývať

¹¹³⁸ Musil. str. 67.

¹¹³⁹ Jedná o nasledovné kritériá: Morálne odsúdenie trestného deliktu; objekt trestného deliktu; objektívna stránka trestného deliktu; zavinenie trestného deliktu; subjekt trestného deliktu; **spoločenská škodlivosť trestného deliktu**; formulácia skutkových podstát trestného deliktu; kodifikácia alebo procesné záruky pri stíhaní trestných deliktov. Mates. str. 23 - 28.

¹¹⁴⁰ Kritérium hroziaceho trestu sa však odvíja od **spoločenskej škodlivosti**.

¹¹⁴¹ Jelínek. str. 144.

stredneťažké priestupky, prípadne by mohla existovať obdoba kategórie obzvlášť závažných zločinov, takže by mohli existovať *obzvlášť závažné priestupky* (správne delikty). Podľa môjho názoru by bola **určite tripartícia vhodnejším riešením**, pretože by viac vyhovovala rozsiahlosti a rozmanitosti odvetvia trestného práva správneho. V každom prípade je bipartícia nutnosť, tripartícia iba možnosť.

22.1.10. Reforma a register správnych trestov.

Podľa aktuálnej právnej úpravy neexistuje jeden celoštátny register správnych trestov, do ktorého by mohli údaje vkladať všetky správne orgány¹¹⁴². Aktuálny stav je taký, že v prípade niektorých druhov správnych deliktov (konkrétne priestupkov) existuje register priestupkov (dokonca viaceré) a v prípade iných druhov neexistuje žiadny. Navyše, tieto registre sa používajú odlišne, pokiaľ ide o zahladenie správneho trestu, ako register trestov, pretože správne orgány nedokážu prekonať absenciu právnej úpravy zahladenia správnych trestov pomocou analógie s Trestným zákonom SR (Trestným zákonníkom ČR). Takýto stav je krajne nevyhovujúci. Z tohto dôvodu je potrebné vytvoriť jeden celoštátny register správnych trestov, ktorý by mal nastavené podmienky jeho používania zhodne s registrom trestov¹¹⁴³. Takto nastavený register správnych trestov by mal plniť dvojakú funkciu. V prípade ťažkých správnych deliktov by bol zápis do registra spojený so stratou bezúhonnosti, pretože tieto správne delikty by boli z veľkej časti dnešné trestné činy, a preto je potrebné, vzhľadom na ich typovú spoločenskú škodlivosť, aby dochádzalo aj k strate bezúhonnosti páchatel'a. V prípade stredneľahkých a ľahkých správnych deliktov by nebol zápis do registra spojený so stratou bezúhonnosti a slúžil by iba pre účely trestania recidívy. Konkrétne mám na mysli to, že pokiaľ by existoval zápis v registri, tak by to znamenalo, že daný správny trest ešte nebol zahladený, a preto sa považuje páchatel', pre účely trestania, za recidivistu. Nato, aby to mohlo takto fungovať, je však potrebné, aby boli zákonom upravené podmienky zahladenia správnych trestov. Tie by mali byť upravené podobne, ako sú pri treste odňatia slobody, teda tak, že sa zahladzuje uplynutím určitej doby, od vykonania uloženého správneho trestu, pričom k zahladeniu musí dochádzať *ex lege*. Dĺžky dôb zahladenia musia byť pochopiteľne nastavené primerane k dĺžke (výške) a povahe správneho trestu. Register správnych trestov

---

¹¹⁴² Nový zákon o priestupkoch zriaďuje v § 106 Evidenciu priestupkov. Do nej sa budú zapisovať vybrané priestupky, presnejšie povedané, správne tresty uložené za ne.

¹¹⁴³ Presnejšie povedané, existujúci register trestov, by sa mohol zmeniť na *Register trestov, správnych trestov a sankcií*. Je však otázne, či by bolo toto riešenie vhodné.

by rovnako, ako register trestov, mal obsahovať výpis (aktuálny stav) a odpis (celkový stav), pričom mám zato, že je potrebné jasne stanoviť podmienky, akým spôsobom je možné prihliadať k recidíve. Podľa môjho názoru je prihliadanie k všeobecnej recidíve nerozumné, nespravodlivé a neprimerané, pretože s prejednáványm správnym deliktom nijako vecne nesúvisí¹¹⁴⁴. Som presvedčený, že pre účely trestania môže byť prihliadané, iba k druhej a špeciálnej (nezahladenej) recidíve. Vzhľadom na môj názor o účele správneho trestu (viz oddiel 22.1.13.), však nemôžem súhlasiť s prísnyim postihom recidívy. Údaj o recidíve (aj všeobecnej) má podľa môjho názoru najväčší význam pri **úvahách o druhu** správneho trestu (má význam pri individualizácii správneho trestu).

22.1.11. Reforma a nezaradené správne delikty.

Reforma predpokladá jednak prijatie *Zákona o správnych deliktoch* a jednak presun značnej časti dnešných trestných činov do sféry trestného práva správneho. Vzhľadom na tieto skutočnosti nie je možné, aby skutkové podstaty správnych deliktov (najmä priestupkov), ktoré nespádajú do vecnej pôsobnosti špeciálnych zákonov (nezaradené správne delikty), boli upravené *Zákonom o správnych deliktoch*, pretože by ho to zahltilo a urobilo neprehľadným. Z tohto dôvodu musí byť v rámci reformy prijatý aj zákon, ktorý by obsahoval skutkové podstaty týchto nezaradených správnych deliktov. Tento zákon by mal byť v osobitnej časti členený do dvoch alebo troch hláv, a to *Hlava 1. Ťažké správne delikty*, *Hlava 2. Stredneťažké správne delikty*, *Hlava 3. Ľahké správne delikty*, pričom tie by sa delili podľa potreby na oddiely a pododdiely atď. Názov tohto zákona by zrejme mal byť *Zákon o skutkových podstatách nezaradených správnych deliktov*.

22.1.12. Reforma a procesné právo.

Pokiaľ ide o procesnoprávnu rovinu, tak konanie o správnom delikte by malo byť skutočne malým trestným procesom a trestné konanie veľkým trestným procesom. Právna úprava týchto dvoch konaní sa líši iba v tom, že úprava konania o správnom delikte môže byť a má byť v určitých aspektoch jednoduchšia¹¹⁴⁵. Typicky sa jedná o možnosť vyvedenia zodpovednosti za správny delikt okamžite na mieste jeho spáchania, pomocou inštitútu

---

¹¹⁴⁴ Napr. spáchanie dopravného priestupku nijako vecne nesúvisí so spáchaním priestupku proti verejnému poriadku alebo proti životnému prostrediu.

¹¹⁴⁵ Musil, str. 70.

blokového konania¹¹⁴⁶. Právne inštitúty, ktoré umožňujú okamžite reagovať na spáchanie správneho deliktu a ihneď ho vyriešiť sú charakteristické pre odvetvie trestného práva správneho, rovnako ako inkvizičná zásada a možnosť súdneho prieskumu činnosti správnych orgánov. Klasické neskrátené správne konanie sa však od trestného konania podstatnejšie nelíši¹¹⁴⁷. Zákon o konaní vo veciach správnych deliktov sa musí jednotne a všeobecne vyrovnávať so všetkými špecifikami¹¹⁴⁸ spojenými so správnym konaním trestného charakteru, tak aby pre všetky druhy správnych deliktov platili jednotné procesné pravidlá.

Najvýznamnejšími procesnými zmenami by boli tieto:

- **Akuzačný princíp.** V konaní o správnych deliktach musí začať platiť akýsi „akuzačný princíp“, čím mám na mysli to, že podkladom pre zahájenie klasického neskráteného správneho konania bude **formalizované písomné obvinenie - Uznesenie o vznesení obvinenia**, v ktorom bude jasne vymedzený skutok, z ktorého je osoba obvinená¹¹⁴⁹ (platili by rovnaké pravidlá pre totožnosť skutku, ako v prípade trestného konania). V obvinení sa však nebude uvádzať navrhovaný správny trest. Pokiaľ ide

---

¹¹⁴⁶ Blokové konanie nie je nič iné, ako neformálne správne konanie, ktoré slúži na uzatvorenie dohody o vine a správnom treste.

¹¹⁴⁷ „Z názoru, že rozhodovanie o vine a treste za trestné delikty soudem i správním orgánem je založeno na zásadně shodných principech a má podobný účel a charakter, vychází též judikatura Ústavního soudu i správních soudů (viz dále)“. Prášková. str. 6.

¹¹⁴⁸ „... řízení o přestupcích se profiluje jako zvláštní správní řízení s výraznými odlišnostmi od obecného správního řízení“. Průcha. str. 408.

¹¹⁴⁹ Uznesenie o vznesení obvinenia sa musí doručovať, rovnako ako obžaloba, teda do vlastných rúk obvinenému a poškodenému (ak existuje). Uznesenie by spisoval ten úradník správneho orgánu, ktorý viedol preverovanie („vyšetrovanie“) a postúpil by ho tomu úradníkovi správneho orgánu, ktorý bude rozhodovať v neskrátenom správnom konaní o správnom delikte. Napr. policajt počas cestnej kontroly vodiča nadobudne dôvodné podozrenie zo spáchania dopravného priestupku, avšak vec nebude prejednaná v blokovom konaní. Tento policajt pripraví všetky podklady a dôkazné prostriedky, napíše uznesenie o vznesení obvinenia a vec postúpi príslušnému oddeleniu polície, ktoré bude viesť klasické neskrátené správne konanie. Úradník, ktorý bude viesť toto konanie, by mal mať možnosť, rovnako ako trestný súd, vrátiť vec na doplnenie, pokiaľ sú podklady nedostačujúce. Až vtedy, ak bude všetko v poriadku sa uznesenie zašle obvinenému. Z uvedeného je zjavné, že platia rovnaké pravidlá a režim, ako pri podávaní obžaloby. Jediným rozdielom sú subjekty. V tejto súvislosti je potrebné doplniť, že momentom zahájenia konania o správnom delikte **bude spravidla neformálne (ústne) vznesenie obvinenia na mieste kontroly**. Formálne uznesenie o vznesení obvinenia slúži iba pre potreby ďalšieho konania, najmä pre posudzovanie totožnosti skutku. Z tohto dôvodu by platilo, že ak v zákonom určenej lehote (30, max. 90 dní) nedôjde k vydaniu uznesenia o vznesení obvinenia, tak sa konanie o správnom delikte *ex lege* zastavuje, bez potreby vydania rozhodnutia (postačí vyznačenie v spise). O tomto by mal byť obvinený poučený. Vzhľadom nato, že zastavenie konania zakladá povinnosť štátu nahradiť škodu obvinenému (viz nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. II. ÚS 25/2011, uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4 M Cdo 15/2009 a 4 Cdo 183/2009, rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2 Cdo 7/99 a 3 Cdo 194/2010), tak táto povinnosť by platila až vtedy, ak bolo vydané uznesenie o vznesení obvinenia. Neformálne vznesenie obvinenia a následné zastavenie *ex lege* nárok na náhradu škody nezakladá (to bude upravené priamo v príslušnom zákone). Avšak nárok na náhradu škody by vznikol aj v týchto prípadoch, a to vtedy, ak došlo k faktickému zásahu (napr. príkaz na zastavenie výroby, uzatvorenie prevádzky, zadržanie vodičského preukazu a pod.).

o moment zahájenia tohto konania, tak to sa zahajuje **v momente vznesenia obvinenia**, či už neformálneho¹¹⁵⁰, alebo formalizovaného.

- **Prieskum trestným súdnictvom.** Vzhľadom nato, že mnohé správne delikty by boli dnešné trestné činy, tak je potrebné prispôbiť tomuto faktoru aj procesné právo. Existuje viacero prístupov v nastavovaní súdnej kontroly rozhodovania správnych orgánov, pričom jedným z nich je prístup, kedy: „*Někde např. rozhodují o správních deliktech v prvním stupni správní úřady a ve druhém soudy*“¹¹⁵¹. V prípade ťažkých správnych deliktov by preto platilo, že na rozhodovanie o odvolaní je príslušný súd, a podľa môjho názoru by ním mal byť **trestný súd**, nie správny súd. Dôvodom pre stanovenie príslušnosti trestného súdu je fakt, že ťažké správne delikty sú dnešné trestné činy (o nich dnes rozhoduje trestný súd), pričom za tento druh správnych deliktov je umožnené ukladať trest odňatia slobody, a to až na dva roky. Z tohto dôvodu je nevyhnutné, aby o odvolaní rozhodoval trestný súd, ktorý by bol zároveň garantom spravodlivého procesu a uloženia spravodlivého trestu. Otvorenou otázkou však ostáva, že či nebolo lepšie rovno zrušiť kontrolu správnych súdov nad správnym trestaním, ako takým. Podľa môjho názoru by to bolo najlepšie riešenie, pretože trestné právo správne je zo svojej podstaty viac späté s trestným právom, ako s právom správnym¹¹⁵². „*Je historickou tradicí, že soud, zpravidla správní soud, přezkoumává jen zákonnost rozhodnutí takových orgánů. ... V „trestních“ věcech Soudem vyžadovaná kontrola rozhodnutí správních nebo disciplinárních orgánů musí být mnohem striktnější.*

---

¹¹⁵⁰ V prípadoch kedy je možné vybaviť priestupok v blokovom konaní, tak správny orgán musí vzniesť okamžite na mieste obvinenie voči osobe, ktorú dôvodne podozrieva zo spáchania priestupku (viz oddiel 17.6.1.). Napr., ak policajt počas cestnej kontroly vodiča nadobudne dôvodné podozrenie zo spáchania dopravného priestupku vodičom, ihneď proti nemu neformálne (ústne) vznesie obvinenie, čím sa zahajuje priestupkové konanie (v prípadnom následnom neskrátenom správnom konaní sa neformálne obvinenie sformalizuje, pričom musí byť rovnaké).

¹¹⁵¹ Sládeček. str. 198. Obdobne Machajová. str. 250.

¹¹⁵² Pokiaľ ide o kontrolný orgán a inštanciu, tak by mali byť príslušné krajské trestné sudy, pretože tie by takto dokázali efektívne koordinovať rozhodovaciu činnosť jednak okresných súdov a jednak správnych orgánov, čím by podľa môjho názoru, došlo k zjednoteniu postupov pri vyvodzovaní trestnej zodpovednosti na všetkých úrovniach. *De lege lata* je situácia taká, že iba najvyššie sudy majú dosah na všetky sudy sústavy a správne orgány, čo prináša so sebou problémy, v podobe nejednotnosti pri vyvodzovaní trestnej zodpovednosti. Navyše, správne sudy kontrolujú výkon trestnej právomoci správnych orgánov, čiže kontrolu vykonávajú namiesto jedného orgánu, orgány dva: trestný súd a správny súd. Ďalším faktorom, ktorý hovorí v prospech krajských trestných súdov je skutočnosť, že dnes, krajské správne sudy rozhodujú o správnych žalobách proti rozhodnutiam správnych orgánov, a to aj o tých, ktoré sa týkajú správnych deliktov. Posledným faktorom, ktorý hovorí v prospech krajských trestných súdov je skutočnosť, že súdne konania týkajúce sa správnych deliktov, by mali byť jednoinštančné (bola by zachovaná možnosť podať dovolanie).

Požadovaná pravomoc soudu, ktorý prezkoumáva rozhodnutí takových orgánů, se v podstatě neodlišuje od pravomoci obecného soudu rozhodujícího v trestních věcech¹¹⁵³. Dohľad správneho súdnictva nad správnym trestaním je z pohľadu správneho práva **umelý a neprirodzený konštrukt**¹¹⁵⁴, ktorý bol vymyslený pod tlakom judikatúry založenej na trestnoprávných princípoch a princípoch materiálneho právneho štátu (viz podkapitola 22.9.). Z tohto dôvodu považujem **prieskum trestnými súdmi za jediný možný** (určite by sa rozšírila pôsobnosť trestných súdov, avšak nedá sa tvrdiť, že razantne¹¹⁵⁵).

¹¹⁵³ Citácia pokračuje ďalej: „Ve zprávě ve věci Schmautzer v. Rakousko Komise uvedla: „Komise je toho názoru, že ačkoli v občanských věcech do určité míry omezená kontrola rozhodnutí správních orgánů může za určitých okolností vyhovovat požadavkům článku 6 Úmluvy, trestní věci si mohou vyžadovat odlišný přístup (...). Jestliže si obviněný přeje, aby o oprávněnosti trestního obvinění rozhodl soud, nic nesmí omezovat rozsah kontroly rozhodnutí správních orgánů“. Soud se v podstatě ztotožnil s tímto stanoviskem: „Pravomoc Správniho soudního dvora se musí posuzovat se zřetelem ke skutečnosti, že v daném případě konal tento soud v trestní věci ve smyslu Úmluvy. Její soulad s čl. 6 odst. 1 se proto posuzuje z hlediska námitek, které vznesl před tímto soudním orgánem obviněný, ale též z hlediska konstitutivních znaků - soudního orgánu s úplnou jurisdikcí - . Mezi těmito znaky však figuruje pravomoc změnit v každém bodě, týkajícím se jak skutkových, tak právních otázek, napadeného rozhodnutí správního orgánu. **Při nedostatku takové pravomoci nelze Správní soudní dvůr považovat za - soud -, ve smyslu Úmluvy**“. Repík. str. 131.

¹¹⁵⁴ „Až na výjimky, jakou bylo např. ustanovení § 83 odst. 1 zákonů národních rad ČR a SR o přestupcích, rozhodnutí správního nebo disciplinárního orgánu, který o takových deliktech rozhoduje, podléhá kontrole soudu, jímž je zpravidla správní soud, ale může to být i **obecný soud trestný** nebo civilní. Nejde tedy ani tak o to, že by štrasburský Soud vrátil k soudu oknem věci, které odešly od soudu dveřmi, jako o to, aby řízení před soudem poskytovalo záruky článku 6 Úmluvy. Ve stížnostech, které projednával Soud, zpravidla nešlo o to, že by stěžovatel neměl vůbec přístup k soudu (výjimkou byly případy Lauko a Kadubec v. Slovensko), **ale o to, že řízení před soudem nevyhovovalo požadavkům článku 6**, když zejména správní soud nemá dostatečnou nezakumnou pravomoc (tzv. úplnou jurisdikci)“. Repík. str. 105 - 106. Toto je v podstate ten najhlavnejší dôvod. Trestné súdy musia *ipso facto* splňať požiadavky čl. 6 Európskeho dohovoru. Správne súdy však neboli založené nato, aby prejednávali veci trestného charakteru (tie sú im z povahy veci cudzie), ale aby dohliadali nad výkonom netrestnej činnosti správnych orgánov. V tejto situácii sú teda riešenia iba dve. Buď budeme tvrdošijne lipnúť na tom, aby správne súdy preskúmavali aj rozhodnutia o správnych deliktoch, a teda sa budeme snažiť urobiť z osla závodného koňa, pretože súdne konanie musí splňať požiadavky čl. 6, alebo využijeme to, čo už existuje a je na túto úlohu odborne a procesne (požiadavky čl. 6) predurčené, teda trestné súdnictvo. Jediným problémom môžu byť personálne kapacity, avšak ak vezmeme do úvahy, že celá agenda prieskumu týchto rozhodnutí odpadne správnym súdom, tak tento problém neexistuje, pretože existujúce kapacity sa iba presunú.

¹¹⁵⁵ Takto by existovali 3 druhy konaní pred trestným súdom:

- Prvým by bolo *klasické trestné konanie* (o trestnom čine).
- Druhým by bolo *odvolacie konanie o ťažkom správnom delikte* (zahájené po rozhodnutí **prvostupňového správneho orgánu**, jednoinštančné v plnej jurisdikcii s možnosťou podania dovolania na Najvyšší súd; na strane obžaloby stojí dozorujúci prokurátor a správny orgán, pričom ho reprezentuje úradník ktorý vydal rozhodnutie).
- Tretím by bolo *odvolacie súdne konanie o ľahkom a stredneľahkom správnom delikte* (jednoinštančné v plnej jurisdikcii s možnosťou podania dovolania na Najvyšší súd, pričom by platil rovnaký postup, ako pri kontrole v správnom súdnictve, teda zahájenie až po rozhodnutí **odvolacieho správneho orgánu** a na základe odvolania k trestnému súdu; na strane obžaloby stojí správny orgán, pričom ho reprezentuje úradník ktorý vydal rozhodnutie).

Z uvedeného vyplýva, že by sa nič nemenilo, iba pôsobnosť preskúmavať správne trestanie by prešla kompletne na trestné súdy, a to v podstate za rovnakých podmienok, aké platia dnes. Trestným súdom by navyše spočiatku

- **Dozor prokuratúry (štátneho zastupiteľstva).** V prípade ťažkých správnych deliktov je potrebné, vzhľadom na existenciu inkvizičnej zásady platnej v konaní o správnych deliktoch, ustanoviť dozor prokuratúry (taký, ako je dnes v prípravnom konaní). Prokurátor by bol garantom dodržiavania zákonnosti v správnom konaní. Zároveň by sa mal aktívne zaujímať o prípad, na ktorého zákonnosť dohliada, pretože v prípade podania odvolania, bude stáť spolu s úradníkom správneho orgánu, na strane obžaloby.
- **Vecná príslušnosť.** Vecná príslušnosť k vyšetrovaniu správneho deliktu bude určená podľa pôsobnosti správneho orgánu. Vo všetkých špecializovaných oblastiach budú vyšetrovať a rozhodovať špecializované správne orgány (rovnako, ako dnes)¹¹⁵⁶. V prípade tých správnych deliktov, ktoré nepatria do pôsobnosti niektorého špecializovaného správneho orgánu (nezaradené správne delikty - viz oddiel 21.1.11.), bude vyšetrovanie vykonávať **polícia** a rozhodovať (trestať) bude **okresný úrad** (rovnako, ako sa dnes prejednávajú napr. priestupky proti občianskemu spolunažívaniu). V pochybnostiach o vecnej príslušnosti bude platiť, že vyšetroje polícia a rozhoduje okresný úrad. Polícia sa zároveň bude podieľať, na vyžiadanie správneho orgánu, na vyšetrovaní špecializovaných správnych deliktov. Prokurátor bude vykonávať vždy dozor, ak sa jedná o ťažký správny delikt.

22.1.13. Reforma a účel trestu a kritériá ukladania trestu¹¹⁵⁷.

22.1.13.1. Účel trestu.

Vzhľadom nato, že problematika účelu trestu priamo súvisí s určovaním primeranosti trestu, a teda s témou tejto práce, považujem za povinnosť vyjadriť sa k tejto otázke. Pokiaľ ide o účel trestu, tak som zástancom toho filozofického postoja, ktorý tvrdí, že spoločnosť ukladá trest preto, že si ho páchatel' za svoj skutok **zaslúži**, pričom trest má smerovať k náprave, ale

---

odbudlo práce, pretože by nemuseli prejednávať najmenej závažné trestné činy v prvej inštancii, ale iba ako odvolacie orgány. Mám zato, že po určitom čase by sa veci ustálili a podľa toho by sa nastavili personálne kapacity. Právny štát a takisto dobrý a slušný servis štátu k občanom niečo stojí. Občania neplatia však málo na daniach, a preto si tento servis zaslúžia, i keď sa niekomu môže zdať drahý. Navyše, ak sa rozhoduje o tak vážnej veci, akou je **uloženie trestu**, tak je podľa môjho názoru tento servis nieže žiaduci, ale nevyhnutný.

¹¹⁵⁶ Tak napr. v prípade spáchania daňového správneho deliktu bude vyšetrovať príslušník daňového úradu, pričom podľa druhu deliktu bude rozhodovať buď on sám v blokovom konaní, alebo vec postúpi do klasického správneho konania

¹¹⁵⁷ Návrh právnej úpravy sa vzťahuje rovnako na účel správneho trestu a podmienky jeho ukladania.

iba v tom zmysle, že **nápravu ponúka**, nevyžaduje ju¹¹⁵⁸. Pri trestaní je preto, podľa môjho názoru, nevyhnutné zodpovedať nielen otázky: „**Začo ukladám trest?**“ a „**Komu ukladám trest?**“, ale aj otázku: „**Čo vyjadrujem pomocou trestu? / Akú správu chcem páchatel'ovi pomocou trestu odkázať?**“, pričom všetky tieto otázky považujem za rovnocenné. Z tohto dôvodu sa pochopiteľne najviac prikláňam k morálne výchovnej teórii účelu trestu podľa J. Hamptonovej¹¹⁵⁹. Hlavná myšlienka morálne výchovnej teórie sa dá opísať takto: „*Trestanie (trest) je snaha štátu o uštedrenie morálnej lekcie (príučky), avšak či páchatel' bude alebo nebude počúvať a či ju prijme, je ponechané na páchatel'ovi samotnom*“¹¹⁶⁰. Hamptonová označuje za filozofické ospravedlnenie uloženia trestu výrok: „*Netrestá sa preto, že zlo si zaslúži odplatiť zlom, ale preto, že zlo si zaslúži nápravu*“¹¹⁶¹. V tejto súvislosti Lata výstižne opisuje, že: „*Rozdíl mezi retribuční a morálně výchovnou teorií pak spočívá v tom, že retribuční teorie chápe trest jako odčinění zla, zatímco podle morálně výchovné teorie plní trest společensky prospěšnou roli a potrestaný z něj může mít užitek, přičemž výkon trestu má být této jeho úloze uzpůsoben*“¹¹⁶². Filozofické ospravedlnenie uloženia trestu teda spočíva v tom, že páchatel'ovi je ukladaný trest preto, aby mal možnosť napraviť sa¹¹⁶³. Morálne

---

¹¹⁵⁸ „*Nejde ani tak o to působením trestu zformulovat k lepšímu psychiku pachatele, ale spíše o to pomoci pachateli, aby svou psychiku přetvořil sám, aby sám s poskytnutou pomocí uskutečnil svou resocializaci*“. Novotný. str. 32.

¹¹⁵⁹ Hampton, J. *The Moral Education Theory of Punishment*. Philosophy & Public Affairs, Vol. 13, No. 3 (Summer, 1984), str. 208 - 238. (ďalej citované ako „Hamptonová“). V krátkosti predstavuje túto teóriu aj Lata (str. 53 - 54).

¹¹⁶⁰ „*Punishment is the state's attempt to teach a moral lesson, but whether or not the criminal will listen and accept it is up to the criminal himself*“. Hamptonová. str. 232.

¹¹⁶¹ „*Wrong occasions punishment not because pain deserves pain, but because evil deserves correction*“. Hamptonová. str. 238. Hamptonová ďalej tvrdí, že existujú dobré dôvody nato, aby sme verili tomu, že Platón a Hegel zastávali obdobnú teóriu. Takisto tvrdí, že do určitej miery ju zastáva aj Herbert Morris a Robert Nozick. Hamptonová. str. 208.

¹¹⁶² Lata. str. 54.

¹¹⁶³ „*But if one accepts the idea that no one can ever deserve ill, can we hope to justify punishment? Yes, if punishment can be shown to be a good for the wrongdoer. The moral education theory makes just such an attempt to explain punishment as a good for those who experience it, as something done for them, not to them, something designed to achieve a goal that includes their own moral well-being. This is the justification of punishment the criminal needs to hear so that he can accept it as legitimate rather than dismiss it as vindictive. Therefore, my interest in the moral education theory is connected with my desire to justify punishment as a good for those who experience it, and to avoid any theoretical justification of punishment that would regard it as a deserved evil*“ (Ale ak človek akceptuje myšlienku, že nikto si nikdy nemôže zaslúžiť zlo, môžeme dúfať v ospravedlnenie trestu? Áno, ak môže byť trest ukázaný, ako dobro pre páchatel'a. Morálne výchovná teória robí presne to, že sa snaží vysvetliť trest, ako dobro pre tých, ktorí ho zažívajú, ako niečo, čo je urobené pre nich, nie im, niečo čo je predurčené dosahovať cieľ, ktorý zahŕňa ich vlastné morálne dobro. Toto je ospravedlnenie trestu, ktoré páchatel' potrebuje počuť, aby mohol prijať trest, ako oprávnený, a nie ho radšej odmietnuť, ako pomstychtivý. Preto, môj záujem o morálne výchovnú teóriu, je spojený s mojou túžbou ospravedlniť trest, ako dobro pre tých, ktorí ho zažívajú, a vyhnúť sa akémukoľvek teoretickému ospravedlneniu, ktoré by považovalo trest za zaslúžené zlo). Hamptonová. str. 237.

výchovná teória považuje trest za prostriedok pre vyjadrenie nemorálnosti trestného činu¹¹⁶⁴ (to je odpoveď na otázku: „Čo vyjadrujem pomocou trestu?“). Trest má byť podľa tejto teórie **šancou** k náprave páchatel'a, pričom je iba na jeho slobodnom rozhodnutí, že či sa napraví, alebo nie¹¹⁶⁵. Je teda výlučne na páchatel'ovi, že či akceptuje morálnu správu trestu¹¹⁶⁶ a napraví sa z vlastnej vôle, alebo nie¹¹⁶⁷. Pokiaľ ide o samotnú nápravu páchatel'a, tak Lata správne poukazuje na fakt, že ak by cieľom trestania mala byť výlučne náprava, tak tresty by slúžili k zlomeniu páchatel'a (trest by trval tak dlho, dokým by nedošlo k náprave), a tým pádom k vylúčeniu jeho slobodnej voľby¹¹⁶⁸¹¹⁶⁹. Morálne výchovná teória však

---

¹¹⁶⁴ „The theory also takes a strong stand on human freedom. It rests on the idea that we can act freely in a way that animals cannot. If we were only like animals, attempts at punishment would affect us in the way that electrical fences affect animals—they would deter us, nothing more. But this theory assumes that we are autonomous, that we can choose and be held accountable for our actions. Thus it holds that punishments must attempt to do more than simply deter us from performing certain offenses; they must also, on this view, attempt to provide us with moral reasons for our choosing not to perform these actions. Only creatures who are free to determine their lives according to their moral values can choose not to do an action because it is wrong“ (Teória je taktiež veľkou zástankyňou ľudskej slobody. Je založená na myšlienke, že môžeme konať slobodne takým spôsobom, akým zvieratá nemôžu. Ak by sme boli iba ako zvieratá, tak snahy spojené s trestaním by na nás pôsobili takým spôsobom, ako pôsobí elektrický plot na zvieratá - odradili by nás, nič viac. Avšak táto teória predpokladá, že sme nezávislí (autonómni), že si môžeme vyberať a byť hnaní k zodpovednosti za naše činy. Preto zastáva (stanovisko), že tresty sa musia snažiť o viac než o prosté odrádzanie nás od vykonávania určitých deliktov; tresty sa nám musia, z pohľadu tejto teórie, taktiež pokúsiť poskytnúť morálne zdôvodnenie, aby sme si nevyberali vykonanie týchto činov. Iba stvorenia, ktoré si slobodne určujú svoj život podľa ich morálnych hodnôt majú na výber, že neurobia nejaký skutok, pretože je nesprávny). Hamptonová. str. 213 - 214.

¹¹⁶⁵ „Trest tak dáva pachateli možnosť, aby pochopil dôvod zákazu trestaného chováni a tento dôvod akceptoval. ... I když potrestaný odmítne akceptovat důvod uloženého trestu, pocítí jeho nepříjemnost a snad bude hledět se mu v budoucnu vyhnout“. Lata. str. 54.

¹¹⁶⁶ „An advocate of the moral education view does not perceive punishment as a way of treating a "sick" person for a mental disease, but rather as a way of sending a moral message to a person who has acted immorally and who is to be held responsible for her actions“ (Zástanca morálne výchovného pohľadu nechápe trestanie ako spôsob liečby „chorej“ osoby kvôli duševnej chorobe, ale skôr ako spôsob poslania morálnej správy osobe, ktorá konala nemorálne, a ktorá bude hnaná k spravodlivosti za jej činy). Hamptonová. str. 214 - 215.

¹¹⁶⁷ „Is the moral education of most criminals just a pipe dream? How can we really expect hard-core criminals convicted of serious offenses to be able to change and morally improve? In answer to this last question, the moral education theorist will admit that the state can predict that many of the criminals it punishes will refuse to accept the moral message it delivers. As I have stressed, the moral education theory rests on the assumption of individual autonomy, and thus an advocate of this theory must not only admit but insist that the choice of whether to listen to the moral message contained in the punishment belongs to the criminal“ (Je morálna výchova väčšiny páchatel'ov iba zbožné pranie? Ako môžeme skutočne očakávať, že by páchatelia „od kosti“ odsúdení za závažné trestné činy boli schopní zmeny a morálneho zlepšenia? Pri zodpovedaní na túto poslednú otázku, teoretik morálne výchovnej teórie uzná, že štát dokáže predpovedať, že mnoho z páchatel'ov, ktorých potrestá odmietnu prijať morálnu správu, ktorá im je odovzdávaná. Ako som zdôraznila, morálne výchovná teória je založená na predpoklade individuálnej nezávislosti (autonómie), a preto zástanca tejto teórie nesmie iba priznať, ale musí trvať na tom, že rozhodnutie (voľba), či vyslyšať morálnu správu obsiahnutú v treste náleží páchatel'ovi). Hamptonová. str. 230.

¹¹⁶⁸ Lata. str. 54.

¹¹⁶⁹ „The fact that parole boards in this country have tried to coerce repentance is, from the standpoint of this theorist, a grave and lamentable mistake. (Consider James McConnell's claim, in an article in *Psychology Today*, that "Somehow we've got to force people to love one another, to force them to want to behave

neumožňuje vylučovanie slobodnej voľby páchatel'a (a to ani za účelom jeho nápravy) a rezolútne odmieta takéto aktivity, pretože za najvyššiu hodnotu považuje slobodu človeka¹¹⁷⁰.

22.1.13.2. Kritériá ukladania trestu.

Som presvedčený, že pri trestaní musia byť zohľadňované aj iné faktory, ako spoločenská škodlivosť spáchaného činu, pretože jedine tak môže byť trestanie považované za spravodlivé. Spoločenské ciele, ktoré s trestaním spájajú utilitárne (relatívne) teórie trestania preto **považujem za korektívny trestania**. Tento záver v praktickej rovine znamená, že základným kritériom pre druh a výšku trestu je spoločenská škodlivosť, pričom možnosť nápravy, individuálne preventívny účinok trestu a pomery páchatel'a sú korektívny trestania. Tieto tri korektívy umožňujú modifikovať jednak druh trestu, z prísnejšieho na menej prísny druh alebo na vhodnejší druh z pohľadu nápravy, a jednak výšku trestu, **ale iba smerom nadol**¹¹⁷¹. Preto odrazovým mostíkom pri trestaní je trest, ktorý by vyplynul z použitia účelu trestu, teda taký trest, ktorý je úmerný spoločenskej škodlivosti. Vyššie zmienené korektívy by tento trest mohli modifikovať tak, aby ho zmiernili, presnejšie povedané, aby ho prispôbili tak, aby dal jeho výkon páchatel'ovi, čo možno najvyššiu šancu napraviť sa. Za ďalší korektív považujem takisto požiadavky restoratívnej justície, ktoré sa pri trestaní majú

---

properly."). *Indeed, critics of present parole systems in the United States maintain that these systems only open the way for manipulation. The parole board uses the threat of the refusal of parole to get the kind of behaviour it wants from the criminal, and the criminal manipulates back-playing the game, acting reformed, just to get out*" (Fakt, že rady, ktoré rozhodujú o podmienčnom prepustení, sa v tejto krajine snažili vynútiť pokánie je, z pohľadu tohto teoretika, obrovská a poľutovaniahodná chyba (Zväž tvrdenie Jamesa McConnella, v článku Psychology Today, o tom, že: „Nejako sme nútili ľudí milovať sa navzájom, nútili ich, aby sa chceli správať poriadne“). Predsa, kritici dnešného systému podmienčného prepustenia z trestu odňatia slobody v Spojených štátoch trvajú na tom, že tieto systémy iba otvárajú priestor pre manipuláciu. Rady, ktoré rozhodujú o podmienčnom prepustení, používajú hrozbu odmietnutia podmienčného prepustenia, aby získali od páchatel'a želaný typ správania, a páchatel' predstiera, že sa napravil, iba za účelom, aby sa dostal von, čím vracia naspäť úder v tejto manipulačnej hre). Hamptonová. str. 232 - 233.

¹¹⁷⁰ „*The moral education theorist does not want "education" confused with "conditioning." Shock treatments or lobotomies that would damage or destroy the criminal's freedom to choose are not appropriate educative techniques. On this view the goal of punishment is not to destroy the criminal's freedom of choice, but to persuade him to use his freedom in a way consistent with the freedom of others. Thus, any punishment that would damage the autonomy of the criminal is ruled out by this theory*“ (Teoretik morálne výchovnej teórie nechce, aby bola výchova zamenená s úpravou. Šokové terapie alebo lobotómie, ktoré by poškodili alebo zničili páchatel'ovu slobodnú voľbu nie sú vhodné výchovné techniky. Z tohto pohľadu nie je cieľom trestu zničiť páchatel'ovu slobodnú voľbu, ale presvedčiť ho, aby použil svoju slobodu spôsobom súladným so slobodou iných. Preto, akýkoľvek trest, ktorý by zničil nezávislosť (autonómiu) páchatel'a, je vyradený z tejto teórie). Hamptonová. str. 222.

¹¹⁷¹ „*In addition, because the state conceives itself to be punishing a wrong, it is appropriate for it to allow certain sorts of excuses and mitigating circumstances to lessen the penalty normally inflicted for the crime in question*“ (Navyše, pretože štát počíta s tým, že trestá zločin (krivdu), je vhodné, aby povolil nejaké druhy výnimiek a poľahčujúcich okolností na zmiernenie trestu, ktorý by bol normálne uložený, za prejednávany zločin). Hamptonová. str. 214 - 215.

uplatňovať, ale iba na báze vzájomnej dobrovoľnosti, teda iba vtedy, ak páchatel' chce urovnať vzťah s obeťou a tá zároveň túto ponuku chce prijať. Urovnanie vzťahu páchatel'a a obeť musí mať význam pri trestaní, a to v tom zmysle, že zmierňuje trest. Dôvod je ten, že trestným činom sa zasahujú jednak individuálne záujmy poškodeného a jednak všeobecné záujmy spoločnosti. Ak teda dôjde k urovnaniu vzťahu medzi poškodeným a obeťou, tak pretrval iba zásah do všeobecných záujmov spoločnosti, pretože zásah do individuálnych záujmov bol zmazaný odčinením. Týmto pádom zo spoločenskej škodlivosti činu zostala, ako keby „polovica“, a preto je nevyhnutné modifikovať trest, ktorý bude uložený, už iba za porušenie všeobecných záujmov spoločnosti, teda tak, ako keby poškodený v danom trestnom čine ani nefiguroval¹¹⁷². Pri trestaní by teda bolo potrebné abstrahovať (vyčleniť) faktor poškodeného z trestného činu a posudzovať výlučne narušenie všeobecných záujmov spáchaným trestným činom. Nie je vylúčené, že narušenie všeobecných záujmov spoločnosti by mohlo byť, po vyčlenení poškodeného, tak zanedbateľné, že uloženie trestu by, s poukazom na zásadu subsidiarity trestnej represie, nebolo nutné. Posledným korektívom by mohol byť generálne preventívny účinok trestu, avšak jednoznačne vylučujem, aby sa pri úvahách o výmere a druhu trestu zohľadňoval, pretože tento príkaz by nariaďoval ukladať tresty podľa aktuálnej spoločenskej potreby¹¹⁷³, čo by umožňovalo ukladať exemplárne tresty

---

¹¹⁷² Predpokladom pre zmiernenie trestu by bolo **prehlásenie poškodeného** pred súdom o tom, že spôsobená ujma bola zo strany páchatel'a dostatočne odčinená, a že došlo k uzmierneniu, a preto prísnosť trestu ponecháva výlučne na úvahe súdu. Pokiaľ by poškodený poskytol takéto prehlásenie, tak by došlo k úplnému vylúčeniu jeho faktora z trestného činu. Takže odčinenie s uzmiernením má najvyššiu hodnotu. Pokiaľ by však poškodený poskytol iba čiastočné prehlásenie, typicky v prípade, ak by síce došlo k dostatočnému odčineniu ujmy, avšak negatívny zážitok a emócia z trestného činu by bola tak silná, že poškodený by prehlásil, že k uzmierneniu, vzhľadom na tento fakt, nedošlo (a možno ani nedôjde), tak súd by túto okolnosť musel brať do úvahy. V tomto prípade by nedošlo k úplnému vylúčeniu faktora poškodeného z trestného činu, ale iba k čiastočnému (posúdenie by bolo ponechané na súde, pričom ten by mal prihliadať na typ trestného činu, spôsobený následok, formu odčinenia a postoj obvineného, a po zhodnotení týchto kritérií by stanovil mieru čiastočného vylúčenia faktora poškodeného - vyhodnotenie by bolo poskytnuté v odôvodnení rozhodnutia).

¹¹⁷³ Ako vyzerá trestanie podľa generálne preventívneho účinku, spolu s ľpením na eliminačnom účinku, ukazuje príklad z praxe: „*Obžalovanému v očiach soudu přitěžuje, že se dopustil velmi krátce po sobě dvou dílčích útoků tohoto trestného činu, a je nutno zdůraznit, že v prvném případě byla v jeho dechu zjištěna hranice dokonce 2,15 ‰ alkoholu, což je již těžká opilost. Rok před spácháním trestného činu se obžalovaný dopustil obdobného přestupku. To vede soud k názoru, že obžalovaný je poměrně otrlý k plnění povinností řidiče a je značným nebezpečím pro všechny lidi, kteří se ocitnou v jeho blízkosti, když opilý řídí motorové vozidlo. Proto je soud přesvědčen o tom, že **řádná ochrana společnosti, obecné, avšak i individuální působení trestu vyžaduje uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody. Opilci za volantem jsou v naší zemi důvodem mnoha dopravních nehod, viníky mnoha zbytečných úmrtí a poranění lidí a značných škod na majetku. Jde o jev v naší zemi bohužel rozšířený, který musí být energicky potírán. Proto soud vyměřil obžalovanému nepodmíněný osmiměsíční trest odnětí svobody, který pokládá za spravedlivý a dostatečně varující pro ostatní potencionální pachatele této trestné činnosti. Trest musí být i satisfakcí pro společnost, která si musí být vědoma toho, že jednání takto vysoce škodlivé, které ji ohrožuje, bude trestáno rázně***“. Rozhodnutie č. 4, sp. zn. 31T 46/2014, príloha č. 7.2.6.

vtedy, ak by to bolo spoločensky žiaduce¹¹⁷⁴. V trestnoprávnej teórii existuje zhoda na tom, že ukládanie exemplárnych trestov je nemorálne¹¹⁷⁵, a preto neprijateľné¹¹⁷⁶. Trestanie, ako činnosť štátnych orgánov prináša so svojej podstaty so sebou generálne preventívny účinok, pretože jednotlivci vidia, že sa trestná činnosť postihuje. Z tohto dôvodu nie je potrebné, aby sa generálne preventívny účinok trestu špeciálne zohľadňoval pri úvahách o druhu a výške trestu.

Vzhľadom na uvedené navrhujem prijať nasledovnú právnu úpravu¹¹⁷⁷:

§ (XY) Účel trestu

Účelom trestu je ochrana spoločnosti, pričom trest je primeranou a zaslúženou odplatou za spáchaný trestný čin. Trest zároveň vyjadruje morálne odsúdenie páchatel'a spoločnosťou.

§ (XY) Stanovenie druhu a výmery trestu

*(1) Druh trestu a jeho výšku musí súd zvoliť tak, aby bol úmerný spoločenskej škodlivosti spáchaného trestného činu. V prípade uloženia viacerých druhov trestu vedľa seba, nesmie celková prísnosť týchto trestov prevážiť spoločenskú škodlivosť spáchaného trestného činu.*¹¹⁷⁸

Je nutné dodať, že páchatel' úspešne napadol rozsudok do výroku o treste, a odvolací súd zmenil trest na trest odňatia slobody s podmieneným odkladom výkonu. Aj toto rozhodnutie ma presvedča jednoznačne o tom, že účel trestu musí byť vymedzený jasne v zákone, a že stanoveným účelom nesmie byť generálna prevencia (tá je daná fakticky). Pokiaľ to tak nebude, tak k podobným excesom bude dochádzať stále, a takisto k podávaniu zbytočných odvolaní (zaťažovanie štátneho rozpočtu a kapacít justície).

¹¹⁷⁴ Lata. str. 24.

¹¹⁷⁵ „Ale uložiť pro uspokojení veřejného pobouření přísnější trest, než jaký odpovídá zvláštností případu a jakého třeba k nápravě pachatele, znamená obětovat skutečnou spravedlnost zdánlivé, znamená obětovat svobodu člověka pro uspokojení ostatních lidí“. Novotný. str. 115 - 116. Lata a Hamptonová uvádžajú: „Pokud podle Hegela trestáme lidi pouze za účelem jejich odstrašení, zacházíme s nimi nikoliv jako s lidskými bytostmi, ale jako se psy“. Lata. str. 26. Hamptonová. str. 211.

¹¹⁷⁶ Tento záver však nie je možné považovať za všeobecný názor zastávaný spoločnosťou. Laická verejnosť skôr naopak schvaľuje ukládanie tých najprísnejších trestov. Tento fakt je možné so železnou pravidelnosťou pozorovať pri medializovaných trestných kauzách, najmä citlivých. Hlavným dôvodom existencie tohto stavu je sociologický fakt, ktorý považuje trestné právo iba za organizovaný a dovoľený spôsob vyjadrovania nenávisť, zlosti a hnevu, teda základných ľudských emócií, ktorých vyjadrovanie v inej forme je v podstate spoločnosťou zakázané. Potom nie je nijako prekvapivé, že ľudia svoju koncentrovanú a potlačenú nenávisť, vyjadria okamžite a naplno, ak sa dostanú do situácie, v ktorej to môžu beztrestne urobiť. Pociť beztrestnosti pri vyjadrovaní nenávisť je mimochodom jedným z predpokladov pre vznik genocídy. Zimbardo, P. *Luciferův efekt: Proč se z dobrých lidí stávají lidé zlí?* Praha: Academia, 2014, 628 s. Dalším dôvodom existencie tohto stavu je zjednodušený pohľad laickej verejnosti na trestanie a nedostatok vedomosti o kriminologických, penologických a sociologických poznatkoch súvisiacich s trestaním a jeho vplyvom na páchatel'a a spoločnosť.

¹¹⁷⁷ Napriek uvedenému v oddieli 9.1.1. je podľa môjho názoru vhodné zakomponovať účel trestu výslovne do zákona, pretože je iluzórne predpokladať, že všetci budú dokonale poznať právneteoretickú problematiku účelu trestu.

¹¹⁷⁸ V odôvodnení rozhodnutia by súd vždy uviedol pôvodne vymeraný trest podľa ods. 1. (v tomto treste by bola mierne zohľadnená aj recidíva, ktorá by bola *de lege ferenda* iba všeobecnou prítiažujúcou okolnosťou). Ak by súd nezmiernoval trest podľa ods. 3, tak by sa musel aspoň v krátkosti vyjadriť a uviesť dôvody, prečo

(2) *Súd pri individualizácii trestu prihliada na osobné, rodinné, majetkové a iné pomery páchatel'a, pričom dbá nato, aby bol zabezpečený čo najmenší vplyv na rodinu páchatel'a a jemu blízke osoby.*

(3) *Súd môže stanovený trest podľa odseku 1 zmierniť, alebo zmeniť jeho druh, ak dospeje k názoru, že miernejší trest, alebo iný druh trestu bude pre páchatel'a vhodnejší, pretože:*

- a) *iný druh trestu dáva páchatel'ovi väčšiu šancu na uvedomenie si zavrhnutiahodnosti svojho skutku, a teda na jeho nápravu¹¹⁷⁹,*
- b) *aj miernejší trest bude mať na páchatel'a dostatočný individuálne preventívny účinok¹¹⁸⁰,*
- c) *poškodený prehlásil, že došlo k dostatočnému odčineniu spôsobenej ujmy¹¹⁸¹,*
- d) *poškodený prehlásil, že došlo k uzmiereniu s páchatel'om¹¹⁸²,*
- e) *bol spolupracujúci obvinený, ktorý významným spôsobom prispel o objasneniu zločinu spáchaného členmi organizovanej skupiny, v spojení s organizovanou skupinou alebo v prospech organizovanej zločineckej skupiny^{1183, 1184}.*

Tak napr. súd po riadnom zvážení okolností prípadu rozhodne, že spoločenská škodlivosť spáchaného trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky* je taká, že si zaslúži uloženie peňažného trestu vo výške 2.000 eur spolu so zákazom činnosti v dĺžke trvania 24 mesiacov. Toto je primeraný trest podľa retributívnej teórie. Súd následne začne zvažovať, že či sa v prípade nevyskytujú okolnosti, ktoré oprávnia znížiť vymeraný trest. Predpokladajme, že máme troch páchatel'ov, a to študenta s príjmom 400 eur, podnikateľa s príjmom 500.000 eur a recidivistu s príjmom 1.000 eur, pričom za predošlý trestný čin mu bol uložený peňažný trest, avšak trest je už zahľadený. V prípade študenta súd, vzhľadom na jeho majetkové pomery, zníži peňažný trest o 1.200 eur, pretože dospel k záveru, že aj miernejší trest bude mať na neho dostatočný individuálne preventívny účinok. V prípade podnikateľa súd,

---

neaplikoval ods. 3. Ak by dôvody podľa ods. 3 boli objektívne naplnené a súd by ich nepriznal, tak by sa táto okolnosť namietala v rámci odvolania, pričom odvolacím dôvodom by bola nesprávna aplikácia hmotnoprávnej normy.

¹¹⁷⁹ Korektív nápravného účelu.

¹¹⁸⁰ Korektív individuálne preventívneho účelu.

¹¹⁸¹ Korektív účelu restoratívnej justície.

¹¹⁸² Korektív účelu restoratívnej justície.

¹¹⁸³ Korektív spolupracujúceho obvineného.

¹¹⁸⁴ Pri aplikácii ods. 3 by súd v odôvodnení rozhodnutia uvádzal, ktoré písmená aplikoval, a ich použitie by musel náležite zdôvodniť. Rovnako, ako dnes, by zároveň by platili spodné hranice trestu, ktoré musí súd pri zmierňovaní rešpektovať.

vzhľadom na jeho majetkové pomery, zmení peňažný trest na nepodmienečný trest odňatia slobody v dĺžke trvania 30 dní bez možnosti podmieneného prepustenia, pretože dospel k záveru, že iný druh trestu mu dáva väčšiu šancu na uvedenie si zavrhnutia hodnosti svojho skutku, a teda na jeho nápravu¹¹⁸⁵. V prípade recidivistu súd, vzhľadom na povahu predošlého trestu, zmení peňažný trest na trest povinnej práce vo výmere 70 hodín, pričom zároveň uloží trest odňatia slobody na 3 mesiace s podmieneným odkladom v dĺžke trvania 24 mesiacov, a zákaz činnosti v nezmenenej výške¹¹⁸⁶.

Mám zato, že takto pojatý účel trestu a kritériá pre ukladanie trestu dokážu skutočne napĺňať požiadavky zásady primeranosti, zásady individualizácie trestu (trest „šitý na mieru“ páchatel'a) a takisto záujem na účinnej ochrane spoločnosti pred kriminalitou. Podľa tejto koncepcie je účel trestu jasne daný a vychádza z retributívnych teórií, pokiaľ ide o primeranosť trestu, nie o filozofické ospravedlnenie jeho ukladania. Trestanie je zároveň korigované požiadavkami utilitárnych teórií, pričom tie nie sú účelom trestu samotným, čo vylučuje ukladanie neprimeraných trestov.

22.1.14. Zhrnutie reformy.

Pri popisovaní reformy som sa zamerával iba na tie skutočne najzásadnejšie otázky, ktoré je potrebné vyriešiť. Priznávam, že môže byť dosť náročné pochopiť všetky zmeny, ktoré navrhujem, a že celá koncepcia preto pôsobí ťažkopádne. Mám však zato, že ak by existoval ucelený návrh zákona, tak táto koncepcia by bola omnoho zrozumiteľnejšia. Vzhľadom nato, že popisovať ďalšie detaily tejto reformy by rozsahovo postačilo na dizertačnú prácu a priamo nesúvisí s témou tejto práce, nebudem sa nimi ďalej zaoberať. Každopádne mám zato, že priame a plynulé prepojenie trestného práva a trestného práva správneho nie je možné zrealizovať iným spôsobom¹¹⁸⁷. Ak by došlo k uskutočneniu tejto reformy, tak by skutočne existovala tá pomyselná pyramída, ktorej hornú časť až k jej vrcholu zaberá odvetvie

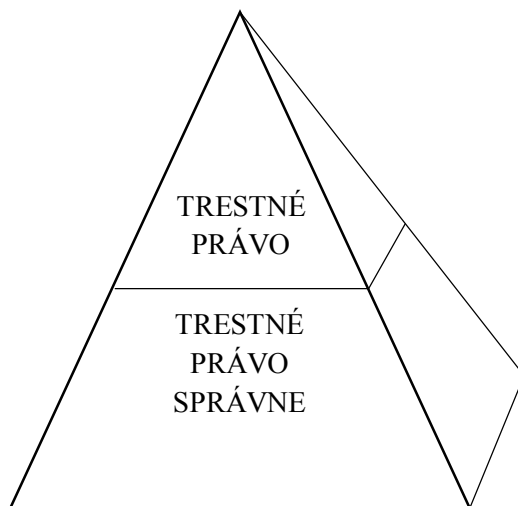
---

¹¹⁸⁵ Pri zmene druhu trestu by nesmelo dochádzať k tomu, že páchatel'ovi bude uložený aj peňažný trest aj iný druh trestu, teda, že nedôjde k zmene, ale k navýšeniu trestu. Napr. v zmienom prípade by bol majetnému páchatel'ovi uložený peňažný trest vo výške 2.000 eur, zákaz činnosti v dĺžke trvania 24 mesiacov a nepodmienečný trest odňatia slobody v dĺžke trvania 30 dní. Takisto, ak by došlo k zmierneniu trestu spolu s uložením iného druhu, tak by celková prísnosť novej kombinácie trestu nesmela prevýšiť pôvodnú kombináciu. Napr. majetnému páchatel'ovi alebo recidivistovi by bol uložený peňažný trest vo výške 1.000 eur, trest povinnej práce vo výmere 150 hodín a zákaz činnosti v dĺžke trvania 24 mesiacov. V prípade recidivistov však prísnosť ich postihu závisí od toho, že ako sú v zákone nastavené podmienky pri ich trestaní. Podľa tejto koncepcie by sa mala okolnosť recidívy hodnotiť štandardne v rámci spoločenskej škodlivosti trestného činu, a teda by sa podieľala na určovaní podoby prvotne vymieraného trestu (podľa retributívnej teórie).

¹¹⁸⁶ *De lege lata* nie je možné uložiť v Slovenskej republike takúto kombináciu trestu, čo považujem za chybu.

¹¹⁸⁷ Z tohto dôvodu považujem Nový zákon o priestupkoch za nedostačujúci.

trestného práva a dolnú časť, podstatne väčšiu, odvetvie trestného práva správneho.

Pozitíva reformy:

1. **Zjednotenie verejnoprávneho postihovania trestných deliktov** (jednota hmotného a aj procesného práva; súdna kontrola správneho trestania pomocou trestných súdov);
2. **Jednoznačné legálne definície všetkých druhov správnych deliktov;**
3. **Hroziaci trest, ako jasne určené kritérium, ktoré odlišuje trestné činy od správnych deliktov;**
4. **Skutočne naplnená požiadavka *nullum crimen sine lege certa*** (skutkové podstaty jednotlivých trestných deliktov môžu mať úplne totožné znenia, rozdiel je v trestnej sankcii);
5. **Vysoká právna istota adresátov trestných noriem** (takéto určenie hraníc medzi trestnými deliktami je jednoznačné, čo vylučuje existenciu dnešného stavu, kedy dopredu nikdy nie je jasné, že či skutok už je trestným činom, alebo ešte je správnym deliktom);
6. **Bipartícia alebo tripartícia správnych deliktov** (zákonné oddelenie typovej závažnosti správneho deliktu);
7. **Jednotný register správnych trestov fungujúci rovnako, ako register trestov;**
8. **Jasne stanovený účel trestu, správneho trestu a takisto kritérií pre ukladanie trestu (sankcie) a správneho trestu (sankcie).**

22.2. Určovanie miery opojenia alkoholom (návykovou látkou) a získavanie a interpretácia usvedčujúceho dôkazu.

Azda jedným z najväčších problémov *de lege lata*, ktorý vyplynul z rozhodovacej činnosti, je určovanie miery opojenia alkoholom alebo návykovou látkou¹¹⁸⁸ (viz pododdiel 10.6.3.3.). Je nesporné, že zistenie skutočnej miery opojenia páchatel'a, je najdôležitejšou skutočnosťou, pretože od nej sa do veľkej miery odvíja spoločenská škodlivosť skutku. Aktuálne sa miera opojenia alkoholom určuje výlučne na základe faktoru koncentrácie (hladiny) alkoholu v krvi. Ostatné faktory sa ignorujú¹¹⁸⁹¹¹⁹⁰. Táto prax je však v príkrom rozpore so zásadou materiálnej pravdy. Pre určenie skutočnej miery opojenia alkoholom je nevyhnutné zodpovedať **všetky** nasledovné otázky:

1. ***Aký má obvinený vek?*** Tento údaj majú správne orgány k dispozícii.
2. ***V akom psycho-fyziologickom stave bol obvinený, v čase požívania alkoholu?*** Vzhľadom na komplikovanosť (skoro nemožnosť) zisťovania a dokazovania (dokazovanie pomocou nepriamych dôkazov¹¹⁹¹) psycho-fyziologického stavu, je možné tento faktor vyriešiť iba právnou domnienkou. To znamená, že musí platiť

---

¹¹⁸⁸ Pri nich je však určovanie skutočnej miery opojenia zrejme nemožné, pretože ich účinok je vysoko individuálny. Preto neexistuje zatiaľ iné riešenie, ako stanovenie fixných koncentrácií v krvi, na základe ktorých sa určí miera opojenia návykovou látkou (aktuálne platí). Informácia získaná z rozhovoru s toxikológom Ing. Jaroslavom Zikmundom konanom dňa 22. 6. 2016, na oddelení súdneho lekárstva Fakultnej nemocnice na Bulovke v Prahe.

¹¹⁸⁹ Pritom z odbornej štúdie vykonanej na vzorke 3172 osôb vyplynulo, že uvedené percentá osôb javili alebo nejavili poruchy psychosenzomotorických funkcií (klinické príznaky opojenia alkoholom):

- 1. skupina: 0 - 0,21 g/kg alkoholu v krvi: 8,7% javilo a 91,3% nejavilo poruchy;
- 2. skupina: **0,21 - 0,50** g/kg alkoholu v krvi: 20,8% javilo a **79,2% nejavilo poruchy**;
- 3. skupina: **0,51 - 1,00** g/kg alkoholu v krvi: 59% javilo a **41% nejavilo poruchy**;
- 4. skupina: 1,01 - 1,51 g/kg alkoholu v krvi: 77,8% javilo a 22,2% nejavilo poruchy;
- 5. skupina: 1,51 - 2,00 g/kg alkoholu v krvi: 90,8% javilo a 9,2% nejavilo poruchy;
- 6. skupina: 2,01 - 2,50 g/kg alkoholu v krvi: 95,5% javilo a 4,5% nejavilo poruchy;
- 7. skupina: 2,51 - 3,00 g/kg alkoholu v krvi: 98,5% javilo a 2,5% nejavilo poruchy;
- 8. skupina: 3,00 g/kg a viac alkoholu v krvi: 98% javilo a 2% nejavilo poruchy.

Fišer, J. *Porovnaní výsledků lékařského vyšetření s hladinou alkoholu v krvi a některé další poznatky*. Československá patologie a Soudní lékařství, 2000, (roč. 45) č. 4. str. 50.

¹¹⁹⁰ „Na dotaz správního orgánu svědek odpověděl, že obviněný na místě silniční kontroly **nejevil známky opilosti** a vystupoval tak, že samotného svědka výše zjištěných hodnot překvapila“. Rozhodnutie č. 5, sp. zn. MMZL-060898/2015-MM-PŘ-OOSA-2142/15, príloha č. 5.1.4. Svedkom bol zasahujúci policajt. Dychový analyzátor v tomto prípade namerl v dychu páchatel'a 1,16 g/kg a 1,20 g/kg alkoholu. Tento páchatel' však bol trojnásobný špeciálny recidivista, takže mal zjavne problém s požívaním alkoholu. V každom prípade, tento konkrétny príklad iba podporuje záver výskumu, a to, že na niektorých páchatel'och nie je badateľné opojenie alkoholom na ich klinických príznakoch, ani v prípade vyšších koncentrácií. Je však otázne, že či je možné hovoriť o stave vylučujúcom spôsobilosť u týchto osôb, pretože ak osoba neprejavuje klinické príznaky požitia alkoholu, tak potom ju zrejme zistená koncentrácia alkoholu neovplyvňuje obvyklým spôsobom (vyššia individuálna tolerancia). Tieto prípady podčiarkujú nevyhnutnosť pristupovať individuálne v otázke určovania skutočnej miery opojenia.

¹¹⁹¹ Jediným priamym dôkazom je v tejto situácii **pravdivá** výpoveď obvineného. Získanie tohto dôkazu v situácii, kedy je jeho získanie v neprospech obvineného zrejme neprichádza do úvahy. Naopak, ak je v jeho prospech, tak obvinený sám vnesie námietku, a bude uvádzať dôkazy, ktoré vychýlenie psycho-fyziologického stavu preukázu.

domnienka normálneho psycho-fyziologického stavu. Vychýlenie psycho-fyziologického stavu by sa muselo dokazovať po vnesení námietky.

3. ***Akú koncentráciu alkoholu mal obvinený v krvi?*** Jediným nespochybniteľným dôkazom je výsledok krvného testu získaného postupom *lege artis*. Z tohto dôvodu môže byť výsledok dychovej skúšky považovaný pre dôkazné účely iba za orientačný (je to nepriamy dôkaz). Výsledky dychových skúšok by však mohli byť použité, ale výlučne v priestupkovom konaní, a to po splnení všetkých podmienok (*viz* podkapitola 22.3.).
4. ***Akú má obvinený individuálnu toleranciu voči alkoholu (droge)?*** Vzhľadom na fakt, že dnešná technológia ešte neumožňuje priame zisťovanie individuálnej tolerancie¹¹⁹², je možné tento faktor vyriešiť iba právnou domnienkou. To znamená, že musí platiť domnienka štandardnej (etnickej) tolerancie obvineného voči alkoholu. Vyššia, alebo nižšia tolerancia by sa musela dokazovať po vnesení námietky.
5. ***Akú má obvinený etnicitu?*** Tento údaj majú správne orgány k dispozícii. Súdnolekárska spoločnosť zároveň musí vytvoriť osobitné stanoviská pre všetky etnické skupiny, ktoré majú odlišné enzymatické vybavenie, ako slovenská alebo česká etnická skupina (to sa týka najmä ruských, ázijských a mongoloidných etnických skupín). Pri posudzovaní miery opojenia alkoholom by sa použilo stanovisko vydané pre (najbližšiu) etnickú skupinu obvineného.
6. ***V akej fáze trávenia alkoholu obvinený viedol vozidlo?*** Vzhľadom na komplikovanosť (skoro nemožnosť) zisťovania a dokazovania (dokazovanie pomocou nepriamych dôkazov) fázy trávenia alkoholu, je možné tento faktor vyriešiť iba právnou domnienkou. To znamená, že musí platiť domnienka existencie fázy vstrebávania alkoholu v dobe jazdy. Fáza odbúravania by sa dokazovala po vnesení námietky (typicky, ak by bol obvinený zastavený a kontrolovaný ráno, pričom by uviedol, že požil alkohol večer, čiže sa jedná o zostatkový alkohol, a zároveň by všetko nasvedčovalo tomu, najmä klinické príznaky, že hovorí pravdu, tak by došlo k vyvráteniu domnienky).

---

¹¹⁹² Informácia získaná z rozhovoru s toxikológom Ing. Jaroslavom Zikmundom konanom dňa 22. 6. 2016, na oddelení súdneho lekárstva Fakultnej nemocnice na Bulovke v Prahe.

7. ***Má obvinený návyk požívať alkohol?*** Vzhľadom na komplikovanosť (skoro nemožnosť) zisťovania a dokazovania (dokazovanie pomocou nepriamych dôkazov) návyku požívať alkohol je možné tento faktor vyriešiť iba právnou domnienkou. To znamená, že musí platiť domnienka existencie návyku požívania alkoholu¹¹⁹³. Stanovenie domnienky neexistencie návyku požívania alkoholu by nebolo vhodné, a to z dôvodu širokej konzumácie alkoholu v našom regióne (cca 77%¹¹⁹⁴). Z tohto dôvodu je skôr pravdepodobné, že obvinený tento návyk má, ako že ho nemá. Takisto existencia tejto domnienky by znamenala, že by dochádzalo často k namietaniu a vyvracaniu, pretože je to v záujme obvineného, pričom jej vyvrátenie by nebolo vôbec náročné¹¹⁹⁵.
8. ***Požil obvinený súčasne s alkoholom aj lieky ovplyvňujúce jeho účinok?*** Vzhľadom na komplikovanosť (skoro nemožnosť) zisťovania a dokazovania (dokazovanie pomocou nepriamych dôkazov) požitia liekov je možné tento faktor vyriešiť iba právnou domnienkou. To znamená, že musí platiť domnienka nepožitia liekov ovplyvňujúcich účinok alkoholu. K vyvracaniu tejto domnienky by pristupovali iba správne orgány, ak by všetko nasvedčovalo tomu, že obvinený požil lieky (napr. nízka koncentrácia alkoholu v krvi a nekorešpondujúce klinické prejavy)¹¹⁹⁶.

V prípade všetkých vyššie uvedených právnych domnienok platí rovnaký režim, ako v prípade domnienky príčetnosti (nepříčetnosť sa dokazuje po vznesení námietky nepříčetnosti).

Ďalším veľmi vážnym problémom je nedodržiavanie odborných postupov pri získavaní a interpretácii usvedčujúceho dôkazu (*viz* oddiel 15.6.3., 16.6.2., 17.6.2., a 18.6.2.). Ignorovanie týchto postupov učiní dôkaz jednak neprípustným a jednak vylúči jeho vierohodnosť. Vzhľadom nato, že vykonanie dychovej skúšky a krvného testu je neodkladný a neopakovateľný úkon, je nevyhnutné zabezpečiť, aby boli tieto odborné testy vykonané

---

¹¹⁹³ K vyvracaniu tejto domnienky by pristupovali iba správne orgány, ak by všetko nasvedčovalo tomu, že obvinený nemá návyk požívať alkohol (napr. nízka koncentrácia alkoholu v krvi a nekorešpondujúce klinické prejavy).

¹¹⁹⁴ „Ako ďalej Okruhlica informoval, celkovo sa k pravidelnému či občasnému užívaniu alkoholu priznalo 77 percent Slovákov“. *Na Slovensku je 400-tisíc ľudí závislých od alkoholu*. [online, cit. 2016-07-29]. Dostupné na: <http://domov.sme.sk/c/6427967/na-slovensku-je-400-tisic-ludi-zavislych-od-alkoholu.html>.

¹¹⁹⁵ Pomocou výpovedí blízkych osôb, priateľov, barmanov, čašníkov, predložením fotografií alebo videozáznamov, na ktorých obvinený požíva alkohol.

¹¹⁹⁶ Správny orgán by mohol požiadať lekára obvineného o informáciu, že či požíva lieky ovplyvňujúce účinok alkoholu. Lekár by mu túto informáciu musel poskytnúť.

bezchybne, pretože inak je stíhanie zmarené (a prípadné odsúdenie nezákonné). Toto sa dá dosiahnuť veľmi jednoducho, a to prijatím náležitej úpravy. Prvým krokom je prijatie nasledovnej úpravy do trestného poriadku (řádu), a to do hlavy o dokazovaní:

§ (XY) *Odborné vyšetrenie osoby a analýza biologického materiálu*

(1) *Ak je na objasnenie skutočnosti dôležitej pre trestné konanie potrebné odborne vyšetriť osobu, alebo odborne analyzovať biologický materiál, tak vyšetrenie a analýza musí byť vykonaná podľa stanovených odborných postupov.*

(2) *Odborné postupy stanoví ministerstvo zdravotníctva všeobecne záväzným právnym predpisom.*

Táto právna úprava teda prikazuje ministerstvu vydať podzákonný právny predpis, v ktorom budú uvedené odborné postupy¹¹⁹⁷. Odborné postupy musia na objednávku ministerstva vytvoriť príslušné orgány (súdnolekárska spoločnosť, psychiatrická spoločnosť a pod.), pričom väčšina už je vytvorená, takže ich stačí inkorporovať do tohto právneho predpisu. Odborné postupy je však potrebné rozšíriť, pretože v rámci týchto postupov musia byť upravené aj vyššie popísané domnienky, ktoré by predstavovali základné východiská pre interpretáciu výsledkov¹¹⁹⁸ a takisto musia byť upravené aj osobitné stanoviská pre všetky relevantné etnické skupiny (viz vyššie). Nakoniec je potrebné týmito odbornými postupmi stanoviť, že za akých podmienok je možné použiť dychovú skúšku¹¹⁹⁹, kedy je už potrebný krvný test¹²⁰⁰ a znalecký posudok¹²⁰¹, a takisto pravidlá pre interpretáciu výsledkov týchto testov¹²⁰².

---

¹¹⁹⁷ Forma podzákonného predpisu je najvhodnejšia aj preto, že pokiaľ dôjde k rozvoju vedeckých poznatkov a následnej zmene odborných postupov, tak je možné na túto zmenu pružne reagovať.

¹¹⁹⁸ Napr. domnienka fázy vstrebávania alkoholu by znela nasledovne: „Pokiaľ sa nepreukáže opak, má sa zato, že osoba bola vo fáze vstrebávania alkoholu (návykovej látky) v čase skutku“.

¹¹⁹⁹ Musí platiť, že výsledok dychovej skúšky je použiteľný iba v priestupkovom konaní, a to za presne určených podmienok (viz podkapitola 22.4.).

¹²⁰⁰ Pokiaľ ide o alkohol, tak musí platiť, že krvný test sa vykoná vždy pri podozrení zo spáchania trestného činu, teda pri koncentrácií od 0,80 promile (viz podkapitola 22.3.). Pokiaľ ide o návykové látky, tak je situácia jednoduchá, pretože pri nich sa musí urobiť krvný test vždy.

¹²⁰¹ V prípade zistenia návykovej látky v krvi sa znalecký posudok vypracuje vždy (viz príloha č. 20.3. a 20.4.). Pokiaľ ide o alkohol, tak situácia je zložitejšia, a malo by platiť, že znalecký posudok sa vypracuje vždy,:

- ak je potrebné urobiť **spätný, alebo bilančný prepočet**, zo zistenej koncentrácie alkoholu;
- ak bola zistená koncentrácia alkoholu **od 0,80 do 1,20 promile** (musí určiť, že či vodič bol v stave vylučujúcom spôsobilosť v dobe jazdy);
- ak bola zistená prítomnosť **alkoholu a drogy súčasne** (iba znalec dokáže určiť, že ako sa spolupôsobenie alkoholu a inej drogy, odrazilo na schopnosti viesť motorové vozidlo, a iba on dokáže určiť skutočnú mieru opojenia v dobe skutku);

Mám zato, že popísané riešenie odstraňuje pochybnosti o skutočnej miere opojenia obvineného alkoholom v dobe jazdy, pričom zároveň dáva dostatočný priestor pre obhajobu a obžalobu, na vznášanie námietok týkajúcich sa pravdivosti zisteného skutkového stavu. Zároveň toto nastavenie znemožňuje nedodržiavanie odborných postupov pri získavaní a interpretácii dôkazov.

22.3. Paušalizované určenie stavu vylučujúceho spôsobilosť viesť motorové vozidlo.

Ďalšou problematickou záležitosťou *de lege lata* je paušálne určenie stavu vylučujúceho spôsobilosť viesť motorové vozidlo. Aktuálne je táto hranica súdnolekárskou vedou stanovená, všeobecne pre každého človeka, na 1 promile alkoholu (0,467 mg/l). Platí teda analytický princíp. Mám však zato, že analytický princíp nie je vhodný, pretože je faktom, že každá osoba a navyše každé etnikum má inú toleranciu voči alkoholu (*viz* pododdiel 10.6.3.3). Vzhľadom na fixne stanovenú hranicu dochádza k prípadom, kedy je obvinený objektívne v stave vylučujúcom spôsobilosť, ale výsledok krvného testu je menší, ako jedno promile, a preto je postihovaný za spáchanie priestupku, nie trestného činu, pričom tento záver platí aj v opačne. Takýto stav spôsobuje obrovský problém (nielen právne teoretický, ale aj praktický¹²⁰³¹²⁰⁴), ktorý spočíva v skutočnosti, že obvinený je v týchto prípadoch

-
- ak bola zistená prítomnosť **alkoholu a liekov súčasne** (iba znalec dokáže určiť, že ako sa spolupôsobenie alkoholu a liekov, odrazilo na schopnosti viesť motorové vozidlo, a iba on dokáže určiť skutočnú mieru opojenia v dobe skutku)

¹²⁰² Ak sa dáva vypracovať znalecký posudok, výsledky krvného testu alebo výsledkov dychovej skúšky interpretuje vždy súdny znalec. Znalecký posudok sa nemusí dávať urobiť pri alkohole, a to v prípade.:

- ak bola zistená koncentrácia 0,79 promile a menej;
- ak bola zistená koncentrácia 1,21 promile a viac (v tomto prípade sa jedná vždy o stav vylučujúci spôsobilosť viesť motorové vozidlo, rovnako ako *de lege lata* hranica 1,00 promile)

V ostatných prípadoch môže výsledok interpretovať sám súd, alebo správny orgán, a to za podmienok upravených v odbornom postupe. Psychiatrická spoločnosť vypracuje podrobnú tabuľku o stave opojenia alkoholom vodiča motorového vozidla jednostopového a viacstopového, a to pri jednotlivých relevantných koncentráciách (*viz* pododdiel 10.6.3.3.). Z týchto tabuliek bude súd, alebo správny orgán v rozhodnutí vychádzať. V tejto súvislosti pripomínam, že koncentrácia alkoholu v krvi je iba jedným z faktorov určujúcich mieru opojenia alkoholom (*viz* vyššie).

¹²⁰³ Stačí poukázať na príklad z praxe: „*Pokud se domnívá obhajoba, že hranice jednoho promile je zcela rigorózní a pokud by byla stanovena pouze o jednu setinu nižší, tedy hodnotou 0,99 pak se už nemůže jednat o trestný čin a v tomto směru je jeho úvaha zcela mylná*“. Rozhodnutie č. 3, sp. zn. 6To 56/2015, príloha č. 7.1.6. Podľa správnosti, by mal súd použiť pravidlo *in dubio pro reo*, pretože znalec stanovil, že obvinený mal v čase spáchania skutku v krvi od 0,99 do 1,06 g/kg alkoholu v krvi. Platí v pochybnostiach v prospech obvineného nie? Súd (a v tomto prípade to bol dokonca odvolací) však nepoužil toto pravidlo, čo odôvodnil tak, ako napísané v citácií. Toto je podľa môjho názoru skvelý prípad toho, že je potrebné upustiť od striktné danej hranice 1 promile, pretože je jednoducho v praxi problematická (vedie k nespravodlivým záverom). Ak by existovalo (mnou navrhované) rozmedzie, ktoré by zakladalo stav vylučujúci spôsobilosť, tak k tomuto odvolaniu vôbec nemuselo dôjsť (mám zato, že prvostupňové sudy by spravidla dokázali stav vylučujúci

trestaný za to, čo v skutočnosti neurobil¹²⁰⁵. Dôvodom existencie tohto stavu je fakt, že (zatiaľ) veda neumožňuje zmerať individuálnu toleranciu osoby voči konkrétnej droge. Preto je, z celospoločenského pohľadu na vec, najbezpečnejšie určiť všeobecnú priemernú hranicu, a to aj za cenu nespravodlivého postihu niektorých páchatel'ov¹²⁰⁶. S týmto názorom sa nestotožňujem, pretože:

- toto riešenie je nespravodlivé voči páchatel'om, ale takisto nespravodlivé z pohľadu spoločnosti, pretože ňou chránené záujmy (objekt) boli porušené v určitej kvalite, avšak postih bol vykonaný v inej kvalite, ako si také porušenie skutočne zasluhovalo;
- každý súdny znalec z oboru toxikológie prehlási, že z hľadiska spôsobilosti viesť motorové vozidlo je irelevantné, že či mal vodič v krvi 0,98 g/kg, 0,99 g/kg, 1,00 g/kg, 1,01 g/kg alebo 1,02 g/kg¹²⁰⁷, pretože všetky menované hladiny spôsobujú rovnaký stav. Tento fakt sa však odrazí v právnej sfére pri právnej kvalifikácii skutku, čo má na obvineného značný dopad. Hranica 1 promile (1,00 g/kg) je iba kompromisom, ktorý vychádza z faktu, že každý má rôznu individuálnu toleranciu voči alkoholu, pričom väčšina ľudí (80%) v **slovenskej a českej** populácii ju ma takú, že prekročením hranice 1 promile sa dostáva do stavu vylučujúceho spôsobilosť viesť motorové vozidlo.

Vzhľadom na tieto fakty mám zato, že je nevyhnutné určiť hranicu inak, ale za súčasného splnenia všetkých ďalších podmienok. Hranica by mohla byť určená až v rozmedzí od 0,80

---

spôsobilosť, tak aby o tom neboli pochybnosti). Jediným argumentom obhajoby bol fakt, že znalec určil spodnú hranicu 0,99 g/kg, čo znamená, že sa malo jednať o priestupok. Postup obhajoby bol jednoznačne správny, pretože ak raz platí, že stav vylučujúci spôsobilosť je stanovený na hranici 1 promile, a zároveň existuje pravidlo *in dubio pro reo*, tak to má platiť za každých okolností (nie iba vtedy, ako sa to súdu hodí). Akokoľvek chápem postup súdu (obvinený zrejme spáchal trestný čin), nemôžem sa s takýmto ohýbaním pravidla stotožniť. Buď niečo platí, alebo neplatí.

¹²⁰⁴ „V této souvislosti je třeba podotknout, že podle dostupných poznatků lékařské vědy není žádná osoba schopna bezpečně řídit dopravní prostředek, pokud je ovlivněna alkoholem v takové míře, že je v krvi obsaženo 1 promile alkoholu a více. Podle nejnovějších poznatků lékařské vědy není žádná osoba schopna bezpečně řídit dopravní prostředek už při hladině alkoholu v krvi ve výši 0,8 promile“. Rozhodnutie č. 2, sp. zn. 18T 13/2015, príloha č. 7.1.6. Tak v prvom rade súd neuviedol zdroj, takže jeho tvrdenie nie je overiteľné (je pozoruhodné, že sa súd dopúšťa takejto chyby). V každom prípade je v tomto rozhodnutí jasne zdôraznené, že hranica jedného promile nie je v žiadnom prípade kategorickým imperatívom pre stav vylučujúci spôsobilosť, ale že tento stav môže nastať aj pri nižšej hranici. Súd však nezachoval objektívnosť a nedoplnil, že tento stav môže nastať aj pri vyššej hladine, čo považujem za nešťastné, pretože súd má byť nestranným orgánom (vyslovený argument skôr patrí do sféry prokuratúry, štátneho zastupiteľstva).

¹²⁰⁵ Tento problém však justičnú prax vo všeobecnosti netrápi, a zrejme považuje aktuálny stav za správny.

¹²⁰⁶ Tento názor zastáva aj Ing. Zikmund. Informácia získaná z rozhovoru s toxikológom Ing. Jaroslavom Zikmundom konanom dňa 22. 6. 2016, na oddelení súdneho lekárstva Fakultnej nemocnice na Bulovke v Prahe.

¹²⁰⁷ Informácia získaná z rozhovoru s toxikológom Ing. Jaroslavom Zikmundom konanom dňa 22. 6. 2016, na oddelení súdneho lekárstva Fakultnej nemocnice na Bulovke v Prahe.

g/kg - 1,20 g/kg¹²⁰⁸, čo by dalo dostatočný priestor pre uplatnenie faktoru individuálnej tolerancie obvinených. Ďalšie podmienky spočívajú v zabezpečení dôkazov preukazujúcich účinkov alkoholu na obvineného v dobe spáchania skutku. Jedná sa nastavenie procesného postupu, ktorým sa zabezpečia všetky dôkazy (priame aj nepriame), na základe ktorých, je možné dospieť, bez dôvodných pochybností, k úsudku o individuálnej tolerancii obvineného. Procesný postup musí byť nasledovný:

- **Výsledok krvného testu a znalecký posudok.** Pre účely podozrenia zo spáchania trestného činu je nevyhnutné vykonať odber krvi a urobiť test krvného vzorku. Z dôvodu prísnosti prostriedkov trestného práva (trest odňatia slobody) je potrebné vylúčiť akékoľvek pochybnosti o koncentrácii alkoholu v krvi.
- **Vyšetrenie klinických príznakov lekárom.** Je potrebné vykonať okamžité vyšetrenie najlepšie psychiatrom, ale postačí takým lekárom, ktorý dokáže posúdiť aktuálny vplyv alkoholu na obvineného a určiť tak klinické príznaky. Vyšetrenie musí byť nastavené ako štandardizovaný medicínsky postup (viz príloha č. 18), ktorý stanoví záväzne lekárska veda, pričom z protokolu (správy) o vyšetrení musí byť nepochybné, že vyšetrenie bolo skutočne vykonané *lege artis* (viz príloha č. 19). Pri klinickom vyšetrení však nesmie byť vynucovaná aktívnu súčinnosť obvineného, pretože inak bude výsledok v rozpore so zákazom sebaobviňovania (*nemo tenetur edere instrumenta contra se*)¹²⁰⁹¹²¹⁰. O práve odoprieť súčinnosť musí byť obvinený poučený pred vykonaním vyšetrenia.

---

¹²⁰⁸ Takéto určenie hranice požadujú advokáti a štátni zástupcovia (prokurátori). Informácia získaná z rozhovoru s toxikológom Ing. Jaroslavom Zikmundom konanom dňa 22. 6. 2016, na oddelení súdneho lekárstva Fakultnej nemocnice na Bulovke v Prahe. Uvedené rozmedzie môže byť považované za príliš široké. Podľa môjho názoru je však možné určiť toto rozmedzie, bez väčších problémov, v rozpätí od 0,90 g/kg do 1,10 g/kg.

¹²⁰⁹ S týmto faktom sa musí vyrovnáť lekárska veda. Pri klinickom vyšetrení sa postupne vykonáva niekoľko úkonov, pričom väčšina z nich si vyžaduje aktívnu súčinnosť obvineného. Úkony vyšetrenia sú nasledovné:

- Správanie: lekár pozoruje obvineného - povinnosť strpieť úkon;
- Vybavovanie predstáv: lekár sa rozpráva s obvineným - **aktívna účasť je potrebná**;
- Spojivky: lekár vyšetří spojivky - povinnosť strpieť úkon;
- Zornice: lekár vyšetří zornice - povinnosť strpieť úkon;
- Chôdza: lekár pozoruje chôdzu - **aktívna účasť je potrebná** (nemusí byť nutne);
- Chôdza po čiare: lekár pozoruje chôdzu po čiare - **aktívna účasť je potrebná**;
- Prst - nos: lekár pozoruje obvineného, pričom ten sa má trafiť ukazovákom na špičku nosa pri otvorených a pri zatvorených očiach - **aktívna účasť je potrebná**;
- Romberg: lekár pozoruje obvineného, pričom ten postupne zaujíma 4 polohy a v každej nasledujúcej sa znižuje plocha opory. Paže sú v predpažení, ruky otvorené dlaňami nahor a oči sú zavreté. Test sa vykonáva naboso - **aktívna účasť je potrebná**;
- Predklon - záklon: lekár pozoruje obvineného pri predklone a záklone - **aktívna účasť je potrebná**;
- Zápach dychu po alkohole: lekár privonia k dychu - povinnosť strpieť úkon;

- **Výpovede policajtov a klinické príznaky opojenia alkoholom potvrdené štandardizovanou zápisnicou policajtov.** Táto zápisnica sa musí obsahovo zhodovať s úradným záznamom o kontrole vodiča podozrivého z požitia alkoholických nápojov alebo inej návykovej látky (viz príloha č. 20). Namerané výsledky sa musia zhodovať s popísanými klinickými príznakmi v štandardizovaných zápisniciach policajtov, ktoré začnú vyplňať ihneď po pozitívnom výsledku skúšky. Policajti musia byť školení na rozpoznávanie klinických príznakov opojenia alkoholom, ale aj návykových látok. Nakoniec je potrebné, čo možno najrýchlejšie vypočítať policajtov prokurátorom (vyšetrovateľom) k skutku, a to najmä ku klinickým príznakom.
- **Existencia audiovizuálneho záznamu zo zákroku.** Tento bod postupu je zatiaľ fakultatívny, ale musí sa, čo možno najrýchlejšie, začať aplikovať v praxi. Vzhľadom na dostupnosť techniky je pre budúcnosť neudržateľné, aby sa nerobili audiovizuálne

---

- **Dychová skúška - aktívna účasť je potrebná;**

Fišer, J. *Porovnaní výsledků lékařského vyšetření s hladinou alkoholu v krvi a některé další poznatky.* Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2000, (roč. 45) č. 4. str. 52. Lékař může vykonat' tiež vyšetrenie postrotačného nystagmu (obvinený sa v priebehu 20 sekúnd niekoľko krát otočí následne sa okamžite zastaví a lekár pozoruje rytmický konjugovaný kmitavý pohyb očných buliev). Fišer ďalej uvádza: „*Celkem logicky je nejprůkaznější dechová zkouška, ale také zápach dechu po alkoholu a Rombergův test. Překrvené spojivky mohou být způsobeny nejen alkoholem, ale také prostředím v podnicích hromadné konzumace. Na druhé straně nejméně průkazné jsou reakce zornic a chůze. Ani snížená výbava představ s pouze padesáti procenty u nejvyšší hladiny alkoholu (nad 3 g/kg) není příliš významná. Zejména výsledky postrotačního nystagmu ukazují neúnosně velký rozptyl hodnot včetně nelogických nesrovnalostí. Podvědomé neuvědomělé upřednostňování sudých čísel je zcela běžným jevem, ale tak malý počet případů, kde se v tomto souboru vyskytují délky trvání postrotačního nystagmu sedm, devět, jedenáct a třináct sekund, evidentně neodpovídá přirozenému rozdělení běžné fyziologické funkce. Přesto je i zde patrný trend vyšší obsah alkoholu - delší doba trvání nystagmu (za normální považujeme čas do deseti sekund)*“. Fišer, J. *Porovnaní výsledků lékařského vyšetření s hladinou alkoholu v krvi a některé další poznatky.* Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2000, (roč. 45) č. 4. str. 53. S týmito faktami sa musí lekárska veda vyrovnat' a vytvorit' (ak je to vôbec možné) také vyšetrenie klinických príznakov, ktoré by nevyžadovalo aktívnu súčinnosť obvineného.

¹²¹⁰ „*Z výsledků lékařského vyšetření mj. vyplynulo, že se nepopil, neměl křeče, nezvracel, vědomí měl jasné, chování zdvořilé, náladu normální, řeč normální, zornice široké, zornice po osvětlení střední, spojivky normální, chůzi jistou, nystagmus není, stoj o jedné noze zvládá, pokus prst-nos bez obtíží, rhomberg v normě, předklon-záklon v normě, abstinenci příznaky ne*“. Rozhodnutie č. 2, sp. zn. 18T 185/2015, príloha č. 7.1.3.

„*V tomto protokolu jsou popsány také klinické projevy vlivu alkoholu na obžalovaného – měl překrvené spojivky, byl nejistý při chůzi i při chůzi po čáře, nebyl schopen si přiložit prst na špičku nosu, jeho dech páchnul po alkoholu, nebyl schopen se ve stabilní poloze těla předklonit a zaklonit*“. Rozhodnutie č. 2, sp. zn. 31T 181/2010, príloha č. 7.3.6.

„*Lékař zjistil, že jeví známky požití alkoholu a při klinickém vyšetření jeho chování popsal jako XXXXX. Obžalovaný nebyl nejistý při chůzi, ani nejistý při chůzi po čáře, pokus prst-nos nebyl nepřesný, dech po alkoholu nepáchl a ověřovací dechová zkouška byla pozitivní*“. Rozhodnutie č. XXX, sp. zn. 2T 95/2010, príloha č. 8.3.6.

„*Obžalovaný byl podroben lékařskému vyšetření při ovlivnění alkoholem, přičemž bylo zjištěno, že obžalovaný měl překrvené spojivky, zpomalenou reakci zornic, jeho chování bylo zdvořilé a výbava představ hbitá. Byl nejistý při chůzi, při chůzi po čáře, jeho pokus prst nos byl nepřesný, jeho dech páchl po alkoholu a kontrolní dechovou zkouškou o 1:10 hod. byla prokázána hodnota 1,27 promile v dechu*“. Rozhodnutie č. XXX, sp. zn. 2T 6/2010, príloha č. 8.3.6.

záznamy z cestných kontrol. Každý policajt by mal mať na hlave (musí byť jasné, kam sa policajt pozerá) upevnenú kameru, ktorá bude snímať to, na čo sa pozerá.

- **Získanie ďalších dôkazov.** Ako v každom prípade, pokiaľ by bolo možné získať ďalšie dôkazy týkajúce sa skutku (informácie o množstve požitého alkoholu, o dĺžke požívania, ale napr. aj svedecké výpovede osôb k individuálnej tolerancii obvineného), tak aj tie dokážu úsudok o individuálnej tolerancii podporiť, alebo vyvrátiť, a tým prispieť k naplneniu zásady materiálnej pravdy.

Na základe takto zisteného a procesne zachyteného skutkového stavu je možné dospieť k záveru o individuálnej tolerancii konkrétneho páchatel'a¹²¹¹. Pre toto riešenie je najzásadnejšie zabezpečiť vznik dostatočnej siete zdravotníckych oddelení, kde sa bude môcť vykonať vyšetrenie klinických príznakov lekárom a následný odber krvi, pre potreby toxikologického vyšetrenia. Mám zato, že táto požiadavka je reálna. Toto riešenie kladie v konečnom dôsledku aj tak najväčšie nároky sudcu (orgány činné v trestnom konaní), ktorý sa bude musieť na základe dôkazov prikloniť k názoru o existencii alebo neexistencii stavu vylučujúceho spôsobilosť, pri zistenom množstve alkoholu v krvi. V každom prípade by sa mala informácia o určenej individuálnej tolerancii zapísať do evidenčnej karty vodiča. Tento údaj by slúžil, ako nepriamy dôkaz (indícia), pri prípadnej recidíve.

22.4. Dôkazná sila výsledku dychovej skúšky.

Jedným z najväčších problémov *de lege lata* je jednoznačne určovanie hladiny alkoholu v krvi pomocou dychových analyzátorov. Je nepochybné, že koncentrácia alkoholu v krvi páchatel'a, je veľmi podstatný faktor pri určovaní miery opojenia alkoholom. Z tohto dôvodu je nevyhnutné zistiť koncentráciu presne. Ako je vysvetlené v oddieli 10.6.3., tak osamotený výsledok dychovej skúšky sa dá považovať jedine za dôkaz, ktorý má absolútny nedostatok vierohodnosti. Výsledok sám o sebe nemôže byť usvedčujúcim dôkazom, pretože sú s nim spojené dôvodné pochybnosti, a to zásadného významu. Jeden výsledok má teda iba orientačnú povahu. Aktuálna prax správnych orgánov a súdov je absolútne neprijateľná, pretože flagrantne porušuje zásadu materiálnej pravdy, ktorú *de facto* nahrádza, zásadou formálnej pravdy, keďže považuje aj jediný výsledok dychovej skúšky za usvedčujúci dôkaz.

---

¹²¹¹ Vysoká koncentrácia a malé príznaky opojenia môžu značiť vysokú toleranciu, naopak, malá koncentrácia a vysoké príznaky opojenia môžu značiť nízku toleranciu. Pri posudzovaní individuálnej tolerancie musia byť zohľadnené všetky relevantné okolnosti prípadu (viz podkapitola 22.2.).

Túto prax je potrebné okamžite zmeniť, pričom táto zmena si nevyžaduje žiadnu podstatnú zmenu platných a účinných právnych noriem, ale iba zmenu postupov pri zabezpečovaní dôkazov. Základným postupom musí byť určite vykonanie krvného testu, a to najrýchlejšie od spáchania skutku. Toto musí byť pravidlom, nie výnimkou, ako je tomu dnes. Vyzývať na vykonanie testu musia orgány štátu, teda policajti, pretože, ak požiada obvinený zdravotnícke zariadenie o vykonanie krvného testu, tak ten tento výsledok nemusí poskytovať orgánom štátu, pričom mu nie je možné ani takú povinnosť uložiť, alebo ho k tomu akokoľvek inak nútiť¹²¹². V každom prípade je potrebné presne stanoviť podmienky, za akých bude možné pomocou výsledkov dychovej skúšky usvedčovať obvineného. Ten postup musí byť nasledovný:

- **Tri výsledky dychovej skúšky**¹²¹³. Je potrebné vykonať 3 po sebe idúce dychové skúšky, a to tak, že druhá bude vykonaná presne po 15. minútach od prvej (+- 1 minúta), a tretia bude vykonaná 5. minút od druhej (+- 1 minúta)¹²¹⁴. Zároveň však musia byť dodržané všetky stanovené podmienky pre meranie. To znamená, že sa musia odstrániť všetky faktory, ktoré ovplyvňujú výsledok merania (meranie mimo dosahu mobilných telefónov, vysielaciek, pri naštartovanom aute, po výplachu dutiny ústnej čistou vodou a pod.). Zároveň musí byť stanovená určitá neprekročiteľná odchýlka medzi za sebou idúcimi meraniami a musí sa odpočítavať maximálna dovolená chyba dychového analyzátoru, a to rovnakým spôsobom, ako je stanovená

---

¹²¹² Platí zákaz sebaobviňovania, a preto nikto nesmie byť nútený vydávať dôkazy proti sebe (*nemo tenetur edere instrumenta contra se*). Jedná sa iba o také dôkazy, ktorých vydanie si vyžaduje aktívnu súčinnosť zo strany obvineného. Vydanie výsledku krvného testu policajtomu si nepochybne vyžaduje aktívnu súčinnosť, a preto obvinený nie je povinný vydať výsledok krvného testu správnomu orgánu (viz oddiel 10.6.4.). Avšak výsledok nesmie poskytnúť ani zdravotnícke zariadenie. Z tohto dôvodu je § 16 ods. 7 zák. č. 379/2005 Sb. o opatreniach k ochrane pred škodami pôsobenými tabákovými výrobky, alkoholom a jinými návykovými látkami **protiústavný**.

▪ Ods. 7: „*Poskytovatel zdravotních služeb je povinen sdělit výsledky vyšetření subjektům uvedeným v odstavci 4 na základě jejich žádosti. To neplatí, je-li pacient vyšetřován na přítomnost alkoholu nebo jiné návykové látky v organismu pouze v souvislosti s poskytovanou zdravotní péčí pro diferenciální diagnostiku*“.

▪ Ods. 4: „*Vyzvat osobu podle odstavců 1 až 3 ke splnění povinnosti podrobiť se vyšetření podle odstavce 2 a 3 je oprávněn příslušník Policie České republiky, příslušník Vojenské policie, příslušník Vězeňské služby České republiky, zaměstnavatel, její ošetřující lékař, strážník obecní policie nebo osoby pověřené kontrolou osob, které vykonávají činnost, při níž by mohly ohrozit život nebo zdraví svoje anebo dalších osob nebo poškodit majetek*“.

¹²¹³ Dychové skúšky by sa nemali vykonávať vtedy, ak je zjavné, že páchatel' je vo fáze vstrebávania alkoholu, pretože tento fakt automaticky vylučuje, aby dychový analyzátor zmeral presne koncentráciu alkoholu v krvi (viz oddiel 10.6.3.).

¹²¹⁴ Pri vykonávaní 2 a ďalšej dychovej skúšky musí byť časový interval vždy 5. minút.

v bodoch 6 - 8 metodického pokynu Českého metrologického inštitútu¹²¹⁵ (viz príloha č. 12.2.). Prekročenie tejto odchýlky musí znamenať vylúčenie vierohodnosti výsledku predošlej dychovej skúšky. Ďalej musí byť stanovený aj maximálny počet opakovaní dychových skúšok, a to zrejme na počet 5 - 6¹²¹⁶. Po vykonaní 3 po sebe idúcich dychových skúšok (bez prekročenia stanovenej odchýlky) sa musí obvinený vyjadriť, že či súhlasí s nameranými výsledkami a postupom merania, čo potvrdí svojim podpisom. Pri spochybnení výsledkov musí byť poučený, že bude vyzvaný na odber krvi, a v prípade, že bude výsledok testu výrazne odlišný¹²¹⁷ od nameraných výsledkov, bude povinný nahradiť náklady na jeho vykonanie¹²¹⁸.

---

¹²¹⁵ Nesúhlasím s odchýlkou v bode 9., teda s expertnou neistotou vo výške 0,20 promile. Podľa mňa je tento odpočet prehnane favorizovaním pravidla *in dubio pro reo*. Stále je potrebné myslieť nato, že dychový analyzátor meria nepresne obojstranne, teda aj v prospech páchatel'a, a to vtedy, ak nameria menšiu koncentráciu, akú má páchatel' v skutočnosti v krvi. Expertná neistota je prehnane veľkorysou výhodou pre páchatel'a. Mám zato, že spoločnosť by takúto výhodu nemala poskytovať. Vzhľadom nato, že výsledky dychových skúšok by mohli založiť iba odsúdenie za priestupok (jazda do 0,99 promile, alebo od 0,80 do 1,20 promile), tak považujem za komické, umožňovať potrestanie iba tých páchatel'ov, ktorí „nafúkali“ 0,54 promile. Je treba zdôrazniť, že za dôkaz požitia alkoholu je výsledok 0,30 promile. „Podľa odborného stanoviska Slovenskej súdnolekárskej spoločnosti sa za pozitívny výsledok pri vyšetrení vodiča na alkohol považuje nameraná hodnota nad 0,14 mg/l, teda 0,30 g/kg“. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1Sžo/390/2009. Do hranice 0,29 promile sa jedná o fyziologickú hladinu, a preto je neprípustné zakladať odsúdenia na tomto a nižšom výsledku. Z tohto dôvodu považujem prax českých, ale aj slovenských správnych orgánov za nezákonnú. Nulová tolerancia alkoholu je iba fráza, ktorá slúži na upovedomenie a uistenie verejnosti o nemožnosti požívať alkohol pred jazdou. Je to forma zastrašenia, a podľa vlastných hodnotových preferencií si každý môže zodpovedať sám, či s takýmto zastrašovaním súhlasí. Ja súhlasím nebudem, pretože podľa mňa je cestou osвета, nie zastrašovanie. V každom prípade je dané, že každý človek má individuálnu fyziologickú hladinu alkoholu, pričom tá môže dosiahnuť až hodnotu 0,29 promile. Poukazovanie na nulovú zákonnú toleranciu je objektívne nezmysel, pretože každý jazdí konštantne s nejakou hladinou alkoholu v krvi. V koncepte, ktorý navrhujem sa odčítava iba maximálna dovolená chyba merania dychového analyzátoru a fyziologická hladina. Pravdivosť nameraného výsledku potvrdzuje obvinený svojím súhlasom. Ak sa mu výsledok nezdá, tak sa vykoná krvný test. Za týchto okolností nie je potrebné stanovovať ďalšiu výhodu v podobe expertnej neistoty. To je už je jednoducho priveľa. Navyše pripomínam, že navrhujem dekriminalizáciu priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu* do 0,50 promile, pričom sa dekriminalizácia týka iba ohrozujúcej formy, nie poruchovej (spôsobenie dopravnej nehody s 0,30 - 0,50 promile). V týchto prípadoch by dochádzalo už k úplnej absurdite, pretože by bolo možné postihovať iba tých, čo „nafúkali“ 0,74 promile, pričom stav vylučujúci spôsobilosť viesť motorové vozidlo by sa posudzoval v rozpätí od 0,80 až 1,20 promile. Priestor pre uplatnenie zodpovednosti za priestupok by mohol byť teda značne obmedzený, čo nepovažujem za správne.

¹²¹⁶ Nie je hospodárne vykonávať 20 skúšok. Navyše, čas výkonu týchto skúšok by bol neúmerne dlhý. Maximálny čas vykonávania dychových skúšok je takto stanovený na 35 - 40 minút (15+5+5+5+5).

¹²¹⁷ Musí sa všeobecne určiť, čo bude považované za výrazné odchýlenie sa, pretože ak budú výsledky dychovej skúšky na úrovni 2 promile, ale výsledok krvného testu na úrovni 1 promile, tak nie je spravodlivé od páchatel'a požadovať, aby hradil náklady za vykonanie testu. Ten, kto má dokazovať vinu, je štát, takže musí niesť náklady s tým spojené.

¹²¹⁸ Cenu za vykonanie testu je potrebné stanoviť všeobecne (po dohode so zdravotníckymi zariadeniami), podzákonným právnym predpisom, aby sa odstránila dnešná prax, kedy sa tieto ceny líšia. Zároveň by sa muselo zohľadniť pri úvahe o výške a druhu trestu, že páchatel' zaplatil tento náklad. Stále platí, že ten kto má dokázať vinu, je štát.

- **Súhlas obvineného.** Tým, že súhlasí s výsledkami dychových skúšok, zároveň súhlasí s tým, že požil alkohol v nameranom množstve. Jeho súhlas bude znamenať, že skutočnosť koncentrácie alkoholu v krvi, bude považovaná za nespornú skutočnosť, a preto sa už o nej nebude viesť dokazovanie (inšpiráciou je § 314d ods. 2 TR). O tomto fakte musí byť poučený, pred vyjadrením jeho súhlasu s výsledkami a postupom dychových skúšok.
- **Prehlásenie o spôsobilosti právne jednať.** Obvinený musí prehlásiť, že je schopný právne jednať, čo potvrdí svojim podpisom pod prehlásením uvedenom v zápisnici (na pokutovom bloku - cyklisti). Toto prehlásenie musí znieť nasledovne: *„Prehlasujem, že pri uzatvorení tejto dohody som nebol ovplyvnení alkoholom alebo inou návykovou látkou takým spôsobom, ktorý by vylučoval moju schopnosť triezvo posúdiť následky jej uzatvorenia, a zároveň prehlasujem, že som schopný ovládať svoje konanie, čo potvrdzujem svojim podpisom“*. Možnosť vybaviť priestupok *Jazdy pod vplyvom alkoholu* v blokovom konaní¹²¹⁹ je potrebné ponechať pre jazdu na bicykli (na nemotorovom vozidle). Je potrebné vylúčiť existenciu prechodnej duševnej poruchy, pretože tá by spôsobila absolútnu neplatnosť dohody o vine a správnom treste (viz oddiel 9.2.3.). Prehlásenie obvineného sa musí zhodovať s údajmi v štandardizovaných zápisniciach policajtov (ak sa vec postupuje do klasického správneho konania - vodiči motorových vozidiel).
- **Klinické príznaky opojenia alkoholom potvrdené štandardizovanou zápisnicou policajtov** (viz podkapitola 22.3.).
- **Existencia audiovizuálneho záznamu zo zákroku** (viz podkapitola 22.3.).

Po splnení týchto 5 podmienok je možné považovať usvedčenie na základe dychovej skúšky za, ako tak, súladné so zásadou materiálnej pravdy. Ako je možné vidieť, tak založenie rozhodnutia nie je založené výlučne na výsledkoch dychovej skúšky, teda na, z hľadiska prameňa dôkazu, totožných nepriamych dôkazoch. Nepriamych dôkazov je jednak viac (výsledky dychových skúšok, súhlas obvineného, klinické príznaky a prípadne audiovizuálny

---

¹²¹⁹ Možnosť vybavenia veci v blokovom konaní v prípade vodičov motorových vozidiel by mala byť ponechaná jedine v tom prípade, ak by jazda pod vplyvom alkoholu od 0,30 - 0,49 promile bola stále kriminalizovaná. Zároveň by správny orgán mal mať možnosť ukladať aj iné druhy trestov, ako pokutu, samozrejme v primeranej výške alebo dĺžke (maximálne mesiac pri zákaze činnosti). Priestupok *Jazdy pod vplyvom alkoholu* nad 0,50 promile musí byť jednoznačne riešený v klasickom správnom konaní.

záznam)¹²²⁰ a jednak pochádzajú z rôznych prameňov, čo zvyšuje legitimitu odsúdenia. V týchto prípadoch sa však spoločnosť vzdáva istoty pre odsúdenie¹²²¹, ktorú prikazuje zásada materiálnej pravdy, a preto ide na jej vrub, že v niektorých prípadoch budú menej prísne potrestaní aj tí páchatelia, ktorí mali v krvi vyššiu¹²²² koncentráciu alkoholu v krvi, ako nameraný dychový analyzátor. Toto je cena za šetrenie výdajov štátu.

Ďalej musím dodať, že základným predpokladom funkčnosti tohto postupu je vytvorenie skutkovej podstaty poriadkového správneho deliktu *Marenia priebehu a vykonávania dychovej skúšky*, na ktorého existenciu policajti upozorní obvineného pred začiatkom vykonávania dychovej skúšky. Spolupráca obvineného je kľúčová pre dosiahnutie, čo možno najvierohodnejšieho výsledku, a preto sa musí riadiť podľa pokynov policajta (musí si dôkladne vypláchnuť ústa čistou vodou, musí odpovedať, či si grgol, či vracal alebo či sa mu štikúvalo v poslednej pol hodine, kedy naposledy fajčil a pod.)¹²²³. Pokiaľ bude obvinený úmyselne mariť priebeh skúšky, bude najskôr dôrazne upozornený (napomenutie) nato, že ak bude pokračovať v marení, tak mu bude uložená poriadková pokuta v rozmedzí (5 - 30 eur), a zároveň bude vyzvaný na vykonanie krvného testu, čo sa udeje, ak sa rozhodne mariť ďalej. Obvinený sa však úplne na začiatku cestnej kontroly musí vyjadriť k tomu, že či súhlasí so samotným vykonaním dychovej skúšky, alebo nie. Ak nebude súhlasiť, tak bude vyzvaný na vykonanie krvného testu.

Vzhľadom na pomernú komplikovanosť a dôsledky bude možné využívať tento postup, iba vtedy, ak je obvinený schopný právne jednať, čo je so zvyšujúcim sa promile vylúčené. Preto sa tento postup nebude využívať pri hranici 0,80 (0,90) promile, pretože v týchto prípadoch bude dané, že vznikne okamžite podozrenie zo spáchania trestného činu, a preto sa budú vykonávať úkony trestného konania, nie priestupkového (viz podkapitola 22.2.). Z tohto

---

¹²²⁰ Uvedený výpočet dôkazov nie je pochopiteľne taxatívny.

¹²²¹ Toto však nie je ojedinelé vzdanie sa štandardov, ktoré predstavuje zásada materiálnej pravdy. Ďalšími príkladmi sú všetky odklony, ktoré pozná trestné právo procesné. Zhodné odklony v trestnom práve a trestnom práve správnom sú zatiaľ iba dva, a to trestný príkaz - rozkaz o uložení sankcie a dohoda o vine a treste - dohoda o vine správnom treste uzatvorená v blokovom konaní. V týchto prípadoch sa niekedy hovorí o dohodnutej spravodlivosti.

¹²²² Pokiaľ dychový analyzátor nameria viac, ako si obvinený myslí, že má v krvi, tak má trvať na vykonaní krvného testu.

¹²²³ „*Testování osoby na konzumaci alkoholu je možné po uplynutí 15-ti minut od posledního požití alkoholu. Během doby testování daná osoba nesmí kouřit, jíst a pít jakékoliv tekutiny. Tabákový nebo jiný kouř přítomný v dechu testované osoby, může poškodit měřící systém analyzátoru alkoholu v dechu a způsobit nepřesné měření, a proto je testování osoby možné až po uplynutí nejméně 3 minut od skončení kouření*“. Metodický pokyn Českého metrologického inštitútu (viz príloha č. 12.2., tiež príloha č. 15).

dôvodu bude tento postup bude vylúčený pri podozrení so spáchania trestného činu. Hojné uplatnenie si však môže nájsť v priestupkovom konaní.

22.5. Existencia trestných deliktov odmietnutia vyšetrenia na zistenie návykovej látky.

Ďalšou veľmi problematickou záležitosťou *de lege lata* je existencia trestných deliktov spočívajúcich v odmietnutí vyšetrenia na zistenie návykovej látky. Na rozdiel od Českej republiky, v Slovenskej republike existuje nielen priestupok, ale dokonca aj trestný čin, spočívajúci v tomto konaní, čo je absolútne neprijateľné (*viz* pododdiel 9.1.2.). Základným problémom spojených s existenciou týchto deliktov je fakt, že sú spáchané v stave prechodnej duševnej poruchy spôsobenej stavom opojenia alkoholom (drogou)¹²²⁴. Tak napr. predpokladajme, že vodič s 3 promile alkoholu v krvi nasadne do vozidla, naštartuje, prejde 25m a narazí v malej rýchlosti do zaparkovaného vozidla (nehoda bola spôsobená, pretože vodič zaspal z dôvodu tlmivého účinku alkoholu na ľudský organizmus). Spiaceho vodiča v narazenom a naštartovanom vozidle nájde na mieste nehody okoloídúca hliadka polície. Vodiča zobudí a vyzve ho na podrobenie sa vyšetreniu. Vodič, v stave ťažkej opitosti, odmietne aj dychovú skúšku, ako aj krvný test. Hliadka polície začne vykonávať úkony trestného konania a vezme vodiča do cely policajného zaistenia, pričom ten v cele zaspí. Skoro ráno, sa vodič zobudí dezorientovaný, a tvrdí, že si nič z večera nepamätá (má „okno“). Jeho výpoveď je pravdivá. Je zjavné, že k vzniku takejto situácie môže v praxi veľmi jednoducho dôjsť¹²²⁵. Omnoho častejšie však dôjde k situácií, kedy páchatel' odmietne vyšetrenie v stave excitačnej, miernej alebo strednej opitosti (*viz* pododdiel 10.6.3.3.). Podstatou celého problému fakt, že človek jednoducho nemôže právne jednať v tomto stave. Je nesporné, že v stave opitosti páchatel' nedokáže triezvo uvažovať, a teda nie je schopný náležite posúdiť právne následky svojho konania¹²²⁶. Z tohto dôvodu v občianskom práve

---

¹²²⁴ Spáchanie v stave triezvosti, z dôvodu občianskej neposlušnosti, nie je vylúčené, ale je to nepravdepodobné.

¹²²⁵ V tomto konkrétnom príklade by bol zrejme vodič trestaný nie pre trestný čin *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*, ale pre trestný čin *Opilstva* (§ 363 Trestného zákona SR; § 360 Trestného zákonníka ČR), pretože podľa mňa nie je možné, aby bol páchatel' za týchto okolností príčetný.

¹²²⁶ Tento fakt si môže každý človek overiť sám na sebe, stačí si skúsiť po piatich pohárikoch objektívne zhodnotiť, že či prevezmete predĺžené dedičstvo, ktoré má však perspektívne aktíva. Alebo skúste triezvo zhodnotiť žiadosť o poskytnutie pôžičky od človeka, ktorého nepoznáte, alebo naopak, skúste v stave opitosti reálne zhodnotiť výhodnosť pôžičky od nebankového subjektu. Stav opitosti vylučuje schopnosť človeka relevantne posúdiť takéto otázky. Ak by sa rozhodol právne jednať vo vyššie zmienených situáciách, tak by s veľkou pravdepodobnosťou, po vytriezvení, tento človek ľutoval, to čo urobil. Ako je potom možné, že staviame vodiča do situácie, aby relevantne posúdil možnosti svojej obhajoby, keď je v stave opitosti?

platí, že stav opitosti (prechodnej duševnej poruchy) bráni platnému uzatvoreniu právneho úkonu (viz oddiel 9.2.3.). Fekete uvádza: „*Pod duševnou poruchou podľa § 38 ods. 2 OZ má zákon na mysli nielen trvajúcu duševnú poruchu, ktorá sa u konajúceho prejavovala dlhší čas, ale aj prechodnú (chvil'kovú) duševnú poruchu, ktorá bola spôsobená fyzickou alebo duševnou vyčerpanosťou, dočasnou stratou pamäte, panickým strachom, hypnózou alebo jednorazovým stavom opitosti alebo drogového opojenia. Zároveň musí byť splnená podmienka, že momentálny duševný stav vylúčil u konajúcej osoby možnosť posúdiť následky svojho konania (vôľová zložka) či vlastné konanie ovládať (ovládacia zložka)*“¹²²⁷. Z uvedenej citácie je zjavné, že spôsobilosť k právnomu jednaniu (svojprávnosť) je totožná s príčetnosťou páchatel'a v trestnom práve¹²²⁸. V podstate ide o iba iné pomenovanie v trestnom práve a občianskom práve. Paradoxné je však to, že žiadny trestnoprávny teoretik nebude mať problém s výrokom: „*K platnému uzatvoreniu právneho úkonu nedôjde, ak je osoba v dobe jeho uzatvorenia nepríčetná*“, avšak rozhodne nebude súhlasiť s výrokom: „*K spáchaniu trestného činu nedôjde, ak páchatel' nemal v dobe spáchania spôsobilosť k právnym úkonom (svojprávnosť)*“. Pritom ide o rozdielne pomenovanie toho istého duševného stavu. **Rozdielny prístup je však na mieste**, pretože stav duševnej poruchy zohráva v týchto právnych odvetviach odlišnú úlohu. Zatiaľ čo v občianskom práve existencia stavu duševnej poruchy v dobe konania spôsobí neplatnosť právneho úkonu (chráni osobu jednajúcu pred neuváženým jednaním), v trestnom práve je okolnosťou vylučujúcou trestnú zodpovednosť (vylúči trestný postih páchatel'a¹²²⁹). Aplikovanie pojatia jedného z týchto odvetví na druhé nie je vhodné, pretože aplikácia pojatia občianskeho práva na trestné činy by znamenala, že by dochádzalo zrejme vždy k vylúčeniu trestnej zodpovednosti, ak by bol trestný čin spáchaný pod vplyvom drog, a naopak aplikácia pojatia trestného práva na právne úkony by znamenala, že by dochádzalo skoro vždy k ponechaniu platnosti právneho úkonu, a to aj keby bolo zjavné, že osoba by nikdy neuzatvorila právny úkon, ak by bola triezva (z dôvodu nevýhodnosti). Napriek uvedenému sa nemôžem zbaviť svojho názoru, že tento druh trestného deliktu sa viac blíži pojatiu občianskeho práva, ako trestného. Dovolím si

---

¹²²⁷ Fekete. str. 348.

¹²²⁸ Príčetnosť označuje spôsobilosť osoby byť páchatel'om, svojprávnosť označuje spôsobilosť osoby právne jednat'.

¹²²⁹ Avšak možnosť uložiť ochranné opatrenie je stále zachovaná. Ďalej platí, že ak sa páchatel' dostal do stavu nepríčetnosti z dôvodu užitia alkoholu alebo návykovej látky a naplnil v tomto stave znaky niektorej skutkovej podstaty (s výnimkou príčetnosti), bude trestaný za spáchanie trestného činu *Opilstva* (§ 363 Trestného zákona SR; § 360 Trestného zákonníka ČR).

tvrdiť, že páchatel' v stave opitosti často nedokáže rozpoznať protiprávnosť svojho konania, pretože jeho myslenie je zmenené¹²³⁰. Podľa môjho názoru tento trestný delikt spočíva čisto v právnom jednaní¹²³¹. Z tohto dôvodu mám zato, že nie je možné spáchať tento trestný čin, ak je páchatel' pod vplyvom účinku drog, pričom tento záver je možné *de lege lata* považovať jedine za oxymoron. Tento krátky exkurz do občianskeho práva však nebol mojím hlavným argumentom. Mojmím zámerom bolo otvorenie, podľa môjho názoru, zaujímavého a možno aj inovatívneho štýlu uvažovania o možnosti spáchania niektoré druhy trestných činov¹²³².

Hlavným argumentom pre bezodkladné zrušenie týchto trestných deliktov je ich protiústavnosť. Tieto trestné delikty sú totiž v priamom rozpore s pravidlom *nemo tenetur edere instrumenta contra se* vyplývajúcim zo zásady prezumpcie neviny. Páchatel' je predsa nesporne trestaný zato, že sa **odmietol aktívne podieľať**¹²³³ na vydaní dôkazu, ktorý ho má usvedčiť. Páchatel' však **nemá povinnosť** sám aktívne vydávať orgánom štátu dôkazy proti sebe (ktoré ho usvedčujú), a preto platí, že nie je možné nijakým spôsobom páchatel'a donucovať (pokutami, fyzickým donútením a inými donucovacími praktikami), ak aktívne nespolupracuje¹²³⁴. Páchatel' má výlučne **povinnosť strpieť získanie dôkazu** orgánmi štátu,

¹²³⁰ K tomu je potrebné pripočítať fakt, že toto konanie nemá čo byť trestným činom, a v skutočnosti sa nejedná o protiprávne konanie, ale o konanie absolútne v súlade s právom (viz nižšie). Vedomosť o „protiprávnosti“ konania teda v tomto zrejme nemôže existovať.

¹²³¹ Tento trestný delikt nie je možné stotožňovať napr. so spáchaním vraždy alebo znásilnením napr. v stave strednej opitosti. Tieto trestné činy sú zo svojej podstaty útoky voči tým najzákladnejším záujmom spoločnosti, a preto ani v stave opitosti nedochádza k strate právneho povedomia o zavrhnutiahodnosti a protiprávnosti týchto skutkov (tento záver platí vo všeobecnosti).

¹²³² Pojatie občianskeho práva je možné použiť aj na ďalšie trestné činy, napr. na trestný čin *Neposkytnutie pomoci* podľa § 177 Trestného zákona SR; § 150 Trestného zákonníka ČR. Asi si nie je ťažké predstaviť situáciu, kedy stredne ťažko opitý páchatel' (chodec) neposkytne pomoc osobe ležiacej na zemi, ktorá je v stave vážneho ohrozenia zdravia, a to preto, že momentálne veľmi nie je schopný rozpoznať, že by v takom stave mohla byť. Avšak o dosť viac komickejšia by bola situácia, keby jej skúšal pomoc poskytnúť. Mám zato, že by jej skôr uškodil, ako pomohol. V tejto súvislosti by bolo zas zaujímavé riešiť otázku spôsobenia ublíženia na zdraví (ťažkého, či ľahkého) páchatel'om, ktorý sa takto v stave opitosti, pokúšal pomôcť poškodenému, avšak z dôvodu absencie triezveho uvažovania, jej spôsobil ujmu na zdraví.

¹²³³ „Lze tedy souhlasit s názorem, vysloveným v několika předchozích nálezech Ústavního soudu (sp. zn. II. ÚS 118/01, II. ÚS 552/05, III. ÚS 561/04, citovaných v odůvodnění nálezu, a sp. zn. II. ÚS 255/05, N 128/37 SbNU 623), že uložením pořádkové pokuty nelze např. sankcionovat obviněného za neuposlechnutí výzvy k vydání věci (§ 78 odst. 3 tr. řádu). Akt vydání věci je pojmově spjat s **aktivním jednáním** - držitel věci např. **musí věc předat "z ruky do ruky", odemknout dveře do místnosti, kde je věc přechovávána, odkrýt skříň apod. K takovýmto pohybovým či komunikačním aktivitám nesmí být obviněný donucován**. Podotýkám, že i v těchto případech samozřejmě je orgán činný v trestním řízení oprávněn vyzvat obviněného k (dobrovolnému) vydání věci a v případě neuposlechnutí výzvy lze vynutit vydání věci jejím fyzickým odnětím (např. překonat odpor držitele věci, násilím odstranit překážku zabraňující přístupu k věci) - zde se od obviněného nepředpokládá aktivní přispění, toliko strpení přípustného úkonu“. Nález Ústavního soudu České republiky, sp. zn. III. ÚS 655/06, odlišné stanovisko sudcu Musila, bod č. 7. Dýchanie do dychového analyzátoru je takisto aktívnym konaním osoby.

¹²³⁴ „Úmluva neobsahuje výslovně právo obviněného mlčet a neobviňovat sebe samého, a to na rozdíl od Paktu, který ve svém článku 14 odst. 3 písm. g) stanoví, že každý, kdo je obviněn z trestného činu, **má právo nebyť**

nucen svědčit proti sobě nebo přiznat vinu. Výbor expertů RE ve zprávě H (70) 7 již v roku 1970 vyslovil názor, že „**zákaz nutit někoho, aby obviňoval sebe samého, je součástí samé podstaty spravedlivého procesu**“, ale judikatura Soudu vyvodila toto právo z čl. 6 poměrně pozdě. Poprvé tak Soud učinil ve věci *Funke v. Francie*. Celní orgány vyzvaly stěžovatele, podezřelého z devizových předpisů, aby předložil doklady týkající se jeho účtů v zahraničních bankách. Poněvadž stěžovatel výzvě nevyhověl, Soud mu ve zvláštním řízení uložil pokutu 1200 FRF a zavázal jej předložit požadované doklady pod pokutou 50 FRF za každý den prodlení. Spříhlédnutím k Paktu a k rozhodnutí Soudního dvora Evropských společenství ve věci *Orkem* z 18. 10. 1989 Soud konstatoval, že „celní orgány vyprovokovali odsouzení pána *Funkeho*, aby získaly určité doklady, jejichž existenci předpokládaly, aniž by o nich měli jistotu. Poněvadž nemohly nebo nechtěly opatřit si je jiným způsobem, pokusily se donutit stěžovatele, aby sám poskytl důkaz trestních činů, které měl údajně spáchat. Zvláštností celního práva nemohou ospravedlnit takový zásah do práva každého obviněného mlčet a nepřispět k vlastnímu obvinění. ... Ve věcech *Heaney a MacGinness v. Irsko* a *Quinn v. Irsko* byli stěžovatelé zatčeni pro podezření z teroristických trestních činů. Byli sice poučeni o právu mlčet, ale podle zákona o trestních činech proti státu byli povinni sdělit, kde se v době činu pohybovali, a to pod trestní sankcí. Když to odmítli, byli odsouzeni každý **k šesti měsícům odnětí svobody**. Soud konstatoval, že vzhledem ke stupni donucení došlo k zásahu do samé podstaty práva neobviňovat sebe samého a mlčet“. Repík. str. 185 - 186 a 188. V tejto súvislosti je však celkom nepochopiteľný úplne opačný právny názor ESLP vyslovený v inom rozsudku: „Ve věci *Tirado Ortiz a Lozano v. Španělsko* se stěžovatelé odmítli podrobiť dechové zkoušce na přítomnost alkoholu v krvi a byli zato odsouzeni každý **k šesti měsícům odnětí svobody**. Soud opakoval, že právo nepřispět k vlastnímu obvinění se týká především vůle obviněného mlčet. Nevztahuje se na skutečnosti, které existují nezávisle na vůli podezřelého, i když jsou opatřeny za použití donucovací moci. Soud odkazuje též na to, že povinnost podrobiť se dechové zkoušce při podezření z požití alkoholu je obecně stanovená ve smluvních státech. Soud tu navazuje na starší judikaturu *Komise*“. Repík. str. 187. Tak čo platí? *Quid est veritas?* Ak by sme použili právny názor z tohto rozsudku, tak pán *Funke* bol v súlade s právom donucovaný vydať údaje o svojich zahraničných účtoch. Nebodaj súd chce tvrdiť, že údaje o účtoch neexistujú nezávisle na vôli obvineného? Takisto, pokuta vo výške 1200 frankov je nebodaj prísnejší trest, ako 6 mesačné odňatie slobody? To je v rozpore s objektívnou realitou. A naopak, vo veci *Tirado Ortiz a Lozano* nedošlo náhodou k: *k zásahu do samé podstaty práva neobviňovat sebe samého a mlčet?* Čo odlišuje tento prípad od prípadov *Heaney a MacGinness v. Irsko* a *Quinn v. Irsko*? Prísnosť uloženého trestu to zjavne nebude. Skutočnosť je taká, že zákaz sebaobviňovania sa vzťahuje na akúkoľvek aktívnu činnosť, teda **vôľou ovládaný pohyb svalstva obvineného**. Nezáleží na tom, že či je obvinený donucovaný preto, že odmieta použiť svaly dýchacieho systému, prikázaným spôsobom, alebo odmieta použiť svalstvo horných končatín pri vydávaní listiny, alebo odmieta použiť svalstvo tváre pri jeho mlčaní. Takisto nezáleží na prísnosti trestu. **Donucovanie je jednoducho kategoricky zakázané**. ESLP rozhodol v príkrom rozpore s tým, čo vyslovil v inom rozsudku, pričom navyše použil komparatívny argument. To máme chápať tak, že ak všetky krajiny Rady Európy budú používať mučenie nato, aby donútili vodiča vozidla dýchnuť do dychového analyzátoru, tak to bude v súlade s právom, pretože predsa prax v zmluvných štátoch je taká? S týmto záverom nie je možné v žiadnom prípade súhlasiť. Ak by bol zavedený na ESLP precedenčný systém, tak by som sa rád pozrel nato, ako by ESLP odôvodnil odklon od vysloveného právneho názoru a prijatie presne opačného. Precedenčný systém však zavedený nie je, čo ESLP často zdôrazňuje, avšak fakticky zavedený je, ale používa sa iba vtedy, ak sa to ESLP v danom prípade hodí. A tieto dva judikáty sú toho skvelým príkladom. ESLP nakoniec odkazuje na staršiu judikaturu *Komise*. Jej rozhodovanie, síce v inej veci, sa nesie v tomto duchu: „*Komise nepřijímala stížnosti v případech, kdy za přestupky byl činěn odpovědným majitel vozidla, který odmítl sdělit, kdo vozidlo řídil v čase přestupku. Právní úpravy jsou různé. Někdy jde o přímou objektivní odpovědnost za přestupek, jindy je deliktem, kterým se stihá, odmítnutí sdělit totožnost řidiče. Podle Komise taková odpovědnost je přípustná z hlediska čl. 6 odst. 2. Komise odmítla i argument, že majitel vozidla je nucen obvinít sám sebe s tím, že tomu tak nutně nemusí být*“. Repík. str. 185. Celá vec sa týmto ešte viac zamotáva, pretože v týchto prípadoch ide výlučne o využitie práva mlčať, takže v tomto svetle je vyslovený názor: „*Soud opakoval, že právo nepřispět k vlastnímu obvinění se týká především vůle obviněného mlčet*“, predsa úplne popretý. Čo teda platí? Čo je pravda? Odpoveď na tieto otázky asi neexistuje. Mám zato, že tento stav existuje práve preto, že trestné právo správne nie je uznané za relatívne samostatné právne odvetvie. ESLP sa pri otázkach, ktoré sa týkajú trestného práva správneho snaží spojiť nespojiteľné, a to zabezpečiť efektívnu ochranu obvinených a zároveň vyhovieť politickým požiadavkám a zaužívanej praxi zmluvných štátov, ktoré veselo používajú trestné právo správne, pričom sa tvária, že vlastne vôbec neexistuje. Zmluvné štáty odmietajú pripustiť, že toto právne odvetvie existuje, pretože to pre nich znamená zmenu existujúcej paradigmy v postihovaní verejnoprávných deliktov, a to takým spôsobom, že im trestanie sťažuje. Obdobná zmena

a za týmto účelom je možné ho donucovať (napr. fyzicky prekonať odpor pre účely odberu krvi, bukálneho výteru a pod.). Ak sa teda usvedčujúci dôkaz nachádza na tele alebo v tele páchateľa, tak ten má iba povinnosť strpieť odobratie dôkazu z jeho tela, nič viac (viz oddiel 10.6.4.). Je možné s určitosťou prehlásiť, že trestný delikt spočívajúci v odmietnutí vyšetrenia na zistenie návykovej látky, nevznikol v odvetví trestného práva¹²³⁵. Tento delikt je typický pre odvetvie správneho práva, pretože jeho podstatou je znemožnenie plnenia úloh verejnej správy¹²³⁶. Páchateľ je trestaný zato, že neumožnil orgánu verejnej správy plniť jeho úlohu (objasňovať podozrenia zo správnych deliktov a zisťovať skutočný stav veci). Tvorca tohto trestného deliktu nebol s určitosťou odborník na trestné právo, pretože si zjavne neuvedomil, že existuje prezumpcia nevinny a z nej plynie pravidlo *nemo tenetur edere instrumenta contra se*. Mám zato, že jeho tvorcom bol určite odborník na správne právo, ktorý sa pozeral na toto konanie páchateľa, ako na skutok, ktorý bráni vo výkone verejnej správy¹²³⁷ a nie, ako na skutok, ktorý je formou obhajoby¹²³⁸. Osobne nedokážem pochopiť, že ako je možné, že sa tento trestný delikt dostal do Trestného zákona SR, keďže je *prima facie* v rozpore s jedným z najstarších trestnoprávných zákazov. Asi žiadny právnik nebude súhlasiť s výrokom: „Ak zákon vylúči alebo postihuje uplatňovanie základných práv a slobôd, pričom ústava ich naopak garantuje, tak sa ich uplatňovaním osoba dopúšťa protiprávneho konania“. Nie, osoba nekoná protiprávne, **zákon je protiústavný**. Nie je náhodou **oprávnený výkon práva** okolnosťou vylučujúcou protiprávnosť? Odmietnutie vyšetrenia je iba jednou z foriem výkonu práva na obhajobu, a v právnom štáte je vylúčené, aby legitímny výkon práva na

---

paradigmy nastala v nedávnej minulosti vtedy, keď sa stredoveký inkvizitný trestný proces používajúci mučenie a prezumpciu viny zmenil na moderný trestný proces. Mám zato, že táto zmena nebola prijímaná vtedajšími vládnucimi štruktúrami s nadšením. Práve naopak, bol to tvrdý boj. Ved' si stačí skúsiť predstaviť, že akú obrovskú zmenu v chápaní si muselo vyžadovať začatie používania prezumpcie nevinny namiesto zaužívanej, a z pohľadu štátu osvedčenej, prezumpcie viny, na ktorú boli orgány činné v trestnom konaní zvyknuté. **Pre nich to bola kataklizma**. Rovnaký boj existuje aj dnes a azda najdôležitejšie miesto v ňom zastáva ESLP, ktorý otvoril dvere pre uznanie trestného práva správneho. Z tohto dôvodu považujem rozhodnutie *Tirado Ortiz a Lozano v. Španielsko* za veľmi paradoxné a pre mňa nepochopiteľné.

¹²³⁵ Dôkazom toho je aj neexistencia takého trestného činu v Trestnom zákonníku ČR.

¹²³⁶ Dnes existuje, bohužiaľ, množstvo trestných deliktov, ktorých individuálny objekt je iba spresnením záujmu na riadnom výkone verejnej správy, ktorý teória správneho práva, mylne považuje za všeobecný objekt správnych deliktov. Ved' ako môže mať taký priestupok *Jazdy pod vplyvom alkoholu* niečo spoločné so záujmom na riadnom výkone verejnej správy? Očividne a objektívne s ním spoločné nemá nič.

¹²³⁷ „**Pretože trestání není veřejně správě vlastní, není jej přirozenou a originální funkci, stalo se uplatňování odpovědnosti za správní delikty významným nástrojem sloužícím k naplňování základních úkolů veřejné správy**“. Prášková. str. 17.

¹²³⁸ Mimochodom aktuálna právna úprava pozná množstvo správnych deliktov, ktoré spočívajú práve v odmietnutí súčinnosti osoby s orgánmi verejnej správy, pričom táto osoba to robí očividne z dôvodu, aby zabránila získaniu usvedčujúceho dôkazu (viz daňové správne delikty).

obhajobu bol považovaný za protiprávny. Z uvedeného je teda nesporné, že existencia týchto trestných deliktov popiera¹²³⁹ ústavou garantované základné práva obvineného, a to prezumpciu nevinu a právo na obhajobu. Vzhľadom na všetky uvedené fakty je nevyhnutné, bezodkladne, zrušiť tieto trestné delikty a prijať ústavne konformnú úpravu. Jediným možným riešením odmietnutia vyšetrenia, je odobratie dôkazu, a to aj proti vôli obvineného. Právna úprava by preto mala byť nastavená tak, že ak dôjde k odmietnutiu vyšetrenia, tak to automaticky založí **dôvodné podozrenie** zo spáchania trestného činu (pri vodičoch motorových vozidiel) alebo priestupku (pri vodičoch nemotorových vozidiel). V oboch prípadoch bude obvinený prevezený do lekárskeho zariadenia, kde mu bude odobratá vzorka krvi. Ak by sa bránil odobratiu krvi, tak policajný orgán si telefonicky zaopatrí súhlas prokurátora (štátneho zástupcu) s odobratím, čo umožní prekonanie odporu obvineného¹²⁴⁰¹²⁴¹. To bude platiť rovnako v trestnom, ako aj priestupkovom konaní. Táto

---

¹²³⁹ „Za popretie základného práva v materiálnom právnom štáte nemožno označiť iba zrušenie základného práva alebo slobody, ale aj **uloženie povinnosti, ktorej plnenie má za následok**, že základné právo alebo sloboda sa pre oprávnenú osobu stane **nedostupné**, alebo orgánom verejnej moci nevykonalné. ... Za povinnosť nemožno označiť príkaz zdržať sa uplatnenia svojho práva, ani príkaz strpieť nerešpektovanie svojho práva orgánom verejnej moci alebo tretou osobou. Také právne postavenie nemá povahu povinnosti. Je obmedzením podliehajúcim režimu čl. 13. ods. 2. ... Nastolenú otázku o subsumpcii zodpovednosti pod ústavnú ochranu možno zhrnúť tak, že povinnosti, ktoré možno ukladať podľa čl. 13. ods. 1, **zahŕňajú povinnosti určujúce druhy protiprávneho správania a podmienky protiprávneho správania fyzických osôb, ako aj právnických osôb, ktorým sa zaručujú základné práva a slobody**“. Drgonec. str. 392 - 393. Z uvedeného jasne vyplýva, že čl. 13 ods. 1 je aplikovateľný na trestné delikty. Ďalej že trestný delikt spočívajúci v odmietnutí vyšetrenia, spôsobuje, že osoba nemôže využívať beztrestne ochranu, ktorú mu poskytuje pravidlo *nemo tenetur edere instrumenta contra se* plynúce z prezumpcie nevinu, a teda, že ochrana je pre ňu nedostupná.

¹²⁴⁰ „**Príkaz na prehliadku tela, na odber krvi alebo na iný obdobný úkon vydá predseda senátu a pred začatím trestného stíhania alebo v prípravnom konaní prokurátor alebo s jeho súhlasom policajt.** Príkaz musí byť vydaný písomne a musí byť odôvodnený“. § 155 ods. 4 Trestného poriadku SR. Písomné znenie príkazu by bolo doručované, až po vykonaní úkonu, a to z dôvodu nevyhnutnosti, čo najrýchlejšieho odberu krvi.

¹²⁴¹ V Českej republike bráni tomuto postupu znenie § 114 ods. 4 Tř: „*Nelze-li úkon podle odstavců 1 až 3 pro odpor podezřelého nebo obviněného provést a nejde-li o odběr krve nebo jiný obdobný úkon spojený se zásahem do tělesné integrity, je orgán činný v trestním řízení oprávněn po předchozí marné výzvě tento odpor překonat; policejní orgán potřebuje k překonání odporu podezřelého předchozí souhlas státního zástupce. Způsob překonání odporu musí být přiměřený intenzitě odporu*“. Z tohto dôvodu sa neprekonáva odpor. V Slovenskej republike je situácia, pretože § 106 Trestného poriadku SR umožňuje prekonať odpor v určených prípadoch:

- ods. 1: „*Osoba, u ktorej sa má vykonať domová prehliadka, prehliadka iných priestorov alebo prehliadka pozemku, osobná prehliadka, prehliadka tela a iné podobné úkony alebo vstup do obydliá, je povinná tieto úkony strpieť*“.
- ods. 2: „*Ak osoba, voči ktorej smeruje úkon uvedený v odseku 1, alebo iná osoba neumožní vykonanie takého úkonu, sú orgány vykonávajúce úkon oprávnené po predchádzajúcej márnej výzve prekonať odpor takej osoby alebo ňou vytvorenú prekážku. O tom urobia záznam do zápisnice*“.

Policajt však musí mať súhlas prokurátora podľa § 155 Trestného poriadku SR (viz predošlá poznámka pod čiarou). Toto ustanovenie je však potrebné upraviť tak, aby obsahovalo výslovne slovné spojenie „*odber krvi alebo biologického materiálu*“.

právna úprava prejde testom proporcionality, pretože zvolený prostriedok je vhodný¹²⁴² k naplneniu sledovaného cieľa¹²⁴³, je potrebný (neexistuje iný, miernejší spôsob¹²⁴⁴) a je aj primeraný v užšom slova zmysle, pretože sledovaný cieľ (verejný záujem) preváži nad záujmom na ponechaní práva na nedotknuteľnosť osoby bez obmedzenia¹²⁴⁵. Nevyhnutnosťou tejto právnej úpravy je vytvorenie jednotného metodického postupu policajného orgánu, v ktorom bude popísaný postup prekonávania odporu (výzva s poučením - opakovanie výzvy - opakované neuposlušnosť - použitie stanoveného donucovacieho prostriedku).

22.6. Súbeh správneho deliktu a trestného činu.

Ďalším problémom *de lege lata* je taktiež súbeh priestupkov (správnych deliktov) a trestných činov. V prípade posudzovaných dopravných trestných deliktov nastávali dve typizované situácie:

---

¹²⁴² Núteným odberom krvi je možné zistiť skutočnú koncentráciu drogy v krvi obvineného.

¹²⁴³ Sledovaným cieľom je zistenie skutočnej koncentrácie drogy v krvi obvineného za účelom objasnenia skutočnosti dôležitej pre trestné, alebo priestupkové konanie (tieto konania sú vyjadrením spoločenského záujmu na odhaľovaní, objasňovaní a spravodlivom potrestaní protiprávnej činnosti). Je nesporné, že zistenie skutočnej koncentrácie drogy v krvi je jedným zo základných predpokladov pre spravodlivé potrestanie.

¹²⁴⁴ Miernejším spôsobom je odber krvi v situácií, kedy obvinený nekladie odpor (strpenie úkonu). Ak sa ten rozhodne klásť odpor, tak si *de facto* sám vyberá razantnejší a nepríjemnejší spôsob odberu. Najvhodnejšie by bolo obvineného pred odberom krvi, pre účely jeho výkonu, krátkodobo uspať. Nevie však, že do akej miery je tento spôsob realizovateľný. K tejto možnosti sa musí vyjadriť lekárska veda (teda, či existujú prostriedky na krátkodobé uspätie osoby, bez ohrozenia jej zdravia týmto úkonom, pričom uspať musí vedieť bežný lekár, nie anesteziológ). Iné spôsoby, ako získať vzorku krvi miernejšie, ma nenapadajú.

¹²⁴⁵ **Praktická konkordácia** je dodržaná, pretože právna úprava ponecháva maximum z obmedzovaného práva. Zásah do práva na nedotknuteľnosť osoby je minimalizovaný v najväčšej možnej miere, pretože k nútenému odberu krvi prichádza až sa situácie, kedy boli všetky miernejšie prostriedky vyčerpané. Nútený odber krvi je mimoriadnym opatrením. **Alexyho vážiaci vzorec** je podľa môjho názoru taktiež dodržaný, pretože záujem na odhaľovaní, objasňovaní a spravodlivom potrestaní protiprávnej činnosti sa dá ohodnotiť, ako podstatný záujem (najvyššie na stupnici), pričom intenzita zásahu do práva na nedotknuteľnosť osoby sa dá ohodnotiť, tiež ako podstatná (najvyššie na stupnici), avšak miera uspokojenia z tohto zásahu (zistenie skutočnej koncentrácie drogy v krvi) prevyšuje intenzitu zásahu. To platí rovnako v prípade trestného, ako aj priestupkového konania. Nie je možné súhlasiť s názorom, že spoločenská škodlivosť priestupku *Jazdy pod vplyvom alkoholu (návykovej látky)* spáchaného vodičom nemotorového vozidla neoprávňuje tak intenzívny zásah do práva na nedotknuteľnosť osoby. Ak by to tak totiž bolo, tak by boli títo páchatelia nepostihnuteľní, v prípade odmietnutia vyšetrenia, čo by v konečnom dôsledku znamenalo, že právny poriadok umožňuje, aby páchatel ťažil z vlastného protiprávneho konania (chráni páchatel'a). Už od staroveku platí, že nikto nesmie mať prospech z vlastného protiprávneho konania (*nemo turpitudinem suam allegare potest*), a preto ak osoba koná protiprávne, tak si musí byť zároveň vedomá toho, že vyšetrovanie a trestanie je nepríjemné a slúži k odobratiu prospechu z protiprávnej činnosti. V tomto prípade je prospechom jazda v stave opitosti, a odobratie toho prospechu nie je možné bez zistenia koncentrácie drogy v krvi. K nútenému odberu krvi navyše dôjde iba v situácií, kedy páchatel' z vlastnej vôle odmieta miernejší spôsob odberu, takže základný režim je nastavený tak, aby čo možno najviac odstránil nepríjemnosť odberu krvi (nepríjemný je ober iba vtedy, ak sa páchatel' dobrovoľne rozhodne, že si z tohto úkonu urobí nepríjemnú záležitosť).

1. Páchateľ jazdí v stave vylučujúcom spôsobilosť v dôsledku čoho spôsobí prostú dopravnú nehodu. V tomto prípade sa zaháji trestné konanie pre spáchanie *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky* podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona SR a zároveň priestupkové konanie pre spáchanie priestupku *Dopravnej nehody*.
2. Páchateľ jazdí v stave vylučujúcom spôsobilosť v dôsledku čoho spôsobí väčšiu dopravnú nehodu. V tomto prípade sa zaháji trestné konanie pre spáchanie *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky* podľa § 289 ods. 3 Trestného zákona SR¹²⁴⁶, pričom je podľa môjho názoru nezákonné, zahájiť priestupkové konanie pre spáchanie priestupku *Dopravnej nehody*, pretože jednak to porušuje princíp *ne bis in idem* a jednak mám zato, že § 289 ods. 3 Trestného zákona SR je *lex specialis* voči priestupku *Dopravnej nehody*¹²⁴⁷.

V prípadoch podľa situácie č. 1 došlo k súbehu trestného činu a priestupku, čo malo pre páchatel'a nepriaznivé následky, pretože sa viedlo aj trestné konanie, v ktorom mu bol uložený trest, aj priestupkové konanie, v ktorom mu bol uložený správny trest. Vzhľadom na prísnu rozhodovaciu činnosť správnych orgánov je zjavné, že páchatel' býva v týchto prípadoch celkovo omnoho prísnejšie postihnutý, ako v prípade, ak svojím skutkom spáchal väčšiu dopravnú nehodu (situácia č. 2), a jeho skutok je prejednávaný iba v trestnom konaní. Najpodstatnejšie však je, že spoločenská škodlivosť situácie č. 2 je nepochybne vyššia, ako v prípade situácie č.1, a preto je nemysliteľné, aby bol páchatel' za situáciu č. 1 celkovo prísnejšie postihovaný, ako za situáciu č. 2. Aktuálnu právnu úpravu preto považujem s poukazom na uvedené za nespravodlivú, nerozumnú a neprimeranú, a preto je potrebné ju zmeniť. *De lege ferenda* ma napadajú tri možnosti, ako je možné vyriešiť tento súbeh:

- Prvou možnosťou je uplatnenie faktickej konzumpcie správneho deliktu trestným činom, takže správne konanie by sa vôbec nezahajovalo. Trestný súd by mal povinnosť zohľadniť okolnosť spáchania správneho deliktu v úvahách o druhu a výmere trestu. Táto koncepcia však zlyháva v dvoch aspektoch. Prvým aspektom je nepreukázanie viny za spáchanie správneho deliktu, takže prihládanie k nepreukázanému správne deliktu by porušovalo princíp prezumpcie nevinu. Druhým aspektom je prípadné

---

¹²⁴⁶ „Kto vykonáva v stave vylučujúcom spôsobilosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky, zamestnanie alebo inú činnosť, pri ktorých by mohol ohroziť život alebo zdravie ľudí alebo spôsobiť značnú škodu na majetku, spôsobil čo aj z nedbanlivosti inému ublíženie na zdraví alebo väčšiu škodu na cudzom majetku, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky“.

¹²⁴⁷ Avšak je pravdepodobné, že správne orgány ignorujú tieto fakty a priestupkové konanie zahajujú.

oslobodenie obvineného spod obvinenia. V tomto prípade by už mohla zaniknúť trestnosť správneho deliktu z dôvodu uplynutia prekluzívnej lehoty. Tento aspekt by však mohol byť, *in eventum*, vyriešený zastavením prekluzívnej lehoty správneho deliktu po vznesení obvinenia.

- Druhou možnosťou je stanovenie zhodnej povinnosti trestnému súdu a správneému orgánu. Táto povinnosť by spočívala v tom, že ten orgán, ktorý by vydával rozhodnutie ako druhý, by musel vo svojej úvahe výmere a druhu trestu (správneho trestu) zohľadniť rozhodnutie prvého orgánu¹²⁴⁸. Napr. správny orgán by rozhodnutie vydal skôr, teda by bol prvým orgánom, takže trestný súd, by musel k tomuto rozhodnutiu prihliadať pri ukladaní trestu. Táto koncepcia je závislá iba od dobrej komunikácie medzi súdmi a správnymi orgánmi. Negatívom však môže byť finančná náročnosť tohto riešenia, pretože sa vedú dva konania v podstate v tej istej veci, čo naráža na princíp hospodárnosti.
- Treťou možnosťou je povinnosť zrušiť rozhodnutie správneho orgánu trestným súdom a jeho nahradenie novým rozhodnutím tohto súdu. Jedná sa o rovnaký koncept, aký je použitý pri inštitúte súhrnného trestu. Táto koncepcia však naráža na princíp del'by moci v štáte, a preto by mohla byť vyhodnotená, ako neprípustný zásah súdnej moci do moci výkonnej. Ďalším negatívom je tiež finančná náročnosť, takisto, ako pri predošlom riešení.

Všetky tieto tri koncepcie sú možné, avšak vzhľadom na nedostatky sa javí druhá, ako najvhodnejšia na zrealizovanie.

Nad rámec uvedeného by som chcel ešte uviesť, že *de lege ferenda* by bolo vhodné, v prípade týchto trestných deliktov, vytvoriť základné skutkové podstaty, ktoré by spočívali iba v ohrození pod vplyvom návykovej látky (jazdy pod vplyvom návykovej látky) bez spôsobenia dopravnej nehody (čisto ohrozujúci delikt) a kvalifikované skutkové podstaty, ktoré by počítali so spôsobením dopravnej nehody (čisto poruchový delikt). Toto riešenie by zároveň vyriešilo vyššie zmienený problém *de lege lata*. Súbeh trestných činov a správnych deliktov je potrebné každopádne vyriešiť všeobecným pravidlom.

---

¹²⁴⁸ Rovnakú požiadavku upravuje aj Odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy č. 91/1o správnych sankciách, v princípe č. 3 ods. 2. Každopádne, to sa týka iba súbehu správnych deliktov, ktoré prejednávajú rôzne správne orgány. *Mutatis mutandis* je však možné tento princíp aplikovať aj na súbeh trestných činov a správnych deliktov.

22.7. Nemožnosť rozdelenia pokuty do splátok.

Značným problémom *de lege lata* je nemožnosť rozdelenia uloženej pokuty do splátok priamo správnym orgánom, pričom, na druhej strane, môže trestný súd bezproblémovo priamo v rozsudku určiť, že peňažný trest bude hrađený formou splátok¹²⁴⁹. Ak chce páchatel' priestupku požiadať o rozdelenie uloženej pokuty do splátok, tak môže tak urobiť iba formou osobitnej žiadosti, ktorú podá určenému správne mu orgánu. Na vyhovenie tejto žiadosti však nie je právny nárok. Tieto fakty vo výsledku znamenajú, že táto aktuálna právna úprava je prísnejšia pre páchatel'a priestupku (správneho deliktu). *De lege ferenda* je preto potrebné umožniť správnym orgánom, aby mohli priamo v rozhodnutí rozdeliť uloženú pokutu do splátok.

22.8. Možnosť uloženia pokuty aj v prípade jej nevyožiteľnosti.

Ďalším problémom *de lege lata* je možnosť uloženia pokuty za spáchanie priestupku, a to aj v prípade jej zjavnej nevyožiteľnosti. Priestupkový zákon SR, Priestupkový zákon ČR, a bohužiaľ ani Nový zákon o priestupkoch¹²⁵⁰, neobsahuje výslovný zákaz ukladania pokuty v tomto prípade. Na druhej strane, § 57 ods. 1 Trestného zákona SR stanovuje, že: „*Pri ukladaní peňažného trestu súd prihliadne na osobné a majetkové pomery páchatel'a. Peňažný trest neuloží, ak je zjrejmé, že ho odsúdený nebude schopný zaplatiť*“. Rovnaký zákaz obsahuje § 68 ods. 6 Trestného zákonníka ČR¹²⁵¹. Z uvedeného vyplýva, že trestný súd je pri ukladaní peňažného trestu za trestný čin obmedzený jeho vymožitelnosťou¹²⁵², ale správny orgán pri ukladaní pokuty za priestupok (správny delikt), takto obmedzený nie je. Samozrejme, aj správny orgán má pri určovaní druhu a výšky správneho trestu prihliadať na pomery páchatel'a, teda aj na majetkové pomery. Ako však vyplynulo z rozhodovacej

¹²⁴⁹ „Podľa § 56 ods. 3 Tr. zák. súd určuje, že obžalovaná môže splatiť peňažný trest v mesačných splátkach po 50,- €“. Rozhodnutie č. 25, sp. zn. 1T/58/2012, príloha č. 4.4.6.

¹²⁵⁰ § 46 ods. 1: „Pokutu lze uložit ve výši stanovené zákonem. Není-li výše pokuty zákonem stanovena, pokutu lze uložit ve výši nepřesahující částku 1000 Kč“.

§ 46 ods. 2: „Pokuta je splatná do 30 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o přestupku nabylo právní moci, pokud správní orgán nestanoví lhůtu jinou“.

¹²⁵¹ „Peněžitý trest soud neuloží, je-li zřejmé, že by byl nedobytný“.

¹²⁵² „Vzhledem k tomu, že obžalovaný je nemajetný a nemá žádný příjem, když nemá práci, je evidován na úřadu práce, nemohl být ukládán trest peněžitý“. Rozhodnutie č. 14, sp. zn. 1T 38/2013, príloha č. 8.2.6. „Pri ukladaní peňažného trestu je súd povinný skúmať osobné a majetkové pomery obžalovaného a nemôže ho uložiť, ak by bol zrejme nevykonateľný, ktorú nevykonateľnosť obžalovaný v podstate naznačil, keď jeho pravidelný príjem je nižší, ako nutné životné náklady“. Rozhodnutie č. 2, sp. zn. 0T/40/2015, príloha č. 4.1.4.

činnosti, správne orgány neprihliadajú k majetkovým pomerom páchatel'a, pretože v mnohých prípadoch bola uložená (pomerné vysoká) pokuta osobám s veľmi nízkymi alebo dokonca žiadnymi príjmami (dôchodcovia, študenti, osoby poberajúce sociálne dávky). Správne orgány tak úplne ignorujú právny záver uvedený v rozhodnutí R 22/1977 - II, ktorý sa vzťahuje nepochybné aj na ukladanie pokút¹²⁵³. Navyše trestný súd môže „vymáhať“ uložený peňažný trest iba v tom prípade, ak by páchatel' úmyselne zmaril výkon tohto trestu. Ak páchatel' nezmaril úmyselne výkon pre určitú objektívnu skutočnosť, tak trestný súd je oprávnený upustiť od zvyšku výkonu tohto trestu¹²⁵⁴. Tieto fakty vo výsledku znamenajú, že aktuálna právna úprava je opäť prísnejšia pre páchatel'a priestupku (správneho deliktu). *De lege ferenda* je preto potrebné obmedziť ukladanie pokuty jej reálnou vymožiteľnosťou, tak ako v prípade peňažného trestu a takisto nemožnosť vymáhania pokuty, ak to páchatel'a (osoby jemu blízke) dostane do existenčných problémov.

22.9. Vyvrátenie protiargumentu k navrhovanej reforme¹²⁵⁵.

V teórii správneho práva sa vyskytujú názory, ktoré neuznávajú trestné právo správne, marginalizujú ho, pričom zakladajú svoju argumentáciu na tom, že trestanie nie je správnym orgánom vlastné, pretože to nie je ich primárnou činnosťou¹²⁵⁶. Áno, tento argument je nepochybné správny, avšak tento argument je, pre niekoho možno paradoxne, **v prospech** uznania trestného práva správneho za právne odvetvie *sui generis*. Pre pochopenie tejto názorovej skupiny, je potrebné poznať zvláštnosti správnoprávnej zodpovednosti.

Správnoprávna zodpovednosť sa tradične rozdeľuje na dve vetvy, a to na **trestnú**, ktorá používa **trestné sankcie**, ktorých účelom je potrestanie páchatel'a za porušenie noriem

¹²⁵³ „Peňažný trest nemožno uložiť, ak je zrejmé, že by bol nevyožiteľný. Pri skúmaní tejto podmienky uloženia peňažného trestu treba zisťovať aj záväzky obvineného, predovšetkým rozsah jeho zákonnej vyživovacej povinnosti a rozsah povinnosti na náhradu škody, ktoré zásadne majú prednosť pred zaplatením peňažného trestu“. Komentár Čentíš. str. 116.

¹²⁵⁴ „Určenie náhradného výkonu trestu je viazané len na situáciu, že odsúdený úmyselne zmaril výkon peňažného trestu, t.j. peňažný trest nezaplatil v stanovenej lehote. Súd preto nemôže rozhodnúť o nariadení výkonu náhradného trestu len z dôvodu, že odsúdený počas jeho výkonu stratil možnosť jeho splnenia (napr. z dôvodu straty zamestnania) alebo by výkonom peňažného trestu bola ohrozená výchova alebo výživa osoby, o ktorú sa podľa zákona odsúdený stará. V takomto prípade súd uznesením upustí od výkonu peňažného trestu alebo jeho zvyšku - pozri vysvetlivky k § 432 ods. 1 TP“. Komentár Čentíš. str. 115.

¹²⁵⁵ **Základným zdrojom, z ktorého vychádzajú uvádzané argumenty je monografia: Repík, B. *Evropská úmluva o ľudských právach a trestní právo*. Praha: Orac, 2002, 261 s. Mám zato, že každý, kto si prečíta túto monografiu môže dospieť iba k takým východiskám, aké predkladám v tejto podkapitole. Vzhľadom na pozíciu hlavného zdroja tejto monografie, budem na ňu odkazovať iba výnimočne.**

¹²⁵⁶ Prášková. str. 4 - 5.

správneho práva (majú odplatný charakter), a na **netrestnú**, ktorá na používa tzv. **obnovujúce sankcie**, ktorých účelom je zjednať nápravu následkov porušenia normy správneho práva pomocou obnovenia do pôvodného stavu (majú reparačný alebo preventívny charakter)¹²⁵⁷, a ktoré sa realizujú správnymi aktmi alebo faktickým úkonmi (napr. odstránenie stavby, stiahnutie výrobku z predaja, odňatie koncesie, zastavenie výroby, zadržanie vodičského preukazu, nútená správa a pod.)¹²⁵⁸. Už z tohto mála, čo je uvedené, je zjavné, že **trestná vetva má povahovo bližšie k trestnému právu**, ako k správnenému právu. Ved' správny orgán rovnako, ako trestný súd, uplatňuje trestnú právomoc štátu s cieľom spôsobiť ujmu páchatelovi za nedodržanie právnej normy. Najzásadnejší rozdiel je teda iba v orgáne, ktorý vyvodzuje zodpovednosť trestného charakteru. Naopak **netrestná vetva je vyplýva zo samotnej podstaty činnosti verejnej správy**, a preto nemá s trestným právom nič spoločné. Správne orgány existujú na plnenie úloh verejnej správy, čím presadzujú verejný záujem. Pri vyvodzovaní netrestnej vetvy správnoprávnej zodpovednosti nedochádza k uplatňovaniu trestnej právomoci štátu, ale k uplatňovaniu takých oprávnení verejnej správy, ktoré majú zabezpečiť jej riadny výkon (t.j. plnenie zákonom vymedzených úloh). Netrestná vetva správnoprávnej zodpovednosti je neoddeliteľne spojená s **odvetvím správneho práva**, teda odvetvia, ktoré **existuje na zabezpečenie „organizačno-technického“ chodu štátu (spoločnosti)**¹²⁵⁹. Odvetvie správneho práva je tvorené tradične právnymi normami registračnými, evidenčnými, organizačnými, technickými alebo normami upravujúcimi bezpečnostné požiadavky určitých činností. Z tohto dôvodu obsahuje tradične také príkazy a zákazy, ktoré majú zabezpečiť ochranu spoločenských záujmov, ktoré súvisia s bezpečnosťou osôb, s riadnym výkonom verejnej správy a s ochranou autority orgánov verejnej správy. Postupom času však do správneho práva začali prenikať aj právne normy trestného charakteru, čo bolo dôsledkom pre vyvinutie mladšej, trestnej vetvy správnoprávnej zodpovednosti. Je úplne logické, že správne orgány od počiatku nazerali a stále nazerajú aj na trestnú vetvu správnoprávnej zodpovednosti **pohľadom správneho práva, a nie pohľadom trestného práva**, čo je odpoveďou na otázku, že: „*Prečo nezohľadňujú jej špecifiká?*“. Ved' teória správneho práva sa nevie vyrovnáť napríklad s už tak základnými trestnoprávnymi

¹²⁵⁷ „Jak již bylo výše uvedeno, lze správní sankce podle jejich charakteru a účelu členit na správní tresty a sankce netrestního charakteru (sankce obnovující povahy). ... Netrestní opatření mají nápravný, zajišťovací, ochranný charakter, jejich funkcí není represe“. Prášková. str. 18., tiež str. 10 - 11.

¹²⁵⁸ Prášková. str. 18 - 19. Machajová. str. 252 - 253.

¹²⁵⁹ Z tohto dôvodu sa nazýva správne - od slova spravovať.

pravidlami, akými sú *nemo tenetur se ipsum accusare* a *nemo tenetur edere instrumenta contra se* (viz podkapitola 22.5.), pričom prvé obsahoval už judaistický talmud, a druhé sa z prvého vyvinulo najmä v 18. storočí judikatúrou Najvyššieho súdu USA¹²⁶⁰. Azda najlepším príkladom absolútneho popretia týchto pravidiel je vyvodzovanie zodpovednosti za trestný delikt *Odmietnutie vyšetrenia na zistenie návykovej látky* a za mnoho daňových správnych deliktov, ktoré z pohľadu trestného práva spočívajú v neposkytnutí usvedčujúcich dôkazov¹²⁶¹. **Avšak tento stav je úplne logický**, pretože trestná vetva správnoprávnej zodpovednosti je **správnemu právu cudzia**¹²⁶². **Je to cudzí element**, ktorý z jej povahy do odvetvia správneho práva **nepatrí**¹²⁶³. Z tohto dôvodu, celkom oprávnene, existujú v radoch teoretikov odvetvia správneho práva vyššie citované názory. Je faktom, že trestnú vetvu správnoprávnej zodpovednosti pretlačil do noriem správneho práva zákonodarca¹²⁶⁴, nie

---

¹²⁶⁰ Musil, J. *Zákaz donucování k sebeobviňování (nemo tenetur se ipsum accusare)*. Kriminalistika, 2009, č. 4. str. 1 a 10 - 11.

¹²⁶¹ Osobne som sa zúčastnil odbornej prednášky s názvom: „*Ne bis in idem? - Vztah penále podle daňového řádu a trestního činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby*“, ktorú organizovala Katedra finančného práva a finanční vedy Právnickej fakulty Univerzity Karlovej. Táto prednáška sa konala deň po tom, čo rozšírený senát Najvyššieho správneho súdu Českej republiky vydal uznesenie sp. zn. 4 Afs 210/2014 - 57, v ktorom konštatoval, že: „**Penále podle § 37b zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění účinném od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2010, a § 251 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, má povahu trestu; je na ně třeba aplikovat čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 a 7 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod**“. Na tejto prednáške som mal možnosť osobne sledovať zhrozenie a obavy nad znefunkčnením výberu daní zo strany teoretikov odvetvia finančného práva, v situácií, ak by sa mali používať štandardne trestnoprávne princípy pri výbere daní, a teda pri trestaní daňových správnych deliktov. Tento záver totiž vyplýva z citovaného výroku a odôvodnenia uznesenia. Týmto príkladom chcem podporiť argument o cudzorodosti trestnej vetvy správnoprávnej zodpovednosti v správnom práve. Na tejto prednáške boli prítomní mnohí odborníci, a medzi nimi aj sudca Najvyššieho správneho súdu Baxa, ktorý sa podieľal na vydaní predmetného uznesenia, a ktorý sa v súvislosti s právnou vetou uznesenia vyjadril približne nasledovne: „*Víte, ono je hodně na zvážení, že proč by jakékoli porušení právní normy mělo být správním deliktem, a teda proč musí být trestáno. O to víc v situaci, kdy se daňové zákony stále mění a jejich adresáti se v nich mohou jenom těžce orientovat*“. Tieto výroky úplne presne vystihujú problémy, ktoré očividne odvetvie správneho práva prehladá.

¹²⁶² „... *trestání není veřejné správě vlastní, není jej přirozenou a originální funkcí* ...“. Prášková. str. 17.

¹²⁶³ Cudzorodosť je možné vidieť aj na tomto konštatovaní Machajovej: „*Pojem trestná zodpovednosť sa v teórii správneho práva nevžil, pretože ide o inštitút typický pre trestné právo a teda pre súdne trestanie. Z rovnakých dôvodov sa v teórii v súvislosti so správnym trestaním používa pojem sankcia častejšie než pojem trest, alebo tiež správny (administratívny) trest; legislatíva používa prevažne pojem sankcia*“. Machajová. str. 253. V tejto súvislosti by som vypíchol, že teória správneho práva na jednej strane nechce používať pojem trest, avšak na druhej strane, hojne používa slovné spojenie správne trestanie. Malá disharmónia.

¹²⁶⁴ Jej vznik je spojený s tzv. policajným štátom. Stalo sa tak koncom 18. storočia, kedy bol zákonodarcom cisár. Ten jozefínskym *Všeobecným trestným zákonníkom o zločinoch a trestoch z roku 1787* umožnil, aby boli správne delikty stíhané tzv. politickou vrchnosťou, pričom kriminálne delikty naďalej stíhali súdy. Týmto zákonom došlo prvýkrát k rozdeleniu trestných deliktov na trestné činy a správne delikty. Mates. str. 3. Takisto bolo prvýkrát zverené a umožnené používanie trestnej právomoci inému orgánu, ako súdu (je samozrejmom pravdou, že v dávnejšej minulosti trestnú právomoc uplatňoval sám panovník a všetky osoby, ktorým udelil také privilégium - šľachta, úradníci panovníka a pod.). Postupom času sa z politickej vrchnosti vyvinuli moderné správne orgány (i keď dodnes organizáciu a činnosť verejnej správy riadi vláda - politický orgán).

teoretici odvetvia správneho práva. Z tohto dôvodu existuje *de lege lata* taký obrovský chaos, pretože zákonodarca dodnes ignoruje právnu teóriu, ktorá sa s aktuálnym stavom pochopiteľne nemôže vyrovnat'¹²⁶⁵. Je jednoznačné, že najväčším a dlhotrvajúcim¹²⁶⁶ problémom trestného práva správneho je fakt, že zákonodarca sa tvári tak, **akoby toto právne odvetvie vôbec neexistovalo**, pričom ho na druhej strane, nemá žiadny problém v hojnej miere používať¹²⁶⁷. Aktuálne už azda ani neexistuje zákon patriaci do správneho práva, ktorý by neupravoval správne delikty a správne tresty, ktoré správne orgány ukladajú za porušenie noriem v ňom uvedených. **Inými slovami, každý zákon umožňuje trestanie** (existuje stav absolútnej hypertrofie trestnej represie¹²⁶⁸), **avšak taký zákon, ktorý by zodpovedal špecifikám trestania a ktorý by mali správne orgány povinnosť používať, neexistuje**¹²⁶⁹. Takýto prístup považujem za schizofrenický.

Marginalizácia odvetvia trestného práva správneho, či dokonca popieranie jeho existencie, má obrovsky neblahé následky, ktoré si odnesú, ako vždy, iba adresáti noriem správneho práva (a nimi sú často podnikatelia, ktorí vytvárajú pracovné miesta a HDP krajiny). *De lege lata* sa správne delikty procesne riadia správnym poriadkom, pričom je možné za ne ukladať často vyššie pokuty, ako za trestné činy. **Správnym poriadkom?!**¹²⁷⁰ Áno, tým procesným právnym predpisom, ktorý všeobecne upravuje správne konanie pre **všetky oblasti verejnej správy**. Aby toho nebolo dosť, tak v Slovenskej republike platí navyše ešte starý, dnešným potrebám extrémne nevyhovujúci, **správny poriadok (zák. č. 71/1967 Zb.)**, ktorý nedostačuje ani pre potreby samotných rozličných správnych procesov, ktoré sú vlastné verejnej správe a nieto ešte pre potreby konania trestného charakteru. No a teraz si skúsme predstaviť, že by sa napr. trestný čin **Vraždy** procesne riadil týmto správnym poriadkom.

¹²⁶⁵ Veď úplne postačí poukázať na problematiku delenia správnych deliktov v teórii správneho práva.

¹²⁶⁶ Rovnaké problémy ako dnes sa riešili celé obdobie prvej republiky. Mates. str. 4 - 8.

¹²⁶⁷ „*Trestní pravomoc orgánů veřejné správy je v České republice značná, a to nejen z hlediska svého rozsahu, ale též závažnosti právních následků správních deliktů. Je nepochybnou skutečností, že vrůstá počet zákonů, které upravují správní delikty. Zatímco v roce 1993 obsahoval náš právní řád koleny stovky takových zákonů, dnes jich je více než dvě stě. V podstatě každý nově přijímaný nebo novelizovaný zákon z oboru veřejné správy obsahuje ustanovení o správních deliktech. Kromě vzrůstajícího počtu skutkových podstat správních deliktů je třeba konstatovat také vzrůstající závažnost, přísnost správních trestů*“. Prášková. str. 21. (tiež str. 44).

¹²⁶⁸ Prášková. str. 43 - 47.

¹²⁶⁹ „*U správních deliktů s výjimkou přestupků nemáme právní úpravu „obecné části“, existuje jen několikatisícová masa „zvláštní části“*“. Prášková. str. 44. Tento záver platí rovnako aj v prípade Slovenskej republiky. V prípade Českej republiky sa tento stav zlepšil prijatím Nového zákona o priestupkoch, avšak nemôžem súhlasiť s tým, že jeho prijatím je reforma trestného práva správneho zakončená. Tento zákon je nedostatočný predovšetkým v procesualnej oblasti, pretože neobsahuje také záruky, aké má trestný proces mať.

¹²⁷⁰ Zákon č. 500/2004 Sb. Správni řád. Obdobný zákon mal existovať už dávno v Slovenskej republike. Prijatím Nového zákona o priestupkoch sa však tento stav v Českej republike napravil.

Vynikajúce. Úplne tento procesný právny predpis vystihuje špecifiká konania trestného charakteru¹²⁷¹. Určite. Takto sa momentálne zákonodarca (a s ním všetci tí, ktorí popierajú existenciu trestného práva správneho) správa k páchatelom správnych deliktov. Je možné konštatovať, že prejednávanie podľa správneho poriadku je určite nevýhodné pre obvinených, pretože neexistujú garancie spravodlivého procesu¹²⁷². Takéto prejednávanie je však určite výhodné pre správne orgány, pretože tie nemusia riešiť takú zbytočnosť akou je zabezpečenie spravodlivého procesu pre obvineného¹²⁷³.

V tejto neblahej situácii **zohrávajú zásadnú úlohu sudy**. Za najdôležitejší súdny orgán sa dá určite *Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu* (ďalej citované ako „ESLP“), pretože jeho judikatúra je základom pre emancipáciu odvetvia trestného práva správneho. Záruky pri vyvodzovaní zodpovednosti za trestné delikty obsahujú viaceré články Európskeho dohovoru (hmotnoprávne aj procesné), pričom v ich texte sa výslovne píše iba o trestných činoch (použitie jazykovej výkladovej metódy). ESLP však tieto záruky pomocou judikatúry vzťahol aj na správne delikty (použitie teleologickej výkladovej metódy). Určite najdôležitejším článkom, z pohľadu trestania správnych deliktov, je čl. 6. Európskeho dohovoru, ktorý upravuje minimálne procesné záruky pre konanie trestného charakteru¹²⁷⁴. ESEP sa pri posudzovaní pôsobnosti (aplikovateľnosti) čl. 6 sa zameriava na dva aspekty:

---

¹²⁷¹ Je teda paradoxné, že na jednej strane trestný čin *Všeobecného ohrozenia* podľa § 284 ods. 4 Trestného zákona SR (spôsobenie následku smrti viacerým osobám) sa nesmie prejednávať podľa správneho poriadku, pretože je potrebné zabezpečiť záruky spravodlivého procesu pre obvineného, ale na druhej strane, správny delikt podľa § 34 ods. 1 zák. č. 541/2004 Z.z. o mierovom využívaní jadrovej energie (atómový zákon), ktorým sa postihuje napr. využitie jadrovej energie na iné ako mierové účely, a ktorého spáchanie môže spočívať v totožnom jednaní, ako v prípade trestného činu *Všeobecného ohrozenia*, je možné bezproblémovo *de lege lata* prejednávať podľa správneho poriadku, pričom ten neposkytuje **absolútne žiadne záruky** spravodlivého procesu pre obvineného.

¹²⁷² Zrejme z tohto dôvodu sa disciplinárne správne delikty členov Slovenskej a Českej advokátskej komory prejednávali subsidiárne podľa trestných poriadkov:

- § 57 ods. 7 zák. č. 586/2003 Z. z. o advokácii: „*Ak tento zákon alebo disciplinárny poriadok komory priamo neupravujú niektoré postupy v disciplinárnom konaní alebo postavenie, práva a povinnosti účastníkov konania, použijú sa primerane ustanovenia osobitného predpisu*“ (toto ustanovenie odkazuje na Trestný poriadok);
- § 35e ods. 2 zák. č. 85/1996 Sb. o advokácii: „*Nestanoví-li tento zákon nebo kárný řád něco jiného nebo nevyplývá-li něco jiného z povahy věci, použijí se v kárném řízení přiměřeně ustanovení trestního řádu*“.

Advokáti sú si veľmi dobre vedomí, že správny poriadok neposkytuje žiadne záruky pre spravodlivý proces, a preto si vymohli, aby platil subsidiárne trestný poriadok pri vyvodzovaní disciplinárnej zodpovednosti.

¹²⁷³ Navyše v mnohých prípadoch nemusia dokazovať ani zavinenie, takže dokazovanie sa redukuje iba na preukázanie protiprávneho konania, následku a príčinnej súvislosti, takže v podstate na mechanickú činnosť. Napriek tomu majú umožnené ukladať značne vysoké pokuty.

¹²⁷⁴ „*1. Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale*

1. **Hmotnoprávna povaha predmetu konania (skutku).** ESĽP posudzuje, že či je možné kvalifikovať prejednávany skutok, ako trestný čin (trestné obvinenie) v zmysle čl. 6 Európskeho dohovoru. ESĽP vytvoril a používa autonómny európsky význam slov *trestný čin* a *trestné obvinenie*, ktorý je extenzívny, takže tieto pojmy je potrebné vykladať materiálne, teda ako ***trestný delikt*** a ***obvinenie z trestného deliktu***¹²⁷⁵.
2. **Procesné záruky konania (kvalita).** „*Řízení, v němž se rozhoduje o trestním obvinění, lze vymezit ze dvou relativně samostatných hledisek. Z prvního hlediska jde o určení začátku a konce tohoto řízení, včetně toho, rozhodování o kterých otázkách patří do tohoto řízení, a včetně toho, zda a jakým způsobem se uplatňují jednotlivé záruky článku 6 v různých stadiích trestního řízení (1). Druhým hlediskem je, zda vůbec a popřípadě které záruky čl. 6 se vztahují na různá řízení související s vlastním trestním řízením, která probíhají současně s ním nebo mu předcházejí, popř. po něm následují. Je to např. rozhodování o vazbě, rozhodování ve výkonávacím řízení, atd. (2)*“¹²⁷⁶.

---

tlač a verejnosc' môžu byť vylúčené buď po dobu celého alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by vzhľadom na osobitné okolnosti mohla byť verejnosc' konania na ujmu záujmom spravodlivosti.

2. *Každý, kto je obvinený z trestného činu, považuje sa za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.*

3. *Každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva:*

a) *byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia vzneseného proti nemu;*

b) *mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby;*

c) *obhajovať sa osobne alebo prostredníctvom obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá dostatok prostriedkov na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú;*

d) *vypočúvať alebo dať vypočúvať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie na vypočúvanie svedkov vo svojom prospechu za rovnakých podmienok, ako v prípade svedkov proti nemu;*

e) *mať bezplatnú pomoc tlmočníka, ak nerozumie jazyku používanému pred súdom, alebo ak týmto jazykom nehovorí“.*

¹²⁷⁵ „*Různorodost deliktů veřejného práva v prostoru i v čase postavila před Soud otázku, jak zachovat rovnost smluvních států při plnění jejich závazku zajistit každému právo na spravedlivý proces, jestliže se rozhoduje o „oprávněnosti trestního obvinění proti němu“ (čl. 6 odst. 1 Úmluvy), a jak zabránit tomu, aby u obsahově stejného deliktu se občan jednou těšil právu na spravedlivý proces, jindy nikoli, podle toho, za stát kvalifikuje delikt ve svém vnitrostátním právu jako trestní nebo jako správní či jiný. Zabránil tímto nežádoucím důsledkům a možnosti obcházet procesní záruky poskytované čl. 6 Úmluvy tím, že stát jednoduše vyčlení určitý delikt z trestního práva, má za účel tzv. autonomní výklad pojmu „trestní obvinění“ v čl. 6 odst. 1 Úmluvy, tj. výklad, který pouze neodkazuje na význam tohoto pojmu ve vnitrostátním právu příslušného státu, **ale dává mu „evropský“ význam, platný stejně pro všechny smluvní státy**“.* Repík. str. 102 - 103.

¹²⁷⁶ Repík. str. 109. „*Rozhodování o trestním obvinění se rozumí rozhodování o vině a trestu, popř. jiné sankci, jejímž předpokladem je uznání viny, a to jak z hlediska skutkového, tak právního, včetně rozhodování o předběžných otázkách, jejichž vyšetření je pro rozhodnutí o vině nebo trestu potřebné*“. Repík. str. 109.

Prelomovým rozhodnutím pri posudzovaní týchto prvého aspektu je prípad *Engel proti Holandsku*, v ktorom ESLP vymedzil podmienky použiteľnosti čl. 6 Európskeho dohovoru¹²⁷⁷ a vytvoril tzv. 3 Engelsové kritériá:

1. **Je potrebné skúmať ako označuje trestný delikt štát.** Nie je však rozhodujúce **formálne označenie** deliktu podľa vnútroštátneho práva, pretože dôležitejšie sú ďalšie kritériá. Skutočnosť, že je delikt označený za trestný čin, správny delikt, alebo inak je iba základným východiskom pre úvahu. Avšak, ak je delikt označený za trestný čin, tak je čl. 6. použiteľný vždy (v tomto prípade je toto kritérium rozhodujúce). Ak existujú pochybnosti o trestnej povahe deliktu, tak ESLP preferuje skôr extenzívny výklad čl. 6., čo znamená, že skôr sa má poskytovať ochrana, ako nemá. Tento postoj súvisí so základnými princípmi materiálneho právneho štátu.
2. **Je potrebné skúmať povahu deliktuálneho konania.** Treba zisťovať:
  - povahu zákonom chráneného záujmu, ktorý delikt ohrozuje alebo porušuje (ide o všeobecný záujem alebo o čiastkový - partikulárny - záujem);
  - okruh možných páchatel'ov (všetky deliktuálne zodpovedné osoby, alebo iba úzka skupina osôb - osoby so zvláštnym statusom);
  - sledovaný účel sankcie (represívny, alebo nápravný¹²⁷⁸).
3. **Je potrebné skúmať povahu hroziacej sankcie.** Treba zisťovať druh a tvrdosť (prísnosť, závažnosť) reálne hroziacej sankcie za spáchanie posudzovaného deliktu. Inak povedané, akú veľkú ujmu by predstavovala na základných právach a slobodách páchatel'a, ak by mu bola uložená.

V Engelsovom teste je dôležité, že postačí naplniť iba jedno kritérium, aby sa na trestný delikt vzťahoval čl. 6. Európskeho dohovoru (kritériá sú alternatívne). Avšak ako v prípade každého súdneho testu vzniká riziko jeho nejednotného používania, a tento problém neobišiel ani ESLP¹²⁷⁹. V každom prípade platí, že ESLP v nadväznosti na tento judikát vytvoril a

---

¹²⁷⁷ Predpis č. 209/1992 Zb. Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí o dojednaní Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Protokolov na tento Dohovor nadväzujúcich (ďalej len „*Európsky dohovor*“).

¹²⁷⁸ „*To se odráží v právu trestním, ale zejména ve správním právu doslova proliferačí správních deliktů různých typů, správních přestupků, jiných správních deliktů, disciplinárních a pořádkových deliktů apod. Všechny tyto delikty jsou postihovány sankcemi represivními, nikoli reparační povahy, které jsou obdobné trestům za trestné činy a které svou výměrou někdy převyšují i obdobný trest za trestní čin*“. Repík. str. 102.

¹²⁷⁹ Repík. str. 106 - 108. Avšak prípady nejednotného prístupu boli skôr nelogické a nepresvedčivé výnimky, ako pravidelný postup.

rozvinul svoju judikatúru tak, že niet dnes pochyb o tom, že na slovenské a české správne delikty¹²⁸⁰ sa vzťahuje čl. 6. Európskeho dohovoru¹²⁸¹. Na túto judikatúru nadviazali aj slovenské a české súdy. Ústavný súd Slovenskej republiky a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa vyjadrili k platnosti čl. 6 Európskeho dohovoru na správne delikty nasledovne: *„Podľa ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva nie je rozhodujúca klasifikácia protiprávneho konania na správne delikty a trestné delikty vnútroštátnym poriadkom. Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva je potrebné i sankcie v priestupkových veciach vo forme pokuty považovať za sankcie represívneho charakteru a dospel k záveru, že ide o trestné veci, a to bez ohľadu na relatívne nízke sankcie. Vo všetkých veciach, ktoré je možné subsumovať pod pojem „veci trestného charakteru“ musí mať osoba, proti ktorej sa*

¹²⁸⁰ Azda jedinou výnimkou sú disciplinárne správne delikty, pretože ESEP nepovažuje správne tresty za dostatočne prísne. Repík. str. 107. S týmto názorom kategoricky nesúhlasím. Typickým špeciálnym správnym trestom za disciplinárne delikty je strata možnosti vykonávania daného povolania (prepustenie zo služobného pomeru, vyškrtnutie zo zoznamu advokátov a pod.). Tento trest znamená pre potrestaného jednak momentálnu stratu prostriedku jeho obživy a jednak stratu možnosti vykonávať povolanie, ktoré vykonáva rád a do ktorého investoval množstvo vlastného času, ktorý mu nikto nevráti späť (náklady stratených príležitostí). Nemožnosť vykonávať povolanie, ktoré si osoba vybrala za svoje životné, považujem jeden z najprísnejších trestov vôbec, pretože potrestaný stráca motiváciu, chuť do života a spravidla nemôže uplatniť svoj osobnostný potenciál naplno, čo sa často negatívne odrazí v jeho ďalšom živote (zatrpknutosť, rozvoj závislostí a pod.). Takisto, správny trest pokuty, ktorý je v prípade týchto deliktov spravidla určovaný percentuálne (napr. zníženie platu o 15% na pol roka), považujem za pomerne prísny. Vzhľadom na fakt, že v ESEP v prípade Öztürk v. Nemecko, považoval za dostatočne prísny trest pokutu vo výške 60 nemeckých mariek, považujem závery ESEP o miernosti disciplinárnych správnych trestov, za nepochopiteľné.

¹²⁸¹ „V prípade Öztürk proti Nemecku (1984) Evropský soud pro lidská práva klasifikoval delikt, jehož se stěžovatel dopustil porušením dopravních předpisů (zavinil dopravní nehodu, při níž způsobil majetkovou škodu, za což mu byla uložena pokuta ve výši 60 německých marek), jako trestní obvinění ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy, přestože podle německého práva nešlo o trestný čin, ale o správní delikt (přestupek). Soud v této souvislosti připomněl, že německé dopravní předpisy a zákon o přestupcích mají všeobecný charakter a účel sankce (pokuty) je jednak odstrašující, jednak trestní. Jako trestní obvinění ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy Evropský soud pro lidská práva posoudil též dopravní přestupek spočívající v nepřipoutání se bezpečnostními pásy [Schmautzer proti Rakousku (1995)], dopravní přestupek spočívající v odmítnutí výzvy policie podstoupit dechovou zkoušku [Umlauf proti Rakousku (1995)], dopravní přestupek spočívající v jízdě pod vlivem alkoholu a způsobení dopravní nehody s následkem smrti [Gradinger proti Rakousku (1995)] nebo dopravní přestupek spočívající v překročení maximální povolené rychlosti na dálnici [Palaoro proti Rakousku (1995)].

V případech Lauko proti Slovensku (1998) a Kadubec proti Slovensku (1998) Evropský soud posuzoval charakter přestupku proti veřejnému pořádku podle § 47 a přestupku proti občanskému soužití podle § 49 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, tj. stejného zákona, který byl uplatněn i v právě projednávaném případě. I v těchto případech Evropský soud posoudil obvinění z přestupku jako trestní obvinění (pan Lauko se dopustil přestupku proti občanskému soužití spočívajícího v úmyslném narušení občanského soužití, za což mu byla uložena pokuta 300 Sk, a pan Kadubec spáchal přestupek proti veřejnému pořádku tím, že neuposlechl výzvy veřejného činitele při výkonu jeho pravomoci a vzbudil veřejné pohoršení, za což byl potrestán pokutou 1000 Sk). Soud připustil, že zákon o přestupcích formálně není podle vnitrostátního práva považován za součást trestního práva. Nicméně vzhledem k tomu, že zákon o přestupcích je všeobecnou normou, jež dopadá na všechny osoby, a nikoli jen na nějakou zvláštní, omezenou skupinu subjektů, a že pokuta má charakter trestu s cílem odradit pachatele od páchaní přestupků, konstatoval soud, že obvinění z přestupku je svou povahou obviněním trestním. Na tomto závěru podle soudu nemohla nic změnit ani relativní mírnost uložené sankce“. Nález Ústavného soudu České republiky, sp. zn. 778/02.

*vedie konanie, možnosť domôcť sa práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 Dohovoru. ... V zmysle judikatúry ESĽP a ústavného súdu treba pojmy „trestné obvinenie“ a „práva alebo záväzky občianskej povahy“ vymedzujúce rozsah aplikovateľnosti čl. 6 ods. 1 dohovoru vykladať autonómne od ich definovania vo vnútroštátnom právnom poriadku členských štátov dohovoru. Prihliadajúc na výklad a aplikáciu uvedených pojmov v judikatúre ESĽP **dospel ústavný súd k záveru o aplikovateľnosti ustanovenia čl. 6 ods. 1 dohovoru na daný prípad, keďže predmetom konania v sťažovateľkinej veci bolo súdne preskúmanie rozhodnutí o uložení sankčnej povinnosti za správny delikt v podobe uloženia peňažnej pokuty (napr. rozsudok vo veci Bendenoun proti Francúzku z 24. februára 1994, resp. rozsudok vo veci A. P., M. P. a T. P. proti Švajčiarsku z 29. augusta 1997) (III. ÚS 341/07)**“ - nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 231/2010; v prvej časti tiež rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2 Sžo 200/2009 a uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 525/2014. Rovnako, ako slovenské súdy, tak aj Ústavný súd Českej republiky¹²⁸² a Najvyšší správny súd Českej republiky¹²⁸³ konštantne judikujú, že čl. 6 Európskeho dohovoru sa vzťahuje na správne delikty. Pokiaľ ide o Slovenskú republiku, tak Najvyšší súd Slovenskej republiky v ďalších rozhodnutiach poukázal na nesprávny preklad čl. 6 Európskeho dohovoru¹²⁸⁴, na platnosť základných trestnoprávných zásad¹²⁸⁵ a na*

---

¹²⁸² Rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 788/02. Ďalšie rozhodnutia týkajúce sa správneho trestania: III. ÚS. 611/01; PL. ÚS. 28/98; II. ÚS. 254/98; PL. ÚS. 9/2000; PL. ÚS. 3/02; IV. ÚS 613/2000; III. ÚS. 321/02; I. ÚS 181/01; IV. ÚS 946/09; PL. ÚS. 14/09. Sládeček. str. 202 - 203. Ďalšie rozhodnutia týkajúce sa správneho trestania: PL. ÚS 21/96; II. ÚS 82/07; I. ÚS 1849/08. Prášková. str. 22.

¹²⁸³ Rozhodnutia Najvyššieho správneho súdu ČR sp. zn.: 8 As 17/2007 - 135; 8 As 82/2010 - 55; 6 As 44/2008 - 142. Sládeček. str. 201 - 202. Ďalšie rozhodnutia týkajúce sa správneho trestania: 4 As 10/2006 - 57; 1 As 96/2008 - 115; 7 As 9/2009 - 99; 1 As 44/2009 - 101; 2 As 34/2006 - 73; 2 As 17/2009 - 60. Prášková. str. 22.

¹²⁸⁴ „Aj sám generálny prokurátor Slovenskej republiky uznáva, že právna prax sa prikláňa k názoru o trestnoprávnej povahe všetkých priestupkov podľa zákona o priestupkoch. Dovolací súd tiež konštatuje, že rozhodnutie Krajského súdu v Prešove správne poukazuje na nepresný slovenský preklad vyššie uvedeného čl. 4 Protokolu, ktorý nie je dôsledne totožný s anglickým a francúzskym originálom. Anglický výraz „offence“ a francúzsky výraz „infraction“ má širší význam ako slovenský výraz „trestný čin“, preto by bol vhodnejší ich preklad všeobecnejším pojmom, a to pojmom „delikt“. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4 Tdo 3/2011.

¹²⁸⁵ „Podľa názoru súdu v Slovenskej republike chýba procesný predpis, ktorý by upravoval zásady správneho trestania. Z tohto dôvodu, keďže administratívne trestanie má aj podľa štrasburskej judikatúry trestnoprávny charakter, treba vychádzať z Ústavy Slovenskej republiky (čl. 50) a analogicky aj z Trestného zákona. Napokon v administratívnom trestaní treba rešpektovať Odporúčenie [Rady Európy (91)] z 13. februára 1991 (relative aux sanctions administratives), podľa ktorého pre ukládanie administratívnych sankcií platia analogicky zásady ukládania sankcií trestných s tým, že správny (administratívny) postih protiprávneho chovania možno uplatniť len v primeranej lehote“. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3Sžn/68/2004; tiež rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 6 Sž/19/2011; 6 Sž/23/2011; 6 Sž/27/2011 a 5 Sž/21/2011.

interpretačné pravidlo pri ich používaní¹²⁸⁶, na povinnosť používať analógiu s Trestným zákonom SR a Trestným poriadkom SR¹²⁸⁷. Postupom času bola rovnako v českej, ako aj slovenskej judikatúre prehlásená platnosť ďalších štandardných trestnoprávných pravidiel a princípov, ktoré musia byť dodržané pri vyvodzovaní zodpovednosti za správny delikt¹²⁸⁸. Jedná sa o povinnosť používať analógiu v prospech páchatel'a správneho deliktu¹²⁸⁹, o povinnosť používať retroaktivitu v prospech páchatel'a správneho deliktu¹²⁹⁰, o zákaz retroaktivity v neprospech páchatel'a správneho deliktu (*nullum crimen sine lege preavia*)¹²⁹¹, o povinnosť dodržiavať pravidlá pre počítanie prekluzívnej doby (všeobecne¹²⁹² a pri trvácom

---

„Súčasťou práva na spravodlivý proces je právo na spravodlivé súdne konanie, ktoré subsumuje základné súdnoprocesné princípy. V podobe ústavných princíпов sú nadradené Občianskemu súdnemu poriadku a Trestnému poriadku. Zo štrasburskej judikatúry vyplýva, že tieto princípy **sa vzťahujú aj na konanie správne a exekučné**. Princípami spravodlivého procesu sú najmä princíp „rovnosti zbrani, kontradiktórnosť súdneho konania, právo osobnej prítomnosti na konaní a zákaz inkriminácie vlastnej osoby“. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 8Sžo/88/2010.

¹²⁸⁶ „Odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy č. (91) 1 je dôležitým interpretačným nástrojom pre národné správne súdy pri výklade zákonov týkajúcich sa správneho trestania“. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3 Sžh/3/2010.

¹²⁸⁷ „...trestanie za správne delikty (priestupky, správne delikty právnických osôb a správne delikty fyzických osôb podnikateľov) **musí podliehať rovnakému režimu ako trestný postih za trestné činy**. Z tohto hľadiska treba vykladať aj všetky záruky, ktoré sa poskytujú obvinenému z trestného činu. Hranice medzi trestnými deliktami za ktoré ukladá trest súd a deliktami za ktoré ukladajú sankcie správne orgány, sú určené prejavom vôle zákonodarcu a nie sú odôvodnené prirodzenoprávnymi princípmi. Keďže či. 6 ods. 1 prvé veta dohovoru hovorí „o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia“ je podľa názoru Najvyššieho súdu SR nevyhnutné poskytnúť záruky a práva, ktoré sú zakotvené v trestnom zákone a trestnom poriadku nielen obvinenému z trestného činu, ale aj subjektu, voči ktorému je vyvodzovaná administratívnoprávna zodpovednosť“. Rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 8SŽ/18/2011; 8SŽ/22/2011; 8SŽ/23/2011 a 8SŽ/24/2011.

¹²⁸⁸ „Též pod vlivem EÚLP a jejího výkladu v judikatuře ESLP se stále častěji objevují judikaturní řešení odkazující na obecné princípy trestání podložené argumentací, že trestání (rozhodování o vině a trestu) je v zásadě jedno, **má stejnou podstatu a charakter**, bez ohledu na to, zda má trestní pravomoc soud nebo orgán veřejné správy“. Prášková. str. 22.

¹²⁸⁹ Používanie analógie v prospech, ak by inak došlo k odmietnutiu spravodlivosti (*denegatio iustitiae*) riešia rozsudky Najvyššieho správneho súdu Českej republiky, sp. zn.: 1 As 27/2008-67; 1 As 96/2008-115 a 1 As 15/2010-90 a takisto nález Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. II. ÚS 192/05. Používanie analógie v prospech pri okolnostiach vylučujúcich protiprávnosť riešia rozsudky Najvyššieho správneho súdu Českej republiky, sp. zn.: 8 As 17/2007-135 a 9 As 36/2007-59. Používanie analógie v prospech, pokiaľ ide o uplynutie prekluzívnej doby (zánik trestnosti všeobecne) rieši rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky, sp. zn. 3 As 57/2004-39. Používanie analógie v prospech, pokiaľ ide o trestanie súbehu riešia rozsudky Najvyššieho správneho súdu Českej republiky, sp. zn.: 5 A 98/2001-36; 6 As 57/2004-54; 6 As 17/2005-51; 2 As 52/2008-44 a 1 As 28/2009-62; a rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 8Sžo/28/2007. Naopak zákaz analógie v neprospech páchatel'a je riešený v rozsudku Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 7 A 97/2001-42. Mates. str. 29 - 33, 40.

¹²⁹⁰ Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky, sp. zn. 2 As 9/2008 - 77. Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 525/2014.

¹²⁹¹ Nález Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. III. ÚS 611/01. Mates. str. 40. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3Szd/12/2009.

¹²⁹² Rozsudky Najvyššieho správneho súdu Českej republiky, sp. zn.: 5 A 1/2001-56; 4 As 41/2006-106 a 2 As 61/2005-36. Mates. str. 32.

správnom delikte¹²⁹³), a o povinnosť dodržiavať princíp *ne bis in idem*¹²⁹⁴. Rovnaké povinnosti nakoniec vyplývajú z Odporúčaní Rady ministrov Rady Európy a obdobných dokumentov, ktoré síce nie sú právne záväzné, ale požívajú veľkú odbornú autoritu¹²⁹⁵, pričom je zreteľné, že **citovaná judikatúra vychádza priamo z nich**.

Z uvedeného dostatočne jasne vyplýva, že súdy pomocou rozhodnutí očividne vysielajú správu o úzkom spojení správneho trestania s trestným právom¹²⁹⁶, nie s právom správnym¹²⁹⁷. Podľa môjho názoru rozdiel, v trestaní protiprávnej činnosti súdmi a správnymi orgánmi, spočíva iba v spoločenskej škodlivosti činov, ktoré môžu prejednávať a pochopiteľne v rovine kompetenčnej¹²⁹⁸. Mám zato, že z hľadiska obsahového už ďalšie zásadnejšie rozdiely existovať jednoducho nemôžu¹²⁹⁹. Ako je možné vidieť z citovaných

---

¹²⁹³ Rozsudky Najvyššieho správneho súdu Českej republiky, sp. zn.: 5 A 164/2002-44; 9 As 64/2007-98 a 9 As 40/2007-61. Mates. str. 32 - 33.

¹²⁹⁴ Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 11 Tdo 738/2003. Mates. str. 37. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4 Tdo 3/2011.

¹²⁹⁵ Mates. str. 41 - 48.

¹²⁹⁶ Ukázkovým príkladom tejto správy je časť rozsudku Najvyššieho správneho súdu Českej republiky, v ktorom tento záver výslovne potvrdzuje: „Vychází totiž z toho, že oblast trestního práva (kam je třeba **princiálně řadit i správní trestání**) lze možná úplně nejvíce označit za tu část práva, která by měla odpovídat společenskému konsensu, promítajícímu se následně do konkrétní **trestněprávní politiky státu**“. Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky, sp. zn. 2 As 9/2008 - 77. „Je třeba konstatovat, že v oblasti správního trestání v podstatě žádná „trestněprávní“ politika neexistuje. Tvorba jednotlivých sankčních ustanovení je nekoncepční, nepromyšlená, nahodilá, uplatňuje se resortní přístup, koordinační role ministerstva vnitra je nedostatečná“. Prášková. str. 79.

¹²⁹⁷ „Uplatnění uvedených kritérií **setřelo hranice**, které se ve vnitrostátním právu smluvních států vedou mezi trestními činy na jedné straně a správními přestupky, jinými správními delikty, disciplinárními delikty a pořádkovými delikty na straně druhé, a posunulo tyto hranice hluboko do sféry zejména správního práva. **Je však třeba znovu zdůraznit, že se tak stalo jen pro potřeby článků 6 a 7 Úmluvy**“. Repík. str. 106.

¹²⁹⁸ „Otázka diferenciálních kritérií mezi soudními a správními delikty, především trestními činy a správními přestupky je v odborné literatuře i praxi diskutovaná již řadu desetiletí. V zásadě lze konstatovat, že se vyvinuly dva hlavní směry přístupu k jejímu řešení: první skupina autorů má zato, že veškerá specifika spočívají výhradně v rovině kompetenční, do druhé skupiny náleží ti, kteří se snaží nalézt i další rozdíly, a to v takových hlediscích, jakými jsou chráněný objekt, důsledky uložení sankce, společenská škodlivost apod“. Mates. str. 23. Do prvej skupiny sa zaraďujú teoretici, ako Merkl a Weyr, ale v určitom zmysle aj Pražák a Hoetzel. Mates. str. 23.

¹²⁹⁹ „**Nelze klást rovnítko** ani mezi základními principy trestání a principy trestního práva hmotného a procesního, protože i když se zpravidla překrývají, neuplatňuje se řada trestněprávních zásad obecně u jakéhokoliv trestání nebo se uplatňuje v omezenější podobě. Odpovědnost za správní delikty není na rozdíl od trestné odpovědnosti vždy ovládaná zásadou odpovědnosti za zavinění, správní řízení o správních deliktech nemá kontradiktorní charakter, není založeno na zásadě obžalovací, neuplatňuje se vždy zásada ústnosti, bezprostřednosti a veřejnosti“. Prášková. str. 22. S týmto záverom sa nemôžem veľmi stotožniť, pretože mám zato, že (všetky) princípy trestného práva sa rovnakej miere na trestné právo správne. Autorka popisuje stav *de lege lata*, **a popisuje ho správne**. Avšak konštantná judikatúra, ale aj právna teória považuje stav *de lege lata*, za krajne nevyhovujúci, s čím samotná autorka súhlasí (viz jej citácie v tejto práci). Z tohto dôvodu veľmi nerozumiem, že prečo zastáva názor, že: „nelze klást rovnítko ani mezi základními principy trestání a principy trestního práva hmotného a procesního“, pretože to „rovnítko“ tam zásadne klásť musíme, ak máme uvažovať o spravodlivosti konania a o spravodlivom nastavení hmotného práva. Podstatné je, aby zodpovednosť za správny delikt a konanie o správnom delikte, **ako celok zodpovedalo** špecifikám trestnej zodpovednosti a konaniu trestného charakteru. Preto niektoré štáty zaraďujú správne delikty do trestného práva,

judikátov, tak aj súdna prax sa zjavne prikláňa k tomuto názoru a rovnaký názor má aj teória správneho práva¹³⁰⁰. Ďalej uvádzam Repíkov výrok, ktorý azda najvýstižnejšie opisuje danú problematiku: „*Celková tendence je však bezpochyby rozširujúcí a nesena myšlenkou, že každému, komu hrozí citelnější postih za jeho protiprávní chování, by měl být zaručen spravedlivý proces před soudem*“¹³⁰¹, a takisto záver z uznesenia rozšíreného senátu Najvyššieho správneho súdu, sp. zn. 2 As 34/2006 - 73: „*podle kterého relativita zařazení protiprávního jednání mezi trestné činy a správní delikty vede k závěru, že nelze přeceňovat odlišnosti jednotlivých hmotněprávních úprav, ale zejména procesních pravidel*“¹³⁰². Nakoniec chcem uviesť citáciu z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorou chcem povedať hlavne to, že ak samotný ústavný súd musí dodržiavať Európsky dohovor, tak už o čo viac ho musia dodržiavať správne orgány?: „*Vo vztáhu k otázce judikatury štrasburských orgánov ochrany práv týkající se (nielen) trestných sankcí a primeranosti trestov je však na tomto mieste potřebné osobitně zdôraznit, že dohovor a následně i judikatura štrasburských orgánov ochrany práv nestanovuje maximálně možné záruky ochrany ľudských práv, ale len minimální standard ochrany ľudských práv. Ústavný súd je tak judikaturou*

čo sama autorka popisuje takto: „*V řadě evropských zemích jsou navíc přestupky, resp. správní delikty, považovány za součást trestního práva (jsou kvalifikovány jako kategorie trestních činů, skutkové podstaty jsou upraveny v trestních kodexech nebo jiných pramenech trestního práva, správní úřady o nich rozhodují podle trestního řádu s odchylkami odůvodněnými charakterem těchto deliktů)*“. Prášková. str. 127. Fakt, že sa niektoré zásady neuplatňujú alebo, že sa uplatňujú v obmedzenejšej miere je v poriadku. Veď ani v trestnom konaní sa neuplatňujú bezvýhradne zásady ústnosti, bezprostrednosti a verejnosti (prípravné konanie, trestný príkaz/rozkaz). Odchýlky môžu existovať, **ale nesmú poprieť** špecifiká trestnej zodpovednosti a konania trestného charakteru. Preto platnosť inkvizičnej zásady v správnom konaní bude v poriadku vtedy, ak zároveň je obvinenému umožnený súdny prieskum rozhodnutia, a ak aj inkvizičné správne konanie dáva dostatočný priestor na uplatňovanie jeho práva na obhajobu (zabezpečenie, čo najvyššej novej kontradiktórnosti). Avšak vylúčenie takých princípov ako *nullum crimen, nulla poena, nullus processus criminalis sine lege*, princípu prezumpcie neviny s jej všetkými prvkami **v poriadku za žiadnych okolností nebude**, rovnako ako vylúčenie zásady primeranosti (v jej akejkol'vek podobe), zásady individualizácie trestu, humánnosti trestu a pod. Je dané, že konanie o správnom delikte môže byť v určitých smeroch odchyľne od trestného konania, avšak odchyľenie sa od hmotnoprávných základov trestnej zodpovednosti a trestania si nedokážem predstaviť. To je dôvod prečo sa tak ostro vymedzujem voči existencii zásady objektívnej zodpovednosti v prípade správnych deliktov. Problémom aktuálneho stavu *de lege lata* je práve skutočnosť, **že sú popreté špecifiká** trestnej zodpovednosti a konania trestného charakteru, čo je treba urýchlene zmeniť. Je na škodu vecí, že autorka vyššie citovaný záver viac nerozvinula, pretože nie je jasné, že ktoré zásady sa podľa nej uplatňovať nemajú. Avšak je stále možné, že záver autorky iba nesprávne chápem, pretože v skutočnosti chcela vysloviť záver: „*De lege lata nelze klást rovnítko...*“, a to práve z dôvodu popretia špecifik. S týmto záverom súhlasím, avšak s týmto záverom je nevyhnutné vždy spojiť dôvetok, že: „*proti aktuálnemu právnemu stavu sa musí bojovať, ak nie zmenou zákona, tak predovšetkým judikaturou a právnou teóriou*“ (čo sa tak či tak deje, a to aj vďaka jej pričineniu).

¹³⁰⁰ Ani jeden z autorov citovaných v tejto práci nespochybňuje, že sa na správne delikty vzťahuje čl. 6 Európskeho dohovoru.

¹³⁰¹ Repík. str. 105. Obdobne Prášková. Prášková. str. 6.

¹³⁰² Prášková. str. 23.

štrasburských orgánov ochrany práv viazaný len v tom smere, aby ním poskytovaná ochrana ľudských práv naplnila tento minimálny štandard. Judikatúra štrasburských orgánov ochrany práv preto nemôže byť prekážkou toho, aby ústavný súd poskytol ochrane ľudských práv i vyššie záruky, než aké vyplývajú z judikatúry štrasburských orgánov ochrany práv“¹³⁰³. V citácií je takisto jasne zdôraznené, že by zákonodarca nemal redukovať ochranu iba na obsah Európskeho dohovoru. Mal by skôr prijať širšiu právnu úpravu, ktorá bude obvinenému umožňovať účinné uplatňovanie svojich práv, najmä práva na obhajobu, vždy ak mu hrozí postih.

22.9.1. Rekapitulácia argumentov.

Vzhľadom na všetko uvedené je možné dospieť iba k týmto záverom:

1. Na všetky správne delikty sa vzťahuje čl. 6. Európskeho dohovoru.
2. Trestné právo správne je povahovo späté s trestným právom, nie so správnym právom.
3. Zodpovednosť za správny delikt je zodpovednosťou trestného charakteru.
4. Obvinený zo správneho deliktu má mať k dispozícií rovnaké procesné záruky, ako obvinený z trestného činu.
5. Správne orgány musia pri vyvodzovaní zodpovednosti za správny delikt dodržiavať rovnaké zásady, procesné aj hmotnoprávne, ako trestný súd pri vyvodzovaní zodpovednosti za trestný čin.

Spojením týchto 5 záverov je možné dospieť iba k jedinému záveru, a ním je nevyhnutnosť uznania trestného práva správneho, za právne odvetvie *sui generis*.

Je možné uzavrieť, že na správny delikt je možné nazerať buď pohľadom správneho práva, alebo pohľadom trestného práva, pričom po ich použití nedospejeme k rovnakému výsledku.

Tento fakt je meritum problému. Vzhľadom na tento fakt, považujem za nevyhnutnosť uznať trestné právo správne za relatívne samostatné právne odvetvie, ktoré stojí na pomedzí odvetví trestného práva a správneho práva, pričom si z oboch niečo berie¹³⁰⁴. Trestné právo správne sa má zaoberať trestnou vetvou správnoprávnej zodpovednosti, správnymi trestami, skutkovými podstatami správnych deliktov, delením správnych deliktov, ale takisto správnym konaním vo veciach správnych deliktov (jediné správne konanie, ktoré má trestný

¹³⁰³ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. 106/2011.

¹³⁰⁴ Mám zato, že na právnických fakultách by malo byť podradené pod katedru trestného práva, nie pod katedru správneho práva.

charakter)¹³⁰⁵. Nato, aby to trestné právo správne dokázalo, tak je nevyhnutná realizácia navrhovanej paradigmatickej reformy, čím dôjde ku kodifikácii, ktorá umožní tak nevyhnutné teoretické rozpracovanie tohto právneho odvetvia. Z uvedeného vyplýva, že odvetvie správneho práva sa bude zaoberať iba netrestnou vetvou správnoprávnej zodpovednosti, s čím toto odvetvie žiadne problémy nemá. Mám zato, že som poskytol pomerne vyčerpávajúcu a presvedčivú argumentáciu o nevyhnutnosti zásadnej reformy trestného práva *largo sensu*.

---

¹³⁰⁵ Tento fakt z teoretikov správneho práva chápe najlepšie Prášková a Mates.

V. ZÁVER

Pre skutočné napĺňanie princípov materiálneho právneho štátu je nevyhnutné, aby sa skutky, ktoré intenzívnejšie narúšajú chránené spoločenské záujmy, postihovali prísnejšie, ako tie, ktoré tieto záujmy narúšajú menej. Z tohto dôvodu sa v materiálnom právnom štáte nemôže stať, že spoločenská odozva za spáchanie trestného činu bude miernejšia, ako odozva za spáchanie správneho deliktu. Tieto základné teoretické východiská vychádzajú z princípu primeranosti, čo je princíp, ktorý prestupuje celým materiálnym právnym štátom. Princíp primeranosti limituje výkon moci, pretože zabezpečuje, aby akýkoľvek zásah štátu do individuálnej sféry človeka, bol vhodný, potrebný a primeraný (v užšom slova zmysle). Jeho dodržiavanie znemožňuje svojvôľu moci a vznik tyranie. Všetky princípy právneho štátu, nielen princíp primeranosti, sú vznešenými myšlienkami, ktoré sú vlastné svetlej stránke ľudskej bytosti. Človek však má aj temnú stránku, a tú reprezentujú presne opačné myšlienky. Ktoré myšlienky sa v realite uplatňujú vo vyššej miere, bohužiaľ, nie je dopredu nikdy jasné. Z tohto dôvodu je možné prehlásiť, že pokiaľ nie je dodržiavanie princípov právneho štátu konfrontované s praxou, tak tieto princípy, ktoré sú tvorené tými vznešenými myšlienkami, platia iba v hypotetickej rovine. Táto práca vznikla nato, aby som overil platnosť, či neplatnosť, konkrétnej podoby princípu primeranosti v realite, a za týmto účelom som v úvode formuloval dve hypotézy:

1. *Platí, že v praxi je postih trestných činov prísnejší, ako postih správnych deliktov.*
2. *Platí, že v praxi je postih správnych deliktov prísnejší, ako postih trestných činov.*

Dovolím si tvrdiť, že o platnosti prvej hypotézy si drvivá väčšina členov spoločnosti nedovolí pochybovať. Prečo? Pretože takéto nastavenie je logické, rozumné a spravodlivé. Aká je však objektívna realita ukazujú výsledky vykonaného výskumu:

- v Slovenskej republike bola preukázaná platnosť druhej hypotézy, **a teda platí, že v praxi je postih posudzovaných dopravných priestupkov prísnejší, ako postih posudzovaných trestných činov, spáchaných v doprave** (viz oddiel 14.1.3.);
- v Českej republike bola preukázaná platnosť oboch hypotéz, **a teda platí, že v praxi je postih posudzovaných dopravných priestupkov niekedy prísnejší, ako postih posudzovaných trestných činov, spáchaných v doprave**. Tento záver však platí jedine kvôli faktu, že správne orgány nevyužívajú v plnom rozsahu priestor, ktorý im

poskytujú zákonné trestné sadzby (viz oddiel 19.1.3.). Zákony teda umožňujú (navádzajú k tomu), aby sa správne delikty postihovali prísnejšie, ako trestné činy.

Romantická predstava všetkých rozumne zmýšľajúcich ľudí, o samozrejmej platnosti prvej hypotézy, bola pomocou výskumu konfrontovaná s praxou, a tá preukázala, že ide skutočne o romantickú predstavu, pretože aktuálne existuje zásadný rozpor medzi tým, čo sa píše v ústavách oboch štátov, a tým, čo sa v praxi realizuje. Oba štáty sa označujú, v najdôležitejšom ustanovení celého právneho poriadku, za právne štáty¹³⁰⁶. Právny štát má byť zo svojej podstaty materiálnym právnym štátom¹³⁰⁷, avšak vďaka ľudskej prirodzenosti, je toto, skôr zbožným priáním, ako každodennou realitou. Na svete preto existujú aj materiálne aj formálne právne štáty¹³⁰⁸. Rozdiel medzi nimi je taký, že zatiaľ čo materiálny právny štát skutočne dodržiava to, k čomu sa zaviazal vo svojej ústave, formálny právny štát sa síce hlási k všetkým vznešeným myšlienkam, avšak v realite sa nimi neriadi. V tejto práci bolo preukázané, že skúmaná podoba princípu primeranosti **platí iba v hypotetickej rovine**, nie v rovine faktickej. Nedodržanie princípu primeranosti však bolo iba jedným z množstva závažných systémových porušení zákona, ktoré sa podarilo pomocou výskumu odhaliť. Ostatné pochybenia sa týkajú rovnako procesného, ako aj hmotného práva (zoznam pochybení je prehľadne a vecne uvedený v podkapitole 20.2.). Odhalené procesnoprávne nezákonnosti považujem za obzvlášť závažné. Je nesporné, že o napĺňaní princíпов právneho štátu v Slovenskej a Českej republike, za tejto situácie, nie je možné vôbec uvažovať. Tieto

---

¹³⁰⁶ „Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a **právny štát**“. Čl. 1 ods. 1 Ústavy SR.

„Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický **právní stát** založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana“. Čl. 1 ods. 1 Ústavy ČR.

¹³⁰⁷ „Konceptia materiálneho právneho štátu vyplývajúca z čl. 1 ods. 1 ústavy akcentuje vo vzťahu k zákonodarcovi požiadavku rešpektovania základných práv a slobôd v rámci normatívnej regulácie spoločenských vzťahov. Podľa názoru ústavného súdu je povinnosťou všetkých štátnych orgánov zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorým boli priznané (m. m. PL. ÚS 17/99, PL. ÚS 44/99). Konceptia materiálneho právneho štátu zahŕňa zároveň požiadavku na obsahovú a hodnotovú kvalitu právnej normy, ktorá má zaistiť primeranosť použitého právneho prostriedku implementovaného vo zvolenej legislatívnej regulácii, vo vzťahu k legitímnemu cieľu sledovanému zákonodarcom (zákonodarcom deklarovanému účelu právnej regulácie) a súlad zvoleného legislatívneho opatrenia s ústavnými princípmi a demokratickými hodnotami vytvárajúcimi koncept materiálneho právneho štátu (obdobne napr. PL. ÚS 22/06)“.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 106/2011.

¹³⁰⁸ „Presadzovanie materiálneho, nie formálne chápaného právneho štátu, sa už v rozhodovacej činnosti ústavného súdu veľakrát prejavilo zdôrazňovaním povinnosti (aj) zákonodarcu uplatňovať popri formálnom rešpektovaní ústavy aj akceptovanie **princíпов materiálneho právneho štátu**, okrem iného princípu právnej istoty, spravodlivosti, proporcionality či primeranosti“. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 106/2011. V tejto súvislosti si dovoľím poukázať na terminologickú chybu, ktorou je zmienka o princíпов materiálneho právneho štátu. Existujú však iba princípy právneho štátu, bez adjektívu. Ich faktické dodržiavanie činí zo štátu materiálny právny štát, a nedodržiavanie zas formálny právny štát.

štáty preto považujem, v oblasti trestného práva správneho (hmotného a procesného), iba za formálne právne štáty, pričom Slovenská republika je na tom horšie v porovnaní s Českou republikou.

Niet pochýb o tom, že aktuálny faktický stav, ale aj ten právny, nie je možné v žiadnom prípade považovať za uspokojujúci. Z tohto dôvodu som v práci venoval značnú časť návrhom na zmenu zákonov. Mnou navrhované riešenia spočívajú predovšetkým v prijatí paradigmatickej reformy trestného práva, ktorá bude znamenať emancipáciu trestného práva správneho spod všeobecného správneho práva (viz podkapitola 22.1.). Realizáciu paradigmatickej reformy v navrhovanej podobe, považujem za absolútnu nevyhnutnosť, pretože inak nikdy nedôjde k zrovnoprávneniu procesného postavenia obvineného z trestného činu a obvineného z priestupku. Takisto nikdy nebude odstránený aktuálny stav, kedy je možné prísnejšie postihnúť páchatel'a správneho deliktu, ako páchatel'a trestného činu, za spáchanie typovo totožného alebo obdobného protiprávneho konania. V rámci návrhov na zmenu zákonov som sa ďalej venoval:

- nastavením základných záležitostí, ktoré sú spojené so zisťovaním a dokazovaním skutočnej miery opojenia alkoholom (návykovou látkou) (viz podkapitolu 22.2., ktorá rieši určovanie miery opojenia alkoholom, a takisto získavanie a interpretáciu usvedčujúceho dôkazu, podkapitolu 22.3., v ktorej navrhujem nové nastavenie hranice pre stav vylučujúci spôsobilosť viesť motorové vozidlo, a podkapitolu 22.4., v ktorej navrhujem podmienky použiteľnosti výsledku dychovej skúšky pre dôkazné účely);
- protiústavnosťou existencie trestných deliktov odmietnutia vyšetrenia na zistenie návykovej látky (viz podkapitola 22.5.);
- možnostiam nápravy zásadných nedostatkov, ktoré vyplynuli z rozhodovacej činnosti, a ktorých existencia spôsobuje, že režim zodpovednosti za správny delikt je prísnejší v porovnaní s režimom zodpovednosti za trestný čin (viz podkapitolu 22.6., ktorá rieši súbeh správneho deliktu a trestného činu, podkapitolu 22.7., ktorá sa zoberá nemožnosťou rozdelenia pokuty do splátok a podkapitolu 22.8., ktorá sa zaoberá možnosťou uloženia pokuty, aj v prípade jej nevyhnutnosti).

Nakoniec som považoval za vhodné rovno vyvrátiť protiargumenty, ktoré smerujú proti navrhovaným zmenám a najmä proti navrhovanej paradigmatickej reforme (viz podkapitola

22.9.). Mám zato, že je ten najvyšší čas nato, aby zákonodarca prestal pristupovať k trestnému právu správne tak, ako by neexistovalo.

Sekundárnym cieľom tejto práce (tohto výskumu) bolo zistiť, že či sa vyššie zárobné možnosti páchatel'ov v Bratislave a Prahe odrazia aj v rozhodovacej činnosti súdov a správnych orgánov. **Z výsledkov analýzy rozhodovacej činnosti vyplynulo, že rovnako ako v Slovenskej republike, tak aj v Českej republike, sa priemerne vyššie majetkové pomery páchatel'ov neodrazili v rozhodovacej činnosti** (viz podkapitola 14.2. a 19.2.).

Toto zistenie ma nijako neznepokojuje, práve naopak, som rád, že to tak je. V práci som dostatočne zdôraznil, že ukládanie peňažného trestu majetným páchatel'om považujem za apriórne nesprávne, pretože tento trest nemôže byť pri tejto skupine páchatel'ov trestom účinným, ak by jeho výška mala byť primeraná k spoločenskej škodlivosti skutku. Ukládanie peňažného trestu, ktorý je priamo úmerne primeraný k majetkovým pomerom majetných páchatel'ov, však považujem za diskrimináciu na základe postavenia a za hrubú nespravodlivosť. Takéto nastavenie je nesporne prejavom utilitárnych teórií trestania, pretože páchatel' je objektívne trestaný **zato kým je, nie zato čo urobil**. Toto nastavenie vo svojom dôsledku síce vytvára úplnú rovnosť medzi ľuďmi, ale takisto vytvára materiálnu nespravodlivosť (viz oddiel 9.1.4.). Uprednostňovanie úplnej, a teda prehnanej, rovnosti pred elementárnou spravodlivosťou (rozumnosťou), považujem za deštruktívny extrém, ktorý ničí a podkopáva základy spoločenského poriadku. Rovnosť pri trestaní, má byť rovnosťou rámcovou, nie rovnosťou úplnou. Som presvedčený o tom, že pri trestaní sa treba snažiť o dosiahnutie spravodlivosti v konkrétnom prípade, nie o dosiahnutie rovnosti trestu v konkrétnom prípade. Niet pochyb o tom, že rovnaký (tabuľkový) trest môže byť objektívne nespravodlivý, a naopak, že odlišný trest môže byť objektívne spravodlivý. Mám pocit, že pri úvahách o primeranosti peňažného trestu k majetkovým pomernom páchatel'a sa celkom zabúda nato, že uloženie peňažného trestu nie je žiadnym kategorickým imperatívom. Peňažný trest je iba jeden druh trestu zo širšieho portfólia druhov trestov, ktoré má spoločnosť k dispozícii. Rôzne druhy trestov boli vytvorené nato, aby sa nimi účinne postihovali rôzne typy páchatel'ov. Nieкого účinne postihne peňažný trest, nieкого odňatie slobody, nieкого výkon nútenej práce atď. Ľudia sú individuálne a jedinečné bytosti, a preto dosahovanie spravodlivosti iba pomocou jedného druhu trestu, považujem za celkom mylnú predstavu. Podmienky pre ukládanie trestov preto musia zodpovedať bytostnej jedinečnosti

človeka. V rámci návrhov *de lege ferenda* som preto vytvoril všeobecné riešenie trestania všetkých páchatel'ov, nielen tých majetných, ku ktorému som dospel, po oboznámení sa s rôznymi teóriami trestania a následkami, ktoré ich uplatňovanie so sebou prináša (viz kapitola 2). Preto je riešenie popísané v oddieli o účele trestu (viz oddiel 22.1.13.), nie v inej časti práce. Navrhované nastavenie považujem nielen za všeobecne rozumné, vhodné a spravodlivé, ale takisto aj za účinné z pohľadu trestania.

Ďalej by som mal urobiť za dosť svojmu záväzku z oddielu 9.1.10., a teda vyjadriť svoj názor na sprísňovanie trestnej represie a takisto na neprimeranosť trestov. Sprísňovanie trestnej represie považujem, ako každý, kto pozná základné kriminologické fakty, za kontraproduktívne. Výška trestov nikdy nebude faktorom, ktorý odradí páchatel'a od spáchania trestného deliktu, pretože ten si celkom pochopiteľne pred spáchaním trestného deliktu nikdy nebude pripúšťať, že by mohol byť reálne potrestaný¹³⁰⁹. Spáchať trestný delikt s očakávaním jeho potrestania môže iba človek mentálne narušený, alebo človek, ktorý z nejakého dôvodu chce, aby mu bol uložený trest. Kriminologická veda už dávno preukázala, že faktor, ktorý pomerne účinne znižuje mieru kriminality, je neodvratnosť trestu. **Ak potencionálny páchatel' vie, že zamýšľaný trestný delikt bude odhalený a spravodlivo potrestaný, tak trestný delikt nespácha**¹³¹⁰. Nikto duševne zdravý sa dobrovoľne nevystaví istému utrpeniu. Cesta k znižovaniu kriminality teda nespočíva v zvyšovaní trestnej represie, ale v podpore odhaľovania trestnej činnosti a jej primeranom trestaní. Tam štát musí sústrediť svoju trestnú politiku, ak chce znižovať mieru kriminality. **Ak je teda prísne trestanie kontraproduktívne, tak logicky neexistuje žiadny rozumný dôvod ho uskutočňovať**. Tento výrok označujem za kategorický imperatív trestania, pričom mám zato, že by s ním s veľkou pravdepodobnosťou súhlasil aj samotný Immanuel Kant. Zástancovia zvyšovania trestnej represie si, pomocou úmyselného zavádzania laickej verejnosti o účinnosti týchto opatrení, iba budujú politický kapitál. Tieto individua iba zneužívajú nevedomosť laickej verejnosti o faktoroch znižujúcich mieru kriminality a o penologických aspektoch ukladania

---

¹³⁰⁹ Od spáchania trestného deliktu neodradzuje ani trest najvyšší, teda trest smrti. Stačí sa pozrieť na počet spáchaných trestných činov, za ktoré bolo možné uložiť trest smrti, pred jeho zrušením a po jeho zrušení. Tento počet je rovnaký.

¹³¹⁰ „Neodvratnosť odsouzení a trestu má preventivní význam především u úmyslných trestných činů, u nichž budoucí pachatel často předem porovnává prospěch očekávaný z trestného činu s rizikem jeho spáchaní. Převážná většina pachatelů úmyslných trestných činů by se jich nedopustila, kdyby byla přesvědčena o neodvratnosti trestu. Většina pachatelů úmyslných trestných činů je naopak přesvědčena o tom, že jejich jednání zůstane bez trestu“. Novotný. str. 134.

trestov (najmä o reálnej účinnosti trestu odňatia slobody a jeho možným negatívnym následkom na nebezpečnosť páchatel'a). Tieto individua takisto zneužívajú základnú ľudskú emóciu, hnev, ktorého vyjadrovanie určitými spôsobmi je zakázané (napr. lynčovanie), pričom nahromadený hnev spoločnosti manipulatívne využívajú vo svoj politický prospech¹³¹¹. Zmanipulovaná laická verejnosť žije potom v romantickom sne, kedy verí, že sa miera kriminality znižuje, pretože sa predsa trestá prísne. Realita je však taká, že zvyšovanie trestnej represie často vyprodukuje paradoxne ešte nebezpečnejších a nenapraviteľnejších odsúdených. O temnej stránke zvýšenia trestnej represie sa však už laická verejnosť zámerne nedozvie. Pokiaľ ide o neprimeranosť trestných sankcií, tak spoločnosť, ale najmä zákonodarca a vykonávatelia trestnej právomoci štátu si musia konečne uvedomiť, že neprimeranými trestami poškodzujú nielen páchatel'a, ale aj samotnú spoločnosť¹³¹². Ústavný súd Slovenskej republiky sa vyjadril veľmi presne, keď vyslovil, že: „*Teoretické východiská penológie poukazujú na potrebu zvoliť optimálnu mieru represie, keďže ani príliš mierny, ani príliš prísny trest podľa nej nepôsobia výchovne, ale demoralizujúco, zároveň varujú pred tzv. exemplárnym trestaním spočívajúcim v tom, že sa konkrétna prísnosť trestu neodôvodňuje*

---

¹³¹¹ „Podľa názoru ústavného súdu by v záujme rešpektovania požiadavky primeranosti trestu bolo žiaduce, aby sa do budúcnosti zákonodarca vysporiadal so všeobecne rozšírenou zjednodušenou mylnou predstavou, v zmysle ktorej prísne trestanie predstavuje zaručený recept na zníženie kriminality, pričom páchatel' by v podstate mal byť potrestaný nie ako občan majúci základné práva a slobody, ale ako nepriateľ spoločnosti. Je totiž neospravedlňiteľné, aby právo páchatel'a na primeraný trest zodpovedajúci jeho trestnému činu bolo obetované kolektívnemu spoločenskému záujmu bezpečnosti, pričom zahraničné kriminologické a penologické výskumy navyše celkom presvedčivo preukazujú, že neprimerané sprísňovanie trestnej represie, ktoré obvykle (pod vplyvom médií a vysokej miery punitivity obyvateľstva) predstavuje produkt emocionálnej a populistickej trestnej politiky, neprispieva k dosiahnutiu žiadneho pozitívneho výsledku v podobe zníženej kriminality, ale jeho jediným preukázateľným efektom sú chronicky preplnené väznice a rastúci index väzenskej populácie. Zákonodarca ani v rámci boja s kriminalitou nesmie opúšťať základné dlhodobé konštanty moderného demokratického právneho štátu rešpektujúceho a chrániaceho základné ľudské práva a slobody (vrátane základných ľudských práv a slobôd páchatel'a trestného činu), a to predovšetkým požiadavku primeranosti, zásadu pomocnej úlohy trestného práva a poňatie trestného práva ako prostriedku ultima ratio, ako aj princíp humanitu trestného práva“. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 106/2011.

¹³¹² „Neprimerane prísne (ale samozrejme i neprimerane mierne) tresty pôsobia škodlivo na páchatel'a i spoločnosť. U verejnosti môžu neprimerané tresty vyvolať súcit s páchatel'om či ohroziť jej dôveru v spravodlivé rozhodovanie súdu či jej dôveru v súdnu moc ako celok. U páchatel'a neprimerane prísne tresty vedú k zatrpknutosti, pretože takéto tresty páchatel' oprávnene nemôže považovať za spravodlivé. Páchatel' je súdom odsudzovaný za nespravodlivosť (bezprávie), ktoré trestným činom spáchal, a preto má právo očakávať spravodlivosť zo strany súdu. Primeranosť trestu je zároveň nevyhnutným predpokladom dosiahnutia výchovných účinkov trestu, keďže nevyhnutným predpokladom prevýchovy páchatel'a je jeho akceptovanie trestu ako spravodlivého následku jeho protiprávneho konania, pričom v prípade nespravodlivého trestu k takejto akceptácii trestu zo strany páchatel'a pochopiteľne nemôže dôjsť. Spravodlivosť trestu tak možno považovať aj za predpoklad prerastania represívneho pôsobenia trestu do pôsobenia výchovného. V tejto súvislosti právna veda pritom už i v minulosti opakovane vyslovila, že odstrašujúco má pôsobiť neodvratiteľnosť trestu, nie jeho prísnosť“. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 106/2011

*hl'adiskom individuálnej prevencie, ale potrebou odstrašiť verejnosť ustanovením prehnane prísnych trestov, kde je zintenzívnením represie potlačený moment prevencie*¹³¹³.

Nastavenie trestnej represie musí byť primerané, pričom úplným základom je, aby sa trestné činy postihovali prísnejšie, ako správne delikty. Minimálne v prípade určitého výseku dopravných priestupkov sa toto v Slovenskej a Českej republike nedeje (viz vyššie). Slovenská republika je však na tom s dodržiavaním princípu primeranosti v porovnaní s Českou republikou výrazne horšie, pretože Trestný zákon SR obsahuje viaceré prejavy eliminačného účelu trestu, ktoré sú z povahy tejto teórie zákonite neprimerané k spoločenskej škodlivosti trestného činu¹³¹⁴, pričom Trestný zákonník ČR neupravuje ani náznakom obdobné opatrenia. V Slovenskej republike je navyše trestanie dopravných priestupkov celkovo o poznanie prísnejšie, ako v Českej republike. Každý človek, bez rozdielu, má cit pre elementárnu spravodlivosť, a väčšina cíti, že takto prísne trestanie dopravných priestupkov je jednoducho nespravodlivé pre neprimeranosť správnych trestov k spoločenskej škodlivosti¹³¹⁵. Spoločnosť sa s takýmto výkonom trestnej právomoci dlhodobo nestotožňuje, čoho dôsledkom je iba zosilnenie protištátnych nálad v spoločnosti¹³¹⁶. Neprimerané trestanie

¹³¹³ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 106/2011.

¹³¹⁴ „Pachateľ odsouzený na doživotí na základě institutu třikrát a dost nemůže být podmíněně propuštěn. Institut třikrát a dost je zřetelně inspirován principy selective incapacitation, což vyplývá i z vyjádření iniciátora zavedení tohoto institutu, tehdejšího ministra spravedlnosti, Daniela Lipšice. Jeho účelem je trvale izolovat pachatele, kteří se opakovaně dopouštějí násilné trestné činnosti. Význam opakované recidivy je tedy takový, že pachatel, který by za trestní čin loupeže či ublížení na zdraví byl za normálních okolností ohrožen nejvýše trestem osmi, event. deseti let odnětí svobody, bude odsouzen zpravidla na doživotí, výjimečně k pětadvaceti letům odnětí svobody. Takové zohlednění recidivy pokládám za zcela neadekvátní, naprosto prohlížející typovou i konkrétní nebezpečnost spáchaného činu. ... Za zcela nepochopitelnou pak pokládám nemožnost podmíněného propuštění pachatele odsouzeného na doživotí na základě institutu třikrát a dost. Takové pravidlo je přitom i v rozporu se zásadami selective incapacitation, neboť nebezpečnost pachatelů násilných trestných činů jejich stárnutím klesá. Za nějakou dobu (nezmění-li se platná úprava) tedy bude ve slovenských věznicích řada osmdesátiletých starců, jakkoliv společenský zájem na jejich trestání bude nulový. Nemožnost podmíněného propuštění u trestu odnětí svobody na doživotí pokládám za nelidské opatření, nehledě k jeho neúčelnosti a finanční náročnosti“. Lata. str. 110.

¹³¹⁵ Väčšina členov spoločnosti oprávnene považuje dopravné priestupky, za skutky, ktoré nie sú zas až tak spoločensky škodlivé, pričom na druhej strane určite existuje celospoločenský konsenzus na tom, že je správne a dobré, ak sa dopravné priestupky trestajú. Nikto však nesúhlasí s tým, aby sa trestalo drakonicky a doslova likvidačne.

¹³¹⁶ A toto sa presne v Slovenskej republike stalo, pretože averzia vodičov voči dopravným policajtom, je azda na tej najvyššej úrovni. Drvivá väčšina nesúhlasí s prístupom polície pri trestaní dopravných priestupkov a odsudzuje ho. Nikto sa však poriadne nevie brániť, presnejšie povedané, nie že sa nevie brániť, ale nemá vieru v to, že dokáže rozhodnutie zmeniť, aj keď sa bude brániť (a vôbec nie je dôvod sa takémuto postoju diviť). Väčšina nemá ani chuť, ani energiu, ani prostriedky nato, aby sa bránila. V slovenskej spoločnosti to vyzerá momentálne tak, že si ľudia na drakonické trestanie akoby zvykli, a prešli k fatalistickému zmýšľaniu: „Čo môžem urobiť, musím zaplatiť pokutu, brániť sa nedá“. To však neznamená, že z ľudí vyprchal oprávnený pocit nespravodlivosti. Práve naopak, v ľuďoch čím ďalej, tým viac narastá. Osobne zastávam taký názor, že celková averzia občanov voči štátu, presnejšie povedané k jeho ústavným inštitúciám, ktoré boli vytvorené pre

a ukladanie exemplárnych trestov je znakom nefunkčnej spoločnosti, presnejšie povedané neschopnosti mocenských štruktúr riešiť spoločenské problémy¹³¹⁷. Fungujúca spoločnosť a mocenské štruktúry nemajú dôvod sa k takejto nemorálnej činnosti uchýľovať.

Nakoniec chcem poukázať nato, že nastavenie účelu trestu nie je iba nejakou abstraktnou a imaginárnou záležitosťou, ale má reálne dopady (viz podkapitola 3.2.). Od účelu trestu sa odvíja celá koncepcia trestného kódexu, takže jeho vplyv je zásadný. Z tohto dôvodu je inherentným predpokladom nastavenia účelu trestu, poznanie rôznych teórií trestania, a najmä toho, aké pozitíva a hlavne negatíva, so sebou prináša trestanie podľa tej ktorej teórie trestania. Teoretické rozpracovanie rôznych teórií účelu trestu je v českej a slovenskej trestnoprávnej teórii dlhodobo opomínané, a pritom sa jedná o najdôležitejší aspekt celého trestného práva. Nedostatok odbornej literatúry (slovenskej a českej) týkajúcej sa teórií trestania potom znamená, že ani sudcovia, či úradníci správnych orgánov nevedia, že aký účel majú pri trestaní sledovať, presnejšie povedané, aké pozitíva a negatíva so sebou nesie konkrétne sledovanie stanoveného účelu trestu. Tento stav považujem za žalostný.

Ak by som mal vyjadriť v skratke odkaz celej tejto práce, tak odkážem do nasledovných častí: podkapitola 1.3., kapitola 2., kapitola 3. (obzvlášť oddiel 3.2.), podkapitola 6.4., kapitola 9., oddiel 10.6.3., kapitola 14., kapitola 19., kapitola 20. a kapitola 22. V nich je uvedené všetko to, čo považujem za to najdôležitejšie a najprínosnejšie.

---

zabezpečovanie blaha ľudu (parlament a vláda) a ktoré boli vytvorené pre zabezpečovanie spravodlivosti (súdy, prokuratúra a Najvyšší kontrolný úrad), dosahuje v posledných rokoch také úrovne, aké sa vyskytujú pred revolúciami. Myslím si, že ak by nastala vhodná príležitosť (bod zlomu), tak by občania zvrhli stávajúci oligarcho-mafiánsky politický režim, ktorý sa v Slovenskej republike buduje, s malými prestávkami, od roku 1993. Otázkou však ostáva, že či by sa tí, čo by prevzali moc, nestali veľmi rýchlo rovnakými, ako tí, ktorých práve zvrhli. Moc korumpuje, ultimátna moc korumpuje ultimátne. Mám zato, že najúspešnejšou a najstabilnejšou cestou k zmene aktuálneho režimu bude právoplatné odsúdenie vysokopostaveného člena (členov) oligarcho-mafiánskej mocenskej štruktúry. Jedine takto sa dá obnoviť dôvera občanov v štát a v to, že právo platí pre všetkých rovnako, teda že sú si všetci pred zákonom rovni, a nikto si pred ním nie je rovnejší (tak, ako je tomu dnes). Jedine takto budú ľudia môcť vypustiť svoj oprávnený a nazhromaždený pocit nespravodlivosti, pretože spravodlivosti bude učinené za dost'.

¹³¹⁷ „*Jak středověká, tak ranně novověká justice svoji krutostí však jen maskovala svoji bezmocnost*“. Lata. str. 14.

VI. ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY A OSTATNÝCH ZDROJOV

Právne predpisy a dôvodové správy:

Česká republika:

Predpis č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky

Ústavný zákon č. 23/1991 Sb. kterým se uvozuje listina základních práv a svobod jako ústavní zákon Federálního shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky

Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník

Zákon č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád)

Zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích

Zákon č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů

Zákon č. 150/2002 Sb. soudní řád správní

Zákon č. 500/2004 Sb. Správní řád

Zákon č. 85/1996 Sb. o advokacii

Zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

Zákon č. 379/2005 Sb. o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů

Zákon č. 89/2012 Zb. Občanský zákoník

Zákon č. 15/1998 Sb. o dohledu v oblasti kapitálového trhu a o změně a doplnění dalších zákonů

Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže

Zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)

Zákon č. 133/2011 Sb.

Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech

Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících

Slovenská republika:

Predpis č. 460/1990 Zb. Ústava Slovenskej republiky

Zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon
Zákon č. 91/2016 Z.z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb
Zákon č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok
Zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch
Zákon č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov
Zákon č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok
Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok)
Zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácií
Zákona č. 171/1998 Z.z. o Policajnom zbore
Zákon č. 330/2007 Z.z. o registri trestov a o zmene a doplnení niektorých zákonov
Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník
Zákon č. 563/2009 Z.z. Daňový poriadok
Zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon)
Zákon č. 541/2004 Z.z. o mierovom využívaní jadrovej energie (atómový zákon)
Zákon č. 343/2015 Z.z. o verejnom obstarávaní
Zákon č. 79/2015 Z.z. o odpadoch
Zákon č. 313/2011 Z.z.
Zákon č. 397/2015 Z.z.
Predpis č. 209/1992 Zb. Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí o dojednaní Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Protokolov na tento Dohovor nadväzujúcich
Vyhláška Úradu pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky č. 210/2000 o meradlách a metrologickej kontrole, príloha č. 25.
Dôvodová správa k zák. č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon.
Dôvodová správa k zák. č. 313/2011 Z.z.
Československá republika:
Zákon č. 88/1950 Zb. Trestný zákon správny
Zákon č. 89/1950 Zb. o trestnom konaní správnom (trestný poriadok správny)

Judikatúra:

Česká republika:

Nález Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. PL. ÚS 4/94
Nález Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. PL. ÚS 15/96
Nález Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. PL. ÚS 15/96
Nález Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. III. ÚS 256/01
Nález Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. PL. ÚS 3/02
Nález Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. PL. ÚS 41/02
Nález Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. PL. ÚS 42/02
Nález Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. 788/02
Nález Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. PL. ÚS 7/03
Nález Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. I. ÚS 677/03
Nález Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. I. ÚS 353/04
Nález Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. III. ÚS 655/06 (Odlišné stanovisko sudcu Musila)
Nález Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. Pl. ÚS 8/07
Nález Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. PL. ÚS 28/09
Nález Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. PL. ÚS 43/10
Nález Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn.; Pl. ÚS 31/13
Nález Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. Pl. ÚS 18/15
Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 7 Tdo 1116/2012
Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 7 Tdo 347/2012
Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp.zn. 8 Tdo 197/2013
Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky, sp. zn. 1 As 38/2005-43
Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky, sp. zn. 5 As 42/2007 - 55
Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky, sp. zn. 1 As 96/2008 - 115
Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky, sp. zn. 2 As 9/2008 - 77
Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky, sp. zn. 7 Afs 27/2008-46
Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky, sp. zn. 2 As 9/2008 - 77
Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky, sp. zn. 2 As 38/2010 - 70
Uznesenie rozšíreného senátu Najvyššieho správneho súdu, sp. zn. 2 As 34/2006 - 73
Uznesenie Najvyššieho správneho súdu Českej republiky. sp. zn. 4 Afs 210/2014 - 57
Rozhodnutia Okresného súdu v Zlíne (viz prílohy č. 7)

Rozhodnutia Obvodného súdu pre Prahu 2 (viz prílohy č. 8)

Slovenská republika:

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS. 17/99

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS. 44/99

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 3/00

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 12/01

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 4/02

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 36/02

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 193/03

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS. 22/06

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 67/07

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 341/07

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 17/2008

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. II. ÚS 152/08

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS. 6/09

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. II. ÚS. 326/09

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. II. ÚS 96/2010

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 231/2010

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. II. ÚS 25/2011

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 106/2011

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 106/2011 (Odlišné stanovisko sudkyne Macejkovej a sudcu Ľalíka)

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 285/2014

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS. 571/2014

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 525/2014

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2 Cdo 7/99

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3Sžn/68/2004

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2Sžo/55/2008

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1Sžo/390/2009

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2 Sžo 200/2009

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2Sž/238/2009

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3 Sžh/3/2010
Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3Szd/12/2009
Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 5Sžo/204/2010
Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 8Sžo/88/2010
Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3 Cdo 194/2010
Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1Sžd/32/2011
Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2Sžp/16/2011
Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 5 Sž/21/2011
Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 6 Sž/19/2011
Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 6 Sž/23/2011
Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 6 Sž/27/2011
Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 8SŽ/18/2011
Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 8SŽ/22/2011
Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 8SŽ/23/2011
Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 8SŽ/24/2011
Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 10Sžd/7/2012
Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4 M Cdo 15/2009
Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4 Cdo 183/2009
Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4 Tdo 3/2011
Rozsudok Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 7s/30/2007
Rozhodnutia Okresného súdu v Banskej Bystrici (*viz* prílohy č. 3)
Rozhodnutia Okresného súdu Bratislava I (*viz* prílohy č. 4)

Rozhodnutia správnych orgánov:

Česká republika:

Rozhodnutia Magistrátu štatutárneho mesta Zlín (*viz* prílohy č. 5)

Rozhodnutia Magistrátu hlavného mesta Prahy (*viz* prílohy č. 6)

Slovenská republika:

Rozhodnutia Okresného dopravného inšpektorátu v Banskej Bystrici (*viz* prílohy č. 1)

Rozhodnutia Okresného dopravného inšpektorátu Bratislava I (*viz* prílohy č. 2)

Odborné knižné publikácie:

- Adamová, K. *Úsvit moderního konstitucionalismu*. 1. vydání. Lucern/Praha: Havlíček Brain Team, 2007, 128 s¹³¹⁸.
- Brösl, A. a kol. *Ústavné právo Slovenskej republiky*. 3. vydanie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015, 423 s¹³¹⁹.
- Burda, E. Čentěš, J. Kolesár, J. Záhora, J. a kol. *Trestný zákon. Všeobecná časť. Komentár. I. diel*. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2010, 1106 s.
- Čentěš, J. a kol. *Trestný zákon: veľký komentár*. 2. aktualizované vydanie. Bratislava: Eurokódex, 2013, 880 s¹³²⁰.
- Drašík, A.; Hasch, K. *Souhrnný rejstřík Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ve věcech trestních 1962–2010*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011, 736 s.
- Drgonec, J. *Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax*. Bratislava: C. H. Beck, 2015, 1622 s¹³²¹.
- Fekete, I. *Občiansky zákonník 1 zväzok (Všeobecná časť). Veľký komentár*. 2 aktualizované a rozšírené vydanie. Bratislava: Eurokódex, 2014, 816 s¹³²².
- Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015, 928 s.
- Frumarová, K. *Nicotnost správního rozhodnutí*. Praha: Leges, 2014, 496 s.
- Harald, S. Toman, P. Samaš, O. *Trestný zákon: stručný komentár*. 2. Prepracované a doplnené vydanie. Bratislava: Iura Edition, 2010, 938 s.
- Holländer, P. *Filipika proti redukcionizmu*. Bratislava: Kaligram, 2009, 176 s¹³²³.
- Holländer, P. *Filosofie práva*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 424 s.
- Holman, R. *Dějiny ekonomického myšlení*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005, 539.
- Ivor, J. *Trestné právo hmotné*. Bratislava: Iura edition, 2006, 530 s¹³²⁴.
- Jelínek, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. vydání. Praha: Leges, 2016, 976 s¹³²⁵.

---

¹³¹⁸ V tejto práci skrátene citované ako „Adamová“.

¹³¹⁹ V tejto práci skrátene citované ako „Brösl“.

¹³²⁰ V tejto práci skrátene citované ako „Komentár Čentěš“.

¹³²¹ V tejto práci skrátene citované ako „Drgonec“.

¹³²² V tejto práci skrátene citované ako „Fekete“.

¹³²³ V tejto práci skrátene citované ako „Holländer“.

¹³²⁴ V tejto práci skrátene citované ako „Ivor“.

¹³²⁵ V tejto práci skrátene citované ako „Jelínek“.

Jelínek, J. Herczeg, J. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář s judikaturou*. Praha: Leges, 2012, 208 s.

Klíma, K. a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 1441 s¹³²⁶.

Pavlíček, V, Hřebejk, J. *Ústava a ústavní řád České republiky, 1. díl - Ústavní systém*. Praha: Linde Praha a.s., 1998. 772 s.

Ondřejek, P. *Princip proporcionality a jeho role při interpretaci základních práv a svobod*. Praha: Leges, 2012, 224 s¹³²⁷.

Perduková, V. *Princip proporcionality v rozhodnutiach Ústavného súdu Slovenskej republiky*. In Ondrej Hamulák (ed). *Principy a zásady v právu: Teorie a praxe*. Praha: Leges, 2010, 384 s.

Prášková, H. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 446 s¹³²⁸.

Průcha, P. *Správní právo. Obecná část*. 8. doplněné a aktualizované vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, 427 s¹³²⁹.

Lata, J. *Účel a smysl trestu*. Praha: LexisNexis CZ, 2007, 112 s¹³³⁰.

Machajová, J. a kol. *Všeobecné správní právo*. 7. aktualizované vydanie. Žilina: Eurokódex, 2014, 708 s¹³³¹.

Mates, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 248 s¹³³².

Mencerová, I., Tobiášová, L., Turayová, Y. a kol. *Trestné právo hmotné. Všeobecná část*. Šamorín: Heureka, 2013, 478 s¹³³³.

Navrátilová, J. *Výjimečný trest*. Praha: Leges, 2009, 256 s.

Novotný, O. *O trestu a vězeňství*. 2. vydání. Praha: Academia, 1969, 250 s¹³³⁴.

Novotný, O. Zapletal, J. a kol. *Kriminologie*. 3. vydání. Praha: ASPI - Wolters Kluwer, 2008, 528 s.

---

¹³²⁶ V této práci skrátené citované ako „Klíma“.

¹³²⁷ V této práci skrátené citované ako „Ondřejek“.

¹³²⁸ V této práci skrátené citované ako „Prášková“.

¹³²⁹ V této práci skrátené citované ako „Průcha“.

¹³³⁰ V této práci skrátené citované ako „Lata“.

¹³³¹ V této práci skrátené citované ako „Machajová“.

¹³³² V této práci skrátené citované ako „Mates“.

¹³³³ V této práci skrátené citované ako „Mencerová“.

¹³³⁴ V této práci skrátené citované ako „Novotný“.

Repík, B. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo*. Praha: Orac, 2002, 261 s¹³³⁵.

Sládeček, V. *Obecné správní právo*. 3. aktualizované a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 500 s¹³³⁶.

Sládeček, V. Mikule, V. Suchánek, R. Syllová, J. *Ústava České republiky. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, 1264 s.

Svák, J., Cibulka, L., Klíma, K.: *Ústavné právo Slovenskej republiky. Všeobecná časť*. 2. vydanie. Bratislava: BVŠP, 2009, 977 s¹³³⁷.

Šámal, P. a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, 1040 s¹³³⁸.

Škultéty, P. Andorová, P. Tóth, J. *Správne právo hmotné. Všeobecná časť*. 2. vydanie. Šamorín: Heuréka, 2012, 261s.

Škurek, M. *Vliv evropského správního práva trestního na přestupkové řízení podle zákona č. 200/1990*. In: Sborník příspěvků z konference (Addendum): Olomoucké debaty mladých právníků 2009. Olomouc: Iuridicum Olomucense o.p.s., 2010, 110 s.

Vegrichtová, B. *Symbolika kriminálního tetování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, 201 s.

Vrabko, M. a kol. *Správne právo hmotné. Všeobecná časť*. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2012, 480 s¹³³⁹.

Záhora, J. a kol. *Dokazovanie v trestnom konaní*. 1. vydanie. Praha: Leges, 2013, 320 s.

Zimbaro, P. *Luciferův efekt: Proč se z dobrých lidí stávají lidé zlí?* Praha: Academia, 2014, 628 s.

Odborné články:

Balíková, M. *Stanovisko České společnosti soudního lékařství a soudní toxikologie ČLS JEP k posuzování ovlivnění řidičů návykovými látkami jinými než alkohol (tzv. drogami)*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2001, (roč. 46) č. 2.

Bauer, M. Bauerová, J. Šikuta, J. Šidlo, J. *Konfrontácia poznatkov o koncentrácii alkoholu v krvi a vo vydychovanom vzduchu*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2015, (roč. 60) č. 2.

---

¹³³⁵ V této práci skrátené citované ako „Repík“.

¹³³⁶ V tejto práci skrátené citované ako „Sládeček“.

¹³³⁷ V tejto práci skrátené citované ako „Svák“.

¹³³⁸ V tejto práci skrátené citované ako „Šámal“.

¹³³⁹ V tejto práci skrátené citované ako „Vrabko“.

Bauer, M. Bauerová, J. *Stanovisko Slovenskej súdnolekárskej spoločnosti k problematike prepočtov koncentrácie etanolu v krvi*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2004, (roč. 49) č. 2.

Fišer, J. *Porovnaní výsledků lékařského vyšetření s hladinou alkoholu v krvi a některé další poznatky*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2000, (roč. 45) č. 4.

Hampton, J. *The Moral Education Theory of Punishment*. Philosophy & Public Affairs, Vol. 13, No. 3 (Summer, 1984), pp. 208 - 238¹³⁴⁰.

Hirt, M. a kol. *Mezirepubliková česko-slovenská studie kolerace výsledků dechových analyzátorů a výsledků laboratorní analýzy při zjišťování hladiny alkoholu v krvi*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2010, (roč. 55) č. 1.

Karabec, Z. *Účel trestání*. Kriminalistika, 2000, č. 2¹³⁴¹.

Kosař, D. *Kolize základních práv v judikatuře Ústavního soudu ČR*. Jurisprudence, 2008, č. 1.

Kováč, P. *Možnosti obhajoby při ovplyvnení alkoholom zistenom dychovou skúškou*. Bulletin slovenskej advokácie, 2013, č. 5.

Mates, P. *Správní uvážení v judikatuře správních soudů*. Právní rádce, 2010, č. 8.

Mezencev, R. Kyška, J. *Farmakokinetika etylalkoholu a jej poznatky pre súdnolekárske výpočty hladín alkoholu v krvi*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2002, (roč. 47) č. 2.

Musil, J. *Zákaz donucování k sebeobviňování (nemo tenetur se ipsum accusare)*. Kriminalistika, 2009, č. 4.

Musil, J. *Teoretická a ústavní východiska správního trestání*. Acta Universitatis Carolinae, 2010, č. 1¹³⁴².

Pešťalová, M, Zedníková, K. *Pokyny pro stanovení etanolu*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 1998, (roč. 43) č. 3.

Sedláčková, B. Sedláček, P. *Vyšetření při ovlivnění alkoholem aneb jenom dýchnout nestačí*. Bulletin advokacie, 2008, č. 12.

Stanovisko Společnosti soudního lékařství a soudní toxikologie ČLS JEP k problematice vyšetřování hladiny alkoholu. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2005, (roč. 50) č. 3. str. 50¹³⁴³.

¹³⁴⁰ V této práci skrátené citované ako „Hamptonová“.

¹³⁴¹ V tejto práci skrátené citované ako „Karabec“.

¹³⁴² V tejto práci skrátené citované ako „Musil“.

Straka, L. Novomeský, F. Krajčovič, J. a kol. *Forenzná interpretácia postmortálnej neogenézy etanolu v krvných vzorkách z kadaverózne dekomponovaných tiel*. Česko-slovenská patológia a Súdny lékařství, 2010, (roč. 55) č. 2.

Šidlo, J. Bauer, M. Bauerová, J. *Posudzovanie ovplyvnenia účastníkov cestnej premávky cudzorodými látkami*. Alkoholizmus a drogové závislosti, 2009, (roč. 44) č. 2.

Vorel, F. *Podíl řidičů osobních automobilů s etanolem v krvi v běžném provozu*. Česko-slovenská patológia a Súdny lékařství, 2004, (roč. 49) č. 3.

Vorel, F. *Stanovisko Společnosti soudního lékařství a soudní toxikologie ČLS JEP k problematice výpočtu koncentrace etanolu v krvi*. Česko-slovenská patológia a Súdny lékařství, 1999, (roč. 44) č. 4.

Vorel, F. *Vliv etanolu na schopnost řídit motorové vozidlo*. Česko-slovenská patológia a Súdny lékařství, 2003, (roč. 48) č. 1.

Zelený, M. Mráz, J. Pexa, T. Mazura, I. *Ovlivnění hodnoty hladiny alkoholu měřené analyzátozem Alcotest 7410 fy Dräger sprayem Stopangin*. Česko-slovenská patológia a Súdny lékařství, 2000, (roč. 45) č. 4.

Internetové zdroje:

Češka, R. a kol. *Intoxikace alkoholy*. [online, cit. 2016-04-15]. Dostupné na:

http://www.medicabaze.cz/index.php?sec=term_detail&termId=3499&tname=Intoxikace+alkoholy.

Drápal, J. *Přiměřenost trestání s ohledem na majetkové poměry pachatele*. Praha, 2015, 102 s., Diplomová práce, Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta. [online, cit. 2016-05-25]. Dostupné

na: https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/154797/20193600/?q=%7B%22_____searchform___search%22%3A%22P%5Cu0159im%5Cu011b%5Cu0159enost+trest%5Cu00e1n%5Cu00ed+s+ohledem+na+majetkov%5Cu00e9+pom%5Cu011bry+pachatele%22%2C%22_____searchform___butsearch%22%3A%22Vyhledat%22%2C%22_____facetform___facets___workType%22%3A%5B%22DP%22%5D%2C%22_____facetform___facets___faculty%22%3A%5B%2211220%22%5D%2C%22PNzzpSearchListbasic%22%3A1%7D&lang=cs.

---

¹³⁴³ Tento článok nemá proklamovaného autora.

Cséfalvayová, B. *Meranie alkoholu pomocou analyzátorov dychu*. [online, cit. 2016-02-13]. Dostupné na: http://www.unms.sk/?meranie_alkoholu.

Kolman, P. *K problematice lhůty pro uložení pořádkové pokuty ve správním právu trestním*. [online, cit. 2016-06-10]. Dostupné na: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-problematice-lhuty-pro-ulozeni-poradkove-pokuty-ve-spravnim-pravu-trestnim-101179.html>.

Molnárová, K. *Na zdravie! alebo metabolizmus alkoholu*. [online, cit. 2016-07-28]. Dostupné na: <http://www.mladyvedec.sk/archiv/archiv-tretieho-cisla/48-alkohol.html>.

Nešpor, K. *Dá se pít s mírou?* [online, cit. 2016-04-15]. Dostupné na: <http://www.alkohol-alkoholismus.info/lecba/lekari/prim-mudr-karel-nespor-csc/zustat-strizlivy-prim-mudr-karel-nespor-csc/803-da-se-pit-s-mirou-zustat-strizlivy-prim-mudr-karel-nespor-csc.html?tmpl=component&type=raw>.

Repa, J. *Vedenie motorového vozidla pod vplyvom alkoholu - priestupok či trestný čin?* [online, cit. 2016-02-15]. Dostupné na: http://www.ucps.sk/clanok-0-2259/Vedenie_motoroveho_vozidla_pod_vplyvom_alkoholu_-_priestupok_ci_trestny_cin.html.

Rozehnal, A. *Aplikace zásady presumpce neviny v médiích*. [online, cit. 2016-07-21]. Dostupné na: <http://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/aplikace-zasady-presumpce-neviny-v-mediich>.

Zikmund, J. *Stanovení hladiny alkoholu snadno a rychle?* [online, cit. 2016-04-15]. Dostupné na: <http://www.zikmund.org>.

DATAcube. *1 Demografia a sociálne štatistiky > 03 Náklady práce > 01 Podniková štatistika > 01 Štvrťročná > Priemerná mzda v hospodárstve SR [np3112qr]*. [online, cit. 2016-05-04]. Dostupné na: <http://datacube.statistics.sk/TM1WebSK/TM1WebLogin.aspx>.

Český statistický úrad. *Časové rady základných ukazatelů statistiky práce - srpen 2016. Tab. 10 Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců v národním hospodářství podle ekonomické činnosti (sekce CZ-NACE) a krajů – z ročního zjišťování (v Kč, na fyzické osoby). Rok 2010. Rok 2014*. [online, cit. 2017-01-17]. Dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/casove-rady-zakladnich-ukazatelu-statistiky-prace-srpen-2016>.

Český statistický úrad. *Průměrné mzdy - 4. čtvrtletí 2015*. [online, cit. 2017-01-17]. Dostupné na <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/prumerne-mzdy-4-ctvrtleti-2015>.

Alkoholismus. [online, cit. 2016-04-15]. Dostupné na: <http://nemoci.vitalion.cz/alkoholismus>.

Cestná vzdialenosť. [online, cit. 2016-04-07]. Dostupné na: <http://www.kolko-km-je.ubytovaniesr.sk/?a=a>.

Na Slovensku je 400-tisíc ľudí závislých od alkoholu. [online, cit. 2016-07-29]. Dostupné na: <http://domov.sme.sk/c/6427967/na-slovensku-je-400-tisic-ludi-zavislych-od-alkoholu.html>.

Ohrozovanie pod vplyvom návykovej látky a tzv. superrýchle konanie. [online, cit. 2016-06-23]. Dostupné na: <http://www.pravnelisty.sk/rozhodnutia/a231-ohrozovanie-pod-vplyvom-navykovej-latky-a-tzv.-superrychle-konanie>.

Pozor na alkohol - limity v evropských zemích. [online, cit. 2016-02-05]. Dostupné na: <http://www.testler.cz/clanok/pozor-na-alkohol-limity-v-evropskych-zemich>.

Typy jednotiek pri meraní alkoholu. [online, cit. 2016-04-15]. Dostupné na: <http://www.prevodnik.sk/typy-jednotiek.php>.

Ostatné zdroje:

Deklarácia práv človeka a občana z r. 1789.

Rezolúcia Valného zhromaždenia Organizácie spojených národov č. 217A (III) zo dňa 10. 12. 1948, *Všeobecná deklarácia ľudských práv* (angl. názov: United Nations General Assembly Resolution No. 217A (III), 10 December 1948, *Universal Declaration of Human Rights*).

Odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy č. R (91) 1 o správnych sankciách (angl. názov: Recommendation No. R (91) 1 of the Committee of Ministers to Member states on Administrative sanctions).

Uznesenie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, sp. zn. IV Pz 234/14/1000-9.

Rozhovor s toxikológom Ing. Jaroslavom Zikmundom konaný dňa 22. 6. 2016 na oddelení súdneho lekárstva Fakultnej nemocnice na Bulovke v Prahe.

Návod na použitie prístroja Alco Sensor IV-CM.

Návod na použitie prístroja Dräger Alcotest 7510.

VII. ZHRNUTIE, SUMMARY, KLÍČOVÉ SLOVÁ, KEY WORDS

Názov práce: Primeranosť trestnej sankcie: Komparácia trestania dopravných trestných činov a priliehajúcich dopravných priestupkov spáchaných pod vplyvom návykových látok v Českej a Slovenskej republike.

Preklad názvu práce: Adequacy of penal sanction: Comparison of punishing traffic criminal offences and decumbent traffic administrative offences committed under influence of addictive substances in Czech and Slovak republic.

Zhrnutie.

Táto práca sa zaoberá posudzovaním primeranosti trestania dopravných trestných deliktov spáchaných pod vplyvom alkoholu a ostatných návykových látok.

Základné teoretické východiská, ktorých poznanie je nevyhnutným predpokladom pre posudzovanie primeranosti trestania, ako teórie trestania, účel trestu a princíp primeranosti, sú rozobraté v teoretickej časti práce. V osobitnej časti práce je uvedená komparácia platnej a účinnej právnej úpravy v Českej a Slovenskej republike. Praktická časť je tvorená analýzou rozhodovacej činnosti Okresného dopravného inšpektorátu v Banskej Bystrici, Okresného dopravného inšpektorátu Bratislava I., Okresného súdu v Banskej Bystrici, Okresného súdu Bratislava I., Magistrátu štatutárneho mesta Zlín, Magistrátu hlavného mesta Praha, Okresného súdu v Zlíne a Obvodného súdu pre Prahu 2. V rámci tejto analýzy je uvedený nielen posúdenie primeranosti trestania konkrétneho orgánu, ale sú uvedené aj všetky hmotnoprávne a procesnoprávne pochybenia, ktoré sa vyskytli v rozhodovacej činnosti tohto orgánu. Nakoniec je uvedená aj komparácia výsledkov analýzy rozhodovacej činnosti národných správnych orgánov a súdov, a takisto komparácia slovenského a českého trestania, ako celku.

Výsledkom analýzy je zistenie, že v Slovenskej republike sa posudzované dopravné priestupky trestajú prísnejšie, ako priliehajúce trestné činy. V Českej republike toto zistenie platí taktiež, avšak v menšej miere, pričom za neprimeranosť je zodpovedný skôr zákonodarca, ako správne orgány. Mimo zistenia o prísnejšom správnom trestaní boli zistené viaceré ďalšie systémové pochybenia závažného charakteru. Všeobecným zistením teda je, že zodpovednosť za trestné delikty sa vyvodzuje skôr v rozpore so zákonom, ako v jeho súlade.

Summary.

This thesis makes survey on a punishing adequacy of traffic offences committed under influence of alcohol and the other addictive substances.

The theoretical basis, that knowledge is necessary prerequisite for reviewing punishing adequacy, like theories of punishment, purpose of punishment and a principle of adequacy, are in the theoretical part of the thesis. In the special part of the thesis is comparison of valid and effective law in the Czech and Slovak Republic. The practical part of the thesis is composed of an analysis of decisions delivered by the County Traffic Inspectorate Banská Bystrica, County Traffic Inspectorate Bratislava I., Banská Bystrica County Court, Bratislava I. County Court, City Hall of Zlín, City Hall of Prague, Zlín County Court and the Prague 2 Circuit Court. The analysis is composed not only of punishment adequacy review, but also of the all substantive and procedural deficiencies, that occurred in the decisions of particular state's body. At the end is provided comparison of analysis outcomes, which stemmed from decisions of national administrative bodies and courts. The comparison of Slovak and Czech punishing enterily is there too.

The outcome of the punishment adequacy analysis is the discovery that in the Slovak republic reviewed traffic administrative offences (torts) are punished more severely than decumbent criminal offences. In the Czech Republic is the discovery valid as well, but in a smaller amount, whereby for inadequacy of punishments is rather responsible lawgiver, than administrative bodies. Except the main discovery, the analysis discovered several other systematic deficiencies, which are severe of nature. The general discovery is this: the enforcing of criminal responsibility is rather against the law, than in compliance with it.

Kľúčové slová: Primeranosť, Trest, Sankcia, Trestanie, Alkohol, Drogy, Návykové látky, Trestný čin, Priestupok, Správny delikt, Dopravný delikt, Jazda pod vplyvom alkoholu, Jazda pod vplyvom návykových látok, Jazda pod vplyvom drog, Dychový analyzátor.

Key words: Adequacy, Punishment, Sanction, Punishing, Alcohol, Drugs, Addictive substantives, Criminal offence, Tort, Administrative offence, Traffic offence, Driving under influence of Alcohol, Driving under influence of Addictive substantives, Driving under influence of Drugs, Breathalyzer.